Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

HADİS DERSLERİ 14

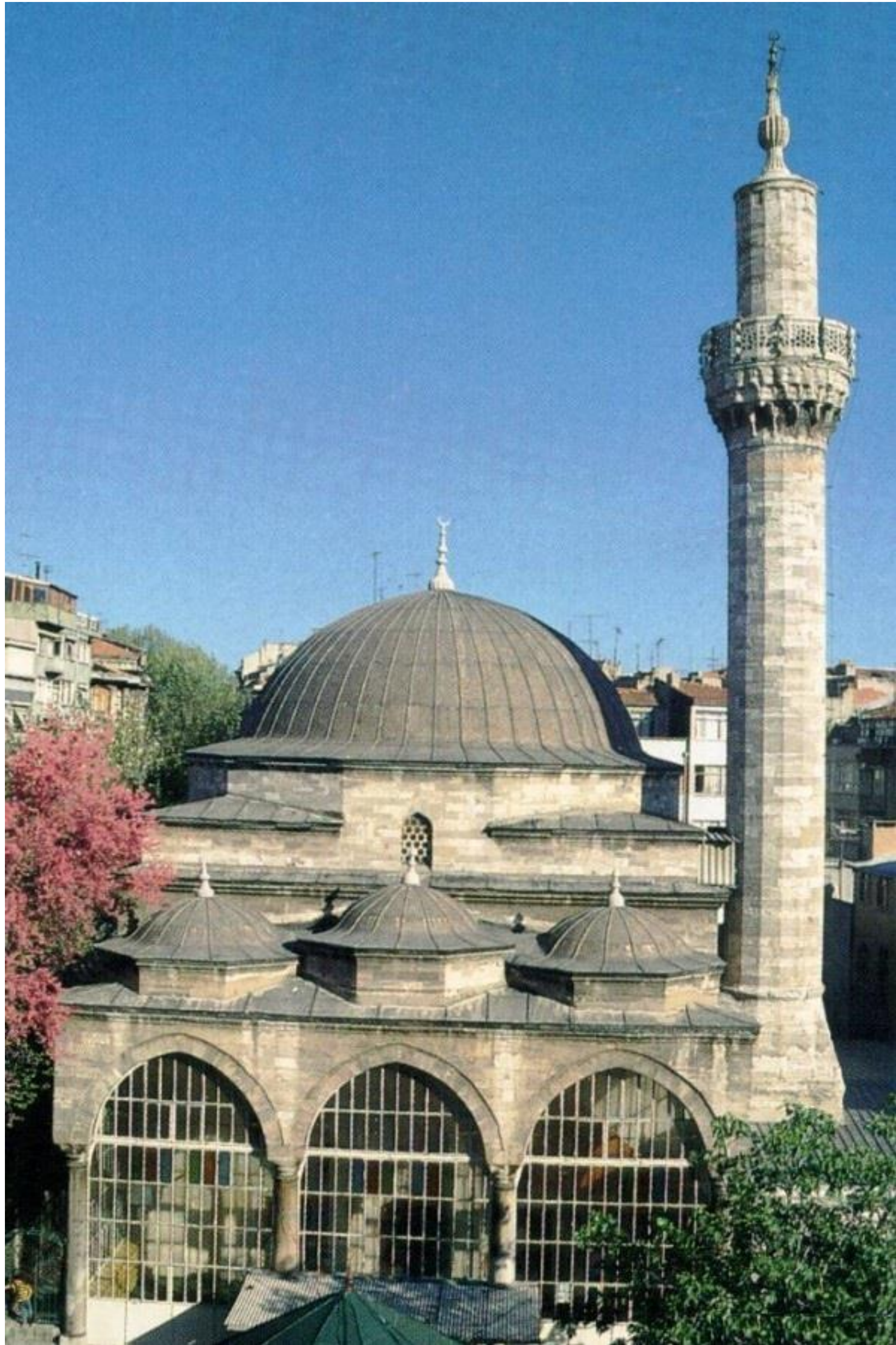

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

بسم الله الرحمن الرحيم

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Gümüşhâneli Hazretleri, tasavvufî bir camiada bir hadis koleksiyonunu, yâni *Râmûzü'l-Ehàdîs*'i ders kitabı olarak ortaya koymuştur. Bu, tasavvuf tarihinde çok mühim ve önemli bir hadisedir. Sonra da, "Bizim şu hadis koleksiyonumuzu dikkatle okursanız, kısa zamanda muhakkik bir alim olursunuz!" buyurmuştur.

Râmûzü'l-Ehâdis, her hadis metninin ilk kelimesi esas alınarak alfabetik olarak sıralanmış hadislerden oluşmaktadır. Her hadis metninin sonunda, hadisin alındığı kaynak, râvi ve bazen de hadisin sıhhati hakkında bilgi verilmiştir.

Gümüşhâneli Hazretleri'nin, az sözle çok mânâ veren, ezberlenmesi kolay, vecîz ve alimlerce muteber 7101 hadisi bir araya getirmesiyle oluşan bu eser, iki bölümden oluşmaktadır: İlk bölüm genel konularda 6400 hadis-i şerif ihtiva etmektedir. İkinci bölüm ise, Peygamber Efendimiz'in evsaf ve şemâilini anlatan 701 hadisten oluşmaktadır. Müellif bu eseri, 125'i aşkın kaynağa müracaat ederek hazırlamıştır.

Müslümanın şeriatin çizgisinden kaymaması için emniyet, hadis-i şeriftedir. Hadis-i şerife sarılmayan kimse, şeriatın çizgisinde devam edemez, ayağı kayar. Çünkü şeriatın çizgisi kıl kadar incedir, kılıç kadar keskindir. Ona ancak hadis-i şerife sarılarak, hadis-i şerif yolunda yürüyerek, takvâ yolunu yol edinerek, ihlâs ile hareket ederek ulaşılabilir.

Onun için, Gümüşhaneli Hazretleri tarafından başlatılan *Ramûz el-Ehâdîs* dersleri, bu dergâhın mürşidleri tarafından devam ettirilmiştir. İskenderpaşa Camii'nde Mehmed Zâhid Kotku (Rh.A) Hazretleri bu dersleri 1977 yılına kadar sürdürmüş; 1977'den itibaren ise, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocamız ders yapmıştır. Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin vefatından sonra, Ankara'da da düzenli olarak hadis dersleri başlatmışlardır. 28 Şubat dönemi dolayısıyla yurtdışına çıkana kadar bu dersleri devam ettirmişlerdir. Yurt dışına çıkmadan önceki son hadis dersi, 4 Mayıs 1997 Pazar günü İskenderpaşa Camii'de yapılmıştır.

Hadis Dersleri, bu derslerin yazıya aktarılması ve yayına hazırlanmasıyla oluşmuştur. Elinizdeki 14. ciltte 15 Ocak 1989 – 26 Kasım1989 tarihleri arasındaki 19 adet ders yer almaktadır.

Hocaefendi'nin konulara yaklaşımı, açıklamaları, değerlendirmeleri ve tavsiyeleri okuyucunun istifadesine sunulmuştur. Konuşma üslûbunu da muhafaza ederek hazırladığımız bu eserin, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını ümid ediyoruz.

Konuşmaların yazıya aktarılmasında emeği geçen ve kaset temininde yardımcı olan kardeşlerimize; teknik konularda yardım eden Abdüllatif, Ahmed Enis ve Lütfullah Erkaya'ya teşekkür ediyor ve eserin hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Mart 2010

KISALTMALAR

SAS	: *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS	: *Aleyhi's-selâm.*
RA	: *Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.*
Rh.A	: *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS	: *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE.	: *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME.	: *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS.	: *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhàrî, *Sahîh*
(م)	: Müslim, *Sahîh*
(د)	: Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت)	: Tirmizî, *Sünen*
(ن)	: Neseî, *Sünen*
(ه)	: İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط)	: Tayâlisî, *Müsned*
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع)	: Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط)	: Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل)	: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*

(هب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*

(عق) : Ukaylî, *Duafâ*

(عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*

(خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*

(كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*

(حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*

(ك) : Hâkim, *Müstedrek*

(ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*

(در) : Dârimî, *Sünen*

(خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*

(بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*

(غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*

(طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN

(14 Nisan 1938 - 4 Şubat 2001)

14 Nisan 1938 (13 Safer 1357) tarihinde, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdu. Babası Halil Necâti Efendi, annesi Şâdiye Hanım'dır. Anne ve baba tarafından soyu, Buhàra'dan Çanakkale'ye göç etmiş seyyidlere dayanır.

Küçük yaşta iken ailesi İstanbul'a taşındı. 1950'de İstanbul Vezneciler İlkokulu'nu, 1956'da Vefa Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Bölümü'ne girdi. Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı, Ortaçağ Tarihi ile Türk-İslâm Sanatı sertifikalarını alarak, 1960 yılında Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.

Aynı yıl, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanarak, Klasik-Dinî Türkçe Metinler Kürsüsü'ne asistan olarak girdi. Fakülte yayın komisyonunda iki yıl sekreterlik yaptı. 1965 yılında, XV. Yüzyıl şairlerinden olan *Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri* konusunda doktora tezi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldı. 1967-1968 yıllarında Ankara Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu'nda *Türkçe ve Hümaniter Bilgiler* derslerini verdi.

Askerlik görevine Tuzla Piyade Okulunda başladı (15 Ekim 1971). Ağrı Patnos'ta yedeksubay olarak tamamladı (31 Aralık 1972).

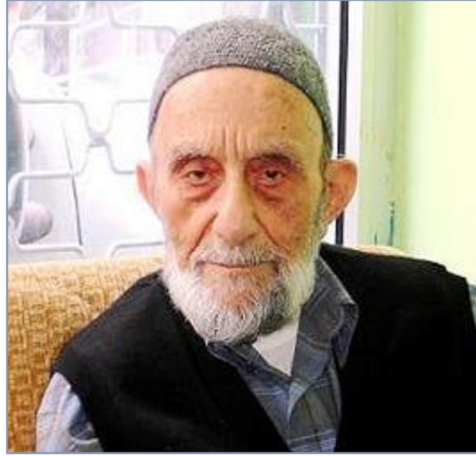
1973 yılında, *Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât* adlı doçentlik tezi ile doçent ünvanını aldı ve Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm Edebiyatı Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi. 1977-1980 yıllarında Sakarya Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi. Yurtdışında çeşitli üniversitelerde misafir öğretim üyeliklerinde bulundu.

1982 yılında, *İbrâhim-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye* isimli

takdim teziyle ilâhiyat profesörü oldu. Sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla zaman ayırabilmek düşüncesiyle, 1987 yılında emekliliğini isteyerek üniversiteden ayrıldı.

İlk dînî eğitimini ailesinde gördü. Dedesi Molla Mehmed Efendi, İstanbul'da medreselerde ilim tahsil etmiş ve Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'ne intisab etmiş bir kimseydi. Çanakkale Savaşında şehid olmuştur.

Babası Halil Necâti Efendi, küçük yaşta köyünde hafızlığını tamamladı. Genç-liğinde Gümüşhaneli dergâ-hına mensub Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'nin medresesine devam etti. İlk tasavvuf dersini de ondan aldı. Med-reseler kapandıktan sonra tekrar köyüne döndü. Şadiye Hanım'la evlendi (1928).

Şâdiye Hanım da aynı sülâleden zikir ehli, bilgili bir hanımdı. Bu evlilikten beşi erkek, ikisi kız, yedi çocukları oldu. Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, ailenin dördüncü çocuğudur.

Halil Necâti Efendi, çocuklarını okutmak amacıyla 1942 yılında İstanbul'a taşındı. Bir süre ticaretle meşgul oldu. O sırada, Şehzâdebaşı Damat İbrahim Paşa Camii'nde Serezli Hasîb Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Onun vefatından sonra, Kazanlı Abdül'aziz Efendi'ye intisab etti. Onun Ümmügülsüm Camii'ndeki sohbetlerine katıldı. Abdül'aziz Efendi'nin tavsiyesi ile girdiği müezzinlik imtihanını kazanarak, Fatih Müftülüğü'nde göreve başladı. Abdül'aziz Efendi'nin vefatından sonra (1952), irşad görevini sürdüren Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. Onun yakın dostlarından oldu.

Bu münasebetle, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, küçük yaşta hocaefendilerin meclislerinde bulundu, onların maddî ve manevî ilgilerine mazhar oldu.

Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 1960 yazında Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin kızı Muhterem Hanım'la evlendi. Aynı yılın sonbaharında, Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki asistanlık görevi dolayısıyla Ankara'ya taşındılar.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği yıllarında, Hocaefendi'nin kapısı herkese açıktı. Öğrencilerin çok sevdiği ve saygı gösterdiği bir kimseydi. Talebe gelir, kapıyı çalar, derdini anlatır, cevabını alır, müsterih bir çehre ile ayrılırdı. Olaylı ve kavgalı zamanlarda öğrencilerin arasına girer, onları akl-ı selime davet eder, kavgaları önlemeye çalışırdı.

1960'lı yıllarda fakültede resmî ders olarak Kur'an-ı Kerim dersi yoktu. Öğrenciler kendi gayretleriyle, Arapça'dan, Farsça'dan faydalanarak Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe çalışıyordu. Bunu gören Hocaefendi, müsait zamanlarında hasbî olarak, isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca dersleri veriyordu.

Öğrencilerini bilimsel araştırmalara, master ve doktora yapmaya teşvik ederdi. Öğretim üyeleri arasında saygınlığı vardı. Sahasında söz sahibi idi. Özellikle Türk-İslâm Edebiyatı'nda, ilk müracaat edilen kimseydi. Kendisinden önce profesör olmuş hocalar bile, ağır bir parça, çetin bir şiir oldu mu;

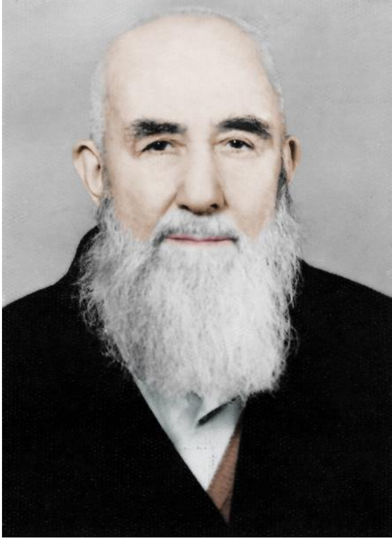
"—Es'ad Bey, şuna beraber bakabilir miyiz?" diye kendisine gelirlerdi. Herkese yardımcı olmaya çalışırdı.

İlk yıllar Kurtuluş'ta oturuyorlardı. Daha sonra Kalaba'ya taşındılar (1963). Evlerinin yakınında cami yoktu. Bir mescid açılması için önderlik etti. Daha sonra onun gayretleriyle bir dernek kurulup, cami yeri alındı. Üstte Kur'an Kur'an Kursu, altta cami olmak üzere cami inşaatının yapılmasına gayret etti. Buralarda zaman zaman hadis ve tefsir sohbetleri yaptı.

Komşuluk ilişkileri çok mükemmeldi. Bütün yorgunluklarına ve yoğunluklarına rağmen, komşularına da vakit ayırırdı. Karşılıklı ziyaretleşmeler olurdu. Ziyaretlerde tebessümü eksik etmezdi.

Ziyaret sırasında, kütüphaneden uygun bir kitap alır, orada bulunanlardan birisine bir yer açtırırdı. Sonra oradan bir miktar okuyarak sohbet ederdi.

Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, hemen her yıl Ankara'ya gelir, evlerinde bir süre misafir kalırdı. Ankara'nın çeşitli semtlerinde, çevre ilçelerde sohbetler, ziyaretler olurdu. Bazen de M. Es'ad Hocaefendi'yi de yanına alır, Anadolu'nun muhtelif şehirlerine beraber seyahat ederlerdi.

1977 Yılında, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'nin bizzat elinden tutarak kürsüye oturtması ile İskenderpaşa Camii'nde *Râmûzü'l-Ehàdîs* derslerine başladı. Hafta sonlarında İstanbul'a gidiyor, pazar günü hadis dersini yapıp Ankara'ya dönüyordu.

Mehmed Zâhid Efendi'nin hastalığında, ameliyatında hep yakın hizmetinde bulundu. Son demlerinde de yanıbaşındaydı. Onun arzusu üzerine, 13 Kasım 1980 (5 Muharrem 1401) günü vefatından sonra, cemaatin eğitimiyle ve her türlü meselesiyle ilgilenme, tebliğ ve irşad görevini üstlendi.

Tasavvufî nisbeti; hocası Mehmed Zâhid Efendi vasıtasıyla Nakşibendî Tarikatı'nın, Hàlidiyye kolunun, Gümüşhâneviyye şubesidir. Ayrıca Kàdiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Mevleviyye, Halvetiyye ve Bayrâmiyye tarikatlarından da irşada me'zundur.

Onun döneminde hadis derslerine ilgi daha da arttı. Cemaat yer bulamadığı için camiye ilâveler yapıldı, ders dinlenilecek yerler beş-altı kat genişletildi. Caminin yanındaki eski binalar alınarak camiye katıldı. Ayrıca Ankara, İzmir, Bursa, Sapanca, İzmit ve Eskişehir'de mutad hadis dersleri başlatıldı.

Mehmed Zahid Kotku Efendi'nin emri üzerine kurduğu "Hakyol

Vakfı"nın çalışmalarıyla bizzat ilgilendi, muhtelif yerlerde şubeler açtırdı. Eğitim ve yardımlaşma faaliyetini yaygınlaştırmak için çalışmalar yaptı. Sanat ve kültürle ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Kültür ve Sanat Vakfı"nı, sağlık hizmetleri için "Sağlık Vakfı"nı kurdurdu. Hanımların eğitimiyle ilgili olarak "Hanım Dernekleri"nin; çevre ile ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Ahlâk, Kültür ve Çevre Dernekleri"nin kurulmasını ve yaygınlaştırılmasını teşvik etti. Bu çalışmalarla toplumun güzel amaçlar için bir araya gelmesini, organize olmasını sağlamaya çalıştı.

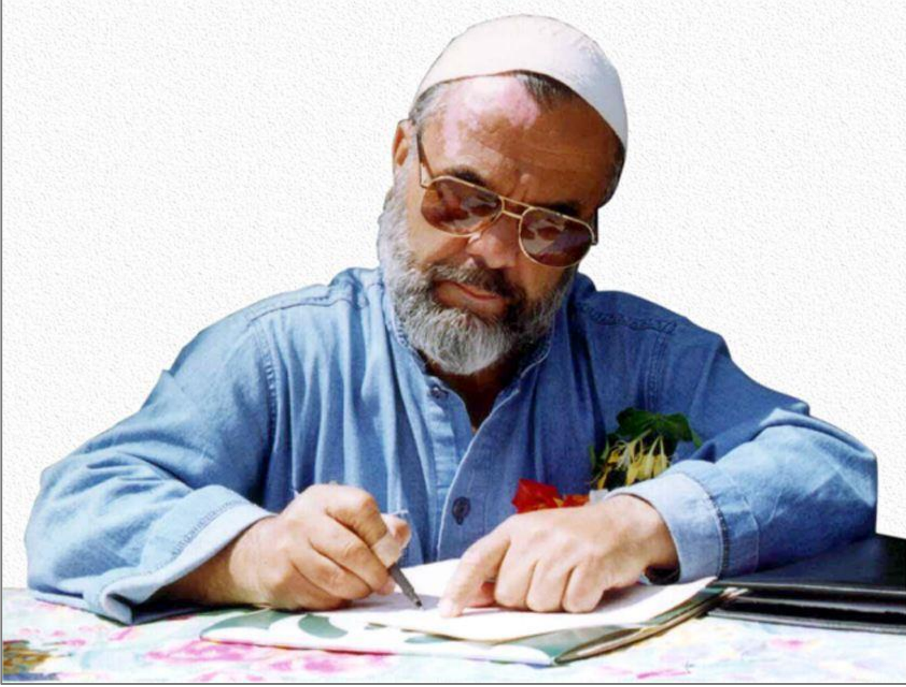
Vakıflara ait, harabe haline gelmiş birtakım ecdad yadigârı eserlerin tamir ve tecdidiyle ilgilendi. Onların gayesine uygun olarak tekrar faaliyete geçmesini temin etti. (Ahmed Kâmil Tekkesi, Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Dergâhı, Şadiye Hatun Şifâ Külliyesi...)

Eğitimin yaygınlaştırılması için basın ve yayın çalışmalarıyla ilgilendi. 1983 Eylülünde İslâm dergisi, 1985 Nisanında *Kadın ve Aile* ve *İlim ve Sanat* dergisi yayınlanmaya başladı. Daha sonra, Gülçocuk dergisi çıkartıldı. Sağlık ve bilimle ilgili konularda ise *Panzehir* dergisi yayınlandı. Vefa Yayıncılık adına yayınlanan bu dergilerle yakından ilgilendi ve makaleler yazdı.

Bu dergiler ilgilendikleri sahalarda kamuoyuna önderlik ettiler. Yayınladıkları yazılarla, araştırma dosyalarıyla ve İslâm dünyasından haberlerle halkımızın bilgilenmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulundular. İyimser, ümit verici, yol gösterici yazılarla pek çok hayırlı gelişmelere sebep oldular. Haklarında sempozyumlar, doktora tezleri yapıldı. Bir ara İslâm dergisinin tirajı yüz bini aştı. *İslâm* ve *Kadın ve Aile* dergileri, 1998 Haziranına kadar aksamadan yayınlarını sürdürdüler.

Kitap yayıncılığı için Sehâ Neşriyat'ı kurdu; çeşitli dinî, edebî, tarihî, kültürel eserler neşredildi. Yayıncılığın geliştirilmesi, haftalık ve günlük yayınlara geçilebilmesi için çalışmalar başlattı. Onun gayretleriyle bir matbaa tesis edildi (Ahsen), dizgi tesisleri kuruldu (Dehâ).

Sesli ve görüntülü yayıncılık alanında hizmet etmek, millî ve mânevî değerlerimize uygun yayınlar yapmak üzere, *Ak-Radyo*

(AKRA) adı altında bir müessesenin kurulmasına öncülük etti (1992). Halen İstanbul'dan radyo yayınları yapılmakta; bu yayınlar uydu vasıtasıyla Türkiye'nin her yerinden, Orta Asya'dan ve Avrupa'dan dinlenebilmektedir.

Onun teşviki ile Ak-Televizyon adı altında Marmara Bölgesine yönelik bölgesel televizyon yayını başlatıldı (1997). Basın-yayın alanında *Sağduyu* isimli günlük bir gazete yayınlandı (3 Mayıs 1998 - 11 Temmuz 1999).

Kaliteli bir eğitimi temin etmek amacıyla, özel eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etti. Çeşitli illerde ilkokul öncesi, ilkokul ve orta öğrenime yönelik eğitim tesisleri, okullar ve dersaneler kurdurdu. (Asfa)

Halka güvenilir bir sağlık hizmeti verilmesi için poliklinikler ve hastaneler açılmasını teşvik etti. Başta İstanbul olmak üzere bir çok ilde sağlık kuruluşları hizmete açıldı. (Hayrunnisâ Hastanesi, Esmâ Hatun Hastanesi, Afiyet Hastanesi…)

Yurtdışındaki müslümanlarla diyaloğu sağlamak, ziyaretleri kolaylaştırmak amacıyla İskenderpaşa Turizm (İSPA) adı altında bir seyahat acentası kurulmasına öncülük etti. Bu şirket vasıtasıyla hac ve umre programları, çeşitli yurt içi ve yurt dışı geziler; aile ve eğitim toplantıları düzenlendi.

İlmî seviyesi yüksek hocalar yetiştirmek amacıyla İstanbul'da, Ankara'da, Konya'da ve Bursa'da hadis ve fıkıh enstitüleri açtırdı. Buralarda ilâhiyat fakültelerinde okuyan veya mezun olan kimselere, özel hocalardan Arapça, hadis, tefsir ve fıkıh dersleri verdirilmesini temin etti.

Sohbet ve vaazlarına yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi gösterilmesi ve çeşitli yerlere davet edilmesi, onun çok seyahat etmesine neden oldu. Avrupa'da, Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Orta Asya'da ve Avustralya'da pek çok ziyaretler, vaazlar, sohbetler yaptı; eğitim programlarına katıldı.

Her yıl hac ve umre dolayısıyla değişik ülkelerden gelen müslümanlarla görüştü, diyalog kurdu. Hakkı ve hayrı, iyiyi ve güzeli tebliğ etme yönünde şumüllü ve verimli çalışmalar yapmaktan bir an bile geri kalmadı. Çevresini de daima bu tür

çalışmalara teşvik etti.

1997 Mayıs'ından itibaren hizmetlerini yurtdışında sürdürdü. 1998 yılında Avustralya'nın Brisbane şehrine yerleşti. Tebliğ ve irşad çalışmalarını Avustralya'nın her tarafına yaygınlaştırdı. Pek çok yerde camiler, kültür merkezleri açıldı. Brisban'daki camide, her gün sabah ve yatsı namazlarından sonra, hadis sohbeti yapıyordu.

Radyo sohbetleri yine devam etti. Cuma günleri Ak-Radyo'da yapmakta olduğu hadis sohbetlerine ilâve olarak, salı günleri tefsir sohbetleri yapmaya başladı (29 Eylül 1998). Fâtiha Sûresi'nden başladı. Her sohbette birkaç ayet-i kerime okuyup, izah ediyordu. Vefat etmeden önce yaptıkları son tefsir sohbetinde, Bakara Sûresi 224. ayetine kadar gelmişlerdi.

4 Şubat 2001 (10 Zilkade 1421) Pazar günü, bir cami açılışı yapmak için Grifit şehrine giderlerken, Avustralya yerel saatiyle 12'de (Türkiye saatiyle 04'te) Sydney civarında, Dubbo kasabası yakınlarında geçirdikleri elim bir trafik kazası sonucu, yanında bulunan damadı Prof. Dr. Ali Yücel Uyarel'le birlikte ahirete irtihal eylediler. Ani ölümleri ailesi, yakınları, sevenleri ve bütün müslümanlar tarafından derin bir üzüntüyle karşılandı.

Mübarek naaşları, Sydney'de Auburn Gelibolu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Türkiye'ye getirildi (8 Şubat Perşembe). 9 Şubat Cuma günü, Fatih Camii'nde yüzbinlerin iştirak ettiği muhteşem bir cenaze namazından sonra, tekbirlerle, salevatlarla, dualarla, gözyaşlarıyla, Ebû Eyyûb el-Ensàrî Hazretleri'nin kabri civarında, Eyüp Mezarlığında toprağa verildi.

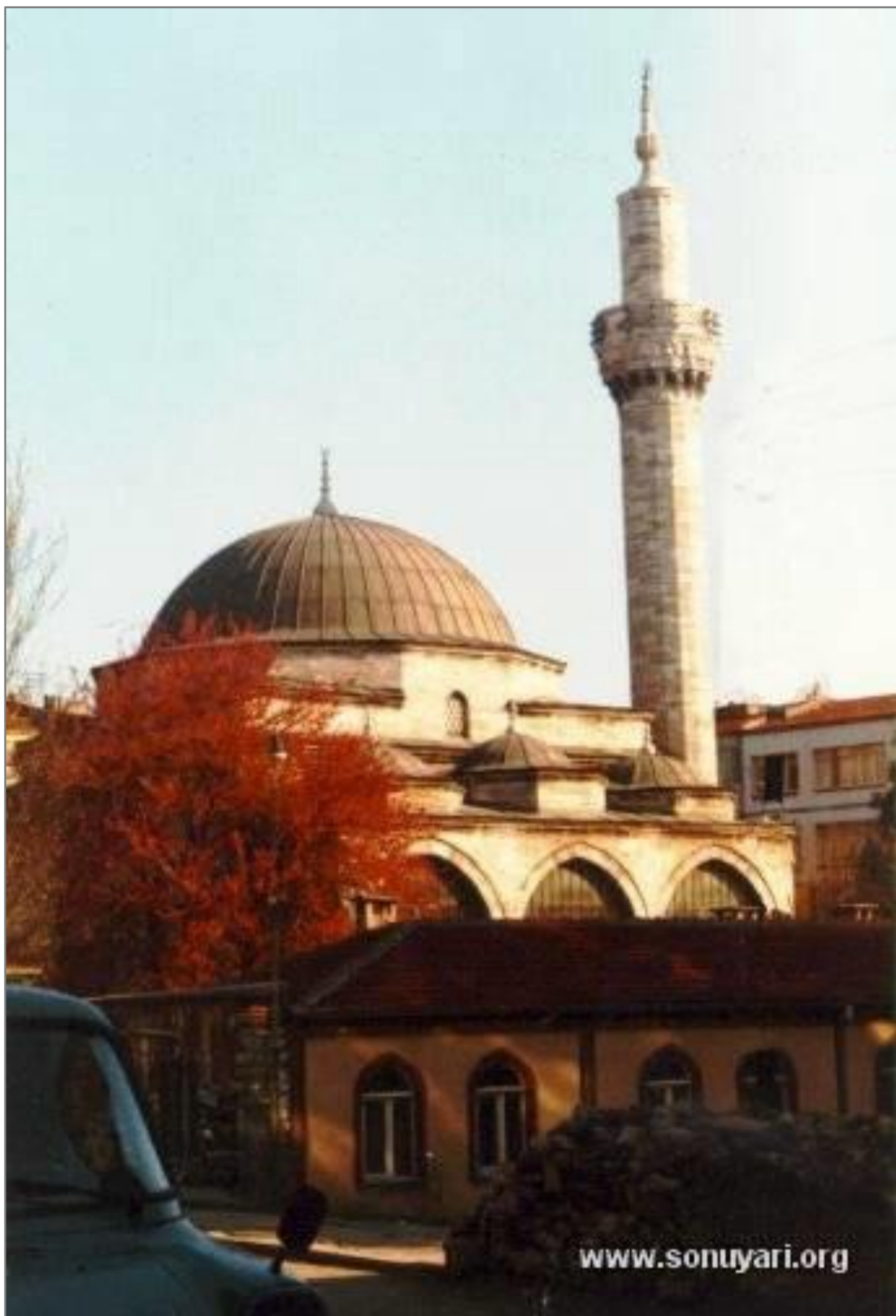
Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Rh.A, doğu dillerinden Arapça ve Farsça'yı, batı dillerinden Almanca ve İngilizce'yi bilmekteydi. Yurt içinde ve yurt dışında çok yönlü sosyal faaliyetlerini, tebliğ ve irşad çalışmalarını vefat edinceye kadar devam ettirdi.

Rûhu şâd, mekânı cennetî a'lâ olsun...

Yayınlanmış Eserleri:

01. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (1982)
02. Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât
03. Gayemiz (1987)

04. İslâm Çağrısı (1990)
05. Yeni Ufuklar (1992)
06. Çocuklarla Başbaşa
07. Başarının Prensipleri
08. Türk Dili ve Kültürü
09. İslâm'da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş (1992)
10. Avustralya Sohbetleri-1 (1992)
11. Avustralya Sohbetleri-2 (1994)
12. Avustralya Sohbetleri-3 (1995)
13. Avustralya Sohbetleri-4 (1996)
14. Yeni Dönemde Yeni Görevler (1993)
15. Haccın Fazîletleri ve İncelikleri (1994)
16. Zaferin Yolu ve Şartları (1994)
17. İslâm, Sevgi ve Tasavvuf (1994)
18. Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı (1994)
19. Güncel Meseleler-1 (1994)
20. Güncel Meseleler-2 (1995)
21. Hazret-i Ali Efendimiz'den Vecîzeler (1995)
22. Hacı Bektâş-ı Velî (1995)
23. Yunus Emre ve Tasavvuf (1995)
24. Başarı Yolunda Sevginin Gücü (1995)
25. İslâmî Çalışma ve Hizmetlerde Metod (1995)
26. Sosyal Hizmetlerde Hanımlar (1995)
27. Ramazan ve Takvâ Eğitimi (1996)
28. Tebliğ ve İrşad Çalışmaları (1996)
29. İslâm, Tasavvuf ve Hayat (1996)
30. Haydi Hizmete! (1997)
31. İslâm'da Eğitimin İncelikleri (1997)
32. Tasavvuf Yolu Nedir? (1997)
33. İmanın ve İslâm'ın Korunması-1 (1997)
34. İmanın ve İslâm'ın Korunması-2 (1998)
35. Allah'ın Gazabı ve Rızası (1997)
36. Mi'rac Gecesi (1998)
37. Doğru İnanç ve Güzel Kulluk (1998)
38. Ramazan ve Güzel Ameller (1998)

www.sonuyari.org

01. RAMAZAN'DA ÇOK GAYRETLİ İDİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Alâ külli hàlin ve fî külli hîn… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr...
Kâne'n-nebiyyü kemâ ruviye ennehû kân:

كَانَ إِذَا دَخَلَ ، قالَ: هَلْ عِنْدَكُمْ طَعَامٌ ؟ فَإِذَا قِيلَ: لاَ ! قالَ:

إِنِّي صَائِمٌ (د. عن عائشة)

RE. 532/7 (*Kâne izâ dehale, kàle: Hel indeküm taàmün? Fein kîle: Lâ! Kàle: İnnî sàimün.)*
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerinize olsun… Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...
Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek âdetlerinden, îtiyatlarından, hâlinden, şemâilinden, sîretinden rivayetleri okumaya devam ediyoruz.
Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir

enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

…………………………….

a. Evlerinde Her Zaman Yiyecek Bulunmazdı

Mukaddimede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 532. sayfasındaki 7. hadis-i şeriftir.

Hz. Âişe Anamız RA'nın rivayet ettiğine ve Ebû Dâvud Rh.A'in kitabında kayıtlı olduğuna göre:[1]

---

[1] Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.28, no:2289; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.233, no:7364; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.115, no:2637; Abdürrezzak, *Musannef*, c.IV,

كَانَ إِذَا دَخَلَ، قالَ: هَلْ عِنْدَكُمْ طَعَامٌ؟ فَإِذَا قِيلَ: لاَ! قالَ: إِنِّي صَائِمٌ (د. عن عائشة)

RE. 532/7 (*Kâne izâ dehale, kàle: Hel indeküm taàmün? Fein kile: Lâ! Kàle: İnnî sàimün.)*

(*Kâne izâ dehale, kàle*) "Peygamber Efendimiz eve geldiği zaman sorardı: (*Hel indeküm taàmün*) Yanınızda yiyecek bir şey var mı? Yiyecekten bir şeyler var mı yenilecek?"

(*Fein kîle: Lâ*) "Eğer 'Yok yâ Rasûlallah!' denirse, o zaman: (*Kàle: İnnî sàimün*) 'O zaman ben oruçluyum, oruç tutacağım!' derdi." İsm-i fâil sîgası isim cümlesinde kullanılınca, istikbale ait bir mâna verir. Yâni, "Oruç tutmaya karar verdim, oruç tutacağım!" derdi.

Peygamber SAS Efendimiz'in hâne-i saadetinde, Zevcât-i Tâhirât'ın hücrelerinde yiyecek bazen bulunurdu, bazen bulunmazdı. Bulunduğu zaman ikram ederlerdi, kendileri tenâvül buyururlardı. Ama ekseriya etrafındaki fukarâ-i müslimîne ve mescidin bir köşesine yerleşmiş bulunan, mescidden başka barınağı olmayan Ashâb-ı Suffe'ye yedirirlerdi. Yemeği depo etmezlerdi. Yemek dediğimiz şey de, onların yanında bazen bir avuç hurma, bazen bir tas süt, bazen bir avuç bir şey kurutması, böyle buğday kurutması filan gibi şeyler olurdu.

Peygamber SAS Efendimiz eve gelirken düşünürdü. Oruç tutayım, tutsam mı, tutmasam mı diye. Eve gelince sorardı:

"—Yanınızda mevcut iyecek bir şey var mı bugün?"

"—Yok…" derlerse;

"—Ben de zaten oruca niyetliydim, oruç tutayım diye düşünmekteydim, bugün ben oruç tutacağım." derdi.

Allah-u Teàlâ Hazretleri şefaatine nâil eylesin…

---

s.277, no:7792; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXV, s.79; Beyhakî, *Sünenül-Kübrâ*, c.IV, s.203, no:7703; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.175, no:17; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.81, no:18059; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.187, no:6675.

Bizlere de insaf ihsan eylesin ki, biz peygamber değiliz, sahabe değiliz; Allah'ın âciz nâçiz günahkâr kullarıyız. Bize Allah padişahlara lâyık yiyecekler, içecekler, giyecekler, rahatlar, imkânlar nasib etmiş. Eski devirlerde evliyâullahın kerâmet yoluyla bir mekândan bir mekâna tayy-i mekân ederek gittikleri gibi, bugün en basit bir insan bile uçağa biniyor, iki buçuk saatte Cidde'ye varıyor. Denizlerde, deryalarda geziyor, karada dağları aşıyor. Kaloriferli otomobilinin içinde, dışarıda kar yağarken sıcacık rahat koltuğunda, bir beldeden bir beldeye ulaşıyor.

Düşünün ki o devirde bir deve olduğu zaman, onu bile çok büyük bir nimet olarak kabul ederlerdi ama, siz devenin üstüne çıksanız muhakkak ciğerleriniz ağzınıza gelir. Öyle onun sallanmasından, hareket etmesinden şöyle yarım saatlik bir yol gitseniz devenin üstünde, onun sallantısından içiniz allak bullak olur, içiniz dışınıza gelir. O mübarek mücâhidler nasıl yaya yürümüşler, nasıl o sıcak beldelerde buzdolapsız, susuz o ağır tuzlu sularla yaşamışlar, nasıl bir hurmayla ömürlerini geçirmişler!

Biz ne kadar büyük nimetlere sahibiz el-hamdü lillâh. Evet, nice

nice nimet sahibi insan vardır ki şükrederse, nimetin kıymetini bilirse, oruç tutmuş, ibadet etmiş insan gibi de sevap alır. Bari bize verilen nimetlerin kadrini kıymetini bilelim. Bilelim ki Allah'ın sevgili kulları olmadığımız halde, Allah fazl u kereminden, Allah'ın nice nice sevgili kulları açlıktan günlerce karınlarına taş bağladığı halde, biz böyle çeşit çeşit nimetler içindeyiz. Bu nimetlerin kadrini kıymetini bilelim, bir...

Bir de demek ki lüks bir hayat içinde rahat yaşıyoruz onlara göre, bu fazla kazançlarımızla bunları israfa sarf etmeden İslâm'ın gelişmesine, ilerlemesine, yükselmesine, müslümanların kuvvetlenmesine yardımcı olalım.

Hangi şehre gitsek, hangi müslüman kardeşlerle bir akşam bir yerde otursak, bir sohbet eylesek yüreğimiz parçalanıyor, memleketin halini düşünüyoruz. Sizler de muhakkak öylesiniz.

Süleyman Çelebi'nin Mi'rac'ı anlatırken dediği gibi:

Ol zayıf ümmetlerin hali n'ola?
Hazretine nîce anlar yol bula?

Bu dışarıdaki bu müslüman kardeşlerimiz şehidlerin torunlarıydı, müslümanların evlatlarıydı, şimdi şu hallerine bak! Şimdi acaba İslâm'ı gaye edinip de;

"—Ben her şeyimle, varımla, canımla, malımla, her türlü ilmimle, bilgimle, mevkiimle, makamımla İslâm'a hizmet edeceğim. Acaba İslâm'ım ihtiyaçları nelerdir? Acaba ben İslâm'a nasıl faydalı olabilirim? Acaba müslümanlara benim ne gibi yardımım olabilir?" diye ana gayesi, asıl işi İslâm olan kaç tane müslüman var? Kaç tane müslüman var böyle her şeyi tam düşünen?

Halbuki başka memleketlerde, başka dinlerin sahibi olan insanların, artık onlar dünyalığı bizden çok fazla topladıklarından mıdır bilmiyorum, o kadar büyük hayırları var ki, o kadar büyük imkânlar vermişler ki dinlerine... Diyorlar ki mesela:

"—Münih şehrinin üçte biri kilisenin malıdır."

Üçte biri! Zaten üçte biri çayır çimen, demek ki üçte biri de kilisenin. O kadar zengin imkânları var. O kadar zengin paraları var. Yurtları, hastaneleri, fakülteleri, üniversiteleri var. Onlar o yanlış, eskimiş, tahrife uğramış, bozulmuş dinleri için o kadar malî

fedakârlıklarda bulunuyorlar.

Bizim bir tek üniversitemiz yok. Bir tek böyle güçlü kuruluşumuz yok. Bir tek müslüman hastanesi yok. Zavallı müslüman kadınlar bir hastalansalar, bir hastaneye gittikleri zaman başhekim ilkönce başörtüsüne sarılıp çekip alıyor;

“—Çıkart bunu!” diye bağırıyor.

Kadıncağız zavallı, doğum evine gitmiş, doğum sancıları içinde feryâd-ı figân ederken ilk azarı başörtüsünden dolayı işitiyor.

Doğru düzgün, yani Diyanet’e bağlı, bir camiye bağlı, müslümanların bir vakfına bağlı özel bir hastane kuramamışız. Kur’ân-ı Kerîm’in halka, esnafa anlatıldığı bir müessese kuramamışız.

Çocuklar imam-hatip okuluna gitsinler, öğrensinler ama peki halk İslâm’ı nasıl öğrenecek? Yok… Hadisleri nasıl öğrenecek? Yok… Fıkhı nereden öğrenecek? Yok…

Yani müesseseleşmemişiz, eğitim müesseselerini kurmamışız. Bütün müesseseler bizim gayelerimizin dışında kurulup çalışıyor. Ondan sonra mezun olanlar, yetişenler, blucin pantolonlu, ne bileyim âsi gençlik, meşin ceketli, motosikletle gezen veyahut otomobil tokuşturan veyahut kız arkadaşıyla gezmeye giden veyahut kız ise saçlarını rüzgârda uçuştura uçuştura üstü açık otomobilde gezen insanlar haline geliyor. Bir müslüman ümmetin, bir müslüman milletin şehid çocukları dinden, abdestten, namazdan, gusülden, haramdan helâlden habersiz bir yola doğru gidiyor.

Allah cümlemize dinin gayretini, İslâm’a hizmet gayretini ihsan eylesin…

Çünkü çok nimet içindeyiz. Allah bize bu nimetleri soracak. Bu nimetleri yerken insan korkarak yiyor. “Bunların bir hesabı olacak” diye, “Rabbim bana bunca ikramlarda bulundu ben ona nasıl kulluk edebildim?” diye bu soru ister istemez insanın hatırına geliyor.

Allah hepimize İslâm’a malıyla canıyla, her türlü çalışmasıyla güzel hizmet edenlerden olmayı nasib eylesin…

b. Kabirdekilere Selâm Verirdi

İbnü's-Sinnî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan şöyle rivayet etmiş:[2]

كَانَ إِذَا دَخَلَ الْجَبَّانَةَ ، يَقُولُ: السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ أَيَّتُهَا الأَرْوَاحُ الْفَانِيَةُ ، وَالأَبْدَانُ الْبَالِيَةُ ، وَالْعِظَامُ النَّخِرَةُ الَّتِي خَرَجَتْ مِنَ الدُّنْيَا ، وَهِيَ بِاللهِ مُؤْمِنَةٌ ، اَللَّهُمَّ أَدْخِلْ عَلَيْهِمْ رَوْحًا مِنْكَ ، وَسَلاَماً مِنَّا (ابن السني عن ابن مسعود)

RE. 532/8 (*Kâne izâ dehale'l-cebbânete, yekùlü: Es-selâmü aleyküm eyyühe'l-ervâhu'l-fâniyetü, ve'l-ebdânü'l-bâliyetü ve'l-ızâmü'n-nahiratü'lletî haracet mine'd-dünyâ, ve hiye bi'llâhi müminetün, allàhümme edhil aleyhim ravhan minke, ve selâmen minnâ.*)

"Peygamber SAS Efendimiz mezarlığa, kabristana gittiği zaman kabirdekilere selâm verirdi."

Kabirdekilere selam verirdi çünkü ölümle hayat bitmiyor. Ölüm insanların bir dünyadan öteki dünyaya geçişidir, ruhun bedenden ayrılışıdır. Yoksa ruhun yok olması mânasına değil. O kabirlerde neler oluyor görenler görüyorlar. Neler olduğunu görenler görüyor.

Peygamber SAS Efendimiz bir gün ashabıyla bir yerden geçiyormuş. Kenarda iki tane taze kabir varmış. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[3]

---

[2] İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.III, s.139, no:592; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.159, no:18517; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXVII, s.191, no:40364.

[3] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.88, no:215; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.240, no:292; Tirmizî, *Sünen*, c.I, s.102, no:70; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.106, no:2069; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.125, no:349; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.398, no:3128; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.115, no:1304; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.492, no:11099; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.412, no:3943; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.664, no:2196; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.210, no:620; İbnü'l-Càrud, *el-Müntekà*, c.I, s.42, no:130; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.433, no:1220; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ ، وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ: أَمَّا أَحَدُهُمَا ، فَكَانَ لاَ يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ ؛ وَ أَمَّا الآخَرُ ، فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ (خ . م . د. ت. ن. ه. حب. ش. هب. عن ابن عباس)

(*İnnehümâ leyuazzebâni, ve mâ yuazzebâni fî kebîrin*) "Bu kabirdeki şahıslar azap olunuyorlar. Hem de çok mühim bir şeyden dolayı değil azap görmeleri. Sizin mühimsemeyeceğiniz iki şeyden dolayı azap görüyorlar:

(*Emmâ ehadühümâ, fekâne lâ yestetirü min bevlihî*) Birisi, idrarını yaparken sakınmazdı." Yani küçük abdestini, idrarını yaparken sakınmazmış, örtünmezmiş ondan dolayı azaba uğramış.

(*Ve emme'l-âhiru, fekâne yemşî bi'n-nemîmeh*) Ötekisi de, laf götürüp getirirdi, iki kişiyi birbirine düşürürdü. Yâni, kovuculuk dediğimiz, nemmamlık dediğimiz işi yapardı." diyor.

Tabii onlar yine hayâ sahibidir de, meselâ eteğini toplayacaksa, ayaktayken toplamıştır ondan görünmüştür. Yoksa kendisi isteğiyle soyunup da avuç içi kadar bir şeyi giyinip, ortalıkta kabara kabara hindi gibi dolaşan insanların hali nasıl olur bilmiyoruz.

Bir de çıplak gezen insanlar var. Tamamen çıplak, üryan, yani anasından doğmuş olduğu gibi. Hatta aile olarak böyle gezenler var…

Nasıl geziyorlar? Böyle bizim Akdeniz bölgesinin o sıcak iklimli güzel sahillerinde, çamların, denizin, deryanın olduğu yerlerde yer kiralamışlar, çevirmişler etrafını parmaklıklarla, tel örgülerle. Çıplaklar kampı; oraya girdi mi insan çıplak olacak. Anası danası, çocuğu hepsi soyunuyorlar, el ele tutuşuyorlar öyle geziyorlar. Hiçbir şey yok üzerlerinde…

Artık onların hali ne olacak? Bir müslüman, müslüman iken, bir ihtiyacını göreceği zaman erkenden açındı diye kabirde azap

---

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.627, no:26380; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.110, no:9206.

görürse, bu edepsizlerin hâlinin ne olacağını artık oradan kıyas etmek mümkün olur.

Peygamber Efendimiz SAS, kabir ahvalini böylece görürdü. Evliyâullahın da kabirdeki halleri gördüğünü söylerler. Allah kime bildiriyorsa, gösterirse onların da gördüğünü ifade ederler. Hatta böyle bir hâkim arkadaşımız vardı da, Allah selamet versin, dindar bir kimseydi. Bir yerden bir yere seyahat ederken makberenin yanından geçerken, her kabrin yanından geçerken selâmlar verip dualar ederdi. Dua edilmediği zaman, birilerinin kalkıp da oradan beddua ettiğini görür gibi olduğunu ifade ederdi.

Peygamber SAS Efendimiz makbereye girdiği zaman selam veriyormuş. Ne diyormuş? Sözü şöyle:

(*Es-selâmü aleyküm*) "Allah'ın selâmı sizin üzerinize olsun! (*Eyyühe'l-ervâhu'l-fâniyetü*) Ey fâni ruhlar! Ey bu dünyada hayatları bitmiş, bu dünyadaki hayatları fâni olmuş olan ruhlar, işte o makberede bulunan ruhlar! (*Ve'l-ebdânü'l-bâliyetü*) Ey yıpranmış, çürümüş bedenler! (*Ve'l-izâmü'n-nahiratü*) Ey toprak olmuş, ufalmış kemikler! (*Elletî harecet mine'd-dünyâ*) Ey dünyadan çıkmış, (*ve hiye bi'llâhi mü'minetün*) Allah'a inanmış olarak ahirete göçmüş olan varlıklar!"

Yani mü'minler olduklarını böyle ifade ediyor Peygamber Efendimiz. "Dünyadan Allah'a inanmış bir vaziyette çıkmış fâni ruhlar, yıpranmış bedenler, çürümüş kemikler; selâm olsun sizlere!" diye böyle selâm verirdi.

Ondan sonra da arkasından:

(*Allàhümme edhil aleyhim ravhan minke*) "Yâ Rabbi! Sen bunların üzerine, bu bizden önce vefat etmiş olan bu mü'min kardeşlerimize sen rahmetini indir, rahatlık ve huzurunu indir… (*Ve selâmen minnâ*) Bizim de selamımızı onlara bildir yâ Rabbi!" diye dua ederdi.

Demek iki şey yapıyor; bir, onun mübarek gözüne ayân olan ruhlara, bedenlere, kemiklere, kabirlere selâm veriyor; bir de Rabbine onlardan rahmet diliyor ve selâmını onlara iletmesini bildiriyor.

Peygamber SAS Efendimiz müşriklerin cesetleri toplanıp da Bedir'de bir kuyuya atıldığı, çukura atıldığı zaman onun başına

gidip dedi ki;

“—Ey kâfirler, ey müşrikler! Biz Rabbimiz’in bize vaad ettiklerine nâil olduk. Siz de Rabbimiz’in size tehdit olarak, vaîd olarak söylediği cezalarla karşılaştınız mı, onları gördünüz mü?” diye onlara böyle hitap etti.

Dediler ki:

“—Yâ Rasûlallah! Duyarlar mı, anlarlar mı?”

“—Sizden daha iyi duyarlar.” dedi, “Sizden daha iyi duyarlar, daha iyi anlarlar.” dedi.

Muhterem kardeşlerim!

Bu dünya hayatında, hepimiz aldanıyoruz. Bugün yarın derken dünyanın işleri oyalıyor. Bazen cahillikten bazen gafillikten, bazen telaşımızdan bazen bu dünyanın güzel şeylerine gönlümüzü fazla taktığımızdan âhireti unutuyoruz. Halbuki asıl hayat âhiret hayatı.

Allahümme lâ ‘ayşa illâ ‘ayşi’l-âhireh. Asıl hayat âhiret hayatı. Bu dünya hayatı onun yanında sıfır, bir nokta, kısa bir an. Bir göz yumup açınca geçiyor ondan sonra asıl ebedî hayat, öbür hayat geliyor. Asıl mü’min olan insanlar, hakiki, uyanık kimseler, has müslümanlar bu işleri anlıyorlar da âhirete hazırlanıyorlar. Fakat anlamayanlar bu dünyanın işte arsasıydı, apartmanıydı, apartmanın içinde mobilyasıydı, süsüydü, ziynetiydi, başkalarına karşı böbürlenmekti, onları aldatmaktı, kandırmaktı, zulümdü, cevirdi, cefaydı, gadirdi... Böyle aldanıp gidiyorlar ama işte sonu öyle.

Âhir ne? Âhiri hiçlik, yokluk, toprağın altında bedenlerin çürümesi... Bu senin izz-ü nâz ile beslediğin bedenleri kurtlar yiyor, toprağın arasına karışıyor. Bir zaman kemiklerle, kafataslarıyla çocuklar oynuyor, kabir açılırsa çocuklar oynuyor.

Allah bize gerçekleri görüp ahirete göre hazırlanmayı nasib eylesin…

c. Hastalık Günahlardan Temizler

Buhârî’nin rivayet ettiğine göre, Abdullah ibn-i Abbas RA

nakletmiş, rivayet eylemiş:[4]

كَانَ إِذَا دَخَلَ عَلَى مَرِيضٍ يَعُودُهُ ، قالَ: لاَ بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ

اللهُ تَعَلَى (خ. عن ابن عباس)

RE. 532/9 (*Kâne izâ dehale alâ merîdın yeùduhû, kàle: Lâ be'se tahûrun inşâa'llàhu teàlâ*)

(*Kâne izâ dehale alâ merîdın yeùduhû*) "Peygamber SAS Efendimiz bir hastanın yanına girince, onu ziyaret etmek, onu teselli etmek maksadıyla onun yanına girince ne derdi?"

İşte böyle derdi: (*Lâ be'se tahûrun inşâa'llàhu*) "Beis yok, üzülme, tasa çekme, tasa çekmeye değmez, zararlı bir durum yok." Hastaya söylüyor bunu. "İnşallah günahlardan temizlik vesiledir bu..." derdi. Yani o hastalıktan kalktı mı günahlardan pâk olacak olduğu, tertemiz kalkacağı için öyle derdi Peygamber Efendimiz. "Beis yok, üzülme, tasalanma, gam keder çekilecek zararlı bir durum yok. Hastalanmışsın, işte bu hastalıktan kalkınca tertemiz olacaksın. Hastalıkların günahlardan temizlenmene vesile olacak. Beis yok, inşaallah Allah'ın lütfu keremiyle, Allah-u Teàlâ'nın dileğiyle inşaallah tertemiz olacaksın." derdi.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

İnsanlar bazen sıhhatli oluyorlar. Tabii sıhhatli hallerinde sıhhatlerine şükretsinler. Sıhhati de Allah'tan istemek lazım:

"—Yâ Rabbi! Sen bana sıhhat âfiyet ihsan eyle. Hem dinde hem dünyada hem âhirette. Yani dinimde bir hastalık olmasın; itikadımda, kafamda, kalbimde bir karalık bir bozulma bir fesat bir şey olmasın. Hem dünyam rahat olsun, huzurlu sıhhatli, hem âhiretim rahat olsun, elemlerden, kederlerden, cezalardan veballerden uzak olsun." diye âfiyet istemek, tamam.

Sıhhatli olmak güzel… İnsan sıhhatli olduğu zaman şükrederse, tamam daha iyi. Fakat hastalanırsa, bu hastalık bir çeşit piyango

---

[4] Buhàrî, *Sahîh*, c.XI, s.448, no:3347; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr, c.*XI, s.342, no:11951; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.382, no:6387; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

gibi bir şeydir. Yani mânevî bir şey. İnsan hastalandı da sabretmesini bildi mi, hastalığın Allah'tan geldiğini bildi mi, sabretti mi, şikâyet etmedi mi, yani gelene gidene kendisini ziyaret edene hâlinden şikâyet etmedi mi, Allah'ın takdirine razı olarak, hastalığına sabrettiği zaman, günahlarından anasından doğduğu gün gibi tertemiz, temizlenmiş olarak çıkar. Allah-u Teàlâ Hazretleri ona buyurur ki:

"—Haydi bakalım tertemiz oldun! (*Feste'ni fi'l-amel*) İşe yeniden, sıfırdan, başla! Bak hiçbir günahın kalmadı, defter-i âmâlin bembeyaz, pırıl pırıl, her günah silindi, haydi bakalım artık bundan sonra dikkat et!" denir diye bildiriliyor hadîs-i şerîflerde.

Ve bir hastanın uykusu bile ibadettir. İniltisi bile sevaptır, tesbih yerine geçer. Yapamadığı bütün ibadetler, mesela sıhhatli olduğu zaman bu adam ne yapardı? Bu adam beş vakit camiye giderdi, şimdi hasta gidemiyor, camiye gitmiş gibi sevap alır. Geceleyin kalkar teheccüd kılardı, teheccüd kılmış gibi sevap alır. Pazartesi-perşembe günleri oruç tutardı, oruç tutmuş gibi sevap alır. Hasta, tutamıyor ama bütün sıhhatinde yapmış olduğu amelleri yapmış gibi Allah ona, o hastalığı anında sevap verdirtir ve duası makbul olur, uykusu bile ibadet olur. Yani hastalığın böyle tarafı var.

Bu mükâfatları gördüğü zaman insanlar, yani hastalık temenni edilmez Allah'tan ama, hasta olduğuna üzülmemesi lazım. "Yani ne yapalım Allah böyle bir rahatsızlık vermiş. Eh bu da bir piyango, bir mükâfat gibi bir şey oluyor." diye teselli, müteselli olması lazım!

Bu gibi hadîs-i şerîfleri hatırınızda tutun. Hastanın bir de duası makbuldür. Hastanın ziyaretine gitmek de müslümanın müslüman kardeşi üzerindeki vazifelerinden bir vazifedir. Birbirimize karşı birtakım vazifelerimiz var. Hastalandığımız zaman birbirlerimizi ziyaret etmek. İşte bu ziyaretlerde bu hadîs-i şerîfleri söylersiniz. Efendimiz gibi söylersiniz siz de:

(*Lâ be'se tahûrun inşâa'llàhu teàlâ*) "Beis yok, üzülme, oh oh oh maşaallah, dersiniz, Allah'ın izniyle, inşaallah tertemiz çıkacaksın hastaneden, bu odadan." diye onu teselli edersiniz, duasını istersiniz.

Tabii hastanın yanında fazla kalınmaz. Kısa bir ziyaret olacak, kısaca bir ziyaretle bu iş tamam olur. Bir girersiniz, alnına bir

elinizi koyarsınız, duasını alırsınız, “Bir isteğin var mı?” dersiniz, ondan sonra gelirsiniz. Hastanın yanında fazla durmak da âdaptan değildir, âdâba aykırıdır. Hastalığını sormak da âdaptan değildir. Çünkü belki söylenmeyecek bir hastalığı vardır, olmadık bir yerinde bir rahatsızlığı vardır. “Geçmiş olsun.” dersin. Hastalığını da sormak da âdâba aykırıdır.

“—Nerenden neyin var?”

Canım sana ne, doktor musun? “Geçmiş olsun” de, dua et, duasını al, istifade et geç.

Muhterem kardeşlerim!

Müslümanlık böyledir, hastalandı mı insan sevap alır. Her şeyde, Müslümanlıkta her şeyde insan kazanıyor; otursa, kalksa, yürüse, konuşsa, sussa, uyusa, uyansa kazanıyor.

Allah bizi şu has Müslümanlığa erdirsin ve has müslüman olmaktan ayırmasın…

d. Receb Ayı’nda Şöyle Dua Ederdi

İbn-i Asâkir Enes ibn-i Mâlik RA’dan şöyle rivayet ediyor:[5]

كَانَ إِذَا دَخَلَ رَجَبٌ ، قَالَ: اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ ، وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ ؛ وَكَانَ إِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ ، قَالَ: هٰذِهِ لَيْلَةٌ غَرَّاءُ ، وَيَوْمٌ أَزْهَرُ (هب. كر. عن أنس)

RE. 532/10 (*Kâne izâ dehale recebü, kàle: Allàhümme bârik lenâ fî recebin ve şa’bân, ve belliğnâ ramadàn; ve kâne izâ kânet leyletü’l-cumuati, kàle: Leyletün garrâu, ve yevmün ezheru.*)

(*Kâne izâ dehale recebü, kàle*) “Peygamber SAS Efendimiz Receb ayı geldiği zaman şöyle dua ederdi.” diyor.

Acaba Recep ayı ne zaman gelecek?

---

[5] Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6494; Heysemî, *Mecmü’z-Zevâid*, c.II, s.375, no:3006; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XL, s.57; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.
Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.79, no:18049; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.188, no:6678.

Recep ayının gelmesine çok az kaldı. Gözünüz aydın olsun ki, Üç Aylar'ın kokusu tütmeye başladı. Yavaş yavaş uzaklardan güzel, latif kokusu duyulmaya başlandı. Şimdi Cumâdelâhire'deyiz. Bu Şubat'ın bilmem kaçındaysa artık, üç ayların ilki olan mübarek Recep ayı girecek.

Peygamber SAS Efendimiz Recep ayı geldiği zaman şöyle buyururmuş:[6]

اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ ، وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ !

---

[6] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.259, no:2346; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.189, no:3939; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.375, no:3815; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.269; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6494; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXX, s.57; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.485, no:1985; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.161, no:309; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.138, no:18049; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.211, no:554; RE. 532/10; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIII, s.24, no:35704, 36125.

(*Allàhümme bârik lenâ fî recebin ve şa'bân, ve belliğnâ ramadàn*) "Yâ Rabbi, sen bize Receb ayını ve Şa'ban ayını mübarek eyle! Yani bu ayların içinde bizlere bereketler, hayırlar, rahmetler ihsan eyle… (*Ve belliğnâ ramadàn*) Ve bizi Ramazan ayına, 11 ayın sultanı olan o mübarek Ramazan ayına sıhhat afiyetle ulaştır yâ Rabbi!" diye devam ederdi.

Çünkü Ramazan ayı ümmetin ayıdır. Ümmet-i Muhammed'in mağfiret, gufran ayıdır. Günahların eridiği, Allah'ın çok lütuflar, ihsanlar, bağışlarda bulunduğu bir aydır. "Ramazan'a bizi sıhhatle ulaştır." diye Ramazan'a şevk duyarak böyle dua ederdi Peygamber Efendimiz.

Ramazan geldiği zaman da Ramazan'ın son on gününde de evinden bile ayrılır, camiyi ev edinir camide i'tikâfa niyet eder, bayrama kadar gece gündüz ibadet eylerdi o gelmiş gelecek günahları affedilmiş olan Peygamber-i Zîşân Efendimiz. Günahları affolmuş olan o Peygamber-i Zîşân Efendimiz böyle dua ederdi, böyle ibadet ederdi, günlerini böyle geçirirdi.

Haftalardır okuduğumuz rivayetlerden gördüğünüz gibi her anında Rabbi hatırında idi, her anında duada idi, her anında niyazda, her anında Ümmet-i Muhammed için hayırlar istemekte, etrafına dualar etmekte idi. Rabbimiz bizi de o hallere sahip ve nâil eylesin…

(*Ve kâne izâ kânet leyletü'l-cumuati*, *kàle*) "Cuma gecesi olduğu zaman da Peygamber Efendimiz derdi ki, buyururdu ki: (*Leyletün garrâu*) Bu pırıl pırıl nuranî bir gecedir, (*ve yevmün ezheru*) ve şâşaalı, ışıl ışıl bir mübarek gündüzdür."

Tabii bu her cuma için böyledir. Yani her cuma gecesi son derece mübarek bir gecedir ve perşembe günü akşam ezanı okunduğu zaman başlar cuma gecesi. Akşam, yatsı cumanın akşamıdır, yatsısıdır, gece cumanın gecesidir, sabah cumanın sabah namazıdır. Cuma namazı kıldığımız öğle cumanın öğlesidir, ondan arkasından kıldığımız ikindi cumanın ikindisidir, ondan sonra okunan ezanla giren akşam cumartesinindir artık. Yani namaz kıldıktan sonraki akşam, öteki günün, cumartesi gününün akşamıdır.

İslâm'da bizim dinî takvimimizde, zamanlamamızda güneş

battığı zaman gün biter. Güneşin batmasıyla beraber bir gün de bitiyor. Güneş gitti o gün de bitti, artık yeni bir gün başlamış oluyor. Onun için eskilerle yeniler perşembe gecesi, cuma gecesi sözlerinde biraz şaşırırlar.

"—Bu Cuma gecesi bize buyurun."

Yani ne zaman gelecek? Perşembeyi cumaya bağlayan gece, o arada gelecek demek, cuma gecesi odur.

Şimdi bizimkiler nasıl anlıyor?

Takvim gece yarısında değiştiği için, bizde saat 12'den sonra. Bu yeni ama, bu karar yeni, 50 yıllık bir şey bu. Bundan önce akşam ezanı okununca saatler ayarlanırdı. On iki olurdu saat, biterdi, yeni gün başlardı. Ezanî saat böyleydi. Şimdi akşamüstü gün değişse, takvim değişse birtakım ticarî hayatta bozukluklar olacak diye gece yarısına aldılar değişme zamanını. Günün değişme zamanını 12'ye aldılar. Onun için iş karıştı. Biz gece deyince, cuma gecesi deyince cuma namazı kıldıktan sonraki geceyi anlıyoruz. Halbuki o cumartesi oluyor.

Cuma gecesi hangi geceymiş?

Perşembeyi cumaya bağlayan vakitmiş. Akşam ezanından itibaren başlar kronometre çalışmaya, ertesi gün cuma namazını kılıp da ikindi olup da ikindi de bittikten sonra güneş batınca, cuma günü biter artık cumartesi gelir. "Bugün ve bu geceyi överdi Peygamber Efendimiz, ışıl ışıl mübarek bir gece, ışıl ışıl mübarek bir gün." diye methederdi.

E ne yapmamız lazım?

Bu Cuma günlerinde mü'minlerin ibadete daha çok rağbet eyleyip, kendilerine daha çok çekidüzen vermesi icap eder. Cuma guslü alırlar, bedenlerini tertemiz yıkarlar, pırıl pırıl tertemiz elbiselerini giyerler. Cuma namazına erken vakitte gelirler, gusül abdesti aldıktan sonra erkenden abdestli olarak cumaya gelirler. Camide Kur'an okurlar, tesbih çekerler, vâiz varsa onun konuşmasını vaazını dinlerler. Ondan sonra ezan okunduğu zaman sünnetleri kılarlar, iç ezan okunduktan sonra imam hutbeye çıkar hutbe îrâd eder, onu konuşmadan dinlerler.

Cumanın gecesi de çok mübarektir gündüzü de mübarektir. Peygamber Efendimiz:

“—Cuma gecelerinde cuma gündüzlerinde bana çok salât ü selâm eyleyin!” diye emrediyor, tavsiye ediyor.

Onun tavsiyesi böyle. Sizler de cuma günleri, cuma geceleri olunca Rasûlullah Efendimiz’e çok salât ü selâm eyleyiniz. O mübarek gecelerin mübarekliğinden ve o mübarek gündüzlerin mübarekliğinden istifade edin!

Bu geceler ve gündüzler herkes için mübarek değildir, mü’minler için mübarektir. Kıymetini bilenler için mübarektir. Nice gafiller vardır ki horul horul günah içinde uyurlar. Nice gafiller cahiller vardır ki haramlar içinde yüzerler cuma günü. Onlara cuma gününün bir şeyi yok, o cumadan istifade etmesini bilen mü’minler içindir, cuma namazı kılanlar içindir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri o mübarek günlerin fırsatlarını iyi değerlendirmeyi cümlemize nasib eylesin…

Peygamber Efendimiz’in bir hadîs-i şerîfini hatırlıyorum:

“—Cumanın içinde öyle bir saat vardır ki, kim o saate duasını denk getirirse duası makbul olur.”

Öyle bir saat vardır. Onun için o duanın makbul olduğu saati kollamak, gözlemek, ekseriya dua içinde olmaya çalışmak icap ediyor.

Bu hadîs-i şerifte bildiriliyor ki Peygamber Efendimiz:

“—Yâ Rabbi, Recep ve Şa’ban ayını bize mübarek eyle, bu aylarda bereket ihsan eyle, rahmetine bizi daldır, bizi Ramazan’a eriştir.” dermiş.

Cuma günü gecesi olunca da:

“—Bu ışıl ışıl, pırıl pırıl bir gecedir, mübarek bir gecedir, mutlu bir gecedir.” dermiş. Gündüz olunca da, “Bu mübarek pırıl pırıl, ışıl ışıl, şaşaalı bir gündüzdür.” dermiş.

Bu her cuma için olduğu gibi özellikle Receb’in ilk cuması ki, o Recep’in ilk cuması gecesine, yani perşembeyi cumaya bağlayan geceye Regàib gecesi diye ad verirler ve o bir kandil gecemizdir bizim. İbadet ve taatle geçirmeye gayret etmek icap eder. Mübarek gecelerden birisidir. Bu hususta Abdülkâdir-i Geylânî Hazretleri’nin kitabında *Gunyetü’t-Tâlibîn*’de güzel rivayetler, bilgiler, teşvikler var. Onları da okursa insan “Hakikatten o fırsatları elde etsem de o geceleri ihyâ etsem!” diye temenni eder durur.

e. Ramazan'da Köleleri Azad Ederdi

Bundan sonraki rivayet:[7]

كَانَ إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ ، أَطْلَقَ كُلَّ أَسِيرٍ ، وَأَعْطَى كُلَّ سَائِلٍ

(هب. عن ابن عباس ؛ ابن سعد عن عائشة)

RE. 532/11 (*Kâne izâ dehâle ramadànü, atleka külle esîrin, ve a'tâ külle sâilin.*)

(*Kâne izâ dehâle ramadànü*) "Peygamber SAS Efendimiz, Ramazan ayı geldiği zaman, (*atleka külle esîrin*) yanında ne kadar esir varsa hepsini âzad ederdi, (*ve a'tâ külle sâilin*) ve her isteyene, ne isterse istediğini verirdi."

Her isteyeni boş çevirmezdi, verirdi. Ramazan'a çok özel ihtimam gösterirdi Peygamber Efendimiz. Zaten Ramazan'a Receb ayından başlardı hazırlanmaya; "Yâ Rabbi! Bizi Ramazan'a eriştir." diye iki ay önceden heyecanını, şevkini, aşkını ifade ediyor.

Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:[8]

رَجَبُ شَهْرُ اللهِ ، وَشَعْبَانُ شَهْرِي ، وَرَمَضَانُ شَهْرُ أُمَّتِي

(أبو الفتح في أماليه عن الحسن مرسلاً)

---

[7] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.311, no:3629; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.II, s.46, no:404; İbn-i Sa'd, *Tabâkàt*, c.I, s.377; Hz. Aişe RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.358, no:4838; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.323; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.360; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.25; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.81, no:18060; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6679.

[8] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.275, no:3276*; İbn-i Asâkir, Mu'cem,* c.I, s.114, no:210; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.374, no:3813; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.556, no:35164; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.341, no:1358; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.109, no:12682.

RE. 289/2 (*Recebü şehru'llàh*) "Receb Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ayıdır. (*Ve şa'bânü şehrî*) Şa'ban ayı benim ayımdır. (*Ve ramadànu şehru ümmetî*) Ramazan da ümmetimin ayıdır."

İşte az kaldı, Rabbimiz bizi o güzel zamanlara eriştirip güzel ibadetlere muvaffak eylesin.

f. Ramazan'da Yatağına Girmezdi

İbn-i Huzeyme Hz. Aişe RA'dan şöyle rivayet ediyor:[9]

كَانَ إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ ، شَدَّ مِئْزَرَهُ ، ثُمَّ لَمْ يَأْتِ فِرَاشَهُ ، حَتَّى يَنْسَلِخَ

(خز. عن عائشة)

RE. 532/12 (*Kâne izâ dehale ramadànü, şedde mi'zerahû, sümme lem ye'ti firâşehû, hattâ yenseliha.*)

(*Kâne izâ dehale ramadânü*) "Peygamber SAS Efendimiz, Ramazan ayı girdiği zaman, (*şedde mi'zerahû*) eteğini derler toparlardı, (*sümme lem ye'ti firâşehû, hattâ yenseliha*) ve yatağına bu ay çıkıncaya kadar öyle doğru düzgün girmezdi."

Gecelerini hep ibadetle geçirirdi. Bir gayrete gelirdi Ramazan gelince, bir ibadete düşerdi, yatağına girmezdi, öyle geceleri ihyâ ederek geçirir idi.

g. Ramazan'da Yüzünün Rengi Değişirdi

Hz. Aişe RA'dan şöyle rivayet ediliyor:[10]

كَانَ إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ تَغَيَّرَ لَوْنُهُ ، وَكَثُرَتْ صَلاَتُهُ ، وَابْتَهَلَ فِي

---

[9] İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.342, no:2216; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.117; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.632, no:24480; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XL, s.138, no:43320.

[10] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.310, no:3625; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.82, no:18062; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6681.

الدُّعاءِ ، وَأَشْفَقَ لَوْنُهُ (هب. عن عائشة)

RE. 533/1 (*Kâne izâ dehale ramadànü, tegayyere levnühû, ve kesüret salâtühû, ve'btelehe fi'd-duâi, ve eşfeka levnühû.*)

(*Kâne izâ dehale ramadànü*) "Ramazan ayı girdiği zaman, (*tegayyere levnühû*) Peygamber Efendimiz'in rengi değişirdi. (*Ve kesüret salâtühû*) Namaz kılması artardı, çok namaz kılmaya başlardı. (*Ve'btelehe fi'd-duâi*) Duada böyle yarışırcasına fazla dua ederdi. (*Ve eşfeka levnühû*) Peygamber Efendimiz'in mübarek çehresi şafak gibi pırıl pırıl olurdu."

Ramazan girdiği zaman nasıl değişikliğe uğradığını çeşitli rivayetlerle peş peşe sıralamış Hocamız, siz de dinlemiş oldunuz.

h. Ramazan'ın Son On Günü İbadeti Çoğaltırdı

Buhârî, Müslim ve Sıhah-i Sitte'den diğer kaynaklar, bunu Hz. Âişe Validemiz'den rivayet ediyor:[11]

كَانَ إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ ، شَدَّ مِئْزَرَهُ ، وَأَحْيَا لَيْلَهُ ، وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ

(خ. م. ق. د. ن. ه. عن عائشة)

RE. 533/2 (*Kâne izâ dehale'l-aşru, şedde mi'zerehû, ve ahyâ leylehû, ve eykaza ehlehû.*)

(*Kâne izâ dehale'l-aşru*) "Ramazan'ın son on günü girdiği zaman, (*şedde mîzerehû*) elini eteğini derler toplardı."

Bu eteğini toplamaktan maksat şudur: Uzun etekli olan bir insan, bir iş yapmaya giriştiği zaman eteğini şöyle beline doğru toparlar, ondan sonra girişirdi işe… Hani kollarımızı sıvamak gibi

---

[11] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.711, no:1920; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.832, no:1174; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.437, no:1376; Neseî, *Sünen*, c.III, s.217, no:1639; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.562, no:1768; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.40, no:24177; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.223, no:3437; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.313, no:8343; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.III, s.805, no1440; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.153, no:18090.

bir şey, “Kollarını, paçalarını sıvadı bu işe girişti.” deriz biz. Yani eteğini toplardıdan maksat, “Son on gün geldi mi, Rasûlüllah Efendimiz ibadete daha çok düşerdi.” demek.

(*Ve ahyâ leylehû*) “Gecesini, bu son on günün gecelerini ihyâ ederdi.” Geceyi ihyâ etmek nasıl olur? Kendisi uyumamak suretiyle; namazlar kılmak, zikirler etmek, tevbeler istiğfarlar eylemek, Kur’an’lar okumak suretiyle, ibadetle olur.

(*Ve eykaza ehlehû*) “Aile efradını da uyandırırdı. ‘Haydi bakalım, siz de kalkın; mübarek gecelerdir, siz de istifade edin, ibadet eyleyin!” diye kaldırırdı.

Muhterem kardeşlerim!

Burada bir şeyi size hatırlatmak istiyorum. Yapmadığımız bir şey gibi geliyor bana da, onun için hatırlatmayı düşünüyorum.

Suudi Arabistan’da sabah ezanlarını çok, çok evvelden okurlar. Hatta teheccüd vaktinde bir ezan okurlar, daha imsak kesilmeden. O ezanı duyup kalktığınız zaman teheccüd namazı kılarsınız, oruç tutacaksanız yemeğinizi yersiniz, imsak ondan sonra kesilir. Yani geceleyin böyle bir ezan okurlar onlar.

Sabah namazı ezanını da çok erken okurlar; yani hemen imsak kesildiği zaman ezan okunmaya başlar orada… Erken vaktinde de hemen çarçabuk kılarlar.

Şimdi sabahın o erken vaktini, üstüne bastıra bastıra şu sebepten söylüyorum. Bizim tanıdıklardan birisinin misafir gittiği evde, küçük bebeğin burnunu sıkmış annesi, yanağını sıkmış. Mışıl mışıl beşikte uyuyan bebeğin burnunu sıkınca, tabii nefessiz kalır çocuk, çırpınmış, uyanmış.

“—Niye uyandırıyorsun?” filan diye sormuş bizimkiler. Tabii Türkiye’den gitmiş olanlar bilmiyorlar, bunun sebebini sormuşlar.

“—Bu mübarek saatte uyumaya alışmasın.” demiş.

Muhterem kardeşlerim!

Biliyor musunuz bu zamanın doktorları diyorlar ki:

“—Çocuğun terbiyesi daha annesinin karnındayken başlar. Bir kere annesi haram lokma aldı mı, gitti çocuk. Haramla beslendi mi gitti. O orada artık terbiyenin bir ayağı kaydı zaten.

Bir de annesinin intizamlı hayatı ona tesir eder. Çocuk küçüktür ama etrafından duygular toplaya toplaya gittikçe

duyguları gelişiyor, uzuvları ona göre gelişiyor.

Sonra sen ona belli saatlerde yemek vermeye, mama/meme vermeye alıştırdın mı, o saatlerin dışında sakin durur çocuk. Altı saatte bir vereceksin, dört saatte bir vereceksin yani çocuğun ayına göre neyse. İntizama alıştırdın mı intizamlı gider.

Belli saatlerde altını yapmasına bir alışkanlık verdin mi, altını açmaya alıştırdın mı o saatlerde yapmaya başlar. Yani insanın vücudu bu şeye şuursuz olarak uyar, alışır.

Şimdi küçücük çocuğun burnunu tutuyor, yanağını sıkıyor uyandırıyor çocuğu, sabah namazı vaktinde uyumasın çocuk diye.

"—Canım çocuktur daha…" filan demişler.

"—Yok, uyandırmazsam babası kızar." demiş.

Çocuk o vakitte uyanacak, geceleri o vakitte uyanmaya alışacak, büyüdüğü zaman sabah namazı zor gelmeyecek. Anlıyor musunuz muhterem kardeşlerim?

Şimdi siz kendi ailenizi düşünün, kendi çocuklarınızı düşünün, kendi hanımlarınızı düşünün, beni dinleyen, okuyan hanımlar kendi beylerini düşünsünler.

Bazen hanımlar ibadete düşkündür, beyi kaldırmaya çalışır "Iıhh ıııhh." kalkmaz. Bir o tarafa, bir bu tarafa döner, bey kalkmaz. Veyahut adam ibadete düşkündür, hanımı kaldırmaya çalışır, hanım bir türlü kalkmaz. Yorganı bir o taraftan çeker, bir bu taraftan çeker; ne yapsa nafile, hanım uyanamıyor, yani mümkün değil.

Çocuğu kaldırmaya gidersin, çocuk kalkmaz. Uyandırırsın, koca delikanlı çocuk, sana düşman gibi kindar kindar bakar;

"—Ya sabahın bu vaktinde, Sübhanallah şu babamın yaptığına bak! Beni böyle uykudan uyandırdı, tatlı yatağımdan kaldırdı." bilmem ne filan.

Sanki kalkacak bir kavga başlayacakmış gibi. Yani bir, iki, üç sonra artık sen;

"—Ne yapayım, söyledikçe kötü oluyorum." diye yanına gitmemeye başlarsın.

Muhterem kardeşlerim!

Bakın, terbiye küçükten oluyor. Çocukların terbiyesi küçükten oluyor. Siz onu bebekken burnunu sıkar, yanağını okşar

uyandırırsanız, o vakitte uyumamaya alışır. Büyüdüğü zaman da otomatik olarak sahur vaktinde bakarsın, çocuğun gözleri açılmış.

"—Tamam, al evladım Kur'ân-ı Kerîm'den bir cüz oku. Şurayı ezberle. Haydi bakalım derslerini çalış!"

Okula daha saatler var. Okula gidinceye kadar çocuk her şeyini halleder. Ama akşamdan televizyon seyrettirirsen, geç vakit yatırmaya alıştırırsan, büyüklerinin sohbetlerine kulak dikip de böyle müdahale etmeye alıştırırsan, o çocuk tabii ne sahur vaktine kalkar, ne seher vaktine kalkar. Uykunun zamanı, uyanıklığın zamanını bilelim! Kârın zamanını, zararın zamanını bilelim!

Bazı zaman uyumak zarar verir, bazı zaman uyumak sünnet olur sevap kazandırır insana. Günün orta yerinde, Peygamber SAS Efendimiz *kaylûle* uykusu uyurdu.

Ne zaman? Saat on birde, on bir buçukta, öğlenden biraz evvel, öğlenden bazen biraz sonra uyurdu Peygamber Efendimiz.

O vakitte uyu. Sen de uyu, sünnettir sevap kazanırsın. Hem uyku uyursun hem sevap kazanırsın. Hem dinçleşirsin hem de sıhhat kazanırsın. Çünkü günün o vaktinde bir uyudun mu, bir dene bak, turp gibi, ateş gibi olursun. Ondan sonra artık ne başında ağrı kalır öğleden sonra; ne yorgunluk kalır kollarında, bacaklarında, gayet rahat edersin.

Demek ki hayatın güzelliği, sıhhati, mutluluğu İslâm'daymış. İslâm'ın her çeşit emrine uyduğu zaman insan, tam müslüman olduğu zaman, en mutlu insan olur.

i. Duası Tesir Ederdi

Huzeyfe RA'dan Ahmed ibn-i Hanbel Rh.A rivayet etmiş. Diyor ki bu rivayette:[12]

كَانَ إِذَا دَعَا لِرَجُلٍ أَصَابَتْهُ الدَّعْوَةُ ، وَوَلَدَهُ ، وَوَلَدَ وَلَدِهِ

[12] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.385, no:23325; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.396, no:30357; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.480, no:14000; Huzeyfe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.72, no:18012; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6683.

(حم. عن حذيفة)

RE. 533/3 (*Kâne izâ deà li-raculin esâbethü't-da'vetü, ve veledehû, ve velede veledihî.*)

(*Kâne izâ deà li-raculin esâbethü't-da'vetü*) "Peygamber Efendimiz SAS bir kişiye bir dua etti mi, o dua o adama tutar, tesir ederdi. (*Ve veledehû*) O adamın çocuğuna da tesir ederdi. (*Ve velede veledihî*) O adamın çocuğunun çocuğuna da tesir ederdi."

Rasûlüllah bir dua etsin, bir duasını alsın, tamam. Dua da böyle beddua da böyle... Beddua ettiği kimse de iflah olmazdı. Lânet etmedi, beddua etmedi umumiyetle... Çok azılı müşrikler hariç çoğunu affetti. Kendisine zulmedenlerin çoğunu affetti.

Fakat bir kimseye lütfedip de bir dua etti mi, o duanın eseri o adamın üzerinde de görülürdü, çocuğunda da görülürdü, çocuğunun çocuğunda da görülürdü. Nereye kadar duası böyle tesir edip geçip gidiyor Peygamber Efendimiz'in.

Bir gün minberdeyken, bedevinin birisi, çölden gelme bedevi ayağa kalktı:

"—Yâ Rasûlallah! Hayvanlarımız susuzluktan ölüyor, topraklarımız susuzluktan çatladı, dua et de Allah bize yağmur versin." dedi.

Peygamber Efendimiz hutbedeydi. Elini açtı, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden rahmet diledi, yağmur diledi.

Bu hadisi rivayet eden şahıs diyor ki:

"—Vallàhi, o anda Medine'nin filanca tarafındaki dağın üstünden atlı bir süvari gibi bir bulut peyda oldu, yağmaya başladı." diyor. "Gökyüzü masmaviydi, bembeyazdı, hiç bulut yoktu, hiç bulut yokken sanki bir böyle atlı süvari geliyormuş gibi —dağın ismini de söylüyor da benim hatırımda değil— o dağın üzerinden sanki bir atlı süvari koşturarak geliyor gibi yetişti bulut… Rasûlullah Efendimiz dua eder etmez, şakır şakır yağmur yağmaya başladı." diyor.

Ne kadar yağdı biliyor musunuz muhterem kardeşlerim?

Çok enteresan! Bir dahaki hafta hutbeye kadar yağdı. O hutbe esnasında o adam kalktı da dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah! Her taraf su doldu dua et de artık yağmur kesilsin." dedi.

Onun üzerine Peygamber SAS, "Yağmur kesilsin." demedi. Sözün edebî, duanın edebî, şekli şemaili var. Dedi ki:

(*Havâlînâ yâ rabbenâ*) "Rabbimiz çevremize yağdır." dedi. Yani, "Bizim üzerimize yağdırma da etrafımıza yağdır yâ Rabbi!" dedi.

Her şeyi güzeldi Rasûlüllah Efendimiz'in. O güzellikleri anlayıp o güzelliklere uymayı Rabbimiz cümlemize nasib ve müyesser eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

15. 01. 1989 – İskenderpaşa Camii

02. PEYGAMBER SAS'İN DUALARI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr...
Kâne'n-nebiyyü kemâ ruviye ennehû kân:

كَانَ إِذَا دَعَا ، بَدَأَ بِنَفْسِهِ (طب. عن أبي أيوب)

RE. 533/4 (*Kâne izâ deà, bedee bi-nefsihî.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerinize olsun… Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek âdât-ı seniyyelerinden ve şemâil-i şerîfelerinden toplanmış rivayetleri *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli kitabın son bölümünden okumaya devam ediyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan

bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücâhidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

…………………………….

a. Dua Ederken Kendinden Başlardı

Okuduğumuz rivayetler *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli kitabın 533. sayfasında bulunuyor. Geçen hafta sayfanın başındaki üç rivayeti okumuştuk.

"—SAS Efendimiz bir kimseye dua etti mi, o duanın bereketi kendisine, çocuğuna ve çocuğunun çocuğuna kadar tesir ederdi" diye okumuş bitirmiştik. Şimdi burada dördüncü rivayetten sayfanın aşağısına doğru devam edeceğiz.

İlk rivayet Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nden. Yani şu Haliç'te, surların kenarından medfun olup da üstüne sonradan Eyüp Sultan Camii yapılmış olan mübarek mihmandâr-ı peygamberî Hâlid ibn-i Zeyd el-Ensârî Hazretleri rivayet etmişler. Kendisi orada yatıyorlar, sözü burada anılıyor, Allah şefaatine nâil

eylesin…

Buyurmuşlar ki:[13]

كَانَ إِذَا دَعَا ، بَدَأَ بِنَفْسِهِ (طب. عن أبي أيوب)

RE. 533/4 (*Kâne izâ deà, bedee bi-nefsihî.*)

(*Kâne izâ deà*) "Peygamber SAS Efendimiz, o mübarek, dua ettikleri zaman, (*bedee bi-nefsihî*) ilk önce kendisinden başlarlardı duaya. Yani duada ilk önce kendisinin zikri ile başlarlardı."

Meselâ, bir vesîle ile söylemiş:

رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْنَا وَعَلَى مُوسَى

(*Rahmetu'llàhi aleynâ ve alâ mûsâ*) "Allah'ın rahmeti üzerimize olsun ve Mûsâ AS'ın üzerine olsun; şöyle şöyle yapmıştı, böyle böyle etmişti." diye başlamış söze.

Yani *aleynâ* demiş. Sonra iki müslüman karşılaşıp musafaha ediyorlar, ellerini sıkıyorlar. Muhabbetle birbirlerinin yüzüne bakıyorlar. Elleri samimiyetle birbirlerine tutulmuş, kardeşçe diyorlar ki:

اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَلأَخِي هٰذَا

(*Allahümma'ğfir lî, ve li-ahî hâzâ*) "Ya Rabbi beni mağfiret eyle, şu kardeşimi de mağfiret eyle."

Yani ilk önce kendisine dua ediyor, ondan sonra karşısındaki kardeşine dua ediyor. Yani duanın şekli… Böyle yaparmış Peygamber SAS Efendimiz. Kur'ân-ı Kerîm'den de buna misaller var. Bu, peygamberlerin sünneti, âdet-i seniyyeleri olmuş oluyor.

Meselâ Nuh AS, Kur'ân-ı Kerîm'de bildirildiğine göre nasıl dua ediyor:

---

[13] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.182, no:4081; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.233, no:17238: Ebû Eyyûb el-Ensàrî RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.496, no:3470; Übey ibn-i Kâ'b RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.72, no:18013; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6684.

رَّبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

(نوح:٢٨)

(*Rabbi'ğfir lî ve li-vâlideyye ve li-men dehale beytiye mü'minen ve li'l-mü'minîne ve'l-mü'minât*) (Nuh, 71/28)

(*Rabbi'ğfir lî*) "Ya Rabbi, sen bana mağfiret eyle..." Önce kendisini zikrediyor. (*Ve li-vâlideyye*) Benim ana ve babama mağfiret eyle… (*Ve li-men dehale beytiye mü'minen*) Benim şu yaptığım beytime, ibadethaneme mü'min, inanmış olarak giren kimselere; (*ve li'l-mü'minîne ve'l-mü'minât*) ve sair ziyaretime gelemez, buraya giremez ama Allah'ın mü'min kuludur; diğer mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara mağfiret eyle!" diye duasında sıralamaya bakınca görüyoruz ki, önce (*Rabbi'ğfir lî*) diyor.

"—Önce beni mağfiret eyle yâ Rabbi, ondan sonra ana babamı…" diye böyle sıralıyor. Demek ki yakınından başlayarak, tertip üzere, şöyle çevreye doğru duasının hedefini genişletiyor.

Sonra Halîlü'r-Rahmân İbrâhim AS nasıl dua etmişti? Gene Kur'ân-ı Kerîm'den hatırlayacağız:

رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الأَصْنَامَ

(إبراهيم:٣٥)

(*Rabbic'al hâze'l-belede âmînen ve'cnübnî ve beniyye en na'bude'l-esnâm*) "Yâ Rabbi, şu beldeyi (Mekke'yi) emniyetli, güzel bir belde eyle; beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut!" (İbrâhim, 14/35)

"Allah saklasın! Öyle bir duruma bizi düşürme yâ Rabbi. Sakın ben ve soyum sopum putlara tapmasınlar. Senin vahdaniyetini kabul etmiş, anlamış, arif kimseler olarak, yalnız sana ibadet etsinler. Bu etraftaki müşriklerin, kâfirlerin tesirine kapılıp da benim soyumdan, zürriyetimden gelenler öyle şeylere

tapınmasınlar!” diye dua etmişti. İbrâhim AS’ın da böyle duası vardı.

Başka bir âyet-i kerîmeden gene hatırlayacağız:

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلاَةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي ۚ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ (ابراهيم: ٤٠)

(*Rabbi’calnî mukîme’s-salâti ve min zürriyyetî, rabbenâ ve tekabbel duà*) “Yâ Rabbi beni ve benim zürriyetimden gelenleri namaz kılıcı kimseler eyle! Ey Rabbimiz, duamı kabul eyle!” (İbrâhim, 14/40) diye.

Demek ki Arapça’nın sıralanış şekli, lisan mantığı, zevki, duanın edebi, icabı; Efendimiz SAS de böylece ilk önce kendisinden duaya başlardı. Ondan sonra ötekilere geçerdi.

Boş bir eve girdiği zaman da insan nasıl selâm verecek?

اَلسَّلاَمُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ !

(*Es-selâmü aleynâ*) “Selâm bize olsun, (*ve alâ ibâdi’llâhi’s-sàlihîn*) ve Allah’ın salih kullarına olsun!” diye selâm verir.

İçinde insan varsa, muhatabı varsa, kendisinin sözünü duyan bir kimse varsa o zaman es-selâmu aleyküm diye girer ama, boş bir eve girdikleri zaman:

فَإِذَا دَخَلْتُم بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

مُبَارَكَةً طَيِّبَةً (النور: ٦١)

(*Feizâ dehaltüm büyûten fesellimû alâ enfüsiküm tahiyyeten min indi’llâhi mübâreketen tayyibeten*) [Evlere girdiğiniz zaman, Allah tarafından mübarek ve pek güzel bir yaşama dileği olarak kendinize (birbirinize) selâm verin!] (Nûr, 24/61)

Yani Kur’an-ı Kerîm’de de onun öyle olması emrediliyor bir âyet-i kerîmede. Orada da önce kendisinin zikri var. Siz de o zaman dua ederken demek ki;

“—Yâ Rabbi, beni de, yakınlarımı da, ana babamı da…” diye sıralamada önce kendinizi alın. Duayı öyle çevreye doğru genişletin; sevdiklerinize doğru...

Dua bahis konusu olmuşken hemen hatırlatayım ki mü’minin, mü’min kardeşine, o yokken, onun gıyabında yaptığı dua en süratle kabul olan dualardandır. Allah’ın bir ikramiyesidir bu, bir hediyesidir ki mü’min mü’min kardeşine o yokken, onun gıyabında dua ederse o duayı hemen, çok çabuk kabul ediyor.

Bu nedir? Bu ikramiye neden veriliyor?

“—Kardeşinizi düşünün, onun iyiliğini isteyin, onun için dua edin” diye. Bizi teşvik var burada yani.

“—Pekiyi, ben onun için dua edeceğim, ya ben? Ya ben ne olacağım? Ben açıkta mı kalacağım?”

Hayır!

Bir melek de o dua edenin başının ucunda durur da der ki:[14]

آمِينَ وَلَكَ مِثْلُهُ (البزار عن أنس)

(*Âmîn ve leke misluhû*) "Âmîn! Bir mislini de Allah sana versin. Ona ne istiyorsan aynısını da Allah sana versin." diye bir melek de öyle dua eder.

Melek günahsız;

لاَّ يَعْصُونَ اللهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ (التحريم:٦)

(*Lâ ya'sûna'llàhe mâ emerahüm ve yef'alûne mâ yü'merûn*) [Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve emredildiklerini yapan melekler vardır.] (Tahrim, 66/6) zümresinden bir mahlûk. Yani Allah'a âsi olmayan, duası makbul olan…

Meleğin duası makbuldür. Meleklerin salât ü selâmı, duası makbuldür. O melek de öyle dua eder.

Demek ki insan mahrum kalmaz. Nekesliğe, cimriliğe, ince hesaplara lüzum yok. Veyahut bezirgânlığa derler değil mi? Hani fazla tüccar zihniyetli olmaya lüzum yok.

Sen kardeşinin iyiliğini iste, senin ne olacağını Allah senden daha iyi bilir. Sana daha âlâsını ikram eder. Senin kalbin temiz olsun da sen Allah'a saygı ve sevgide, kullukta kusur etme de Allah seni mahrum bırakmaz.

Hatta bir insan elini açsa; "*Sübhàna'llàh yâ rabbi, el-hamdü li'llâh, Allahu ekber, lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'lllâh*" dese, bu cümlelerin hiç birisi dua cümlesi değil, hepsi Allah'ı senâ cümlesi…

(*Sübhàna'llàh*) "Yâ Rabbi sen her türlü noksandan

---

[14] Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.283, no:6390; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.233, no:17236; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VIII, s.442, no:2886; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.143; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.197, no:29768; Ümmü'd-Derdâ RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.III, s.144, no:1933.

münezzehsin!”

(*El-hamdü li'llâh*) “Hamd sanadır, her türlü övgü sanadır yâ Rabbi!”

(*Allàhu ekber*) “Sen ulular ulususun, hiçbir şeyle mukayese etmeyecek kadar ulusun, büyüksün yâ Rabbi!”

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'lllâh*) “Allah'tan gayrı hiç güç, kuvvet yoktur; ne dilerse onun dediği olur.”

Her şey onun müsaadesiyle oluyor. Rızasıyla değil bazen ama müsaadesiyle oluyor. Kâfir küfrünü yapıyor. Allah'ın rızası var mı; yok ama müsaadesi olmasa yapamaz. Yani serbest bırakmış; “Bakalım bu kâfircik ne yapacak?” diye serbest bırakmış. Yarın rûz-ı mahşerde onun aleyhine delil olsun; “Bak ben seni serbest bıraktım da sen öyle yaptın!” diye ondan ne isterse yaptırtıyor. İsterse yaptırtmaz yani.

Allah istemeden bir kimse bir şey yapabilir mi; mümkün değil! Ezer geçer, mahveder, yok eder, biter!

Bir insan elini açtığı zaman Allah'ın medh ü senâsıyla, hamdiyle şükrüyle meşgul olsa da hiç duaya vakit bulamasa;

“—Hay Allah, tam ben elimi açtım, (*Sübhàna'llàh, El-hamdü lillâh*...) dedim, imam da elini yüzüne sürüverdi, dua vakti bitti dua edemedim!”

Korkma bir insan hamd ile, senâ ile, tesbih ile, tehlil ile meşgul olurken istemeye vakit bulamasa, Allah isteyeceği zaman alacağından âlâsını verir ona. Daha âlâsını verir. Yani sen kul ol da, sen Rabbimiz'in büyüklüğünü bil de, sen onun karşısında hürmetkâr ol da; gerisine karışma!

Birisi elini açarmış da başka hiçbir şey demezmiş;

“—Sen bilirsin yâ Rabbi! Sen ne verirsen ver yâ Rabbi!” dermiş.

O bilirse iyi bilir. O verirse iyi verir.

Büyüklerden bir tanesine diyorlar ki:

“—Yâ dua etsene, bir şey istesene, ihtiyar eylesene...”

İhtiyar etmek, “seçmek” yani, “tercih etmek”.

“—Şunu şöyle yap yâ Rabbi, bunu böyle yapma...”

“—Yok, ben hiçbir şeye karışmam. Rabbim ne yaparsa ona razıyım.” diyor, hiçbir şey istemiyor.

“—Yâ ille istemek lazım, bir şey iste, bir şey ihtiyar et...”

“—Hiçbir şey ihtiyar etmem ama ille çok zorlarsanız bir şey ihtiyar et diye; hiçbir şeyi ihtiyar etmemeyi ihtiyar ederim.” diyor.

O da bir yol... İsterse dua eder insan, isterse teslim olur.

“—Teslim olmayı tercih ederim.” demiş oluyor.

O da àrifâne bir şey…

“—Sen bilirsin. Geldim kapına, âsi, mücrim, boynu bükük, yüzü kara, eli boş…”

“—Teslim oldum. İşte ne yaparsan yap. Dile öldür, dile koy… Hüküm, hükmündür, re’y, re’yindir. Neylersen, geldim işte kapına yâ Rabbi!” dedin mi?

O azamet sahibi, kerem sahibi Rabbimiz kendisine gelenin elini boş çevirmez. Kapısından yüzünü döndürtmez, boş çevirtmez. Kendisine teslim olanı bırakmaz. Kendisine tevekkül edene kifayet eder. Keşke öyle olabilsek!

“—İnsanlar Allah’a hakkıyla tevekkül etmeyi becerebilselerdi, kuşların yuvada beslendiği gibi Allah onları beslerdi.” diyor Peygamber Efendimiz.

Tevekkül etmesini bilmiyoruz, acele ediyoruz. Haramlara dalıyor millet.

“—Kazanacağım; rızık, kazanç, para, pul…”

Dur bakalım, zaten kısmetinden fazlasını alamazsın!

Bu bir taksim işi. Allah ne kadar nasip etmişse o kadar alacaksın! Ne acele ediyorsun? Gelecek, merak etme!

رِزْقُكَ يَطْلُبُكَ كَمَا تَطْلُبُهُ.

(*Rızkuke yatlubüke kemâ tatlübuhû.*) “Sen rızkını aradığın gibi, o da seni karşıdan arıyor.”

Nasıl olsa bir yerde toslaşacaksınız. O bu tarafa doğru geliyor, sen o tarafa doğru gidiyorsun. Nasıl olsa bir yerde karşılaşacaksınız. O bu taraftan tırıs geçmez. Nasıl olsa çarpışacaksınız, nasıl olsa karşılaşacaksınız.

Ne telaş ediyorsun? Ne harama dalıyorsun? Ne korkuyorsun? Niye faiz yiyorsun? Niye içki satıyorsun? Niye rüşvet alıyorsun? Niye hırsızlık yapıyorsun? Niye gadrediyorsun? Niye haram mala el uzatıyorsun? Neden?

Allah'a imanının, tevekkülünün azlığından...

Yoksa aynı şey gelecek eline. Dursa bile gelecek! Dursa bile gelecek! Allah onun o rızkını nasıl olsa gönderecek.

Nasipse gelir Hind'den, Yemen'den;
Nasip değilse düşer gider çenenden…

Ağzına kadar uzatırken, hop, bir elin sarsılır; "Hay Allah, döküldü." Gelir birisi bir çarpar; "Hay Allah daha dondurmayı yalayamadan yere düştü." Hadi al yerden de ye bakalım!

Nasip değil! Nasip olmayınca yalayamazsın bile. Nasip olduğu zaman da "Nerden geliyor?" dersin.

Şimdi bizim burada yediğimiz yemekleri bir düşünsek, gelen gıdaları; kimisi Türkiye içinden geliyor, Adana'dan, Mersin'den, Tarsus'tan, Doğu Anadolu'dan, Batı Anadolu'dan, Trakya'dan gelir…

Ayçiçeği yağı oradan çıkar, zeytin buradan çıkar, portakal öbür taraftan gelir, muz memleketten gelir. Memleket dışından çıkıta muzu gelir bilmem ne… Ananası gelir, filan gider. Yani her şey her yerden geliyor.

Bulutlar, güneşler, yağmurlar, rüzgârlar; hepsi sen rızık yiyesin diye harıl harıl çalışıyor. Kâinat fabrikası harıl harıl çalışıyor. Güneş ısıtıyor. Rüzgâr bulutları taşıyor, itiyor. Ihlaya ıhlaya denizlerin üzerinden nemleri topluyor. Şöyle üfüre üfüre dağların tepesinden şakır şakır yağmurları döktürüyor. Bunların hepsi dökülürse yazın bunlar susuz kalır diye kimisini kar olarak döktürtüyor Allah. Orada depo ettirtiyor.

Kimisi yerin altına sindire sindire giriyor. Yerin içindeki pınarlardan, aşağılardan buz gibi sular olarak çıkıyor. Yere dökülen tohumlar bitiyor, filizleniyor. Karın altından başını çıkartıyor yemyeşil…

هر گیاهی که از زمین روید

وحده لا شريك له گوید

Her giyâhî ki ez zemin rûyed;
Vahdehû lâ şerîke leh gûyed.

"Yerden çıkan her yeşil ot, (*Vahdehû lâ şerîke leh*) 'Allah birdir, şerîki nazîri yoktur.' der gibi, şehadet parmağını yukarı kaldırır gibi toprağın içinden yükseliyor." Sanki parmağını böyle kaldırıyormuş gibi, yukarıya doğru dik çıkışını ona benzetiyor.

Bir tane dalın üzerinden yetmiş tane, yedi yüz tane bitiyor. Sen o taneleri yiyorsun. Güneş senin için çalışıyor. Yağmur senin için çalışıyor. Toprak senin için çalışıyor. Hepsini Allah ayarlıyor. Sen, bunlardan bir tanesini Allah vermese, nerede bulacaksın? Nasıl sağlayacaksın?

Trakya'da bütün tohumları ekmişler, o radyasyon olduğu zaman, Çernobil hadisesi olduğu zaman: Hiçbir tohum bitmemiş. Çürüyüvermiş. Buyur! Radyasyonun miktarı fazla olduğu zaman tohumlar bitmiyor.

Allah saklasın, Allah cezalandırmasın. Bütün dünyayı, Allah uzaydan bir radyasyona maruz bıraksa bütün tohumları kapkara buruşturuverse… Kırıyorsun, içi boş… Buruşmuş, bozulmuş.

Hiçbir tohum bitmese ne yiyeceksin? Hiçbir ağaç büyümese ne yapacaksın? Hiçbir pınardan su çıkmasa ne yapacaksın?

O zaten senin içi için her şeyi, kâinatı ayarlamış. Yerler, gökler senin için çalışıyor. Sana bu kadar izzet etmiş:

"—Bu benim akıllı kulum, beni tanır, beni bilir de bana ibadet eder." diye.

Sen de kalkıyorsun haramlara dalıyorsun.

Sen veya ben; Allah affetsin… Yani "ben", "sen" derken söz olsun diye söylüyorum. Belki siz benden daha iyisiniz. Belki ben sizden daha kusurluyum. Yani insanoğlu olarak böyle bir duygusuzluğumuz, böyle bir şaşkınlığımız var.

Allah bize insaf versin. Gerçekleri görmeyi nasip eylesin. Kendisinin Rubûbiyeti'ni, ikramını, ihsanını, cömertliğini, sehâvetini sezmeyi nasip eylesin... Ona severek, âşık olarak, gözyaşı dökerek kulluk etmeyi nasip eylesin…

Çünkü bu kadar nimetin karşısında insanın eli kolu bağlı durması mümkün değil. Deli divane olması lazım. Mevlâ'nın delisi

olması lazım herkesin ama aklı olmadığı için deli olmuyor! Bu mânada deli olmuyor.

Neden? Duygusu eksik de ondan. Yoksa aklı olanlar ne hallere geliyorlar? Ne makamlara eriyorlar?

Allah bize de o güzel duygulardan bir koklam ihsan eylesin…

b. Duadan Sonra Ellerini Yüzüne Sürerdi

Nasıl dua ettikleri hakkında Ebû Dâvud ve Ahmed ibn-i Hanbel şöyle rivayet ediyorlar:[15]

كَانَ إِذَا دَعَا ، فَرَفَعَ يَدَيْهِ ، مَسَحَ وَجْهَهُ بِيَدَيْهِ (د. عن يزيد)

RE. 533/5 (*Kâne izâ deà, ferefea yedeyhi, meseha vechehû bi-yedeyhi*)

(*Kâne izâ deà ferefea yedeyhi*) "Peygamber Efendimiz SAS dua ederken ellerini kaldırırdı, (*meseha vechehû bi-yedeyhi*) ve ellerini yüzüne sürerdi."

"—E biz de öyle yapıyoruz zaten..."

Peygamber Efendimiz öyle yaptı diye dedelerimiz yapmış da, sen de onlardan gördüğün için öyle yapıyorsun. Kaynağı bu.

Dedelerimiz senin benim gibi değildi, tembel değildi. Hayatının her şeyini İslâm'a göre ayarlamıştı. Sen evde her şeyi hazır gördün, muhitinde hazır gördün. Bir yabancı diyarda yetişseydin de göreydin bakalım! Yürümesini beceremezdin.

Allah hepsinden razı olsun, mekânları cennet olsun. Bize her şeyi öğretmişler, biz okumadan alim olmuşuz.

Neden?

Dedelerimizin yanında yetiştik, dizinin dibinde yetiştik. Her şeyi gördük. Dua ederken el açıyoruz, yüzümüze sürüyoruz.

Neden?

Efendimiz el açardı da ondan.

"—Efendimiz'in öyle yaptığını ben şimdi okudum."

---

[15] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.289, no:1275; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.221, no:17972; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.241, no:631; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VII, s.77, no:1418; Sàib ibn-i Yezid babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.72, no:18014; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6685.

Olsun. Dedeler daha önceden okudular da onu tatbik ettiler de sen de oradan öğrendin! İşte şimdi de kaynağını gördün. Efendimiz böyle yaparmış.

c. Dua Ederken Ellerini Yüzüne Doğru Tutardı

Taberânî, İbn-i Abbas RA'dan şöyle rivayet ediyor:[16]

كَانَ إِذَا دَعَا ، جَعَلَ بَاطِنَ كَفَّيْهِ إِلَى وَجْهِهِ (طب. عن ابن عباس)

RE. 533/5 (*Kâne izâ deà, ceale bâtıne keffeyhi ilâ vechihî*)

(*Kâne izâ deà*) "Dua ettiği zaman, (*ceale bâtıne keffeyhi ilâ vechihî*) ellerinin iç yüzlerini yüzüne doğru döndürürdü"

Öyle anlaşılıyor ki, ellerini hem havaya kaldırırdı, hem de yüzüne doğru hafif meyilli tutardı. Yüzüne doğru çevirirdi ellerini.

d. Minbere Çıkarken Yanındakilere Selâm Verirdi

Beyhakî Abdullah ibn-i Ömer RA'dan şöyle rivayet ediyor:[17]

كَانَ إِذَا دَنَا مِنْ مِنْبَرِهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، سَلَّمَ عَلَى مَنْ عِنْدَهُ مِنَ الْجُلُوسِ ، فَإِذَا صَعِدَ الْمِنْبَرَ ، اِسْتَقْبَلَ النَّاسَ بِوَجْهِهِ ، ثُمَّ سَلَّمَ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ (ق. عن ابن عمر)

RE. 533/7 (*Kâne izâ denâ min minberihî yevme'l-cumuati,*

---

16 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.435, no:12234; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.72, no:18015; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6686.

17 Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.205, no:5533; İbn-i Adiy, *Kâmil fid-Duafâ*, c.V, s.253; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVII, s.323; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.64, no:17978; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXVI, s.439, no:39718.

selleme alâ men indehû mine'l-culûsi, feizâ saide'l-minbere, istakbele'n-nâse bi-vechihî, sümme selleme kable en yeclise.)

(*Kâne izâ denâ min minberihî yevme'l-cumuati*) "Cuma günü Peygamber Efendimiz minbere çıkacağı zaman, minbere yaklaştı mı, (*selleme alâ men indehû mine'l-culûsi*) minberin çevresindeki kimselere selâm verirdi, '*Es-selâmü aleyküm*!' derdi. (*Feizâ saide'l-minbere*) Minbere gelirdi, merdivenlerinden yukarıya çıkardı. (*İstakbele'n-nâse bi-vechihî*) Cuma hutbesi okuyacak ya, yüzünü insanlara doğru dönerdi. Kıble arkada kalır, yüzünü insanlara doğru dönerdi."

(*Sümme selleme kable en yeclise*) "Oraya oturmadan önce insanlara topluca, "*Es-selâmü aleyküm*!" diye selâm verirdi."

Suud'a gittiğimiz zaman orada görüyoruz, Cuma namazı kılınırken, orada hatipler minbere çıkınca yukarıda "*Es-selâmü aleyküm*!" diyorlar. Bu sünnete uyuyorlar.

Biz de uygulayabiliriz. Uygulamalıyız. Bir burada oturmuş olanlara yaklaştığı zaman, "*Es-selâmü aleyküm*!" derdi, bir de yukarıya çıktığı zaman, tâ yukarıya çıkardı, dönerdi insanlara, onlara da "*Es-selâmü aleyküm*!" derdi, öyle otururdu.

Niye oturuyor?

Oturacak, ezan okuyacaklar. Ondan sonra, ezan bittikten sonra hutbesine başlayacak. İşte o ezanı oturarak dinleyecek. Oturmadan evvel selâm verirdi.

(*Selleme alâ men indehû mine'l-culûsi*) derken, *cülûs* burada fuûl vezninde mastar değildir, *câlis* kelimesinin cem'idir. Yani "oturanlar" demek.

Cülûs, "oturanlar" demek. *Kuûd* yine "oturanlar" demek. *Duhûl*, "dâhil olanlar" demek. *Rukka'* "rükû edenler" demek. *Sücûd*, "secde edenler" demek.

Demek ki *fuûl* vezni, Arapça bilenler için söylüyorum, bir mastar olur *fuûl* veznindeki kelimeler, bir de ism-i fâilin cem'i de olabilir. Onu iyi bilsinler. Meselâ:

"—Yâ Rabbi sen bizi duhûl-i evvelîn ile cennetine dâhil eyle."

Ne demek? Buradaki "duhûl"ün mânası ne? "Dâhil" kelimesinin ism-i fâilin cem'i. Yani, "Cennete ilk girenlerle beraber bizi de dâhil eyle."

Yoksa “girmek” mânasına mastar değil. Yani bu *fuûl* veznini bilsinler kardeşlerimiz.

(*Rukkei’s-sücûd*) ne demek? “Rükû ediciler ve secde ediciler” demek. Burada da öyle: (*Selleme alâ men indehû mine’l-culûsi*) “O minberin etrafında oturan kimselere selâm verirdi.”

(*Feizâ saide’l-minbere, istakbele’n-nâse bi-vechihî, sümme selleme kable en yeclise*) “Minbere çıktığı zaman da yönünü insanlara dönerdi, yüzünü çevirirdi mübarek simasını, cephesini çevirirdi; sonra oturmadan evvel yine bir daha bir selâm verirdi.”

e. Birisine Dua Edecekse, Önce Kendine Ederdi

Tirmizi Übey ibn-i Kâ’b RA’dan şöyle rivayet ediyor:[18]

كَانَ إِذَا ذَكَرَ أَحَداً ، فَدَعَا لَهُ ، بَدَأَ بِنَفْسِهِ

(ت. عن أُبي ابن كعب)

(*Kâne izâ zekera ehaden, fedeà lehû, bedee bi-nefsihî.*)

(*Kâne izâ zekera ehaden*) “Bir insanı anarsa Peygamber SAS Efendimiz, yani bir kimse hakkında bir şeyler söylerse; (*fedeà lehû*) ona bir duada bulunursa; (*bedee bi-nefsihî*) duaya kendi nefsinden başlardı.”

Meselâ, biz ne diyoruz:

“—Hz. Ebû Bekir, Peygamber Efendimiz’in çok yakın sahabisiydi, onu malıyla canıyla, çok desteklemişti.” deyip geçmiyoruz. Hz. Ebû Bekir deyince (*radıya’llàhu anh*) diyoruz, dua ediyoruz.

“—İmâm-ı Azam Hazretleri, çok fıkıh bilgisi, mübarek çok zeki olan bir kimseymiş.” deyip geçmiyoruz. İmâm-ı Âzam (*rahmetu’llàhi aleyh*) diyoruz. Hocamızı anarken, “Rahmetullahi aleyh Hazretleri çok güleç yüzlüydü, bize böyle mütebbessim bir

---

[18] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.242, no:3307; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.391, no:11310; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.XI, s.46, no:4273; Mizzî. *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.XXIX, s.361; Übey ibn-i Kâ’b RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.618, no:4899; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXXII, s.376, no:35418.

çehreyle, lütufla, ikramla muamele ederdi.” filan diyoruz.

“Peygamber SAS Efendimiz de birisini anıp da onun hakkında dua edeceği zaman, birisini anıp da arkasından dua ekleyeceği zaman; kendi nefsine duadan başlar, ondan sonra ona da dua ederdi.”

Bunu demin söylemiştik. Kur’ân-ı Kerîm’den böyle birtakım âyetler de okuyarak bildirmiştik. Kendisinden başladığını dualardan öğrenmiştik.

f. Hz. Hatice’ye Vefası

Hz. Âişe Anamız RA bildirmiş. Diyor ki:

كَانَ إِذَا ذَبَحَ الشَّاةَ ، يَقُولُ: أَرْسِلُوا بِهَا إِلَى أَصْدِقَاءِ خَدِيجَةَ !

(م. عن عائشة)

RE. 533/9 (*Kâne izâ zebeha’ş-şâte, yekùlü: Ersilû bihâ ilâ asdikài hadîcete*)

(*Kâne izâ zebeha’ş-şâte, yekùlü*) “Peygamber SAS koyun kestiği zaman derdi ki: (*Ersilû bihâ ilâ asdikài hadîceh*) Bunun etlerinden Hatice’nin arkadaşlarına gönderin!”

Hatice kim?

Hatice, Peygamber SAS Efendimiz’in ilk zevcesi Hz. Hatice anamız... İlk defa Peygamber Efendimiz onunla evlendi. Kendisinden kaç yaş büyüktü.

Şimdi birisini birisiyle evlendirmek istiyoruz, yani biz istemiyoruz da nikâhta aracı olmak sevap diye birisine; “İşte uygun, bu dindar bir insan, bu da iyi bir insan” filan diyoruz... Hadi bu ikisi yuva kururlarsa dünyaları ve âhiretleri mâmur olur, mutlu olurlar, sevaplı işler yaparlar filan...

Yaşını beğenmez, boyunu beğenmez, gözünün rengini beğenmez, teninin şeklini beğenmez... O zaman fabrikaya ısmarla! Mühendise, teknik ressama resmini çizdir, ebadını robota çizdir, fabrikaya ısmarla, torna tezgâhından sana uygun bir tane çıkartsınlar.

Peygamber SAS Efendimiz kendisinden 15 yaş büyük bir kimseyle evlendi. Vefaya bak! Peygamber vefası nasıl olur bak!

Peygamber SAS Hz. Hatice vefat ettikten sonra aradan nice zaman geçiyor, bir koyun kesilince; "Bunu Hatice'nin arkadaşlarına gönderin!" diyor.

Demek bir insan bir kimseyi sevdi mi; onun arkadaşlarına da riayet edecek, Peygamber Efendimiz'den öğreniyoruz.

"—Hocam, biz kendi arkadaşlarımıza bile riayet etmiyoruz. Bize kırk yıl iyilik yapan insanın bile iyiliğini hiç düşünmüyoruz. Bir fırsat geçti mi elimize, bir ters bir şeyini gördük mü; hemen yırtıp parçalayıp gidiyoruz, arkadaşlığı tepip gidiyoruz, ayaklar altına alıveriyoruz."

Ama işte Peygamber Efendimiz; Allah'ın numune insanı, seyyidü'l-evvelîn ve'l-âhirîn, böyleydi. Hz. Hatice'yi hiç unutmazdı. Hatta Hz. Âişe Validemiz yarı haset etmek, kıskanmak gibi bir tarzda bazen sitem ederdi. Ona vefası var Peygamber Efendimiz'in…

Her şeye vefası var, her huyu güzel. Vefat etmiş olan hanımını aslâ unutmazdı. Hanımının arkadaşlarını da unutmazdı. Koyundan, bak, onlara hisse gönderiyor. "Hatice'nin arkadaşlarını da unutmayın!" diye tembih ederdi ev halkına.

Güzel huylardan örnek alalım da biz de huylarımızı güzelleştirelim! Vefalı olalım! Sâdık, has arkadaşlar olalım! Baba dostlarını, ana dostlarını, akrabamızı unutmayalım! Sıla-i rahîm, akrabayı gözetmek, ziyaret etmek ömrü arttırır. Ömrü uzar insanın. Ömrüne ömür katılır.

Eğer bir insan, vefat etmiş; babasını, ziyaret etmek istiyorsa kabrinde… Yani istemez mi mesela gitse;

"—Selamün aleyküm babacığım!" dese;

"—Hoş geldin evlâdım." dese o da… Elini öpse, boynuna sarılsa filan hani.

O güzel bir durumda, hoş bir halde, tamam, bak cennetlik elhamdü lillâh, güzel, ona öyle gitse, ziyaret etse, onun duasını alsa iltifatını alsa istemez mi! İster.

"—Kabirde babasını ziyaret etmek isteyen, babasının arkadaşlarını ziyaret etsin!" diyor Peygamber Efendimiz. Baba dostlarını unutmayacak.

“—Amca sen benim babamın yakın dostuydun; selâmün aleyküm, nasılsın, iyi misin bir duanı almaya geldim, ver elini öpeyim… Bir isteğin var mı, bir yardımım dokunabilir mi sana? İşte biz şuralardayız, şu işleri yapıyoruz. Siz nasılsınız, sıhhatiniz iyi mi filan!”

Nerede böyle bir şey! Yani böyle bir şeyi görse ihtiyarlar nasıl memnun olurlar! Dinçleşirler.

“—Demek ki insanlık ölmemiş, demek daha nice müslümanlar var, daha ne kadar hayırlı insanlar, gençler var… Bu gençlerin içinde de mübarek insanlar var! Hepsi de böyle zırt pırt dansçı değil ki …” filan diye canına can katılır.

Unutmayın, baba dostlarını ziyaret edin! Ana dostlarını ziyaret edin, hukukuna riayet edin, akrabaları ziyaret edin! Kendi arkadaşlarınıza arkadaşlığı sağlam yapın.

g. Arkadaşlıkta İtiraz Olmaz

Hocamız kendi üslûbuyla, kendi telaffuzuyla ne diyor:

“—Arkadaşlık pekeyi demekle kâimdir.”

Ne demek? Sen onun arkadaşıysan bir şey söyleyeceği zaman “pekiyi” diyeceksin.

İtiraz, itiraz… Öyle arkadaşlık olmaz!

İki kimse birbiriyle arkadaşlık edeceği zaman öyle pek soru bile sormayacak.

Mûsa AS:

“—Yâ Rabbi, bana ilm-i ledünnîyi öğret...” dedi.

Mânevî ilimleri istiyor yani. Esrar ilmini, mânevî, esrar, sırların ilmini öğrenmek istiyor.

“—Eh pekâlâ!” deniliyor.

Hızır AS’ın öğreteceği bildiriliyor.

“—Hızır AS’la filanca yerde buluş.” Deniyor.

Buluşuyorlar:

“—Sana Allah’ın öğrettiği o ilm-i ledünnîden bana da öğretir misin?” diye soruyor Mûsa AS.

“—Öğretirim. Ama sen bana bir şey sormayacaksın!” diyor. “Fazla soru sordun mu, fazla itiraz ettin mi olmaz bu iş. Esrâr-ı İlâhî çünkü bu, sormayacaksın’“ diyor.

Bir keresinde bir iş yapıyor, dayanamıyor soruyor. İkinci keresinde bir iş daha yapıyor, dayanamıyor soruyor. Sorunca da;

"—Hani sormayacaktın?"

Üçüncüde de sorunca diyor ki:

هٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ (الكهف:٧٨)

(*Hâzâ firâku beynî ve beynik*) "İşte bu, benimle senin ayrılışımızdır. Bu aramızdaki arkadaşlığın bitmesidir." (Kehf, 18/78)

"—Üç defa sözümü dinlemedin, sorma dedim; sordun. Tamam, arkadaşlık burada bitiyor. Şimdi o sorduğun meselelerin cevabını vereyim!" diyor.

Mûsâ AS daha önce sormuştu:

"—O gemiyi niye deldin? Yazık değil mi, içindeki insanları boğacak mısın, niye bu gemiyi deliyorsun?"

Evet, zâhirde bir gemiyi delersen, içi su alırsa gemidekiler boğulma tehlikesiyle karşılaşabilir. Mûsa AS zâhirde dürüstlüğünden söylüyor. Ama Hızır AS da diyor ki;

"—İleride zalim, cebbar bir hükümdar var, yolu kesmiş, gelen gemilere el koyuyor."

Bu bindiği gemi de, kayık da, yelkenli de, sàlih kimselerin kayığı… "Kusurlu olursa el koymaz!" diye mahsustan deliyor sağını, solunu… O zaman hükümdar;

"—Ben böyle kusurlu gemiyi ne yapayım, bana sağlam gemi lazım!" diyecek, geçecek gidecek.

İşte o ilm-i ledünnî… Yani işin sonunu bilen insanın tavrı başka olur, bilmeyen insanın tavrı başka olur. İlm-i ledünnîye sahip olan insanın hali başka olur, sahip olmayanın hali başka olur.

Onun için evliyâullahtan senin aklına sığmayan herhangi bir şey gördüysen, eğer evliyâullahsa; pek işlerine karışma. Açıklarsa anlarsın da, karışırsan problem çıkabilir.

(*Hâza firâku beynî ve beynik*) olur. Yani, "Tamam, aramızdaki ahbaplık, arkadaşlık bitti; yeter artık, buradan öteye yok." mânasına bir duruma gelebilir insan.

Arkadaşlıkta soru sormak yok, itiraz etmek yok, arkadaşın gönlünü üzmek yok.

Arkadaşını kendisine tercih edecek, îsâr ahlâkıyla ahlâklı olacak. *Îsâr* ne demek?

وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ (الحشر:٩)

(*Ve yü'sirûne alâ enfüsihim ve lev kâne bihim hasâsetün*) [Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler.] (Haşr, 59/9)

Kendisinin ihtiyacı olsa bile arkadaşının ihtiyacını öne alacak, kendisi muhtaç bile olsa ilk önce onun işini görecek. Arkadaşlık bu!

Yani Medine-i Münevvere'ye gelen muhacirleri, Medine-i Münevvere'nin kahramanları, o ensar, Allah şefaatlerin nâil eylesin, nasıl bağırlarına bastılar? Kendilerine tercih ettiler. Kendilerinden önde tuttular;

"—Bunlar Rasûlüllah'ın hemşehrileri" diye... "Yurtlarını terk etmiş gelmiş bunlar, gariban, diyâr-ı gurbette insanlar" diye…

Arkadaşlık öyle olur! İhvanlık öyle olur! Nerede şimdi?

Yani kitaplarda var, Kur'an'da var, hadîs-i şerîfte var ama nerede?

Adam mürşidine, hocasına itiraz ediyor. Mürşidine itiraz ediyor;

"—O siyasetten anlamaz!" diyor.

"—O zaman sen âlâ anlarsın, buyur sen yap o zaman!"

h. Hilâli Gördüğü Zaman Ettiği Dua

Ebû Dâvud Katâde RA'dan şöyle rivayet ediyor:[19]

كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلاَلَ ، قَالَ: هِلاَلُ خَيْرٍ وَرُشْدٍ ، آمَنْتُ بِالَّذِي خَلَقَكَ ، ثَلاثًا ، ثُمَّ يَقُولُ: الحَمْدُ للهِ الَّذِي ذَهَبَ بِشَهْرِ كَذَا ، وَجَاءَ بِشَهْرِ كَذَا (د. عن قتادة بلاغًا ؛ ابن السني عن أبي سعيد)

(*Kâne izâ rae'l-hilâle, kàle: Hilâlü hayrin ve rüşdin, âmentü bi'llezî halekake, selâsen. Sümme yekùl: El-hamdü li'llâhi'llezî zehebe bi-şehri kezâ, ve câe bi şehri kezâ.*)

Peygamber SAS hilâli gördüğü zaman dua ederdi. Zaten her şeye dua ederdi, biliyoruz. Her şeye dua ederdi, her ânında Allah'ı anardı. Allah'ı zikrederdi. Allah'a iltica ederdi. Allah'a tevekkül ederdi, Allah'a dua ederdi.

Neden? Dua ibadettir.

Dua sadece bir istek değildir; aynı zamanda ibadettir. Namaz kılmak nedir; ibadettir. Oruç tutmak nedir; ibadettir. Hacca gitmek nedir; ibadettir. Kur'an okumak nedir; ibadettir. Dua etmek nedir; o da ibadettir.

---

19 Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.286, no:4428; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.400, no: 30368; Abdürrezzak, *Musannef*, c.IV, s.169, no:7353; Katâde RA'dan.

Taberânî, *Dua*, c.I, s.282, no:905; İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.III, s.236, no:641; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.77, no:18040; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6693.

“—Allah Allah! Ne âlâ memleket!”

Tabii ne âlâ memleket! Ne sandın ya?

İslâm en büyük nimet; yani hem dua edeceksin, Allah’tan bir şey isteyeceksin, hem de istemen bile ibadet olacak. Evet, hem istemen ibadet oluyor, hem de Allah istediğini veriyor; katmerli kâr var.

Duanın kıymetini bilin:[20]

مَنْ لَمْ يَدْعُ اللهَ ، غَضِبَ اللهُ عَلَيْهِ (حم. ش. عن أبي هريرة)

(*Men lem yed’u’llàhe, gadıba’llàhu aleyhi*) “Kim Allah’a dua etmezse, Allah ona gazab eder.”

İsteyene değil, istemeyene gazap ediyor Allah.

“—Edepsiz! İstemedi benden bir şey, benim dergâhımı bilmedi, hayrın benden çıktığını anlamadı, ikramın benden geldiğini idrak etmedi, bana muhtaç olduğunun farkında değil, dangalak, benden istemiyor!”

Ona gazap eder. Bir şey geliyor ama ötekisinin haberi yok ki geliyor, yiyor, geliyor, yiyor… Yani mantıksız, akılsız, sofraya geleni yiyor.

Ele geleni yersin
Dile geleni dersin.

Ama bu Allah’tan geliyor. Allah ikram etmiş. “Nasıl göndermiş, ne yapmış?” diye şükrünü düşünmüyor.

Efendimiz her haliyle dua ederdi, hilâli gördüğü zaman da dua ederdi. Nasıl dua edermiş, ne dermiş, ne buyururmuş:

(*Kâne izâ rae’l-hilâle, kàle*) “Hilâli gördüğü zaman derdi ki: (*Hilâlü hayrin ve rüşdin*) Hayır ve olgunluk ayı olsun bu ay… Yani bu yeni ay hayır ve doğruluk, olgunluk, kemal ayı olsun.” diye söylerdi.

---

[20] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.278, no:3817; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.2, s.443, no:9717; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.6, s.22, no:29169; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.II, s.394; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafà*, c.VII, s.295; Ebû Hüreyre RA’dan.
Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.68, no:3160; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.404, no:23844.

Şimdi hilâl demek ne demek?

Ayın böyle incecik haline hilâl derler. Farsça bir *nev* kelimesini ekleyip de *nev-hilâl* de derler. Yani *yeni hilâl* demek. Neden?

Hilâl iki tanedir. Hilâlin bir çeşidi yeni hilâldir, bir çeşidi köhne hilâldir, yâni eski hilâldir.

"—Allah Allah! Ne zaman yeni hilâl oluyor, ne zaman köhne hilâl oluyor?"

Akşamleyin güneş battığı zaman Batıda hilâl görünürse; akşam görünen hilâl yeni hilâldir. Yeni ayın işaretidir. Akşam ufka bakıp da güneşin battığı yerde biraz sonra incecik hilâli gördün mü; orada bil ki yeni bir ay girmiş, Arabî aylardan bir yenisi girmiş demek.

Sabahleyin camiye gelirken gökyüzünde bir hilâl gördün, o eski hilâldir. Neden? O yeni hilâl, ertesi gün biraz daha kalın olur, daha ertesi gün biraz daha kalın olur, daha ertesi gün biraz daha kalın olur… Bir hafta olduğu zaman yarım daire şeklinde olur. On beş gün geçtiği zaman, gün iki hafta olduğu zaman tam olur, dolunay olur.

Şimdi bugün meselâ akşam bakarsanız, güneş bu taraftan batacak, batıdan… Doğu tarafına baktınız mı güneş batarken, eğer hava berraksa, dolunayı göreceksiniz. İki haftalık çünkü…

Cemaziyelâhire'nin ikinci haftası şimdi, üçüncü haftasına gireceğiz. İkinci haftası da bitiyor, ikinci haftada dolunay olur, üçüncü haftada bu dolunay gittikçe öbür tarafından küçülmeye başlar. Büyüyen ay gittikçe küçülmeye başlar. İlk önce küçük büyüyor, büyüyor dolunay oluyor.

Üçüncü haftada tekrar yarım olur. Bu sefer öteki yarısını görürsünüz; bu tarafta yarım olur. Ondan sonra sabahleyin camiye giderken; maşaallah, pırıl pırıl, yıldızlarla beraber hilâli de görürsünüz orada.

O da nedir? Köhne hilâldir. Ayın üçüncü haftası geçti, dördüncü haftası geldi, o zaman görünüyor bu dolunaydan kırpıla kırpıla, eksile eksile bu hâle geldi, köhne hilâldir.

Yeni Arabî ayların başlaması; Ramazan'ın, Şevval'in girmesi hilâlle oluyor ya. Hacı kadının bir tanesi işte oturmuş;

"—Yâ Rabbi bana da bu hilâli göster" demiş, dua etmiş.

Geceleyin tehecüdde ve sairede dua etmiş, ondan sonra camdan

bir bakmış; oh hilâl! Hemen;

"—Tamam, hilâli gördüm!" demiş.

"—Dur hanım dur! Hilâli gördün ama bu gördüğün başka hilâl, bu senin bildiğin hilâl değil. Yani yeni ayı gösteren hilâl bu değil. Sabahleyin görünen hilâl değil, akşam güneşin battığı yerde, Batı ufkunda güneş battıktan sonra görünen hilâl yeni hilâldir."

Millet bu incelikleri bilmediği için kimisi "ayı gördük" der, kimisi "görmedik" der. Kimisi "başladı" der, kimisi "başlamadı" der. Kimisi, daha ay görünmeyecek zamanda "gördük" filan diyor. Neyse ama Arabistan'da tabii hava umumiyetle berrak olduğundan hilâli görmek önemli ve Peygamber Efendimiz zamanları hilâle göre tayine bağlamıştır.

Arap toplumunda da o zamanki toplumda da takvim Kamerî takvimdir. Biz de hâlâ dînî takvim olarak Kamerî takvimi uygularız ama içimizden çok azı bilir. Hangi ayda olduğumuzu çok azı bilir, hangi günde olduğumuzu çok azı bilir. Hicrî yılbaşı ne zamandır; çok azı bilir. Yeni takvimi biliriz.

Senin töresel dînî takvimini de bil, ötekisini de bil! Aslında ötekisiyle gitseydin olurdu ama değiştirmişler, filan… Neyse ne! Fakat ötekisini de bil! Çünkü birçok ibadetler ona bağlı.

Mesela eyyâm-ı bîyz oruçları sevap. Yani Arabî ayının on üçünde, on dördünde, on beşinde Efendimiz oruç tutardı ve hiç bırakmazdı. Hiç bırakmamış, hep o günlerde oruç tutmuş, mehtaplı gecenin gündüzleri.

"—E ne zaman tutacağız hocam, onlar ne zaman gelecek?"

Bak işte bugün tutacaktın, yarın tutacaksın, öbür gün tutacaksın, eyyâm-ı bîyz oruçları olacak.

Tam dolunay olan gecelerin gündüzlerinde oruç tutmak çok sevaptır. Bu oruçlar hilâle bağlı.

"—Her ayın başında, ortasında, sonunda insan oruç tutarsa bütün ayı oruç tutmuş gibi olur." diyor Peygamber Efendimiz.

Başını, ortasını, sonunu bileceksin. Arabî hangi aylardayız onu bileceksin. Cemâziyelâhir'deyiz şimdi. Onbeş günü geçmiş, ondört, onbeş gün daha kaldı geriye, ondan sonra ne geliyor?

Receb ayı geliyor, Şehr-i Receb geliyor.

Merhaba! Hoş geldi, sefa geldi Receb ayı!

Gelecek onbeş gün sonra. Üç Aylar başlayacak. Mübarek Üç Aylar başlayacak, mübarek kandiller başlayacak, Regaib kandili gelecek filan.

Peygamber Efendimiz bir yeni hilâli gördüğü zaman ne derdi?

"—Bu yeni hilâl yeni bir ayı gösteriyor, hayır hilâli olsun, olgunluk, rüşd, kemal hilâli olsun, bu ayın, bu hilâlde görünen, yeni gelen ay bizim için hayır olsun. Bize olgunluk, iyilik getirsin." derdi. Sonra derdi ki;

(*Âmentü bi'llezî halekake*) "Seni Yaratan'a inandım." derdi Peygamber SAS Efendimiz. Hilâle hitaben; "Seni Yaratan'a inandım." derdi üç defa.

(*Âmentü bi'llezî halekake… Âmentü bi'llezî halekake… Âmentü bi'llezî halekake.*) "Ey hilâl seni Yaratan'a inandım!" derdi.

Nerede eski kavimlerin aya güneşe tapan cahil kavimleri! Nerede o çölün kumları arasından yegâne, inci gibi, eşsiz, emsalsiz pırlanta gibi mahrumiyet diyarında yetişmiş olan ilmin hiç olmadığı, cahiliyetin hâkim olduğu bir diyarda yetişmiş olan Efendimiz'in tavrı! O ne diyor bak?

Eski insanlar aya güneşe tapıyorlar. Kimisi ay tanrısı, kimisi güneş tanrısı… Yeni insanlar da tapıyor.

"—Allah Allah nasıl tapıyor?"

Japonlar Güneş'e tapıyor. Uyan, Japonlar Güneş'e tapıyor!

Hintliler ineğe tapıyor. Hani o boynuzlu, "Mööö…" diyen var ya, ona tapıyor.

Yunanlılar aşk tanrısına, şarap tanrısına, deniz tanrısına tapmışlar. O tanrılar da bir hırçın tanrı ki, o onunla kavga eder, o ona hile eder, o ona çelme takar, o onunla kavga eder, o ötekisinin aleyhine entrika yapar. Kendileri gibi…

Bazı insanlar neye tapıyor? Şeytana tapıyor.

Bazı insanlar neye tapıyor? Nefsine tapıyor, kendisine nefsine tapıyor. Bir benlik, bir gurur, yılbaşında hindi bile şaşırıp kalacak kabarmasına…

SAS Efendimiz ne diyor?

"—Seni Yaratan'a inandım. Sen bir gök cismisin ama, seni Yaratan'a inandım."

Güneş tutulduğu zaman Peygamber Efendimiz'in oğlu İbrahim vefat etmişti. İnsanlar dediler ki:

"—E tabii Peygamber Efendimiz'in oğlu vefat edince güneş bile yas tutuyor, bak tutuldu." diye sözler söylediler.

Bu iki hadise arasında ilgi kurmaya çalıştılar. Efendimiz hutbe irad etti, dedi ki:

"—Hayır, ay ve güneş Allah'ın varlığına delâlet eden iki delildir. Yarattığıdır Allah'ın. Gökleri, bak Güneş'le süslemiş, Ay'la, yıldızlarla süslemiş. Semadaki varlıklar Allah'ın emriyle hareket eder. Dünyadaki bir insanın doğmasıyla ölmesiyle ilgileri yoktur." dedi.

Görüyor musun? Bilimsel zihniyeti görüyor musun? Ne zaman? 1400 yıl önce…

Şimdiki aptal adamlar da diyorlar ki:

"—Çöl kanunu!"

Sen kurban ol çölün kumlarına, kurban ol tozlarına, kurban ol…

"—Çöl kanunu, çöl bedevîsi…" diyor.

Öyle bedevî ama emsali gelmemiş, Allah'ın sevgili kulu. Makâm-ı Mahmûd'un sahibi... İnsanların; insin cinnin en şereflisi, Eşref-i mahlukât…

Allah akıl fikir versin, Allah nur versin… Nur vermeyince tabii her şeyi ters, baş aşağı, tepetaklak görüyor.

Adam tek yönlü yola tersten girmiş, radyodan anons veriliyor:

"—Dikkat dikkat, beş numaralı karayolundan seyahat eden vasıtalar gözlerinizi açın, dikkat edin, bir araba yola yanlış girdi, ters istikamette gidiyor." filan diye anons veriyor.

O da radyosu açık dinliyor:

"—Ne bir arabası ya! Bütün arabalar ters geliyor." diyor.

Yâni kendisinin ters girdiğini düşünmüyor da; "Bütün arabalar ters gidiyor, ne bir arabası!" diyor. Bu adamlar öyle işte.

Bu hilâlle ilgili duaları çoktur Peygamber Efendimiz'in. Sonra ne derdi üç defa:

"—Seni yaratan Allah'a inandım, onu Rab edindim, sen onun mahlûkusun." diye söylerdi Efendimiz.

Niye söylerdi?

"—İnsanlar Ay'a, Güneş'e tapmasınlar." diye.

Ay ve Güneş iki tane gök cismi, ne var işte! Gökte kaç tane yıldızlar, aylar, güneşler var, nice nice... O zaman astronomi bilmiyordu, üniversite de okumadı, mühendis değildi Peygamber Efendimiz ama bak böyle diyordu işte.

Sonra ne derdi?

Derdi ki: (*El-hamdü li'llâhi'llezî zehebe bi-şehri kezâ, ve câe bi-şehri kezâ.*) "Geçmiş filanca ayı götüren, bu hilâlle başlayan yeni ayı getiren Allah'a hamd olsun…"

Hilâl göründü mü yeni ay başlıyor. Yeni bir ayın başlangıcı ilk görünen hilâl… O çok incedir, kıl gibidir, gayet ince bir şeydir.

Geçen sene Ramazan'ın başlangıcında Avustralya'daydım. Ayın durumunu inceliyorduk. Dolunay oldu, dörtte bir ay haline düştü, *quartermoon* dedikleri o hâle geldi… Sonra sabahları görmeye başladık; gittikçe inceliyor, gittikçe güneşin doğduğu yere yaklaşıyor filan. Sabahları onları inceliyoruz, inceliyoruz, nihayet görünmez oldu. Çünkü Güneş ile Dünya ile aynı hizaya geldiğinden görünmez, içtima hali denilen durum…

Ondan sonra akşam tarafında, akşam ufkunda seyrediyoruz. Melbourne şehrinde böyle bir tepeden aşağıyı seyrediyoruz, bir

cami cemaatiyiz.

“—Hadi gidelim, hilâli seyredelim, sevaptır.” dedim.

Çünkü ibadetin zamanı belli olacak, ibadetin zamanı içinde gayret sarf etmek de sevap. İbadet gibi sevap... “Hadi gidelim” dedim, arabalara atladık, bir yüksek tepeden ufku seyrediyoruz. Kaç tane insanız; bir tanesi dedi ki;

“—Keşke dürbünümü getirseydim.” filan.

Aradık taradık, o kadar insan nerdeyse göremiyorduk. Bir tanesi nihayet:

“—Gördüm!” dedi.

“—Deme ya, nerede?”

Hepimiz bakıyoruz yine göremiyoruz.

“—Bak, işte şu ağacın yanında şu direk var ya, o direğin üstünde, şu yukarıya doğru bak...”

Hakikatten oraya çok dikkatli bir şekilde baktık; tâ başkası gördükten sonra, nihayet ben de gördüm. Ben de gördüm, o da gördü, o da gördü...

Yani ilk hilâl böyle zor görünür. İkinci hilâl bir misli daha kalınlaşır, daha kolay görünür. Yedi günde eklene eklene ne olacak; yarım ay olacak, yarım dairenin yedide biri olur. İlk başta, ikinci günü, yedide ikisi olur, üçüncü günü yedide üçü olur, dördüncü günü yedide dördü olur filan... Gittikçe böyle kalınlaşır.

Bunları niçin söylüyorum?

Ramazan hilâlini bilin. Recep hilâlini öğrenmekten başlayın. Şaban hilâlini gözleyin, Ramazan hilâlini gözleyin, bilin. Çünkü her Ramazan geldiği zaman bir patırtı kopar. Her bayram geldiği zaman Ramazan, Şevval geldiği, bittiği zaman bir patırtı kopar.

“—İşte hilâl Suudi Arabistan’da görülmüş de görülmemiş de, bilmem filanca başlamış da falanca başlamamış da...”

Sen otuzuncu günü oruç tutarsın, adam senin karşına gelir, su şişesini almış, karşında lıkır lıkır içer.

“—İç! Şimdi Ramazan bitti, bayram geldi, iç bunu; çünkü bayram günü oruç tutmak haram!” der.

Sana zorla orucu bozdurtur.

“—Peki, sen hilâli gördün mü?”

“—E görmüşler.”

“—Kim, nerede görmüş?”

Bazen rivayet çıkıyor:

“—İzmir’den filanca hoca görmüş.” diyorlar.

Biz de takip ediyoruz, ben İzmir’e telefon açıyorum:

“—Aman hocam işini gücünü bırak falanca hocaya git, ona rivayet ediliyor, yani o görmüş diye söyleniyor.”

Görmüş mü?

“—Hayır görmedim.” demiş.

Yani onun mişli mişli sözleriyle olmaz bu iş. Yani bir kalabalık; görecek, gördüm filan diyecek.

“—Suudi Arabistan’dakiler görmüşler, orası şeriatla idare edildiği için o doğrudur.”

Ben Suudi Arabistan’a gittiğimde incelediğim zaman orada da her zaman doğru çıkmıyor. O da bir problem. Onun için sen kendi memleketinde inceleyeceksin. Kendin güzelce incelersin; inceleyemiyorsan, incelemiş olanlara tâbi olursun.

Orada da başka havalar esiyor. Görünmesi mümkün olmayan zamanda, Cidde Üniversitesi'nde astronomi profesörü arkadaşımız var; gülüyor;

"—Hilâli görmüşler." deyince gülüyor.

"—Hilâl nerede; yok ki görünsün…" diyor.

"—Göründü" diye radyo ilan ediyor. Görünmez.

Onları bilelim. Kendimiz gözlemeye alışalım. Hazır hilâlle ilgili bir vakit fırsat karşımıza çıkınca bu izahatı verdim.

Ben de bir yerde, görüldüğü zaman kaç yere telefon ediyorum. Geçen sene Avustralya'dan Türkiye'ye de telefon ettim, Almanya'ya da telefon ettim. "Biz filanca gün gördük!" filan diye bildirdim.

Görünmeyeceği zaman da yine telefon ediyorum. Münih'e telefon ediyorum; "Bakın görünmesi mümkün değil, görüldü diyorlar ama yanlış, dikkat edin!" filan diyorum. Onun için bu önemli bir şeydir. Siz de bu konuda bilgi sahibi olun.

i. Def-i Hacet İçin Uzağa Giderdi

Mugîre ibn-i Şu'be RA şöyle rivayet ediyor:[21]

كَانَ إِذَا ذَهَبَ الْمَذْهَبَ أَبْعَدَ (ك. عن المغيرة)

RE. 533/11 (*Kâne izâ zehebe'l-mezhebe eb'ade.*) "Peygamber SAS Efendimiz, gidilecek bir yere gittiği zaman çok uzaklaşırdı."

Ne demek; "Gidilecek bir yere gittiği zaman?" Buna "kinaye", "edeb-i kelâm" derler. Yani gidilecek bir yere gittiği zaman; "def-i hâcet için, bir ihtiyacını görmek için" demek. Ama kibarlığımızdan, terbiyemizden, edebimizden biz dobra dobra söylemeyiz.

Yani affedersiniz, mesela bizim bir albay vardı;

"—Hadi teşâşüre gidecekler gitsin." derdi yedek subay okulundayken.

---

[21] Neseî, *Sünen*, c.I, s.34, no:17; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.3, no:1; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.397, no:326; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.436, no:1063; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s,236, no:488; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.66, no:16; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.30, no:50; Mugîre ibn-i Şu'be RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.46, no:17879; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6690.

Namazında bir albaydı, babayiğit bir albaydı. İyi bir insandı, sağsa Allah sağlık versin. Kulakları çınlasın… Millet de bilmiyor. O biraz eski, yaşlı olduğu için Arapça tefâul vezninde böyle fiiller var, onun gibi:

"—Teşâşüre gidecek olan hadi gitsin" derdi.

"—Tâlim bitti, serbest, yani küçük abdestini görecek olan görsün." filan mânasına söylerdi.

Millet de bu "teşâşür ne demek" diye birbirine bakınırdı. Tabii biz yadırgamazdık, anlardık da.

Ama biz ne diyoruz; daha kibar söylüyoruz:

"—Abdest bozmaya gitti diyoruz."

Yani "Abdestliyken insan namaz kılıyor, o abdesti bozmaya gitti" diyoruz. Veyahut "Ayak yoluna gitti." diyoruz, mesela söylemiyoruz. Helâya gitti bile… "Helâ" ne demek; "boşluk" demek. Yani "Tenha yere gitti" diyoruz.

Ama şimdi helâ, alenî gibi kaba saba gibi geliyor. "Yüznumara, lavabo" diyoruz mesela bir evde. "Müsaade ederseniz ben elimi yıkayacağım" diye kalkıp gidiyorsun. Çünkü öteki türlü söylesen kibar olmayacak diye. Burada da rivayette ne söylemiş; "Gideceği yere gittiği zaman Peygamber Efendimiz uzaklaşırdı. Çok uzaklaşırdı, böyle yakında şey yapmazdı.

E bazıları ne yapıyor?

Bazıları bu işe hiç dikkat etmiyor. Etmiyor ama kabir azabı görür. Kabirde azap görür. Öyle sakınmazsa, örtünmezse, avret mahallerini göstermekten kaçınmazsa kabirde azap bundan görülür. Kabir azabı görme nedenlerinden bir tanesi de odur.

Sonra ayakta olmaz! Kendisi çömelecek, bir mânianın arka tarafına geçecek ki sıçrayıp üzerine gelmesin... Hani sahrada olduğu zaman bu iş.

Ama yüznumarada ise; yüznumarada da dikkat edecek. O pisuar denilen yerlerde meselâ, üstüne sıçrayabilir. Yukarıdan su akıyor o sıçrayabilir, sıçrantı elbisesini necis yapar. Necis yaptığı zaman namaz olmaz. Yani miktarı, belli miktardan fazla olduğu zaman, o zaman namazı da olmaz.

"—E ben güzel abdest aldım, çok da güzel namaz kıldım."

Ama elbisen kirliydi.

وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ (المدثر: ٤)

(*Ve siyâbeke fetahhir*) [Elbiseni tertemiz tut!] (Müddessir, 74/4) diye emir olduğundan, elbisen kirli olunca olmaz.

Bu küçük abdeste dikkat etmiyorlar, büyük abdeste dikkat etmiyorlar. Ayakta yapıyorlar. Kadınlar dikkat etmiyor, erkekler dikkat etmiyor. Sonra bu yüznumaralar Avrupaî yüznumaralar. Bu iş için uygun olmuyor.

Yüznumaranın taşının çok önemi var. Hatta benim hatırıma geliyor, mühendisleri çağırıp tarif edeyim. "Şu tarzda taş yapın bu tarzda yapmayın." diyeyim. Çünkü öyle taş var ki oturma durumunda küçük abdestini yaptığın zaman üstüne başına sıçratır. Öyle taş var ki hiç gelmez. Ona dikkat etmek lazım.

Süleymaniye'nin, bu Şehzâdebaşı'nın eski ecdadımızın camilerindeki yüznumaralara bakın. Hiç; ne tıkanır, ne kapanır, ne sıçrar ne bir şey olur... Bilmiyorum oralarda hiç abdest almak nasip oldu mu? Gidin; bir kere öyle yapmış ki asırlarca hiç tıkanmıyor. Altına büyük bir kanal yapmış, üstüne taşı yarık tarzında yapmış, hiç bir yere çarpıp da pislik sıçramaz.

Çok dikkat edeceksiniz. Sonra yüznumara taşlarının mesela oturulduğu zaman kıbleye dönük olmaması, kıbleye arkasının dönük olmaması lazım; bunlara dikkat etmek lazım. Bunlara itina edin! Sonra insan abdestini yaptığı zaman sonuna kadar beklemesi lazım, küçük damlaların da kesilmesi lazım; yıkaması veya silmesi ve kurulaması lâzım…

Bunları yapmadığı takdirde ilk başta;

"—Tamam, benim abdestim bitti" der kalkar, merdivenlerden çıkar. Tam şadırvana otururken o borularda kalanlar dışarıya çıkar, iç çamaşırını bile ıslatır. Çünkü bu borular dümdüz değildir. Nasıl böyle yüznumaraların altında bir "S" vardır, eğri şey vardır. İnsanın vücudunda da Allah bunu böyle bir tekniğine göre hikmetle yaratmıştır. O borularda kalıntılar olur.

Kalıntıların olmaması için yürümek, hareket etmek, beklemek, istibrâ etmek lâzım. Yani ondan beri olmak, tamamen son damlayı da çıkartmak lazım; aksi takdirde abdest olmaz. Abdest olmayınca namaz olmaz. Namaz olmayınca iyi Müslümanlık olmaz, hayır

olmaz, feyiz olmaz, bereket olmaz. Çok dikkat edin, temiz olun.

Sonra kullandığınız yerin temiz olması lazım. Ve temiz bırakılması lazım. Kendinizden sonra gelen kardeşinize medeniyet ikramıdır. Orayı tertemiz bırakmalısınız.

Millet, bak, ileri bir millet mi geri bir millet mi; herhangi bir yere git, yüznumarasından anlarsın. Yüznumarasından belli olur. Yazı yazarlar, resim yaparlar, adres yazarlar, telefon koyarlar. Pisletirler, kirletirler, çizerler; işte demek ki kalitesiz.

Avustralya'da mesela gördüm; insanın parası olmasıyla insan adam olmuyor. Müslümanlıkla adam oluyor. Adres yazmış. Resim yapmış, şey yapmış... Neden? İçi kötü de ondan. Dışının süslenmesi; istediğin zaman bir arabanın dışına bir boya at, sat. Ama altı çürük. Altı çürük, iki gün sonra oradan buradan boyası tekrar atacak. Orası tekrar çürüyecek. Altının sağlam olması lazım. İçinin sağlam olması lazım.

Onun için temiz olun. Temiz olalım. Dişiniz temiz olsun, tırnağınız, kıllarınız olmasın, kullandığınız yer temiz olsun, alet edevatınız, her şeyiniz temiz ve muntazam olsun.

Müslümanlık temizlik dinidir. Temizlik imanın yarısıdır.

E bizim imanımız nasıl; gel gör! Sokaklarımıza, evlerimize, yüznumaralarımıza, yataklarımıza, yastıklarımıza, iç çamaşırımıza, kulaklarımıza bak; anlarsın. Saçımıza bak, anlarsın. Ne kadar imanımız kuvvetli?

Tertemiz olacaksın. Her bakımdan tertemiz olacaksın.

Dedelerimiz beyaz giyerlermiş. Renkli giymeyi ayıplarlarmış. Ben bunu duyunca hayran kaldım. Koyu renk elbise giymeyi ayıplarlarmış. Neden?

"—Bak temizliğe riayet edemeyecek diye; kir götürecek bir koyu renk elbise giyiyor. Ayıp, ne kadar ayıp!" derlermiş.

Tertemiz giyiniyor, yani pırıl pırıl, iddialı.

Şimdi tabii imkânlar daha da fazlalaştı. Herkesin evinde sıcak suyu, soğuk suyu vardır. Yıkanabilir, temizleyebilir. Evet, yamalı, eski olabilir; ama temiz olsun. Tertemiz olsun. Ve bu yüznumaralar... İnsanın evinde abdestini tazelemesi çok rahattır, evinde düzenini kurmuştur, belki iyi, güzel yıkama, kurulama

düzeni vardır. Yoksa da olsun. Ama sokakta genel yüznumaralar var, oralar olabilir.

Ama bir yolculuktasın, başka yer yok, istasyon yok, arazidesin, o zaman uzaklaşacaksın. Bak Peygamber Efendimiz için ne buyruluyor:

"—Gidilecek bir yere gideceği zaman uzaklaşırdı."

Yani insanların gözünden uzaklaşacaksın, kaybolacaksın. Saklanacaksın, tesettür edeceksin görünmeyeceksin. Ondan sonra geleceksin.

Peygamber SAS Efendimiz'in hiç bir şeyi görünmezdi. O şeye gittiği yere gidenler, orada bir şey görmezlerdi. Hiçbir şey görmezlerdi. Bir rivayete göre yeryüzü onu kapatırdı, yutardı. O rivayeti düşünmezsek bile geride hiçbir iz bırakmazdı Peygamber Efendimiz.

O hususta da geriyi temiz bırakmanın da sizden sonraki kullanana temiz bırakmak da önemli oluyor. Yüznumaralara para harcayın, biraz yüznumaranız güzel olsun. Evdeki yüznumaranız güzel olsun.

Bir eve gittik Samsun'da, pırıl pırıl, aşağısını da yukarısını da bembeyaz şey yapmış, imrendim. Yüznumara güzel olsun, suyu, hortumu olsun; orada mendilleri sıra sıra olsun. Bir ailede dokuz kişi var; bir mendil orada, olmaz! Dokuz tane mendil olsun, herkes kendi mendilini yıkasın, kurulasın. Çaresine baksın bu hususta, temizliğe dikkat edin! Oranın itinalı, güzel olmasına dikkat edin!

j. Yağmur Yağarken Dua Ederdi

Hz. Âişe Validemiz'den Buhâri rivayet eylemiş:[22]

كَانَ إِذَا رَأَى الْمَطَرَ، قَالَ: اَللَّهُمَّ صَيِّبًا نَافِعًا (خ. عن عائشة)

RE. 533/12 (*Kâne izâ rae'l-matara, kàle: Allàhümme sayyiben*

[22] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.138, no:974; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.41, no:24190; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.74, no:18028; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6691.

nâfià)

(*Kâne izâ rae'l-matara, kàle*) Peygamber Efendimiz yağmuru gördüğü zaman, yağmur yağıyor o durumu gördüğü zaman, el açar, dua eder, derdi ki:

(*Allàhümme sayyiben nâfià*) "Yâ Rabbi faydalı bir yağmur gönder. Bu yağmuru faydalı bir yağmur eyle… Bardaktan boşanırcasına çok yağsın ama afetsiz, faydalı olsun, alıp götürmesin, meyveleri bozmasın, çiçekleri tarumar etmesin, toprakları yarmasın, seller basmasın, köprüler uçmasın, yollar tahrip olmasın. Faydalı bir yağmur olsun.'" diye dua ederdi.

Allah-u Teàlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz'in güzel âdetlerinden ibretler alıp, hisseler alıp, her işimizi böyle dualı, güzel yapmayı bizlere de nasib eylesin… Her ânımızda Rabbimiz'in zikrinde, yâdında, şuurunda olmamızı nasib eylesin… Ömrümüzü Rabbimiz'in rızasına uygun, edepli, temiz, sâfî, hâlis, kâmil, salih bir müslüman olarak geçirmeyi nasib eylesin…

Bu ömür elbet bir gün bitecek, bittiği zaman da, biteceği zaman da, sevdiği bir halde, sevdiği bir ibadeti işlerken, sevdiği bir kul olarak ve buyurun;

(*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh, ve eşhedü enne muhammeden abduhû ve rasûlühû*) diye diye, kelime-i şehâdet getire getire şu emanetimizi vermeyi, huzuruna; sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı, cennetine cemâline ermeyi nasib eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

22. 01. 1989 – İskenderpaşa Camii

03. HİLÂLİ GÖRÜNCE ETTİĞİ DUALAR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Alâ külli hàlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr...

Kâne'n-nebiyyü kemâ ruviye ennehû kân:

كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلاَلَ صَرَفَ وَجْهَهُ عَنْهُ (خ. عن قتادة مرسلاً)

RE. 533/13 (*Kâne izâ rae'l-hilâle, sarafe vechehû anhu*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı dünyada ve ahirette üzerinize olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek âdetlerinden, îtiyatlarından, hâlinden, şemâilinden, sîretinden rivayetleri okumaya devam ediyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i

muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsî eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

……………………………

a. Hilâli Görünce Yüzünü Ondan Çevirirdi

Mukaddimede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 533. sayfasındaki 13. hadis-i şeriftir.

Katâde RA'dan mürsel olarak rivayet edildiğine göre:[23]

كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلاَلَ، صَرَفَ وَجْهَهُ عَنْهُ (خ. عن قتادة مرسلاً)

[23] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.287, no:4429; Katâde RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.79, no:18046; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6692.

RE. 533/13 (*Kâne izâ rae'l-hilâle, sarafe vechehû anhu*)

(*Kâne izâ rae'l-hilâle*) "Peygamber SAS Efendimiz, hilali gördüğü zaman, (*sarafe vechehû anhu*) yüzünü ondan çevirirlerdi."

Aşağıda gelecek hadislerde de hilali gördüğü zaman yaptığı duaları göreceğiz.

Yüzünü çevirmesinin izahında, şerhte deniliyor ki:[24]

أن حكمة صرف وجهه عنه الجنوح إلى قول أبيه إبراهيم:

لا أحب الآفلين .

(*Enne hikmete sarfi vechihî anhu el-cünûhu ilâ kavli ebîhi ibrahîme: Lâ uhibbu'l-âfilîn.*)

Hz. İbrahim AS'ın kavmi, zamanındaki cahiller, müşrikler, gafiller aya, güneşe, yıldızlara, puta tapıyordu. İbrahim AS onların hep taptığı şeyleri göz önünde bulundurdu, hepsine bir göz attı, baktı. Aya baktı, güneşe baktı; bir müddet gökyüzünde duruyorlar, ondan sonra batıp gidiyorlar:

قَالَ لاَ أُحِبُّ الآفِلِينَ (الأنعام:٧٦)

(*Kàle lâ ühibbü'l-âfilîn*) "Ben batıp giden şeyleri, öyle âciz yaratıkları sevmiyorum, sevmem." dedi. (En'am, 6/76)

Bütün bunların tapındığı varlıkları, gök cisimlerini inceledikten sonra dedi ki:

"—Bunlar kulların tapınmasına liyakatli varlıklar olamaz. Ben bunların hepsini yaratan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne bağlandım, yönümü ona döndüm, ancak ona ibadet ederim." dedi. Hepsinden sarf-ı nazar etti; yüz çevirdi.

İbrâhim AS'ın mantıkî muhakemesiyle, müşahedesiyle anlıyoruz ki insanoğlu aklıyla, muhakemesiyle Cenâb-ı Hakk'ın varlığını ve birliğini anlayabilir. Çevresine baktığı zaman hem varlığını sezer, anlar, hem de birliğini anlar. İki üç, beş tane

---

[24] *Feyzü'l-Kadîr*, c.V, s.171, no:6692.

olamayacağını gayet net olarak akıl ve muhakeme ile anlar.

Kur'ân-ı Kerîm'de de Allah-u Teàlâ buyuruyor ki:

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا (الأنبياء:٢٢)

(*Lev kâne fîhimâ âlihetün illa'llàhu lefesedetâ*) "Eğer Allah'tan başka ilâhlar olsaydı yerde gökte, kâinatın düzeni alt üst olurdu." (Enbiyâ, 21/22)

O zaman Yunanlıların hikâyelerine dönerdi iş. Zeus kızıyor, yıldırımlar yağdırıyor. Şarap tanrısı öbür tarafta bir şey yapıyor. Deniz tanrısı başka bir şey yapıyor. Bir sürü saçma sapan tanrılar birbirleriyle kavga ediyor, çekişiyor. Öyle olur.

لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ .

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) "Allah'tan başka güç kuvvet sahibi yoktur, güç kuvvet onundur."[25]

Gücün, kuvvetin sahibi, ancak bir tanedir. Birkaç tane otorite oldu mu darmadağın olur. Yerde, gökte nizam kalmaz. Oradan da anlayabilir insan.

Etrafını dikkatle incelediği zaman da bu kainâtın boş olmadığını, sahipsiz olmadığını ve intizamsız olmadığını anlar. İntizamsız gibi görünen şeylerin bile incelendiği zaman altında bir intizam, bir incelik olduğunu sezer.

Dünya güneşin etrafında eliptik bir yörünge ile yörünge takip ederek dönüyor. Yani güneşin etrafında dairevî olarak muntazam bir şekilde dönmüyor, şöyle yamuk bir tarzda dönüyor. Bazen güneşe yaklaşıyor, bazen uzaklaşıyor. Bu intizamsızlık niye? Güneşe hep aynı mesafede olsa ya?

---

[25] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.2, s.1276, *Dua* 34/16, no:3878, Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.3, s.226, no:946, Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.1, s.299, no:1003, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.5, s.33, Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.15, s.1376, no:43612.

Güneşe hep aynı mesafede olsa, mevsimler olmayacak; yaz olmayacak, kış olmayacak, bitkilerin tohumlarının soğuklaması, yeşermesi olmayacak. Dünyanın her tarafı kavrulur. Düşünün, yazın bütün sene boyunca kesiksiz devam ettiğini… Ne su, ne bitki kalır, ne rahat, ne huzur kalır.

Onun öyle bir elips şekli çizecek tarzda… Elipsin bir odağında güneş var; bir yakına geliyor, bir uzağa gidiyor. Sonra Dünya güneşin etrafında dönerken şöyle yamuk durup öyle dönüyor, dik dönmüyor, 23 derece meyilli dönüyor. 90 derece dik değil de 23 derece daha yatık olarak dönüyor. Öyle döndükçe o zaman da bir güney yarımküre, bir kuzey yarımküre, mevsimden ve güneşten istifade ediyor. Hepsi hikmetli. O eğriliğin, o yamuk dönüşün hikmeti var, her şeyin hikmeti var.

Bütün varlıkların, maddelerin istifade ettiği su, acaip bir madde! Her şeyi eritiyor. Sonra, donduğu zaman katısı üstüne çıkıyor, hafif oluyor. Su donduğu zaman, katı hâli sıvı hâlinden daha hafif oluyor. Halbuki demiri eritseniz, içine erimemiş demir

atsanız dibine çöker. Başka bütün maddelerin katı hâli dibine çöker, sıvısı daha hafiftir. Ondan sonra daha da ısıtırsanız, buhar olur gider. O daha hafiftir. Suda öyle değil.

Onu da "Neden acaba böyle?" diye düşünüp taşınıyorsunuz. Bakıyorsunuz ki bütün varlıkların istifade ettiği, hayatın üzerine kurulmuş olduğu bu kıymetli su maddesinin böyle acaipliğinde fayda var, hikmet var. Çünkü donan kısmı üste çıktığı zaman altı sıcak kalıyor. 4 derecede en ağır oluyor. Ağır olan kısmı dibe gidiyor, sıcaklığı yaşam için müsait…

Donduğu zaman, sıfır dereceyi bulduğu zaman üste çıkıyor. Böylece su dibine kadar donmaktan ve içindeki varlıkların ölmesinden korunmuş oluyor. Bir kış geçse, suyunda katısı olan buz ağır olsa dibine çökecek, dibine çökecek... On bin metre okyanus derinliği aşağıdan yukarıya kadar buz olacak. Erimez artık o; okyanusta hayat bitti. Ne deniz kalır, ne hayat kalır...

Her şeyde bir intizam var. Onun için:

إِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ (فاطر:٢٨)

(*İnnemâ yahşa'llàhe min ibâdihi'l-ulemâ'*) "Allah'tan en çok alim kulları korkar." (Fâtır, 35/28) Onun varlığını, kudretini sezer de ondan korkar. En çok alimler korkar.

Cahil? Cahil anlamaz ki! Cahil, ahmak, dolaşır ortalıkta; Allah'ın kudretini bilmez, etraftaki sanatı, sanattaki ustalığı, inceliği bilmez, güzelliği sezmez, faydayı anlamaz; gafil gafil gezer. Ama alimler anlar, inceleyen anlar.

Bakın, biz dağ taş diyoruz; bunların hepsinin içi gayet muntazammış. Molekülleri, atomları varmış; hepsi belli bir düzen, intizam içinde o maddeleri teşkil ediyorlarmış. Gecenin, gündüzün peş peşe gelmesinde, rüzgârlarda, yağmurlarda, denizlerde, bulutlarda, yeryüzündeki suların miktarında, havanın içindeki azotun oksijenin miktarında, hepsinde hikmet vardır. Alimler bir inceliyor, bakıyorlar ki eğer oksijen biraz daha fazla olsa yandık. Biraz daha azot fazla olsa başka türlü zararlar olacak.

Demek ki aklı olan insan için, ne kadar derin olursa aklı o kadar iyi, o kadar faydalı... Ne kadar aklı çoksa, ne kadar görgüsü, bilgisi ileri ise, âlet yapabiliyor da daha derin inceleyebiliyorsa... Buyur

geç mikroskobun başına... Teleskopun geç karşısına... Buyur, en ince cihazların içinde incele; bakacaksın ki her şeyde bir düzen var. Bir sanat, bir kanun, bir hikmet, bir güzellik var. O zaman o kanunun koyucusuna, o hikmetin yaratıcısına, o düzenin sahibine bu kainâtı böyle güzel, böyle hikmetle yöneten, o kudret-i külliye sahibi Hâlık'a insan hemen inanacak, hayran kalacak ve gözyaşları içinde secdeler edecek...

Onun için, akıl ve mantık Allah'ın varlığını ve birliğini anlayabilir. Anlamamışsa, adam akıllı değil; adam yarım akıllı. yarım akıl da fenadır.

"—Neden fenadır?"

İnsan tamamen ahmak, aptal olsa, "Benim aklım ermez!" diye gider, bilenlere sorar, yine onun işi yürür. Ona buna sorar, "zavallı, acizdir" diye başkaları yardımına gelirler, yine adamın işi yürür. Ama yarım akıllı oldu mu, hem kendisini akıllı sanır hem de yanlış işler yapar bütün işleri berbat eder. Yarım doktor candan eder, yarım hoca dinden eder. Yarım akıl işte insanı böyle orta yerde mânasız, anlamsız bir durumda, kibirli, ucublu bir halde bırakır.

Allah hepimize kâmil akıl ihsan eylesin... Akl-ı selîm, zevk-i selîm, hiss-i selîm ihsan eylesin… Güzellikleri görmeyi nasib eylesin…

Allah göz vermiş görülsün diye; görmezse demek ki mânevî bakımdan kör… Demek ki aklını çalıştırmıyor, göremiyor. Bak Avrupalılar nasıl nice nice incelikleri görmüşler. Avrupalılar, Japonlar, daha başka bir sürü milletler ne çeşit aletler yapıyorlar! Ne çeşit aletler yapıyorlar hayret ediyoruz. Hiç tahmin edebilir miydiniz demirin, madenin böyle havalarda uçacağını? İçine de yüzlerce insan, 300-500 insan binecek de havalarda uçacak.

Düşünür müydünüz, tahmin eder miydiniz görüntünün bir yerden bir yere gideceğini, sesin bir yerden bir yere gideceğini, çok uzaklardaki insanlarla tık diye aleti açtığınız zaman görüşebileceğinizi, yüz yüze görüşebileceğinizi, konuşabileceğinizi tahmin eder miydiniz?..

Akıl bu yaradılışın, şu kainâtın sırlarını arayıp bulduğu zaman insanne kadar istifade ediyor. Bak Batılılılar, bizim hasımlarımız, bizim dışımızdaki insanlar istifade etmişler, memleketlerine

nizam, işlerine düzen getirmişler. Onlardan mecbur kalıyoruz, istifade etmek zorunda kalıyoruz. Onları eksper olarak, uzman olarak, "Gel, şu işin yapılmasında yardımcı ol!" diye çağırmak zorunda kalıyoruz.

Bazılarını biz de yapabiliriz, birbirimize salâhiyet versek ama içimizde onurumuzu da kaybetmişiz.

"—Ben müslümanım, kimseye muhtaç olmadan Allah'ın izniyle bu işleri yaparım." diye o düşünceyi de kaybetmişiz.

Bir baraja gittim. Barajın yetkilileri beni aldılar, gezdirdiler. Elektrik üreten kısımlarını gezdirdiler. Muazzam makineler... Kaç katlı, yerin altına iniliyor, demir parmaklıklardan merdivenlerden görüyorsun; güldür güldür, güldür güldür suyun döndürdüğü tirübünlerden elektrik hâsıl oluyor. Nice şehirler, nice fabrikalar istifade ediyor. Dedim:

"—Ne muazzam şeyler, bunları kimler yaptı?"

"—Almanlar yaptı." dediler.

"—Biz yapamaz mıyız?"

"—Yaparız hocam." dedi.

"—Hatta aynen böyle bir şeyi tamamen yerli malzeme ile biz yaparız diye teklif ettik ama kabul etmediler." dedi.

Cesaret vermek, fırsat vermek lazım. Yapılsın; bir kusurlu olur, ikincisi daha güzel, üçüncüsü daha güzel olur, en mükemmeli bulursun. Sonunda kimseye muhtaç olmadan yaşarsın.

Allah insana iman verirse zevk de verir. Düşüncede de doğru yolu gösterir. Kimseye de muhtaç etmez. Alnı açık yaşar insan.

Rabbimiz bizi şerefli, haysiyetli, alnı açık, aklı yerinde kullar eylesin…

Her şeyin başı iman olduğundan, her şeyin başı Allah'ın varlığını, birliğini anlamak olduğundan, Efendimiz ona çok önem vermiştir. Aya, güneşe bile; evet, gördüğü zaman Allah'a dua ediyor ama bazen de sırtını çeviriyor, bakmıyor.

Neden? O da bir mahlûk…

(*Rabbî ve rabbüke'llàh*) "Benim de Rabbim, senin de Rabbin Allah'tır." derdi. Yani onlara tapılmayacağını söylüyor. Ümmeti de bilsin diye kendisi de içindeki duygusunifade ediyor. "Benim de senin de Rabbin Allah'tır. " Yani,"Sen tapılmaya, ibadet edilmeye

layık değilsin, ancak bir yaratıksın.” diye söylüyordu. Onun için yüzünü de döndürürdü, şerrinden sığınmak, şerrine uğramamak düşüncesiyle.

b. Allah’tan Ayın Hayırlı Olmasını İsterdi

Taberânî Râfi’ ibn-i Hadîc’den şöyle rivayet ediyor:[26]

كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلاَلَ ، قالَ: هِلاَلُ خَيْرٍ وَرُشْدٍ ، اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هذَا الشَّهْرِ ، ثَلاثًا : اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هذَا الشَّهْرِ ، وَخَيْرِ الْقَدَرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ ، ثَلاَثَ مَرَّاتٍ (طب. عن رافع بن خديج)

RE. 533/14 (*Kâne izâ rae’l-hilâle, kàle: Hilâlu hayrin ve rüşdin. Allahümme innî es’elüke min hayri hâze’ş-şehr, selâsen. Allahümme innî es’elüke min hayri hâze’ş-şehri ve hayri’l-kaderi ve eûzu bike min şerrihî, selâse merrâtin*)

Hilali gördüğü zaman derdi ki;

“Hayır ve rüşd hilali olsun bu. ‘Yâ Rabbi! Ben senden bunun hayrını isterim.’ diye üç defa söylerdi.” Yani o bir yeni ayın girişini gösterdiği için, senenin ayları diyoruz ya, on iki ay diyoruz; o ayların yenisini gösteriyor. Yeni bir ay girdiğini gösteriyor. Recep, Ramazan veya Şevval, neyse… O ayın hayrını isterdi:

“Yâ Rabbi! Ben bu ayın senden hayrını isterim ve hayırlı takdirler takdir buyurmanı, mukadderâtımın hayırlı olmasını dilerim ve bu ayın şerrinden sana sığınırım.” diye üç defa söylerdi.

Yeni bir mevsime, yeni bir aya giriliyor diye başında dua ediyor. Peygamber Efendimiz bize yeni bir aya girildiği zaman oruç

---

[26] Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.IV, s.276, no:4409; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.202,no:17147; Râfi’ ibn-i Hadîc RA’dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.206, no:4428; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.400, no:30368; Katâde RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.77, no:18041; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.189, no:6694.

tutmayı da tavsiye etmiştir. Yeni bir aya giriyorsun, gördüğün zaman böyle dua edersin Peygamber Efendimiz SAS'in yaptığı gibi.

Peygamber Efendimiz yeni bir aya girildiği zaman oruç tutmayı da tavsiye ediyor. Başında bir oruç tutarsın, bir gün; ortasında bir oruç tutarsın, iki gün; sonunda bir gün daha tutarsın, üç gün. Üç gün tutarsan,

Buyrulmuş ki:[27]

اَلْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا (خ. د. ه. حم. عن أبي هريرة؛ خ. م. ن. حب. عن ابن عمرو)

(*El-hasenetü bi-aşri emsâlihâ*) "Yapılan iyiliğin mükâfatı en aşağı on mislidir."

Demek ki üç gün tutarsın, on misli ile otuz gün kadar oruç

---

[27] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.670, *Savm* 36/2, no:1795; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.148, no:343; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.525, no:1638; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.234, no:7194; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.419, no:1046; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.290, no:950; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.353, no:5947; Dârimî, *Sünen*, c.V, s.148, no:21353; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.130, no:1762; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2676; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.399, no:7973; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.325, no:665; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.345; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.273; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.697, *Savm* 36/55, no:1875; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.812, *Savm* 13/39, no:1159; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.210, no:2391; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.64, no:352; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.156, no:3859; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.128, no:2700; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.172, no:3032; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.380, no:773; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.24, *İman* 2/30, no:41; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.419, no:1046; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.297, no:957; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.175, no:2910; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.195, no:1690; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.297, no:5153; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.405, no:2763; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.31, no:227; Ebû Ubeyde ibni'l-Cerrah RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.148, no:21353; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.269, no:7605; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.265; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl c.I, s.69, no:265; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.II, s.319, no:1359-1362.

tutmuş gibi olursun. Her ayda böyle yaparsan bütün seneyi oruçlu geçirmiş gibi sevap kazanırsın. Onun için her Arabî-kamerî ayın başında, ortasında, sonunda oruç tutmayı tavsiye etmiş.

Ayın ortasında mehtap oluyor biliyorsunuz, ayın on üçü, on dördü, on beşi… O günlerde de oruç tutmayı tavsiye etmiş. Başında da;

"—Bu ayın şerrinden sana sığınıyorum yâ Rabbi! Bu ayın hayrını senden isterim yâ Rabbi! Hayırlı şeyler takdir eyle." diye dua etmiş.

Siz de zamanı böyle kollayın, zaman dönemlerini, değişmelerini böyle dua ile karşılayın. Allah'tan her şeyin hayırlısını isteyin, her şeyin şerrinden Allah'a sığının.

c. Allah'tan Ayın Bereketli Olmasını Dilerdi

Talha RA'dan şöyle rivayet ediliyor:[28]

كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلاَلَ ، قالَ: اللهُمَّ أَهِلهُ عَلَيْنَا ، بِالْيُمْنِ وَالإِيمَانِ ،
وَالسَّلاَمَةِ وَالإِسْلاَمِ ، ربِّي وربُّكَ الله (حم. ت. ك. عن طلحة)

RE. 533/15 (*Kâne izâ rae'l-hilâle, kàle: Allahümme ehillehû aleynâ, bi'l-yümni ve'l-îmân, ve's-selâmeti ve'l-islâm, rabbî ve rabbüke'llàh*.)

Peygamber SAS Efendimiz hilali gördüğü zaman, bazen de şöyle dua edermiş:

"—Yâ Rabbi!Bu ayı sen bizim başımıza bereket ayı, uğurluluk ayı olarak getir. Bu aya bizi böyle başlat, böyle sürdür bu ayımızı. Uğurluluk olsun ve iman ayı, selâmet ve İslâm ayı olsun." Yani içinde imana, İslâm'a uygun yaşayalım; her türlü elemlerden, kederlerden sâlim olalım, hayırlara, bereketlere erelim!" diye dua

---

[28] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.162, no:1397; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.454; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.25, no:661; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.65, no:103; Taberânî, *Dua*, c.I, s.282, no:903; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.340, no:703; Talha ibn-i Ubeydullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.78, no:18042; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.189, no:6695.

edermiş.

Sonunda da “Ey hilâl! Benim de Rabbim, senin de Rabbin Allah’tır.” diye ona da hitap ederek öyle söylerdi.

Aşağıdaki hadîs-i şerîf de yine aynı konuyla ilgili rivayet.

d. Ayı Görünce Tekbir ve Tahmid Ederdi

Ubâde ibn-i Sâmit RA şöyle rivayet ediyor:[29]

كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلاَلَ ، قالَ: اللهُ أَكْبَرُ ، اللهُ أَكْبَر ، الحَمْدُ لله ، لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلا بِالله ؛ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هذَا الشَّهْرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ سُوءِ الْقَدَرِ ، وَمِنْ شَرِّ يَوْمِ المَحْشَرِ (حم. طب. عن عبادة بن الصامت)

RE. 533/16 (*Kâne izâ rae’l-hilâle, kàle: Allàhu ekber, allàhu ekber, el-hamdü li’llâh, lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh... Allàhümme innî es’elüke min hayri hâze’ş-şehri, ve eùzü bike min sûi’l-kaderi, ve min şerri yevmi’l-mahşer*.)

Biz 29, 30, 31 gün olan zaman birimine ay diyoruz ya; Arapça’da ona *şehr* derler. Şehr-i Ramadan, şehr-i Receb, şehr-i Şa’ban gibi şehr derler, bu ay demektir. Bizde ay iki mânaya gelir; bir bu 30 gün demek oluyor, birde gökteki kamer veya hilâl demek oluyor, iş karışıyor. Onlar ayırmışlar. Yani gökteki o parlak gördüğümüz şeye, inceyse *hilâl* diyorlar, yuvarlaksa *kamer* diyorlar, ayrılıyor iş. O zaman birimi olan 30 günlük dilime de *şehr* diyorlar, ayrılıyor.

Peygamber Efendimiz yeni bir hilali gördüğü zaman böyle dua edermiş:

(*Allàhu ekber, allàhu ekber*) “Allah hiçbir yaratıkla, hiçbir şeyle mukayese edilmeyecek kadar uludur, yücedir. (*El-hamdü li’llâh*) Ona hamd olsun! Her türlü hamd, övgü, medh ü senâ, şükür onadır. (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*) Güç ve kuvvetin sahibi ancak

---

[29] *Kenzü’l-Ummâl*, c.VII, s.78, no:18043; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.189, no:6696.

odur. Ondan başka güç kuvvet sahibi yoktur. Onun emrindeki güçten, kuvvetten başka güç kuvvet de yoktur. O hâkim-i mutlaktır. Her şeye gücü yeter, ne dilerse onu yapar.”

(*Allàhümme innî es'elüke min hayri hâze'ş-şehr*) “Yâ Rabbi! Ben bu ayın hayrını senden isterim. (*Ve eùzü bike min sûi'l-kader*) Kaderin kötüsünden sana sığınırım. (*Ve min şerri yevmi'l-mahşer*) Mahşer gününün şerrinden de sana sığınırım.” derdi.

Bu zaman değişiminden ahireti de hatırlayıp Allah'tan hayırlar takdir etmesini, eylemesini dilerdi, dua ederdi. Bir de mahşer gününün şerrinden, şerrine uğramaktan yani orada kötü bir duruma düşmekten Allah'a sığınırdı.

Tabii kendisi Allah'ın en sevgili kulu da, biz öğrenelim diye bu duayı böyle talim ediyor, ondan söylüyor. Bir de işte böyle iyi kul olunuyor, onu anlıyoruz. Yani o peygamber, Allah kendisine çok yüksek makam vermiş, insanların en şereflisi kılmış; ama ne kadar mütevazı!

Hani bir insan yüksek bir mevkiye çıksa, çalımından yanına yaklaşılmaz, yanına sokulamazsın; yüzüne bakmaz insanın, tepeden bakar. Çalımlı çalımlı dolaşır ortalıkta. Peygamber Efendimiz padişahların, paşaların, ağaların, gelmişin, geçmişin, herkesin üstünde en yüksek makama çıkmış; ama ne kadar mütevazı, nasıl dualı… Nasıl istikbali garantili diye, garantiye alıp da böyle gevşemiyor, nasıl Allah'a sığınıyor!

Bak ne diyor?

“—Yâ Rabbi! Şer takdirden, mukadderâttan, mukadderâtın kötü, şer olmasından sana sığınırım. Bana iyi şeyler takdir et.” diyor. Bir de: “Mahşer gününün, kıyamet gününün şerrinden de sana sığınırım.” diyor.

Kendisinin öyle olacağını bildiği halde, ona rağmen tevazu ile ve mahviyetkerâne hareket ederek kibirlenmeden, böbürlenmeden böyle söylüyor.

Bize de onun ümmeti olarak, ondan edebi, erkanı, usûlü, adabı, ahlâkı öğrenen kimseler olarak daima mütevazı olmak yakışır. Mevkiimiz ne olursa olsun, ne kadar zengin, ne kadar yüksek itibarlı, ne kadar soylu olursak olalım işte Peygamber Efendimiz'in yanında tabii solda sıfır kalacağımız muhakkak. Onun hareketi

ortada. Nasıl mütevazı, nasıl boynu bükük, nasıl dualı, nasıl böyle sade bir kul olarak kendisini görüyor.

Hocamız Mehmed Zâhid Kotku Rh.A'i de size anlatıvereyim, hatırlatıvereyim:

Hocamız tabii meşâyih-i kirâmdandı, büyük şeyhlerdendi. Kerametleri de zâhir bir kimseydi. Yalnız ben söylemiyorum, bütün tanıyan kimselerin kendisi ile birer hatırası vardır. Herkes bir şey söyler. Daha dün söylediler. "Salih kimselerin anılmasında rahmet iner." diye nakledeyim:

Birisinin şeker hastalığı varmış. Hanım da evde sütlaç yapmış. Sütlaç da hoşuna gidiyormuş;

"—Hanım, şu sütlaçtan, küçük bir kâse getir de biraz da ben yiyeyim!" demiş.

Dün anlattılar, taze haber, ben de ilk defa duyuyorum. Ondan sonra hanım da:

"—Ya, şeker hastasısın, vermiyorum." demiş.

O da;

"—Vermezsen verme!" demiş, hafif kızarak evden çıkmış.

Tabii hanımı iyilik için vermiyor ona, "Şekerin artacak, sonra başıma dert olacaksın, başlayacaksın doktor çağır filan diyeceksin, sabret!" demek istiyor. O da alamadığına canı sıkılmış kapıyı çarpmış, çıkmış evden.

Bizim buraya, Hocamız'ın ziyaretine gelmiş, içeri girmiş. Hocamız evin iç tarafına, rahmetli Valide hanımımıza, annemize sesleniyor:

"—Hanım, bir sütlaç gönder, hacı efendinin canı çok sütlaç istedi. Bir sütlaç gönder, bizim sütlaç dokunmaz." demiş.

"—Bir şey demedim. Oraya içeriye girdim, hemen 'Hanım, sütlaç gönder' dedi." diyor.

Hocamız böyleydi. Birçok kimsede böyle hatıralar vardır. Herkes bilir yani şu cemaatin içinde de nice kimseler vardır. Hani ben damadıyım diye onun kerametlerini görmüş olmak sırf bana mahsus bir şey değil. Fakat yakını olduğum için çok iyi biliyorum, çok mütevazı idi. Hiç kendisinin o makamına uygun öyle bir çalım, böbürlenme bir şey yoktu.

"—Eh..." derdi, boynunu bükerdi. "Ben âciz, nâçiz kardeşiniz..."

derdi, "Ben günahkâr..." derdi, öyle konuşurdu.

Demek ki büyüklerin hali, büyüklük hali… Onları hakikaten büyüten hal tevazu oluyor. Peygamber SAS de zâten hadîs-i şerîfinde buyurmuş:[30]

مَنْ تَوَاضَعَ لِلّٰهِ رَفَعَهُ اللّٰهُ ، وَمَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَهُ اللّٰهُ (القضاعي عن عمر)

(*Men tevâdaa li'llâhi refaahu'llàhu*) "Kim Allah için tevazu ederse, Allah onu yükseltir, aziz kılar. (*Ve men tekebbera vadaahu'llàh*) Buna mukabil kibirlenen, büyüklenen kulu da, Allah aşağı indirir, alaşağı eder, alçaltır." diyor.

Yani hor bir duruma düşürür, başına bir şey getirir, rezil bir duruma düşürür. Yukarıya bakıp dururken çukura düşürür, çamura batırır. Yani onun o kibrinin cezasını çektirtir.

Allah hepimizi haddimizi bilenlerden eylesin. Kibre, ucuba düşmeyenlerden eylesin. Sevdiği huylara sahip eylesin. Sevmediği huylardan, hallerden, sıfatlardan berî ve pâk eylesin.

e. Hilâli Görünce Dua Ederdi

Bu da o duanın bir başka çeşidi. Demek ki zaman zaman birkaç kelimesi değişebiliyor duaların.

Taberânî Abdullah ibn-i Ömer RA'dan şöyle rivayet ediyor:[31]

كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلاَلَ ، قالَ: اللَّهُمَّ أَهِلَّهُ عَلَيْنَا بِالأَمْنِ وَالإِيمَانِ ، وَالسَّلاَمَةِ وَالإِسْلاَمِ ، وَالتَّوْفِيقِ لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى رَبُّنَا وَرَبُّكَ اللهُ

---

[30] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.139, no:4894; Hz. Aişe RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.219, no:335; Hz. Ömer RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.585, no:18294; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.216, no: 5735; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1442, no:2445; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XX, s.179, no: 21844.

[31] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.356, no:13330; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.486, no:1986; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.202, no:17148; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.310; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.78, no:18044; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.189, no:6697.

(طب. عن ابن عمر)

RE. 534/1 (*Kâne izâ rae'l-hilâl, kàle: Allàhümme ehillehû aleynâ bi'l-emni ve'l-îmân, ve's-selâmeti ve'l-islâmi, ve't-tevfîki limâ tuhibbu ve terdà, rabbünâ ve rabbüke'llàhü.*)

(*Kâne izâ rae'l-hilâl, kàle*) "Hilali gördüğü zaman Peygamber Efendimiz derdi ki:

(*Allàhümme ehillehû aleynâ bi'l-emni ve'l-îmân, ve's-selâmeti ve'l-islâmi, ve't-tevfîki*) Yâ Rabbi! Bu hilali bize emniyet, iman, selamet, İslâm ve tevfik ayı eyle… (*Limâ tuhibbu ve terdà*) Bu ayın içinde bizi senin sevdiğin, razı olduğun şeylere uygun hareket etmeye muvaffak eyle... (*Rabbünâ ve rabbüke'llàhü*) Ey hilal, ey kamer, bizim de Rabbimiz, senin de Rabbin Allah'tır." diye, burada da kelimeler böyle geçmiş.

İki tane daha gelecek böyle dua.

İbnü's-Sinnî tarafından kaydedilmiş ki:[32]

كَانَ إِذَا رَأَى الهِلاَلَ ، قَالَ: اَللَّهُمَّ أَهِلَّهُ عَلَيْنَا بِالأَمْنِ وَالإِيمَانِ ، وَالسَّلاَمَةِ وَالإِسْلاَمِ ، وَالسَّكِينَةِ ، وَالْعَافِيَةِ ، وَالرِّزْقِ الحَسَنِ (ابن السني عن جدير السلمي)

RE. 534/2 (*Kâne izâ rae'l-hilâl, kàle: Allàhümme ehillehû aleynâ bi'l-emni ve'l-îmâni, ve's-selâmeti ve'l-islâmi, ve's-sekîneti, ve'l-àfiyeti, ve'r-rızki'l-haseni.*)

Bu duada da, bu râvi de öyle duymuş. Demiş ki Peygamber Efendimiz:

"—Yâ Rabbi! Bu ayı bize emniyet, iman, selamet ve İslâm ayı eyle. Sekinet ve âfiyet ayı eyle. Helal rızık, iyi rızık ayı eyle." diye burada da rızkın güzelini, helalini istediğini bildiriyor.

Nice aylar gelir geçer hiç hatırımıza gelmez, değil mi muhterem kardeşlerim... Yani gökyüzüne bakmayız, görsek bir şey söylemek hatırımıza gelmez. Bakın, Efendimiz'in her seferinde ne güzel şeyler düşündüğünü anlıyoruz bu rivayetlerden. Rızkın, kaderin güzel olmasını düşünüyor; sıhhat, âfiyet düşünüyor; imanın, İslâm'ın sağlam olmasını düşünüyor; emniyet ve huzur içinde olmayı düşünüyor. Başından öyle dua ediyor.

Biliyoruz ki Allah duaları kabul edicidir.

"Bana dua edin, ben duanızı kabul ederim." diye vaad etmiş, bütün kullarına... Umumi yani sadece has bazı kullarına mahsus değil. "Ey kullarım bana dua edin, ben duanızı kabul ederim." Biz dua etmiyoruz, biz kazanamıyoruz. Bak Allah'ın iyi kulları, sevgili kulları dua etmesini bildikleri için demek öyle yükselmişler.

Sizde duayı öğrenin, ağzınız dualı olsun. Her fırsattan istifade ederek aklınızı, zekânızı kullanın, Allah'tan güzel şeyleri isteyin, isteyelim beraberce.

---

[32] İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.III, s.242, no:644; Osman ibn-i Atike Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.78, no:18045; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.189, no:6698.

Başka bir rivayet şöyle:[33]

كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلاَلَ ، قالَ: هِلاَلُ خَيْرٍ ، الحَمْدُ لله الَّذِي ذَهَبَ بِشَهْرِ كَذَا ، وَجَاءَ بِشَهْرِ كَذَا ؛ أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هذَا الشَّهْرِ ، وَ نُورِهِ ، وبركَتِهِ ، وهُدَاهُ ، وطُهُورِهِ ، ومُعَافَاتِهِ (ابن السني عن عبد الله بن مطرف)

RE. 534/3 (*Kâne izâ rae'l-hilâl, kàle: Hilâlu hayrin. el-hamdü li'llâhi'llezî zehebe bi-şehri kezâ, ve câe bi-şehri kezâ; es'elüke min hayri hâze'ş-şehri, ve nûrihî, ve bereketihî, ve hüdâhu, ve muàfâtihî.*)

(*Kâne izâ rae'l-hilâl, kàle*) Hilali gördüğü zaman derdi ki:

(*Hilâlu hayrin*) "Bu hilâl hayır hilali olsun... (*El-hamdü li'llâhi'llezî zehebe bi-şehri kezâ, ve câe bi-şehri kezâ*) Şu geçtiğimiz ayı bitiren, bu yeni ayı getiren Allah'a hamd olsun... (*Es'elüke min hayri hâze'ş-şehri*) Yâ Rabbi! Ben senden bu ayın hayrını, (*ve nûrihî*) nurunu, (*ve bereketihî*) bereketini, (*ve hüdâhu*) ve hidayetini isterim; (*ve muàfâtihî*) paklığını, temizliğini, afiyetini isterim." diye elini açar dua ederdi.

İşte çeşit çeşit dualarını görüyorsunuz. Tezgâhın üstünde, sergide Rasûlüllah Efendimiz'in türlü türlü, güzel güzel duaları; beğen, beğendiğini al; hangisini zihnine yerleştirirsen yerleştir. Sen de böyle fırsatlarda böyle güzel dualar eyle.

f. Allah Süheyl'e Lânet Etti

Hz. Ali Efendimiz'den rivayet edilmiş. Başka râvilerden de gelen rivayetler var. Süheyl diye bir yıldız var gökte. Yemen taraflarında parlak görünürmüş. O taraftan gökyüzüne baktığın zaman o Yemen semasında pırıl pırıl parlak görünürmüş. O Süheyl

---

[33] İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.III, s.246, no:646; Abdullah ibn-i Matruf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.79, no:18047; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.189, no:6699.

yıldızı hakkında rivayet şöyle:[34]

كَانَ إِذَا رَأَى سُهَيْلاً قالَ: لَعَنَ اللهُ سُهَيلاً فَإِنَّهُ كَانَ عَشَّاراً فَمُسِخَ
(ابن السني عن عليّ)

RE. 534/4 (*Kâne izâ reâ süheylen, kàle: Leane'llahu süheylen feinnehû kâne aşşâran.*)

"O Süheyl'i gördüğü zaman, Allah Süheyl'e lanet etti. Çünkü o zalim bir haraççı, aşşâr idi." diyor. Yemen'de zalim bir Süheyl isminde kişi varmış ki halka çok zulmedip, haksız mallarını alır, toplarmış. O vesile ile onun böyle mesh olduğunu ve o kişinin o yıldız hâline getirildiği şeklinde rivayetler bu tarzda… (*Femusiha*) Yani "Böyle bir zalim kimseydi de sûreti böyle tebdil olundu." diye rivayet var.

Buradan tabii anladığımız şu ki; hiç kimse kimsenin malını haksız yere almayacak, lâyık olmadığı bir şeye elini uzatmayacak, başkasına gadir ve zulüm etmeyecek. Onun kötülüğü görülüyor. Allah'ın öyle kimseleri cezalandırdığı anlaşılıyor.

g. Sevdiği Bir Şeyi Görünce Hamd Ederdi

Hz. Âişe Validemiz'den bu rivayet:[35]

كَانَ إِذَا رَأَى مَا يُحِبُّ، قالَ: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ، وَإِذَا رَأَى مَا يَكْرَهُ، قالَ: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ حَالِ أَهْلِ النَّارِ (ه. عن عائشة)

---

[34] İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.III, s.252, no:649; Hz. Ali RA'dan. Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.243, no:4475; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.149, no:18457; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.189, no:6700.

[35] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.248, no:3793; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.376; İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.II, s.219, no:377; Hz. Aişe RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.139, no:18394; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.189, no:6701.

RE. 534/5 (*Kâne izâ raâ mâ yuhibbu, kàle: El-hamdü li'llâhi'llezî bi-ni'metihî tetimmu's-sàlihàtü; ve izâ raâ mâ yekrahu, kàle: El-hamdü li'llâhi alâ külli hâlin, rabbi eùzü bike min hâl-i ehli'n-nâri.*)

(*Kâne izâ raâ mâ yuhibbu, kàle*) "Peygamber SAS hoşlandığı, sevdiği bir şey görünce, bir durumla karşılaşınca derdi ki:

(*El-hamdü-li'llâhi'llezî bi-ni'metihî tetimmu's-sâlihàt*) "Nimeti sayesinde sàlih amellerin tamamlanmasının mümkün olduğu Rabbimiz'e, Allah'a hamd olsun..."

Güzel, hoşlandığı bir iş, bir hareket, bir şeyle karşılaşınca böyle derdi. Yani iyiliği yapmak, sàlih ameli işlemek onunla tamam oluyor. Allah nasib ediyor, ondan oluyor. Veyahut iyi bir şeyle karşılaşınca, insan hamd edince iş tamam oluyor, o zaman tamama ermiş oluyor, diye böyle (*El-hamdü-li'llâhi'llezî bi-ni'metihî tetimmu's-sâlihàt*) derdi.

Her iki mâna da doğrudur, gerçektir. Hakikaten Allah-u Teàlâ Hazretleri tevfîkini refîk etmese, imkân vermese, lütuf etmese, hidayet etmese, insanın hayırlı bir şey yapması da mümkün olmaz. Yani hayır da Allah'ın lütfuyla, keremiyle oluyor; ikramı, iltifatı oluyor. Tabii insan böyle hayırlı bir şeye sahip olunca da *El-hamdü li'llâh* dedi mi, şükretti mi o zaman nimet de tamam olur. O iş tamam olur. "Tamam, eksiksiz, kusursuz; sen de hamd ettin, iş tamama erdi." denilebilir. Bu duayı ezberleyelim:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ ،

(*El-hamdü-li'llâhi'llezî bi-ni'metihî tetimmu's-sâlihàt*)

Allah'ın verdiği nimetlere hamd edici olalım. Allah'ın bize verdiği nimetleri bilelim, nimetlere nankör olmayalım ve onu bize veren Rabbimiz'den gafil olmayalım. Onu bize Allah'ın verdiğinden aklımız gafil olmasın, cahil kalmasın.

(*Ve izâ raâ mâ yekrahu, kàle*) Sevmediği bir şeyle, hoşuna gitmeyen, hoşlanmadığı, bir olayla, bir işle, bir durumla, bir hareketle karşılaşınca da derdi ki:

اَلْحَمْدُ لله عَلَى كُلِّ حَالٍ ، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ حَالِ أَهْلِ النَّارِ.

(*El-hamdü li'llâhi alâ külli hâl*) "Her hâlükârda Allah'a hamd olsun. Her durumumuza; iyi halimize de, kötü halimize de, sevincimize de, sıkıntımıza da hamd olsun! (*Rabbi eùzü bike min hâl-i ehli'n-nâr*) Yâ Rabbi, cehennem ehlinin hâlinden, o duruma düşmekten sana sığınırım!" derdi.

Tabi her halde Allah'a hamd edilmesi lazım! İyi günler, iyi haller gördüğü zaman hamd edip de, öteki zamanlarda hamd etmemek uygun olmaz. Her hâline hamd edecek insan. Ama nimet olursa, (*El-hamdü-li'llâhi'llezî bi-ni'metihî tetimmu's-sâlihàt*) diyecek ve şükredecek. Kötü bir şeyle karşılaşırsa, (*El-hamdü li'llâhi alâ külli hâl*) diyecek.

Hapşırdığı zaman da (*El-hamdü li'llâh*) demek gerekir. Öyle diyene de ötekisinin, (*Yerhamüke'llàh*) demesi vardır. Onun da ona, (*Yehdînâ ve yehdîkümu'llàh*) diye dua etmesi vardır.

h. Korktuğu Zaman Ettiği Dua

Sevban RA'dan Neseî şöyle rivayet ediyor:[36]

كَانَ إِذَا رَاعَهُ شَيْءٌ ، قَالَ : الله ، الله رَبِّي ، لاَ شَرِيكَ لَهُ

(ن. عن ثوبان)

RE. 534/6 (*Kâne izâ râahu şey'ün, kàle: Allàh, allàhu rabbî lâ şerîke leh*)

(*Kâne izâ râahu şey'ün, kàle*) "Peygamber Efendimiz bir şeyden biraz telaşlanır korkarsa, heyecanlanırsa derdi ki:

(*Allàh, allàhu rabbî, lâ şerike leh*) "Allah benim Rabbimdir, onun şerîki, nazîri yoktur." Yani heyecanlandığı, korktuğu zaman, bir hadise onu telaşlandırdığı zaman böyle derdi.

---

[36] Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.238, no:424; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.219; İbnü's-Sinnî, *Ameli'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.II, s.137, no:334; Sevban RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.139, no:18367; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.189, no:6702.

Tabii Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeyin sahibi, her şeyin hâlıkı; kendisine iltica edeni, tevekkül edeni kötülüklerden korur. Korkulacak şeylerden emin kılar, selamete çıkartır. Kendisine iltica edeni mahrum eylemez. Onun için Allah'a iltica eder, O'nun şerîki olmadığını ifade ederdi.

i. Bir Şeyden Hoşnud Olduğu Zaman Sükût Ederdi

Süheyl ibn-i Sa'd RA şöyle rivayet ediyor:[37]

كَانَ إِذَا رَضِيَ شَيْئاً سَكَتَ (ابن منده عن سهيل بن سعد الساعدي أَخي سهل)

RE. 534/7 (*Kâne izâ radiye şey'en sekete.*) "Rasûlüllah Efendimiz bir şeyden hoşnut olduğu zaman sükût ederdi, susardı."

Herhalde onun için olsa gerek, dedelerimiz ne diyorlar:

"—Sükût ikrardan gelir."

"—Kız, söyle bakalım, bu işten memnun musun?"

Susuyor mesela. Hani, "Şunu şöyle yapayım mı, sana şunu alayım mı?" Susuyor. "Tamam, al!" demek o. Yani sükût etti mi, sükût ikrardan yani kabulden gelir, o zaman razı olduğuna alâmet.

Peygamber Efendimiz bir şeyden hoşnut ve razı oldu mu sükût ederdi, tamam.

"—Hoşlanmadığı bir şey olduğunda ne olur?"

Bu orada söylenmiyor ama, hoşlanmadığı bir şeyde susması mümkün değildi Peygamber Efendimiz'in; susmazdı. O zaman söylerdi. Nasihat etmesi gerekiyorsa nasihat ederdi, müdahale etmesi gerekiyorsa müdahale ederdi, muhakkak o işi düzeltirdi.

Hatta sünnet-i seniyye biliyorsunuz, birkaç kısma ayrılıyor:

1. Kavlî sünnet,

2. Fi'lî sünnet,

3. Takrîrî sünnet.

---

[37] İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.489; İbn-i Abdilber, *el-İstîàb*, c.I, s.202; İbn-i Hacer, *el-İsàbe*, c.III, s.211, no:3569; Süheyl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.138, no:18384; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.189, no:6703.

Kavlî sünnet ne demek?

Peygamber Efendimiz'in söylediği sözler, tavsiyeler, emirler, yasaklar. Diliyle ifade ettikleri…

Fi'lî sünnet ne demek?

Efendimiz'in yaptığı şeyler.

"—Efendimiz şöyle yapardı, böyle otururdu, kıbleye doğru yönünü dönerdi, duada elini kaldırırdı, yüzüne doğru çevirirdi. Kötü bir şeyden sığınacağı zaman elini aşağı indirirdi..." Fiilini anlatıyor, yani fiilî sünnet.

Takrirî sünnet ne demek?

Yanında bir şey yapıldığı zaman ses çıkartmamışsa, demek ki kötü değil ki ses çıkartmamış. Efendimiz'in yanında bu iş yapıldı da hiç itiraz etmedi; demek ki yapılabilir. Çünkü biliyoruz ki Efendimiz yanında kötü bir şey yapıldığı zaman durmaz, "Bunu böyle yapmayın, bu günahtır." diye söylerdi.

Birisi yemek yiyordu Peygamber Efendimiz'in yanında, sol eliyle yiyordu. "Canım, bırak işte, cahil, çölden gelmiş bedevi, köylü, dağlı, görgüsüz... Sağ eliyle de yese ağzına girecek, sol eliyle de ağzına girecek..." filan demedi. Sol eliyle yemek doğru olmadığından:

"—Ey filanca, sol elinle yeme, sağ elinle ye!" dedi.

Hemen bak müdahale ediyor, sol eliyle yemek doğru olmadığı için. Birisi yanlış bir şey yapsa, "Onu öyle yapma!" diye söylerdi hemen, bunun yapılması böyle doğru olmuyor diye.

Muhterem kardeşlerim!

Buradan bize büyük bir ders çıkıyor. Evet, her şeye çok karışmak uygun olmuyor. Sabretmek iyidir, sükût etmek iyidir ama kötülüğün karşısında sükût etmek olmaz. Söylenecek yerde sükût etmek, yani hakkın ezildiği, çiğnendiği yerde sükût etmek kötü bir şey, şeytanın sıfatı o... (*Şeytànun ahras*) "Dilsiz şeytanın işi o…" Kötülük yapılıyor da ses çıkartmıyor. Öyle şey olmaz.

Müslüman kötülüğe müdahale eder, onu düzeltmeye çalışır. Ya eliyle düzeltir, ya diliyle nasihat eder, onu düzeltmeye çalışır. Hiçbirine gücü yetmiyorsa içinden Allah'a sığınır, buğz eder, der ki;

"—Yâ Rabbi! Ne yapayım, bu kadar zalim kişi toplanmış; ben bunlara şimdi bir söz söyleyecek durumda da değilim, bu işi

düzeltecek durumda da değilim. Ama ben bunlardan değilim. Ben bunların ameline razı olmuyorum, istemiyorum ama düzeltmeye de gücüm yetmiyor. Affet beni yâ Rabbi. Beni onlardan sayma, bu zalimlerin arasına katma yâ Rabbi!" diye dua edecek. Müslümanın tavrı bu olacak.

Maalesef İslâm'ın bu ahlâkını, Peygamber Efendimiz'in bu tavsiyesini, bu huyunu ihmal etmişiz biz. Şimdi evimizde, çevremizde bir sürü kötü şey olur, ses çıkartmayız. Alışmışız, artık kötülükler alışkanlık olmuş, iyi şeyler yapılmaz hale gelmiş. Bu kötü bir huy…

Bugünden itibaren, şu hadisten sonra kötülüğün karşısında susmayalım!

Âcizane ben de dergimizde üç beş sayı evvel yazmıştım. Umumiyetle bu yersiz sükûtu uygun görmüyorum. Arkadaşlarıma onu bildirmek için demiştim ki;

Mübarekler, bir mecliste, bir toplantıda bulunuyorsanız; o toplantıda konuşan kişi eğer sizin hoşlandığınız, sizin aklınıza, mantığınıza uygun güzel şeyler söylüyorsa, sonunda elinizi kaldırın, söz isteyin:

"—Tamam, bu konuşmaları beğendim, ben de sizin fikrinize katılıyorum, bende sizin gibi düşünüyorum." deyin!

"—Neden?"

Ona takviye olur, destek olur. O da sevinir.:

"—Ha, bak, yalnız değilmişim." der.

Hoşlanmadığınız ters bir fikir, dine, imana, akla, mantığa aykırı bir şey oluyorsa, söyleniyorsa; o zaman da elinizi kaldırın:

"—Hayır, ben böyle düşünmüyorum, bunun aslı böyle değildir, şöyledir. Sen yanılıyorsun. Ben sana katılmıyorum, senden farklı düşünüyorum." filan deyin.

"—O zaman ne olur?"

O zaman da kötü insanlar:

"—Ya bu memlekette insana yanlış bir iş yaptığı zaman müdahale edecek kişiler var, ben onun için her şeye öyle karışmayayım." der.

Kötüler kötülükten geri durur. Kötülüğün engellenmesi için bu şart. O bakımdan aktif müslüman olun!

Ama tabii emr-i marufun, nehy-i münkerin usûlü var; kibarca olacak. Usûlüne uygun, temiz bir şekilde olacak. Karşı tarafın kalbini kazanacak tarzda olacak. Edeb-i kelâma riayet edeceksin. Karşındaki insanın iyiliğini isteyeceksin. Onu sevdiğini, onun iyiliğini istediğini ihsas edeceksin ona. Senin böyle hasbeten lillâh iyi niyetle konuştuğuna kànî olacak. Kibirli olarak konuşmayacaksın. Ona münakaşada galip gelmek maksadıyla konuşmayacaksın. Böyle olursa sözün tesir eder.

Aksi takdirde tabii iş inatlaşmaya gider. O zaman münakaşa olur, münakaşadan da bir hayır ve fayda gelmez. Ama usûlüyle yapıldığı zaman çok faydalı olur.

Üç beş kişi bir taşra kasabasında içki içiyorlarmış. Her akşam toplanmayı âdet edinmişler. Bir akşamda birisinin evine gelmişler. Nöbetleşe her hafta ev değiştiriyorlar, birisinin evine gidiyorlar, içki içiyorlar. Mezeler filan hazırlanıyor, karıları da hizmet ediyor bu işe. Fakat o gittikleri evde kadın müslüman, mütedeyyin bir kadınmış;

"—Hey, hey! Bu sizin haliniz ne olacak?" diye bir çıkışma

yapmış, acı acı birkaç söz söylemiş.

O günden sonra kesmişler. Yani söylemek lazım!

Adam yanlışı yapmaktan yılmıyor, biz doğruyu söylemekten nasihat etmekten yılıyoruz. O yanlışı yapıyor günaha giriyor, ondan yılmıyor, günahtan kaçmıyor; biz müdahale etsek sevap kazanacağız, biz sevaptan kaçıyoruz. Akıl ve mantığa uygun değil. Yani Müslümanlığa uygun değil.

Müslüman ne yapacakmış demek ki?

Razı olmadığı bir şey olduğu zaman susmayacak, söyleyecek. “Ben buna razı değilim, yapmayın böyle.” diyecek. “Ayıptır, günahtır” diyecek.

Mesela eskiden dedeler camiye gidip gelir, yaşlı bastonuyla, mahallenin bütün çocukları korkardı. Hele bir edepsizlik yapsın; indirir bastonu kafasına! Hele bir başkasının ağacına çıksın, hele bir başkasının eriğini, elmasını yolsun, hele bir kötü bir laf söylesin! Bakarsın sırtına, kafasına, poposuna bir baston inmiş.

Kimden geliyor?

Hacı dededen geliyor. Hacı dede duydu;

“—Seni edepsiz seni! Bir daha duymayayım, ağzını yakarım senin. Böyle şey yok!” dedi.

Tamam, ondan sonra olmaz.

Şimdi kimse kimseye karışmıyor. Karıştığı zaman da ana baba da razı olmuyor:

“—Sen benim çocuğuma ne karışıyorsun?!” diyor.

Komşuya da karıştırtmıyor, kendi annesine babasına da karıştırtmıyor. Öyle şeyler hatırlıyorum ben.

“—Ben çocuğumu kendim terbiye ederim, sen karışma benim çocuğuma!” diyor gelin, çaçaron!..

“—Niye karışmayacakmışım? Ben senin ananım, babanım.”

Peygamber Efendimiz razı olduğu bir şey olunca susardı, razı olmadığı zaman da susmazdı.

Şeyh Sâdî-i Şîrâzî var, mübarek bir filozof adam. Böyle çok güzel söz söyleyen bir kimse.

“—İki şey insanı çileden çıkartır, çok kızdırır. Yani tepesinin tasını attırır: Bir, susulacak yerde konuşmak… İki, konuşulacak yerde susmak.”

Yerini bileceksin! Susulacak yerde konuşursan olmaz. Adam şurada namaz kılıyor, burası ibadethane; o da yan yana gelmiş öbür tarafta, dırdırdır… Namaz kılıyoruz, herkes dönüp bakar bu sefer. Ya burada Kur'an okunuyor; konuşacaksan caminin dışında konuş, mesela. Susulacak yerde konuşuyor. Veya bir alim, büyük bir zât vardır. Onun meclisinde herkes edeple duruyor, ötekisi konuşuyor; olmaz. Susulacak yerde konuşmak uygun değil. Buna kızar insan.

İki, konuşulacak yerde susmak. Tam hakkı söyleyeceksin. Tam sırası geldi, fırsat elinde; söylesene be adam! O zaman susuyor. Olmaz! Yerini bileceğiz. Konuşmanın da sükutun da yerini bileceğiz. Kime nasıl söyleyeceğimizi de bileceğiz. Edeb-i kelâma söylemenin şekline şemâiline de dikkat edeceğiz, o zaman çok sevap kazanırız.

Bu dille insan cenneti de kazanır, cehenneme de düşer. İşte bu dille! İnsanı en çok zarara uğratan iki uzvundan bir tanesi bu dildir. Batırır da çıkartır da...

Söz ola kese savaşı,
Söz ola kestire başı…

Bazen bir güzel söz söylersin savaş kesilir, bazen bir ters söz söyler adam, hadi bakalım kelle gitmiş cellata... O bakımdan sözümüze dikkat edelim.

Sükûtun ibadet olduğunu biliyoruz, hadîs-i şerîflerden öğrendik. Sükût nedir?

Büyüklerin halidir, sükût ibadettir. Sükutu tefekkür olan bir insana ne mutlu! Sustuğu zaman zihninden Allah'ın hikmetlerini, ibretlerini düşünüyor, tefekkür ediyor. Sükût ibadettir ama yeri geldiği zaman da konuşmak lazım.

"—Be adam sen bu hadiseyi gördün, bu zalim bu mazlumu tepeledi. Sende şahit oldun. Konuşsana, şahitlik yapsana!"

"—Yok, sükût iyidir."

Yok, burada iyi değil. Burada söylemek lazım. Burada söylemediğin zaman adalet olmuyor, adalet kayboluyor, haksızlık devam ediyor.

O bakımdan, bunları da Allah insana yine zevk-i selîm verecek de öyle anlayacak insan. Konuşulacak yeri bilmek, susulacak yeri

bilmek... Çocuklarınıza filan bunu küçükten öğretin.

Nerede konuşacak?

Büyüklerin yanında konuşulmaz.

"—Bak evladım, o zaman dinlersin, büyüklerden ibret alırsın. Ama bir şey sorulduğu zaman cevap verirsin."

"—Adın ne senin?"

Söylemez.

"—Nereye gidiyorsun?"

Söylemez.

"—Şunu biliyor musun?"

Söylemez.

"—Bunu biliyor musun?"

Söylemez.

Olmadı. Söylenecek yerde söylemesini, ciddi ciddi konuşmasını da öğretmek lazım.

Hz. Ömer babayiğit babayiğit geliyormuş yolun öbür tarafından, dev gibi adam, mübarek, Allah şefaatine erdirsin. Kahraman da bir kimse... Sinirli, asabi mizaçta bir kimse. Çocuklar onu görünce çil yavrusu gibi dağılmışlar. Sokakta kimse kalmamış.

"—Kim geliyor?"

Hz. Ömer geliyor.

Kadınlar da bir keresinde öyle kaçışmışlar da Hz. Ömer geliyor diye, Peygamber Efendimiz gülmüş;

"—Şeytan yolda Hz. Ömer'i görse yolunu değiştirir." demiş.

Peygamber Efendimiz'in böyle bildirdiğine göre korku verici bir insan.

Hz. Ömer'in geldiğini gören mahallenin çocukları çil yavrusu gibi dağılmışlar, hepsi kaçmış. Bir tanesi duruyor, Hz. Ömer'in de dikkatini çekmiş, gelmiş yanına:

"—Yavrum, hepsi kaçtılar, sen niye kaçmadın?" demiş.

Çocuk demiş ki:

"—Bir kabahat işlemedim ki kaçayım. Yol senin geçmene yetmeyecek kadar dar değil ki kenara çekileyim, onun için böyle durdum." diyor.

"—Aferin, sen akıllı çocuksun." diye başını okşamış.

Eh işte böyle sorulduğu zaman mantıklı mantıklı cevap verene ne mutlu!

Bir arkadaşımız var, mühendis. Bir arkadaşın evine gitmiş, küçük bir çocuk… Küçük çocuk görünce severiz, takılırız.

"—Nasılsın iyi misin, ne var ne yok?.." filan, biraz böyle çocuksu şeyler sorarız.

Diyor ki:

"—Bir soru sordum, bir cevap verdi adam gibi, okkalı bir cevap… Bir soru daha sordum, bir daha cevap verdi ki o da okkalı. Toparladım kendimi... Yani bu çocuk ama adam gibi bir çocuk, büyümüş de küçülmüş…"Bazen de böyle oluyor.

Demek ki çocuklarımızı güzel yetiştirelim, küçükten öğretelim.

Bir de bir arkadaşımızın başından geçmiş bir fıkra var. Birisi misafir etmiş, evine çağırmış. Sofrada oturacaklar, boyuna küçük çocuk konuşuyor. Babası da:

"—İşte bak, bu bunu bilir" diyor; onu söylüyor, "bunu bilir" diyor, onu söylüyor çocuk. Burasına gelmiş, artık dayanamamış;

"—İyi, şimdiye kadar çocuğuna konuşmayı güzel öğretmişsin, şimdi de susmayı öğret!" demiş. "Biraz da susmayı öğret!" demiş.

Demek ki, çocuklarımıza küçükten öğretelim, kendimiz de öğrenelim; nerede konuşacağımızı, nerede susacağımızı bilelim! Nerede hangisinin daha uygun olacağını seçmek artık bizim zevkimize, aklımıza, mantığımıza, olgunluğumuza kalmış bir şey oluyor ama tecrübeyle bu elde edilebilir.

j. Duadan Sonra Ellerini Yüzüne Sürerdi

Bir hadîs-i şerîf daha okuyoruz:[38]

كَانَ إِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ فِي الدُّعَاءِ ، لَمْ يَحُطَّهُمَا حَتَّى يَمْسَحَ بِهِمَا

---

[38] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.244, no:3308; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.37, no:129; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.719, no:1967; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.124, no:7053; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.44, no:39; Taberânî, *Dua*, c.I, s.88, no:213; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XX, s.49; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.72, no:18017; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXVIII, s.85, no:30721.

وَجْهَهُ (ت. ك. عن ابن عمر)

RE.534/9 (*Kâne izâ rafea yedeyhi fi'd-duâi, lem yehuttahümâ hattâ yemseha bihimâ vechehû.*)

(*Kâne izâ rafea yedeyhi fi'd-duâi*) "Efendimiz elini dua için kaldırdığı zaman, (*lem yehuttahümâ hattâ yemseha bihimâ vechehû*) yüzüne sürmeden yere bırakmazdı. Dua etti mi, duanın arkasından muhakkak elini yüzüne sürerdi, öyle tamamlardı duasını."

Duanın adâbındandır elini gökyüzüne doğru çevirmek; ama meyilli olarak, yüzüne doğru tutarak yukarıya doğru çevirmek. Dua bittiği zaman da yüze sürmek onun için adaptan oluyor. Abdullah ibn-i Ömer RA'ın bildirdiğine göre böyle yüzüne mesh ederdi, elini yüzüne sürerdi. Ondan sonra indirirdi.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi her halimizde Rasûlüllah'a uyanlardan eylesin... Sünnetini ihyâ edenlerden eylesin… Böylece şehid sevapları gibi, şehid dereceleri gibi yüksek dereceler kazanmayı cümlemize nasib eylesin… Cennetiyle, cemaliyle cümlemizi müşerref eylesin…

Şu hadisleri okuyup da kendisine sevgi ve hayranlık duyduğumuz Rasûlüllah Efendimiz SAS'e ahirette komşu eylesin... Dünyada kendisinden çok sonra dünyaya geldik de göremedik, ahirette onun sohbetinden, cemalinden, meclisinden bizi mahrum eylemesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

29. 01 1989 – İskenderpaşa Camii

04. DUA EDİŞ ŞEKİLLERİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Hamden kesîran tayyiben kemâ hüve ehlüh... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn, ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve sellem, kemâ râve't-tirmîziyyü ve ebû dâvûde ve'n-neseiyyü ve'bnü mâce an ebî hüreyrete radıya'llàhu anhu:

كَانَ إِذَا رَفَّأَ الإِنْسَانَ إِذَا تَزَوَّجَ ، قَالَ: بَارَكَ اللهُ لَكَ ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ ، وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ (حم. ك. د. ت. ن. ه. عن أبي هريرة)

RE. 534/8 (*Kâne izâ raffee'l-insâne izâ tezevvece, kàle: Bâreke'llàhu leke, ve bâreke aleyke, ve cemea beynekümâ fî-hayrin*)
Sadaka rasûlü'llàh ne nataka habîbu'llàh.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun. Rabbimiz dâreyn saadetini cümlenize nâil eylesin.
Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek âdetlerinden, îtiyatlarından, hâlinden, şemâilinden, sîretinden rivayetleri okumaya devam ediyoruz.
Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi

olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

…………………………….

a. Evlenenlere Dua Ederdi

Mukaddimede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 534. sayfasındaki 8. Hadis-i şeriftir.

Ebû Davud, Tirmizî, Nesâî, İbn Mâce ve Hâkim'in rivayet ettiği

Ebû Hüreyre RA'ın ilk râvisi olduğu habere göre:[39]

كَانَ إِذَا رَفَّأَ الإِنْسَانَ إِذَا تَزَوَّجَ ، قَالَ: بَارَكَ اللهُ لَكَ ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ ، وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ (حم. ك. د. ت. ن. ه. عن أبي هريرة)

RE. 534/8 (*Kâne izâ raffee'l-insâne izâ tezevvece, kàle: Bâreke'llàhu leke, ve bâreke aleyke, ve cemea beynekümâ fî hayrin*)

(*Kâne izâ raffee'l-insâne izâ tezevvece, kàle*) "Peygamber SAS Efendimiz, bir insan evlendiği zaman onu tebrik ederken, (*Bâreke'llàhu leke, ve bâreke aleyke, ve cemea beynekümâ fî hayrin*) diye dua ederdi."

Bir rivayette de (*Ve ceme'a beynekümâ alâ hayr*) buyurmuş. Bir insan evlendiği zaman Efendimiz'in yaptığı dua:

بَارَكَ اللهُ لَكَ ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ ، وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ .

(*Bâreke'llàhu leke, ve bâreke aleyke, ve cemea beynekümâ fî hayrin*)

(*Bâreke'llàhu leke*) "Allah-u Teâlâ Hazretleri sana bu evliliğini mübarek eylesin! Hayırlı eylesin bu evliliği… (*Ve bâreke aleyke*) Ve sana bereketini, ihsanını, ikramını, lütfunu, keremini irsal eylesin, bahşeylesin, göndersin... Yâni, Allah'ın lütfuna eresin… (*Ve cemea beynekümâ fî hayrin ev alâ hayrin*) Allah eşinle seni hayır üzere toplasın, hayır üzere eylesin, hayırda birleştirsin… Devamlı ikiniz de hayır üzere olun! Hanım da, sen de hayırda ol, beraber hayır üzere yaşayın!" diye dua edermiş Peygamber SAS Efendimiz.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

İslâm'da evlilik çok önemli, çok ciddi, çok sevaplı bir müessesedir. Evlenmek Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetidir.

---

[39] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.271, no:1011; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VI, s.29, no:1819; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.381, no:8944; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.148, no:13619; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.199, no:2745; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.129, no:18328; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.190, no:6704.

Bekârlık sultanlık değildir, evlilik sultanlıktır. “Bekârlık sultanlık” diyenler, haylazlıklarından diyorlar. Bir hanım kahrı, bir çocuk yetiştirme meşakkati, bir ev idare etme ciddiyeti ağır geliyor beyzâdelere; evlendikleri zaman keyifleri yerinde olmadığı için eğlenemeyecekler, saz çalamayacaklar, oynayamayacaklar, kaytaramayacaklar, gezemeyecekler, tozamayacaklar. Çapkınlık yapamayacaklar o zaman… Bekârlık bu kafada günah olur.

Her zaman anlattığım, çok sevdiğim, çok önemli bir rivayet:

Sahabeden mübarek bir zât taun hastalığına tutuluyor. Taun, veba, kolera gibi öldürücü bir hastalık… Bir şehre geldi mi, tutulan insanlar vefat ediyorlar. Yani tutuldu mu, o zaman için ilacı bilinmiyor, hastalık ilerliyor, vefat ediyor. Kırıp geçiriyor. Bir ahâli böyle salgın halinde bu hastalıktan kırılıyor.

Kendisi ve mübareğin hanımı bu hastalığa tutulmuş. Etrafında yakınları ve ona hürmet eden, onu tanıyan, bilen kimseler var. Oturmuşlar başucunda, o da hasta, son nefeslerini alıp veriyor, vefat edecek. Dünyasını değiştERecek, âhirete göçecek. Haber getiriyorlar, diyorlar ki;

“—Efendim hani hastalanmış olan zevceniz, hanımınız, eşiniz var ya; o vefat etti. Allah size ömür versin, sabır versin...” gibi vefatını haber veriyorlar.

Muhterem kardeşlerim! Durumu iyice göz önüne getirin; kendisi hasta, ölmek üzere, kendisinin yarına çıkacak hali yok. Hanımı da hastaydı, öbür taraftaydı, vefatı haberini getiriyorlar, “Hanımın vefat etti, Allah sana ömür versin.” diye. Üzüntülü bir an. Zaten kendisi hasta, o da üzüntülü…

Belki de üzüntülü değil, bilmiyoruz. Yani onlar Allah’ın kıymetli velî kulları. Onlar kadere inanmış insanlar. Onlar edepli insanlar. Onlar öyle hastalık gelince üzülmezler; taundan ölen şehit sayıldığına göre, kim bilir belki için için seviniyordur da... Onların içinde öyle kimseler var ki;

“—Ben Allah’ın kaderini, takdirini gözümün nurundan daha çok severim. Kör olmaya razıyım, Allah’ın takdirine itiraz etmeye rızam yoktur.” diyen insanlar onlar.

Karısının, eşinin, mübarek zevce-i muhteremesinin vefat haberini getiriyorlar. Diyor ki;

“—Aman beni hemen evlendirin! Aman beni hemen evlendirin…”

Niye “Hemen evlendirin!” diyor? Kendisi de ağır hasta. Diyorlar ki:

“—Rahatsızsın, biraz âfiyet kesbet, şifa kazan, hastalıktan kalk, sıhhatlendiğin zaman evlen.”

“—Yok, vefat edeceğimi biliyorum ben. Beni çabuk evlendirin, Rabbimin huzuruna bekâr gitmeye utanıyorum. Onun için evlendirin.” diyor.

Ismarlama yapmıyor. “Zengin olsun” demiyor, “güzel olsun” demiyor; şart koşmuyor. “Beni evlendirin. Evli olarak gideyim, bekâr olarak gitmeyeyim” diye, o gayrette oluyor.

Evlilik işte böyle bir müessese. Yani has müslümanların nazarında evlilik böyle bir müessese.

Bir hayat arkadaşlığı... Ne güzel bir isim koymuşlar birbirlerine; refîka diyorlar.

“—Refîka” ne demek?

Kendisine refakat eden arkadaş demek. “Bu benim refîkam.” Refîka-i hayâtım, hayat yoldaşım demektir. Ne kadar güzel! Ne kadar ince bir duygu!

Nerede şu zamane insanlarının evliliğe bakış tarzı, nerede “Bekârlık sultanlıktır.” diyenler, nerede ölüm döşeğinde; “Aman beni evlendirin, Rabbimin huzuruna bekâr gitmeyeyim!” diyenler…

“—Miras bölünecek, yeni gelen miras alacak…”

O hesapları yapmıyor. “Malımın bir kısmı, yeni evleneceğim, tanımadığım, düğünümü bile yapamayacağım, yanına bile gidemeyeceğim kadının eline geçecek. Onları düşündüğü yok; sevap düşünüyor. Evlilik böyle ciddi bir müessese!

“Bir insan sabahleyin evinden çıkarsa, çocuklarının ihtiyacı için çıkmışsa fî sebîlillah yola çıkmıştır.” Evden çıkışı fî sebîlillah’dır, o ecri kazanır, akşama kadar dolaştıkça o sevabı alır.

Ana babasına, ihtiyar ana babasına hürmet ve izzet etmek için, infak etmek için çıkmışsa fî sebîlillah sayılır.

Karısına, ailesine hizmet etmek için çıkmışsa fî sebîlillah sayılır.” Yani; “Onlar gayriye muhtaç olmasınlar, helal lokma yesinler; ben onların nafakasının üzerime yüklenmiş bir kimseyim,

onların yönetimi bana aittir, onları kimseye muhtaç etmeyeyim." diye çalışmak, namusuyla kazanmak, evin ihtiyacını tedarik etmek getirmek, fî sebîlillah'tır. Yani savaşa giden gazi gibi, hacca, umreye giden insan gibi o insanın sabahtan kalkıp eve dönünceye kadar gezmesi, dolaşması fî sebîlillah'tır, kıymetlidir.

Peygamber Efendimiz de tabii bir insan evlendiği zaman böyle dua ediyor. Zaten, "Nikâh benim sünnetimdir, benim sünnetime uymayan benden değildir." buyurmuş.

Bazı kimseler ibadet edelim, ibadet etmeye vakit bulalım diye evlenmekten kaçmak istemişler.

"—Hiç evlenmeyeyim, hanım derdi, çocuk derdi olmasın, çekileyim bir kenara; geceleri uyku uyumayayım, ibadet edeyim, gündüzleri oruç tutayım, ibadet edeyim, böyle yaşayayım..." demişler.

Onları engellemiş Peygamber Efendimiz.

Demek ki İslâm fıtrat dinidir. Yaradılışa, hilkate uygun dindir. Mademki, Allah-u Teàlâ Hazretleri insanları böyle eş eş yaratmış, birçok varlıkları eş eş yaratmış; o halde bu aile düzeni de mübarektir. Evlilik münasebetleri, evlilik gayretleri, çalışmaları mübarektir, sevaptır, fî sebîlillah'tır. Onun için Peygamber Efendimiz:

"—Allah sana mübarek etsin. Bereket ihsan etsin." derdi.

Tabii bir şeye bereket geldi mi yeter, artar, taşar; bitmez. Üç ay, beş ay, altı ay, sekiz ay, bir sene, iki sene, beş sene yeter.

Öyle kimseler var ki hurma torbasına Peygamber Efendimiz'in verdiği hurmayı atmış, torbasından hurma hiç eksilmemiş, hiç eksik kalmamış. Bir yarım tas süt, Peygamber Efendimiz'in ikram ettiği yüzlerce insana yetmiş. Hepsi içmişler, yine kalmış. Bereket oldu mu maaşın az gibi görünür, ferah fahur yaşarsın. Bereket olmadı mı maaşın çok gibi görünür, haydan gelir huya gider. Yine de borç arayacak yer ararsın.

"—Allah bereket versin, mübarek kılsın evliliği. Bereket versin; sizi hayırda, hayır üzere toplasın." diyor.

Bir insanın kendisinin dindar olması güzel bir şey. Ama hanımı dindar olmazsa, başına zindan eder dünyayı.

Geçen gün görüştük, bize birisi geldi, dert yanıyor;

“—Hacca gideceğim” demiş kardeşimiz.

Allah kabul etsin… Hanımı demiş ki:

“—Git mahkemeye, boşan da öyle git! Ben hacı filan istemem! Sakallı istemem, hacı istemem! Hacca gideceksen boşan da öyle git!” demiş.

Böyle zalim olursa, zalime olursa, böyle insafsız izansız olursa, o zaman tabii çok zor. Böyle bir kadının elinde böyle müslüman bir erkek, boynu bükük gariptir, garibandır. Yazıktır yani.

Bazen de aksi olur. Adam haylazdır, ayyaştır, sarhoştur, kumarbazdır; hanım evliyadır. Beş vakit namazında, niyazında... Bey eve geldiği zaman yapmadığı eziyeti bırakmaz. Kadın tahammül eder. Bu kadın da garibandır, yazıktır bu kadına da... Zalimin elinde yazık oluyor, helâk oluyor.

Allah evlileri, sizleri, bizleri, hepimizi, karıları, kocaları hayırda toplasın. Yani birisi şeytanın yoluna giderse, ötekisi Rahman’ın yoluna giderse bir büyük çatışma oluyor.

“—Çocuğunuz var mı?” diyorum;

“—Var, iki tane çocuğumuz var.” diyor.

Adam hacca gitti diye ipleri kopartıvermiş kadın. Yani başka bir şey yok.

“—Ben sakallı istemem, hacı istemem” diyor.

Namaz kılar mı?

“—Yok…”

Allah saklasın, hayırda toplasın. Hayır üzerine, şeriatin, Allah’ın, Kur’an’ın, Rasûlüllah’ın çizdiği yolda, hayırda bir araya gelsinler, mutlu olsunlar, bahtiyar olsunlar.

Bugün de bir kardeşimizin düğünü vardı, biz yetişemedik ama ucuna yetiştik kayın pederini tebrik ettik. Bir kardeşimizin daha düğünü oldu. Onlara da biz el birliği, ağız birliği ile dua edelim:

(*Bâreke’llàhu leke ve bâreke aleyke ve cemea beynekümâ fî hayrin*)

Efendimizin duasını onlara uygulayalım. Allah düğünlerini onlara mübarek kılsın! Hanelerine, keselerine bereket ihsan etsin… Hayırlı zürriyetler ihsan eylesin... Karısını da kendisini de hayır yolda, hak yolda eylesin, hayır yolda daim eylesin… Hayırlı işler yapmaya muvaffak eylesin…

b. Duadan Sonra Ellerine Yüzüne Sürerdi

İbn-i Ömer RA'dan Tirmizî Rh.A. rivayet etmiş. İkinci hadîs-i şerîf, ikinci rivayet. Efendimiz'i anlattığı için bunlara da hadis de denilir. Hz. Abdullah ibn-i Ömer diyor ki:[40]

كَانَ إِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ فِي الدُّعَاءِ ، لَمْ يَحُطَّهُمَا حَتَّى يَمْسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ

(ت. ك. عن ابن عمر)

RE. 534/9 (*Kâne izâ rafe'a yedeyhi fi'd-duài, lem yehuttahümâ hattâ yemsehâ bihimâ vechehû.*)

(*Kâne izâ rafea yedeyhi fi'd-duài*) "Peygamber SAS Efendimiz iki elini duaya kaldırdığı zaman, (*lem yehuttahümâ hattâ yemsehâ bihimâ vechehû*) yüzüne sürmeden aşağı indirmezdi."

Yâni Efendimiz'in nasıl dua ettiğini, nasıl namaz kıldığını, nasıl abdest aldığını görüyoruz; her şeyimizi ona göre uyduruyoruz. Sahabe-i kirâm öyle yaptılar, biz de öyle yapıyoruz. Bu rivayetler onu gösteriyor.

Efendimiz elini böyle semaya doğru açardı, hayır dua ederken. Şerli bir şeyden sığınma bahis konusu olduğu zaman ellerini aşağıya indirdiği, aşağıya doğru çevirdiği olurdu. Yağmur duasına çıktığı zaman ellerini yağsın mânasına yapardı. Ama elini semaya doğru meyilli tutup yüzüne karşı tutardı elini. Dua için elini açtı mı, yüzüne sürmeden ellerini indirmezdi.

Demek ki biz de duada böyle yapacağız. Elimizi açacağız, yüzümüze süreceğiz. Zaten böyle yapıyoruz da, işte Peygamber Efendimiz yaptığı için yapıyormuşuz meğerse.

"—Nereden öğrendik bunu?"

Görerek öğrendik.

"—Niçin görerek öğrendik?"

---

[40] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.244, no:3308; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.37, no:129; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.719, no:1967; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.124, no:7053; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan, o da Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.72, no:18017; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.207, no:2297; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXVIII, s.85, no:30721.

Çünkü anadan, babadan, dededen, sülaleden müslümanız elhamdülillah. Büyüklerimize baka baka öğrendik. Buna derler böyle pratikten yetişme... Mesela bir İngiliz, bir Arjantinli veya bir Panamalı müslüman olsaydı, tabii onun kültürü başka türlüydü; her şeyi kitapları karıştırıp öyle öğrenecekti. Onlar duayı böyle yapıyorlar veyahut daha başka bir şeyler yapıyorlar, bilmiyoruz. Onları değiştirip, Peygamber Efendimiz'in yaptığı gibi yapacaktı.

Allah razı olsun, dedelerimiz bize öğretmiş; biz onların yanlarında, usta çırak usûlü, hocalarımızın, dedelerimizin, büyüklerimizin yanında bunları öğrenmişiz. Tabii böyle yüze sürmenin, yüze nur gelmesi, bereket gelmesi nuraniyet gelmesi bakımından daha nice hikmetleri vardır kim bilir...

c. Sabah Namazında İkinci Rekâtta Dua Ederdi

Ebû Hüreyre RA'dan, belki ilk defa karşınıza gelen bir rivayet, ilk duyacağınız bir şey:[41]

كَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ ، فِي صَلاَةِ الصُّبْحِ ، فِي آخِرِ رَكْعَةٍ قَنَتَ

(محمد بن نصر عن أبي هريرة)

RE. 534/10 (*Kâne izâ rafea re'sehû mine'r-rukûi, fî salâti's-subhi, fî âhiri rek'atin kanete.*)

(*Kâne izâ rafea re'sehû mine'r-rukûi, fî salâti's-subhi*) "Peygamber Efendimiz sas sabah namazında ikinci rekâtta rükûdan sonra dua ederdi."

Bizde namazın içinde dua bir vitirde vardır. Yani vitrin üçüncü rekâtında, Allahu ekber dedikten sonra dua ediyoruz. (*Allàhümme innâ nestaînüke, ve nestağfirüke, ve nestehdîk…*) diye *kunut duaları* denilen duayı ediyoruz.

Başka mezheplerde, Hicaz'a gitmiş olanlar, Ramazan'da orada namaz kılmış olanlar bilirler. Ramazan'da onlar vitri de cemaatle kıldıkları için görünüyor. Üçüncü rekâtta rükuya varırlar,

---

41 Muhammed Nasr el-Mervezî, *Salâtü'l-Vitr*, c.I, s.97, no:68; Ebû Hüreyre RA7dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.48, no:17891; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.190, no: 6706.

kalkarlar, ondan sonra uzun uzun dualar ederler. Ona da *kunut duası* deniliyor. Tabii onların yapış tarzı bizimkilerden farklı.

Sabah namazından sonra da Peygamber SAS, sabah namazının içinde, daha selâm vermeden ikinci rekâttan sonra böyle dualar ederdi. Bu İmam Ebû Hanîfe ve İmam Mâlik Rh.A'ya göre rükûdan evvel olurdu. Yani bizim imamımız Ebû Hanîfe ve İmam Mâlik'e göre rükûya varmadan evvel…

"—Fâtiha'yı okudu, âyetleri veya sureleri okudu, ondan sonra duayı edip öyle *Allahu ekber* deyip rükûya varırdı." diyenler var.

Şafiîlere ve Hanbelîlere göre rükûya varacak, rükûdan kalkacak, ondan sonra dua edecek, ondan sonra *Allahu ekber* diye secdeye varacak, onların kanaati öyle olmuş. Harem-i Şerif'te namaz kılarken de öyle yapıyorlar onlar. Rükûya varıyorlar, kalkıyorlar, ondan sonra öyle dua ediyorlar.

Geçen sene Ramazan'da onların o tarzda vitr-i vacib namazlarını kıldıklarını gördük. Fakat Kadir gecesinde onların yaşlı bir imamları var, tam bizim yaptığımız gibi yaptı bu sefer. Yani rükûya varmadan evvel yaptı. Veya son gecedeydi belki de... Bu sefer de bizim Hanefî mezhebine uygun hareket ediverdi demek ki.

Bunlar tabii alimlerin bu husustaki rivayetlerin üzerindeki görüş farklarından doğuyor. Yani böyle bir dua etme durumu var. Biz de Cidde'de Orhan Bey kardeşimize misafir giderdik. Yakınında bir cami vardı. Oranın imamı Irak veya Suriye'den oraya gitmiş, imamlık yapan bir kimse. Kendisi Hanefiymiş; ama o sabah namazında, onun yaptığı gibi yapardı, bu hadise uygun olarak kunut duası okurdu. Birkaç defa onunla beraber öyle nasip oldu. Bu hadise uygun olarak işte o işi de biz de ömrümüzde görmüş olduk.

d. Yâ Mukallibe'l-Kulûb!

Hz. Âişe-i Sıddîka Vâlidemiz, Anamız RA, buyurmuş ki:[42]

---

[42] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.418, no:9410; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.83, no:10136; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.245, no:4824; Abdi ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.439, no:1518; İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.II, s.78,

كَانَ إِذَا رَفَعَ بَصَرَهُ إِلَى السَّمَاءِ ، قَالَ: يَا مُصَرِّفَ الْقُلُوبِ ، ثَبِّتْ قَلْبِي

عَلَى طَاعَتِكَ (ابن السني عن عائشة)

RE. 534/11 (*Kâne izâ rafea basarahû ile's-semâi, kàl: Yâ musarrife'l-kulûb, sebbit kalbî alâ-tâatike.*)

(*Kâne izâ rafea basarahû ile's-semâi, kàl*) "Peygamber Efendimiz gözünü semaya diktiği, kaldırdığı zaman derdi ki:

(*Yâ musarrife'l-kulûbi sebbit kalbî alâ tâàtike*) "Ey kalpleri çeviren, döndüren, halden hâle getiren, gönülleri bir halden bir başka hâle çeviren, bir yönden başka yöne sevk eden Allah, Rabbim! Benim kalbimi, gönlümü senin yolunda, sana itaat yolunda, senin ibadetini, taatini yapıp da âsi olmadan sana güzel kulluk etmek yolunda sabit et! Başka tarafa çevirme!"

Muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeye kàdir, her şey ondan... Esmâ-i Hüsnâ'sında bir sıfatı Hâdî'dir. Hidayet ondandır. Dilediğine hidayet verir. Hidayet verdiği felâh bulur. Dilediğine vermez. Edepsizliğinden, isyanından, bir suçundan dolayı hak etmemiştir, vermez. O da dalâlette kalır. Ama dileseydi herkese âyât u beyyinâtını görmeyi nasib ederdi, herkesi hak yola çekerdi. Ama serbest bırakmış işte... Tercihine, irâde-i cüz'iyesini kullanmasına göre kimisi öyle oluyor, kimisi böyle oluyor. Biz Rabbimiz'in mü'min kullarıyız. Her şeye gücünün yettiğini, her şeyin Ondan olduğunu biliyoruz. Ona tevekkül etmişiz ve Peygamber SAS Efendimiz'in bize öğrettiğine göre biz de diyoruz ki:

"—Ey kalpleri oraya oraya sevk eden, yönelten Rabbim; benim kalbimi yanlış yola çevirme! Benim kalbimi senin itaatin yolunda sabit et! Şaşırtma, saptırma, eğdirme, büktürme, dalâlete, küfre,

---

no:304; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.427, no:11910; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.60; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.52; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.266, no:8144; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.80, no:18054; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s,190, no:6707; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XL, s.174, no:43426.

inkâra düşürme!" demiş oluyoruz.

Efendimiz böyle dua ederdi. Biz de öyle dua edelim. Biz de Allah'tan kendisine ibadet ve taat ederek yaşamayı isteyelim. Kalbimizi tespit etmesini isteyelim. Kalbimizi nurlandırmasını isteyelim.

Rabbimiz bizi izzetten sonra zillete düşürmesin. İmandan sonra küfre düşürmesin. Kabulden sonra reddetmesin. Haysiyet ve şeref ve itibardan sonra horluk ve hakaret ve idbâra mâruz bırakmasın.

Şu halde, el-hamdü lillâh camisindeyiz. Onun ibadethanesinde onun misafirleriyiz. Onun kullarıyız. Onun Rasûlünün hadîs-i şerîflerini okuyoruz, nasihatlerini tutmaya gayret ediyoruz.

Rabbimiz bizi yolunda sabit etsin... Yanlış yola saptırmasın…

Kimseye itimadımız yok. Kimseden bir şey beklediğimiz yok. Ancak ona ibadet ederiz. Ancak ondan yardım dileriz. O bize kulum derse, yardım ederse, kimse bizim sırtımızı yere getiremez. Başka ince hesap yapıp güya akıllıca politika uygulayıp da çeşit çeşit hesapların, düzenlerin içine girişmeye lüzum yok.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (الفاتحة:٤)

(*İyyâke na'budü ve iyyâke nestaîn*) "Ancak sana ibadet ederiz yâ Rabbi, ancak senden yardım isteriz yâ Rabbi!" (Fâtiha, 1/4)

Sana dayanırız. Cümle cihan halkı düşmanımız olsa sen dostumuz ol yeter. Sen bizi sevmedikten, gazap ettikten, azap edecek olduktan, reddettikten sonra cümle cihan halkı bizim dostumuz olsa ne kıymeti kalır. Hiç kıymeti olmaz! Çünkü onlar da âciz, nâçiz mahlûklardır.

Rabbimiz bizi bu şuur üzerinde hep kendisine iltica eden, hep kendisine bağlı olan, daima hasbiyallah diyen, Allah'tan hidayet isteyen, Allah'tan yardım isteyen, Allah'a dayanan, Allah'a güvenen, Allah'a tevekkül edenlerden eylesin...

e. Sofra Kaldırılırken Ettiği Dua

Buharî, Müslim, Ebû Davud, İbn-i Mâce, Tirmizî, Ahmed ibn-i

Hanbel, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmişler:[43]

كَانَ إِذَا رُفِعَتْ مَائِدَتُهُ ، قَالَ: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ حَمْداً كَثِيراً طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ .

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي كَفَانَا ، وَآوَانَا غَيْرُ مَكْفِيٍّ ، وَلاَ مَكْفُورٍ ، وَلاَ مُوَدَّعٍ ، وَ

لاَ مُسْتَغْنًى عَنْهُ رَبُّنَا (حم. خ. د. ت. ه. عن أبي أمامة)

RE. 534/12 (*Kâne izâ rufiat mâidetühû, kàle: El-hamdü li'llâhi hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh. El-hamdü li'llâhi'llezî kefânâ, ve âvânâ, gayru mekfiyyin, ve lâ mekfûrin, ve lâ müveddein, ve lâ müstağnen anhu rabbünâ.*)

"Peygamber SAS Efendimiz, sofrası önüne konulup yedikten sonra kaldırılırken hamd ederdi. Derdi ki:

(*El-hamdü li'llâhi hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh. El-hamdü li'llâhi'llezî kefânâ, ve âvânâ, gayru mekfiyyin, ve lâ mekfûrin, ve lâ müveddein, ve lâ müstağnen anhu rabbünâ.*)

Böyle dua ederdi. Mânasını dilimiz döndüğünce söylemeye çalışalım. Sofrası kalkarken buyururmuş ki:

(*El-hamdü li'llâhi hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh.*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne çok hamd ile, güzel, iyi hamd ile, mübarek kılınmış ve o sâyede bereketine ereceğimiz bir hamd ile hamd ederim."

Yani, "Allah'a hamd olsun bu nimetleri bana verdi, çok hamd olsun. İyi, güzel hamd olsun. Ve bu sayede ben Allah'ın rahmetine, bereketine ereyim. Beni Allah'ın bereketine, rahmetine, bolluğuna ulaştıracak bir hamd ile, çok hamd ile, tayyib hamd ile hamd ederim."

(*El-hamdü li'llâhi'llezî*) "Hamd, O Allah'a, şu sıfatlara sahip olana layıktır ki, (*kefânâ*) bize ihtiyacımızı ihsan eyledi, kifayet etti.

---

[43] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.357, no:3378; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.332, no:3351; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.6, no:3275; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.130, no:2023; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.XII, s.20, no:5217; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.104, no:18178; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.190, no:6708.

Bize ihtiyacımızı giderecek şeyleri nasip etti, yedik. (*Ve âvânâ*) Bizi barındırdı. (*Gayru mekfiyyin, ve lâ mekfûrin, ve lâ müveddein, ve lâ müstağnen anhu rabbünâ*) Kendisi müstağnidir. Kendisine küfrân-ı nimette bulunmak kullara yaraşmaz. Hamdinden kimse uzak duramaz. Kimse ona dua etmekten müstağni kalamaz."

"—Rabbimiz öyledir. İşte o sıfatlara sahip olan Rabbime o tarzda hamd ile hamd ederim." diye dua ederdi.

Peygamber Efendimiz'in yemek bittikten sonra yaptığı sofra dualarından bir tanesi de budur. Bu Buharî'de de var. Bunun hakkında çeşitli rivayetler, izahlar var. Kelimelerinin burada, şerhte geniş izahları var.

Demek ki yemek yediğimiz zaman, bir nimete nâil olduğumuz zaman, onun Allah'tan geldiğinin şuuru içinde, Allah'ın nice kullarının aç açık dururken bizim böyle önümüze bu nimetleri gönderen Allah'a hamd etmemiz lazım!

Allah bizi dünyanın en güzel ülkesinde yaşatıyor. En güzel ülkesi… Her şeyi var. Her türlü imkâna sahip, bolluk, bereket içindeyiz. Tabii Allah yolunda yürümenin hayrı ile bereketiyle el-hamdü lillâh, dedelerimizin cihad etmesinin hayrıyla bereketiyle bu nimetlere nâil olmuşuz. Meyveler sebzeler çeşit çeşit, ucuz ve bol, havası da latif ve güzel, biz de el-hamdü lillâh yiyoruz, içiyoruz. Tabii hamd edeceğiz.

Dünyanın başka yerlerindeki başka insanları bir bilseniz... Zaten gösteriliyor, bazen de para topluyoruz, yardım topluyoruz, gönderiyoruz. Afrika'da yağmur yağmayan, ot bitmeyen, hayvanların, insanların bir deri bir kemik kaldığı diyarlardan resimleri görüyoruz gazetelerde, mecmualarda. Böyle sinekler üstüne üşüşmüş bebeciklerin, zavallıların, derileri kurumuş, ne suyu kalmış, ne eti kalmış, kemiğinin üstüne o kara derisi buruşup yapışmış zavallı, koca kafalı, gözleri patlak gözlü, kurbağa yavrusu gibi böyle bir halde kalıvermiş.

El-hamdü lillâh, bak bizim memleketimize! İnsan dışarıdaki otları yese yine doyar ama onlar ot bile bulamıyorlar. Yani şöyle ormanlarda, deniz kenarında dursa, hamsiler fazla geliyordu da gübre olsun diye tarlalara döküyorduk. Tabii hoyratça kullanıyoruz. Bu arada onu da söyleyelim.

f. Müslüman Balarısı Gibidir

Muhterem kardeşlerim!

İyi bir insan etrafına zarar vermez. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:[44]

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، إِنَّ مَثَلَ الْمُؤْمِنِ لَكَمَثَلِ النَّحْلَةِ ، أَكَلَتْ طَيِّبًا ، وَوَضَعَتْ طَيِّبًا ، فَلَمْ تُكْسَرْ وَلَمْ تَفْسُدْ (حم. عن ابن عمرو)

(Ve'llezî nefsî bi-yedihî inne mesele'l-mü'mini kemeseli'n-nahleti, ekelet tayyiben ve vadaat tayyiben, felem tükser ve lem tefsüd.)

(*Ve'llezî nefsî bi-yedihî*) "Nefsim elinde olana yemin olsun ki, yâni canım, hayatım, ruhum elinde olan Allah'a yemin olsun ki, (*inne mesele'l-mü'mini kemeseli'n-nahleh*) müslüman bal arısına

[44] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.199, no:6872.

benzer.” Bal arısının vasfı nedir? (*Ekelet tayyiben*) “Bal arısı hoş, güzel, temiz şeyleri yer. Çiçekten çiçeğe koşar, çiçeklerin özünü, içini alır. En tatlı, en güzel, en temiz, en hoş kokulu yerinden alır. (*Ve vadaat tayyiben*) Sonra da o yediklerinden güzel bir şey ortaya koyar, bal yapar.”

(*Felem teksür*) “Bindiği dalı, çiçeğin sapını kırmaz. (*Ve lem tefsüd*) Çiçeğe hiçbir zarar vermez.” Balını alır gider.

Faydalı olur hatta... Hatta Allah o arı sayesinde çiçeklerin tozlaşmasını nasib eder. Meyvelerin olgunlaşmasını nasib eder. Meyvelerin aşılanmasına sebeb olur yani. O arının gelmesini, gezmesini çiçek istiyor; ihtiyacı var. Onun tozları arının ayağına bulaşacak, öteki çiçeğe gittiği zaman ona bulaşacak, aşı olacak. Tohum aşı olacak, meyve olacak.

Almanya’da bir videocu benim yanıma geldi. “Hocam” dedi, “Ben size bazı filmler göstereceğim; bu gösterdiğim tabiat filmlerinin siz altına sözlerini bulun, yazın. Yani ibretli şeyler göstereceğim, onları yazın.” dedi.

Muhterem kardeşlerim! Fransa’nın güneyindeki denizde bir adada bir çiçek. Resmini gösteriyor; sarı renkli büyücek bir çiçek. Çiçeğin içinde bir deliği var bir de kursak gibi bir torbası var. Şimdi üst tarafından sabahleyin aşağıya koyu bir şey damlıyor; dım dım toplanıyor damla. Resmini çekmiş onun, nasıl çekmişse videoya almış, filme almış; damlıyor. Kursağın dibine o birazcık birikiyor. Bir koku salıyor çiçek, o kokuya arı geliyor. Yani arıyı davet edecek, arının hoşuna gidecek, burada bir şey var filan diye onu çekecek bir koku neşrediyor.

E mübarek! Nasıl bildin arının hoşuna gidecek kokuyu? Nasıl, nerede, hangi laboratuvarda îmal ettin, hangi profesöre danıştın, hangi ansiklopediyi karıştırdın da buldun onu?

Bir koku neşrediyor. Hani kedi nasıl mutfaktaki etin kokusunu alınca camdan içeri girerse o kokuyu duyan arı da çiçeğe geliyor. Çiçeğin o delik kısmından içine başını sokuyor, oradaki kokudan bayılıyor. Bir sersemlik geçiriyor içerideki o bitkinin kokusundan. Arı cup o damlayanın içine düşüyor. Onun da fotoğrafını çekmiş. Şimdi ben seyrederken;

“—Eyvah, zavallı böceği bu çiçek yiyecek.” diyorum. Yani,

“Eritecek orada, onu emecek galiba!” diyorum.

Fakat öyle bir şey ki; sadece bayıltmış, sersemletmiş. Suyun içine düşüyor, uğraşıyor, sırılsıklam oradan çıkıyor. Her tarafı ona bulaşmış olarak çıkıyor. Dışarı çıkmak istiyor, çiçeğin o içeri girerken geniş olan ağzı büzülüyor. Dışarı çıkmak istiyor arı, çıkamıyor. Bir zorluyor, çıkamıyor. İkinci defa zorluyor, çıkamıyor. O sırada üst tarafından bir şey uzanıyor arının sırtına doğru, yine insan seyrederken yüreği ağzına geliyor;

“—Eyvah, buradan arıya bir suikast olacak.” filan derken, oradan iki tane tohum yapıştırıyor sırtına. Sarı tohum.

Nasıl yapıştı?

Arı aşağıdaki balın içine düştü ya, her tarafı ballandı ya, onun sırtına o uzanan iki tane bıyık gibi şeyden, ucundaki iki tane tohum, çiçeğin tohumu, arının sırtına yapışıyor. Bunu görüyorum yani filmini almış. İki tane tohum yapışınca sırtına, o zaman delik açılıyor, arı pır diye uçuyor. Hadi öteki çiçeğe...

Yani aynı cinsin erkek çiçek, dişi çiçek demek ki. Buradan aldığı tohumlar sırtında, farkında değil. Onları ayakları ile itemeyecek yere yapıştırmış bitki. Ayaklarında olsa iter, atar. Oradan öteki çiçeğe girerken, içeri girerken o tohumları öteki çiçek alıyor.

Muhterem kardeşlerim!

Yani insan sırf bu hadisenin karşısında, Allah’ın azameti karşısında secdeye varır. Kudreti karşısında, sanatı karşısında secdeye varır. Bunun her tarafı bir plan, her tarafı bir incelik, her tarafı bir düşünce, her tarafı bir maksat, bir hikmet, bir gaye ile oluyor yani. Arının kokuyu duyup oraya gelmesi, suyun içine düşüp yapışkan olması, o yapışkanın üstüne iki tane tohumun yapıştırılması, öbür çiçeğe gitmesi, öbür çiçeğin onu alması… Çiçeğin böylece üremesini sağlıyor. Arı vasıta oluyor. Şu düzene bakın! Şu intizama, şu olan işlerdeki hikmetlere bakın!

İşte Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin her işi böyle... Görene her işi böyle ince, her işi güzel! Tabii ona hamd edeceğiz. Tabii ona şükredeceğiz. Tabi onun verdiği nimetlerin kadrini, kıymetini bileceğiz. Tabii ona itaat edeceğiz. Tabii onun sofrasından yemeğimizi yeyip kalkarken ona hamd edeceğiz, ondan geri durmayacağız. Rabbimize küfrân-ı nimette bulunmayacağız. Onun

hamdini terk etmeyeceğiz. Elbette bu şuur içinde Rabbimiz'e şükran dolu, kulluk duygusu dolu olarak, teşekkür duygusu dolu olarak öyle kalkacağız sofradan ve bunu da dilimizle ifade edeceğiz. Efendimiz'in bize öğretmesinden görüyoruz.

g. Rükû Ederken Sırtını Dümdüz Tutardı

Bundan sonraki rivayet.

İbn-i Mesud, İbn-i Abbas ve Vâbısa RA'dan rivayet edilmiş. Bu râviler (*rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn*) diyorlar ki:[45]

كَانَ إِذَا رَكَعَ سَوَّى ظَهْرَهُ حَتَّى لَوْ صُبَّ عَلَيْهِ الْمَاءُ لاَسْتَقَرَّ

(ه. عن وابصة ؛ طب. عن ابن عباس وعن أبي برزة وعن أبي مسعود)

RE. 534/13 (*Kâne izâ rekea sevvâ zahrahû, hattâ lev subbe aleyhi'l-mâe le'stekarra.*)

(*Kâne izâ rekea sevvâ zahrahû*) "Peygamber SAS Efendimiz rükûya vardığı, eğildiği zaman sırtını o kadar düz yapardı ki, (*hattâ lev subbe aleyhi'l-mâe le'stekarra*) o sırtına su dökülse su dururdu orada, aşağıya akmazdı. Yâni, rukûda o kadar düz bir şekilde dururdu.

Demek ki, namazda dik duruyoruz, ondan sonra rükûya varıyoruz; o kadar yatay duruyormuş ki ne fazla böyle eğilmiş, katlanmış durumda, ne de böyle tam eğilmemiş de meyilli kalmış. Ne öyle ne öyle; dümdüz. O kadar düz dururdu ki, sanki üstüne su dökülse sağa sola akmayacak, orada duracak. O kadar muntazam bir şekilde dururdu.

Muhterem kardeşlerim!

Belki bir erkek olduğum için onu çok iyi hissediyorum. İslâm'da böyle bir askerlik ruhu var gibi. Yani İslâm'ın ibadetlerinde bir

---

[45] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.110, no:862; Vâbisa ibn-i Ma'bed RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.48, no:17892; *Camiü's-Sağir*, c.II, s.190, no:6709.

düzen, bir intizam var. Müslümanların hepsini sanki asker gibi yetiştiriyor. Saflar, bu rükûdaki, kalkıştaki intizamlar, başlarında bir imamın olması, o Allahu ekber deyince herkesin ona tâbi olması... Her şeyimiz müştereken beraberce bir komutla, bir emirle böyle işlerimizi yapmak, hep bizi terbiye için.

Kurban Bayramı'nda kurban kesiyoruz; bizi terbiye için. Yani bunların her birisi müslümanı cihada alıştırmak için, İslâm'ı korumak, hakkı tutmak, hakkı kollamak, hakkı gözetmek, bâtılı engellemek için müslümanı yetiştirici şeyler.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri bu dünyaya vazifeli bir ümmet olarak gönderdiğini bildiriyor Kur'ân-ı Kerîm'de, demek ki ona göre de bizi yetiştirmekte:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ (آل عمران: ١١٠)

(*Küntüm hayra ümmetin*) "Siz ümmetlerin en hayırlısı oldunuz, en hayırlısısınız. (*Uhricet li'n-nâsi*) İnsanlar için gönderildiniz, vazifelisiniz. Başıboş bir ümmet değilsiniz. (*Te'mürûne bi'l-ma'rûfi*) Emr-i maruf yaparsınız, iyi olan şeyi tutar, teşvik edersiniz; (*ve tenhevne ani'l-münker*) nehy-i münker edersiniz, kötü olan şeyi engeller, men edersiniz, yaptırmazsınız. Zulmü, haksızlığı engellersiniz." (Âl-i İmran, 3/110)

Emr-i mâruf yapmak vazifemiz. Nehy-i münker yapmak vazifemiz. Allah yolunda cihat etmek vazifemiz. Ve biz, insanlar doğru yola gelsinler, insanlara örnek ve numune olalım ve insanlara önderlik edelim ve insanları doğru yola çekelim diye gönderilmiş vazifeli bir ümmetiz, diye Kur'an bildiriyor. Yani o şuurda değiliz ama meğer niçin yaratılmışız, meğer niçin düşünülmüşüz, meğer niçin yeryüzüne gönderilmişiz; asıl vazifemiz bu…

Rabbimiz hepimizi vazifelerimizin şuurunda eylesin…

h. Rükûda ve Secdede Söyledikleri

Ukbe ibn-i Âmir RA'dan Ebû Davud rivayet etmiş ki:[46]

كَانَ إِذَا رَكَعَ ، قالَ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ ، ثَلاَثاً ؛ وَإِذَا سَجَدَ ، قالَ : سُبْحَانَ رَبِّيَ الأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ ، ثَلاَثاً (د . عن عقبة بن عامر)

RE. 535/1 (*Kâne izâ rakea, kàl: Sübhàne rabbiye'l-azîm ve bi-hamdihî, selâsen. Ve izâ secede kàl: Sübhàne rabbiye'l-a'lâ ve bi-hamdihî, selâsen.*)

"Peygamber Efendimiz rükûya vardığı zaman, üç defa (*Sübhàne rabbiye'l-azîm ve bi-hamdihî*) derdi. Secdeye vardığı zaman da üç defa (*Sübhàne rabbiye'l-a'lâ ve bi-hamdihî*) derdi."

Rükûda ve secdede ifadeleri bunlardı. (*Ve bi-hamdihî*)'sini demeden umumiyetle biz de namazları öyle kılıyoruz ama o da olur. Hatta daha başka dualar yapıldığı, daha fazla ifadeler olduğu rivayetler de var.

i. Rükûda ve Secdede Parmakların Durumu

Vâil ibn-i Huceyr RA şöyle rivayet ediyor:[47]

كَانَ إِذَا رَكَعَ فَرَّجَ أَصَابِعَهُ ، وَإِذَا سَجَدَ ضَمَّ أَصَابِعَهُ

---

[46] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.35, no:736; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.322, no:890; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.86, no:2389; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.389, no:23359; Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.155, no:2875; Huzeyfe RA'dan.

Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.156, no:2880; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.48, no:17893; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.190, no:6710.

[47] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.19, no:26; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.112, no:2526; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.339, no:3; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.248, no:1920; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.301, no:594; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.325, no:2807; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVII, s.278; Vâil ibn-i Huceyr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.49, no:17894; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.190, no:6711.

(ك. ق. عن وائل بن حجر)

RE. 535/2 (*Kâne izâ rakea ferrace esàbiahû, ve izâ secede damme esàbiahû*)

(*Kâne izâ rakea, ferrace esàbiahû*) "Efendimiz SAS rükûya vardığı zaman dizlerinin üstünü kavrarken parmaklarını açardı. Eli ile dizlerini tutarken parmaklarını açarak tutardı.

(*Ve izâ secede, damme esàbiahû*) Secdeye vardığı zaman da parmaklarını yaklaştırırdı, yani parmaklarını kapatarak secde ederdi."

Rükûda parmaklarını açardı, secdede kapatırdı.

j. Şeytan Taşlamaya Yaya Olarak Giderdi

Abdullah ibn-i Ömer RA şöyle rivayet ediyor:[48]

كَانَ إِذَا رَمَى الْجِمَارَ ، مَشَى إِلَيْهِ ذَاهِبًا وَرَاجِعًا

(ت. عن ابن عمر)

RE. 535/3 (*Kâne izâ ramâ el-cimâre meşâ ileyhi zâhiben ve râcian*)

"Peygamber Efendimiz hacda —cemre dediğimiz— şeytan taşlama vazifesini yaparken, giderken ve gelirken yaya olarak giderdi."

O taşlama yerlerine yaya giderdi, taşlardı, gelirken yine yaya gelirdi. Yaya gider yaya gelirdi. Genel olarak umumiyetle âdet-i seniyesi böyleydi.

k. Büyük Şeytanı Taşladıktan Sonra Durmazdı

Abdullah ibn-i Abbas RA şöyle rivayet ediyor:[49]

---

[48] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.455, no:824; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.91, no:18108; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.190, no:6712.

[49] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.91, no:18109; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.190, no:6713.

كَانَ إِذَا رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ ، مَضَى وَلَمْ يَقِفْ (ه. عن ابن عباس)

RE. 535/4 (*Kâne izâ remâ cemrete'l-akabeti. madâ ve lem yakif.*) "Sonuncu Akabe cemresini, yâni büyük şeytanın taşlama işini yaptığı zaman durmazdı."

Ötekilerde durup, Mekke tarafına dönüp, elini açıp dua ettiği rivayet edilir. Ama üçüncü şeytanı Akabe cemresinde taşladıktan sonra hiç durmadan yürür giderdi hemen. Orada durmazdı.

Akabe Arapça'da eşik, bel, yani iki dağın arasında böyle bir aşılan kısım demektir. Dağın bu tarafı yüksek, bu tarafı yüksek; öbür taraftaki vadi, çukur. Bu iki dağın nispeten alçak olan eşiğinden öbür tarafa geçer yol, tabii dağa tırmanmaz. İşte o geçit kısmına, eşik kısmına akabe derler.

Bu *Cemretü'l-Akabe*, Mina'nın Mekke'ye doğru yakın kısmında sonuncu yerdir. Hatta Mina'nın hududu dışındadır. O saha hududun dışı sayılıyor.

Fakat şimdi orada Araplar ne Akabe bırakmışlar, ne eşik ne gedik bırakmışlar. Dağları kesmişler Akabe'yi yarmışlar, aşağıdan bir yol yapmışlar, ortadan bir yol yapmışlar, beton direklerin üstünden bir yol bu tarafa çevirmişler, öbür tarafından bir başka yol öbür tarafa çevirmişler; hiçbir şey kalmamış. Sadece o taşların da olduğu yerler betondan işte böyle belli... Eskiden oraları evlerin arasında böyle meydanda bir yerlerdi, ayrı yerlerdi; şimdi artık tanınmayacak gibi bir manzara kazanmış.

Dağları tıraşlıyorlar, kademe kademe çadır olsun diye sekiler yapıyorlar. Yolları açıyorlar, dağların içinden deliyorlar tünel açıyorlar, şuradan buradan geçiliyor filan. Vadilerin üstüne köprüler yapıyorlar, tanınmayacak hâle geldi.

Arafat ovasını ağaçladılar, Arafat ovasında yemyeşil bir manzara, park gibi oldu orası. Zaten aşağısı sulakmış. Yani kum beş altı metre kazıldığı zaman aşağıda su olduğu söyleniliyor. Kuyu kazanlar öyle söylüyorlar. Ağaçlar tuttu, büyüdü, şimdi aşağıdaki suya kökleri ulaştı.

Artık önümüzdeki senelerde orada hac edenler park gibi, bahçe gibi yemyeşillikler içinde haclarını yapacaklar. Eskiden çatır çatır

sıcak iken, şimdi gölgede olacaklar. İşte ora ile ilgili rivayetler bunlar.

Görmeyen kardeşlerimize Allah yakın zamanda zenginlik versin, haclar ve umreler nasib eylesin… Gören kardeşlerimizin sevgisi, aşkı, muhabbeti, zamanı yaklaştıkça yüreği küt küt atar, dayanamaz hale gelirler. Tekrar tekrar oraları ziyaret etmeyi nasib eylesin…

İnsan bir umre yaptığı zaman, bir önceki umre ile aradaki bütün günahları affoluyor. Bir hac yaptığı zaman, bir önceki hacla aradaki bütün günahları affoluyor. Mebrûr, makbul bir hac yaptığı zaman, mükâfatı cennetten başka bir şey değil; cenneti kazanıyor insan.

Ama eskiden çok zormuş. Eskiden haccetmek o kadar zormuş ki, bunu anlamak için Evliya Çelebi'nin *Seyahatnâme*'sini alın, görürsünüz. O da öyle bir hac seyahati yapmış, dilbaz bir kimse olduğu için güzel yazmış, kalemiyle anlatıyor. Nerede, ne sıkıntı çektiğini, nasıl önüne eşkıyalar çıktığını, nasıl onlardan kaçtığını, nasıl maceralar geçirdiğini, nasıl sıcaklar olduğunu, nasıl susuzluklar çektiklerini, nasıl çöllerden geçtiklerini anlatıyor.

Şimdi bizimki, artık âhir zaman müslümanları zayıf müslümanlar diye Allah çok kolaylıklar nasib etti bizlere. Buradan uçağa biniyoruz Cidde'ye gidiyoruz. "Buyurun efendim!" diye bir serin salona alıyorlar, üşüyorsunuz. Dışarıda terliyorsunuz içeride serin air condition cihazlarından üşüyorsunuz.

Soğuk su mu istersiniz, buyurun içme suları orada. Yüznumara mı istersiniz, abdest mi alacaksınız, buyurun; şırıl şırıl sular, tertemiz yüznumaralar... Gayet temiz. Allah razı olsun. Gidiyorsunuz, her şey rahat. Otobüslere biniyorsunuz, vasıtalara biniyorsunuz, geliyorsunuz.

Oturduğunuz evler belki buradaki evlerden daha rahat, daha güzel. Harem-i Şerif'e gidiyorsunuz, pervaneler fır fır fır fır döner. Serin hava, zemzemciler zemzem taşır. Haydi sıcak zemzem içmesinler diye parça parça, kelle gibi, kol gibi, bacak gibi buzları getirirler, kancalarla depoların içine atarlar, oradan kırmızı, turuncu termosların içine dağıtırlar. Yanına bir defa içilip atılmaya mahsus bardakları dizerler. Çekersin oradan bardağı, içersin içeceğin kadar. Arkadaşına ikram edersin. Ayakta durursun,

Kâbe'ye gözünü dikersin, Allah'a hamd edersin, şıkır şıkır içersin.
Allah hepinize afiyetle, sıhhatle nasib eylesin…

l. Göz İltihabından Sakınırdı

Hz. Ümm-ü Seleme RA rivayet ediyor:[50]

كَانَ إِذَا رَمِدَتْ عَيْنُ امْرَأَةٍ مِنْ نِسَائِهِ ، لَمْ يَأْتِهَا حَتَّى تَبْرَأَ عَيْنُهَا

(أبو نعيم في الطب عن أم سلمة)

(*Kâne izâ remidet aynu'mraetin min nisâihî, lem ye'tihâ hattâ teberree aynuhâ.*)

"Hanımlarından birisine göz rahatsızlığı, iltihaplı, çapaklı göz hastalığı geldiği zaman…"

Göz ağrısı, tabii o hani bizdeki arpacık gibi bir şey mi oluyor, bilmiyorum. Bu remed dediğimiz hastalık gözleri de kör edermiş, mikrobik bir hastalık. er-Ramedü'l-hübeybiyyü diyorlar, bir çeşit göz hastalığı. Ekseriyetle o sıcak diyarlarda mikrobik hastalıktan oradaki mübarek dindaşlarımızın gözleri kör oluyor. Tehlikeli bir hastalık.

"—O hastalık öyle gelirse, o zaman Efendimiz SAS hanımının, eşinin, zevce-i tâhiresinin hücresine, yatağına varmazdı." diye rivayet ediyor Ümmü Seleme RA Validemiz.

Ebû Nuaym Tıb kitabında bunu yazmış. Efendimiz'in tıbbî bir tedbir olarak demek böyle yaptığı anlaşılıyor.

m. Düğünde Hurma İkram Ederdi

Hz. Aişe RA şöyle rivayet ediyor:[51]

كَانَ إِذَا زَوَّجَ أَوْ تَزَوَّجَ ، نَثَرَ تَمْرًا (هق. عن عائشة)

---

50 *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.130, no:18342; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.190, no:6714.

51 Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.287, no:14460; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.128, no:18329; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.190, no:6715.

RE. 535/6 (*Kâne izâ zevvece ev tezevvece nesera*) "Peygamber SAS Efendimiz kendisinin düğünü olduğu zaman, veyahut yakınlarından birini evlendirdiği zaman hurma saçardı."

Hurma saçardı, yani bol bol hurma ikram ederdi, dağıtırdı, verirdi. Böyle bir tatlı ziyafet filan oluyor. Hurma tabii oranın her şeyi; hem ekmeği, hem tatlısı, hem gıdası, her şeyi… Yani hurmayı torbasına doldurdu mu Arap, o zaman sefere çıkarmış. Torbamda şu kadar hurma var, başka bir şey istemez. Küçük bir hurmada 300 kalori var. Son derece besleyici bir şey. Yani insanın ağır bir iş yaptığı zaman, demircilik, kömürcülük, böyle pazu işi yaptığı zaman bilmem ne kadar kalori alması lazım. Yani bu hurmadan birkaç tanesini aldı mı, o maksat hâsıl oluyor.

n. Dua Ederken Elini Tutuş Şekli

Ahmed ibn-i Hanbel Rh.A Hallâd ibn-i Sâib el-Ensàrî RA'dan şöyle rivayet ediyor:[52]

كَانَ إِذَا سَأَلَ اللهَ ، جَعَلَ بَاطِنَ كَفَّيْهِ إِلَيْهِ ؛ وَإِذَا اسْتَعَاذَ ، جَعَلَ ظَاهِرَهُمَا إِلَيْهِ (حم . عن السائب بن خلاد)

RE. 535/7 (*Kâne izâ seele, ceale bâtıne keffeyhi ileyhi; ve ize'steàze, ceale zâhirehümâ ileyhi*.)

(*Kâne izâ seele*) "Peygamber SAS Efendimiz Allah'tan bir şey isterken, (*ceale bâtıne keffeyhi ileyhi*) iki elinin avuç kısmını, iç kısmını yukarıya kaldırırdı. (*Ve ize'steàze, ceale zâhirehümâ ileyhi*) Bir kötü şeyi söyleyip de Allah'a sığınırken de ellerini sırtı yukarı gelecek şekilde, avuçlarını aşağı döndürürdü."

Biz de salât ü selam getiriyoruz. Namazların arkasından (*Salâten tüncînâ*)'yı okuyoruz:

---

52 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.56, no:16613; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.263, no:17333; Hallâd ibn-i Sâib el-Ensàrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.72, no:18018; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.190, no:6716.

اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ ، صَلاَةً تُنْجِينَا

بِهَا مِنْ جَمِيعِ الأَهْوَالِ وَالآفَاتِ ، وَتَقْضِي لَنَا بِهَا جَمِيعَ الْحَاجَاتِ ، وَ

تْطَهِّرُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ السَّيِّئَاتِ ، وَتَرْفَعُنَا بِهَا عِنْدَكَ أَعْلَى الدَّرَجَاتِ ،

وَ تُبَلِّغُنَا بِهَا أَقْصَى الْغَايَاتِ ، مِنْ جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ ، فِي الْحَيَاةِ ، وَ بَعْدَ

الْمَمَاتِ ، برحمتك يا ارحم الراحمين ، حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ، نِعْمَ

الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ، غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ .

(*Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed, salâten tüncînâ bihâ min cemîi'l-ehvâli ve'l-âfat… Ve takdî lenâ bihâ cemîal hâcât… Ve tutahhirunâ bihâ min cemîi's-seyyiât… Ve terfeunâ bihâ indeke a'le'd-deracât… Ve tübelliğunâ bihâ aksa'l-gàyât… Min cemîi'l-hayrâti fî'l-hayâti ve ba'de'l-memât… Bi-rahmetike yâ erhame'r-rahimîn…*

Hasbüna'llàhu ve ni'me'l-vekîl, ni'me'l-mevlâ ve ni'me'n-nasîr… Gufrâneke rabbenâ ve ileyke'l-masîr.)

(*Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammedin*) [Allah'ım! Efendimiz Muhammed'e ve onun âline, ehl-i beytine salât ü selâm eyle!] diyoruz, böyle açıyoruz elimizi.

(*Salâten tüncînâ bihâ min cemîi'l-ehvâli ve'l-âfât*) "Öyle bir salât ü selam ile Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm eyle ki yâ Rabbi, o salât ü selam berekâtına, biz her türlü korkulardan, her türlü âfetlerden necat bulalım." diye. Korkulu şeyleri, âfetleri zikredip de ondan sığınma bahis konusu olduğu zaman, elimizi aşağıya doğru çeviriyoruz.

(*Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed*) Buraya kadar elimiz böyle yukarı doğru...

(*Salâten tüncînâ bihâ min cemîi'l-ehvâli ve'l-âfât*) "Her türlü korkulardan..." *Ehval*, iki gözlü 'he' ile. Bazıları ahvâl diyorlar. Ahvâl, "haller" demek, öyle değil. 'Ha' ile değil, iki gözlü 'he' ile; *ehval*, heviller, yani korkular. "Her türlü korkulu şeyden, korkulacak şeyden yâ Rabbi, her türlü afetten sana sığınırız." Elimiz böyle aşağıya doğru…

Ondan sonra; (*Ve takdî lenâ bihâ cemîa'l-hâcât*) "Bize her türlü hacetlerimizi kazâ eyle, ihsan eyle, bahşeyle yâ Rabbi! (*Ve tutahhirunâ min cemîi's-seyyiât*) Bizi her türlü seyyielerden, günahlardan temiz ve pâk eyleyecek bir salât ü selam ile salât ü selam et Efendimiz'e yâ Rabbi! (*Ve terfeunâ bihâ indeke a'le'd-deracât*) Senin yanında bizi en yüksek mertebeye çıkartacak bir salât ile salât ü selâm eyle yâ Rabbi! (*Ve tübelliğünâ bihâ akse'l-gàyâti min cemîi'l-hayrâti, fi'l-hayâti ve ba'de'l-memât*) Bizi dünyada, ahirette her türlü hayırdan muratlarımıza, gayelerimize ulaştır yâ Rabbi!"

(*Bi-rahmetike yâ erhame'r-rahimîn*) [Ey merhametlilerin merhametlisi, bize bunları merhametinle nasib eyle…]

(*Hasbüna'llàhu ve ni'me'l-vekîl, ni'me'l-mevlâ ve ni'me'n-nasîr… Gufrâneke rabbenâ ve ileyke'l-masîr.*) [Allah bize yeter, o ne güzel vekildir. O ne iyi bir dost, ne iyi bir yardım edicidir. Ey Rabbimiz, senin mağfiretini dileriz, dönüş yalnız sanadır.]

Çok güzel bir salât ü selâmdır. Geçen haftaların birinde bir kardeşimiz diyordu ki;

"—Bu salât ü selâm işte şu vakitten beri camilerimizde okunuyor; okunması acaba doğru mu, eğri mi?"

Çok doğru, çok güzel, çok hoş mânası olan, çok derli toplu mânası olan bir salât ü selam. Efendimiz sığınacağı zaman böyle elinin sırtını yukarıya, avucun içini aşağıya getirirdi; bunu da bilin!

Ankara'da bir hoca kardeşimiz var. Alim, fâzıl, sessiz, kâmil, àrif kimse. Diyor ki:

"—Halkın garipseyeceği şeylerden de sakınmak lazım. Onları fitneye, bir biriyle dedikoduya düşürüp, yanlış günahlı şeylere düşürmemeye de çalışmak lazım diye, böyle yapmak lazım ama mânasını anlamazlar diye yapmıyorum." diyor.

Ben de:

"—Yapılsın!" diye diyorum.

Mademki Peygamber Efendimiz böyle yaparmış, çekinmemek lazım. Halk da öğrensin, garipsiyorsa bile garipsemesin. Onun o garipsemesi garip…

Şimdi biz musafaha ediyoruz. Musafahada ellerimizin dört parmak tarafı yukarıya doğru olacak, şöyle musafa ediyoruz. Şimdi Batılılar böyle musafaha ediyor. Parmaklar aşağı doğru böyle tutunuyor böyle tokalaşıyorlar. Biz de ellerimiz böyle parmaklar yukarıya doğru birbirimizin elini tutuyoruz sağlam. Bak kardeşliğimiz ne kadar sıkı, sağlam, mertçe böyle böyle musafaha ediyoruz.

Ankara'da bir kuyumcu tanıdığımız var. Allah selamet versin, iyi, camiye geliyor fakat tenkitçi, çokbilmiş, ama cahil…

"—Niye böyle yapıyorsunuz?"

"—Efendimiz böyle yapardı."

"—Canım olur mu öyle şey?"

"—Olur. Olmuş. Peygamber Efendimiz böyle yapmış."

"—Benim aklım almadı."

Aklın dar da ondan almıyor. Almayacak bir şey yok. Peygamber

Efendimiz yaptıktan sonra çekinmemek lâzım.

Nikâh kıydık bugün, hanımlar tarafına da mikrofon çekmişler. Dua ediyoruz, diyoruz ki:

"—*Nestağfiru'llah, nestağfiru'llah, nestağfiru'llah...*"

Kadının birisi oradan çıkmış demiş ki:

"—Canım bizim bildiğimiz bu *Estağfiru'llah*'tı şimdi bu hoca niye *Nestağfiru'llah* diyor?"

Birileri de izah etmiş, demişler ki:

"—Bak, bu (*Estağfiru'llah*) deyince 'Yâ Rabbi ben senden mağfiret istiyorum.' demek. (*Nestağfiru'llah*) deyince 'Yâ Rabbi biz senden mağfiret istiyoruz.' demek. Yani kalabalık halde olduğumuz için ondan böyle diyoruz."

Yine aklı almamış, bir sürü konuşma... Bakmışlar laf anlamayacak öteki kadınlar:

"—Tamam tamam..." demişler.

Allah-u Teâlâ Hazretleri hepimize, kınayanın kınamasından korkmayacak, Rabbimiz'in emri neyse, Peygamber Efendimiz'in sünneti ne ise, onu çekinmeden yapacak bir şuur versin…

Ben bir bakıma size ibret olsun diye, şu Batılıların halini söylemeyi uygun görüyorum. Adamlar nasıl keyiflerine uygun yaşıyorlar... Ne ütü, ne yıkanmak, ne temizlenmek var. Ayaklarına bir meşin don geçiriyorlar, kenarları yağlanıyor. Ayaklarında ne çorap var... Kılları sarı sarı kıvrım kıvrım meydanda... Tırnakları uzamış, topraklanmış. Bir sandal giymiş, ayakları meydanda; baktığı zaman insan, leş gibi şortundan, bacaklarından iğreniyor.

"—Neymiş efendim, bunlar turistmiş!"

Yani dövseler biz yapamazdık böyle şeyi. Keyifçi adam; keyfince yaşayacağım diye *bluejean* giyiyor, atlet giyiyor, çıplak geziyor. Tamamen çıplak geziyor. Şeytanın yolunda yürüyen insanlar, kâfirler böyle kendi bildikleri gibi saç sakal karmakarış, bıyık ağzın içine dönmüş girmiş, arslan yelesi gibi saçlar böyle büyümüş; böyle geziyor.

Ben niye Peygamber Efendimiz'in sünnetine uygun gezmeyeyim? Ben niye Peygamber Efendimiz'in emrini tutmakta çekinme göstereyim?

Biz de kendi örfümüze, kendi âdetimize, kendi dinimize sadakatli olmalıyız; onlar görmeli! İşte sen böyle yağlı şortla gezersin, altı ayda bir yıkanırsın; işte biz böyle örtülü gezeriz, her Cuma gusül ederiz. İşte sen tırnaklarını böyle uzatırsın, cadı tırnağı gibi üstünü kırmızı boyarsın; işte biz tırnaklarımızı böyle keseriz, mikrop barındırmayız. İşte sen edepten, ahlâktan, âdaptan yana şöyle nasipsizsin; işte biz de böyle düşünürüz. İşte biz böyle güzel kokular sürünüz, işte biz böyle temiz yaşarız, işte bizim yemek yiyiş tarzımız böyledir...

"—Efendim elle yemek yenir mi? Çok utandım."

"—Şimdi bu elimi sabunla gıcır gıcır yıkıyorum. Öteki lokantada o çatalı yıkayan, acaba benim istediğim gibi yıkadı mı?" demiş adamın birisi. Yani Avrupa'ya gidenlerden, bizimkilerden bir tanesi.

Olabilir, hani Peygamber Efendimiz'in böyle bir çubukla filan da yemiş. Necip Fazıl merhum onu misal olarak getiriyor. Yani çatal bıçak kullanmış, zaten kaşık da kullanılmış. Öyle kullanmak da olabilir. Ama "Bu benim örfümdür, elimle de yiyebilirim." diyebilmeliyiz.

"—Bak bizim soframız; böyle altına bir kasnak koyarız, üstüne bir sini koyarız, bizim soframız böyledir." diyebilmeliyiz.

Japon nasıl kimonosunu giyiyor. Japon nasıl beline yastık bağlıyor, sırt üstü düştüğüm zaman belim kırılmasın diye midir nedir... Sırtına yastık bağlıyor, onun usûlü öyle. O öyle geziyor. Japon kendisinin güreşini (*jiu-jitsu*) yaparken kendisine mahsus bir kıyafeti var, kuşak bilmem ne filan...

Niye bizim kendimize mahsus şeylerimizi biz korumuyoruz? Dünyanın üstünde her millet akıllı da, biz miyiz hepsinin aptalı? Ya ona uyacağız, ya buna uyacağız. Bizim çocuklarımızı okuttuğumuz zaman, ya gidecek komünist olacak, devrimci olacak, ya da gidecek ilerici olacak, Batıcı olacak. Ya çağdaş olacak, ya cazcı olacak...

Ya bunun bize göre olanı yok mu?

"—İşte biz buyuz, biz böyle yaparız." diyelim ve sakınmayalım!

Çünkü her şeyimiz güzel, temiz… Yani bizde temizlik, başkasını rahatsız etmemek esas oluyor. Meselâ, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

“—Ağzınız kokarken camiye gelmeyin!”

Mesela;

“—Soğan yiyen, sarımsak yiyen kimseler bizim mescidimize gelmesinler.”

Yani koku etrafı rahatsız ediyor diye.

“—Benim karşıma dişleriniz böyle sapsarı, sararmış olarak, ağzınız kokar vaziyette gelmeyin. Dişlerinizi fırçalayın!” diyor.

Bizim her şeyimiz temizlik esasına göredir. Edep esasına göredir. Saygı esasına göredir. Güzeldir yani.

Biz inceliyoruz hepsini; Doğu’yu da inceliyoruz, yani çok uzak Doğu’yu da inceliyoruz, Batı’yı da inceliyoruz, Amerika’yı da, Afrika’yı da, Eskimoları da görüyoruz.

(*El-hamdü li’llâhi alâ ni’meti’l-islâm*) “Bizi müslüman yapan Allah’a hamd olsun!” En büyük nimeti, nimetlerinin hepsinin kaynağı bizim müslüman oluşumuzdur. Allah bizi bu nimetlerden mahrum etmesin…

Fâtiha-ı şerîfe mea’l-besmele!

05. 02. 1989 – İskenderpaşa Camii

05. PEYGAMBER SAS'İN NAMAZ KILIŞI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Alâ külli hàlin ve fî külli hîn… Ve's-salâtu ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn… Tabîb-i kulûbinâ ve şefî-i zünûbinâ muhammedini'l-mustafâ… Ve âlihî, ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn …

Emmâ ba'du fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem… Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr… Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

Ve kâne'n-nebiyyü salla'llàhu aleyhi ve selleme kemâ revâhü's-sahâbetü:

كَانَ إِذَا سَالَ السَّيْلُ ، قَالَ: اُخْرُجُوا بِنَا إِلَى هذَا الْوَادِي ، الَّذِي جَعَلَهُ اللهُ طَهُوراً ، فَنَتَطَهَّرَ مِنْهُ ، وَنَحْمَدَ اللهَ عَلَيْهِ (الشافعي ، هق. عن يزيد بن الهاد مرسلاً)

RE. 535/8 (*Kâne izâ sâle's-seylü, kàle: Uhricû binâ ilâ hâze'l-vâdî, ellezî cealehu'llàhu tahûran, fenetetahhera minhü, ve nahmeda'llàhe aleyh*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerimiz!

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizden razı olsun. Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı ve ikramı dünyada ve âhirette üzerinizde olsun. Rabbimiz iki cihanda cümlenizi mes'ud ve bahtiyar eylesin.

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadîs-i şeriflerinden ve Peygamber Efendimiz'in âdet-i seniyyesi olan şeylerin

okunmasından ve izahından bazı rivayetleri size nakledeceğiz, izah etmeye çalışacağız.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

……………………………

a. Sel Geldiği Zaman Araziye Çıkardı

Okuduğumuz rivayetler *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 535. sayfasındaki 8. rivayet ve devamıdır. Bunlar da sahâbe-i kiramdan rivayet edilmiş, Peygamber Efendimiz'in şemâilini, ahlâkını, âdetlerini, hareket tarzını, huylarını gösteren rivayetlerdir. Onun için hadîs-i şeriflerin arkasına Peygamber Efendimiz'in hâli, hayatı belli olsun diye Gümüşhaneli Hocamız ayrıca toplu olarak kaydetmiş. Allah şefaatlerine erdirsin…

Metnini az önce okumuş olduğumuz rivayet şöyle:[53]

كَانَ إِذَا سَالَ السَّيْلُ ، قالَ: اُخْرُجُوا بِنَا إِلَى هذَا الْوَادِي ، الَّذِي جَعَلَهُ اللهُ طَهُوراً ، فَنَتَطَهَّرَ مِنْهُ ، وَنَحْمَدَ اللهَ عَلَيْهِ (الشافعي ، ق . عن يزيد بن الهاد مرسلاً)

RE. 535/8 (*Kâne izâ sâle's-seylü, kàle: Uhricû binâ ilâ hâze'l-vâdî, ellezî cealehu'llàhu tahûran, fenetetahhera minhü, ve nahmeda'llàhe aleyh*)

(*Kâne izâ sâle's-seylü, kàle*) Peygamber SAS Efendimiz sel olduğu zaman, yağmurlar yağıp da dağlardan yağmur suları geldiği zaman buyururdu ki:

(*Uhricû binâ ilâ hâze'l-vâdî*) "Hadi bizi şu yağmurun sellerinin akıp, gelip, biriktiği şu vadiye çıkartın, götürün! (*Ellezî celalehu'llàhu tahûran*) Allah-u Teàlâ Hazretleri onu temizlemiştir, temiz kılmıştır ve temizleyici kılmıştır. (*Fenetetahhera minhü*) Gidelim orada abdest alalım, gusül alalım, temizlenelim; (*ve nahmeda'llàhe aleyh*) ve Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne hamd edelim!" dermiş Peygamber SAS Efendimiz.

Muhterem kardeşlerim!

Su çok aziz bir nimettir. Çok kıymetli bir nimettir. Bolluğundan

---

[53] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.359, no:6249; Beyhakî, *Ma'rifetü's-Sünen*, c.VI, s.9, no:2088; Yezid ibnü'l-Hâd Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.74, no:18029; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.190, no:6717.

dolayı onun kıymetinin farkında değiliz, üzerinde durmuyoruz. Fakat bizim memlekette de Allah'a çok şükür bol bol var… Çok kıymetli bir malzeme, çok kıymetli, hayatî bir malzeme. Hayatımız için, temizliğimiz için zarûrî; bitkiler, hayvanlar için gerekli olan bir şey…

Rabbimiz kâinatin nizamını ne güzel kurmuş ki, böyle bir madde yaratmış. Dünyanın büyük bir kısmı bu maddeyle dolu... O denizlerden buharlaşan, su buharlarını, buhar halindeki su zerrelerini rüzgârlarla taşıttırıyor. Dağların tepesinden şakır şakır döktürüyor. Rüzgârlara hamallık yaptırtıyor ve bulutları oraya oraya sevk ettirtiyor. Sonra kurduğu eşsiz, emsalsiz, hayran kalınacak bir nizam ile onları dağların tepelerinden şakır şakır döküyor ve oralardan aşağılara şırıl şırıl, hayran kaldığımız, meftun olduğumuz dereler, ırmaklar, tertemiz sular akıyor. İçinde çeşit çeşit nimetler, balıklar ve saireler. Eşsiz bir nizam, şahane bir sanat, harika bir güzellik…

Tabii, suyun olduğu yerde hayat oluyor. Kuşlar cıvıl cıvıl

ötüşüyor, balıklar oluyor, suyun içinde çeşit çeşit nimetler oluyor.

Su olmayan yerde de insan barınamıyor. Kuraklıktan bitkiler kavruluyor, insanlar cılızlaşıyor, araziler çölleşiyor. Çölde de olmuyor artık, insanlar barınamıyorlar, kalkıp gidiyorlar.

Suudî Arabistan sıcağı çok olan bir yerdir. Ekvatora yakın olduğu için, güneşin ışınları oraya dik geldiği için, sıcak bir bastırdı mı insan güneşin altında duramaz. Bilmeyen cahil kimseler; orada hacca, umreye gitmiş kimseler o sıcaklarda biraz gezinirlerse, biraz sonra bakarsınız güneş çarpmasına uğramışlar. Hastaneye giderler.

Güneş çarpması bizim buradaki gibi şöyle hafif bayılma, ayılma tarzında olmaz; vaktinde müdahale edilmezse orada adamı öldürür. Hemen götürürler hastaneye buza yatırırlar. Buzların içinde durur, o zaman kendine gelirse gelir. Doktorlar müdahale ederler. Bayağı güneş çarpması için özel hastanesi vardır oranın. Ancak öyle kurtulabilir, yoksa güneş çarpmasından pek çok kimse ölür. Onun için oraya gidenlerin böyle takkesiz, şemsiyesiz dolaşmamasını söylerler bilenler. Bilhassa sıcak mevsimlerde gidenler.

Şimdi orada suyun kıymetini bizden daha çok bilirler, oranın ahalisi… Suyun ne kadar kıymetli olduğunu bilirler. Tabii çok da şiddetli yağıyor yağdığı zaman. Öyle yağıyor ki köprüleri alıp götürüyor, yolları alıp götürüyor. Şakır şakır bir yağmur yağdı mı, yollar bakıyorsun yarılmış; şoseler, köprüler uçmuş gitmiş. Hadi yan yollardan, çöllerin içindeki varyanttan, servis yolundan öbür tarafa öyle geçiyorsunuz.

Peygamber Efendimiz de yağmuru severmiş ve bir vadiye yağmur yağdığı zaman;

"—Hadi şu Allah'ın temizlediği, madde olarak da temizleyici madde kıldığı şu suyun biriktiği yerlere gidelim, oralardan abdest alalım, vücudumuzu yıkayalım!" diye söylermiş.

Abdest ve gusül… İkisi de… Yani yıkanmak tarzında ve yıkanırlarmış.

Tabii yağmurun suyu tuzsuz olur, acı olmaz, ağır olmaz. Latîf olur. Biriktiği yerlerde gayet güzel olur. Biz de gördük. Medîne-i Münevvere'de yağmurların çok yağdığı bir sene, garajların olduğu taraflarda yolları almış, arabaları almış götürmüş. Yani dikkat etmezse insan, o gümbür gümbür gelen seller çok canlar da yakabiliyor.

Ondan sonra Uhud Dağı'nın cenubunda sular patlamış, göllenmiş, büyük havuzlar meydana gelmiş. Metrelerce, insan boyu derinliğinde… Artık oradan gidiyorlardı, arazözler, su kamyonları, suyun çıktığı yere hortumlarını sokuyorlardı, oradan temiz suyu alıyorlardı, ahali kullansın diye… Gençler oraya arabalarıyla geliyorlar, yüzüyorladı. Tabii yüzme de bilmiyorlar, derin yerlerine geldikleri zaman, hayatı tehlikeye girenler de oluyordu. Yani su bir cümbüş oluyor orada, bir nimet oluyor, bir serinleme, bir temizlenme vesilesi oluyor.

Tabii burada da öyle, burada da denizler yıkanma yeri… Burada da öyle ama burada büyük günahlar oluyor tabii. Soyunuyorlar, kadın erkek bir arada oluyorlar, gözle bakmak da günah, aralarına katılmak da günah, soyunmak da günah… Hepsi günah oluyor.

O kadar deniz tutkusu, deniz sevgisi, su sevgisi fazla oluyor ki tatillerde, yaz mevsimlerinde, içerideki şehirlerin ahalisi boşalıyor. Ankara'ya gidiyorsun, bakıyorsun, ahali kalmamış. Memurların hepsi Bodrum, Marmaris, Antalya, Alanya, Side, Perge… Oralara kaymışlar, gitmişler.

Tabii o yaz mevsiminde, o çıplaklık, o açık saçıklık, o kadın erkek bir arada; işsiz, güçsüz insanlar bir ay orada eğleneceğim, tatil edeceğim diye… Gece yapılacak bir şey yok, gündüz yapılacak bir şey yok, toplu eğlenceler ve saireler. Çok ahlâkın dejenere olmasına sebep oluyor, çok ailelerin yıkılmasına sebep oluyor, çok gençlerin sapıtmasına sebep oluyor, gazeteler yazıyor bunları.

Yaz sevdaları, yaz aşkları filan diye… Başa gelen maceraları,

Ragıb Paşa'nın dediği gibi:

Şecâat arz ederken merd-i kıptî, sirkatin söyler.

"Çingene delikanlısı, kahramanlığını, şecâatini göstereceğim derken, yaptığı hırsızlıkları sayar!" diye öyle söylemiş.

Onları yazıyorlar bir de gazetelerde... Bizim kanaatimiz, deniz kenarlarında İslâmî yaşantı fevkalâde zor ve oralarda müslümanlık fevkalâde zayıflamış durumda... Sanki Türkiye deniz kenarlarından rutubet alan tahta bir zemin gibi düşünelim, sanki oralardan rutubet ala ala çürüyor. İslâmî bakımdan fevkalâde yanlış, ters, aleyhte kötü bir gelişme. Çünkü İslâmiyeti çürütüyor, ahlâkı çürütüyor, müslümanları gevşetiyor, günahlara, laubaliliğe sevk ediyor. Artık çaresi nasıl alınması gerekiyorsa, öyle alınmalı.

Bakın Peygamber Efendimiz nasıl düşünüyor:

"—Gidelim, temizlenelim ve (*nahmedu'llâhi aleyhi*) Allah'ın verdiği bu nimete hamd edelim!" diyor.

O her güzelliği gördüğünde, her nimeti gördüğünde şükrediyor,

hamd ediyor, Allah'ı hatırlıyor.

Bizimkiler de her nimeti gördüğünde, Allah'ı unutuyorlar, günaha dalıyorlar.

"—Bu tepenin üstünün manzarası çok güzel! Aman buraya bir gazino yapalım, gelsin içkiler, gelsin çengiler, gelsin çalgılar."

Güzellik, hemen arkasından günah…

"—Aman bu deniz kenarı, bu koy, bu körfez çok güzel, aman beş yıldızlı turistik bir otel yapalım, içki olsun içinde, caz olsun, dans olsun, oryantalistler gelsin, bilmem neler gelsin…" Hadi günah…

Nerede bir güzellik varsa, orada bizim ahalinin hatırına Allah'a isyan ve günah geliyor. Allah ıslah etsin... Allah akıl fikir versin… Allah'ın verdiği güzelliklere, nimetlere hamd etmek gerekirken, şükretmek gerekirken; o nimetleri yeyip yeyip de azmak… Tabii Allah'ın dünyada ve ahirette gazabına, hoşnutsuzluğuna uğramaya sebep olur. Sonunda ne kadar pişmanlık verecek bir durum… Allah akıl fikir versin…

b. Peygamber Efendimiz'in Secdesi

Peygamber Efendimiz'in secde halinde kolları nasıl olurdu onu anlatıyor bu hadis-i şerif, bu rivayet:[54]

كَانَ إِذَا سَجَدَ جَافَى ، حَتَّى يُرَى بَيَاضُ إِبْطَيْهِ

---

[54] Müslim, *Sahîh*, c.III, s.56, no:767; Ahmed ib-i Hanbel, *Müsned*, c.VI. s.332, no:26861; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.I, s.231, no:1278; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.535, no:2006: Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.14, no:7102; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.100; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.120; İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.421; Hz. Meymûne RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.294, no:14171; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.11, no:2010; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.326, no:649; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.I, s.231, no:1280; Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.168, no:2922; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.184, no:355; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.309, no:2751; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.49, no:17895; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIV, s.111, no:36977.

(حم. عن جابر)

RE. 535/9 (*Kâne izâ secede câfâ hattâ yürâ beyâdu ibtayhî*) "Efendimiz secde ettiği zaman iki kolunun beyazı görünecek şekilde kollarını iki tarafa yayardı." Yani şöyle kapalı durmazdı, yayar, aslan gibi gerinir, iki tarafa doğru yayılmış bir vaziyette dururdu.

Kadınlar öyle durmazlar, kapalı dururlar. Tesettür sebebiyle, herhangi bir tarafları açılmaması ve görünmemesi için onlar derli toplu dururlar. Erkekler kollarını iki tarafa yayarlar. Eğer izdiham yoksa…

Tabii izdiham olduğu zaman yandaki arkadaşının da "Ben kolumu açacağım!" diye bir köşeye sıkışmasına sebep olmamak lazım. Kimisi öyle yapıyor. Bazı öyle babayiğitlerin yanında namaz kıldığım oluyor kaçacağım geliyor. Sıkıştırıyor. Neymiş, kolunu öyle yaygın duracak diye… Başkasını da düşünmek lazım, yerine göre. Böyle icabında gayet dar bir şekilde durmaya gayret etmek lazım ki, o kardeş de o safa sığsın.

Sahabe-i kirâm safların sık olmasına çok dikkat ederlermiş. Arada boşluk kalmamasına çok dikkat ederlermiş ve elbiselerinin omuz tarafları aşınırmış en çok. Çok sürtünüyor orası demek ki, o kadar sıkı duruyorlar ki… Bu iki tarafı, omuz tarafları aşınırmış. Tabii böyle insan kasılırsa… Bazıları öyle yapıyor şimdi bizim memlekette. Fazla sıkışıklığa gelemiyor. Saf sıkışık oldu mu kızıyor, yanına sokulan insana şöyle yan yan, ters ters bir bakıyor. Gözünden çıkan ışınlarla neredeyse eritecek onu.

"—Sen misin buraya sokulan?.." falan diye böyle eritecek gibi bir bakıyor. O anlamazsa veya anlamazlıktan gelirse veya "Safın sıklığı iyidir, mübarektir." filan diye düşünür de pişkinliğe vurursa; bu sefer kızıyor, hop geriye çekiliyor.

"—Birinci safın sevabı çoktu, ne diye geriye çekildin, sıkışık sıkışık kıl!"

Hayır kızgınlığından geriye çekiliyor. Bunlar yanlış hareketler. Dört rekât bir namaz kılacaksın, sabret yanındaki kardeşinin şeyine…

Sen kardeşinin sıkışıklığına sabret, kardeşin de sıkıştırmamaya gayret etsin. Kardeşlik böyle olur. Herkes karşısındakini düşünürse öyle olur. Aksi takdirde namaz bile yanındaki adamdan nefretle, çekişmeyle, rekabetle namazlıktan çıkar, tatsız bir hale döner. Sevabı falan kalmaz. Yanındaki niye böyle yaptı, bilmem ne falan derken, işin tadı tuzu kalmaz.

c. Secde Ederken Sarığı Alnından Kaldırırdı

İbn-i Sa'd şöyle rivayet ediyor:[55]

كَانَ إِذَا سَجَدَ ، رَفَعَ الْعَمَامَةَ عَنْ جَبْهَتِهِ (ابن سعد عن
صالح بن خيران مرسلاً)

RE. 535/10 (*Kâne izâ secede, rafea'l-amâmete an cebheteyhi*) "Efendimiz secde ettiği zaman, sarığını da alnından kaldırırdı. Alnına sarık tutmazdı."

Tabii bizim şimdi bu sarıklarımız kolaylık olsun diye fesin üzerine sarılıyor. Ondan sonra da her seferinde sarmak zor geldiğinden, herkes böyle güzel saramadığından, bir kere sarıldı mı öyle duruyor. Veyahut makinede sarıyorlar, böyle şerit üstüne çeviriyorlar falan. Kalıptan çıkmış, saksı gibi falan oluyor. Aslında insan sarığı kendisi sarmayı öğrenecek.

Bazı kardeşlerimiz hoşuma gidiyor, şurasından çıkartıyorlar hemen kapıdan girince güzel bir doluyorlar, bayağı da güzel oluyor, hiçbir farkı yok.

Yalnız sarık ne kadar çok olursa, sevabı o kadar fazla. Yani azcık böyle bir şey değil de biraz fazlaca dolanmalı. Her dolaması için sevabı biraz daha fazla oluyor. Sarık meleklerin kıyafeti olarak teşvik edilmiş olan bir baş örtme şekli... Sarıkla kılınan namaz, sarıksız kılınan namaza göre yetmiş kat daha sevaplı. O halde bu

---

[55] İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.455; Sàlih ibn-i Hayran'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.49, no:17896; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.190, no:6719.

müslümanların alâmeti olan, meleklerin kıyafeti olan sarığa gayret etmesi lazım kardeşlerimizin. Onların da mümkünse sarıkla kılması lazım ki, sevabı çok olsun, kıyafet de islâmî kıyafet olsun.

Şimdi geçen sefer de galiba bir vesileyle bir yerde anlattım. Almanya'dan bir kardeşimiz geldi; Alman asıllı, müslüman olmuş ama bizim Avrupa'da okumuş bazı kardeşlerimiz var, onlar eskiden beri tanışıyor. Böyle köklü müslüman, ne olduğu belirsiz "Hakiki müslüman mı?" diye tereddüt edilecek gibi değil. İçine Müslümanlığı sindirmiş bir kardeşimiz, maşâallah. Allah daim etsin, kılık kıyafeti… O diyor ki:

"—Müslümanlar İslâmî kıyafetle gezmeli. Dışından baktığı zaman, bunun müslüman oluduğu belli olmalı…"

"—Neden?"

Anlatmış neden olduğunu: Amerika da bir kavga olmuş. Birisi de arabayı kullanıyormuş, kavgaya bakmış,

"—Yesinler birbirlerini, ne olacak!.." demiş geçmiş.

İkisinin de kıyafeti Amerikalı. Ne diye girecek aralarına, girmemiş, yürümüş. Fakat sonradan duymuş ki onlardan bir tanesi müslümanmış ve öldürülmüş. Yani o kavgada öldürülmüş. Öldürülünce çok üzülmüş;

"—Ah keşke üzerinde bir müslüman olduğunu belirten bir emâre olsaydı da ben de onun desteğine gitseydim, yardımcı olsaydım, hayatını belki kurtarırdım…" diye çok üzülmüş sonradan.

Onu söylemiş, gittiği yerlerde onu söylüyormuş.

"—İslami kıyafetle bulunun, görünüşünüz sizin müslüman olduğunuzu belli etsin."

Bir İngiliz, bir Alman, bir İtalyan, bir İspanyol yan yana durduğu zaman, sen de durduğun zaman;

"—Tamam, şu müslüman!" denilecek bir kıyafet olsun ki başkaları da bilsin.

Ama kılık kıyafet bakımından, aynı pantolonu giyiyor, aynı ceketi giyiyor, aynı şekilde sakalı, bıyığı tıraşlı, aynı şekilde saçı onların tıraşı gibi, başlığı onları başlığı gibi… O zaman kimse

bilmiyor, bu müslüman mı değil mi. İnsan bakıyor, selam vermiyor veyahut camiye gelmiş insan bakıyor,

"—Acaba turist mi?.." filan derken namaz kılıyor.

Müslüman, iyi… Ama ne sakal var, ne bıyık var, ne kıyafette bir emare var… Müslüman olduğuna bin tane şahit lazım. Yani kıyafetimize de dikkat edeceğiz inşâallah.

Peygamber Efendimiz de tabii sarık sarardı.

Şimdi bana Ankara'da, Aksaray'dan birkaç arkadaş geldi. Çeşitli şeylerde münakaşaları oluyor bunların,

"—Sarık saralım mı, sarmayalım mı?.."

Suudlular başörtü örtüyorlar, şöyle başörtüyü hani hanımlar üçgen şeklinde katlarlar. Öyle örtüyorlar başörtüyü. Bir de entari giyiyorlar aşağıya kadar, tam entari giyiyorlar, beyaz entari giyiyorlar.

Üstünde başörtü, sırtında entari, arkadan baktığın zaman,

"—Hah, bir hanımefendi!.." falan diyor. Şöyle biraz döndüğü zaman, bakıyorsun sakalı var, bıyığı var, "Haa! Erkekmiş!.." filan diye… Yani insan o zaman şaşırıyor. Suud'a gidenlerde böyle bir hayret etme durumu oluyordur muhakkak.

Şimdi tabii Suudlular sarık sarmıyorlar, başörtüyle geziyorlar. Halbuki sarık Peygamber Efendimiz'in sünneti, Kur'an-ı Kerîm'de meleklerin o kıyafetle harplerde müslümanları teyit ve destekleme üzere geldikleri bildiriliyor. Sarıklı sarıklı böyle mücahid halinde… Bunun böyle olması lazım.

"—Sarık Arapların tâcıdır, onu bıraktıkları zaman Araplar'da hayır kalmaz!" diye rivayetler var. Sarık önemli bir şey.

Peygamber Efendimiz bak sarardı işte.

Bana Anadolu'dan geliyorlar, mesela Ankara'dayken geldiler, sordular:

"—Hocam bu sarık da nereden çıkmış?.."

"—Sünnet, Peygamber Efendimiz sarmış…"

"—Hani, hangi rivayet, nerede?.."

"—Olur ben size bulayım rivayetleri, göndereyim." dedim.

Bir dosya kağıdı rivayetleri; açtım hadis kitaplarından topladım, yazdım, yazdım, gönderdim. Oradan bir teşekkür, meşekkür gelmedi ama inşâallah ellerine ulaşmıştır.

Bak bu hadis-i şerifte gösteriyor ki, Efendimiz sarık sarardı namazda ve alnı yere değsin diye sarığını kaldırtırmış yani, secde ettiği yerde sarık alnının altında kalmaması için kaldırırmış yukarıya doğru…

d. Sevinçli Olduğu Zaman Yüzü Parlardı

Buharî'de ve Müslim'de, Ka'b ibn-i Mâlik el-Ensârî RA'dan rivayet edilmiş ki:[56]

---

[56] Buhàrî, *Sahîh*, c.XI, s.391, no:3292; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.345, no:4973; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.390, no:27220; Hàkim, *Müstedrek*, c.II. s.661, no:4193; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.69, no:135; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*,

كَانَ إِذَا سُرَّ ، اسْتَنَارَ وَجْهُهُ كَأَنَّهُ قِطْعَةُ قَمَرٍ (خ. م. ق. عن كعب بن مالك)

RE. 535/11 (*Kâne izâ sürre, istenâre vechuhù keennehu kıt'atu kamerin.*)

"Peygamber Efendimiz sevinçli olduğu zaman, bir şeye memnun olduğu zaman, sürurlandığı zaman yüzü ay parçası gibi parlardı." Hani gülünce yüzünde güller açar deriz ya, sevindiği zaman yüzü ay parçası gibi parlardı.

Biliyorsunuz kandil gecesinde bizim Ali Rıza (Temel) kardeşimiz konuştu. Güzel konuşmasında:

Sahabeden birisi kapıda durmuş. O gece de mehtaplıymış. Peygamber Efendimiz çıkarken bir Peygamber SAS Efendimiz'e bakmış, bir gökteki dolunaya bakmış. Diyor ki:

"—Vallahi ya Rasûlallah senin yüzün kamerden daha parlak, daha pırıltılı, daha nurlu..."

Allah rüyalarda gül yüzünü görmemizi nasib eylesin... Ahirette de komşuluğunu, sohbetini nasib eylesin...

Muhterem kardeşlerim!

Rasûlüllah Efendimiz mütebessim dururdu, güleç yüzlü dururdu. Yani böyle asık suratlı, çatık kaşlı, abus çehreli, sert görünüşlü değildi. Mütebessim dururdu. Ama kahkaha ile gülmezdi, aşırı gülmezdi fakat mütebessim dururdu.

Tabii yerine göre de yüzünün başka tavırlar aldığı da olurdu. Mesela kızdığı zaman, şurada iki kaşının arasında bir damarı vardı, o kabarırdı. Bir şeye çok kızdığı zaman, o damarı şişerdi. Oradan anlarlardı çok sinirlendiğini. Bazı zamanlarda da mahzun halleri olduğunu da aşağıda okuyacağız şimdi, gelecek.

---

c.VI, s.359, no:11232; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIV, s.545, no:38162; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.L, s.200; Ka'b ibn-i Mâlik el-Ensârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.139, no:18392; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.191, no:6720.

e. Namazdan Sonra Ettiği Dua

Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet edilmiş:[57]

كَانَ إِذَا سَلَّمَ مِنَ الصَّلاَةِ، قَالَ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ: سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ، وَ سَلاَمٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ، وَالْحَمْدُ لله رَبِّ الْعَالَمِينَ

(ع. عن أبي سعيد)

RE. 535/12 (*Kâne izâ selleme mine's-salâti, kàle selâse merrâtin: Sübhàne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ yesıfûn, ve selâmün ale'l-mürselîn, ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemin.*)

(*Kâne izâ selleme mine's-salâti, kàle selâse merratin*) "Efendimiz namazdan selâm verdikten sonra, üç defa (*Sübhàne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ yesıfûn, ve selâmün ale'l-mürselîn, ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemin*) ayetlerini okurdu." Üç defa...

Geçtiğimiz haftalarda da başka bir rivayeti görmüştük:[58]

كَانَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلاَتِهِ، اسْتَغْفَرَ ثَلاَثًا، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلاَمُ، وَمِنْكَ السَّلاَمُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلاَلِ وَالْإِكْرَامِ (حم. م. ن. د. ت. ه. عن ثوبان)

---

[57] Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.292, no:2198; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.49, no:17897; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.191, no:6721.

[58] Müslim, *Sahîh*, c.III, s.254, no:931; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.5, no:276; Neseî, *Sünen*, c.V, s.141, no:1320; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.182, no:918; Ahmed ib-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.275; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.397, no:1260; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.291, no:487; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.358, no:1348; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.344, no:2003; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.363, no:737; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.122, no:4177; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.152, no:1088; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.419; Sevban RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.48, no:17889; *Câmiü's-Sağîr*, c.I, s.409, no:363.

RE. 527/13 (*Kâne ize'n-sarafe min salâtihî, istağfera selâsen, sümme kàl: Allàhümme ente's-selâmü ve minke's-selâm, tebârekte yâ ze'l-celâli ve'l-ikrâm.*)

(*Kâne ize'n-sarafe min salâtihî, isteğfera selâsen*) "Namazdan fâriğ olduğu, çıktığı zaman Peygamber Efendimiz üç defa (*Estağfiru'llàh*) diye istiğfar ederdi. (*Sümme kàl*) Ondan sonra da, (*Allàhümme ente's-selâmü, ve minke's-selâm, tebârekte yâ ze'l-celâli ve'l-ikrâm*) derdi."

Bizim müezzinlerimiz, o rivayete göre selâmdan sonra öyle diyorlar. Bu da hatırınızda olsun:

(*Sübhàne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ yesıfûn, ve selâmün ale'l-mürselîn, ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemin*) de dermiş üç defa. Bunu da zaman zaman Peygamber Efendimiz'in yaptığı bir sünnet diye siz de uygularsınız.

Burada bir şeyi söyleyeceğim. Bu ayetler Saffat Sûresi'nin sonundaki üç ayet-i kerîmedir. Mânâsını söyleyelim:

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ . وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ .

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (صفات: ١٨٠-١٨٢)

(*Sübhàne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ yesıfûn*) "İzzet sahibi olan senin Rabbin her türlü noksandan münezzehtir. Müşriklerin ona yakıştırdığı gelişi güzel, asılsız, esassız sözlerden münezzehtir. Kemal sıfatlarla muttasıftır. Şerîki nazîri yoktur. Münafıkların, kâfirlerin; bâtıl inançlarından, itikatlarından, iftiralarından, sözlerinden berîdir." mânâsına geliyor bu.

(*Ve selâmün ale'l-mürselîn*) "Allah tarafından gönderilmiş olan bütün peygamberlere selâm olsun... (*Ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemin*) Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun..." (Saffât, 37/180-182) mânâsına geliyor.

Şimdi burada bazı kardeşlerimiz ve bazen ben de öyle yaptığım

olmuştur, (*Sübhâne rabbike*) diyecek yerde, yani “Senin Rabbin” diyecek yerde, (*Sübhàne rabbinâ*) “Bizim Rabbimiz” diye sözü kendimize uydurarak söylüyorduk ama, bak Peygamber Efendimiz SAS kendisi öyle söylememiş. Yani ayeti bozmamış, ayeti aynen söylemiş.

İsteseydi, o da söylerdi. (*Subhàne rabbiye)* “Benim Rabbim” derdi, (*Subhàne rabbinâ*) “Bizim Rabbimiz” derdi. Yani öyle dememiş, *(Sübhàne rabbike*) “Senin Rabbin” diye ayeti bozmadan söylemiş. Duruma göre sözü kendisine uygun hale getirebilirdi…

Demek ki ayet-i kerimeyi aynen bırakmak, onun daha çok hoşuna giden bir şey olmuş oluyor. Ayeti bozmamış, değiştirmemiş oluyor.

Biz de bundan sonra inşâallah değiştirmeyelim, bozmayalım. (*Sübhàne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ yesıfûn, ve selâmün ale'l-mürselîn, ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemin*) diyelim, Kur'an-ı Kerîm'de geçtiği şekli aynen koruyalım, mânâya göre değiştirmeyelim inşâallah. Onu anlıyoruz.

Libya'nın başkanı Muammer Kaddafî de Kur'an-ı Kerîm'le çok oynuyor maalesef… Biraz küstahlığı ve mütecâvizliği, sivri akıllılığı var. Şimdi mesela Kur'an-ı Kerîm'de bazı ayet-i kerîmeler nasıl başlıyor? *Kul* diye başlıyor, “Söyle, de ki…” Meselâ, (*Kul huva'llàhu ehad*) “Söyle ki o Allah bir tektir.” veyahut (*Kul eùzü bi-rabbi'l-felak*) “De ki felakın Rabbine sığınırım.” veyahut (*Kul eùzü bi-rabbi'n-nâs*) “De ki insanların Rabbine sığınırım.”

Şimdi bu *kul*'leri kaldırıyormuş. *Kul* kelimelerini. Neden?

“—E ben söylüyorum, artık *kul* demeye lüzum yok.” filan diye.

Fakat bak burada Peygamber Efendimiz'in hareket tarzı bize bir nümunedir, ayeti bozmuyor; (*Sübhàne rabbike*) diyor. Biz de demek ki (*Kul huva'llàhu ehad*) okuyacağız, (*Kul eùzü bi-rabbi'l-felak*) okuyacağız, (*Kul eùzü bi-rabbi'n-nâs*) okuyacağız. Onun öyle makaslaması, bazı kelimeleri atması doğru olmamış olduğuna ben buradan öyle bir işaret çıkartıyorum.

Kur'an-ı Kerîm bastırmış, Kur'an-ı Kerîm'i tutmuş tamamen

başka bir rivayete göre bastırmış. Avustralya'ya göndermiş… Açtılar, baktılar, ezberinde olan sureler falan insanların aklı karma karışık oldu. Yani öteki rivayetlere göre…

Canım, herkesin alıştığı mutad rivayete göre bastırsana... Onu bilim adamları, kıraat-ı aşere sahipleri kendi kütüphanelerinde şey yapsınlar ama halka mal olan Kur'an-ı Kerîm'i birbirinden farklı rivayetler halinde ne diye sürüyorsun ortaya? Hemen topladılar oradan. Hemen topladılar bir kenara, iade ettiler. Parasız göndermiş, onlar da hemen bir kenara kaldırdılar. "İstemeyiz!" dediler. Çünkü bizim alıştığımız imlâda değil.

Herkesin İslam takvimi, Peygamber Efendimiz'in hicretinden başlıyor. Bir sivri fikir:

"—Hicretten başlamasın, Peygamber Efendimiz'in doğumundan başlasın!"

Haydi, ayrı bir hicret takvimi çıkarttı ortaya…

Olmaz! Her şeyi ayrı, aykırı yapıyor. Kur'an-ı Kerîm'de de böyle oynama yapması doğru olmuyor. Onu çıkartıyoruz bu rivayetten.

f. Namazdan Sonra Fazla Oturmazdı

Hz. Aişe Validemiz'den rivayet edilmiş ki:[59]

كَانَ إِذَا سَلَّمَ لَمْ يَقْعُدْ ، إِلاَّ مِقْدَارَ مَا يَقُولُ: اَللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلاَمُ وَمِنْكَ السَّلاَمُ ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الجَلاَلِ وَالإِكْرَامِ (م. عن عائشة)

RE. 535/13 (*Kâne izâ selleme lem yak'ud illâ mikdâra mâ yekùl: Allàhümme ente's-selâm ve minke's-selâm, tebârekte yâ ze'l-celâli ve'l-ikrâm.*)

Peygamber SAS, namazdan selâm verdi mi ancak (*Allàhümme*

---

[59] Müslim, *Sahîh*, c.III, s.255, no:932; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.178, no:914; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.302, no:3102; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.405, no:5011; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.49, no:17898; Câmiü's-Sağîr, c.II, s.191, no:6722.

ente's-selâm ve minke's-selâm. Tebârekte yâ ze'l-celâli ve'l-ikrâm.) diyecek kadar otururdu, fazla oturmazdı. Farz namazdan sonra hemen bu kadar oturur, kalkardı. Biz de öyle yapıyoruz. (*Allahümme ente's-selâm ve minke's-selâm, tebarekte yâ ze'l-celâli ve'l-ikrâm.*) diyoruz, o sünnetini büyüklerimiz bize öğretmişler demek ki. Hemen o kadar yapıp kalkıyoruz.

Tabii bu, arkasından bir sünnet namaz, bir nafile namaz kılınacağı zaman... Yine sahih rivayetlerden biliyoruz ki Peygamber SAS Efendimiz sabah namazından sonra güneş doğuncaya kadar mihrabda otururdu. Rivayetler var, Ebû Dâvûd'dan rivayetler var. Burada şerhte başka rivayetler de almış. Onları da söyleyivereyim. Şu bakımdan söyleyeceğim. Bazı hoca kardeşlerim bana dediler ki:

"—Bu sabah namazından sonra ne diye İskenderpaşa Camii'nde oturuluyor?"

Bu rivayetler hakkında biraz bilgisi az galiba?.. Onu lüzumsuz, uygunsuz filan gibi düşündü ama Peygamber Efendimiz'in sünneti böyle oturmaktır. Otururdu Peygamber SAS Efendimiz.

Buradaki rivayette de diyor ki hocamız şerhte:

كان يقعدبعداداء الصبح في مصلا ه حتى تطلع الشمس.

(*Kâne yek'udu ba'de edâi's-subhi fî musallâhu hattâ tatlua'ş-şemsi*) "Sabah namazını edâ ettikten sonra namaz kıldığı yerde güneş yükselinceye kadar, yâni İşrak vaktine kadar otururdu."

Büyük müfessir Kadı Beydâvî Rh.A de; "Bu böyle (*Allàhümme ente's-selâm ve minke's-selâm*) diyecek kadar durmak, arkasından bir sünnet namaz olduğu zamandır. Sünnet olmadığı zaman otururdu." diye işaret etmiş. Ebû Dâvûd'da da rivayet var, Tirmizî'de de rivayet var, daha başka kaynaklarda da rivayet var.

Bizim büyük alimlerimiz, eski selef-i salihînimiz de böyle yaparlarmış. İmam-ı Rabbânî Hazretleri'nin hayatını okudum, öyle yapıyor. Daha sonraki evliyâullahın hayatlarını okudum, sabah namazından sonra öyle peygamberimizin yaptığı gibi yapıyorlar.

Benim de bazen orada otururken ayağıma bir sancı girer, diz

çökemem; bağdaş kurarım, üzülürüm. Yani orada otururken, niye diz çökemiyorum, bağdaş kurmasam falan diye… Fakat bugün onun da bir müsaadesini gördüm burada. SAS Efendimiz sabah namazından sonra bağdaş kurar, öyle otururmuş. O da sünnete uygun oluyor, o zaman sevindim. Ben ağrıdan dolayı öyle yapıyordum ama ona da sevindim. Demek ki Efendimiz bağdaş kurup da öyle otururmuş. Onu da bilelim…

g. Müezzinin Dediklerini Tekrar Ederdi

Ahmed ibn-i Hanbel Ebû Râfî RA'dan şöyle rivayet ediyor:[60]

كَانَ إِذَا سَمِعَ الْمُؤَذِّنَ ، قَالَ مِثْلَ مَا يَقُولُ ، حَتَّى إِذَا بَلَغَ حَيَّ عَلَى الصَّلاَةِ ، حَيَّ عَلَى الْفَلاَحِ ، قَالَ: لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ (حم. عن أبي رافع)

RE. 535/14 (*Kâne izâ semia'l-müezzine kâl: Kàle misle mâ yekùlu, hattâ izâ belaga hayye ale's-salâh, hayye ale'l-felâh, kàle: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh.*)

Peygamber Efendimiz müezzini dinlerken, ne söylerse aynısını söylerdi. Müezzin (*Allàhu ekber*) mi diyor, (*Allàhu ekber*) derdi. (*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*) mı diyor, (*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*) derdi.

Böyle aynen müezzinini sözünü tekrar eder, ona fikren iştirak ettiğini diliyle ifade ederdi ama, *(Hayye ale's-salâh… Hayye ale'l-felâh…*) taraflarına geldiği zaman ezanda, o zaman ne derdi: (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) derdi.

---

[60] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.9, no:23917; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.I, s.144, no:806; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.91, no:1867; İbnü's-Sinnî, Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh, c.I, s.173; Ebû Râfî RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.İİ, s.391; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.60, no:17957; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.191, no:6723.

Ne demek bu *(Hayye ale's-salâh… Hayye ale'l-felâh…*)

(*Hayye ale's-salâh*) "Haydi namaza!" demek. "Haydi kalkın, ne duruyorsunuz, Allah çağırıyor, namaza gelsenize!" demek. Yani camiden sesleniyor evlere, etrafa, civara… "Ne oturuyorsunuz, namaz vakti geldi, haydi Allah'ın huzuruna çıkılacak, cemaatle namaz kılınacak, gelin namaza!" deniyor.

(*Hayye ale'l-felâh*) ne demek? "Haydi kurtuluşa, felâha gelin! Gelirseniz namaz kılarsanız Allah'ın rızasını kazanırsınız, sevap kazanırsınız, felah bulursunuz, dünya ve ahiretiniz mamur olur." demek.

Şimdi bu mânâyı duyup da bir insan nasıl evinde oturur? Müezzin Allah'ın ibadetine davet ediyor, "Haydi namaza gelin!" diye; o da evde oturuyor. Allah çağırıyor huzuruna… Dinleyen kullar dinleyip geliyorlar, o gelmiyor. Niye gelmiyor?

Peygamber Efendimiz buyururmuş ki:

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) "İbadet yapmaya, Allah'ın yolunda yürümeye güç, kuvvet, tâkât ancak Allah'tandır. Allah nasib etmezse gelemez insan…"

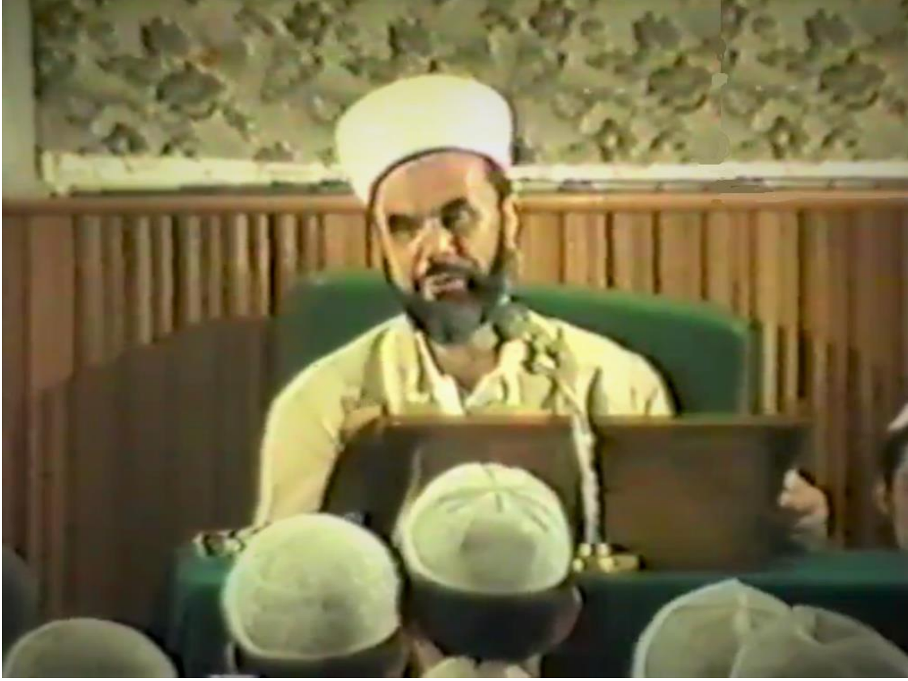
"—Gelmek mi iyi, gelmemek mi iyi? Geldiği zaman zahmet çekiyor, belki epeyce yürüyor. Evinde kılıverse…"

Gelmek, çok sevaplı!

"—Evimde cemaatle kılsam, çoluk çocuğum da toplanmış oluyor. Hanım, çocuklar saf bağlıyorlar, ben de imam oluyorum."

Evdeki imamlık, camiye gelip cemaat olmak, namaz kılmak gibi olmaz. Camide kalabalık ne kadar çoksa, sevap o kadar çok olur. Sonra yürüdüğü kadar sevap alır. Yürüdüğü adımlar kadar günahı dökülür.

Sonra camide başka mübarek insanların hürmetine onun namazı da kabul olur. Evde ya kabul olur ya kabul olmaz ama, camide cemaate iştirak etmiş insanların içinden bir Allah'ın sevgili, mübarek kulu varsa; onun hürmetine herkesin namazı kabul olur. Çünkü Allah onunkini ayırıp, ötekileri bırakmaz. Cemaatle kıldığı için hepsinin namazını kabul eder.

Peygamber SAS Efendimiz cemaatle namaz kılmayı erkeklere o kadar şiddetle tavsiye etmiştir ki; çok önemli bir sünnettir bu cemaate iştirak edip namazı öyle kılmak. Ona çok dikkat edelim. Neden? Camide insanlar beraber olacaklar, tanıyacaklar birbirlerini. Birbirleriyle iş birliği yapacaklar, İslâmî meseleleri görüşecekler, mahallelerindeki meseleleri görüşecekler. Hastalar, dullar, yetimler kayırılacak, gözetilecek. İslâm'ın düşmanlarına karşı tavır alınacak. Böylece müslümanları işi ileriye gidecek.

Bu toplantı az önemli bir toplantı mı? Herhangi bir dernek kuruluyor da derneğin bir toplantısı yapılacak, gazetede ilan ediyorsun, şöyle yapıyorsun, böyle yapıyorsun… Ona rağmen birinci toplantıda nisab temin edilemiyor, hükümet komiseri geliyor, boşuna… Birkaç kişi geliyor, boşuna… Tekrar dönüyorlar, ikinci toplantı filanca zaman diyorlar…

Bak, *el-hamdü lillâh,* Allah bir nizam koymuş, müslümanlar günde beş vakit toplanıyorlar. Haftada bir cuma günü

toplanıyorlar. Senede bir Mekke-i Mükerreme'de toplanıyorlar. Ne güzel bir nizam koymuş… Ne kadar güzel bir toplum. Ne kadar güzel bir ictimaî intizam, düzen…

Allah bize İslâm'ın kıymetini bilmeyi ve bizim için tavsiye edilmiş olan bu düzeni, bu nizamı verimli bir tarzda kullanmayı nasib etsin... Yani elimizde bir düzen var, nizam var; biz onu kullanamıyoruz. Halbuki başkaları bunu kullanmak için ne kadar masraflar ederler, dernekler kurarlar, ilan etmek için ne kadar masraflar yaparlar, gazetelere ilan verirler.

Bizim her şeyimiz belli. Biz şu camileri sıhhatli çalıştırsak, dünyaya hàkim oluruz, müslümanlar dünyaya hàkim olur. Şu camilerin gerçek fonksiyonunu tam yapsak, camilerin gerçek işleyişini tam işletsek, dünyada müslümanlar hàkim olur. Her yerde müslümanlar hàkim olur ama öyle yapılmıyor.

Onun için sanıyorum Amerika'da falan bu işin önemini anlamışlar da müslümanlar, mescidler toplantısı yapıyorlarmış. Mescidlerin güzel kullanılması, verimli kullanılması ve cemaatin şuurlandırılması konusunda toplantılar, kongreler yapıyorlarmış. Hata bir arkadaşım bana dedi ki:

"—Hocam, Amerika'da yine böyle bir toplantı olacak, sizi de götürebilir miyiz, gelir misiniz?" filan dedi.

Mescidlerin sıhhatli bir tarzda işlemesi çok önemli! Nasıl bir makineyi, bir dikiş makinesini güzelce yağlıyorsun, tıkır tıkır böyle keyifli bir tarzda çalışıyor. Veyahut arabanın yağını değiştiriyorsun, bujilerini değiştiriyorsun, bakımını yapıyorsun. Bakıyorsun, araba keyifli çalışıyor. İşte öyle…

Öteki türlü pat yapıyor, küt yapıyor; bir gidiyor, bit gitmiyor; bir basıyor, bir basmıyor filan… Sarsıntı, sallanma, filan oluyor.

İşte bizim de Allah'ın bize öğrettiği, bize bahşettiği, bizim için kurduğu nizamı çalıştırmayı bilmemiz lazım! Nizam çok güzel, fakat bizler tecrübesiz, acemi… Nizamı kullanamıyoruz.

Bize güzel bir araba verilmiş, bir helikopter verilmiş, bir uçak verilmiş. Kullanmasını bilmiyoruz ki… O olduğu yerde çürüyor,

kalıyor. Biz onlara binip de uçamıyoruz. Allah àrif eylesin, alim eylesin; cahillikten kurtarsın cümlemizi...

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) Allah nasib etmedi mi, insan gelemez. Allah güç, kuvvet vermedi mi, gelemez. Allah sevmedi mi, huzuruna çağırmaz, sokmaz. Gelemedin sen camiye, çünkü Allah'ın hoşuna gitmeyecek bir edepsizlik yaptın, bir günah işledin de, ondan Allah camiye gelmeyi sana nasib etmedi. Sen camiye gelemiyorsan, ona ağla!

"—Ben ne biçim Müslümanım ki Allah beni evine çağırmadı, beytullaha çağırmadı…"

Her cami Allah'ın evidir. Allah seni evine davet etmiyor. Öteki ziyaretçileri kabul ediyor, seni kabul etmemiş, gidememişsin. Çok büyük mahrumiyet… Bu işi böyle düşünüp, ondan kurtulmanın çaresine bakman lazım!

h. Ezan Okunurken Müezzini Tasdiklerdi

Hz. Aişe Validemiz'den bildirildiğine göre:[61]

كَانَ إِذَا سَمِعَ الْمُؤَذِّنَ يَتَشَهَّدُ ، قَالَ: وَأَنَا ، وَأَنَا (د. ك. عن عائشة)

RE. 535/15 (*Kâne izâ semia'l-müezzine yeteşşehhedü kàle: ve ene, ve ene…*)

Müezzin, (*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah… Eşhedü enne muhammeden rasûlü'llah*) diye bağırırken, "Şehadet ederim ki Allah'tan gayrı bir mâbud yoktur, ancak Allah vardır. Şehadet ederim ki Muhammed-i Mustafa onun elçisidir, rasûlüdür, onun gönderdiği peygamberidir." diyor ya müezzin, bağırıyor…

Tabii Peygamber Efendimiz'in çeşitli müezzinleri vardı. En meşhuru Bilâl-i Habeşî Hazretleri'ydi. Müezzin öyle şehadet ederim ki diye bağırırken, Peygamber Efendimiz de (*Ve ene, ve ene*)

---

[61] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.122, no:442; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.409, no:1788; Ebü'ş-şeyh, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.I, s.434, no:290; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.74, no:18029; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.191, no:6724.

“Ben de şehadet ederim, ben de şehadet ederim.” derdi.

Bu bana şeyi hatırlattı: Rahmetli Hacı Bayram Camii imamını [Zekâi Sarsılmaz Hocaefendi] ziyarete gitmiştik. Felç vardı mübarekte… Yatıyor yatağında… Dışkapı Camii’nden ezan okunuyor. (*Ve ene eşhedü… Ve ene eşhedü…*) diyor, gayet samimi bir tarzda… Allah rahmet eylesin cümle geçmişlerimize, büyüklerimize, hocalarımıza ve ona…

O hatırıma geldi, demek ki bu hadisi, Peygamber Efendimiz’in öyle dediğini biliyormuş da…

Ene ne demek? Ben demek… (*Ve ene*) “Ben de şehadet ediyorum, ben de şehadet ederim!” diye söylerdi Peygamber Efendimiz.

Biz olsak susarız. Yani Peygamber Efendimiz’in çevresine ilgisine bakın! Etrafındaki olan hadiselere alâkasına bakın! Ve o olayların karşısında takındığı tavra bakın!

i. Gök Gürleyince Dua Ederdi

Abdullah ibn-i Ömer RA rivayet ediyor:[62]

كَانَ إِذَا سَمِعَ صَوْتَ الرَّعْدِ وَالصَّوَاعِقِ، قَالَ: اَللّٰهُمَّ لاَ تَقْتُلْنَا بِغَضَبِكَ،

وَلاَ تُهْلِكْنَا بِعَذَابِكَ، وَعَافِنَا قَبْلَ ذٰلِكَ (حم. ت. ك. عن ابن عمر)

RE. 535/16 (*Kâne izâ semia savta’r-ra’dı ve savâik, kàl: Allàhümme lâ taktülnâ bi-gadabike, ve lâ tühliknâ bi-azâbike, ve âfinâ kable zâlike.*)

(*Kâne izâ semia savta’r-ra’dı ve savâik, kàl*) “Gök gürültüsünün, şimşek çaktıktan sonra gök gürlemesinin sesini duyunca Peygamber Efendimiz, derki ki:

(*Allàhümme lâ taktülnâ bi-gadabike*) “Yâ Rabbî, gazabınla bizi

---

[62] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.345, no:3372; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VI, s.101, no:5925; Taberânî, *Dua*, c.ı, s.304, no:981; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.XXXIV, s.298, no:7633; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.76, no:18035; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.191, no:6726.

öldürme… (*Ve lâ tühliknâ bi-azâbike*) Azabınla bizi helâk eyleme... (*Ve âfinâ kable zâlike*) Bizi afiyet ehli eyle, bizi affet… Afiyet sahibi eyle… Her türlü azaptan, ikabdan, belâdan, üzüntüden uzak eyle; afiyet sahibi, saadet sahibi eyle!" diye dua ederdi.

Duayı bir daha söyleyeyim, yazmak isteyenler yazsın: Peygamber Efendimiz gök gürültüsü ve şimşek sesi duyduğu zaman derdi ki:

اللَّهُمَّ لاَ تَقْتُلْنَا بِغَضَبِكَ ، وَلاَ تُهْلِكْنَا بِعَذَابِكَ ، وَعَافِنَا قَبْلَ ذٰلِكَ .

(*Allàhümme lâ taktülnâ bi-gadabike*) "Yâ Rabbî, gazabınla bizi öldürme! (*Ve lâ tühliknâ bi-azâbike*) Azabınla bizi helâk etme! (*Ve âfinâ kable zâlike*) Bizleri bundan önce affeyle, afiyet sahibi eyle, her türlü belâlardan, musibetlerden mahfuz eyle, afiyette eyle!" diye dua ederdi gök gürlediği zaman.

Tabii bu gök gürlemesi hakkında Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerîm'de bildiriyor ki:

وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللّٰهِ

وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ (الرعد:١٣)

(*Ve yursilu's-savâika feyusîbu bihâ men yeşâu ve hüm yucâdilûne fi'llâhi ve hüve şedîdü'l-mihâl*) [Onlar, Allah hakkında mücâdele edip dururken, o yıldırımlar gönderip onlarla dilediğini çarpar. O, azabı pek şiddetli olandır.] (Ra'd, 13/13)

Allah'a karşı gelip de kâfirliklerinde azılı azılı devam eden bazı kimselerin de başına yıldırımları yağdırıp helâk ettiğini Allah-u Teàlâ Hazretleri bu ayet-i kerimede bildiriyor. Bu bir imkândır, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin elinde olan bir imkân… Allah-u Teàlâ Hazretleri dilerse onu kulun başına gönderir, helâk eder.

Allah-u Teàlâ Hazretleri dilerse, günah anında o günahkârın tepesine yıldırımları yağdırır, helâk eder. Amma (*ve ya'fu an kesîr*) Çok günahları affediyor. Çok suçları bağışlıyor Rabbimiz de adamakıllı, mütemerrit olanları cezalandırıyor. Çok hatalarımızı, kusurlarımızı, günahlarımızı; nicelerin, nicelerini bağışlıyor. Rahmetinden, kereminden dolayı…

j. Çirkin İsimleri Değiştirirlerdi

Urve ibn-i Zübeyr Rh.A'ten rivayet edilmiş ki:[63]

كَانَ إِذَا سَمِعَ بِالاِسْمِ الْقَبِيحِ ، حَوَّلَهُ إِلَى مَا هُوَ أَحْسَنُ مِنْهُ

(ابن سعد عن عروة مرسلاً)

---

[63] İbn-i Sa'd, *Tabâkàt*, c.III, s.541; Urve ibn-i Zübeyr Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.157, no:18506; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.191, no:6727.

RE. 536/1 (*Kâne izâ semia bi'l-ismi'l-kabîhi, havvelehû ilâ mâ hüve ahsenü minhu*)

(*Kâne izâ semia bi'l-ismi'l-kabîhi*) "Efendimiz SAS kötü bir isimle karşılaştığı zaman, adamın isminin çirkin olduğunu duyduğu zaman; (*havvelehû ilâ mâ hüve ahsenü minhu*) onu daha güzel bir isme çevirirdi."

Peygamber Efendimiz'in güzel adetlerinden birisi buydu. Mesela:

"—Senin adın ne?"

Diyelim ki kötü mânâsı olan bir isim… Hemen onu değiştirirdi. İyi mânâsı olan bir isme değiştirirdi.

Bizim Hocamız da öyle, bu sünnete uygun olarak, ihvanımızdan bazılarının isimlerini değiştirmiştir.

"—Senin adın Abdurrahman olsun, senin adın şöyle olsun, senin adın böyle olsun diye…"

Ben de onlardan gördüğüme göre soruyorum:

"—Senin adın ne?"

"—Cengiz…"

"—Yahu Cengiz müslüman değildi. Orduyu çekti, nice insanlarla savaştı, nice müslümanları öldürdü. Cengiz'in putperest olan çocukları, İslâm ülkelerine saldırdılar, İslâm ülkelerini yaktılar, yıktılar. Şehirde taş üstünde taş, ayak üstünde baş bırakmadılar. Bağdat'a girdiler, Bağdat'ı yağmaladılar, katliam yaptılar. Bağdat'ın önünden geçen Dicle Nehri'ne kütüphanedeki kitapları attılar. Bağdat önünden geçen bu nehrin bir müddet suları kırmızı aktı, öldürülen insanların kanlarından… Bir müddet siyah aktı, atılan kitapların mürekkebinden...

Şimdi böyle bir adamın ismini ne diye koyarsın kendi çocuğuna? O da öyle mi olsun? Koy bir müslüman ismi, koy bir peygamber ismi, koy bir güzel isim, koy bir mübarek isim. Efendimiz böyle değiştirirdi.

Peygamber Efendimiz'in adetlerinden birisi de eşyalarına isim

koyardı. Kılıcının ismi vardı, devesinin ismi vardı… Eşyalarına isim koymak adeti vardı. Güzel bir isimli kimse gördüğü zaman, onunla tefeül ederdi, hayra yorardı, sevinirdi.

Meselâ, Süheyl adında birisi geldi.

"—Kim geldi?"

"—*Süheyl* geldi."

Sehl ne demek? Kolaylık demek.

"—Ha işimiz kolay olacak!" diye ondan hayırlı mânâ çıkartırdı. Yâni isminin güzelliğinden, hayırlı mânâ çıkartırdı. Böyle tatlı, latif adetleri vardı Peygamber SAS Efendimizin…

Siz de çocuklarınıza kötü isim koymayın! İsim önemli. Kötü isim koymayın, iyi isim koyun. Çünkü kötü isim koyarsanız, *rùz-i mahşer*de evladınız sizden davacı olur. Evlâdın baba üzerindeki haklarından biri de ismini güzel koymaktır.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[64]

حقُّ الوَلَدِ عَلٰى وَالِدِهِ: أنْ يُحْسِنَ اسْمَهُ ، وَأَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ ،
وَ يُزَوِّجَهُ إِذَا أَدْرَكَ (أبو نعيم عن أبي هريرة)

RE. 276/7 (*Hakku'l-veledi alâ vâlidihî*) "Çocuğun babası üzerinde hakkıdır, (*en yuhsine'smehû*) babanın çocuğuna güzel bir isim vermesi, ismini güzel koyması çocuğun hakkıdır." Bu bir.

(*Ve en yuallimehu'l-kitâbete*) "Ve babanın çocuğuna yazıyı öğretmesi, yâni ilim irfan öğretmesi, terbiye etmesi; iki...

(*Ve yüzevvicehû izâ edreke*) Evlenecek çağa ulaşınca da onu evlendirmesi." Bu da üç…

Bazen çirkin isimler koyuyorlar. Şaşırıyor insan, nasıl koydu bu ismi filan diye… Değiştirmek lazım! Soyadını da bazen öyle kötü koyuyorlar, kendi ismini de kötü koyuyorlar. İyi isimler koymaya

---

[64] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2670; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Iyâl*, c.I, s.332, no:171*; Ebû Hüreyre RA'dan.*

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.544, no:45191 ve s.625, no:45416; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.135, no:11620.

gayret etmek gerekiyor.

k. Su İçerken Üç Defa Nefes Alırdı

Enes ibn-i Mâlik RA'dan şöyle rivayet edilmiş:[65]

كَانَ إِذَا شَرِبَ تَنَفَّسَ ثَلاثًا ، وَيَقُولُ: هُوَ أَهْنَأُ ، وَأَمْرَأُ ، وَأَبْرَأُ

(حم. ق. عن أنس)

RE. 536/2 (*Kâne izâ şeribe teneffese selâsen, ve yekùlü: Hüve ehneu, ve emreu, ve ebrau*)

"Peygamber SAS Efendimiz su içerken üç defa nefes alırdı. Dinlene dinlene içerdi." Suyu başına dikip, lıkır lıkır lıkır, gümbür gümbür gümbür mideye indirmezdi. Üç defa nefes alırdı. Yani ara verirdi, nefes alırdı. (*Ve yekùlü*) Ve buyururdu ki:

(*Hüve ehneu*) "Bu daha lezzetlidir, böyle hafif hafif, dinlene dinlene içmek, (*ve emreu*) hazma daha faydalıdır, (*ve ebrau*) hastalıklara düşmemek için daha münasiptir."

İnsanı hastalıklara düşürmemek bakımından daha uygundur çünkü terlisin sen, yukarıdan bir bardan suyu bir boşaltıyorsun, yemek borusundan midenin üstüne güm bir bardak su, gümbür gümbür bir gidiyor. Zaten sen terliydin, için sıcaktı. O soğuk su bakıyorsun, midede bir rahatsızlık başlıyor. Boğaz bakıyorsun şişmiş.

"—Galiba soğuk su içtim terli terli..."

Tabii ya, boğazın şişer, konuşamazsın, nefesin tıkanır, ve saire... Onun için suyu Peygamber Efendimiz öyle üç nefeste içerdi.

l. Su İçince Ettiği Dua

---

[65] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.114, no:6008; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.154, no:8213; Beyhakî, Âdâb, c.II, s.100, no:444; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.325; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.65; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.112, no:18227; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.191, no:6729.

Ebû Nuaym şöyle rivayet etmiş:[66]

كَانَ إِذَا شَرِبَ المَاءَ ، قالَ: الحَمْدُ لله الَّذِي سَقَانَا عَذْبًا فُرَاتًا بِرَحْمَتِهِ ، وَلَمْ يَجْعَلْهُ مِلْحًا أُجَاجًا بِذُنُوبِنَا (حل . عن أبي جعفر مرسلاً)

RE. 536/3 (*Kâne izâ şeribe'l-mâe, kàl: El-hamdü li'llahi'llezi sekànâ azben furâten bi-rahmetihî, ve lem yecalhu milhan ücâcen bi-zünûbinâ*)

(*Kâne izâ şeribe'l-mâe, kàl*) Bir de su içtiği zaman dua etmesi var, ne derdi su içtiği zaman: (*El-hamdü li'llahi'llezi sekànâ azben furâten bi-rahmetihî*) "O Allah'a hamd olsun ki bize tatlı, içimi güzel, lezzetli su ikram etti rahmetiyle... (*Ve lem yecalhu minhen ücâcen bi-zünûbinâ*) Bizim günahlarımızdan dolayı bu içilecek suyu acı, tuzlu, içimizi kavuran bir çirkin su yapmadı. El-hamdü lillâh böyle gayet lezzetli bir su yaptı." diye böylece hamd ederdi.

Aşağıdaki hadis-i şerif de aynı konuyla ilgili. Abdullah ibn-i Mes'ud RA rivayet etmiş:[67]

كَانَ إِذَا شَرِبَ تَنَفَّسَ فِي الإِنَاءِ ثَلاثاً ، يُسَمِّي عِنْدَ كُلِّ نفسٍ ، وَيَشْكُرُ فِي آخِرِهِنَّ (ابن السني ، طب. عن ابن مسعود)

---

[66] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.137; Taberânî, *Dua*, c.I, s.280, no:899; Ebû Ca'fer Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.111, no:18226; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, no:191.

[67] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.205, no:10475; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.117, no:9290; Heysemî, Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.129, no:8258; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.112, no:18229; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.191, no:6731.

RE. 536/4 (*Kâne izâ şeribe teneffese fi'l-inâi selâsen, yüsemmî inde külli nefesin, ve yeşkürü fi âhirihinne.*)

(*Kâne izâ şeribe teneffese fi'l-inâi selâsen*) "Üç defa nefes alırdı ve (*yüsemmî inde külli nefesin*) her birinde besmeleyi çekerdi. (*Ve yeşkürü fi âhirihinne*) En sonuncuda da Allah'a şükrederdi. *El-hamdü li'llâh* derdi, 'Çok şükür yâ Rabbi!' derdi, şükrederdi."

m. Su İçerken İki Defa Duraklardı

Abdullah ibn-i Abbas RA'dan şöyle rivayet edilmiş:[68]

كَانَ إِذَا شَرِبَ تَنَفَّسَ مَرَّتَيْنِ (ت. ه. عن ابن عباس)

RE. 536/5 (*Kâne izâ şeribe teneffese merreteyni*) "İçtiği zaman iki defa duraklardı." Yani üç nefes ediyor, sonuncusu artık sayılmamış oluyor.

Demek ki, suyu yavaş yavaş içmek önemli oluyor, Peygamber Efendimiz'in sünneti oluyor. Besmeleyle başlamak gerekiyor, sonunda hamd etmek, şükretmek gerekiyor. Bir defada içmemek uygun oluyor sıhhat bakımından, afiyet bakımından, lezzet bakımından... Bir de o suyu veren Allah'a hamd etmek, 'El-hamdü lillah bize böyle tatlı, güzel su nasip etti; tuzlu, acı su vermedi.' diye onun nimetini düşünmek, rahmetini düşünmek uygun oluyor.

Biz de suyu böyle yavaş yavaş içmeye, oturarak içmeye gayret edelim. Böyle sünnet-i seniyyeye uygun hareket etmeye ihtimam gösterelim, çocuklarımızı da o tarzda yetiştirelim!

Bilmece gibi soruluyor:

"—Bir bardak suyun üstünde ne vardır, altında ne vardır?"

Bilmece… Çocuğa soruyorsun:

"—Bir bardak suyun üstünde ne var, altında ne var?"

---

[68] Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.98, no:1808; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.284, no:2571; Taberânî, *Mu'ceü'l-Kebîr*, c.XI, s.410, no:12164; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.112, no:18228; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.191, no:6730.

“—Her tarafında su var…”

“—Hayır, üstünde besmele var, altında hamd var.”

İçerken (*Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*) diyorsun, en sonunda da (*El-hamdü li’llâh*) diyorsun.

Rahmetli, cennet mekân, Fatih Sultan Mehmed seferden dönüyormuş. Gebze taraflarında bir yerde, bir köyde mola vermişler. At üstünde gelmiş. Hararetli, terli, sıcak… Bir köye gelince, köyden kadının birisi bir tas ayran sunmuş. Yaşlı bir kadın… Tabii hemen çok susamış olduğu için ayranı almış, içecek ama yavaş yavaş içmiş.

Tasın içinde birkaç tane saman çöpü varmış. Kadının hatırı kırılmasın diye elini de sokmamış kabın içine... Böyle ağzına yaklaşınca çekiyormuş tası. saman çöpü ağzına girmesin diye. Böyle yavaş yavaş içmiş.

“—Allah razı olsun, çok makbule geçti!” demiş. “Tam da çok susamıştım, bu ayran çok yaradı, çok makbule geçti, sağ olasın!” falan demiş. Ama gene söylemekten kendini alamamış, “Bir de üstünde birkaç tane saman çöpü olmasaydı nine!” demiş. “Bu üstündeki saman çöpleri de olmasaydı, daha da iyi olmaz mıydı?” falan deyince,

“—A sultanım! Ben onları ayranın üstüne mahsus koydum.” demiş. “Sen seferden terli terli geliyorsun, delikanlısın, onu birden içersin, hasta olursun diye; birden içmeyesin diye mahsus koydum.” demiş.

O köyden çok mülkler almış da o kadına bağışlamış, o güzel düşüncesinden dolayı.

Bu da bir hatıra olarak hatırınızda kalsın.

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

12. 02. 1989 – İskenderpaşa Camii

06. CENAZE ESNASINDA HÜZÜNLENİRDİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Alâ külli hàlin ve fî külli hîn… Âlâ neâmihi'z-zâhiretü ve'l bâtıneh… Ve âlâ külli hâl… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr...
Kâne'n-nebiyyü kemâ ruviye ennehû kân:

كَانَ إِذَا شَهِدَ جَنَازَةً ، أَكْثَرَ الصُّمَاتَ ، وَأَكْثَرَ حَدِيثَ نَفْسِهِ

(ابن المبارك ، وابن سعد عن عبد العزيز بن أبي داود مرسلاً)

RE. 536/6 (*Kâne izâ şehide cenâzeten, eksere's-sumâte, ve eksere hadîse nefsihî.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi, ihsanı ve ikramı dünyada ve âhirette üzerinize olsun. Rabbimiz iki cihan saadetine cümlenizi nâil eylesin.
Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek âdetlerinden, îtiyatlarından, hâlinden, şemâilinden, sîretinden rivayetleri okumaya devam ediyoruz.
Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi

olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

……………………………

a. Cenazede Tefekkürü Çok Olurdu

Mukaddimede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 536. sayfasındaki 6. hadis-i şeriftir.

Rivayet edilmiş ki:[69]

كَانَ إِذَا شَهِدَ جَنَازَةً ، أَكْثَرَ الصُّمَاتَ ، وَأَكْثَرَ حَدِيثَ نَفْسِهِ

(ابن المبارك ، وابن سعد عن عبد العزيز بن أبي رواد مرسلاً)

RE. 536/6 (*Kâne izâ şehide cenâzeten, eksere's-sumâte, ve eksere hadîse nefsihî.*)

(*Kâne izâ şehide cenâzeten, eksere's-sumâte*) "Peygamber SAS vazife yapmak, namazını kılmak, dua etmek üzere bir cenazede hazır bulunduğu zaman, çok sükût ederdi; (*ve eksere hadîse nefsihî*) ve kendi nefsine, kendi kendine konuşması çok olurdu."

Peygamber Efendimiz'de *hadîs-i nefs* yani mülâhaza, tefekkür, kendi kendisine, içinden derin derin düşüncelere dalma çok olurdu.

İkinci rivayet:[70]

كَانَ إِذَا شَهِدَ جَنَازَةً ، رُئِيَتْ عَلَيْهِ كَآبَةٌ ، وَأَكْثَرَ حَدِيثَ النَّفْسِ

(طب. عن ابن عباس)

RE. 536/7 (*Kâne izâ şehide cenâzeten, rüiyet aleyhi keâbetün, ve eksere hadîse'n-nefs.*)

(*Kâne izâ şehide cenâzeten*) "Peygamber SAS Efendimiz bir cenazede hazır bulunduğu zaman, (*rüiyet aleyhi keâbetün*) üzerinde mahzunluk, gamlılık, kederlilik havası görünürdü. (*Ve eksere hadîse'n-nefs*) Ve kendi kendine tefekkürü, mülâhazası, kendi nefsiyle söyleşmesi, içinden düşünmesi çok olurdu."

---

[69] İbn-i Sa'd, *Tabâkàt*, c.I, s.385; Abdül'aziz ibn-i Ebî Râved Rh.A'ten.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.338; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.68, no:257; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.158, no:18511; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.191, no:6732.

[70] Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XI, s.106, no:11189; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.158, no:18512; *Feyzü'l-Kadîr*, c.V, s.185, no:6733.

Üçüncü rivayeti de okuyalım:[71]

كَانَ إِذَا شَيَّعَ جَنَازَةً علاَ كَرْبُهُ ، وَأَقَلَّ الْكَلاَمَ ، وَأَكْثَرَ حَدِيثَ النَّفْسِ

(الحا كم في الكنى عن عمران بن حصين)

RE. 536/7 (*Kâne izâ şeyyia cenâzeten alâ kerbuhû, ve ekalle'l-kelâme, ve eksera hadîse'n-nefsi*)

(*Kâne izâ şeyyia cenâzeten alâ kerbuhû*) "Cenazeyi teşyî ettikleri, uğurladıkları zaman kabristana, âhiret alemine, hüzünleri, üzüntüsü yükselir, ziyadeleşir; (*ve ekalle'l-kelâm*) sözünü az söyler, sözü azalır; (*ve eksera hadîse'n-nefsi*) kendi kendine mülahazası, kendi içinden tefekkürü çoğalırdı."

Muhterem kardeşlerim!

Bu hadîs-i şerîflerin biraz izahına geçelim. Ölüm acı ve gerçek bir hadise. Hepimizin çevresinde, hepimizin başında. Yaşayan herkes ölümü tadacak. Ölümden kaçmak ve kurtulmak mümkün değil. Ve ölümün ne zaman olacağını, nerede olacağını da bilemiyoruz. Ne kadar yaşayacağımızı da bilemiyoruz. Akıllı insanın bu durumda yapacağı, ölüme daima hazır olmaktır. Tasavvufun da yaptığı budur. Bizim yolumuzda, büyüklerimizden gördüğümüz edep, terbiye de budur. Bizim kardeşlerimizin bir kısmı;

"—Mehdi çıkmış, çıkacak, yaşıyor, şimdi 20-25 yaşında yaşıyor..." gibi sözler söyledikleri zaman, dedik ki:

"—Gaybdır. Allah bilir. Sizin kesin bir deliliniz yoksa bunu böyle söylemeyin, biz uygun görmüyoruz." dedik.

Ama şunu Peygamber Efendimiz çok net söylüyor ki, ölüm herkesin başında:[72]

---

[71] Dâra Kutnî, *el-Mü'telif ve'l-Muhtelif*, c.I, s.195014; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.158, no:18513; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.191, no:6734; *Feyzü'l-Kadîr*, c.V, s.186, no:6734.

[72] Lafız farkıyla: Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.285, no:1117; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ (الديلمي عن أنس)

(*İzâ mâte'l-insânü*) "İnsan öldüğü zaman, (*fekad kàmet kıyâmetühû*) onun kıyameti kopmuş demektir."

Mehdi 25 yaşındaymış, 40 yaşına kadar 15 sene bekleyeceğine bir an sonra, yarın öleceğini düşün! Niye o kadar geriye atıyorsun? Hemen öleceğini düşün, ölümün başında dolaştığını düşün. Her zaman ölüme hazır ol!

Edebiyat kitaplarında rastlamışsınızdır, "ölmeden evvel ölmek" diye bir tavsiye veya bir felsefî, edebî söz vardır. Ölmeden evvel ölmek. Hem "ölmeden evvel" diyor, hem de "ölmek" diyor.

Bu nasıl olur?

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1072, no:42748; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1615, no:2618; Süyûtî, *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.IV, s.65, no:2781.

Büyüklerimiz; “tefekkür-ü mevt” ile olur demişler. Yani ölümü düşünürsün, ölümden sonraki hâli düşünürsün, kendini ölmüş farz edersin. Öldükten sonra başına gelecek olan hadiseleri; kefenlenmeni, yıkanmanı, namazının kılınmasını, kabre girdiğini, kabirde Münkereyn’in suallerini, cevaplarını; o kabirden kalktığın zaman mahşer gününü, mahşer gününde defterlerin verildiğini, hesapların açıldığını, sevapların, günahların tartıldığını düşünürsün.

Ehli cennetin yüzleri ak pak olarak cennete gittiklerini, sevinçli nurlu bahtiyar kimseler olarak ebedî saadete erdiklerini düşünürsün. Ehli cehennemin mahvolduğunu, perişan olduğunu, feryad u figân ettiğini, saçını başını yolduğunu, diz dövdüğünü, göğüs dövdüğünü, yalvarmanın yakarmanın fayda vermediğini, onların o kara yüzlerine bakıp, meleklerin, zebanilerin onları yakalayıp saçından, ayağından yüzüstü sürüyerek, yüzüstü sürükleye sürükleye o yüzün ne hâle geldiğini düşünün. O horluğu, o hakareti, cehenneme atıldığını düşünürsünüz.

Her gün düşünürsünüz. Her gün zikre oturduğunuz zaman düşünürsünüz ki ölümün gerçek duygusu içinize yerleşsin. Aksi takdirde;

“—Tamam tamam, anladık canım, öleceğiz işte, tamam...” filan diyor millet.

“Tamam tamam...” diyor ama hiçbir şey anlamadı; hiçbir şey anlamıyor, hiçbir şey düşünmüyor.

Hani çocuk böyle meraklı bir hikâye kitabına daldığı zaman;

“—Evladım haydi şunu getir.”

“—Hı hı...” diyor.

“—Evladım haydi şunu şöyle yap.”

“—Tamam tamam...” diyor.

Sonra başını kaldırıyor:

“—Ne demiştin anne?”

“—Demin üç defa söyledim ya sana...”

Kitap okuyordu, farkında değil. “Hı” dedi ama farkında değil. İçine işlemedi yani duyduğu söz kulağından gönlüne tesir etmedi, mantığına intikal etmedi.

Birçok kimse ölümü böyle koyun kaval dinler gibi dinler. Pek umurunda değildir. Ancak bazen insan bir ağır hastalığa düştüğü

veyahut yaşlandığı, veyahut yakınlarından birisinin bir vefatı halinde veyahut bir amansız hastalık emaresi belirdiği zaman, bu gibi hallerde biraz ölümü daha gerçek olarak düşünüyor.

Bizim profesör vardı, ben onun fakültede asistanıyım,
"—Uzat elini..." dedi.
Tuttum, kalbi küt küt küt, böyle hızlı hızlı çarpıyor.
"—Buna işte aşırı çarpma, *ekstrasistol* derler." dedi.
Yaşlı adam, beyaz bıyıklı filan, böyle yetmişlik bir kimseydi.
"—Bu ilk önce bir lokantada geldi, o zaman ölümden çok korkmuştum. Şimdi yavaş yavaş biraz hazmettim o korkuyu." dedi.
Muhterem kardeşlerim! İşte o gibi durumlarda filan insan hisseder ama işin acı olan tarafı şudur; insan ölümü sezdiği zaman iş işten geçmiş oluyor. Ömür geçmiş, gençlik gitmiş oluyor. Elindeki imkânlar kaybolmuş, fırsatlar kaçmış oluyor. Seneler yok olmuş, silinmiş oluyor. Ondan sonra aklı başına geliyor, bu sefer diyor ki:

أَلاَ لَيتَ الشَّبَابُ يَعُودُ يَوْماً
فَأُخْبِرَهُ بِمَا فَعَلَ الْمَشِيبُ

Elâ leyte'ş-şebâbü yeùdü yevmen
Feühbirehü bimâ feale'l-meşîbü

"Ah, keşke gençlik geri gelseydi de, ihtiyarlığın benim başıma neler getirdiğini ona anlatsaydım." diyor.
Gelmez. Değil gençlik, bir an önceki saniye bile geri gelmez. Bu çark hiç geri tarafa doğru çalışmaz. Böyle bu tarafa doğru bir diş attı mı mümkün değil geri gelmesi; dâimâ ileriye doğru gider. Ve insan bir gün bakarsın ki, hiç de hazırlıklı değilken Azrail AS karşısına gelivermiş:
"—Ver bakalım emaneti."
"—E daha ben hazırlanmadım hiç, hiç hazırlanmadım!"
Öyle yakalanır, çoğu kimse öyle yakalanıyor.

b. Sermayesi Eriyen Kimse

Evliyâullahtan bir zât, müridleriyle bir yerden bir yere gidiyormuş. Sıcakmış, yaz günüymüş. Buz satıcısı, devenin iki tarafına buzları çuvallara sarmış, çuvalların içinde buzlar duruyor. Bir taraftan da damlıyor ama mümkün mertebe ıslak şeylerden sarmış, buharlaşma dolayısıyla çabuk erimesin diye. Kar satıyor, buz satıyor. Arap diyarında lazım. Hemen adam alacak onu, testisinin içine koyacak soğuk su içecek.

O zaman buzdolabı yok, daha başka imkânları yok. Karları dağlardaki mağaralara depo ederlermiş, sıkıştırırlarmış kış günü. Ondan sonra deveciler alırmış, şehirlere getirirlermiş buz satarlarmış. O bir parça buzu aldı mı, şerbetin, hoşafın içine koydu mu, aman ne kadar güzel oldu, serin oldu diye zevkle yerler, içerlermiş o zaman.

Şimdi buzcu buzu satıyor, diyor ki:

ارْحَمُوا مَنْ يَذُوبُ رَأْسُ مَالِهِ يا مسلمين !

(*İrhamû men yezûbu re'sü mâlihî yâ müslimîn!*) "Ey müslümanlar, sermayesi eriyip giden şu adama acıyın!"

Yani Arap diyarında olduğu için adam Arapça bağırıyor. Malını, buzunu satacak ya, böyle bağırıyor;

(*İrhamû*) "Merhamet edin, acıyın! (*Men yezûbu re'sü mâlihi*) Sermayesi eriyip duran şu kimseye acıyın, (*yâ müslimîn*) ey Müslümanlar!"

Çünkü sermayesi devenin üstünde, çuvalın altında, bir taraftan damlayıp duruyor. Kimse satın almazsa sermayesi bitecek. Bir taraftan adam satıyor, "Buuzz.." bilmem ne filan diye bağırıyor, bir taraftan da, "Sermayesi eriyen şu adama acıyın ey müslümanlar! Alın şu malımı bir an evvel..." filan gibi şaka yapıyor.

İnsan böyle bir semt pazarına gittiği zaman, böyle o satıcıların nice tatlı nükteleri, şakaları vardır:

"—Çiçek maşallah! Çiçek çiçek, şuna bak!" filan diye gidersin, çiçek filan yok ortada ama yani "çok taze" demek istiyor.

"—Şerbet şerbet! Bal şerbeti bu!"

"—Un kurabiyesi sabah kahvaltısında al bundan..." filan.

Karpuzu alırsın bakarsın, içi kabak çıktı. Öyle bağırdı, böyle

çıktı, ayrı. Hani böyle bağırıyorlar... O da bağırmış;

"—Sermayesi eriyen şu kardeşinize acıyın ey müslümanlar!" derken, şeyh efendi bir "Ahh!" diyor, yığılıp kalıyor, bayılıyor. Hemen getiriyorlar suları, yüzüne döküyorlar, ovuşturuyorlar bileklerini, yüzünü filan, uyandırıyorlar. Diyorlar ki;

"—Efendimiz! Size ne oldu? Bir şeye çok üzüldünüz, kederlendiniz. Sıhhatli sıhhatli yürüyordunuz, birden, 'Sermayesi eriyen şu adama acıyın!' diye bu buzcu bağırınca onu dinlediniz, ondan sonra bir 'Ah!' çekip, öyle yığıldınız olduğunuz yere…"

Diyor ki:

"—Düşünmüyor musunuz ki onun sermayesi nasıl eriyorsa, bizim de sermayemiz erimiyor mu? Bizim de ömür sermayemiz eriyip gitmiyor mu? Saatler onları eritmiyor mu? Günler onları eritmiyor mu? Yıllar onları eritmiyor mu? Bizim sermayemiz de bunun gibi geçmiyor mu? Onu düşündüm de çok kederlendim, üzüntümden ah ettim, ondan bayıldım."

Muhterem kardeşlerim!

İşte bizim ömrümüz böyle. Bir buzcunun çuvalının içindeki güneşin altındaki buz gibi aşağıdan damlayıp, eksilip duruyor. Ve ne kadar kaldığını da bilmiyoruz. İçinde ne kadar kaldığından da haberimiz yok.

Bir arkadaşım vardı, bir yerde toplandık. İşte bizim arabamızın boyasına tamir yapmıştı.

"—Sizin arabayı biraz daha yenileyelim, biraz daha güçlü motorlu bir araba yapalım!" filan dedi.

"—Eh inşaallah" dedik biz.

Neden inşaallah deniliyor?

Çünkü Allah dilerse olacak. Dilemezse yarına çıkıp çıkmayacağımızı bilmiyoruz ki! Şimdi o, Almanya'ya giderken, bu hududu geçince Bulgaristan'da bir kaza yapıyor, yanındaki arkadaşıyla beraber öldü gitti. Allah rahmet eylesin... Cümle geçmişlerimizle beraber ona da rahmet eylesin... *İnnâ lillâh, ve innâ ileyi râciûn.*

Bak işte ne olacağı belli olmuyor. Yani yarına çıkacağını insan bilemiyor. Ama güçlüydü, kuvvetliydi, pehlivan gibiydi. Belki birkaç kişi köşe başında üstüne çullansaydı hepsini devirirdi ama ecelden kaçamadı. Ecel meleğinin önünden kaçılmıyor. Ne zaman

olduğu da bilinmiyor.

c. Ölüme Hazırlıklı Olalım!

Onun için ölüme hazırlanalım. Hazırlanalım değil de hazırlıklı bulunalım. Hazır olalım. Vasiyetimiz yastığımızın altında hazır bulunsun:

"—Evlatlarım ben öldükten sonra beni seviyorsanız, en büyük vasiyetim takvâ ehli olun. Dinden, imandan ayrılmayın. Namazınızı, ibadetinizi bırakmayın. Benim ruhumu şâd etmek istiyorsanız, dindarlığınızda bir gevşeme olmasın. Benim malımın şu kadarı şurayadır, şu kadarı şurayadır, şu kadarı şurayadır. Öldükten sonra beni filanca yere gömün. Şu hayrı yapın, şu hasenatı yapın. Şuraya şu kadar borcum vardır, onu ödeyin. Şuradan şu işi yapın, filanca kimseye şöyle borcum vardır, onu ödeyin."

Böyle vasiyeti hazır olmalı. Zihnen de insan ölüme hazır olmalı!

Rabia-ı Adeviyye, o mübarek hatun, sabaha çıktığı, uyandığı zaman nefsine dermiş ki:

"—Ey nefis! Bugün senin son günündür. Akşama çıkmaz, ölürsün sen. Onun için bugününü Allah'ın rızasına uygun geçir. İbadet et, taat et, sevaplı işler yap!"

Akşam olunca da:

"—Haydi bugün ölümden kurtuldun, ama bu gece öleceksin. Sabaha çıkmazsın. Haydi bu geceyi son gecen olarak Allah'a güzel ibadetle, taatle geçir." dermiş.

Sabaha kadar hayır, ibadet yaparmış. Ertesi gün yine:

"—Bu son günündür." dermiş.

Zarar mı etti? Öyle yapan zarar mı etti? O mu zarar ediyor bizim zamanımızdaki ölümü hiç düşünmeyenler, hiç hazırlanmayanlar mı zarar ediyor?

"—Yok canım daha genciz, dur bakalım daha hocam, daha çok yaşayacağız.

Gencim, ölmem; arzular kanımda bir çağlayan,
Şırıl şırıl… Şırıl şırıl…

Ama senin ölmem demenle Azrail insanın yakasını bırakmıyor ki... Bazen gelir de hastanın başucunda bekleyen insanın canını alır. Hasta sağlam kalkar, hastayı bekleyen insan ölür.

Yakınlarımızdan oldu, yani bildiğimiz bir kimse; hasta bekleyen bey öldü, onu gömdüler, ötekisi geriye kaldı. Kimin ne yapacağı belli olmuyor. Hazırlıklı olalım. Hayatın yapısını bilelim. Bu ömrün vefasızlığını, zamanın süratle geçtiğini bilelim, hazırlıklı olalım. Ölümden ibret alalım.

Hz. Ömer RA mührüne yazdırmış:[73]

---

[73] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.353, no:10556; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.302, no:1410; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Yakîn*, c.I, s.117, no:31; İbn-i Asâkir, *Ta'ziyetü'l-Müslim*, c.I, s.50, no:63; Ammâr ibn-i Yâsir RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.217; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IIIL, s.194; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.37, no:148; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.354; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXI, s.323; İbn-i Hacer, *Tehzîbü'l-Tehzîb*, c.VII, s.386; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXIV, s.260.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.804, no:35818; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.928, no:1933.

كَفٰى بِالْمَوْتِ وَاعِظًا يَا عُمَرُ!

(*Kefâ bi'l-mevti vâizan yâ umer*) "Ey Ömer! Vâiz olarak sana ölüm yeter!"

Kürsüye çıkmış adamları dinlemeye ne hacet, işte cenaze, işte kabir, işte selvi, işte kabir taşı... Söylemiyor mu sana bir şeyler?

Sessiz vâiz. Sessiz ama neler söylüyor. O selviler, o taşlar neler söylüyor... Bu kavuk gösteriyor ki, bir zamanlar bu adam sadrazamdı, kazaskerdi, devletli bir adamdı, vezirdi ama şimdi toprağın altında. Kabrini açsan kim bilir ne halde!.. Belki toprak belki...

Peygamber Efendimiz, "Toprak iki kimsenin cesedini yemez." buyurmuş.

ان الأمير العادل والعالم العامل لا تأ كل الارض لحومهما

(*İnne'l-emîra'l-'âdile ve'l-âlime'l-'âmile lâ te'külü'l-ardu luhûmehümâ*) "Adaletle hükmeden hükümdarın ve ilmiyle âmil olan alimin tenini toprak çürütmez." buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Harunu'r-Reşîd'in yanında okunmuş bu hadîs-i şerîf. Onun üzerine demiş ki:

"—Müslümanın mezarı açılmaz ama şu İran hükümdarlarından Enûşirvân-ı Âdil veya Nûşirevân-ı Âdil denilen bir Sasani hükümdarı var, adaletli diye tarihe geçmiş. Bakalım gerçekten adaletli miymiş, değil miymiş, açalım şunun kabrini, görelim. Çürümüşse adaletli değil, laf boşuna söylenmiş ona. Bu sıfata layık değil. Bakalım nasıl?"

Açmışlar, bakmışlar ki cesedi aynen duruyor. Aynen öyle duruyor!

Ama öyle adaletliymiş ki... Ava çıkmışlar, avda av avlamışlar, ocak yakmışlar. Pişirecekler, tuz yok. Demiş ki:

"—Gidin, şu karşı köyden tuz isteyin, tuz ekelim üstüne etin de öyle yiyeyim. Yalnız tuzun parasını verin."

"—Efendim" demişler, "Dağ taş tuz, yani tuzun da parası mı

olurmuş, ne olacak?"

Hoşuma gidiyor sözü:

"—Hükümdar tebânın tuzunu parasız alırsa, memurları derisini yüzer."

Hükümdar tuzu parasız aldı mı, o kapı bir açıldı mı, memurlar neler yapar... Aşağıdakiler derisini yüzerler, alimallah saman doldururlar içine…

"—Onun için parasını verin, kimsenin hakkı üzerimize geçmesin." demiş.

Hocamız RA'i çağırmışlar, demişler ki;

"—Süleymaniye Camii'nin avlusu tanzim ediliyor. Sizin kendisinde okuduğunuz hocanız, filancalar, kabirleri şurada, duvarın şu tarafına alınacak, burası şöyle yapılacak." filan. Hocamız da gitmiş kabir nakli esnasında hazır bulunmuş:

"—Açtılar kabri aynen, hiçbir şeyi değişmeden, öyle öbür tarafa hocamızı naklettik." diyor.

O da ilmiyle âmil olan işte... İlmiyle âmil olan öyle, adaletle idare eden öyle…

Muhterem kardeşlerim!

Bu dünyada insanı överler göklere çıkartırlar, alkış tutarlar, şiirler yazarlar, kasideler yazarlar. İnsanı Allah övsün, Allah sevsin. Bu dünya insanlarının övmesi, sevmesi rüzgar fırıldağı gibidir. Rüzgar buradan estiği için o tarafa doğru dönüyor. Öbür taraftan eserse o tarafa doğru döner; hiç belli olmaz.

Bizi 1981'de İran'a çağırdılar, devlet tarafından gönderildik. Baktık ki İran şâhının heykeline bir ip takmışlar, çekmişler devirmişler bronz heykeli yere... Kafası bir tarafa gitmiş, kolu bir tarafa gitmiş. Bir zaman o orada dik duruyordu ama işte şimdi devrim oldu, durum değişti, o şimdi yerde... Onun için hepsi geçiyor, hepsi fanî...

Her şey fanî, kalır hak...
Sen hak ile olmaya bak!

Yani Cenâb-ı Hakk'ın sevgili kulu olursan, Allah severse ne âlâ… Allah sevmezse, cümle cihan halkı sevse faydası yoktur. Allah

sevdi mi, cümle cihan halkı düşman olsa zararı yoktur. Allah sevdi mi dünya ve âhiretin saadetine erdirir.

Peygamber SAS Efendimiz, kendisi Allah'ın en sevgili kuluydu. Cennetle müjdelenmişti. Hayatında Mirac'a çıkmıştı. Cenneti, cehennemi görmüştü. Kendisine cennette verilecek Makâm-ı Mahmûd'u görmüştü, biliyordu. Her hâli biliyordu ama çok ref'etli, çok yumuşak kalpli, çok mülayim tabiatlı, çok rikkatli, çok sevgili idi. Torununu kucağına aldı da ağladı. Severken ağladı da, dediler ki;

"—Yâ Rasûlallah! Ne o, ağlıyor musun?"

Bir rivayete göre de çocuğu vefat ettiği zaman tabii ağladı.

"—Biz ağlamayız, biz çocuklarımızı sevmeyiz." dedikleri zaman;

"—Bu Allah'ın insanın kalbine vermiş olduğu bir duygudur, sana vermemişse ne yapayım?" dedi.

Peygamber SAS duygulu, hassas mizaçlı bir kimseydi. Sabah namazından sonra cemaate dönerdi:

"—Hastası olan varsa söylesin, ziyaretine gidelim!" derdi, hasta ziyaretine giderdi.

Mü'minin mü'min üzerindeki haklarından bir tanesi de şudur ki, bir cenaze olduğu zaman öteki mü'minler onun cenazesini kaldıracak, vazifelerini yapacak; yıkayacaklar, kefenleyecekler, kabre koyacaklar, öyle dönecekler.

Peygamber Efendimiz de çok kimselerin cenaze namazını kıldırdı, kabre defninde son hizmeti yaptı. Buna teşyî-i cenâze derler. Cenazeyi teşyî etmek, yerine kadar götürmek.

Bu üç rivayette de görüyoruz ki, Peygamber Efendimiz böyle bir cenazenin peşinde onun merasiminde iken, ona ait vazifeleri yaparken mahzunlaşırdı. Ölüm üzücü bir hadise, büyük bir ibret olduğundan, mahzunlaşırdı ve kendi kendine tefekkürü, içinde mülahazası çoğalırdı. Bizim de öyle olmamız gerekir.

Biliyorsunuz Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfi var:

"—Ben sizi kabir ziyaretinden men etmiştim bir ara, şimdi onu ziyaret edebilirsiniz. Çünkü o size ahireti hatırlatır." diye tavsiyesi var.

"—Çok susardı, sükûtu ihtiyar ederdi ve kendi kendine çok tefekkür ederdi."

Devamlı abdestli gezmek de önemli bir tedbir olmuş oluyor.

Sabahleyin sabah namazını kıldıktan sonra Sure-i Haşr'ın sonundaki *Hüva'llàhü'llezî...* âyetlerini okumak, (*Eûzü bi'llâhi's-semîi'l-alîmi mine'ş-şeytâni'r-racîm*)'i üç defa söyleyip, ondan sonra besmele çekip bunu okumak da bir tedbirdir.

Sabah okunmuşsa akşama kadar 70 bin melek kendisine istiğfar ediyor; akşam okunmuşsa sabaha kadar 70 bin melek kendisine istiğfar ediyor. Biz burada camide okuyoruz. Sizler de okursunuz inşaallah…

Sabah namazından sonra işrak vaktine kadar insan zikirle, ibadetle meşgul olursa, o gün ölürse imanla göçmesine vesile olur. Bunu da bilesiniz.

Geceleyin de abdest alıp yatarsa bu da bir tedbirdir. Abdest alacaksınız, aldığınız abdestle de iki rekât, dört rekât bir namaz kılarsınız. Abdestli olarak yatarsanız, o gece ölüm gelecekse imanla göçmeye garanti ve vesile oluyor.

Yani abdestli yatmaya gayret edin! Bu *Hüva'llâhü'llezî*'yi okumaya gayret edin. Gündüzleri de abdestli gezmeye gayret edin ki, melekler etrafınıza toplanır, şeytan yanınıza sokulamaz. Böylece kendinizi korumaya garantiye bir vesile olmuş olur.

Allah cümle geçmişlerimize de rahmet eylesin, ruhları için Fâtiha okuyalım, buyurun!

………………………

Efendimiz'in cenazede sakin olarak gittiğini söyleyince, bir şeyi de eklemek istiyorum. Hatırlatıverelim, çünkü bazıları yapıyorlar. Peygamber Efendimiz sükût ederdi, kendi kendine tefekkür ederdi. Bir de bizim cenaze teşyî edişlerimizi düşünürseniz hatırlayacaksınız. Hele sevilen kimse olursa, tekbir filan getiriliyor değil mi yüksek sesle? Yok böyle bir şey, mekruh. Böyle bir şey yok…

Peygamber Efendimiz'in yapmış olduğu şey ne? Sükût etmek, mahzun bir şekilde yürümek ve kendi kendine tefekkürde ve mülahazada olmak.

Onun için burada şerhte yazmış ki:

يكره لمشيع الجنازة رفع الصوت بالذ كر والقراءة ويذ كر في نفسه.

(*Yekrahu li-müşeyyii'l-cenâzeti ref'u's-savti bi'z-zikri ve'l-kırâeti ve yezkuru fî-nefsihî*) "Cenazeyi teşyî eden, götüren kimselere zikir için bile ses yükseltmek mekruhtur. Kendisi içinden zikreder."

Hani bir de;

"—Aah! Vah! Kömür gözlüydün, kara kaşlıydın, nereye gidiyorsun bizi bırakıp..."

Nereye gidecek, işte kabristana gidiyor. Yani böyle saç baş yolmak, bilmem neler… Bunlara hiç lüzum yok da... Ona da *niyâha* diyorlar. Yani ölünün arkasından ağıtlar söyleye söyleye, saç baş yolarak...Kimisi yüzünü tırnaklarıyla yırtıyor. Kimisi zincirlerle sırtını dövüyor şak şak, buralarını yırtıyorlar... Böyle şeyler yok!

Şia'nın 10 Muharrem günü yaptıklarının dinde yeri yok.

Cenazeye katılanların zikri bile yüksek sesle yapması mekruhtur. Kendisi içinden zikreder, dua eder.

d. Minbere Çıkınca Cemaate Selâm Verirdi

Câbir ibn-i Abdullah RA şöyle rivayet ediyor:[74]

كَانَ إِذَا صَعِدَ الْمِنْبَرَ ، سَلَّمَ (ه. عن جابر)

RE. 536/9 (*Kâne izâ sa'ide'l-minbera, selleme*) "Peygamber SAS Efendimiz Cuma günü minbere çıktığı zaman, yukarıya çıktı mı, cemaate doğru yüzünü döndüğü zaman, oradan (*Es-selâmü aleyküm*) derdi."

Tabii camiden girdiği zaman der, karşılaştığı insanlara söyler ayrı; bir de oraya çıktığı zaman (*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah*) derdi, minberde selam verirdi.

e. Sabah Namazından Sonra Sakalar Gelirdi

---

[74] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.416, no:1099; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.204, no:5532; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.252; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.333, no:334; İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.IV, s.147; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.64, no:17977; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.192, no:6735.

Enes ibn-i Mâlik RA şöyle rivayet ediyor:[75]

كَانَ إِذَا صَلَّى الغَدَاةَ، جَاءَهُ خَدَمُ أَهْلِ المَدِينَةِ بِآنِيَتِهِمْ فِيهَا المَاءُ،

فَمَا يُؤْتَى بِإِنَاءٍ إِلاَّ غَمَسَ يَدَهُ فِيهِ (حم. م. عن أنس)

(*Kâne izâ salle'l-gadâte, câehû hademü ehli'l-medîneti bi-âniyetihim fîhe'l-mâü, femâ yu'tâ bi-inâin illâ gamese yedehû fîhi*)

(*Kâne izâ salle'l-gadâte*) "Peygamber Efendimiz sabah namazını kıldıkları zaman, (*câehû hademü ehli'l-medîneti bi-âniyetihim fîhe'l-mâü*) Medine ahalisinin hizmetçileri, sakaları, su taşıyanları,

---

[75] Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.468, no:4291; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.137, no:12424; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.380, no:1274; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.154, no:1429; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.422; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.134, no:18363; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.192, no:6736.

içinde su dolu kovalarla Peygamber Efendimiz'in yanına gelirlerdi. (*Femâ yu'tâ bi-inâin illâ gamese yedehû fîhi*) Kendisine hangi kova getirilmişse hayır olsun, bereket olsun diye hepsinin içine elini daldırırdı."

Hiç kimsenin kalbini kırmazdı, hiçbir kimseyi mahzun ve mahrum bırakmazdı; hepsinin içine elini daldırırdı.

Elinde öyle bereket vardı ki, bir keresinde —bu meşhurdur yani yüzlerce insan tarafından görülmüştür— orduda su sıkıntısı oldu. Su yok, çeşme yok, seferdeler. Suya büyük ihtiyaç var. Su kabının içine ellerini daldırdı, herkes o kaptan suyu aldı. Kendileri içtiler, abdest aldılar, hayvanlarını suladılar, hâlâ kabın içinde su vardı.

Demek ki o bereket olsun diye sabahları sakalar gelip sularını ona sunuyorlarmış.

f. Sabah Namazından Sonra Mescidde Otururdu

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Ebû Davud, Tirmizî, Neseî, —bunların hepsi mühim hadis alimleri, büyük kitaplar— Câbir ibn-i Semure RA'dan rivayet etmişler:[76]

كَانَ إِذَا صَلَّى الغَدَاةَ ، جَلَسَ في مُصَلاَّهُ ، حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ

(حم. م. عن جابر بن سمرة)

RE. 536/11 (*Kâne izâ salle'l-gadâte, celese fî musallâhu, hattâ tatlua'ş-şemsü.*) "Peygamber Efendimiz sabah namazını kıldıktan sonra namaz kıldığı mahalde güneş doğuncaya kadar otururdu."

Bunu niye böyle kaynaklarını söyleyerek size naklediyorum?

Bir hoca kardeşimiz, yine bizim ihvanımızdan hoca kardeşimiz, sevdiğimiz kimse yani;

"—Bu sabah namazından sonra oturmak ne oluyor?" gibi böyle

---

76 Müslim, *Sahîh*, c.III, s.424, no:1075; Neseî, Sünen, c.V, s.180, no:1341; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.101, no:21005; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.85, no:2959; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.404, no:1281; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.366, no:1321; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.37, no:26912; Câbir ibn-i Semüre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.50, no:17899; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.192, no:6736.

sormuştu.

Mehmed Zâhid Kotku Hocamız burada oturur, Yasinler okunur, hadîs-i şerîflerden dualar edilir, tesbihler çekilir, hatm-i hâcegân yapılır, işrak namazı kılınır, öyle gidilirdi. Onun zamanında da öyleydi. Şimdi de devam ediyor.

Sanki bu rivayet yokmuş, zayıfmış gibi böyle bir ifadeyle sormuştu. Halbuki Ebû Davud'da, Tirmizî'deki hadîs-i şerîf hasen hadîs-i şerîf. Daha başka kaynaklarda var. Bak buradaki de aynı mânayı kuvvetlendiriyor.

Peygamber Efendimiz'in âdeti hakkında râvi Câbir ibn-i Semure RA diyor ki;

"—Peygamber Efendimiz sabah namazını kıldıktan sonra namaz kıldığı mahalde güneş doğuncaya kadar otururdu."

İşte aynı şeyi tatbik ediyoruz. Yani sünnet-i seniyyeye uyuyoruz. Hatta Peygamber Efendimiz bağdaş kurup otururmuş, güneş doğuncaya kadar öyle beklermiş. Ondan sonra İşrak namazı kılıp gidiyor.

Ebû Davud'un rivayetinde:

"—Böyle hareket ederse, o gün rızkı bol olur. Hatta sabahleyin öyle yapmak bütün afâkı, ufukları dolaşıp da rızık aramasından daha çok kendisine rızık celb eder." diye böyle rivayet ediyor.

Çünkü insan ekseriya:

"—Hocam, kalacağım ama çarşı var, pazar var, dükkân var. Bırak da işime gideyim." diye düşünür.

En çok o sebepten oraya gelmeyebilir. Kimisi de dükkânı açacağım diye o yüzden kalkıp gidiyor. İşte burada oturmak rızkın daha çok kendisine gelmesine vesile olur. Tecrübeyle sabittir.

Bana, "Bizim Hocamız'ın hayatını yaz." dediler.

Ben damadıyım, halefiyim; tabii, pekâlâ, normal. Ben de yazdım. Gördüğüm şeyleri yazdım. Bizim gençlerin arasında mektep-medrese görmüş, mürekkep yalamışlar var. Tabii mâlum biraz da din kitapları filan okumuşlar. Şimdi;

"—Hocamızın gittiği yerde bereket olurdu." dedim ben. Gördüğüm, bildiğim bir şeyden dolayı bereket olurdu diye söyledim.

"—Vay efendim, olur muymuş da, var mıymış da dinimizde bunun aslı esası?!"

Vardır. Yani Allah-u Teâlâ Hazretleri bereket ihsan eder. Eve bereket ihsan eder, sofraya bereket ihsan eder, su kabına bereket ihsan eder, hurma torbasına bereket ihsan eder.

Peygamber Efendimiz'den aldığı hurmayı, hurma torbasına koyuyor da sahabeden bir kimse, ömrünün bilmem kaç senesi o torbadan hurma eksik kalmıyor da, sonra bir şeyde bitirmiş, ondan sonra tüh vah ediyor. Peygamber Efendimiz'in yüzüğü Hz. Osman'ın parmağından o kuyuya düşünceye kadar hal başka oluyor, düştükten sonra başka oluyor. Böyle mânevî şeyler var.

Peygamber Efendimiz'in zamanında böyle olduğu gibi evliyâullaha da böyle oluyor. Salihlerin de durumu böyle oluyor.

Biz Hocamız'la gittiğimiz yerde, yani kıtlık yeri, dağ başı, ıssız yer olsa aynı bereketin olduğunu gördüğümüz için yazdık bunu. Hatta Hocamız dedi ki;

"—Filanca yere gidelim, ayaklarım ağrıyor. Deniz kumunun sıcağı ayaklarının ağrısına iyi gelir." diye.

Tabii deniz mevsimi yok, geçti. Biz oraya gittik ama gittiğimiz yerde yol yok, dükkân yok, fırın yok, bir şey yok. Issız bir yer yani gittiğimiz yer. Hocamızı da biz götüreceğiz oraya, içime bir endişe geldi. Burada ben ne yedireceğim, ne içireceğim, yani nasıl olacak bu iş diye.

Muhterem kardeşlerim! Bir odada hocamız kaldı, bir odada ben kaldım; öbür odalar gıdadan, bolluktan ayak basamayacak kadar doldu! Dükkân yok, pazar yok, çarşı yok. Elmalar, kavunlar, karpuzlar, üzümler, meyveler... Yiyemedik yani.

"—Nasıl oldu?"

Allah müsebbibü'l-esbâb. Filanca getiriyor, falanca getiriyor, filan gibi olur ama gönderen Allah. Yani orada o bolluğu müşahede ettik. Her yerde öyle…

Şimdiki bu hadise neye bağlayacağım, niye bu hadisin arkasından söylüyorum? Sabah namazından sonra böyle işrak vaktine kadar vaktini zikirle ihyâ ederse bir insan, onun da sofrası bereketli olur. Onun için söylüyorum, bilesiniz diye.

g. Sabah Namazından Sonra Cemaatle İlgilenirdi

Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet ediliyor:[77]

كَانَ إِذَا صَلَّى بِالنَّاسِ الْغَدَاةَ ، أَقْبَلَ عَلَيْهِمْ بِوَجْهِهِ ، فَقَالَ: هَلْ فِيكُمْ مَرِيضٌ أَعُودُهُ ؟ فَإِنْ قَالُوا : لاَ ، قَالَ: فَهَلْ فِيكُمْ جَنَازَةٌ أَتَّبِعُهَا ؟ فَإِنْ قَالُوا : لاَ ، قَالَ: مَنْ رَأَى مِنْكُمْ رُؤْيَا يَقُصُّهَا عَلَيْنَا (كر. عن ابن عمر)

RE. 536/12 (*Kâne izâ sallâ bi'n-nâsi'l-gadâte, akbele aleyhim bi-vechihî, fekàle: Hel fîküm marîdun eùdühû? Fein kàlû: Lâ, kàle: Fehel fîküm cenâzetün ettebiuhâ? Fein kâlû: Lâ, kàle: Men raâ minküm rü'yâ yekussuhâ aleynâ.*)

(*Kâne izâ sallâ bi'n-nâsi'l-gadâte*) "Peygamber Efendimiz SAS insanlara sabah namazını kıldırdıktan sonra, (*akbele aleyhim bi-vechihî, fekàle*) yüzünü onlara dönerdi ve buyururdu ki:

(*Hel fîküm marîdun eùdühû?*) "İçinizde hasta olan, hastası olan var mı, ziyaretine gideyim?'" Cemaate sabahleyin böyle söylerdi. (*Fein kàlû: Lâ, kàle*) "Yok yâ Rasûlallah!" diye cevap verirse cemaat, o zaman derdi ki:

(*Fehel fîküm cenâzetün ettebiuhâ?*) "Bir cenazesi olan var mı cemaatten, Medine ahalisinden vefat eden kimsesi olan varsa cenazesine gidelim!"

Cenazeye gitmek çok sevap. Mü'minin ilk müjdesi, cenazesine gelenlerin mağfiret olunmasıdır. Yani mü'min kul cennette çok dereceler alacak. Kabre girdiği zaman, kabir cennet bahçesi olacak. Allah çok mükâfatlara erdirecek de vefat eden mü'min kulun ilk mükâfatı nedir?

Cenazesine gelen mü'minlerin mağfiret olunmasıdır. Cenazeyi teşyî etmek, cenaze namazı kılmak çok sevap. Bir camide bir namazı kıldıktan sonra bir cenaze namazı buldunuz, oh ne mutlu! Hemen Allahu ekber deyip imama uymak lazım! Mümkünse

---

[77] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IXL, s.114; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.50, no:17900; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.192, no:6738; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXVI, s.442, no:39726.

cenazenin peşinden gitmek, biraz taşımak lazım. Mümkünse kabre kadar götürmek lazım. Çok sevap…

“—Var mı cenazesi olan, var mı bir cenaze içinizde, gideyim.” derdi. (*Fein kâlû: Lâ, kàle*) “Hayır, yok yâ Rasûlallah!” derlerse;

(*Men raâ minküm rü’yâ yekussuhâ aleynâ.*) “Sizden kim bir rüya gördü, bize anlatsın.” derdi bu sefer. Rüya tabiri yapardı. Yani cenaze yok, hasta yok, o zaman “Haydi rüya gören birisi varsa söylesin, onun tabirini yapayım!” derdi.

Efendimiz’in rüyaya çok önem verdiğini görüyoruz. Kur’ân-ı Kerîm’de de var. Fakat benim bir şey başıma geldi. Ankara’da vaaz veriyorum. Cami tıklım tıklım dolu, buranın dört misli. Ben de bu rüya ile ilgili biraz genişçe anlattım. Kur’ân-ı Kerîm’den, Yûsuf AS’ın gördüğü rüyalardan, Peygamber Efendimiz’den anlattım.

Rüya önemli çünkü iç aleminize geceleyin bilgiler geliyor. Bu bilgilerin bir kısmı sizin önceden bildiğiniz şeyler değil, hakikaten bir şeyler geliyor. İnsanın bu sosyal, ruhî ve psikolojik hayatında önemli bir hadise…

Meselâ, şahsen ben kendim bir hadise söyleyeyim. Yani lise talebesiyken, ortaokul talebesiyken ertesi gün gireceğim imtihandaki durumu gördüm. Nasıl oluyor bu?

Olmadan evvel bazı şeyi görüyor insan. Rüya esrarengiz ve önemli bir şey. Ruh âlemimizin esrarından, imanla ilgili bir şey. Bunları böyle anlattım, bir tanesi bir kağıt göndermiş, hani böyle kağıt gönderiyorlar ya. Yani Allah’ın kulları hepsi aynı olmuyor;

“—Ben buraya rüya dinlemeye gelmedim, bir daha vaazınıza gelmeyeceğim.”

Dedim ki:

“—Bana itiraz edeceğine, sen git Peygamber Efendimiz’e itiraz et. Çünkü ben hadîs-i şerîfi okuyorum. Sırada o geldi, onu söylüyorum.”

Bak burada da şimdi bu geldi, bunu söylüyorum. Yani hadîs-i şerîfleri seçme mi yapacağız?

Eski adamlardan bir tanesi eline makası almış, Kur’ân-ı Kerîm’in cırt cırt cırt, şu âyetler bu âyetler, kimisini kesmiş, kimisini koymuş, şunlar okunsun da bunlar okunmasın…

أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ (البقرة: ٨٥)

(*Efetü'minûne bi-ba'di'l-kitâbi ve tekfurûne bi-ba'd*) "Allah'ın kitabının bir kısmına inanacaksınız da bir kısmını red mi edeceksiniz? Öyle şey olur mu?" (Bakara, 2/85)

Şu benim işime geliyor, tamam gelsin. Bunlar işime gelmiyor, tamam makasla... Böyle mi olacak?

Hadîs-i şerîfler de öyle. Sen kendini onlara uyduracaksın, onları kendine değil!

Millet şimdi bir yol tutturmuş, İslâm'ı buna uydurmaya çalışıyor. İslâm bunun içine, senin daracık kafana sığmaz ki... İslâm büyük. Kendisi bir yol tutturmuş, İslâm'ı ona uydurmaya çalışıyor. Öyle şey olmaz. Sen kendini, İslâm'ı iyice inceleyip İslâm'a uydurmaya çalışacaksın. Sivriliklerin varsa, İslâm'a giremiyorsan, burada dikenin var, kır; burada sivri tarafın var, yont; şurada bir acayip durumun var, tornalattır. Bir şey yap, oraya uyumlu hale gel de gir şu İslâm'ın kapısından. Giremiyorsan kusur senin. Semeri sırtında oldu mu tabii bazen giremez, onu alacaksın, şöyle yapacaksın, böyle yapacaksın, bir sürü şeyleri olacak...

Millet İslâm'ı kendisine uydurmaya çalışıyor.

"—Bakalım Rasûlüllah Efendimiz nasıl bir hayat yaşamış, ona uyayım. Bakalım Kur'ân-ı Kerîm nasıl bir hayat tavsiye ediyor, ona uyayım." demiyor.

Kur'ân-ı Kerîm'i kendisine uyduruyor. Beğenmediği şeyi reddediyor. "Benim aklım öyle şeye ermez." diyor. Peygamber Efendimiz'in beğenmediği tarafını tevil ediyor. Bakıyorsun alim, müftü, bilmem ne; kitap yazmış. Beğenmediği bir ayet, bir hadis oldu mu aşağıya bir dipnot düşüyor:

"—Bunun mânası bu değildir de bu değildir."

Sen orada zorlanıyorsun. Orada Müslümanlığın ahkâmını kabul etmekte zorluk çekiyorsun.

Sahabeden birisi geldi Peygamber Efendimiz'e:

"—Uzat elini yâ Rasûlallah, sana bey'at edeceğim, söz vereceğim, tâbî olacağım. Ama ben korkak bir adamım, bana cihadı mükellef tutma, cihadı bana emretme!" dedi. "Bir de çoluk çocuğum

çok kalabalık, develerim az, ancak kendi aileme yetebiliyor, bana zekâtı da farz kılma!" dedi.

Peygamber Efendimiz dedi ki:

"—Cihad olmadıktan sonra Müslümanlık neye yarar? Cihad olmadıktan sonra Müslümanlık neye yarar? Cihad olmadıktan sonra Müslümanlık neye yarar?"

Böyle söyleyince:

"—Tamam tamam, affet yâ Rasûlallah! Ne dersen razıyım." dedi, elini sıktı, teslim oldu.

İnsanlar kabul edemiyorlar bazı şeyleri… Hanıma "Örtün!" diyorsun, kabul edemiyor:

"—Arkadaşlarım kızar, darılır, beğenmez!"

Allah beğenmiyor! Allah'ın beğenmesi mi önemli, arkadaşların beğenmesi mi önemli?

"—Sakal bırak!"

"—İhtiyarlayayım da öyle."

Gençliğinde bırakırsan kıymeti var.

"—Hacca git!"

"Biraz yaşlanayım da öyle..."

Yani yorumları da hep öyle. Bakıyorsun mesela günahları işliyor;

"—Yapma bunu!" diyorsun,

"—Allah affeder." diyor.

Allah affeder ama yolunda yürümekte olan insanın istemeyerek, bilmeyerek yaptığı şeyi affeder. Yoksa böyle bile bile içkiyi iç, "Allah affeder." de… "Allah affeder." diye faizi ye. "Allah affeder." diye zinayı yap. "Allah affeder." diye kumarı oyna. "Allah affeder." diye harama bak… Allah o durumda affetmez. Küçük günahlar bile ısrarla büyük olur.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[78]

---

[78] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.199, no:7994; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.456, no:7268: Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.44, no:853; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.218, no:10238; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2072, no:3071; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.452, no:17251.

لاَ كَبِيرَةَ مَعَ الاِسْتِغْفَارِ ، وَلاَ صَغِيرَةَ مَعَ الإِصْرَارِ

(الديلمي عن ابن عباس)

(*Lâ kebîrete mea'l-istiğfar*) "Tevbe ve istiğfarla büyük günah kalmaz. Ne güzel, günahlar affolsun diye *Estağfiru'llah* diyorsun.

(*Ve lâ sağîrate mea'l-isrâr*) "Israrla işlendiği zaman, günahın küçüklüğü kalmaz; küçük günah olmaktan çıkar, büyük günah olur."

Neden?

Israrlı yapıyor, aynen devam ediyor, huy edinmiş...

Millet bunu bilmiyor;

"—Güzele bakmak sevap!" diyor.

"—Çok zikretme, deli olursun!" diyor.

"—Tarikata girme, şöyle olur." diyor.

"—Bu kadar müslüman olma!" diyor.

"—Bu kadar sıkı Müslümanlıkla kafayı üşütürsün." filan...

Yani kendisine göre bir yol tutturmuş. Mecmualar da gerçi onu teşvik ediyorlar.

Bir mecmua yazmış baş tarafa:

"—El-hamdü lillâh laikiz!" diye.

Açıyorsun, içindeki makaleleri okuyorsun, diyor ki:

"—Türkiye'de müslümanlar genellikle hoşgörü sahibi, geniş kafalı. Bayram günü geldi mi camiye gider, namazını kılar. Sırası geldiği zaman da meyhanede de içkisini içer." diyor. "El-hamdü lillâh laikiz!" diyor, yani "Geniş kafalıyız" diyor.

Bu senin dediğin münafıklık, fısk u fücûr! Bunu Allah sevmez ki...

Sonra bizim makalelerimizden pasajlar almış:

"—Bu adamlar İslâm'ı tam uygulamayı istiyor." diyor.

Evet öyle istiyoruz. Tam doğru anlamışsın, yani İslâm'ın eksiksiz uygulanmasını istiyoruz. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emri öyle. Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi öyle... Birazcık müslüman ol, birazcık günah işle, birazcık budiste benze, birazcık hıristiyana benze, birazcık yahudiye benze...

Bizim eski başbakanlardan, Ordinaryüs Prof. Sadi Irmak'ın karısı yahudi imiş. Kendisi tabip, ordinaryüs profesör doktor yani. Bizim arkadaşlar anlatıyorlar:

"—Çocuklar, ben demokratım; bizim çocuğu Cuma günü oldu mu beraber alıyorum camiye götürüyorum, namaz kılıyoruz. Cumartesi oldu mu da anasıyla havraya gidiyor." diyormuş.

Yani sanki bu daha iyiymiş gibi anlatıyorlar anlatırken…

"İnsan biraz hoşgörü sahibi olmalı; zamanı gelince dans etmeli, zamanı gelince günah işlemeli" gibi, bunu hoş görüyorlar.

Öyle şey yok! Peygamber Efendimiz'in hayatı öyle değildi. Peygamber Efendimiz günaha hiçbir şekilde müsamaha etmiyordu. Evlerinin içine bir nakışlı perde asıldı, üstünde hayvan motifi var diye Peygamber Efendimiz o perdeyi hemen kaldırttı.

Peygamber Efendimiz'in sözü, tavsiyesi neyse, kendimizi ona uyduracağız. Müslümanlığı kendimize uydurmaya çalışırsak, o zaman yeryüzünde ne kadar insan varsa, o kadar Müslümanlık çeşidi olur. Ne kadar millet varsa, o kadar çeşitli Müslümanlık olur. Yugoslav Müslümanlığı, Arnavut Müslümanlığı, Yunan

Müslümanlığı, Bulgar Müslümanlığı, Türkiye Müslümanlığı, Laz Müslümanlığı, Kürt Müslümanlığı, Trabzon Müslümanlığı, Diyarbakır Müslümanlığı, Şam Müslümanlığı, Irak Müslümanlığı, İran Müslümanlığı…

Öyle şey olmaz! Darmadağın olur din. Çığırından çıkar. Herkes Kur'ân-ı Kerîm'in çizgisine, hizaya gelecek! Önde gidenler geriye gidecek, geride kalanlar öne gelecek, o çizgiye gelecek. Herkes Rasûlüllah Efendimiz'in çizgisine gelecek. Sünnetin çizgisine gelecek, öyle hareket edecek.

Peygamber Efendimiz rüyaya önem verirdi, yorumlardı ve yorumladığı gibi de çıkardı.

h. Sabahın Sünnetinden Sonra Uzanırdı

Hz. Âişe RA Validemiz'den nakllediliyor:[79]

كَانَ إِذَا صَلَّى رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ، اضْطَجَعَ عَلَى شِقِّهِ الأَيْمَنِ

(خ. عن عائشة)

RE. 536/13 (*Kâne izâ sallâ rek'ateyi'l-fecri, ittacaa alâ şıkkıhi'l-eymeni.*)

(*Kâne izâ sallâ rek'ateyi'l-fecri*) "Peygamber SAS Efendimiz sabah namazının iki rekâtlık ilk sünnetini kılınca, (*ittacaa alâ şıkkıhi'l-eymeni*) sağ yanı üzerine şöyle yatardı. Uyumazdı da hafif uzanırdı."

Bizim rahmetli Vahdeddin Ağabey anlatıyor:

"—Bir gün bizim mescide [İskenderpaşa Camii] girdim baktım, herkes uzanmış yere." diyor.

---

[79] Buhârî, *Sahîh*, c.IV, s.336, no:1090; İbni Mâce, *Sünen*, c.IV, s.46, no:1188; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.254, no:26212; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.21, no:2166; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.301, no:824; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.76, no:27067; Hz. Aişe RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.340, no:2168; Fadl ibn-i Abbas RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.463, no:3310; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.45, no:4665; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.50, no:17901; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.192, no:6739.

“—Nedir bu?”

Almanya’dan gelen müslüman kardeşler duymuşlar bu hadîs-i şerîfi, sabah namazının sünnetini kılmışlar, hepsi şöyle uzanmışlar. Uyumuyorlar da sünnet yerine gelsin diye sağ yanlarına böyle bir uzanmışlar.

Hz. Âişe Validemiz’in anlattığına göre, demek ki evde yapıyordu öyle. Ezan okunduğu zaman sünneti evde kılarsınız, buraya camiye gelebilirseniz öyle gelirsiniz. Hem ev ibadetten nasibini almış nurlanmış olur, hem de böyle bu sünneti de yaparsınız. Şöyle bir uzanırsınız Efendimiz böyle yapardı diye, ne güzel olur.

Çünkü bir insan Peygamber Efendimiz böyle yapardı diye öyle yaptı mı sevap kazanır. Uyurdu, uyursun sevap kazanırsın. Sütü böyle içerdi, içersin sevap kazanırsın. Her şeyimizi ona uydurmamız gerekiyor.

i. Başladığı Nafile İbadete Devam Ederdi

Müslim Hz. Aişe RA’dan şeyle rivayet ediyor:[80]

كَانَ إِذَا صَلَّى صَلاَةً أَثْبَتَهَا (م. عن عائشة)

RE.536/14 (*Kâne izâ sallâ salâten esbetehâ.*) “Peygamber SAS Efendimiz nafilelerden bir namaz kılmaya başladığı zaman, onda sebat ederdi.”

Yani diyelim ki, bizim hocalarımız bize ne tavsiye etmiş?

“—İşrak namazını kılın, sevaptır.”

Tamam, devam edeceksin.

“—Duha namazını kılın.”

Tamam, devam edeceksin.

---

[80] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.284, no:1378; Neseî, *Sünen*, c.II, s.415, no:574; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.40, no:24170; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.457, no:4188; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.485, no:1556; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.446, no:1577; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.194, no:1169; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.320, no:1139; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VII, s.461, no:4489; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.95, no:183; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.20, no:28; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.394, no:1115; Hz. Aişe RA’dan
Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.50, no:17902; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.192, no:6740.

“—Akşam namazından sonra evvabîn namazı kılın.”
Tamam, devam edeceksin.
“—Teheccüd namazı kılmak çok sevaptır.”
Devam edeceksin. Yani başladığı namazda Peygamber SAS Efendimiz sebat gösterirdi. Onun yapılmasına gayret gösterirdi.
Peygamber SAS Efendimiz her şeyinde istikrarlı idi. Yaptığı şeyi güzel yapardı, ibadeti de hakkını vererek yapardı. Bizim de öyle yapmamız lazım.
Bir de biz ibadetin şuuruna varmadan yapıyoruz. Meselâ insan abdest aldı, abdest alırken duaları var bunun…
Abdest alacak kimse, abdeste başlarken *Eûzü-Besmele* çeker. Ellerini yıkarken şu duayı okur:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي جَعَلَ الْمَاءَ طَهُوراً ، وَجَعَلَ الْإِسْلَامَ نُوراً

(*El-hamdü li'llâhi'llezî ceale'l-mâe tahûren, ve ceale'l-islâme nûrâ*) [Suyu temizleyici, İslâm'ı da nur kılan Allah'a hamd olsun!]
Ağız yıkanırken:

اَللَّهُمَّ اسْقِنِي مِنْ حَوْضِ نَبِيِّكَ كَاْسًا ، لاَ أَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَداً !

(*Allàhümme eskınî min havdı nebiyyike ke'sen, lâ ezme'u ba'dehû ebedâ*) [Ey Rabbim, bana Peygamberinin havzından bir kâse içir, ondan sonra hiç susamayayım!]
Buruna su verilirken:

اَللَّهُمَّ لاَ تَحْرِمْنِى رَائِحَةَ نَعِيمِكَ ، وَجِنَانِكَ !

(*Allàhümme lâ tahrimnî râihate naîmike, ve cinânike*) [Allah'ım, Beni nimetlerinin ve cennetlerinin güzel kokularından mahrum etme!]
Yüz yıkanırken:

اَللّٰهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِى بِنُورِكَ ، يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ !

(*Allàhümme beyyıd vechî bi-nûrike, yevme tebyeddu vücûhun ve tesveddü vücûh*) [Ey Rabbim! Nice yüzlerin beyaz, nice yüzlerin kara olacağı o günde yüzümü nurunla beyaz kıl, nurlandır. Ahirette yüzümü kara etme!]

Sağ kol yıkanırken:

اَللّٰهُمَّ أَعْطِنِى كِتَابِى بِيَمِينِي ، وَحَاسِبْنِى حِسَاباً يَسِيراً !

(*Allàhümme a'tını kitâbî bi-yemînî, ve hâsibnî hisâben yesîrâ*) [Ey Rabbim! Kitabımı sağ elime ver ve hesabımı kolay gör!]

Sol kol yıkanırken:

اَللّٰهُمَّ لاَ تُعْطِنِى كِتَابِى بِشِمَالِى ، وَلاَ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي ،

وَلاَتُحَاسِبْنِى حِسَابًا شَدِيداً !

(*Allàhümme lâ tu'tını kitâbî bi-şimâlî, ve lâ min verâi zahrî; ve lâ tuhâsibnî hısâben şedîdâ*) [Ey Rabbim, kitabımı sol elime verme, arkamdan da verme ve hesabımı zorlaştırma!]

Baş meshedilirken:

اَللّٰهُمَّ غَشِّنِى بِرَحْمَتِكَ ، وَأَنْزِلْ عَلَىَّ مِنْ بَرَكَاتِكَ !

(*Allàhümme gaşşinî bi-rahmetike, ve enzil aleyye min berakâtik*) [Allah'ım, beni rahmetinle sar, üzerime bereketlerinden indir!]

Kulak meshedilirken:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِى مِنَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ اَحْسَنَهُ

(*Allahümme'c'alnî mine'llezîne yestemiûne'l-kavle feyettebiûne ahsenehû*) [Ey Rabbim, beni sözü dinleyip de ona en güzel şekilde tâbî olanlardan eyle...]

Boynunu meshederken:

اَللَّهُمَّ أَعْتِقْ رَقَبَتِى مِنَ النَّارِ

(*Allàhümme a'tık rakabetî mine'n-nâr*) [Ey Rabbim, benim boynumu ateş esaretinden kurtar!]

Ayaklar yıkanırken:

اَللَّهُمَّ ثَبِّتْ قَدَمَىَّ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزُولُ فِيهِ الْأَقْدَامُ

(*Allàhümme sebbit kademeyye ale's-sıratı yevme tezûlü fîhî'l-akdâm*) [Ey Rabbim! Nice ayakların kaydığı günde benim

ayaklarımı sırat üzerinde sabit kıl! Ayağımı sırat köprüsünden kaydırıp beni cehenneme düşürme…]

"Yâ Rabbi! Benim ayaklarımı senin yolunda, sırât-ı müstakîmde, cehennemin köprüsü sıratta sabit eyle, kaydırma, düşürme..." diye, "gözümü nurlandır" diye, "aklımı ziyade eyle" diye dualar var; o duaları yapacak.

Namazda söylediği şeylerin hakkını verecek, mânasını bilecek. Rükûya vardığı zaman tam duracak, kalktığı zaman tam duracak. Hızlı hızlı ve şuursuz yapmayacak. Nereye gittiğini, ne yaptığını bilmez bir tarzda yapmayacak.

Peygamber Efendimiz sebatlı idi. Hocamız Rh.A'i de hep öyle düşünüyorum; çok istikrarlı ve çok sebatlı idi. Şu İskender Paşa'ya duayı dünyanın neresini dolaşsa ihmal etmezdi. İskender Paşa'ya duayı illa yapacak. Vâdettiği şeyi yerine getirirdi ve vefâ gösterirdi.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi vefalı, gayretli, istikrarlı, sebatlı kullar eylesin… Güzel huylara sahip eylesin, çirkin huylardan uzak eylesin... Cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

19. 02. 1989 – İskenderpaşa Camii

07. ÖRNEĞİMİZ PEYGAMBER EFENDİMİZ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Alâ külli hàlin ve fî külli hîn… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn… Ve şefîi'l-müznibîne ve üsvetine'l-haseneti muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin zevi'd-sıdkı ve'l-vefâ...
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr...
Kâne'n-nebiyyü kemâ nukile ve ruviye an ebî hüreyrete radıya'llàhu anh, ennehû kân:

كَانَ إِذَا كَبَّرَ لِلصَّلاَةِ، نَشَرَ أَصَابِعَهُ (ت. ك. عن أبي هريرة)

RE. 540/1 (*Kâne izâ kebbera li's-salâti, neşera esâbiahû.*)

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun. Rabbimiz iki cihan saadetine cümlenizi nâil eylesin.

Yeni bir Hicrî yıla girdik. 1410 sene-i hicrîyyesindeyiz. Muharrem ayındayız. Muharrem'in Aşûre'si iki gün önce geçti. Allah bu yeni seneyi Ümmet-i Muhammed hakkında hayırlı eylesin… Sebeb-i fevz ü felâh eylesin… Sizlere ve bizlere rızasına ulaşmayı nasib eylesin…

Muhtelif gayrimüslim diyarlarını gezdim. Kendi ülkemize geldiğimiz zaman yüreğimi tuttum. Sanki kendi ülkemize gelmemişiz gibi; insanların büyük çoğunluğunu Allah'ın emirlerine âsi, İslâm'ın yolundan uzak, kâfirlerden daha da aşağı durumda, şeytana uymuş, nefse tâbi olmuş gördüm.

Allah âhir zamanın fitnelerine bizleri bulaştırmasın. Şeytana uydurmasın. Nefsin oyunlarına düşürmesin. Rızasından hariç iş yaptırmasın. Sayfiyelermiş, plajlarmış, denizlermiş, gezmelermiş

diye rızasına aykırı, gazabını celb edici çirkin durumlara düşenlerden eylemesin... O kardeşlerimizi de lütfuyla ıslah eylesin. Kahrıyla, gazabıyla memleketimiz ahâlisini terbiye etmesin…

a. Rasûlüllah'a Tâbî Olmanın Önemi

Ümmet-i Muhammed için, biz müslümanlar için en önemli nokta Kur'ân-ı Kerîm'e sarılmaktır. Kur'ân-ı Kerîm'e sarılmanın en aşikâr şekli de Peygamber Efendimiz'in sünnetine uymaktır.

Onun için, Kur'an-ı Kerim'de buyuruluyor ki, *bi'smi'llâhir-rahmâni'r-rahîm*:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

(آل عمران: ٣١)

(*Kul in küntüm tuhibbûna'llàhe fe'ttebiùnî yuhbibkümu'llàhu ve yağfirleküm zünûbeküm.*) "Rasûlüm de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyunuz ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın!" (Âl-i İmran, 3/31)

Eğer Allah'ı seviyorsa, insanların Peygamber Efendimiz'e uyması lazım. Kur'an'a sarılana, Kur'ân-ı Kerîm:

"—Bak Rasûlüllah orada, ona tâbi ol, onun peşinden yürü, onun emirlerini tut!" demiş oluyor.

Muhterem kardeşlerim!

O bakımdan hepimiz için en önemli nokta; hani "Azı dişleriyle ve sımsıkı ısırıp da yakalamış gibi" derler, hadîs-i şerîflerde öyle ifade ediliyor, İslâm'a öyle sarılmamız lâzım. İslâm'ın en küçük bir emrinden, hükmünden küçücük bir taviz verdik mi, o taviz büyür büyür, kocaman bir yara olur.

Onun için ailemizde, kendi nefsimizde, yaşayışımızda, hayatımızda, ticaretimizde asla İslâm'dan tenzilât yapmayalım, taviz vermeyelim. Allah'ın emirlerine sırt çevirmeyelim. Rasûlüllah'ın sünnetinden uzak düşmeyelim. Ehl-i küfre benzemeyelim.

Günde 40 defa namazlarda dua ediyoruz:

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (الفاتحة:٥)

(*İhdina’s-sırâta’l-müstakîm*) (Fâtiha, 1/5) “Bizi, senin o cennetine, rızana götüren, dosdoğru yoluna sok! Sırat-ı müstakîm’e sok bizi, ya Rabbi!” diyoruz.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ . غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

وَلاَ الضَّالِّينَ (الفاتحة:٦-٧)

(*Sırâte’llezîne en’amte aleyhim*) “Kendilerine nimetler bahşettiğin, lütuflarda bulunduğun insanların, sevgili kullarının

yoluna bizi sok! Evliyanın yoluna sok ya Rabbi bizi!"

(*Gayri'l-mağdûbi aleyhim*) "Gazap ettiklerinin yoluna sokma, bizi o yola düşürme! (*Ve le'ddàllîn*) Sapıkların yoluna düşürme!" (Fâtiha, 1/6-7)

Günde 40 defa, 40 rekâtta, nafile namaz kılmıyorsak bile farzlarla, sünnetlerle bu kadar söylemiş oluyoruz. Bunun şuuruna erelim de kılık kıyafetimizden yaşayışımıza, düşüncemize kadar her şeyimizde ufacık bir taviz dahi vermeyelim. Tam Resûlullah Efendimiz'in yolunca yürüyelim.

Zaten burada bizim yıllardır yapmak istediğimiz, anlatmak istediğimiz şey de budur. Yani bu fikri benimseyebilmiş olan bir kardeşimize ne mutlu! Kur'an yolunda yürüyecek, Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılacak...

Peygamber SAS Hazretleri müjdeliyor ki:[81]

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي ، عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي ، فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ

(الديلمي ، وابن حجر ، عد. عن ابن عباس)

(*Men temesseke bi-sünnetî, inde fesâdi ümmetî, felehû ecru mieti şehîd*) "Ümmetimin bozulduğu, şaşırdığı, bocaladığı; ana zihniyetini kaybettiği devrede, âhir zamanda benim sünnetime sarılan kimselere; yâni fesâda uğramayan, kendisi şaşırmayan, sapıtmayan, sünnet-i seniyyeye uygun yaşayan insanlara Allah yüz şehid sevabı verecek!"

Yüz şehid sevabı kadar sevap alacak. Halbuki tek bir şehid sevabıyla insan cennete girecek. Bi-gayri hisâb cennete girecek. Allah-u Teàlâ Hazretleri şehidlerden hesap sormayacak. Duhûl-i evvelîn ile onlar cennete girecekler. Bir şehid sevabı bile insanı ihyâ etmeye yetip artacakken, 100 şehid sevabı veriyor sünnet-i seniyyeye sarılana!

Onun için, gelin bırakalım bu şeytanın oyunlarına gevşek

---

[81] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.198, no:6608; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.II, s.246, no:1033; İbn-i Adiy, *Kâmil fî'd-Duafâ*, c.II, s.327; Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.221, no:217: Ebû Abdillah ed-Dekkak, *Meclis fî Ru'yetu'llah*, c.I, s.218, no:503; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

gevşek durup da tutunmayı, yakalanmayı; Rasûlullah Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine sımsıkı sarılalım! Her işimizi ona göre ayar edelim, ona uyduralım! Giyimimiz, kuşamımız, hayat tarzımız, yaşam tarzımız sünnet-i seniyyeye uygun olsun, iki cihan saadetine nâil olalım…

Peygamber SAS Efendimiz'in nasıl yaşadığını, Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Hocamız Rh.A, hadislerden müteşekkil bir koleksiyon olan *Râmûzü'l-Ehâdîs*'i yazdıktan sonra, arka tarafına 519 ile 562 sayfalar arasına 43 sayfa, 701 hadis-i şerif, (*Kâne rasûlü'llah salla'llahu aleyhi ve sellem yef'alü kezâ, kezâ, kezâ...*) "Rasûlüllah Efendimiz şöyle yapardı, böyle yapardı..." diyerek, onu örnek edinelim, ona uyalım diye (*kâne*) ile başlayan, Rasûlüllah'ın îtiyadını ifade eden rivayetleri ayrıca toplamış. Hadisler de Peygamber Efendimiz'in sözleri ama îtiyadı da budur, bu idi diye, Rasûlüllah Efendimiz hakkındaki rivayetleri kitabının arkasına kaydetmiş. Şimdi onların 540. sayfasındayız.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, başta Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri olmak üzere onun âlinin, ashabının, etbaının ve cümle evliyaullahın, Hz. Adem Atamız AS'dan Peygamber Efendimiz'e kadar yeryüzünden gelmiş geçmiş, vazife görmüş cümle enbiya ve mürselînin;

Peygamber Efendimiz'den sonra Peygamber Efendimiz'in vârisi olarak ulemâ-i muhakkikîn, meşâyih-i vâsilîn olarak Ümmet-i Muhammed'in irşadı ile, talim ve terbiyesi ile meşgul olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ruhları için;

Bu hadis-i şerifleri, bu rivayetleri bize kadar nakil ve rivayet etmiş olan ravilerin ve alimlerin ruhları için, eseri yazmış olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Efendi Hocamızın ruhu için, kendisinden feyiz alıp yetiştiğimiz Muhammed Zahid Kotku Hocamızın ruhu için, ve sâir turuk-u aliyye sâdât ve meşâyihinin ve hulefâsının ruhları için;

Uzaktan yakından bu rivayetleri, hadisleri dinleyip de tefeyyüz etmek üzere sevap kazanmak niyetiyle, halis kalp, temiz niyet ile buraya gelip, bunları dinlemeye gayret eden siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve bütün yakınlarının ruhları için; camimizin etrafında ve İstanbul'da medfun bulunanların,

Fatih Sultah Mehmed Han'ın, mücahidlerin ve şehidlerin ruhlarına bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, öyle başlayalım!

…………………………..

b. Namaz İçin Tekbir Alması

Mukaddimede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 540. sayfasının ilk rivayeti. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş, Tirmizî'de ve Hâkim'in *Müstedrek*'inde kaydedilmiş:[82]

كَانَ إِذَا كَبَّرَ لِلصَّلاَةِ ، نَشَرَ أَصَابِعَهُ (ت. ك. عن أبي هريرة)

RE. 540/1 (*Kâne izâ kebbera li's-salâti, neşera esâbiahû.*)

(*Kâne izâ kebbera li's-salâti*) "Rasûlullah SAS Efendimiz namaz için, namaza dururken elini kaldırıp '*Allahu ekber!*' diye tekbir alırken —*iftitah tekbiri* diyoruz ya— parmaklarını sımsıkı kapatarak değil de yayarak, açarak tekbir alırdı."

Hani askerde bazıları şöyle selâm çakıyor, ellerini, parmaklarını şöyle kapatıyor. Her şeyin bir usûlü var.

Namazda Allahu ekber demenin usûlü neymiş?

"—Peygamber Efendimiz parmaklarını açarak *'Allahu ekber!'* derdi."

Biliyorsunuz biz bu namazı babalarımızdan, dedelerimizden öğrendik, kılıyoruz. Allah hepsinden razı olsun… Bize bilerek, bilmeyerek, farkına varmadan İslâm'ın bütün inceliklerini öğretmiş onlar:

"—Büyüklerin yanında şöyle yapılır, şöyle oturulur, böyle kalkılır. Namaz şöyle kılınır, böyle kılınır…"

Ama onların her birinin bir mesnedi, bir delili var. Delilsiz olmaz, sünnete aykırı iş olmaz. Dinde Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine uymayan aykırı iş çok yanlıştır, bid'attır ve bid'atı çıkartan da, bid'atın kendisi de cehenneme gideceğinden

---

[82] Tirmizî, *Sünen*, c.I, s.404, no:222; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.27, no:2151; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.433, no:8413; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.X, s.491; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.55, no:17927; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.195, no:6785.

insanı çok zarara uğratır.

"—Müslümanın ana gayesi nedir?"

Peygamber Efendimiz'e her bakımdan uymak.

"—Peygamber Efendimiz nasıl namaz kılardı?"

Efendimiz SAS buyurmuş ki:[83]

صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي (خ. ق. حب. عن مالك بن الحويرث)

(*Sallû kemâ raeytumûnî usallî*) "Benim namaz kılışıma bakın, beni nasıl namaz kılıyor görüyorsanız o tarzda kılın!"

Tabii Peygamber Efendimiz'in her şeyine dikkat etmişler. Sakalının kıllarını ziyan etmemişler. Berber tıraş ederken kıllarını hatıra, yadigâr diye saklamışlar. Efendimiz'in her şeyine büyük ihtimam göstermişler.

Bir hırkasını ta o zamandan bu zamana kadar saklamışlar da bizim beldemizde Hırka-ı Şerif Camii'ni şereflendiriyor. Hiçbir şeyini kaçırmadan, büyük bir dikkatle takip edip Efendimiz'e sevgilerinin, bağlılıklarının izi, emaresi olarak korumuşlar. Namaz kılışına da dikkat etmişler.

"—Tekbiri nasıl alıyormuş Efendimiz?"

Ellerini kaldırıp, parmaklarını açarak *Allahu ekber* diye alıyormuş. Namazın diğer rükünleri de başka rivayetlerde gelecek. Onlar bütünlendiği zaman, işte bizim namaz kılışımız ortaya çıkıyor. İkamet getirişimiz, ezan, oruç, hac ortaya çıkıyor.

"—Hacda Efendimiz işte şöyle yapmış, böyle tavsiye etmiş." diye...

Dinimizin bütün esaslarını, emirlerini nereden alıyoruz? Rasûlüllah SAS Efendimiz'den alıyoruz.

---

[83] Buhàrî, *Sahîh*, c.XVIII, s.423, no:5549; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.541, no:1658; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.206, no:397; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IV, s.280, no:1495; İbn-i Kàni', *Mu'cemü's-Sahàbe*, c.VI, s.86, no:1573; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.V, s.719; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.84, no:213; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.272, no:1; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.318, no:1253; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.345, no:3672; Mâlik ibn-i el-Huveyris RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.281, no:18879; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.256, no:3145.

Bir insan çıkar da;

“—Canım benim elimde Kur’an var, başka şeye aldırmam.” derse ne olur?

Çok büyük şaşkınlık, çok büyük cahillik, çok büyük gafillik olur. Be hey gafil! Be hey zalim! Be hey cahil! Madem bilmiyorsun, sussana!

“—Bu Kur’an’ı sana kim getirdi?”

Allah indirdi.

“—Kime indirdi?”

Rasûlüllah’a indirdi.

“—Kim tebliğ etti?”

Rasûlüllah tebliğ etti.

“—İnceliklerini kim açıkladı?”

Rasûlullah SAS açıkladı.

Onun için, kim “Bana Kur’an yeter!” diye sırtını dayayıp da şöyle kurulursa, bilin ki cahildir!

Evet, Kur’ân-ı Kerîm Allah’ın kitabıdır, Rasûlüllah da Allah’ın rasûlüdür. Onun sünneti de Kur’ân-ı Kerîm’in en güzel tefsiridir, en güzel açıklamasıdır. Allah emretmiş, Rasûlullah Efendimiz uygulamış, tatbik etmiş. Ondan sonra müslümanlara numûne

olmuştur.

Her işimizde buna dikkat edelim. Soralım:

"—Resûlullah Efendimiz şu işte nasıl yapardı? Şöyle bir durumda nasıl hareket ederdi?"

Soralım, göreceksiniz, hayatınız ne kadar güzel olacak; ne kadar feyizli, ne kadar ecirli, ne kadar sevaplı olacak.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi bir göz yumup açıncaya kadar Rasûlüllah Efendimiz'in yolundan aykırı düşünmesin... Bütün yolların hepsi solda sıfırdır, hiçbir işe yaramaz.

"—Ama hocam Avrupalılar var, Amerikalılar var, Ruslar var, Çinliler var..."

Onların hepsinin yolları çıkmaz sokak. Hepsi çıkmaz sokak. Amerika'yı bile gezdim geldim, hepsi yuvada anneleri ölmüş aç kuşların ağzı açık kaldığı gibi, hakka hakikate hasret, âşık bekliyorlar. Bir aklı başında bir insan gidip de şöyle bir birkaç şey anlatı mı, müslüman oluyorlar.

Yahudinin birisi müslüman olmuş; Teksas'lı, petrol kuyularına sahip bir yahudiymiş. Müslüman olmuş, derviş olmuş, iyi bir halde... Ben görmek istedim kendisini, göremedim. New York'da oturuyormuş. Dedim;

"—Ya bari hakikaten iyi müslüman olmuş mu yani? Hani bazen böyle lafta oluyor, bazen de tam olmamış oluyor, yarım yamalak oluyor."

"—Hocam kendisine gıpta ediyoruz; öyle mütevazı, öyle dervişâne, öyle mahviyetkârâne hareket ediyor ki hayranız." dediler.

E Allah razı olsun, maşallah. Demek ki Allah nasib edince hidayet geliyor, saadet-i dâreyne eriyorlar.

Bizim için çok acı olur; müslüman bir ülkede, müslüman bir anne ve babadan doğduktan sonra kâfir olarak ölmek, ne kadar acı!

"—Geç hocam geç! Senin anlattığın şeylerin boşluğunu biz çoktan öğrendik!"

Ne öğrendin sen? Hiçbir şey öğrenmedin. Senin dünyadan haberin yok. Senin Avrupa'dan, Amerika'dan haberin yok… Senin modern ilimden haberin yok. Senin Yirmi birinci Yüzyıl'ın ilminden, Yirminci Yüzyıl'dan haberin yok… Sen küflenmiş kalmışsın, paslanmışsın. Senin mafsalların çalışmıyor.

c. Üzülünce Ettiği Dua

İkinci rivayet...

Yine büyük hadis alimlerinden İmam Tirmizî —Allah rahmet etsin, şefaatine erdirsin— Enes RA'dan rivayet etmiş:[84]

كَانَ إِذَا كَرَبَهُ أَمْرٌ، قَالَ: يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ، بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ

(ت. عن أنس)

RE. 540/2 (*Kâne izâ kerabehû emrun, kàle: Yâ hayyu yâ kayyum, bi-rahmetike estağîsü.*)

(*Kâne izâ kerabehû emrun, kàle*) "Efendimiz'e üzücü bir iş, bir sıkıntı gelirse başına, derdi ki: (*Yâ hayyu yâ kayyum, bi-rahmetike estağîsü*) Bu duayı okurdu.

"—Allah'ın sevgili kulu olduğuna göre Peygamber'e üzücü bir şey gelir mi?"

Gelir, muhterem kardeşlerim; gelmiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[85]

---

[84] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.430, no:3446; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.70, no:18003; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIII, s.225, no:36127.

[85] Muhtelif lafızlarla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.30, no:4013; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.179, no:510; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.99, no:119; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.312, no:1045; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.V, s.460, no:2476; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9774; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.372, no:6325; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.417, no:2322; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.172, no:1481; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.160, no:2900; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.386, no:5463; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.412, no:2783; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.143, no:830; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7481; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.26; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.205, no:1159; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.29, no:215; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.78, no:146; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.189, no:1832; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.369, no:27124; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.448, no:8231; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.244, no:626; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9776; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7482; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.V, s.259, no:2413; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.212, no:808; Ebû Ubeyde ibn-i Huzeyfe, halası Fatıma bint-i Yemân RA'dan.

أَشَدُّ الْبَلاَيَا عَلَى الْأَنْبِيَاءُ

(*Eşeddü'l-belâyâ ale'l-enbiyâ*) "En şiddetli belâlar, musibetler, imtihanlar peygamberlere gelmiştir."

İmtihanların, sıkıntıların en büyüğü peygamberlere gelir. Ondan sonra evliyâullaha gelir, büyük velîlere gelir. Ondan sonra salihlere gelir. Ondan sonra mü'minlere gelir, derece derece...

"—Ya firavunlar?"

Firavunlar saraylarda yaşarlar, gafilce ömür geçirirler de sonra Allah-u Teàlâ Hazretleri Firavunları, Karunları deryalara, yerin içine batırır, mahveder. Sen onların bir müddet için sarayda yaşadığına, saltanat sürdüğüne aldanma...

Bu dünya rahat dünyası değildir. Mü'min için rahat âhirettedir. Bu dünya mü'minin çalışıp kazanma, Allah'ın rızasına erme dünyasıdır.

"—Nerede sevap var?"

Benim kardeşlerim bana müracaat ediyor;

"—Hocam emir buyur, müsaade buyur Afganistan'a cihada gideyim."

"—Türkiye'de cihad et!" diyorum.

Türkiye'de bir sürü gafil, bir sürü cahil, bir sürü düzelecek şey var; bilmiyor. Söylediğin zaman pekiyi diyor, anlıyor. Söyleyen yok, anlatan yok. Çalış çabala, bak burada da 55 milyon insan, müslüman evlâdı var; küfre gidiyorlar, ayakları kayıyor, âhiretleri mahvolacak, cehennemde yanacaklar...

Peygamber Efendimiz'e de sıkıntı gelirdi. Sıkıntılar insanları yükseltir. Sıkıntı insanı Allah'a döndürür.

Ayet-i kerîmede bildiriliyor ki;

كَلاَّ إِنَّ الْإِنسَانَ لَيَطْغَى. أَنْ رَآهُ اسْتَغْنَى (العلق:٦-٧)

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.12, no:3740; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.326, no:6778-6784; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.130, no:371; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.420, no:3468-3473.

(*Kellâ inne'l-insâne leyetgà. En raàhü'stağnâ.*) "Gerçek şu ki, insanoğlu kendisini müstağnî gördü mü, zengin, rahat gördü mü, ihtiyaçtan vareste gördü mü, o zaman sapıtır, azar, tuğyan eder, şaşırır." (Alak, 96/6-7)

Onun için git zengin semtlerine, zengin mahallelerine; zenginlerin çoğunun namazla niyazla ilgisi yoktur. İçlerinden bir tane insaflı çıkar da süslü püslü bir küçücük cami yapar, işte oraya gelen gelir, gelmeyen mahrum kalır. Ama git bir gecekondu semtine, iki adımda bir, bir kulübecik, bir camicik görürsün.

"—Neden?"

O hasta, o muhtaç, o fakir, o yoksul, "Aman yâ Rabbi! Aman yâ Rabbi!" diyor; biliyor ihtiyacı var, isteği var. Ötekisinin ihtiyacı yok, hiç Allah aklına gelmiyor. Hangisi iyi?

Peygamber Efendimiz SAS diyor ki:

"—Vallahi ben sizin fakirliğinizden ziyade zenginliğinizden korkarım."

Neden? Zengin olup da tuğyan ederse, azarsa, saparsa insan daha fena da ondan.

"—Hocam ben zenginim, para kazandım, çok zenginim ama elhamdü lillah bak karşındayım, camideyim."

Çocuğundan ne haber? Çocuğun senin yolunda mı?

Çocuğun senin paranı gördüğü için şımarıyor. İzzet ve lezzet içinde yetiştiği için senin yoluna gelmiyor, sabah namazına kaldıramıyorsun, Cuma'ya getiremiyorsun, oruç tutturamıyorsun. Sen onu küçükken kucağına aldın, okşadın, yanağını öptün, bilmem ne yaptın, büyüdü; senin paranla Allah'ın yolundan uzaklaştı;

"—Babam yaşamasını bilmiyor, ah elime bir fırsat geçse bak ben ne güzel yaşarım!" diyor.

Bizim zengin bir kardeşimiz, -Allah selamet versin- deniz kenarında bir geniş tarlası, arazisi varmış, kıymetli bir yer, bilmem kaç dönüm... Alelacele satmış. Biraz rahatsızlığı var...

Alelacele satması neden? Ölmeden evvel şu işten kurtulayım diye… Alelacele satmış. Satarken damadının bir tanesi demiş ki:

"—Baba bana sat..."

Babasının ihtiyacı yok ki, adam zengin, niye satsın damadına? Diyor ki:

"—Ben öleceğim, kabre gireceğim, çocuklar benim mirasım diye

deniz kenarındaki yere yerleşecekler, sabah akşam mayoyla denize girecekler, mayoyla girenleri görecekler, Allah'ı, namazı unutacaklar. Onlar burada sefa sürecek, benim kabirde kemiklerim sızlayacak. Yağma mı var...” diyor.

Apar topar, alelacele satmış, “Kurtuldum!” diyor.

Denizden uzak bir yerde bir yer almış orada oturmuş. Yani damadına da vermemiş. İstese bağışlar, “Al senin olsun.” der. İnsan oğluna, damadına mülk mü satar ama, maksat onları cehennem ateşinden korumak.

Muhterem kardeşlerim! Ne diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri:

قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَاراً وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ (التحريم:٦)

(*Kù enfüseküm ve ehlîküm nâren vekùduhe'n-nâsü ve'l-hicâretü)* “Kendinizi ve aile efradınızı, yakıtı insanlar ve taşlar olan cehennem ateşinden koruyun!” (Tahrim, 66/6)

Sen korumazsan onlar gider. Nice hoca çocukları, nice alim çocukları, Osmanlılardan meşhur filanca zâtın çocuğu, torunu bakıyorsun zenginleşmiş, konak sahibi, para pul sahibi olmuş. Sonra ne olmuş? Bakıyorsun çocuk şaşırmış.

“—Allah para verdi mi?”

“—Verdi.”

Paranın büyük bir kısmını, çocuğunu has müslüman yetiştirmeye harca! Hoca tut! Hatta çocuğunu en iyisi hoca yap. Madem zenginsin, halktan bir şey istemeyen hocalar çoğalsın. Halktan bir şey almayan, halka bir şey veren hocalar çoğalsın.

“—Al bakalım seni biraz yoksul gördüm, benzini sarı gördüm.” Deyip cemaatin cebine bir şeyler koysun.

“—A bu hoca ne biçim hoca ya, 50 bin lira tutuşturdu yeşil yeşil, ne güzel para!” filan desin. Ondan sonra bir de biraz biraz böylesi görülsün, yani sen çocuğunu hoca yetiştir.

“—Yok! Mühendis yetiştireceğim de Amerika'ya göndereceğim, doktor yetiştireceğim de şöyle olacak böyle olacak…”

Başkaları olsun, sen kendi çocuğunu has müslüman yetiştir. Bol kitapları al, gönder Arabistan'a, okut Arapça'yı, her şeyi öğrensin. Ver altına arabayı:

“—Haydi bakalım hangi köye gideceksen git, hangi gecekondu

mahallesine gideceksen git; Allah'ın dinini anlat, Allah'ın emrini bildir, Allah'ın dinine hizmet et de ben de şâd olayım, sen de iki cihanda berhudar ol." diye öyle yetiştirmek lazım.

Peygamber Efendimiz'e belâ gelirdi, üzüntü gelirdi.

"—Gelince ne derdi Efendimiz? Feryad mı ederdi?"

"—Hayır!"

Derdi ki:

يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ، بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ !

(*Yâ hayyu yâ kayyûm*) "Ey Hayy ve Kayyum olan Rabbim! (Bi-*rahmetike estağîsü*) Senin rahmetine iltica ediyorum. Senin rahmetinden medet umuyorum, senden imdat istiyorum yâ Rabbi!" derdi.

Kuluz, zayıfız; biraz midemiz ağrısa yerlere yığılır kalırız. Başımız ağrısa feleğimizi şaşırırız. Dişimiz ağrısa geceleyin doktor ararız, dişçi ararız;

"—Aman şu dişi köklesinler atsınlar."

"—Ya buna kerpeten tutup çekerken de acır bu…"

"—Acır ama hocam, bu diş ağrısı senin bildiğin gibi değil, köklensin meret de kurtulayım şu ağrıdan." diyor.

Millet geceleyin kerpetenle çektirecek yer arıyor. Kimseyi bulamazsa kapının tokmağına bağlayacak, kapıyı birden hop çektirtecek, dişini çıkartacak diye uğraşıyor.

Ne derdi Peygamber Efendimiz? O da beşer, o da bizim nümûnemiz. Derdi ki:

(*Yâ hayyu yâ kayyûm*) "Ey Hayy ve Kayyum olan Allah, ey benim Rabbim! (Bi-*rahmetike estağîsü*) Senin rahmetine iltica ederim. Senin rahmetinden medet umarım. Senden dilerim. Bak başıma bir sıkıntı geldi; sen halimi görüyorsun. Kurtar beni yâ Rabbi!" derdi, Allah'tan isterdi.

Ne demek "Yâ Hayy"?

Hayy, hayat sahibi demektir. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sıfatlarından bir tanesi Hayy'dır. Allah-u Teàlâ Hazretleri kör bir tabiat kuvveti değildir.

"—Aptal adam! Dangalak! Sen ne biçim adamsın, ne biçim

alimsin? Kör olan şeyden bu kadar hikmetli bir kâinat nizamı meydana gelir mi?"

Tabiat kanunuymuş, bilmem neymiş, şöyleymiş, böyleymiş…

Allah-u Teàlâ Hazretleri hayy u kayyûm… Hayat sahibi, kudret sahibi, kendi zâtıyla kàim, kimseye muhtaç değil, her şeyi yaratıyor, her şeyi yönetiyor. Onu anlasana!

Peygamber Efendimiz, "Yâ Hayyu yâ Kayyûm!" derdi.

"—Kayyum…" ne demek?

"—Kendi zâtıyla kàim." demektir. *Kàim bi-nefsihi*; kendi zâtıyla kâim, kimseye muhtaç değil. (*Ganiyyün ani'l-àlemîn*) Alemlerden müstağnîdir. Kulların ibadetine ihtiyacı yoktur.

Bir teknik üniversite profesörünün çocuğu ilkokulda, bizim ihvanımızdan bir hacı hanımın talebesi... Din dersinde bizim hacı hanım demiş ki:

"—Allah'ın emirleri var çocuklar, Allah'ın emirlerine farz denir. Allah'ın emirlerini tutmazsa, Allah gazap eder. Tutanlara mükâfat verecek. O emirleri tutmak lazım. O emirlerden bir tanesi namazdır, bir tanesi oruçtur, bir tanesi zekâttır, bir tanesi hacdır…" Saymış böyle.

"—Sınıfın en çalışkan çocuğu kalktı arkadan…" diyor;

"—Öğretmenim, Allah bize mecburi mi kıldı namaz kılmayı?" demiş.

"—Evet, farz yâni mecburi…"

"—Yani benim de kılmam mı lazım?"

"—Evet yavrum, senin de kılman lazım."

"—Pekiyi öğretmenim, o halde söz veriyorum, ben bunun böyle bu kadar mecburiyet olduğunu bilmiyordum, serbest sanıyordum. Bugünden itibaren bu namazı muntazaman kılacağım öğretmenim, söz veriyorum sana!" demiş.

"—Sınıfın süper talebesi, en çalışkan talebe kız, terbiyeli, güzel giyimli, temiz, pak bir talebe..." diyor.

"—İyi yaparsın evladım, uygun olur evladım, ben de memnun olurum." demiş.

Kız başlamış o günden itibaren namaz kılmaya ama, birkaç gün sonra kürklü bir hanım gelmiş okula:

"—Filanca öğretmen kim?"

Bulmuş kızının öğretmenini, demiş ki:

“—Siz bizim kızın hocası mısınız? Falanca mısınız?”

“—Evet oyum...”

“—Bizim kızımız evde namaza başladı. Sabah namaz kılıyor, akşam namaz kılıyor, yatsı namaz kılıyor. Söyleyin de daha bu küçük, kılmasın!” demiş.

“—Hanımefendi!” demiş, “Hiç ben ‘Namaz kılın!’ dedikten sonra, ‘Kılmayın!’ der miyim çocuğa? Bir kere kılın demişim; onun mecbur olduğunu, gerekli olduğunu, farz olduğunu söylemişim. Şimdi ağzımdan çıkanı geri alır mıyım? Sonra ben emretmiyorum ki, Allah emrediyor.”

Kadın tabii kültürü yok, dini bilgisi yok; hoca hanım bilgili. O gitmiş.

“—Bir zaman geçti. Saçları dökülmüş, iri yarı, güzel lacivert elbise giymiş, lacivert elbiseye uygun asortik, güzel bir kırmızı kravat takmış, parmakları altın yüzüklü, kerli ferli bir adam geldi.” diyor.

“—’Filanca öğretmen siz misiniz?’ dedi” diyor.

“—’Evet benim!’ dedim” diyor.

“—Burada mı konuşalım, müdürün odasında mı konuşalım?” demiş.

“—Baktım” diyor, “pabuç pahalı...”

Yani adam tehdit ediyor. Müdürün odasında konuşmak ne demek? Yani müdürün nüfuzunu, baskısını kullanmak istiyor. Sakin sakin;

“—’Buyurun, bir isteğiniz varsa burada söyleyebilirsiniz’ dedim.” diyor. “Anladım ama abanın altından sopa gösteriyor bana.” diyor. “Müdürün yanında mı konuşalım” derken.

“—Ben filancanın babasıyım. Teknik Üniversite’de de profesörüm.” demiş.

Teknik Üniversitede profesör olduysan ol, bana ne yani... Din ilmi başka, ötekisi başka.

“—Ben” demiş, “Amme cüzünü de okudum küçükken, babam camiye de getirdi.” demiş. “Allah’ın kulların ibadetine ihtiyacı yoktur. Hele küçük bir kızın ibadetine hiç ihtiyacı yoktur.” demiş. “Siz bizim çocuğu namaza başlatmışsınız. Havalar soğuk; kalkıyor, geceleyin abdest alıyor. Sabahleyin uykusunu bölüyor. Sıhhati

bozulacak şu çocuğun. Soğuk su ile abdest alıyor.” demiş.

Mazeret, kaytarma yolları, şeytan içinde kışkırtıyor boyuna... Yani hani kömürlü vapurlara aşağıdan boyuna kürekçilerin kazanına kömür attıkları gibi, şeytan aşağıdan kazanına kömür attıkça, bu adamın göğsü kaynıyor fongur fongur, ondan sonra kızgın...

“—Beyefendi” demiş, “Bak ‘ben de dini bilirim’ diyorsunuz, ‘amme cüzünü okudum’ diyorsunuz, ama bilmiyorsunuz. Allah’ın elbette senin kızının da ibadetine ihtiyacı yok, büyüklerin de ibadetine ihtiyacı yok. Sanki caminin imamının ibadetine ihtiyacı var mı? Cemaatin ibadetine ihtiyacı var mı Allah’ın? Hacıların haccına ihtiyacı var mı? Oruçluların orucuna ihtiyacı var mı? Biz muhtacız efendi!” demiş, “Muhtaç olan biziz. Rabbimiz’in rahmetine biz muhtacız, biz onun için ibadet ediyoruz.” Çok güzel böyle sözler söylemiş.

“—Adam cevap veremedi, mahcup oldu, kızardı.” diyor. Profesörlüğü sökmemiş yani. “Onun üzerine” diyor, “pürhiddet ‘Allah’a ısmarladık’ bile demeden kalktı gitti.” diyor.

“—Dur bakalım bunun arkasından bize nereden ne gelecek filan diye beklerken” diyor, “bir de baktım çocuğu benim sınıftan aldılar, başka mektebe kaydettirdiler.” diyor. Çocuğu namaz kılan bir kimse oldu diye oradan almış.

“—Ama aylar geçti aradan, bir mektup aldım” diyor;

“—Sevgili öğretmenim! Beni senden ayırdılar ama sınıfta sana verdiğim söze hâlâ sâdığım, namazıma devam ediyorum.” demiş.

Allah bizi vefalı kul etsin…

Allah’ın rahmetine bizim ihtiyacımız var, Allah’ın bizim ibadetimize ihtiyacı yok ki! Onun için yalvaracağız, isteyeceğiz onun rahmetinden, boynumuzu bükeceğiz;

“—Yâ Rabbi! Kaderine de rızamız var, takdirin de hoş, kahrın da hoş, lütfun da hoş ama benim bir dua hakkım var ya, affet yâ Rabbi! Bağışla yâ Rabbi! Kaldır yâ Rabbi şu suçu, şu belâyı başımdan. Şu sıkıntımı gider yâ Rabbi!” diye isteyeceğiz.

“—Ne olur isteyince?”

“—İstemek ibadettir.” Bir daha söylüyorum, “Dua etmek, istemek ibadettir.” Üç olsun, “Dua etmek, istemek ibadettir.” Namaz kılmak, oruç tutmak, hacca gitmek, Kur’an okumak gibi

istemek de ibadettir:

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[86]

اَلدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ (حم. ش. خ. في الأدب، ت. حسن صحيح،
ن. ه. حب. ك. هب. عن النعمان بن بشير؛ ع. ض. عن البراء)

(*Ed-duàü hüve'l-ibâdetü*) "Dua ibadetin ta kendisidir. Özüdür, iliğidir, iç tarafıdır. Kaymaklı güzel yeridir."

Çünkü sen biliyorsun Rabbinin Rabbin olduğunu, kendinin onun kulu olduğunu, âciz olduğunu; boynunu büküyorsun, istiyorsun. İbadet, sevap...

Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ (المؤمن: ٦٠)

(*Ve kàle rübbükümü'd'ûnî estecib leküm*) [Rabbiniz, 'Bana dua edin ki, size icabet edeyim!' buyurmuştur.] (Mü'min, 40/60)

"—Kullarım bana dua edin!" diye kendisi teşvik ediyor.

"—Baş üstüne..."

İşi olmasa bile insanın, isteği olmasa bile istemesi lazım! Neden? Allah, "Bana dua edin!" diyor.

---

[86] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.76, no:1479; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.211, no:2969; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1258, no:3828; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.267, no:18378; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.249, no:714; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.667, no:1802; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.208, no:1041; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.37, no:1105; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.450, no:11464; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.21, no:29167; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.485, no:3243; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.108, no:801; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.492; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.51, no:29; Abdullah ibn-i Mübarek, *Müsned*, c.I, s.74; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.279, no:6719; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXII, s.307, no:7081; Ubû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.120; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.62, no:3113, 3151; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.403, no:1295; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.3, no:12416.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[87]

مَنْ لَمْ يَدْعُ اللهَ غَضِبَ اللهُ عَلَيْهِ (حم. ش. عن أبي هريرة)

(*Men lem yed'ullàhe gadıba'llàhu aleyhi*) "Kim Allah'a dua etmezse, Allah ona gazab eder." Dua etmeyene gazap eder Allah… İsteyene kızmaz, istemeyene kızar.

Onun için, Efendimiz'in hayatını bir okuyun!

Efendimiz her şeyinde ağzı dualı bir insandı, her şeyinde... Pabucunu giyerken besmele, dua; camiye girerken besmele, dua; camiden çıkarken dua, elbise giyerken sağ elini sokar dua, çıkartırken dua, banyoya girerken dua, yüznumaraya girerken dua, çıkarken dua, yeni meyve yerken dua... Efendimiz'in her şeyi duadır. Sabahtan akşama, işi gücü, her şeyi dua…

"—Neden?"

Ayan beyan müşahede halinde olduğu için, Rabbiyle nâz ve niyâz halinde öyle ağzı dualı... O da bize işte numûne. Onun için isteyin, dua edin! Duanızı sadece kendiniz için yapmayın, arkadaşlarınız için de yapın! Beni de duada unutmayın! Ben de sizi duada unutmayayım, beraberce Allah'ın rahmetine erelim…

d. Hoşlanmadığı Yüzünden Belli Olurdu

Taberânî Enes RA'dan şöyle rivayet etmiş:[88]

كَانَ إِذَا كَرِهَ شَيْئًا ، رُئِيَ ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ (طس. عن أنس)

RE. 540/3 (*Kâne izâ kerihe şey'en, ruiye zâlike fî vechihî.*)

---

[87] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.278, no:3817; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.443, no:9717; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.22, no:29169; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.394; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafà*, c.VII, s.295; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.68, no:3160; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.404, no:23844.

[88] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.218, no:4170; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.147, no:2756; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.499, no:2257; Enes RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.138, no:18386.

(*Kâne izâ kerihe şey'en*) "Efendimiz bir şeyden hoşlanmadığı zaman, (*ruiye zâlike fî vechihî*) yüzünde bir değişiklik hemen peydâ olurdu. Hoşlanmadığı yüzünden anlaşılırdı."

"—Efendimiz bu işten pek memnun kalmadı." diye yüzünden anlaşılırdı, hava derhal bulutlanırdı. Efendimiz SAS'in yüzü değişirdi hoşlanmadığı zaman. Hoşnutsuzluğunu beyan ederdi. Razı olmadığı bir şeye susmazdı Efendimiz.

"—Ne idi huyu? Peygamber Efendimiz'in o güzel huylarından bir huyu nedir?"

Beğenmediği, hoşlanmadığı bir şey olduğu zaman susmazdı, söylerdi!

Sen söylüyor musun? Ben söylüyor muyum?

Susa susa bu hale geldi bu cemiyet. Sen susuyorsun, hoca susuyor, müftü susuyor, Diyanet İşleri Başkanı susuyor, bakan susuyor, hakim susuyor, polis susuyor, milletvekili susuyor... Susa susa dut yemiş bülbüllere döndü millet. Herkes susuyor, gerçekler söylenmiyor. Ama adama sorsan, tek başına, bakıyorsun;

"—A imanı var ya bu adamın, hayret!"

Eviriyorsun, çeviriyorsun maşaallah, iyi...

"—Pekiyi niye susuyorsun?"

Millet susuyor. Efendimiz'in huyu bu değil. Efendimiz SAS Hazretleri hoşlanmadığı bir şey oldu mu, yüzü pat değişirdi ve söylerdi.

Onun için sünnetin üç çeşidi vardır; fiilî sünnet, kavlî sünnet, takrîrî sünnet.

"—Ne demek takrîrî sünnet?"

"—Efendimiz'in yanında o iş yapıldı, Efendimiz ses çıkartmadı. Kötü bir şey olsaydı ses çıkartırdı, ses çıkartmadı, demek ki yapılabilirmiş."

Buna da takrîrî sünnet derler. O bakımdan bu okuduğumuzdan, istifade edelim! Ne yapacağız beğenmediğimiz bir şey görürsek, duyarsak?

Lisân-ı münâsip ile onun yanlışlığını söyleyeceğiz:

"—Kızım başını ört, haydi yavrum uzun pantolon giy, öyle gel! Haydi evlâdım bak ezan okundu, abdestini alıver de namaz kılalım, namaz kılmamak olmaz! Haydi evlâdım bak şöyle yapalım, böyle yapalım... Bugün Cuma'dır, gusül abdestini al da Cuma'ya beraber

gidiverelim…"

Böyle devamlı, etrafımızdaki insanlara hakkı, hayrı söyleyen, tavsiye eden insanlar olacağız.

Hep okumuyor muyuz? *Ve'l-Asr Sûresi*'ni herkes bilir.

وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ (العصر:٣)

(*Ve tevâsav bi'l-hakkı ve tevâsav bi's-sabri*) "Birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenler müstesnadır." (Asr, 103/3)

Herkes bilir ama kaç kişi yapar?

Fâtiha'yı herkes bilir ama, kaç kişi Fâtiha'ya uygun hareket eder?

Fâtiha'ya bile uyamamışız daha… Öyle müslümanlarız ki, daha Kur'ân-ı Kerîm'in ilk sayfası Fâtiha'sına hayatımızı uyduramamışız. Benim görüşlerim böyle... Yani halkı tanıdığım için, halkın arasında gördüğüm için…

Mübarek, bu Kur'ân-ı Kerîm'in 114 sûresini, altı bin küsur âyetini ne zaman uygulayacaksın? Daha Fâtiha'dasın; daha ilk adımında bocalayıp duruyorsun! Ömür geldi geçti, ne zaman ehl-i Kur'ân olacaksın? Ne zaman Allah'ın istediği kimse olacaksın?

Allah tevfikini refîk eylesin… Hayırlara muvaffak eylesin. Efendimiz'e hüsn-ü ittibâ nasib eylesin…

e. Giyerken Sağdan Başlardı

Tirmizî Ebû Hüreyre RA'dan şöyle rivayet ediyor:[89]

كَانَ إِذَا لَبِسَ قَمِيصًا ، بَدَأَ بِمَيَامِنِهِ (ت. عن أبي هريرة)

RE. 540/4 (*Kâne izâ lebise kamîsan bedee bi-meyâminihî.*)

(*Kâne izâ lebise kamîsan*) "Efendimiz SAS bir elbise, gömlek giydiği zaman, (*bedee bi-meyâminihî*) sağ tarafından başlardı giymeye… Sağından giyerdi önce."

---

[89] Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.397, no:1688; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.482, no:9669; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.241, no:5422; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.119, no:18271; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.195, no:6788.

Efendimiz bize her şeyi öğretti: Pabuç giymeyi, yüz yıkamayı, elbise giymeyi, elbise çıkartmayı öğretti. Böylece İslâmî bir hayat tarzı, yaşam tarzı meydana geldi. Sen şimdi bu teraziye koy kendini, ne kadar İslâmca yaşadığını ölç!

Yatışın sünnet-i seniyyeye uygun mu? Kalkışın Peygamber Efendimiz'in kalktığı zaman mı? Giyimin Peygamber Efendimiz'in giyimine benziyor mu? Başına giydiğin Peygamber Efendimiz'in giydiğine uygun mu? Sözün Peygamber Efendimiz gibi mi? Davranışın Peygamber Efendimiz'in davranışına benziyor mu?

Ölç, ne derecede müslüman olduğunu anla!

f. Peygamber Efendimiz'in Nezaketi

Enes RA'dan rivayet edilmiş hadîs-i şerîf.

Peygamber Efendimiz'in âdet-i seniyyesi nasıldı:[90]

---

[90] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.367, no:721; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, c.I, s.58, no:55; İbn-i Sa'd, *Tabâkàt*, c.I, s.378; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

كَانَ إِذَا لَقِيَهُ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَامَ مَعَهُ ، قَامَ مَعَهُ فَلَمْ يَنْصَرِفْ ، حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ ، هُوَ الَّذِي يَنْصَرِفُ عَنْهُ ؛ وَ إِذَا لَقِيَهُ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِهِ ، فَتَنَاوَلَ يَدَهُ ، نَاوَلَهُ إِيَّاهَا ؛ فَلَمْ يَنْزِعْ يَدَهُ مِنْهُ ، حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي يَنْزِعُ يَدَهُ مِنْهُ ؛ وَإِذَا لَقِيَ أَحَداً مِنْ أَصْحَابِهِ ، فَتَنَاوَلَ أُذُنَهُ نَاوَلَهُ إِيَّاهَا ، ثُمَّ لَمْ يَنْزِعْهَا ، حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي يَنْزِعُهَا عَنْهُ

(ابن سعد عن أنس)

RE. 540/5 (*Kâne izâ lakıyehû ehadün min ashâbihî, fekàme meahu kàme me'ahû, felem yensarif hattâ yekûne'r-raculü hüve'llezî yensarifu anhu; ve izâ lakıyehû ehadün min ashâbihî, fetenâvele yedehû nâvelehû iyyâhâ; felem yenzi' yedehû minhü, hattâ yekûne'r-raculü hüve'llezî yenziu yedehû minhu; ve izâ lakıye ehadün min ashâbihî fetenâvele üzünehû, nâvelehâ iyyâhû, sümme lem yenzi'hâ anhu, hattâ yekûne'r-raculü hüve'llezî yenziuhâ anhu.*)

(*Kâne izâ lakıyehû ehadun min ashâbihî*) "Sahabesinden, o mübareklerden, o etrafındaki müslümanlardan bir kimse Peygamber Efendimiz'le karşılaştığı zaman, (*fekàme meahu*) ayağa kalktı mı, (*kàme meahû*) Peygamber Efendimiz de onunla beraber ayağa kalkardı. (*Felem yensarif hattâ yekûne'r-raculü hüve'llezî yensarifu anhu*) O adam gitmeden, ayrılmadan Peygamber Efendimiz ayrılmazdı."

Nezakete bak! Hüküm onun, emir ferman onun, başların tacı o... "Adam kalktı mı Efendimiz de kalkardı, adam izin isteyip gitmedikçe o gitmezdi." Nezakete bak, inceliğe bak!

Adam, "Pekiyi yâ Resûlallah, müsaadenizle, selâmun aleyküm!" diyecek, gidecek; o zaman giderdi. O gidinceye kadar gitmezdi. Kendisi "Haydi ben gidiyorum." demezdi, beklerdi.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.154, no:18486; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.135, no:6789.

Buna derler irfan, buna derler edep, buna derler ahlâk, buna derler zarafet, buna derler nezaket.

“—Çöl bedevisi…” diyorlar, kâfirler.

Çöl bedevisi ama sen öyle bir bedevî gördün mü bir daha, gördün mü emsalini şehirler içinde?

(*Ve izâ lakıyehû ehadün min ashâbihî, fetenâvele yedehû nâvelehû iyyâhâ, felem yenzi' yedehû minhü, hattâ yekûne'r-raculü hüve'llezî yenziu yedehû minhu.*) “Yine ashabından birisi kendisine mülâki olsa, elini uzatsa, o da elini ona uzatırdı ve adam elini ondan çekinceye kadar Rasûlullah Efendimiz elini ondan çekmezdi.”

Musâfaha edecekler ya, Efendimiz'e elini uzattı, o elini uzatınca Efendimiz de uzatırdı, tutardı. Adam elini gevşetip çekinceye kadar Efendimiz elini tutardı. O çekmezdi.

Nezaketi görüyor musun? Zerafeti görüyor musun?

O adam elini çekinceye kadar dururdu, ne kadar durursa dursun...

(V*e izâ lakıye ehadün min ashâbihî. fetenâvele üzünehû, nâvelehâ iyyâhû*) “Yine sahabesinden bir kimse kendisiyle karşılaştığı zaman şöyle kulağına yanaştı mı, o da ona yanaşırdı.”

Demek ki gizli bir şey söyleyecek, etrafındakiler duymasın. Çünkü Efendimiz umûmiyetle tabii sahabesiyle geziyor. Etrafında ayın etrafındaki hâle gibi mübarek bir insan grubu var. Demek ki yavaş bir şey söyleyecek. O kulağına yanaştı mı, o da onun kulağına yanaşırdı.

(*Sümme lem yenzi'hâ anhu, hattâ yekûne'r-raculü hüve'llezî yenziuhâ anhu*) “O adam ayrılıp gitmedikçe o durumu Efendimiz değiştirmezdi.”

Böyle zarafet numûnesi, tepeden tırnağa edep, tepeden tırnağa güzel huy, tepeden tırnağa incelikler dolu, zariflerin zarifi, tariflere sığmayacak zarafette bir insandı Efendimiz SAS…

Allah şefaatine erdirsin… Allah o güzel edeplerden bizlere de nasib eylesin…

g. Ashabıyla Karşılaşınca Dua Ederdi

Huzeyfe RA'dan rivayet edilmiş ki:[91]

كانَ إِذَا لَقِيَهُ الرَّجُلُ مِنْ أَصْحَابِهِ ، مَسَحَهُ وَدَعَا لَهُ (ن. عن حذيفة)

RE. 540/6 (*Kâne izâ lakıyehü'r-raculü min ashâbihî, mesahahû ve deà lehû.*)

(*Kâne izâ lakıyehü'r-raculü min ashâbihî*) "Peygamber Efendimiz'e sahabesinden bir kimse gelirse veya onunla karşılaşırsa, (*mesahahû*) Efendimiz ona mesh ederdi, elini sürerdi, (*ve deà lehû*) ve ona dua ederdi. Yüzüne, sırtına veya koluna mübarek elini sürerdi, meshederdi."

"—Onun elinin değdiği yeri cehennem ateşi yakar mı?"

Ondan sonra ona dua ederdi. Artık ne derse, "Allah selâmet versin, hayırlar versin..." diye dua ederdi.

Biz de öyle yapalım. Biz de karşımıza gelen insana sevgimizi gösterelim. Onun sevgisini kazanmamıza sebep olacak tatlı, güzel, zarif sözler söyleyelim, onun gönlünü alalım! Çünkü gönül yapmak, Kâbe yapmak kadar sevaplı… Gönül yıkmak da Kâbe yıkmak kadar günahlı…

Allah-u Teàlâ Hazretleri böyle zarif eylesin, gönül yapıcı kullardan eylesin…

h. Musafahadan Önce Selâm Verirdi

Taberânî Cündeb RA'dan şöyle rivayet etmiş:[92]

كانَ إِذَا لَقِيَ أَصْحَابَهُ ، لَمْ يُصَافِحْهُمْ ، حَتَّى يُسَلِّمَ عَلَيْهِمْ

(طب. عن جندب)

---

[91] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.68, no:1258; Huzeyfe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.154, no:18487; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.196, no:6790.

[92] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.176, no:1721; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.75, no:12763; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1153; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VII, s.68, no:9686; Cündeb RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.156, no:18499; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.196, no:6791.

RE. 540/7 (*Kâne izâ lakıye ashâbehû, lem yusafihhüm hattâ yüsellime aleyhim*)

(*Kâne izâ lakıye ashâbehû*) "Efendimiz SAS sahabesiyle karşılaştığı zaman, (*lem yusafihhüm hattâ yüsellime aleyhim*) onlara selam vermedikçe musafaha etmezdi."

Önce ne yapıyor? "*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah!*" diye selam veriyor, ondan sonra, musafaha…

Musafaha nasıl olacak? Ellerin başparmakları birbirleriyle tutularak olacak. Şimdi yapılıyor, o Avrupa'dan geldi, o başka türlü.

"—Selâm!"

O da Romalılardan gelme… Ne demek, selâm!

Hitler'in de bir selâmı var:

"—Hay Hitler!" diye…

Bizim onunla ilgimiz yok ki! Biz, "*Es-selâmü aleyküm!*" diyeceğiz. Ondan sonra da musafaha edeceğiz. Tebessüm edeceğiz.

Buyrulmuş ki:[93]

تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ (ت. عن ابى ذر)

(*Tebessümüke fî vechi ahîke leke sadakatün*) "Arkadaşının yüzüne tebessüm etmen, senin için sadakadır."

Kaşlarını kaldır biraz. Çatma, kurban olayım, kaşlarını çatma biraz. Biraz gül, biraz tebessüm et; karşındaki memnun olsun. Musafaha et, halini sor...

İki müslüman birbiriyle musafaha etti mi, günahları sapır sapır dökülür. Neden? Muhabbet ediyorlar diye; dost diye, birbirini seviyorlar diye…

İki müslüman birbirine düşman olursa ne olur?

---

[93] Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.213, no:1879; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.287, no:529; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.220, no:3377; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.183, no:8342; Bezzâr, *Müsned*, c.II, no:108, no:4070; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.307, no:891; Taberânî, *Mekârimü'l-Ahlâk*, c.I, s.26, no:20; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.70, no:2396; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.275; Ebû Zerr-i Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.410, no:16305; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.202, no:10571.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, kullarını afv u mağfiret eylediği zamanlarda, "Şu kadar insanı cehennemden âzâd ettim, bu kadar insanı bağışladım, hadi affoldular, mağfiret oldular." dediği zamanlarda, şunun şuna kini var, bunun buna hıncı var, düşmanlığı var; "O kin, o düşmanlık, o hınç geçinceye kadar onları bırakın!" diye meleklerine onları ayırttırır muhterem kardeşlerim!

Bizim birbirimize bu hıncımızdan iki yakamız bir araya gelmiyor! Mü'min mü'mine kızıyor; cami cemaati birbirine kızıyor; komşu komşuya kızıyor; kardeş kardeşe kızıyor. Şeytan çok muzaffer olmuş aramızda, ilerletmiş işi… Kardeş kardeşe küskün, düşman, kırgın...

Neden?

"—Babamın mirasını şöyle taksim etti de, anamın mirası nöyle oldu da…"

Komşu komşuya düşman, neden?

Efendim, işte şöyle oldu da böyle oldu da bilmem ne de...

Cemaat birbirine düşman, neden?

"—Ben ön safa geçecektim de o önden geçti de, o bana omuz attı da…"

Ya burası kavga yeri mi? Burası Allah'ın evi, sen Allah'ın misafirisin, Allah seni görüyor. Biraz hizaya gelsene, dikkat etsene! O ona bir omuz atıyor üç adım sendelettiriyor.

"—Hocam mübalağa mı ediyorsun?"

Etmiyorum, gördüğüm şeyi söylüyorum. Gördüm böyle şeyleri, onun için söylüyorum. Yani böyle insanlar var. Bu muhabbet olmayınca ilerleme olmaz.

Peygamber Efendimiz diyor ki:[94]

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لاَ تَدْخُلُونَ الجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا ، وَلاَ تُؤْمِنُوا حَتَّى

[94] Müslim, *Sahih*, c.I, s.74, no:54; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.350, no:5193; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.52, no:2688; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.26, no:68; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.391, no:9073; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.471, no:236; Ebû Hüreyre RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XXII, s.393, no:25151.

تَحَابُّوا (حم. م. د. ت. ه. حب. عن ابي هريرة)

RE. 456/11 (*Ve'llezî nefsî bi-yedihî, lâ tedhulûne'l-cennete hattâ tü'minû, ve lâ tü'minû hattâ tehàbbû.*)

(*Ve'llezî nefsî bi-yedihî*) "Canım kudreti elinde olan Allah'a yemin olsun ki, yani Allah'a yemin olsun ki; (*lâ tedhulûne'l-cennete hattâ tü'minû*) iman etmedikçe, sağlam bir imana sahip olmadıkça cennete giremezsiniz, giremeyeceksiniz."

(*Ve lâ tü'minû hattâ tehàbbû*) "Birbirinizi sevmedikçe, karşılıklı muhabbet beslemedikçe, birbirinizle dost olmadıkça, ihlâslı samîmî kardeş olmadıkça hakîkî mü'min olamazsınız."

Müslüman biribirini sevecek.

Muhterem kardeşlerim!

İngilizlerle Osmanlılar arasında savaş çıkmış. Bizim padişah halife sıfatıyla cihat ilan etmiş. Avustralya'da yaşayan iki tane müslüman, o zaman Avustralya İngilizlerin elinde… Onların birisi orada dondurmacılık yapıyormuş, birisi bilmem ne iş yapıyormuş. Rivayete göre birisi Afgan, birisi belki Osmanlı, belki değil.

Avustralya'dan da asker toplamaya başlamış İngilizler, Çanakkale'ye yığacaklar; amcalarımızı, dedelerimizi öldürecekler, şehit edecekler. Onların yüreği dayanamamış bu işe. Askerler trenlere tam teçhizatlı binmeye başlayınca, buraya vapurlarla gönderilecekler, Çanakkale'de müslümanlarla çarpışacaklar diye, o yüreklerine ağır gelmiş. Halife de cihad ilan etti.

Paraları biriktirmişler, silaha yatırmışlar, cephaneye yatırmışlar, bir yerde mevzilenmişler; trenin geçeceği bir yerde yaylım ateşine tutmuşlar treni; çarpışmışlar, çarpışmışlar, çarpışmışlar… Bir tanesi orada şehid olmuş; bir tanesi yaralı ellerine düşmüş, şehirde gezdirmişler, ondan sonra şehid olmuş o mübarek de... Allah şefaatlerine nâil etsin.

Neden böyle yapmışlar?

Buradaki müslüman kardeşine atılacak kurşuna, oradaki rahat halinde rızası yok da ondan. Bu askerler oraya gidecek, Çanakkale'de, benim memleketimde, benim dindaşlarımı veyahut

kardeşimin memleketinde dindaşlarımızı kurşunlayacak diye razı olmamış.

Ben meseleyi inceledim, kitapları karıştırdım, hatta fırsat bulsaydım o hâdisenin cereyan ettiği yere gidecektim. Diyor ki Avustralyalılar:

"—Piknik trenine saldırdı."

Yalan! Müslüman piknik trenine saldırmaz. Onlar, askerleri götürdükleri trene "piknik treni" adı vermişler.

Hani Orhan Şaik Gökyay'ın dediği gibi;

İleri atılıp sellercesine,
Göğsünden vurulup tam ercesine,
Bir gül bahçesine girercesine;
Şu kara toprağa girenlerindir.

Hani böyle güle oynaya cihada gitmiş ya dedelerimiz, onlar da oradan mı örnek aldılar ne yaptılarsa; gönderdikleri askerleri, tabii mahzun olmasınlar, ailelerinden ayrılıyorlar, işin ucunda ölüm var diye, pikniğe gidiyor gibi, piknik treni diye adlandırmışlar, ondan… Yoksa teçhizatlı pür silah askerler… Piknik trenine niye saldırsın?

Yani müslüman öteki müslümanın eza, cefa çekmesine dayanamamış.

Müslümanlar bir vücut gibidir. Nasıl vücudun parmağının ucu bile acısa, bir çıban çıksa, bir şey olsa bütün vücut gece uykusuz kalıyor, ateş basıyorsa, bütün müslümanlar öyledir. Hindistan'da Hindular benim kardeşlerimi öldürürken, benim burada canım çıkar. Poliserya'da, Çad'da Fransızlar benim kardeşlerimi öldürürken, burada benim canım çıkar. Afrika'nın neresinde kâfirler saldırırken burada benim canım çıkar. Filistin'den benim canım çıkar. Yemen'den benim canım çıkar, Irak'tan benim canım çıkar, İran'dan benim canım çıkar.

Neden? Müslüman bir vücut gibi olduğu için.

Bak bizim İstiklal Harbine... Libyalı idareci sülalesinden, Sunûsî hanedanından prensler gelmişler, İzmir cephesinde cihad etmişler. Yazmıyor kitaplarımız bunları. Yazsana! Biz de Libyalıları sevelim, Libyalılar da bizi sevse ya!

Niye yazmıyorsun? Gelmiş adam bak canını vermiş, burada

seninle omuz omuza düşmana karşı çarpışmış, niye yazmıyorsun?

"—Arap düşman, İngilizlerle iş birliği yaptı, bilmem ne…" filan... Onları tıngır mıngır yazıyorsun da bunu da yazsana!

Yazmazlar onlar! Onların yazmaması normal; biz bulacağız, biz söyleyeceğiz, biz yayacağız! Sen, ben yapacaksın.

Kâfir senin işine gelecek şeyi yapar mı? Müslümanın müslümanı sevmesini ister mi? Müslümanlar birlik beraberlik olsun ister mi?

Kumpanyası bozulur, sömürmesi sona erer. Onun için seni sana düşman edecek, onu ona düşürecek, geçecek karşısına gülecek. Birisine para verecek, silah yardımı yapacak, ötekisiyle çarpışsın diye… O onu yenmeye başladığı zaman, öbür tarafa gidecek;

"—Bu sana fena saldırıyor, sana bedavadan silah vereyim, sen bununla çarpış." diyecek, ona silahı verecek, bunu kırdıracak. Her atılan kurşunla bir müslüman devrildikçe orada şıkır şıkır oynayacak.

Buna ne derler? "*Şemateti a'dâ*" derler; "düşmanın şamata yapıp şıkır şıkır oynaması..."

Düşmanı güldürmek yakışmaz müslümana… Müslüman müslümanı sever, korur ve kollar. Allah-u Teàlâ Hazretleri o şuurda eylesin.

i. İsmini Hatırlayamazsa Ey Abdullah'ın Oğlu Derdi

Etrafında yüz binlerce insan vardı Peygamber Efendimiz'in. Efendimiz karşındaki şahsın ismini hatırlayamazsa ne derdi?

Taberânî ve İbnü's-Sinnî şöyle rivayet ediyor:[95]

كانَ إذَا لَمْ يَحْفَظِ اسْمَ الرَّجُلِ ، قالَ: يَا ابْنَ عَبْدِ اللهِ

(ابن السني عن جارية الأنصاري)

[95] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.373, no:3436; İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.II, s.259, no:398; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.109, no:12895; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.224, no:360; Câriye el-Ensârî RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.157, no:18509; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.196, no:6792.

RE. 540/8 (*Kâne izâ lem yahfaz isme'r-raculü, kàl: Ye'bne abdi'llâh.*)

Bir şey diyecek, adını hatırlamıyor. "Ömer miydi? Hasan mıydı? Hüseyin miydi?" adını hatırlayamadığı zaman ne derdi?

(*Ye'bne abdi'llah*) "Ey Abdullah'ın oğlu!" derdi. Babası Abdullah, kendisi Abdullah, bütün insanlar Abdullah; Allah'ın kulu demek ya. "Ey Abdullah'ın oğlu, gel." filan diye böyle hitap ederdi. Yani "Hişt, bana bak!" ve saire demiyormuş demek ki.

Ne diyormuş Peygamber Efendimiz?

(*Ye'bne abdi'llah*) "Ey Abdullah'ın oğlu." filan diye öyle hitab edermiş. O da onun hitap tarzı...

Efendimiz'in böyle tatlı şeyleri vardır. Her eşyasının adı var; bıçağının, kılıcının, atının, eğerinin, kaleminin adı var. Böyle isim koyarmış. Her birinin belli ismi var.

Hani *zülfakâr* nedir?

"—Zülfikâr" diyoruz, kılıç adıdır. Onun gibi...

j. Peygamber SAS'in Kur'an Okuyuşu

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Ebû Dâvud, Neseî, Tirmizî (*Rahmetu'llàhi aleyhim ecmaîn*)... Bunlar büyük hadis alimleri, onlar rivayet etmişler. Efendimiz Kur'an okurken ne yapardı, nasıl hareket ederdi, bu rivayetten onu anlayacağız:[96]

كَانَ إِذَا مَرَّ بِآيَةِ خَوْفٍ ، تَعَوَّذَ ؛ وَإِذَا مَرَّ بِآيَةٍ رَحْمَةٍ ، سَأَلَ ؛ وَإِذَا مَرَّ بِآيَةٍ فِيهَا تَنْزِيهُ اللهِ ، سَبَّحَ (حم. م. د. ن. ت. عن حذيفة)

RE. 540/9 (*Kâne izâ merra bi-âyeti havfin, teavveze; ve izâ merra bi-âyeti rahmetin, seele; ve izâ merra bi-âyetin fîhâ tenzîhun li'llâhi,*

---

[96] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.252, no:1341; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.118, no:998; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.384, no:23309; Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.450, no:4046; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.345, no:1080; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.272, no:542; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVII, s.438, no:5896; Huzeyfe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.51, no:17906; Câmiü's-Sağîr, c.II, s.196, no:6793.

sebbeha.)

(*Kâne izâ merra bi-âyeti havfin*) "Bir korku âyeti okuduğu zaman..." Meselâ, Tebâreke Sûresi'nde:

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنْ الْغيظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ (الملك:٨)

(*Tekâdü temeyyezü mine'l-gayz*) Yani cehennem kükrüyor, etrafa saldırıyor, zincirlerle zor zapt ediyorlar. "Sanki gayzından, kininden, kızgınlığından neredeyse parçalanacak gibi."

(*Küllemâ ulkiye fîhâ fevcün seelehüm hazenetühâ*) "Cehenneme kâfirler, mücrimler atıldığı zaman orada melekler onlara sorarlar: (*Elem ye'tiküm nezîr*) Yahu hiç size bir haberci, bu tehlikeyi bildiren bir ihbarcı gelmedi mi?" (Mülk, 67/8)

Böyle bir korku ayeti okuduğunda Peygamber Efendimiz ne yapardı? (*Teavveze*) "Allah'a sığınırdı."

"—Aman yâ Rabbi! Beni bu duruma düşürme yâ Rabbi! Beni bu tehlikeye uğratma yâ Rabbi! Beni yakma yâ Rabbi!" diye, böyle okurken, öyle bir korku âyeti geldiği zaman Allah'a sığınırdı.

(*Ve izâ merra bi-âyeti rahmetin, seele*) "Bir rahmet âyeti okunduğu zaman, okuması esnasında ona rastladığı zaman, Allah'ın rahmetini isterdi."

Meselâ, cenneti anlatıyor âyetler; şöyle sedirler var, böyle bardaklar dolaşıyor, şöyle ikramlar oluyor:

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ . فِيهَا سُرُرٌ مَرفُوعَةٌ . وأَكْوَابٌ مَوضُوعَةٌ .

ونَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ . وزرابِيُّ مَبْثُوثَةٌ (غاشية:١٣-١٦)

(*Fîhâ aynün câriyeh. Fîhâ sürurun merfûah. Ve ekvâbun mevdùah. Ve nemâriku masfûfeh. Ve zerâbiyyü mebsûseh.*) [Orada (cennette) devamlı akan bir pınar, yükseltilmiş tahtlar, konulmuş kadehler, sıra sıra dizilmiş yastıklar, serilmiş halılar vardır.] (Gàşiye, 88/13-16)

O zaman ne yapardı Peygamber Efendimiz?

"—Yâ Rabbi! Bana da nasib et! İsterim yâ Rabbi! Dilerim ki, bunlara ben de nâil olayım, kavuşayım." diye isterdi.

Korku ayeti gelince Allah'a sığınırdı, rahmet ayetleri gelince;

"—Yâ Rabbi, bu rahmetinden ben de isterim. Beni de hisseyâb et, bana da nasip et!" diye dua ederdi Peygamber Efendimiz.

(*Ve izâ merra bi-âyetin fîhâ tenzîhun li'llâhi, sebbeha*) Sonra, "Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni tenzih ve takdis eden, ululayan bir âyet geçtiği zaman da *Sübhàna'llah* diye Allah'ı tesbih ederdi." Yani Allah'ı anan, Allah'ı anlatan ayetler olduğu zaman da Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni tenzih ederdi.

Demek ki Peygamber SAS Efendimiz Kur'an'ı nasıl okurmuş? Sindire sindire, yudum yudum, tada tada, mânasına nüfûz ede ede, dua ede ede…

Biz ne yapıyoruz? Bir Kur'an okuyuşumuz var ki, arkamızdan kovalıyorlar sanki... Dur be adam! Arkadan kimse kovalamıyor. Bunda bir fayda yok. Demiş ki birisi;

"—Yâ Rasûlallah ben üç günden kısa zamanda da hatim indirebilirim."

"—O zaman mânası anlaşılmadığı için makbul olmaz!" buyurmuş.

Sindire sindire okuyacak, dikkat ede ede okuyacak.

Ya sen ve ben nasıl okuyoruz?

"—Hocam laf aramızda, okumuyoruz bile."

Okumuyoruz bile, çoğu Kur'an okumuyor. Ramazan'dan Ramazan'a Kur'ân-ı Kerîm'i eline alır.

Var mı her gün Kur'ân-ı Kerîm'den belli miktar okuyan babayiğitler? Kaç tane? Müslümanların yüzde kaçı? Her gün Kur'ân-ı Kerîm'den belli bir miktar okuyan kaç tane müslüman var? Mânasını anlayan kaçta kaçı?

Anladığı zaman, Rasûlüllah Efendimiz gibi, "Aman yâ Rabbi sığınırım sana... Aman yâ Rabbi isterim senden rahmetini... Aman yâ Rabbi seni tesbih ederim, takdis ederim..." diyen kaç tane?

Onun için Kur'ân-ı Kerîm'den bir şey elde edemiyoruz. Okuyuşumuzda da bir sakàmetlik, bir sakatlık, bir eksiklik var. Onun için Kur'ân-ı Kerîm'den bir şey olmuyor. Okumuyoruz zaten, çok azı okuyor. Müslümanların çoğu okumasını bilmez, 60-70 yaşına gelmiş, hâlâ, işte maalesef…

"—Anam okutmadı, babam okutmadı..."

Ananın, babanın vebali mes'uliyeti 15 yaşına kadar. Ondan sonra vebal senin omuzuna geliyor. Büluğa erdikten sonra vebal senin; okumamak, öğrenmemek senin hatan; ceza sana gelecek.

Onun için Kur'ân-ı Kerîm'i anlayacağız, okuyacağız. Okurken de böyle okuyacağız ki tadına varılsın ve faydası görülsün.

k. Ayette Cehennem Anılınca Allah'a Sığınırdı

İbn-i Kàni' şöyle rivayet ediyor:[97]

كَانَ إِذَا مَرَّ بِآيَةٍ فِيهَا ذِكْرُ النَّارِ، قَالَ: وَيْلٌ لأَهْلِ النَّارِ، أَعُوذُ بِاللهِ

---

[97] İbn-i Kàni', *Mu'cemü's-Sahâbe*, c.I, s.257, no:151; Ebû Leylâ RA'dan. Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.51, no:17907; Câmiü's-Sağîr, c.II, s.196, no:6794.

مِنَ النَّار (ابن قانع عن أبي ليلى)

RE. 540/10 (*Kâne izâ merra bi-âyetin fîhâ zikru'n-nâri, kàle: Veylün li-ehli'n-nâr, eùzu bi'llâhi mine'n-nâr*.)

(*Kâne izâ merra bi-âyetin fîhâ zikru'n-nâri*) "İçinde cehennemin anıldığı bir âyet okunduğu zaman, (*kàle*) Peygamber Efendimiz derdi ki: (*Veylün li-ehli'n-nâr*) Yazıklar olsun cehennem ehline, veyl olsun cehennem ehline… (*Eùzu bi'llâhi mine'n-nâr*) Cehennemden Allah'a sığınırım.'"

Muhterem kardeşlerim!

Bir insanın vasati ömrü 60-70 yıldır, 80 yıldır. Doksanı geçti mi "Maşaallah!" diyoruz, 100'ü geçti mi "Ooo!" diyoruz. Yüz on, yüz yirmi oldu mu artık kitaplara geçiyor. 150'ye filan ulaşan olduğu zaman neler söyleniyor!

Bu dünya bu kadar işte. Ortalama 80 yıl diyelim. Ne kadarını yaşadığını hesapla, şu kadar daha yaşacaksın; âhiret ebedî… Burası 80 yıl, âhiret sonsuz, dipsiz, bitmesiz...

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (البقرة:٣٩)

(*Hüm fîhâ hàlidûn*) [Onlar orada, cehennemde ebedî olarak kalacaklar.] (Bakara, 2/39)

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (البقرة:٨٢)

(*Hüm fîhâ hàlidûn*) [Onlar orada, cennette ebedî olarak kalacaklar.] (Bakara, 2/82)

Cennette ebedî nimet var… Cehennemde ebedî azap var!"

Akıllı insan, 80 yıllık bir fâni lezzete bâki saadeti kurban eder mi, vazgeçer mi ebedî saadetten?

Seksen yılın da zaten yarısı uyku, yarısı çocukluk, yarısı ihtiyarlık, yarısı meşakkat; birazcık bir iyi gün... Onun da tamamı tepeden tırnağa saadet değil ki... Saadetin yanında üzüntü, üzüntünün yanında sevinç, sevincin yanında keder... Zengini de öyle, fakiri de öyle. Ölüm var, hastalık var, dert var, sıkıntı var…

Bu kadarcık, iki para etmez dünya hayatı için ahiret terk edilir mi? Edilmez. Akıllı insan terk etmez. Akılsız insanlar, imansız insanlar terk eder.

"—Pekiyi müslüman olup da hiç bu tarakta bezi olmayanlara ne demeli?"

Allah ıslah etsin… Dua edelim, çok dua edelim! Allah-u Teàlâ Hazretleri nevm-i gafletten cümlemizi ikaz eylesin, uyarsın, uyandırsın…

l. Kabirdekilere Selâm Verirdi

Kabirlerin olduğu mezarlıktan geçerken Peygamber Efendimiz ne yapardı? Ebû Hüreyre RA şöyle rivayet ediyor:[98]

كَانَ إِذَا مَرَّ بِالْمَقَابِرِ، قَالَ: السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ، مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ، وَالصَّالِحِينَ وَالصَّالِحَاتِ! وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللهُ بِكُمْ لاَحِقُونَ (ابن السني عن أبي هريرة)

RE. 540/11 (*Kâne izâ merra bi'l-mekàbir, kàl: Es-selâmü aleyküm ehle'd-diyâr, mine'l-mü'minîne ve'l-mü'minât, ve'l-müslimîne ve'l-müslimât, ve's-sàlihîne ve's-sàlihât! Ve innâ inşâallâhu biküm lâhikùn.*)

"—*Es-selâmu aleyküm* diye onlara selâm verirdi." "Ey şu kabirlerde yatan ahâli! Allah'ın selâmı sizin üzerinize olsun. Es-selâmu aleyküm ehle'd-diyar." derdi. Ama içeride her çeşit insan olabilir.

Ne derdi? (*Mine'l-mü'minîne ve'l-mü'minât*) "Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar… (*Ve'l-müslimîne ve'l-müslimât*) Müslüman erkekler ve müslüman kadınlar… (*Ve's-sàlihîne ve's-sàlihât*) Sàlih

---

98 Müslim, *Sahîh*, c.V, s.103, no:1620; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.166, no:2013; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.10, no:1536; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.353, no:23035; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.79, no:7004; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.657, no:2167; Büreyde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.159, no:18516; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.196, no:6795.

erkekler ve sàlih kadınlardan müteşekkil olan ey şu kabristanın, ey şu makberenin ahalisi! Sizlere selam olsun.” derdi.

Peygamber Efendimiz kâfire selam vermezdi. Kâfirden selâmı tereyağından kıl çeker gibi ayıracak bir hitap eder gibi hitap ederdi. Bak ne diyor:

(*Es-selâmu aleyküm ehle'd-diyâri mine'l-mü'minîne ve'l-mü'minât*) diyor. İçeride kâfir varsa hava alır. Yani “Acaba, kazâra, tesadüfen Efendimiz'in duasına ben de nâil olurum da dünyada kâfir olarak yaşadım ama mezarda bu duaya erip kurtulur muyum?” diye düşünebilirler. Ama kâfirlere dua etmez Efendimiz, selâm vermez.

Ne derdi? Meselâ Mısır'a, Basra'ya, Bahreyn'e mektup yazdı. Oranın ahalisi henüz müslüman değil. Ne derdi:[99]

السَّلاَمُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى

(*Es-selâmü alâ men ittebea'l-hüdâ*) “Allah'ın selâmı hidayete uyanlara olsun!” diye dua ederdi.

Öyle, uyarsan gelir, uymazsan bir şey yok. Yani emniyet tertibatlı selâm. Öyle herkese eşit olarak değil, mü'min oldu mu kapılar açılıyor, Allah'ın selâmına eriyor; mü'min olmadı mı hava alıyor. Hava alsa iyi bir şey, yani hiçbir şey almıyor; cehennemi boyluyor.

Demek ki Peygamber Efendimiz kabir ehline selâm verirdi.

“—Neden?”

İnsanlar ölünce yok olmuyor da ondan… İnsanlar ölünce vücutlarının vazifesi bitiyor, ruh bâki. Kabirlere vücutlar hürmeten konuluyor. İnsanoğlu muhterem bir varlık olduğundan, ayaklar altında kalmıyor, kabristana konuluyor. Kabirde de hürmet görüyor. Kabirde de eza görür. Kabrin üstüne çıksan, zıplasan, bassan ezalanır. Hürmet edeceksin! Müslümanın ölüsüne de dirisine de hürmet edilir.

“—Hocam bizim orada yol açtılar, kabristana uğrattılar, hepsini

---

[99] Buhàrî, *Sahîh*, c.XIX, s.290, no:5790; Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.355, no: 2641; Abdullah ibn-i Abbas RA Ebû Süfyan RA'dan.

kazıdılar götürdüler.”

O senin ve benim vefasızlığımdan. İngiliz, Haydarpaşa’nın yanındaki ölülerini, etrafı duvar çevirmiş öyle güzel koruyor ki… Alman, Münih’de kendi ölülerinin mezarlarını öyle güzel koruyor ki... Yol öbür taraftan geçsin. Yol sonradan yapılmış, bu kabir buraya daha önceden yapılmış, öbür taraftan geçsin. Sapanca gölünün aşağısından yeni ekspres yol gidiyor, İtalyanlar yolun güzergâhını çiziyor. Üç tane tarihi mezarlığa, bütün mezarlıkları devirdiler geçtiler. Dedim ki belediye reisine:

“—Böyle şey olur mu?”

“—Ne yapayım hocam” diyor, kaç defa ilan verdim ahaliye, ölüleri olanlar gelsin, fikrini söylesin, bilmem ne... Kimse ilgilenmiyor.” diyor.

Efendimiz kabirden geçerken *Es-selâmü aleyküm* diyor. Sen kendi ananın, babanın kabrini korumuyorsun. Eyüb’ün öbür tarafında gecekondular dolmuş kabirlere…

Burası sahipli; sen sahipli yere nasıl gelir de gecekondu yaparsın? Burada kabir vardı.

“—Olsun, kemiklerini toplarım, atarım çöp tenekesine, ben de burada gecekondumu yaparım, yatarım.”

Yatarsın ama ahirette çekersin!

m. Ev Halkından Hastalana Muavvizât Okuması

Hz. Âişe validemizden… Mübarek Hz. Âişe Anamız biraz tıpla ilgiliydi, Allah şefaatine erdirsin; diyor ki:[100]

كَانَ إِذَا مَرِضَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ ، نَفَثَ عَلَيْهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ

(م. عن عائشة)

RE. 540/8 (*Kâne izâ marida ehadün min ehli beytihî, nefese aleyhi bi’l-muavvizâti*) “Peygamber Efendimiz’in aile efradından birisi hastalandığı zaman onlara muavvizâtı okur üflerdi

[100] Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.186, no:4065; Hz. Aişe RA’dan.
Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.135, no:18368; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.196, no:6796.

Efendimiz."

"—Vay, okur üfler miydi?"

Ya, vay, okur üflerdi, ne haber?

'—E üfürükçü müydü?'

Üfürmek var da ondan.

Kul huva'llàhu ehad, Kul eûzu bi-rabbi'l-felak, kul eûzu bi-rabbi'n-nâs, bunlara *muavvizât* sûreleri denir. Bunların sevabı, fazileti, tesiri çoktur. Bu Fâtiha'nın da tesiri çoktur. Öteki sûrelerin de tesiri çoktur. Bunları okurdu, okuduktan sonra üflerdi. O nefesin bereketine hasta iyi olurdu.

Olur, yine iyi olur.

"—Hocam gazetelerde okuyoruz, hani üfürükçüler varmış da, bilmem polis takip ediyormuş da…"

Parayla yapıyorlar, istismar ediyorlar da ondan. Yani yoksa dua etmek yasak olduğundan değil.

Kim yasak edebilir Rasûlullah'ın uygun dediği bir şeyi? Kimse yasak edemez.

Dua yasak değil, okumak üflemek yasak değil de, istismar ediyorlar, halkın parasını sızdırıyorlar diye halkı korumak için yapılan bir şey. Yoksa Allah rızası için, git bir hoca amcaya, git bir hacı amcaya, git bir ak sakallı mahallendeki kimseye, git bir yaşlı teyzeye, mübarek teyzeye:

"—Ben rahatsızım, başım ağrıyor, bir dua ediver bana!" de, bak nasıl geçer.

Allah rızası için oldu mu zaten o mübareklerin bazıları böyle "ocaklı" oluyorlar, "el almış" oluyorlar da;

"—Allah rızası için yaparız, hediye kabul etmeyiz, almayız." diyorlar, tabii duası o zaman geçiyor.

Demek ki dua etmek, okumak, okuduktan sonra üflemek de var.

Tabii bazı insanlar dinimize düşman olduğu için işi büyütüyorlar, biraz da mübalağalandırıyorlar. Karikatüristler hemen bir çıplak kadın resmi, hoca ağzından tükürükler damlayarak yanaşmış sakalıyla, göğsünün üstüne, eski yazı bir şeyler yazıyor.

Tabii bu da işin hınzırlığı... Değil mi yani?

Düşman göstermek, kötü göstermek için karikatürcü, kalem elinde istediğini yazıyor. Âhirette hesabı var ama bu dünyada işte

aldananlar aldanıyor.

n. Yürürken Sağa Sola Bakmazdı

Hàkim *Müstedrek*'inde Câbir RA'dan şöyle rivayet ediyor:[101]

كَانَ إِذَا مَشَى ، لَمْ يَلْتَفِتْ (ك. عن جابر)

RE. 540/13 (*Kâne izâ meşâ, lem yeltefit*) "Efendimiz yolda yürürken sağa sola bakmazdı, meyletmezdi; dosdoğru yürürdü."

Arkasına da bakmazdı, sağa sola da bakmazdı, dosdoğru yürürdü.

Millet şimdi ellerini arkasına kavuşturuyor, bir yandaki cama bakıyor, bir soldaki balkona bakıyor, bir öbür tarafa bakıyor, bir beri tarafa bakıyor. Yürürken boyu kadar günaha gire gire öyle gidiyor.

Efendimiz nasıl giderdi? Dosdoğru giderdi. Sağa sola meyletmeden, bakmadan giderdi.

Allah bizi ona en güzel şekilde ittibâ edenlerden eylesin…

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele!

13 08. 1989 – İskenderpaşa Camii

[101] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.326, no:7794; Câbir RA'dan. Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.144, no:18421; Câmiü's-Sağîr, c.II, s.196, no:6797.

08. YÜRÜRKEN HIZLI YÜRÜRDÜ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Alâ külli hàlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsü kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr...
Kâne'n-nebiyyü kemâ ruviye ennehû kân:

كَانَ إِذَا مَشَى أَسْرَعَ ، حَتَّى يُهَرْوِلَ الرَّجُلُ وَرَاءَهُ ، فَلاَ يُدْرِكُهُ
(ابن سعد عن يزيد بن مرثد مرسلاً)

RE. 541/1 (*Kâne'n-nebiyyü SAS izâ meşâ esraa, hattâ yühervile'r-racülü verâehû, felâ yüdrikehû.*)

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı ve ikramı dünyada ve âhirette üzerinize olsun... Allah iki cihan saadetine cümlenizi nâil eylesin...

Peygamber SAS Hazretleri'nin âdet-i seniyyeleri ve îtiyatları neler; *Râmûzü'l-Ehâdîs*'te bunları anlatan bölümü okuyoruz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi Peygamber Efendimiz'in şefaatine erdirsin... Peygamber Efendimiz'e en güzel tarzda ittibâ etmeyi nasib eylesin... Böylece iki cihan saadetini kazanmayı kendimize, evlatlarımıza, ailemize, çoluk cocuğumuza, çevremize, cemiyetimize nasib ve müyesser eylesin...

Efendimiz'den rivayet edilmiş olan haberleri okuyup izaha geçmeden önce, ona olan sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın,

ümmetliğimizin âciz, nâçiz küçük bir nişânesi olmak üzere, rûh-i pâkine hediye edelim diye ve onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ruhlarına hediye olsun diye; Ebu'l-beşer Âdem AS'dan Peygamber Efendimiz'e kadar güzerân eylemiş olan cümle enbiyâ ve mürselînin ruhlarına hediye olsun diye;

Allah'ın cümle sevgili kullarının, evliyâullahın, ermişlerin, erenlerin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in Peygamber Efendimiz'den sonra mürşidleri, mürebbîleri olan meşâyih-i vâsılîn, ulemâ-ı muhakkıkîn, sâdât-ı turuk-u aliyyemizin ve halifelerin ruhlarına hediye olsun diye;

Okuduğumuz kitabı cem' ve telif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamız Ahmed Ziyâeddîn Efendi Hazretlerinin ruhuna hediye olsun diye; bu hadîs-i şerîfleri bize kadar nakil ve rivayet etmiş olan alimlerin, râvilerin ruhlarına hediye olsun diye; kendisinden feyz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhuna hediye olsun diye;

Bu beldeleri canlarını, mallarını ortaya koyarak, hayatlarını İslâm'a vakfederek, çarpışarak, cihad ederek, çalışarak fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin ruhlarına bir şükrâne, hediye olmak üzere; cümle hayır hasenât sahiplerinin ve hâsseten şu caminin bânisi İskender Paşa'nın ve diğer hayrat sahiplerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Nihayet, uzaktan yakından şu mescide şu tatil gününde keyiflerini, zevklerini Allah'ın rızasını kazanmaya rağbet ederek terk edip, sıkıntılı da olsa bu hadîs-i şerîfleri, rivayetleri dinlemeye gelmiş olan siz fedakâr kardeşlerimin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin, yakınlarının ve büyüklerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Biz sağ olan, yaşayan mü'minler de Rabbimiz'in rızasına uygun yaşayalım, onun sevdiği bir kul olalım, huzuruna yüzü ak, alnı açık varmamıza vesile olsun diye bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım:

……………………

a. Camilerin Önemi

Camiyi korumak öncelikli olarak müslümanların vazifesidir. Camiye yardımcı olmak esastır. En güzel parklar camilerin içleridir.

Camiler Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin evleridir. Allah-u Teàlâ Hazretleri yeryüzünde hiçbir yere, camilere baktığı rahmet nazarıyla bakmamıştır. Allah ibadet edilen yerlere rahmetiyle nazar eder, sever. Camiler, ibadethâneler Allah'ın sevdiği ve razı olduğu yerlerdir.

Allah'ın sevdiği bu yerleri ancak mü'min-i kâmiller, imanı bütün müslümanlar ihyâ ederler, imar ederler. Ancak eksikli, kusurlu; terbiyesi, edebî, saygısı, sevgisi noksan insanlar buraları tahrip ederler.

Her müslümanın boynuna borçtur, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bu ibadetgâhlarını temiz tutmak, geliştirmek, büyütmek, çevresini avlu yapmak, avlusunu ağaçlandırmak, güzelleştirmek, çiçeklendirmek vazifesidir. Halbuki şimdi nice belediyeler, nice yerlerde nice camilerin avlularını işgal etmişlerdir.

Ben Bursa'yı hatırlıyorum. Bursa'nın Ulu camisinin ta önünden cadde geçer. Halbuki Yıldırım Han, o Ulu camiyi yaptırmış olan koca sultan, tam cami avlusunun önünden tangur tungur vasıtaların geçmesine müsaade eder miydi?

Etmezdi. Onun için muhakkak o caminin avlusu çok daha büyüktü. Şimdiki caddenin olduğu yer de onundu. Belki caddenin karşısındaki binaların olduğu yer de onundu.

Ama ihmal, ihmal, ihmal… Orası tahrip edilmiştir. Caminin yanından yol geçer, karşı tarafa otel yapılmıştır, eğlence yeri yapılmıştır, lokanta yapılmıştır. Oraya müsaade edilmiştir, beri taraf yıkılmıştır. Öyle şey yok!

Ben Almanya'yı gezdim, Amerika'yı gezdim, muhtelif yerlerde gördüm ki kilisenin önüne kadar yol dümdüz geliyor, iki tarafından geçiyor. Kilise ortada ihtişamlı bir abide olarak duruyor. Süslemişler; temiz, bakımlı… İki adımda bir köşe başlarının en güzel yerlerinde, ya kilisenin kendisi var ya kiliseye bağlı bir tesis var.

Peygamber SAS hadîs-i şerîfinde bildiriyor ki… Allah Rasûlü'ne bildirmezse. o bize haber vermezse bilemezdik. Efendimiz SAS bildiriyor ki:

"—Üzerinde namaz kılınan dağ öteki dağlara; 'Bugün benim üzerimde Allah'ın bir salih kulu Allah'a ibadet etti.' diye iftihar eder, övünür." buyuruyor.

Onun için dünyada ibadet yerleri kadar şerefli başka bir yer bahis konusu değildir; en şerefli yerler buralardır, en güzel yerler buralarıdır, cennet bahçeleridir. Neden?

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[102]

إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ ، فَارْتَعُوا ! قَالُوا : وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ ؟ قَالَ:

---

[102] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.415, no:3432; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.150, no:12545; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.398, no:529; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6500; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.155, no:3432; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6500; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Deylemî. *Müsnedü'l-Firdevs,* c.I, s.268, no:1044; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.437, no:1882; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c. IV, s.81, no:2820.

حِلَقُ الذِّكْرِ (حم. ت. هب. عن أنس)

(*İzâ merartüm bi-riyâdı'l-cenneti, fe'rteù*) "Sizden biriniz cennet bahçelerine uğrarsa, orada gezinsin, safa sürsün, o bahçeden faydalansın!" buyurmuş. (*Kàlû*) Demişler ki: (*Ve mâ riyâdu'l-cenneh*) 'Cennet bahçeleri nedir ya Rasûlallah?'

(*Kàle*) Bu konudaki üç hadîs-i şeriften birisine göre buyurmuş ki: (*Hıleku'z-zikri*) Zikir halkalarıdır. Cennet bahçeleri, *Allah Allah* denilen, *Lâ ilâhe illa'llàh* denilen zikir meclisleridir."

Ama "zikir" denilince sadece "Allah Allah" demek değil, ilim, Kur'ân, hepsi de zikrin içine girer.

Ondan sonra başka bir rivayette:[103]

قَالَ: مَجَالِسُ الْعِلْمِ (طب. عن ابن عباس)

(*Kàle; Mecâlisü'l-ilm*) "İlim meclisleridir." buyurmuşlar. Meselâ, şu meclis cennet bahçesi oluyor; belli olmaz.

Başka bir rivayette de:[104]

قَالَ الْمَسَاجِدُ(ت. عن أبى هريرة)

(*Kàle: El-mesâcidü*) "Mescidlerdir." buyurmuşlar.

Öyle anlaşılıyor ki, hadîs-i şeriflerden çıkan hüküm o ki buraları mânevî bakımdan cennet bahçesi gibidir; biz bilmiyoruz.

Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:[105]

---

[103] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.95, no:11158; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.138, 28695; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.82, no:2821.

[104] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.414, no:3431; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.651, 20739; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.82, no:2822.

[105] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.386, no:1121; Müslim, *Sahîh*, c.VII, s.146, no:2465; Tirmizî, *Sünen*, c.XII, s.424, no:3851; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.236, no:7222; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.65, no:3750; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.416,

مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي ، رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ (خ. عن أبى هريرة)

(*Mâ beyne beytî ve minberî*) “Benim evimle minberim arası, (*ravdatün min riyâdı’l-cenneh*) cennet bahçelerinden bir bahçedir.”

Gözler görmeyince insan bilmiyor ama, Peygamber Efendimiz bildirince anlaşılıyor ki doğru, cennet bahçesi orası.

Onun için müslümanların kendi evinden, kendi tarlasından, kendi bahçesinden, kendi arsasından önce camileri koruması, kollaması lazım!

Bugün camiler, hayır müesseseleri, medreseler, diğer vakfedilmiş mekânlar çok tahribe uğramıştır, çok yağmaya uğramıştır.

Bu beldeleri kimler fethetti? Komünistler mi fethetti?

“—Hayır!”

Bu beldeleri kimler fethetti?

“—Allah Allah” diyenler fethetti. “Allah Allah” diyerek fethetti.

---

no:8188; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.X, s.30, no:1972; İbn-i Sa’d, *Tabâkàt*, c.I, s.253; Ebû Hüreyre RA’dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.385, no:1120; Müslim, *Sahîh*, c.VII, s.144, no:2463; Neseî, *Sünen*, c.III, s.99, no:688; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.39, no:16480; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I,s.257, no:774; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.VI, s.372, no:2417; Mâlik, *Muvatta’*, c.II, s.276, no:674; İbn-i Sa’d, *Tabâkàt*, c.I, s.254; Abdullah ibn-i Zeyd RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XXIII, s.255, no:526; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.489, no:4290; Hz. Ümm-ü Seleme RA’dan.

Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.I, s.109, no:118; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.679, no:5883; Hz. Ebû Bekir RA’dan.

Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.VI, s.367, no:2412; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.680, no:5886; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.52; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.465, no:10009; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.678, no:5880; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.73; Ebû Hüreyre ve Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.XII, s.423, no:3850; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.335; Ebû Hüreyre ve Hz. Ali RA’dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.389, no:6264; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.III, s.26; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Allah yolunda cihad ederek fethetti. Bu beldelerin tamamı, bir ucundan öteki ucuna müslümanlarındır. Başka insanların malı olmuş, satılmış, haksızlık edilmiş, hukuka aykırı işler yapılmış, öyle olmuş veya müslümanlar müsaade etmişler, misafir etmişler; ondan olmuştur.

Onun için burası şehidlerin diyarıdır, şehidlerin malıdır; şehidlerin kemiklerini sızlatacak işler yapılmaz.

b. Peygamber Efendimiz'in Yürüyüşü

Mukaddimede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 541. sayfasındaki 1. hadis-i şeriftir.

Peygamber SAS'in yolda yürürken nasıl yürüdüğü hakkında şöyle rivayet ediliyor:[106]

كَانَ إِذَا مَشَى أَسْرَعَ ، حَتَّى يُهَرْوِلَ الرَّجُلُ وَرَاءَهُ فَلاَ يُدْرِكَهُ

(ابن سعد عن يزيد بن مرثد مرسلاً)

RE. 541/1 (*Kâne izâ meşâ esraa, hattâ yühervile'r-racülü verâehû felâ yüdrikehû.*)

(*Kâne izâ meşâ esraa*) "Peygamber Efendimiz hızlı yürürdü. Ama vakarlı bir tarzda hızlı yürürdü." Burada söylemiyor ama başka yerden biliyoruz; insan yokuştan aşağıya doğru nasıl hızlıca gider, işte böyle süzülerek giderdi, hızlıca giderdi.

(*Hattâ yühervile'r-racülü verâehû felâ yüdrikehû*) "Öyle hızlı giderdi ki, bir insan arkasından koşardı da yetişemezdi." Öyle hızlı giderdi Efendimiz.

Sallanarak, bakınarak, iki tarafa yalpalayarak giden insanlar vardır. Demek ki Efendimiz'in yürüyüşü öyle değilmiş.

Nasıl giderdi? Ciddi bir tarzda, önüne bakarak giderdi. Arkasına dönmezdi, sağa sola bakmazdı, hızlı bir tarzda giderdi.

Neden? İşi olan insanlar, yapacağı şeyi bilen insanlar, gayesi belli insanlar böyle yapar. İşi var, yolda kaybedecek vakti yok ki...

---

[106] İbn-i Sa'd, *Tabâkàt*, c.I, s.379; Yezid ibn-i Mersed RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.144, no:18423; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.196, no:6799.

Vakit bizim en kıymetli hazinemiz, zamanımız kıymetli; boşa geçirmemek lazım! Onun için hızlı gidermiş Efendimiz, süratli yürürmüş. Tabii bir de mânevî bakımdan kendisinde peygamberlik yürüyüşü var.

Peygamber Efendimiz bütün insanların arasında en uzun görünürdü. Halbuki tek tek boyunu ölçsen, metreye vursan kendisinden daha uzun boylular belki vardır ama, Efendimiz en uzun görünürdü.

Peygamber Efendimiz'e vahiy geldiği zaman yanında bir adamın, bir mübareğin dizi Efendimiz'e biraz değiyormuş, altında kalmış; ağırlığından ayağının altında ezilecek sanmış. Vahiy geldiği zaman deve çökerdi, ağırlığına dayanamazdı.

Peygamber Efendimiz'in özel durumları var. Yürüdüğü zaman da kimse yetişemez. Efendimiz'in mâneviyatının, olağanüstü hallerinin, ihtişamının bir tezahürü. Adam görüyor; "Aman Rasûlüllah'a yetişeyim, bir şey sorayım!" diye; arkasından seğirtiyor da yine yetişemiyor. İşte öyle giderdi Efendimiz.

Yürürken bu tarzda yürürdü.

Altındaki rivayet de yine yürüyüşüyle ilgili:[107]

كَانَ إِذَا مَشَى أَقْلَعَ (طب. عن أَبي عتبة)

RE. 541/2 (*Kâne izâ meşâ aklaa.*) “Peygamber Efendimiz yürüdüğü zaman süratli, kuvvetli bir tarzda yürürdü.”

Ayaklarını hızlı hızlı kaldırıp, hızlı hızlı atarak yürürdü. Kadınların yürüdüğü gibi iki tarafa salınmazdı. Yürüyüş tarzı öyleydi.

“Çeşitli yürüyüş tarzları var; o tarzda yürümezdi.” demek. Biraz asker gibi, hızlı, kuvvetli bir tarzda yürürdü Peygamber SAS Efendimiz.

Zaten babayiğit, güçlü, kuvvetli bir kimseydi. Omuzları genişti, pazuları güçlü kuvvetliydi, etleri dolgundu; öyle zayıf, nahif değildi. Her bakımdan âzâsı mütenâsip, her şeyi en güzel tarzdaydı.

c. Yürürken Konuşmazdı

Ebû Dâvud ve Hàkim Enes RA’dan rivayet ediyor:[108]

كَانَ إِذَا مَشَى كَأَنَّهُ يَتَوَكَّأُ (د. ك. عن أَنس)

RE. 541/3 (*Kâne izâ meşâ, keennehû yetevekkeü*) “Yürüdüğü zaman SAS Efendimiz konuşmazdı. Sanki konuşmadan yürürdü, yürüyüşüne devam ederdi.” diye rivayet etmiş.

---

107 Şeybânî, *el-Âhâd ve’l-Mesânî*, c.IV, s.331, no:2498; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.II, s.419, no:3166; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.361; Ebû Utbe el-Havlânî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.144, no:18424; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.196, no:6800.

108 Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.3, no:4221; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.313, no:7750; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.III, s.280, no:3145; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VI, s.405, no:3764; Ebü’ş-Şeyh, *Ahlâku’n-Nebiy*, c.I, s.216, no:201; Ziyâü’l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü’l-Muhtàreh*, c.II, s.394, no:1949; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.277; Enes ibn-i Mâlik RA’dan

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.144, no:18425; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXXIII, s.221, no:36112.

Şerhte Gümüşhanevî Hocamız şöyle izah ediyor:

أي لا يتكلم كأنه أو كأ فاه

(*Ey lâ yetekellemu keennehû evkee fâhu*) "Meselâ torbanın, tulumun ağzını bağlarlar; 'İçindeki su, yağ veya içine konulan başka malzeme taşmasın.' diye ağzını düğümlerler. Efendimiz SAS yolda yürürken sanki ağzını düğümlemiş, bağlamış gibi konuşmadan yürürdü."

Yolda hem konuş, hem salın, hem sağa sola bak; demek ki yürüyüş tarzı o şekilde değilmiş. Konuşmadan yürürmüş, hızlıca yürürmüş ve yere kuvvetli basarmış.

d. Gece Kalkamazsa Gündüz On iki Rekât Namaz Kılardı

Hz. Aişe RA şöyle rivayet ediyor:[109]

كَانَ إِذَا نَامَ مِنَ اللَّيْلِ، أَوْ مَرِضَ، صَلَّى مِنَ النَّهَارِ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً

(م. د. عن عائشة)

RE. 541/4 (*Kâne izâ nâme mine'l-leyli ev merida, sallâ mine'n-nehâri sintey aşrete rek'aten.*)

Peygamber SAS Hazretleri'nin gece ibadeti vardı. Teheccüd namazı kılardı. Âyet-i kerîmede kendisine emrediliyor:

وَمِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ، عَسٰى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا

(الإسراء: ٧٩)

---

[109] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.106, no:1235; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.241, no:407; Ebû Dâvud, Sünen, c.IV, s.112, no:1144; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.312, no:1766; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.485, no:4338; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.194, no:1169; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.195; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.47, no:2271; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.67, no:17988; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.196, no:6803.

(*Ve mine'l-leyli fetehecced bihî nâfileten lek, asâ en yeb'aseke rabbüke makàmen mahmûdâ*) "Geceleyin teheccüde kalk, teheccüd namazı kıl; böylece Allah seni hiçbir insanın ulaşamadığı, insanoğlunun kazanabileceği en yüksek mertebe olan Makàm-ı Mahmûd'a yerleştirsin, ulaştırsın, çıkartsın!" (İsrâ, 17/79) diye kendisine emrolunduğu için Efendimiz kalkar, teheccüd namazı kılardı.

Ama insanlık hâli hasta olduğu zaman, uyuduğu zaman, teheccüde kalkamadığı zaman, gündüz teheccüd yerine on iki rekât namaz kılardı. On iki rekât namaz kılardı. Gece hastalandığı için kalkamadı veya bir mazereti olduğu için kalkmadı; o zaman gündüz onu telafi sadedinde, onun yerine geçecek tarzda on iki rekât namaz kılardı Peygamber SAS Efendimiz.

Bu arada cümle kardeşlerime şunu hatırlatmak istiyorum:

Evde kılınan namaz ile camide kılınan namaz arasında fark vardır. Camiye gelen insan, attığı her adımda bir hasene kazanır, bir günahı silinir. Attığı adımlar sayısınca ecir kazanır. Geldiği mesafe ne kadar uzaksa sevabı o kadar çok olur. Ne kadar uzaktan

gelmişse, sevabı o kadar fazla olur.

Peygamber Efendimiz'in zamanında etraftaki kabilelerden bir tanesi mescid-i şerîfin yanında boş yer olduğundan yakınına gelmek istediler; mescid-i saadetin yanına, yakınına gelmek istediler.

Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

"—Gelmeyin! Bulunduğunuz yerde durun, yürümenizde daha çok sevap vardır. Yürüyerek mescide gelmekte daha fazla sevap vardır."

Ayrıca camide namaz kılmak, cemaatle namaz kılmak, yirmi beş, başka bir rivayete göre yirmi yedi kat daha fazla sevap kazanmaya sebep olur. İnsan evinde öğle namazını kılacak, bir sevap kazanacak. Camiye gelmiş kılmış olsaydı onun yirmi yedi kat fazlasını kazanacaktı.

Onun için camiye gitmeye gayret edeceğiz, camiye geleceğiz. Camide namaz kılmaya ihtimam göstereceğiz. Hele hele sabah ve yatsı namazlarına daha büyük ihtimam göstereceğiz. Çünkü Peygamber SAS buyuruyor ki:

"—Bu iki namaza münafıklar gelemezler."

Münafıkların durumuna düşmemek lazım. "Hava karanlık, yol uzak, zahmetli, meşakkatli" gibi sebeplerle imanı zayıf olan, içinde nifak bulunan, münafıklık bulunan, kalbi bozuk olan insanlar camiye gelmekte zorlandıklarından gelmiyorlar demek ki. Ama mü'minler gelir. Bazen çok uzak mesafeden gelir, soğukta gelir, karda kışta gelir.

Allah cümle geçmişlerimize rahmet eylesin. Bu caminin cemaatinden bir Şükrü amcamız vardı, "Patikçi Şükrü Efendi" derlerdi, Esnaf Hastanesi'nin idare müdürüydü. Bembeyaz sakallıydı, has dervişti, iyi insandı. Şu Malta'ın ötesinde bir yerde bir evi vardı. Her sabah burada namaz kılardı. Etrafta birçok cami var ama buraya gelir, namazı burada kılardı. Hatta örfî idare tarafından sıkıyönetim ilan edildiği, sokağa çıkma yasağı konulduğu zamanlarda bile kalkar gelirdi. Kalkmış, gelmiş.

Hatta bir seferinde polisler demişler ki;

"—Hacı baba, yasak, sen nereye çıkıyorsun?"

Hiçbir şeye aldırmazdı. Tabii polisler bembeyaz sakalıyla onun

görünüşünü sevmişler. Cümle geçmişlerimizle beraber, cümle ihvanımızın, ecdadımızın ve geçmişlerimizin ruhları şad olsun, Allah onun da ruhunu şad etsin…

Bak insan iyi bir şey yaptı mı ecir kazanıyor, bu kadar cemaatin "âmîn" diye duasını almak da her babayiğide nasib olmaz. O her sabah saat gibiydi maşaallah, tıkır tıkır gelirdi.

Böyle mescidlere yürüyüşler insana çok büyük sevaplar kazandırır. Bu mescidler sizin bildiğiniz, bizim bildiğimiz şeyler ama başkaları bilmiyorlar; çok büyük kazançların kazanıldığı mübarek yerlerdir. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri cemaatlere müdavim eylesin…

Eski àriflerden, kâmillerden, mutasavvıflardan, olgun kişilerden birisi varmış. Herhangi bir şekilde camiye gelemezse; öğle namazına camiye gelemedi, ikindiye gelemedi veya akşama gelemedi mesela; bu hadîs-i şerîfi de duydu ya, sevabı yirmi yedi kat daha fazla diye, evinde o namazı yirmi yedi defa kılarmış.

Öğle namazı beş dakika sürse, yirmi yedi tane beş dakika eder. Demek ki ikindiye kadar sürer.

"—Sen misin ey nefis, camiye gelmeyen, sen misin ey nefis, tembellik eden, sen misin ey nefis, önceden tedbir almayan..."

Şimdi diyorlar ki:

"—Ezan okundu, camiye geldim, farzı kılmışlar!"

Önceden gel, zamanı belli… Gerçi ezanın mânası davettir. (*Hayye ale's-salâh*) diyor; imam, müezzin minareden bağırıyor.

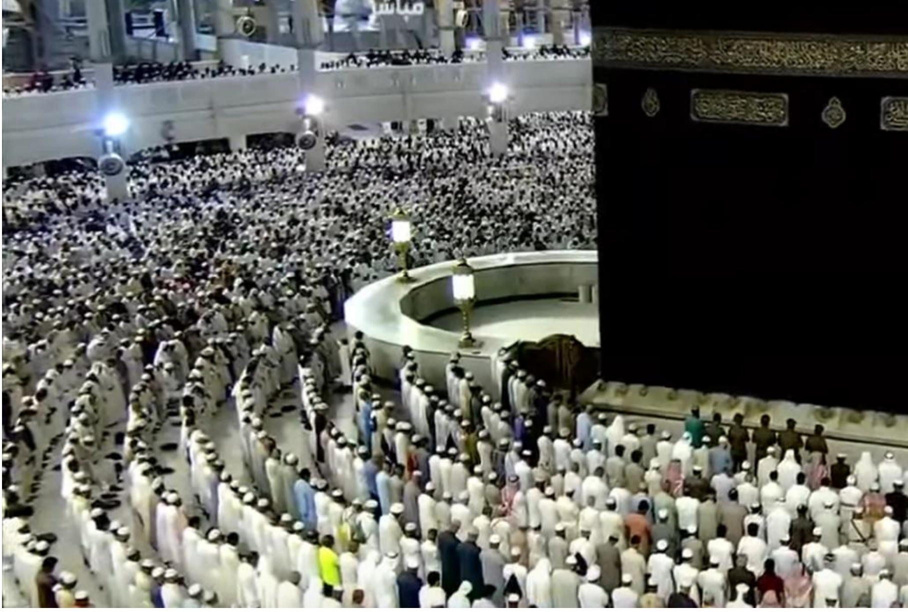
"—Haydi namaza gel!" diyor.

Sen de duyuyorsun, kalkıp geliyorsun, bakıyorsun namaz kılınmış; acaip oluyor. Yani anlaşılan camilerde biraz serbest hareket edilecek, acele edilmeyecek, namaz pattadak kılınmayacak, biraz beklenilecek.

Ama cemaatten bazıları önce geldiği için kendisi sünneti kıldı mı, kıldı; sevabı kazandı mı, kazandı. Müezzine öyle bir bakıyor ki eritecek!

"—Hadi ya, kameti getirsene, namaz kılalım!" gibilerden.

Halbuki Suudi Arabistan'da hoşuma giden bir şey var. Çok şeyler var hoşuma giden de, hoşuma giden şeylerin bir tanesi muhterem kardeşlerim, oranın Diyanet teşkilatı kaide koymuş:

“—Öğle ezanı okunduktan yirmi dakika sonra farza durulur. Sabah ezanı okunduktan yarım saat sonra farza durulur. Akşam ezanı okunduktan beş dakika sonra farza durulur. Yatsı ezanı okunduktan on beş dakika sonra farza durulur.” şeklinde levha asmış. İmam da öyle yapmaya mecbur.

Ne oluyor?

Suudi Arabistan’da ezanı duyuyoruz; ezan okundu.

“—Hay Allah, konuşmaya dalmışız, bak ezan okundu.”

Tamam, kalkıyoruz, abdest alıyoruz, sarığımızı sarıyoruz, giyiniyoruz, tıpış tıpış mescide gidiyoruz, içeri giriyoruz. Oh herkes oturuyor, Kur’ân-ı Kerîm’ini açmış, harıl harıl Kur’ân okuyor, tesbih çekiliyor. Umumiyetle Kur’ân okuyorlar. Sen de sünneti kılıyorsun. Kamet getiriliyor, ondan sonra farza duruluyor; güzel. Namaz gargaraya, gürültüye getirilmiyor.

Namaz en önemli işimiz.

Dükkânın mı önemli, namaz mı önemli?

Ya dükkândan ne olacak? Rızkı Allah veriyor. Namaz önemli, ibadet önemli, Allah’a kulluk etmek önemli. Başta gelen o, ihtimam edeceğimiz şey o…

Biz öyle yapmıyoruz; hayatın fânî şeylerine kafayı takmışız, ona ehemmiyet veriyoruz da ibadetleri atlatmaya bakıyoruz. İbadetlerden kırpmaya bakıyoruz. Almışız elimize makası, cart bir tarafına, curt bir tarafına; namaz kuşa dönüyor.

Hani adam leyleği yakalamış, bakmış gagası uzun, zavallı hayvanın gagasını kesmiş. Bakmış kuyruğu uzun, kuyruğunu kesmiş. Bakmış bacakları uzun, bacaklarını kesmiş. Hayvan, adamın elinden can havliyle bir kurtulmuş, bir kaçmış. Adam arkasından:

"—İşte bak, şimdi kuşa benzedin!" demiş.

Biz de cart orasını, cart burasını keserek böyle kuşa döndürüyoruz.

O hayvanın kolu, bacağı, gagası kesilirse yaşar mı? O hayvanın gagasının uzun olmasının hikmeti var, ayağının uzun olmasının sebebi var. O suyun içine girecek, suyun dibinden gıdasını o uzun gagasıyla alacak, ayakları uzun olacak ki suyun içine batmayacak. Allah her şeyi güzel yaratmış. Senin kafana göre uzun ama, aslında hikmetli…

Muhterem kardeşlerim!

Biz şeytana uyuyoruz, nefse uyuyoruz, şeytanın aldatmasına kapılıyoruz. İbadetleri aceleye getiriyoruz. Halbuki bizim şu yaşamda asıl gayemiz ne? Memurluk mu? Doktorluk mu? Mühendislik mi? Polislik mi? Ne yani? Tüccarlık mı?

Hayır. Hiçbiri değil. Asıl işimiz, asıl gayemiz bu dünyada Allah'a kulluk edip Allah'ın rızasını kazanmak. Asıl iş bu.

"—Merde, nâmerde muhtaç olmayalım." diye çalışmak lazım!

"—Helâlinden kazanayım da, başkasına iyilik yapayım, sevap kazanayım." diye çalışmak lazım.

"—Çoluk çocuğa rızık götüreyim." diye çalışmak lazım!

Tamam, ama asıl işin ibadet. Önce ibadetini yapacaksın. Hem onu hiç aksatmadan, kesmeden, kırpıştırmadan yapacaksın.

Adam sadece farzı kılıyor.

"—Ben Suudi Arabistan'da duydum, falanca yerde okudum, dua etmek mecburiyeti yokmuş." diyor, fırt kaçıyor.

Ezan okunuyor; bekliyor, bekliyor sünnet kılınsın; tam farza durulacağı sırada geliyor. Olmaz! İbadetini güzel yap, dünya işini geriye kalan zamanda rahat rahat yaparsın.

Bizim Ankara'da arkadaşlarımız vardı, benim hayranlık duyduğum arkadaşlar; ezan okunduğu zaman dükkânını kapatır, müşteriye:

"—Ezan vaktidir, emirlerinizi biraz sonra yine beklerim, buyurun beraber namaza gidelim!" diyerek kibarca rica eder, dükkândan çıkarır, dükkânı kapatır.

Ondan sonra gelir. Camide hiç acele etmez; namazını kılar, duasını eder, tesbihini çeker, imamın okuduğu aşr-ı şerîfi dinler, duaları yapar, ondan sonra dükkânına gelir. Yine Besmele ile açar.

"—O zaman müşteri kaçar!"

Kaçan kaçsın, sen Allah'ın sevabını kazan. Allah-u Teàlâ Hazretleri başka yerden daha çok verir. Cümle cihanı sana muhtaç kılar. Cümle cihanı sana hizmet ettirir. Cümle cihanın rızkını senin etrafında toplar.

Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

"—Sabah namazından sonra oturup zikir edersen, tesbih edersen, Kur'ân okursan, vaktini ibadetle geçirirsen, güneşin doğup da kerahat vakti çıkması zamanına kadar böyle meşgul olduktan sonra kalkıp iki rekât namaz kılarsan, Allah sana, bütün âfâkı, yani çevreyi, ufukları dolaşıp da rızık aramandan, rızık kazanmak için uğraşmandan daha çok rızık verir."

"—Verir mi?"

"—*Âmennâ ve saddaknâ*… Rezzâk, rızkı bol bol veren Allah-u Teàlâ Hazretleri'dir."

Kullara rızkı Allah veriyor. Birisini gönderir verir, birisinin kalbini çeker de adam gelir, senden alır. Şimdi müşterileri çekmek için kapının önünde herkes çığırtkan tutuyor:

"—Aman bizim dükkâna gel, bizden alışveriş yap." diyorlar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri gönderir.

O bakımdan şeytanın oyununa gelmeyelim. Şeytan ilk önce bizi ibadetten uzak etmek istiyor; namazı kıldırmamak istiyor, orucu tutturmamak istiyor, hacca göndertmemek istiyor. Onu dinlemezsen; "Yok, kılacağım şu namazı!" dersen, bu sefer şeytanın ikinci oyunu aceleye getirmektir.

"—Hadi öyleyse çabuk çabuk yap. Hadi hadi, tamam, yeter kalk

hadi!”

Ücretini almadan kalkıp giden işçi gibi. Akşama kadar çalıştın, yevmiyeni vereyim, öyle git. Bakıyorsun patron bir arada başka yere bakarken gitmiş.

“—Bu adam deli mi, divane mi? Akşama kadar çalıştı, ücretini almadan gitti!”

Namaz kılan bir insana kalkıp giderse melekler derlermiş:

“—Allah Allah, şu Allah’ın kuluna bak! Ne şaşkın! Kul namazı kıldı, Allah’tan cenneti istemedi. Namazı kıldı, Allah’tan ‘yâ Rabbi beni cehennemden koru’ diye cehennemden sığınmayı istemedi. Cehennemden Allah’a sığınmadı.”

“—Namazı kıldı, bizim nikâhımıza tâlip olmadı. Bizimle evlenmeyi istemedi.” diye hûri kızları şaşırırlarmış, hayret ederlermiş, esef ederlermiş.

Onun için namazı kılacaksın, tesbihleri çekeceksin. Bu tesbihlerin hepsinin sana âyet-i kerîmelerle, hadîs-i şerîflerle kaynaklarını söyleyeyim.

Paldır küldür ne kalkıp gidiyorsun? Ücretini al mübarek, sevabını kazan; ondan sonra git! O mânevî sevabı da alırsın, rızkın da sana yine gelir.

“—Hocam ya gelmezse?”

Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

“—Kim ahirete niyet eder, ahirete yönelir, ahiret amelini sağlam yaparsa, dünyalık onun arkasından kös kös gelir. Burnu yere sürte sürte gelir. İster istemez gelir.”

Neden? Allah gönderir de ondan, emreder de ondan… Çare yok, gelir o. Sen Allah yolunda git, görürsün.

Eski devirlerde adamın birisinin bir sürü işi varmış. Cuma günü. Cuma namazı kılınacak, değirmende un öğütülecek, bahçesi dikilecek, sulanacak, önü açılacak, korudan hayvanı alınacak... Allah Allah, bir sürü iş.

Koruya gitse değirmen kalacak, değirmene gitse bostan kalacak, bostana gitse öteki işler kalacak; bunlardan birisine gitse Cuma namazı kalacak. Demiş ki:

“—Cuma namazı farz, Allah’ın emri; Cuma’ya gideyim!”

Cuma namazını kılıyor... Meşhur bir hikâyedir bu. Salihlerden,

büyük âbidlerden, mutasavvıflardan birisinin hikâyesidir. *Tezkiretü'l-Evliyâ*'da o mübareğin adını da yazar...

Evde un yoktu, ekmek yoktu, çocuklar açlıktan kıvranıyorlardı.

"—Baba değirmene git de buğdayımız öğütülsün de, ekmek pişirelim de yiyelim!" diye ağlaşıyorlardı.

Cuma'dan sonra eve geliyor, bakıyor ki evde ekmek kokusu var. Çocuklar yemeği yemişler, mışıl mışıl uyuyorlar, keyifleri yerinde. Hanım memnun.

"—Ne oldu?" diye soruyor.

"—Sen Cuma'ya gittikten sonra komşu değirmenden geldi. 'Yükleri çuvalları hayvandan aşağı indirirken baktım, yanlışlıkla sizin çuvalları öğütmüşüm, sizin çuvalları getirmişim, al komşu.' dedi. Kendisi tekrar değirmene gitti."

Bak, Allah nasıl hizmet ettiriyor! Çuvalları geldi; Allah onu şaşırtıyor. Kendi çuvalını öğüttürecek yerde komşusunun çuvalını, buğdayını öğüttürüyor, eve kadar da taşıttırıyor.

Neden?

"—O kul Cuma'ya gitti." diye. "Allah'ın emrini tuttu, farzına riayet etti." diye buğday kendiliğinden eve gelmiş oluyor.

Biraz sonra bakmış, at kişniyor; korudan atlamış, çitten yolu bulmuş, kendiliğinden gelmiş. Allah getirirse getirir. Yoksa gidip alacaktı, hayvan kendisi gelmiş.

Biraz sonra bir komşusu daha gelmiş; "Yahu, bahçeler susuzluktan sarardı, biliyorsun ekilen mahsuller helâk olma derecesine geldi. Su sırası bugün senindi, bahçeni sulamazsan mahsulün helâk olacaktı, sen yine sulamaya gelmedin."

"—Ne yapayım, çok işim vardı, gelemedim." diyor. "Cuma'ya gittim de ondan." diye söylemiyor. "Çok işim vardı, yetiştiremedim, gelemedim." diyor.

Diğeri;

"—Hadi hadi üzülme, senin gelmediğini görünce arkın önünü açtım, senin bahçeni ben suladım." diyor.

Allah cümle cihan halkına emreder, sana hizmet ettirir. Sen Allah'ın kulu olursan böyle olur. Sen dünyanın kulu olursan, şeytanın kölesi olursan, nefsin esiri olursan hadi bakalım uğraş dur, hangi işini toparlayacaksın? Allah işlerini darmadağın dağıtır, bir tanesini bile yapamazsın.

Onun için ilk vazifemiz ne? İlk vazifemiz Allah'a kulluk etmek...

Ne olacak prensibimiz? Masamızın üstüne yazacağımız, duvarımıza asacağımız, işyerine koyacağımız prensip ne olacak?

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî, ve rıdàke matlûbî*) "Yâ Rabbi! Maksudum sensin, ben seni istiyorum. Özlemim sensin, seni bulmak istiyorum, seni bilmek istiyorum, sana kulluk etmek istiyorum, senin rızanı kazanmak istiyorum."

Gaye bu olacak. Gaye bu olmadıktan sonra istersen Mısır'a sultan ol, kıymeti yok! Allah'ın sevmediği kul olduktan sonra istersen Firavun ol. İstersen sana yüz elli metre boyunda mezar yapsınlar, piramit yapsınlar, ne kıymeti var? Âlemin maskarası olursun, arkeologlar gelirler seni mezarında bulurlar da oradan çıkarırlar, müzelere koyarlar, cihanın maskarası olursun. Etlerin kemiklerin dökülür, herkesin maskarası olursun.

Mısır'a sultan olsan ne olacak, İran'a şah olsan ne olacak? Allah'a kul ol. Allah'a kul ol da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını kazanmaya bak. Şaşkın insanoğlu bunu bilmiyor, yanlış hedeflere takılıyor.

O ârif camiye gelemeyince yirmi yedi kat kılarmış. Peygamber Efendimiz de gece hastalanıp bir mazeret sebebiyle kendisine emredilmiş olan teheccüd namazını kılmaya imkân bulamamışsa ne yaparmış? Gündüz on iki rekât kılarmış.

Neden? Gecenin tadı başka, gece ibadetinin kıymeti yüksek.

Peygamber SAS bir hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki:[110]

رَكْعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنَيَا وَمَا فِيهَا.

(*Rek'atâni mine'l-leyli hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ*) "Geceleyin kılınan iki rekât namaz dünyadan da, dünyanın içindeki her şeyden de daha kıymetlidir."

Dünyadan da daha hayırlıdır. Dünyanın içindeki her şeyden de daha hayırlıdır. Dünyanın içindeki her şeyin içine neler giriyor, bir düşünebiliyor musunuz?

Topkapı Sarayı'nda bir Kaşıkçı Elması varmış. Kaşık kadar bir elmas, dünyanın en büyük elması, paha biçilemiyormuş; o da senin olacak. Boğaziçi'nde bilmem hangi paşanın yalısı varmış; o da senin olacak. Bilmem hangi dağın başında bilmem hangi saray varmış; o da senin olacak.

Almanya da senin olacak. Amerika da senin olacak. Petrol kuyuları da senin olacak. Teksas'ın petrol kuyuları da, Suudi Arabistan da senin olacak. Dünya ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlı.

Ne? Geceleyin kılınan iki rekât namaz.

"—Neden? Ne biçim iş bu böyle?"

Geceleyin iki rekât namaz kılarsın, Allah gönlüne bir yumuşaklık verir, sana bir insaf verir, bir tefekkür kabiliyeti verir;

---

[110] Lafız farkıyla: Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.455, no:5404; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.785, no:21405; *Camiü'l-Ehadis*, c.XIII, s.145, no:12782.

“Ya ben ne yapıyorum?” dersin, “Nedir benim bu yaptığım?” dersin, “Benim bu halim ne olacak?” dersin, günahlarını düşünürsün, ağlarsın, gözyaşı dökersin.

“—Bana yardım et yâ Rabbi!” dersin; “Ben senin iyi kulun olmak istiyorum yâ Rabbi!” dersin; Allah gönlünü çevirir, işlerini hayra döndürür, cenneti kazanırsın, cennetlik kul olursun.

Cehennem yolunda gidip dururken içkiyi bırakırsın, kumarı bırakırsın, yanlışı bırakırsın, yalanı dolanı bırakırsın. Bir anlık düşünme sonucu Allah’ın cennetlik kulu olursun.

Onun için, geceleyin kılınan iki rekât namaz dünyadan da, dünyanın içindeki her şeyden de daha iyidir.

Gecenin tadı başkadır. Kimse görmez. Tenhalarda seccadene oturursun, odanda kıbleye dönersin. Gözünü kapatırsın, şıpır şıpır, ılık ılık gözyaşları gözünden dizlerine dım dım damlar. Ondan sonra büyük sevaplar kazanırsın, hâlin değişir.

Sahâbe-i kirâmın yetişmesi böyle olmuş. Allah-u Teàlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz’e ve sahâbe-i kirâma, ilk inen âyetlerde geceleyin teheccüd namazı kılmalarını, gece ibadeti yapmalarını emretmiş. Mübarekler emri tutmuşlar. Öyle tutmuşlar, öyle sıkı riayet etmişler ki ondan sonra; “Hadi bu kadar da sıkı tutmayın, biraz serbestçe hareket edin.” diye hafifletici âyet-i kerîme inmiş.

Mübarekler o kadar sıkı çalışmışlar. Kısa zamanda her birisi evliyâ olmuş. Evliyâların en üstününden daha yüksek olmuşlar. Neden?

Peygamber Efendimiz’in talebesi olmak başka şeye benzemez. Peygamber Efendimiz’in sahabesi olmak, onun meclisinden feyiz almak, onun cemalini görmek yeter. Onun cemalini görmek insana yeter de artar. Duasını almak, arkasında namaz kılmak yeter de artar.

e. Peygamber SAS’in Yatarken Ettiği Dua

Bu okuduğumuz, Efendimiz’in gece uykuya yatarken yaptığı dualardan birisi. Rivayet çok kuvvetli kaynaklardan gelmiş, çok

kaynaklar zikredilmiş. Abdullah ibn-i Mes'ud RA rivayet ediyor:[111]

كَانَ إِذَا نَامَ ، وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى تَحْتَ خَدِّهِ ، وَقَالَ: اللَّهُمَّ قِنِى عَذَابَكَ ، يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ (حم. ت. ن. عن البراء ؛ حم. ت. عن حذيفة حم. ه. عن ابن مسعود)

RE. 541/5 (*Kâne izâ nâme, vadaa yedehü'l-yümnâ tahte haddihî ve kàl: Allàhümme kınî azâbeke yevme teb'asü ibadek.*)

(*Kâne izâ nâme vadaa yedehü'l-yümnâ tahte haddihî ve kàl*) "Efendimiz SAS uyuyacağı zaman, sağ elini yanağının altına koyardı, öyle yatardı ve şöyle dua ederdi."

Sağ yanına yatardı. Bak ne kadar güzel! Kalp yukarıda kalıyor, sol tarafta kalbe yük binmiyor, ciğerler filan onu tazyik etmiyor. Sağ yanına yatardı, dua ederdi.

Çeşitli duaları var, çeşitli tavsiyeleri var. Buradaki duasında ne buyurmuş:

(*Allàhümme kınî azâbeke*) "Yâ Rabbi! Beni azabından koru, beni azabına uğratma. Beni azabına mâruz bırakma. Beni cehenneme atma, beni ateşlerde yakma, beni cezalandırma." demiş oluyor.

"Beni azabından koru yâ Rabbi! (*Yevme teb'asü ibâdeke*) Kullarını baas ettiğin zaman, kıyamet günü olduğu zaman, hesaplar görüldüğü zaman, ehl-i cennetin cennete, ehl-i cehennemin cehenneme gittiği zaman yâ Rabbi, beni azabına

---

[111] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.264, no:3321; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.300, no:18682; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.417, no:1215; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.177, no:1636; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.189, no:10593; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.97, no:709; Berâ ibn-i Âzib RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.443, no:4226; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.100, no:10084; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.242, no:4388; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.287, no:26505; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.215, no:394; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.190, no:10597; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.174, no:4709; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.465, no:7034; Hz. Hafsa RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.115, no:18245; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.196, no:6804.

uğramaktan koru, beni cehenneme düşürme, cennetine dahil et!" diye dua ederdi.

Efendimiz'in hayatını yakından incelerseniz şaşıracaksınız. O kadar büyük makamın sahibi, gelmiş geçmiş insanların hepsinin en üstünü, efendisi, en yükseği, seyyidü'l-evvelîne ve'l-âhirîn, peygamberlerin serveri, kâinatın efendisi, kâinatın yüzü suyu hürmetine yaratıldığı kimse Peygamber SAS, tevazuuna bakarsanız hayret edersiniz. Bakın ne diyor?

Cennetlik olduğunu bilmiyor mu? Allah-u Teàlâ Hazretleri müjdelememiş mi? Müjdelemiş. "Geçmiş ve gelecek günahları affolundu." diye Fetih Sûresi'nde ayet iniyor:

لِيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ (الفتح: ٢)

(*Li-yağfira leke'llàhu mâ tekaddeme min zenbike ve mâ teahhara*) "Senin evvelki hatalarını, kusurlarını, zellelerini, ayak sürçmelerini, küçük yanılmalarını da; ileriye dönük hatalarını, kusurlarını da Allah mağfiret edecek." (Fetih, 48/2) diye bildiriyor bu âyet-i kerîme.

Böyle olmasına rağmen, cennet kendisine daha hayatında gösterilmiş olmasına rağmen, Makâm-ı Mahmûd'a çıkacağı bildirilmiş olmasına rağmen…

"—Ne demek Makàm-ı Mahmûd?

Cennetin en yüksek derecesi. Daha yüksek derecesi yok, en âlâ derecesi Makâm-ı Mahmûd…

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri, o makamı bir kula nasib etti. O kul ben olacağım!" diye buyurmuş, Efendimiz SAS.

Sâhib-i Makàm-ı Mahmûd; "Peygamber Efendimiz Makàm-ı Mahmûd'un sahibidir. O Ahmed-i Mahmud-u Muhammed-i Mustafâ Makâm-ı Mahmûd'un sahibidir. Öyle olduğu halde tevazuuna bakın, duasına bakın:

"—Yâ Rabbi! Kullarını baas ettiğin, haşrettiğin kıyamet gününde beni azabına uğramaktan koru." diyor.

Neden? Örnek olsun diye. Tevazuundan, mütevazı olduğundan, şımarık kul olmadığından...

Övünüp böbürlenen, etrafına çalım satan bir kimse olsa öyle

demez. Her türlü övünme hakkı var ama övünmemiş.

Efendiler, sultanlar gibi yaşamaya layık iken ve imkânı varken köleler gibi sade yaşamış. Sultanlar gibi yaşamak için eline imkân geçtiği halde önüne sofra örtüsü yayılıp da altınlar dökülüp böyle bir yığın olduğu halde, onları saklasa Karun gibi zengin olacağı halde; onu bir geceye bırakmadan, gündüzden avuç avuç, "Şunu al, şunu al, şunu al..." diye, herkese dağıtıp yanına bırakmamış, ertesi güne bir şey depo etmemiş, zenginliği tercih etmemiş.

Cebrail AS geliyor, diyor ki:

"—Yâ Rasûlallah! Allah-u Teàlâ Hazretleri vaad buyuruyor, istersen şu etrafındaki dağları altın yapacak."

"—İstemem!" diyor.

Biz ne diyoruz?

"—İsterim!" diyoruz.

Rasûlüllah Efendimiz; "Dünyayı istemem!" diyor, ahireti istiyor, mütevazi yaşıyor. Biz dünyayı istiyoruz. Bizim bu hâlimiz nasıl Rasûlüllah'a uymak?

İstanbul'dan Tekirdağ'a, Gemlik'ten, Erdek'ten Çanakkale'ye; Çanakkale'den, İzmir'den Bodrum'a, Marmaris'e; Marmaris'ten, Antalya'dan, Alanya'dan, Adana'dan bilmem nereye kadar deniz kenarlarında yaptığımız fuzuli yazlık, malikâne ve sarayların paraları toplansa Amerika'yı satın alırız. Emin olun, satın alırız! Tüm fabrikaları satın alırız. Mercedes fabrikasının bütün hisse senetlerini alırız, Amerika'nın uçak şirketlerinin hisse senetlerini alırız.

Bak Japonya Amerika'yı elde ediyor şimdi. Paralarını biriktiriyor, Amerikan şirketlerinin hisse senetlerini borsadan satın alıyor. Amerikan ekonomisi Japonya'nın avucunun içinde. Amerikalılar şimdi otomobil yapmak için Japonlarla ortaklık kuruyorlar.

Hakkında kitap yazılmış.

"—Japonlar Amerika'yı gizli gizli istila ediyor, beş on sene sonra Amerika Japonya'nın olacak." diye yazılar yazılıyor.

Biz ne yapıyoruz?

"—Bir ay tatil yapacağız." diye hazineleri deniz kenarlarına yığıyoruz, ölü yatırımlara yığıyoruz.

Ondan sonra oraya hanımları götürüyoruz, kızları götürüyoruz; edep yerleri hariç her tarafı meydanda... Avuç içi kadar mayo, bikini ile bilmem neyle? Ona örtünmek mi denir?

Adamın yüzü kızarmıyor, utanmıyor; annenin yüzü kızarmıyor, utanmıyor; çocuğun yüzü kızarmıyor, utanmıyor. Genç kız çıplak, genç oğlan çıplak, kadın çıplak, koca çıplak deniz kenarlarında...

Nerede İslâm, nerede Müslümanlık? Nerede edep, nerede ahlâk? Nerede o saçını odasında yayıp da;

"—Yâ Rabbi! Şu saçımı nâmahreme göstermedim, düşmana bu ülkeyi çiğnetme!" diyen sâliha hatunlar, nerede? Nerede kaldı?

Bu insanlar nereden geldi? Bu işleri yapan insanlar bu diyara nereden geldi? Merih'ten mi geldiler? Rusya'dan mı göçtüler? Nereden geldiler bunlar? Gavur mu bunlar?

Değil. Değil ama İslâm öğrenilmemiş, İslâm öğretilmemiş, tebliğ yapılmamış; tedip, talim, terbiye yapılmamış; insanlar dünyaya yönelmiş.

"—Dünyayı isterim, mal isterim, mevki isterim, makam isterim..." diye herkes dünyaya yönelmiş.

Dünyayı veriyor, âhiret gidiyor. Belki dünyayı da alamıyor. Dünya yine Amerika'da, Amerikalıların elinde, İsviçrelilerin elinde, İngiliz'in, Fransız'ın elinde. Dünyayı da alamıyor, âhireti de alamıyor. (*Hasire'd-dünya ve'l-âhireh*) oluyor.

Gözümüzü açalım muhterem kardeşlerim! Aklımızı başımıza toplayalım!

Biz bu diyarlarda şehid olmak için, kefenini boynuna dolayıp, başına sarık diye sarıp; "Ölürsem beni bununla kefenlersiniz!" deyip, Allah rızası için buraya can vermeye gelen insanların torunlarıyız biz!

Şehidin kefene ihtiyacı yok ama belki harp olmadan ölür diye kefenini başına sarık diye sarıyor.

Bu zamanın insanlarının hepsi fatihlerin, şehitlerin torunlarıdır. O şehitler mezardan kalksınlar da, gelsinler de, torunlarını görsünler:

"—Ya bu torunlar bizim torunlarımız mı?"

Bir rivayet var, ben doğruluğuna inanıyorum:

Fatih Sultan Mehmed Han İstanbul'u fethettiği zaman

hapisteki insanları da çıkarmış:

“—Serbestsiniz, hadi affettim.” demiş.

Hani bazen seçimlerin sonunda umumi af oluyor ya; Fatih de İstanbul’u fethedince Bizans’ın suçlularını zindanlardan çıkarmış. Üç dört tane papaz da hapismiş, demişler ki;

“—Efendim, acaip birkaç tane papaz var, sizinle de görüşmek istiyorlar.”

“—Getirin!” demiş.

“—Siz niye hapsedildiniz?” diye sormuş Fatih.

“—Efendim biz imparatora, Kostantin’e, idarecilere söyledik. ‘Siz yanlış yoldasınız, Müslümanlar hak yolda olduğu için sizden bu diyarı alırlar. Siz Allah yolunda gitmediğinizden Allah bu diyarları onlara verecek!’ diye söyledik. ‘Sen misin bunu söyleyen!’ Doğru söyledik diye bizi hapse tıktılar.” diye, maceralarını anlatmışlar.

“—Pekiyi, madem bunu bildiniz, ‘Bizans bu topraklara hakim iken, müslümanlar bu topraklara sahip olacak.’ diye eski kitaplarınızda okudunuz, bunu da söylediniz, başınız derde girdi, hapsoldunuz. Peki ben burayı fethettikten sonra bir daha kâfirler bu toprakları alacaklar mı? Bu İstanbul tekrar kâfirlerin eline geçecek mi?” diye sormuş Fatih Sultan Mehmed.

Onlar da demişler ki:

“—Geçmeyecek ama ahalisi gavurlaşacak.”

Ben doğruluğuna inanıyorum, çünkü olmuş gibi...

f. İyiliği Emretmek, Kötülükten Alıkoymak

Muhterem kardeşlerim!

İmana sığar mı? Göğüs açık, bağır açık, kalça açık, bacak açık... Gidemiyoruz. Gitsek kim bilir ne manzaralar oluyor, ne haller oluyor.

Bu insanların hâli nedir? Bu gözü dönmüşlük nereye varacak? Başımıza taş mı yağdıracak Allah, bir felaket mi gelecek? Allah affetsin, Allah ıslah etsin… Bunlar bize yakışır mı?

Bizim kültürümüz başka, biz Avrupalı değiliz ki Amerikalı değiliz ki. Onların dinden imandan nasipleri yok… Biz Allah'ın mü'min kullarıyız. Biz Allah'ın emrini tutarız. Allah'ın yolunda yürürüz, Kur'ân'ı dinleriz.

Kur'ân-ı Kerîm'de böyle bir şey var mı? Peygamber Efendimiz'in hadisinde böyle bir şey var mı? Ecdadımızda böyle bir şey var mı?

Ecdadımız yaz geldi mi yaylalara çıkarmış. Şimdikiler deniz kenarlarına gidiyor. Yaylalara çıkarmış hayvanlar otlasın, ot bulsun. Sivrisinek yok, hava temiz, her yer pırıl pırıl...

Oralarda kaymakları biriktirirlermiş, peynirleri, yoğurtları süzerlermiş, kışlıkları hazırlarlarmış, hayvanları keserlermiş, kavurmalarını yaparlarmış. Sonbaharda inerlermiş. Yazdan kışa hazırlanırlarmış.

Şimdi kışın parasını biriktiriyor, yaza hazırlanıyor; yazın hop plajlara, deniz kenarlarına...

Ondan sonra bizim oğlan âsi, bizim kız sözümüzü dinlemiyor, kocaya kaçtı, şöyle oldu, böyle oldu...Daha beter olur, daha başka haller olur, daha başka haller başına gelir. Gazetelerde okuduğunuz çeşit çeşit haller meydana gelir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi azabına, ikabına uğratmadan, sille-i te'dîbe, ilâhî tokada uğratmadan, lütfuyla ıslah etsin… Hakkı görüp hakka uyanlardan eylesin…

Muhterem kardeşlerim!

"—Âmîn" diyoruz da, korkarım ki "Biz de İslâm'ı tam tebliğ etmiyoruz." diye bize de vebal gelir.

Mesela siz camiye geliyorsunuz, dinliyorsunuz ama ailenize tam tebliğ yapıyor musunuz? Komşunuza tam tebliğ yapıyor musunuz?

Ben gözümün iliştiği kimseye, mesela küçük çocuğa takılıyorum:

"—Vay, küçük abla, nasılsın, iyi misin?" diyorum gittiğim yerde, "Başörtün nerede?" diyorum.

Çocuk başörtüsü örtecek çağda değil, küçük daha, üç yaşında, dört yaşında…

"—Hani bunun başörtüsü?" diyorum, mahsustan taktırıyorum.

"Alışsın!" diye, "Takması gerekenlere bir örnek olsun!" diye.

Müslümanlar böyle her şeye müdahale etse, "Yapmayın, etmeyin!" diye söylese, doğruyu söylese, eğriyi engellemeye çalışsa, emr-i mâruf nehy-i münker yapsa, izah etse, anlayacak çok insanlar var. Söylediğin zaman anlayan insanlar da var. Ve çok kimse de yola gelebiliyor.

Öyleyse bu yola gelmenin çarelerini bulmak lazım, hocaları yetiştirmek lazım, dinî müesseseleri desteklemek lazım. Dinî yayınları, mecmuaları, gazeteleri almak lazım.

Almıyor adam! Neyi alıyor? Müstehcen yayını alıyor. Niye alıyor?

"—Haberi çok" diye alıyor.

O haberlerin çoğu yalan! İsterse doğru olsun; arka taraftaki muzır resim, içerideki yalan yanlış fikirler senin çoluk çocuğunu zehirler.

"—Sen bunu niye alıyorsun?"

"—Ötekisi bu kadar kaliteli değil." diye...

"—Bu kaliteli olsa bu müstehcen şeyleri koymaz."

Onun için biz de aklımızı başımıza toplayalım. Var gücümüzle İslâm'ın gelişmesi için, yükselmesi için, ilerlemesi için tedbirimizi alalım. Sonra bunların vebali bize de yıkılmasın. Veyahut bunların nârına biz de yanmayalım, bunlara gelecek felâket bize de şâmil olmasın.

Peygamber Efendimiz diyor ki;

"—Bir gemide olanların bir kısmı üstte, bir kısmı altta... Ambardakiler yukarıya çıkıyorlar. Kovayı daldırıyorlar, nehirden gölden gemiye suyu alıyorlar, tekrar ambara iniyorlar. Suyu kullanıyorlar, tekrar çıkıyorlar. Merdivenden inmek çıkmak zor geliyor. 'Şu gemiyi aşağıdan delelim, su buradan kestirmeden gelsin de biz merdiven çıkmayalım!' deseler olur mu?"

"—Olmaz! Orayı deldiği zaman gemi bütünüyle batar."

Peygamber Efendimiz böyle bir misal veriyor:

Onun için gemiyi deldirmeyelim. Gemiyi deldirttik mi herkes batar. Namaz kılan da batar, oruç tutan da batar.

"—Lût kavmine Allah'ın felâketi, belâsı, cezası gelip de yerin dibine battıkları zaman, o gece yetmiş bin kişi teheccüd

namazındaydı.” diye kitaplar yazar.

Teheccüd namazı kılanlar var ama ekseriyeti azabı, cezayı hak edince azap umumî gelir, aziz kardeşlerim! Allah bizi azabından, ikabından korusun. Çok çalışmamız lazım. Çalışırsan seni bir çare de kurtarır; çalışmazsan sen de aynı cezaya uğrarsın.

“—Benî İsrail’in alimleri günah işleyen toplulukların yanından geçerken, ‘Yapmayın böyle, günahtır, ayıptır!’ diye söylediler.” diyor Peygamber Efendimiz.

“—Ertesi gün geçerken baktılar ki o adamlar yine aynı günahları işliyorlar. Bu sefer söylemediler. ‘Dün söylediler.’ diye ertesi gün söylemediler. Daha ertesi gün söylemediler, daha ertesi gün söylemediler...Allah kalplerini birbirine benzetti, hepsine birden lanet etti.” diyor.

Bu hadîs-i şerîften ne anlıyoruz?

Müslüman bir münkerât, kötü bir şey, bir günah gördüğü zaman ne yapacak? Her zaman söyleyecek. Açık bir insanı gördüğü zaman, her zaman “Kapan!” diyecek. İçki içen bir insanı gördüğü zaman, her seferinde “İçme!” diyecek. Haram yiyen bir insanı gördüğü zaman, her seferinde “Haram yeme, bu günahtır!” diyecek. Her zaman söyleyecek.

“—Dün söylemiştim ama uslanmamış, yine aynı günahı işliyor.” deyip gitmeyeceksin, yine söyleyeceksin.

“—Öyle söylemezsen, Allah senin kalbini ona benzetir.”

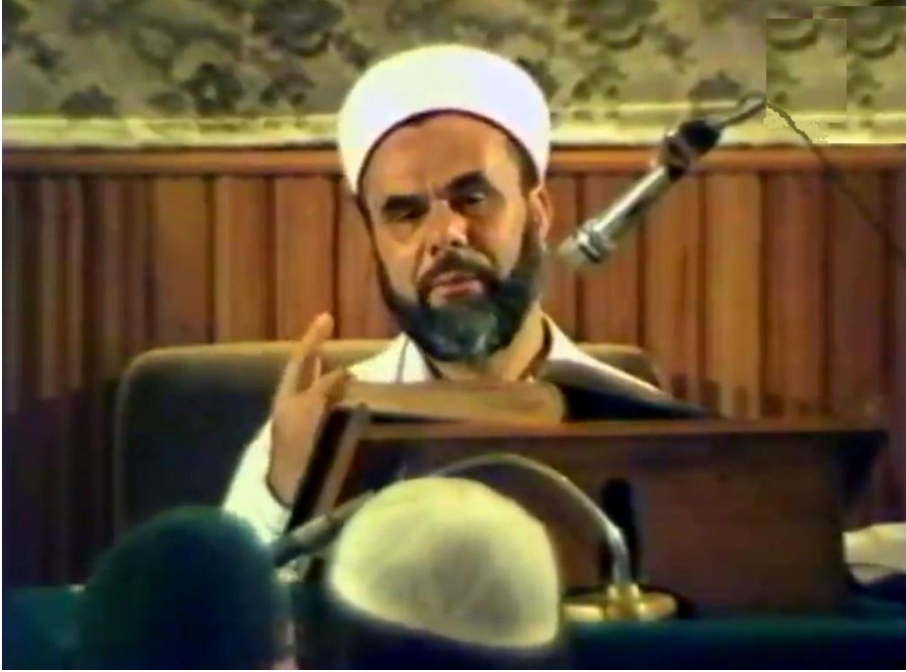
“—Ne demek?”

Yavaş yavaş günah sana önemsiz gibi gelmeye başlar:

“—Canım böyle de olsa olur. Zaten Amerikalılar da şöyle yapıyor, Avrupalılar da böyle yapıyor. Adamlar hiç kıyafet giymeden anadan doğma çıplak da dolaşıyorlar, bizim plajdakiler hiç olmazsa bikini giyiyor, ondan biraz daha iyi...” demeye başlar insan.

Kalbi benzer. Yavaş yavaş küfre ve günaha rıza gösterme hâli başlar. Razı olmayacak!

“—Aman yâ Rabbi, ben bu işe razı değilim. Yâ Rabbi, beni bunlardan sayma! Ben bunlara kızıyorum, bunların yaptığını beğenmiyorum, düzeltmeye çalışıyorum.” dememiz lazım ve düzeltmek için gayret göstermemiz, ağlaya ağlaya dua etmemiz lazım.

"—Hocam, birkaç defa söyledim diye gözüme bir yumruk yedim, burası morardı; sırtımın kemikleri hâlâ sızlıyor."

Tamam, yakınlarına söyle, seni dövmeyecek insanlara söyle. Dövecekler olabilir. Dışarıda müslümanlara diş bileyenler, doğru söyleyeni dokuz köyden kovanlar çıkabilir. Ama evlâdına, karına, kardeşine, yakınına, akrabana, askerlik arkadaşına, mahalle arkadaşına, sözünün geçtiği insana hakim ol. Bunların tesiri oluyor.

Bir genç imam mahallenin bütün gençlerini; futbol oynayanları, bilmem neleri, hepsini derlemiş toparlamış. Çalışan kazanıyor. Çalışan bir şeyler yapabiliyor. Hepimize çalışmak vazifesi düşüyor.

Kimin ne vazife yapması gerekiyordu ve hangi vazifeyi ihmal etti, yapmadı; Allah bilir. Allah kaytaranı, vazifeyi yapmayanı bilir. Kurtulmak mümkün değil. Öyleyse cezaya uğramamak için vazifeyi son derece güzel yapmaya çalışmalıyız. Paramızı pulumuzu, aklımızı fikrimizi o işe yöneltmeliyiz.

g. Uyurken Nefesi Duyulurdu

İbn-i Abbas RA'ın rivayetine göre:[112]

كَانَ إِذَا نَامَ نَفَخَ (حم. ق. عن ابن عباس)

RE. 541/6 (*Kâne izâ nâme, nefeha.*) "Peygamber SAS Efendimiz uyuduğu zaman, nefesini üflemesi duyulurdu."

Başka bir mânâ da, uykuya yatmadan önce dua okuyup kendi vücuduna, etrafına üflerdi.

"—Onun ne faydası olur?"

Faydası var ki Efendimiz yapıyor. O insanı, en güzel duvarlardan, surlardan daha güzel muhafaza eder. Hastaya okursun, en iyi ilaçlardan daha iyi şifa olur. Okumasını bilirsen, hulûs-u kalp ile okursan Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeye kàdirdir.

Bir gazetede okudum, birisi soruyor, diyor ki;

"—Âyete'l-Kürsî'yi okuduktan sonra tesbihe üflüyorlar. Böyle şey var mı?"

Cevabı veren de cahil galiba:

"—Evet vardır, olabilir." diyor.

Yok böyle bir şey. Tesbihe üflemek diye bir şey yok.

Ne var?

Âyete'l-Kürsî'yi okuduğu zaman ortada hiç tesbih olmazsa bile kendi etrafına üfürmek var. Tesbihe değil, etrafına üfürüyor.

Çünkü Âyete'l-Kürsî insanı korumaya yarayan, hıfz u himâye kazandıran, mânevî bakımdan insanı koruyan kıymetli bir Kur'ân âyeti olduğu için onu kendi etrafına üflediği zaman Allah insanı kazadan, beladan, elemden, dertten, kederden korur.

Onun için, tesbihe üflemek yok.

Kimisi çıkarıyor tesbihini, kalbinin burasına tabanca çeker gibi

---

[112] Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.110, no:657; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.153, no:1274; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.343, no:3194; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.48, no:2272; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.241, no:695; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.161, no:397; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.421, no:12193; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.62, no:13163; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.19, no:12; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.115, no:18244; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.196, no:6802.

çekiyor. Böyle bir şey de yok. Mühim olan şey tesbihi niçin kullandığımız. "Aklımızı sayıyla meşgul edip de asıl mânayı kaybetmeyelim." diye.

"—Otuz üç kere *Sübhanallah* deyin." demiş, Peygamber Efendimiz.

"—Otuz üç kere *El-hamdü lillâh* deyin."

"—Otuz üç kere *Allahu ekber* deyin!" buyurmuş.

Ondan sonra, (*Lâ ilâhe illa'llahu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr*) deyin." buyurmuş.

Tamam, otuz üç tane diyeceğiz.

"—Otuz iki desem olmaz mı? Otuz bir desem olmaz mı? Otuz dört desem olmaz mı? Otuz beş desem olmaz mı?"

Yahu ne buyurduysa öyle yap, vardır bir sebebi! Peygamber SAS Efendimiz'in rakam vermesinin bir hikmeti vardır.

Niye "yirmi beş" dememiş de "otuz üç" demiş?

Otuz üç rakamının önemi olduğundan. Otuz üç, otuz üç daha, altmış altı; otuz üç daha, doksan dokuz eder. Ondan sonra (*Lâ ilâhe illa'llahu vahdehû lâ şerîke leh*)'le yüz ediyor. *Esmâü'l-Hüsnâ* ile denk oluyor. Çeşitli mânevî sebepleri var. Onun için rakama uyacağız. Rakama uymak için, "Ellerimizle takip ederken şaşırmayalım!" diye otuz üçlük, doksan dokuzluk tesbihler yapmışız, onu çekiyoruz.

Onun üstüne üflemeye lüzum yok. O sayıyı saymamıza yarayacak. Biz neyi düşüneceğiz? S*übhàna'llah*'ın mânasını düşüneceğiz.

Sübhana'llah ne demek?

"—Yâ Rabbi! Her şeyin güzel, her şeyin tam, noksansızsın, her işin mükemmel, her işin güzel. Yâ Rabbi! Her türlü noksandan müberrâsın, uzaksın, berîsin. Her türlü kemâlâta sahipsin. Her şeyin yerli yerince yâ Rabbi!" demek.

O mânayı düşüneceğiz. *Sübhana'llah* dedikçe gözümüzden yaş akması lazım!

El-hamdü li'llâh demek; "Yâ Rabbi! Her türlü övgüler, medihler, senâlar sana." demek. "Her türlü ikramdan dolayı teşekkürler sana yâ Rabbi!" demek.

O zaman Allah'ın nimetlerini düşüneceğiz, medyûn-u şükran

olacağız. O şükran hissiyle dolu olarak *El-hamdü li'llâh* derken o mânayı düşüneceğiz.

Allahu ekber derken, Allah'ın azametini düşüneceğiz.

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ (الزمر:٦٧)

(*Ve mâ kaderu'llàhe hakka kadrihî*) "Bu insanlar, Allah-u Teàlâ Hazretlerini hakkıyla takdir edip anlayamadılar. (*Ve'l-ardu cemîan kabdatuhû yevme'l-kıyâmeti*) Kıyamet gününde bütün yeryüzü onun için bir tutamdır. (*Ve's-semâvâtu matviyyâtun bi-yemînihî*) Yedi kat sema, yıldızlar âlemi Allah-u Teàlâ Hazretlerinin kudreti elinde dürülmüş haldedir." (Zümer, 39/67)

Ne demekse, ne kudretse; yeryüzü, semalar, Allah'ın kudreti elinde dürülmüş oluyor. O kudreti düşüneceksiniz, semanın büyüklüğünü düşüneceksiniz. Oradan bunu yaratanın büyüklüğüne intikal edeceksiniz. *Allahu ekber* dediğiniz zaman kemikleriniz titreyecek; O'nu düşüneceksiniz.

Rakam işini senin parmağın hallediyor. Tesbihin sonuna dayanıncaya kadar tamam, *Allahu ekber* diyeceksin. Sen asıl mânayı kaçırma! Sayıyla uğraşıp da mânayı kaçırma!

Peygamber Efendimiz uykuya yattığı zaman da etrafına üfürürdü.

Rahmetli anam anlatırdı, eski kitaplarda okumuş. Bir adam üflemiş, yatmış. Eve hırsız girmiş. Eşyaları toparlamış, çuvalı sırtına almış. Hırsızlık yaptı, çuval sırtında kaçacak. Dolaşmış, dolaşmış, odanın kapısı yok, kapısını bulamıyor. Neden?

Adam dua etti de yattı, Allah göstermiyor. Her taraf duvar. "Allah Allah" diyormuş, içine korku geliyormuş. Çuvalı bırakıyormuş kenara, etrafa bakınıyormuş, kapıyı görüyormuş. Tekrar çuvalın başına gidiyormuş, çuvalı sırtına alıyormuş, kapı yine ortada yok. Arıyormuş, arıyormuş. Kapıyı bulamıyor.

Allah her şeye kâdir. Bu kâinatın esrarı çoktur. Allah-u Teàlâ

Hazretleri gören göze göstermez:[113]

إِذَا جَاءَ الْقَدَرُ ، عُمِيَ الْبَصَرُ .

(*İzâ câe'l-kader, umiye'l-basar*) "Allah'ın hükmü, takdiri geldi mi gören göz görmez olur."

Çünkü gösteren Allah, işittiren Allah, anlattıran Allah, yaptıran Allah… Onun için okursun da hırsız giremez, okursun da hırsız çıkamaz; her yer sur gibi olur, etrafı çepeçevre olur.

Mehmed Zâhid Kotku Hocamız'ın bir odası vardı, geniş bir salonu vardı, misafiri oraya alırdı. Eski, antika, bozuk ne kadar saati varsa orada dururdu.

Saati bozulan:

"—Ben bu saati çalıştıramadım." dedi mi, Hocamız:

"—Getir bakalım, ben bir uğraşayım." derdi, o saati yapardı,

---

113 Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.233, no:250; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.79, no:195.

oraya asardı.

Biraz da kontrol edecek. Saatçilik yapmak değil ama meraklıydı; zeytinyağıyla, gaz yağıyla karıştırıp yağlardı, silerdi, çalışır hale getirirdi. Bir sürü saatler var.

Hırsızın birisi girmiş. Ne zaman giriyor? Uzun zaman salonun camları parmaklıksız duruyor, hiçbir şey yok, hiçbir vukuat yok.

"—Hocam burası böyle parmaklıksız, insanın adım atsa girebileceği bir yer. Cam kırılır, camı elmasla keserler, içeriden açarlar. Buradan hırsız girer, buraya kalın bir parmaklık yapalım!" diyorlar.

Böyle birer parmak demirlerden, sivri ve sağlam betonun içine sokarak, dondurarak sağlam parmaklık yapıyorlar. O gün hırsız giriyor. Parmaklık yapıldığı gün hırsız giriyor. Hırsız oradaki saatlerin hepsini toplamış, gitmiş. Hocamız'ın saatleri... Hırsızlık yapmış, hepsini toplamış gitmiş...

Horhor caddesinden aşağı iniyor. Aşağıdan yukarıya da elinde jopunu sallaya sallaya gelen bir polis var. Polis şöyle karşıdan gelene bakmış; fötr şapkalı, iyi giyimli birisi. Biraz dikkatli bakmış; sabıkalı bir hırsız. Resminden tanıdığı bir hırsız ama bakmış giyimi güzel! Fötr şapka da giymiş.

Affedersiniz:

"—Ulan sen beyefendi mi oldun?" demiş.

Başındaki fötörüne jopuyla bir tane vurmuş. Şapka ağır, saatlerin hepsini içine doldurmuş, başına ters geçirmiş, giymiş. Fakat yere düşecek. Hop kucaklamış adam...

Üstünü arasan saati göremeyeceksin, kurnazlık yapmış, fötrün içine koymuş. Allah fötre bir vurduruyor polise. "Saatler kayınca düşmesin." diye zor tutmuş; içi saat dolu…

"—Gel bakayım, bunları nereden aldın?" demiş.

Kulağından tuttuğu gibi buraya getirmiş, saatler tekrar yerine konmuş. Neden?

Dualı yer. Saatler tekrar yerine gelmiş, polis de hırsızı almış götürmüştür Allahu a'lem…

Onun için dua fayda eder. Okumak, üflemek fayda eder. Okursun, üflersin; Allah-u Teàlâ Hazretleri fayda sağlar. Mâneviyat bu…

Neden böyle?

Allah her şeye kàdirdir. Kâinatın sahibi odur. Dua eden kulunu seviyor ve duasını kabul ediyor; ondan… Başka şeyden değil. Sen Allah'a kul ol, Allah sana neler ihsan eder.

"—Bana da eder mi hocam?"

Sana da eder.

"—Yâ Rabbi! Duamı kabul et, bana da bu ihsanları, ikramları yap…" de, sana da yapar.

Neden?

Lütf u keremi çoktur. Rahman'dır. Rahmanlığından kâfiri bile besliyor. Hem de ne izzetlerle, ne nimetlerle besliyor... Herkese rızkını veriyor, herkesi besliyor.

Sen de dua edersen, Allah'a kul olursan, sana da verir, bana da verir. Ama kulluk etmesini bilmeyince, âsi olunca, edepsiz olunca, o zaman insanlar cezalara uğruyor.

Allah bize edep nasip etsin, ahlâk nasib etsin… Kemâl nasib etsin, zerafet, nezaket nasib etsin… Kendisine iyi kulluk etmeye bizi muvaffak eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

20.08.1989 – İskenderpaşa Camii

09. PEYGAMBER SAS'İN BAZI UYGULAMALARI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fîhi, alâ külli hâlin ve fî külli hîn… Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedini'l-mustafâ… Ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsü kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr...

Kâne'n-nebiyyü kemâ ruviye ennehû kân:

كَانَ إِذَا نَزَلَ مَنْزِلاً لَمْ يَرْتَحِلْ حَتَّى يُصَلِّيَ الظُّهْرَ (حم. د. ن. عن أَنس)

RE. 541/7 (*Kâne izâ nezele menzilen, lem yertehil hattâ yusalliye'z-zuhr*.)

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun… Rabbimiz cümlenizi dâreyn saadetine nâil eylesin…

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek âdetlerinden, îtiyatlarından, hâlinden, şemâilinden, sîretinden rivayetleri okumaya devam ediyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i

muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

…………………………….

a. Yolda Mola Verince Öğleni Kılmadan Yola Çıkmazdı

Mukaddimede metnini okumuş olduğumuz rivayetlerin birincisi *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 541. sayfasındaki 7. hadis-i şeriftir. Ebû Dâvud, Neseî ve Ahmed ibn-i Hanbel Enes RA'dan rivayet etmişler:[114]

---

[114] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.443, no:1019; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.120, no:12225; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.464, no:1485; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.88, no:975; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.294, no:4324; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.366, no:7544; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.350, no:3538; Ebû Nuaym,

كَانَ إِذَا نَزَلَ مَنْزِلاً ، لَمْ يَرْتَحِلْ حَتَّى يُصَلِّيَ الظُّهْرَ (حم. د. ن. عن أنس)

RE. 541/7 (*Kâne izâ nezele menzilen, lem yertehil hattâ yusalliye'z-zuhr.*)

(*Kâne izâ nezele menzilen*) "Peygamber SAS Hazretleri seyahat esnasında bir konakta konakladıkları zaman, (*lem yertehil hattâ yusalliye'z-zuhr*) öğle namazını kılmadan yola devam etmezdi."

Mâlum, Peygamber SAS Hazretleri'nin *kaylûle* adı verilen öğle istirahati tavsiyesi vardır. Peygamber SAS Hazretleri kendisi de öğle vakti —evvelinde veya sonrasında— istirahat ederdi.

"—Neden?"

Peygamber Efendimiz bizler gibi çok geç vakit kalkmazdı; seher vaktinde, sahur zamanında kalkardı. Gecenin içinde teheccüd namazı kılardı. Sonra sabahın vakti girerdi. Camide sabah namazını kılardı. Sonra İşrak vaktine kadar beklemeyi veya hasta ziyaret etmeyi veyahut sabah namazından sonra bir cenazesi, bir işi olan kimsenin işini görmeye gitmeyi severdi.

Ondan sonra, yapılacak işler bitince, öğlenin sıcağı bastırdı mı Arabistan'da, taşların üstüne kumların üstüne basılamaz. Öyle sıcak olur, o kadar dayanılmaz sıcak olur. Zaten mesainin yarısı, günün yarısı geçmiş oluyor. Geceleyin 3'te kalksa, 11'e kadar 8 saat zaten bir mesai sarf edilmiş oluyor, ayakta durulmuş, koşturulmuş oluyor. Efendimiz o vakitte bir istirahat ederdi, kaylûle uykusu uyurdu.

Bu uykunun gece uykusuna katkısı dolayısıyla dinç olurdu. Bu uyku insana dinçlik verir ve akşam ibadetlerini rahat yapar. Gece ibaretlerinde de müteakip günlerde yorgunluk birikip de;

"—Artık dermanım kalmadı, kalkacak hâlim kalmadı..." gibi bir durum meydana gelmez.

Ve günün —dikkat edilirse— tam ortalarında bir daha bir istirahat yapılmış oluyor. Bir de gece istirahatı… İkisi vücudu tam 24 saatin uygun zamanlarında dinlendirmiş oluyor. İnsan o sıcakta,

---

Ahbâr-ı Isfahan, c.V, s.438, no:40114; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.II, s.441, no:2103; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.100, no:18155; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.197, no:6805.

güneşte dışarıya çıksa zaten yürüyemez. İş yapmak istese sıcaktan dermanı olmaz. Uygun bir şey. Keşke hepimiz iş durumumuz müsait olsa böyle yapabilsek, çok sıhhat kazanırız.

Peygamber Efendimiz bunu bize kendi hayatında uyguladığı gibi tavsiye de etmiştir, gece ibadetine kalkmamız kolay olsun diye.

Gündüz uyuyamayan insan ne yapar?

Akşam namazını zor kılar. Akşam namazının arkasından bir de yemek yedi mi, yemeğin de rehaveti çöktü mü, artık sandalyesinde, sedirinde başı önüne düşmeye, uyuklamaya başlar. Kimisi yatıyor da yatsı namazını geceleyin kalkıyor da öyle kılıyor, geç vakitlerde kılıyor, çünkü dayanamıyor. Artık dermanı kalmamış, bakıyorsun sedirinde, somyasında uyumuş kalmış. Çoluk çocuk kenarda...

Artık yorgun düştüğünden yatsıyı bile sonra kılıyor. Yatsıya gelmiş olsa gözleri kapanıyor, uyuklaya uyuklaya yatsıyı kılıyor. Hadi bir kere dayansa, ertesi gün, o gece artık teheccüde kalkamıyor. Teheccüde kalksa, sabah namazına geldiği zaman mihrapta okunanı dinleyemiyor, anlayamıyor, bir dermansızlık oluyor.

Halbuki böyle olmaması lazım. Yorgunluk gittikçe üstüne bine bine insan uykusuz kaldı mı, dermansız kaldı mı vücudunda zâfiyet başlar. Vücuttaki zâfiyet ruhuna da intikal eder. Bu sefer hayâlât ve vehimler görmeye başlar. Dermanı kesilir, hâli zorlaşır, sıkıntılı bir duruma düşer.

Ne yapacağız?

Vücut bizim bineğimizdir. Ömür boyu biz bu bineği kullanacağız. Vücut ruhun bineğidir. Ruh bu vücuda girmiş. Bu beden ruhu taşıyor. Ömür boyu taşıyacağı için bunu hor kullanmamak lazım. Bakımına dikkat etmek lazım. İstirahatini uygun zamanlarda yapmak lazım.

Arabayı bile iyi bakmadığın zaman su kaynatıyor. Veyahut yağsız bırakıldığı zaman; “Gömlek yaktı, motor yandı.” deniliyor. Veyahut; “Hararet yükseldi. Aman, yük ağır, bir kenarda biraz dinlendirelim!” deniliyor. İşte bunun gibi...

Onun için durumu müsait olan, kendisini Efendimiz’in bu günlük hayatı planlama şekline uydurursa çok rahat eder ve sıhhat kazanır. Öğleden sonra onun için uyuklama zamanı olmaz, işlerini

zar zor, verimsiz bir tarzda götürme şekli olmaz; canlı canlı yaptığı zaman olur. Birazcık istirahat edebilirse öğleden sonrası kurtulur.

"—Hocam, başka insanların aklı fikri yok mu? Bunu şimdiye kadar hiç duymadık. Herkes sabahleyin 9'da mesaiye gitmek için 7 buçukta, 8'de evinden çıkıyor, akşam 6'ya kadar harıl harıl çalışıyor..."

Aslında birtakım dinlendirme işlemleri düşünülmüş; ama tam uygulanmıyor. Fabrikalarda birtakım molalar vardır. Millet ondan istifade etmiyor, bilakis vücudu yoracak başka işler yapıyor. Futbol oynuyor veyahut sigara içiyor veyahut daha başka bir şey yapıyor. Halbuki istirahat etse o sıkıntılar olmayacak.

Amerikalı, dünyanın meşhur zenginlerinden milyarderlerinden birisi, Rockefeller ismindeki adam, öteki zenginlerden fazla uzun yaşamış. Öteki zenginler 40-45 yaşında ölüyorlarmış. Zengin oldukları halde genç yaşlarında gidiyorlarmış. Bu uzunca yaşamış. Araştırıcılar merak etmiş, demişler ki:

"—Öteki zenginler paralarına pullarına, iyi bakımlarına,

ihtimamlarına rağmen çabuk ölüyorlar. Neden?”

İş telaşı, şirketlerin batma çıkma korkusu, toplantılar, gelmeler, gitmeler; adam yıpranıyor. Zengin ama, “Büyük başın derdi büyük olur.” derler, o büyük telaştan dolayı bir istirahat zamanı olmuyor; 40, 45, 50 derken ölüp gidiyor. Berikisi çok uzunca yaşamış. “Bu niye uzun yaşadı?” diye incelemişler.

Adamın prensibi; öğle üzeri şirketindeki özel dairesine çekilirmiş, diyelim ki saat 12’de çekildi;

“—Saat 2’ye kadar kimse beni rahatsız etmeyecek. Dünya yerinden oynasa, şirketlerin hepsi batsa çıksa, çok mühim işler olsa bile beni uyandırmayacaksınız!” diye katî talimat verirmiş, o arada istirahat edermiş.

Adam dinç, sağlam, uzun seneler koşturmuş diye anlatıyorlar.

Bu neden? Peygamber Efendimiz’in tavsiyesine uygun bir şey yaptı da ondan.

Gerçi o Peygamber Efendimiz’i belki bilmez. Belki de okudu.

b. Batılılar İlmi Müslümanlardan Öğrendi

Çünkü bizim Batılı dediğimiz adamların çoğu, filozoflar, şark müslüman alimlerini okumuş kimselerdir. Descart’ı, Pascal’ı, birtakım yeni nazariyeler ortaya atmış adamlar, kan deverânını bulmuş insan, çiçek aşısını bulmuş insan diye ortaya atılan kimseler... Aslında onları önceden müslümanlar bulmuş. Müslümanların kitaplarını tercüme etmişler, okumuşlar.

Hatta On Beşinci Yüzyıl’a kadar İslâm üniversitelerine, Endülüs’e filan gelmişler, oralarda Arapça öğrenmişler, Arapça eserler Sicilya’da Latince’ye çevrilmiş vs. Coğrafi keşifleri öğrenmişler, aşıyı öğrenmişler, vücudun tıp bakımından müslüman alimlerinin bulduğu gerçeklerini öğrenmişler; çok istifade etmişler de, Avrupa’nın çehresi değişmiş. Müslümanların tesiri ile Avrupa’da böyle bir fikrî tahavvül, gelişme olmuş da ona *Rönesans* diyorlar.

Neden?

Müslümanlarla tanıştı. Müslümanları gördü. Kendisinin geriliğini anladı. Haçlı seferleri yaptı, şöyle etti böyle etti; ama düşman da olsa yine karşı tarafı inceledi, gördü, o diyarları gezdi,

kendisinin pisliğini, şaşkınlığını gördü... Derken böylece kendilerini toparlamışlar.

Mümkündür. Meselâ Hıristiyanlıkta *Monoteryan* diye bir mezhep var. Hep hıristiyanlar teslis akidesine, üçleme bâtıl inancına sahipler diye duyarız. Bu monoteryan olanlar tek Tanrı'ya inanan grup. Onların müslümanlara yakın ülkelerde meydana gelmesinden, müslümanların tesiri ile öyle olduğunu, yani fikirlerinin düzeldiğini söylüyorlar. Kendi akidelerinin yanlışlarını anlayıp da Müslümanlığa bir adım daha yakın geldiğini öteki hıristiyanlar söylüyor:

"—Siz müslümanlara benzediniz, müslümanlardan tesir aldınız." diye güya onları tenkit ediyorlar.

Oradan biliyoruz. Mümkündür. Peygamber Efendimiz'den çok istifade etmişler. Voltaireler ve saireler;

"—Sen çok büyük insansın ey Muhammed!" diye methiyeler yazmışlar. Kitaplarda bunlar belirtiliyor. "Sen ne kadar ince, ne kadar yüksek fikirlere sahipsin! Ne güzel hürriyetler öğretmişsin!" diye methediyorlar. Mümkündür, onlar da öğrenmiş olabilir.

Bu arada tabii sözü kendimize döndürelim. Elin gâvuru uzak diyarlarda, dili başka, dini başka, hayatı başka; İslâm'ı inceliyor da, İslâmî gerçeklerden, faziletlerden istifade ediyor da bizim memleketimizin anası babası müslüman, kendisi müslüman insanları cahil kalıyorlar. Peygamber Efendisi'nden haberi yok, Peygamber Efendimiz'in tavsiyelerinden haberi yok, yaşayışından haberi yok, İslâm'ın yüceliğinden haberi yok, her tarafta beğenildiğinden haberi yok!

Yönünü döndürmüş, başkalarını taklit ediyor. Ya Mao'yu taklit ediyor, ya Marx'ı, ya Lenin'i, ya başkasını... İnsanların ezilmemesini, haklarının yenmemesini o Lenin'den, Marx'tan, Mao'dan yüzyıllar önce İslâm çok daha güzel anlatmış. Veyahut da Batı'nın sahte rengine, âlâyişine aldanıp; "Batı medeniyeti" diyor; kendi töresini bırakıyor, giyimini kuşamını bırakıyor, selâmını sabahını bırakıyor...

Selâm sabahtan ne olacak! Selâm sabahın değişmesinden ne olacak! Sen kendin Allah'ın selâmıyla selamlaşsana! Dininin selâmını neden bırakıyorsun! Onları bırakıyor da Batı'yı taklit ediyor. Taklit şahsiyetsizliktir. Taklit zayıflık alâmetidir. Yüksek

insanları başkaları taklit eder.

Osmanlı ecdâdımız yüksek iken Romanya'da, Macaristan'da Osmanlı modası hâkimmiş. Herkes Osmanlılar gibi giyinmeye, Osmanlılar gibi evini süslemeye, planını öyle yapmaya çalışırlarmış. Karadeniz'den gemilerle İstanbul'a gelirlermiş, malları, kumaşları alırlarmış, giderlermiş. Osmanlı gibi olmaya özenirlermiş. Biz kuvvetliyken...

Şimdi iş tersine dönmüş. İnsanların Müslümanlıktan haberi yok. Tabii uzun seneler öğretilmedi, hatta kötülendi. Şu memlekette, şu müslüman ülkede İslâm kötülendi! Camiler kapatıldı, din müesseseleri kapatıldı. Üniversitelerde fakülteler kapatıldı. 1930'lu, 1940'lı yıllarda...

Gazetelerde din konusunun konuşulması yasaklandı, namaz kılanlara fırsat verilmedi. Mü'minlere sert muamele edildi. Kur'ân-ı Kerîm okutulmadı. Eski yazı kitaplar toplattırıldı, gömüldü, yaktırıldı... O zaman dinini öğrenmeyen cahil bir nesil yetişti.

O cahillikle yetişenler bu sefer dünyanın her tarafını bilmediğinden Batı'nın biraz süslü püslü hâlini görünce ağzı açık ayran budalası gibi hayran oldu. "Bunların her şeyi güzelmiş!" diye onun peşinden gitti. Onlar da kendileri zaten muhtaç, kendileri doğru fikirde, doğru yolda değil ki... Bizimkiler onlara sarıldılar:

"—Allah Allah! Avrupa'da bir cereyan çıkmış; kapitalizm. Acaba kapitalist mi olsak?"

Hadi, kapitalizmin peşinden gittiler. Baktılar ki kapitalizmde çok istismar var, haksızlık var, patron işçileri sömürüyor...

"—Bir de komünizm çıkmış, sosyalizm çıkmış..."

Hadi, bu sefer sosyalizmin peşinde; "İşçi haklarını kurtaralım, patronları ezelim, fabrikaları yıkalım…" dediler.

Ne o, ne bu! Sen müslümansın! Sen haklara saygılısın. Alın terinin kıymeti İslâm'da en güzel tarzda öğretilmiş. İnsanı en hür yetiştiren rejim İslâm rejimi. Ne devlete kul ediyor ne sermayeye kul ediyor; Allah'a kul ediyor. Allah'a kul olmak mı iyi, patrona kul olmak mı iyi, devlete kul olmak mı iyi?

Elbette Allah-u Teàlâ Hazretlerine, kendisine türlü türlü nimetleri veren Rabbine kulluk edip, kâinâtı bilen, yaratan, insanın hâlini ihtiyaçlarını bilen Rabbinin tavsiyelerine uyan kâr

eder.

Onları öğrenemediler. Maârif mekteplerinde, maârif klasikleri içinde Batı'nın dinsizlerinin kitaplarını tercüme ettirdiler. Milli Eğitim Bakanlığı yayınları arasında o kitapları çıkarttılar. Bütün liselere, ortaokullara gönderdiler. Hep dinsizlik kitaplarını maârif klasikleri arasında okuya okuya bir nesil türedi ki:

"—Din neymiş, iman neymiş, ahlâk neymiş, inanç neymiş, ahiret neymiş?.." diye her şeyi reddettiler.

"—Dur bakalım, bunlar türedi, bir halt karıştıracaklar ama ne yapacaklar..." derken, şimdi patladı.

Yığılan pislik şimdi patladı. Hadi bakalım... Güneydoğu'da:

"—Ben Kürdüm, sen Türksün! Sen ayrısın, ben ayrıyım! Ben ayrı devlet kuracağım!"

Hadi Mehmetçiği kurşunla, karakolu bombala, mezralara baskın yap, masum çocukları öldür, ateşe at...

"—Ne bu?"

Bu, dinsiz imansız eğitimin sonunda vicdansız yetişmiş insanların işleri.

Bir kardeşimiz diyor ki, o da bizim kardeşimiz ama fikrine hiç katılmıyorum:

"—İnsanları aç bırakırsan, karnını doyurmazsan işte böyle olur."

Hayır! Bunlar aç kaldığından değil. Bu anarşiyi yapan adamların hepsi üniversite mezunu. Üniversitelerde okudular. Belki Ortadoğu'da okudular. Belki senden benden iyi İngilizce biliyor. Belki dış ile ilişkileri senden benden iyi. Belki parası senden benden çok… Ama kafa bozulunca, kalp bozulunca insandan hayır gelmez. Tahsilli de olsa, bilgili de olsa, görgülü de olsa, dünyayı dolaşmış da olsa, kafa yamuk oldu mu, kalp yamuk oldu mu, pis oldu mu ondan hayır gelmez.

Ayna eğri büğrü oldu mu doğruyu göstermez. Ayna dümdüz olmadı mı bozuk gösterir; şişmanı zayıf gösterir, zayıfı bücür gösterir, bücürü dev gösterir, bir başka türlü olmadık şekilde gösterir.

Güneydoğu Anadolu'daki, Doğu Anadolu'daki kavgaların gürültülerin sebebi neymiş?

“—Yanlış eğitim...”

O memleketlerde, o topraklarda eskiden Kürtçe konuşan kardeşlerimiz yok muydu? Yedi asır niye bunlar kavga gürültü etmediler de şimdi ediyorlar?

Sen onları birbirine bağlayan kardeşlik bağlarını kopardın. Bunlara birbirlerine sevgiyi, birbirini saymayı, birbirine iyilik etmeyi, kimsenin hakkına tecavüz etmemeyi, insanlara hizmet etmeyi aşılayan inancı bunların kafasından aldın... Hatta kendin üniversitelerde onları komünist yetiştirdin. Sen yaptın! Çünkü İslâm’ın hak din olduğuna sen de inanmıyordun. Sen de ağzı açık ayran budalası gibi Batı’nın hayranlığına kapılmıştın. Sen de, “Çocuklarımı en iyi yetiştireceğim.” diye kızını bale okuluna verenler gibi... Bu çocukları sen yetiştirdin! Kafan yamuk olduğundan...

İyi iş yapacağım diye küçücük kızını götürüyor, bale okuluna veriyor. Bacaklar meydanda, göğüsler meydanda... Bu kız sonra ne olacak? Büyüyecek... Ne olacağını artık... ben söylemeyeyim. Sanatkâr olacak!

Büyüklerin kafası çocuklara hayatta istikâmet veriyor. Kafa yamuk oldu mu istikâmet de yamuk oluyor? Tüfeğin namlusu eğri oldu mu, sen nişan aldığın yeri vuramazsın. Tüfeğin namlusu eğri oldu mu şu tarafa atarsın, mermi bu tarafa gider, havalarda heba olur gider. Onun için, İslâm’ın güzelliğini anlamak lazım. İslâm’ı yaşamak lazım.

Mertçe açıkça söyleyelim ki; bugün İslâm’ı seven insanlar bile, hatta şu camileri dolduran cemaatler bile İslâm’ı iyi bilmiyorlar. Arapça bilmiyor. Okuduğu sûrelerin mânâsını bilmiyor. Hadisleri bilmiyor. Allah’ın neleri yasakladığını neleri serbest bıraktığını bilmiyor. Allah’ın farzları nedir bilmiyor. Say desen sayamaz. Yapılan şeyin günah olduğundan haberi yok.

Öyle insanlar var ki bizim hoca kardeşlerimiz nikâh kıymaya evlerine gidiyorlar da gusülden haberi yok! Yıkanmayı bilmiyor. Yıkanması gerektiğini bilmiyor. Evlenen bir insan yıkanacak, gusül abdesti alacak; haberi yok!

Gayet iyimser, gayet terbiyeli, boynu bükük:

“—Ben inançlı bir insanım, materyalist değilim.” diyor.

Ama hiçbir şeyden haberi yok! İçki içiyor, kumar oynuyor,

kadınlarla kızlarla münasebetleri tamamen Batılılar gibi... Nerede kaldı senin Müslümanlığın? Nerede kaldı senin yaşam tarzın?

Mâzide kaldı. Ayaklar altında kaldı, çiğnendi.

Öyle çiğnendi, öyle unutturuldu ki bugün müslüman dahi bilmiyor. Bulgaristan'dan gelen kardeşlerimiz... 300-400 bin kişi gelmiş. Kaç tanesi camiye geliyor? Bilmiyor ki!

Bizim arkadaşımız birkaç tanesini almış:

"—İşyerinde çalıştırayım da ona onurlu bir tarzda yardım olsun. Hem o çalışır hakkı olan parayı alır hem de ben işimi görürüm." diye.

Serbest tutuyor. Demiş ki:

"—Hadi gel, bugün cuma günüdür, Cuma namazı kılalım."

"—Ne Cuması ağabey, Cuma'yı yaşlılar kılar." demiş.

Cuma büluğa ermiş her müslümana farz. Yaşlısı var mı; yaşlısı genci, hepsi kılacak! Üç Cuma'yı terk etti mi kalbi mühürlenir. Nursuz bir insan, kör bir insan bir daha doğru yolu göremez ki! Nereye gideceğini bilemez ki! Otomobilin altına gider, uçuruma yuvarlanır.

Sonra biraz daha vakit geçmiş:

"—Ağabey, sen bize hiç bira ikram etmiyorsun!" demiş.

Arkadaşımız sakallı, müslüman, onu camiye davet ediyor; o bira ikramı bekliyor. Neden?

Bulgarlar İslâm'ı unutturdular. Canları sağ ama kalpleri ölü. Canı sağ ama kafa gitmiş, kalp gitmiş.

Bizim memlekette de böyle oldu. Bizim memleketimizde Müslümanlığın durumu Bulgaristan'daki Müslümanlığın durumundan farklı değildi. Bizim memlekette de camiler kapatıldı, din okulları kapatıldı... Dine hücum hâlâ vardır. Hâlâ bazı insanlar, dindar insana yorgun öküzün sabana baktığı gibi yan yan bakar. Fırsat bulsa tepesine çıkıp tepelemek ister, ezmek ister.

Bizim ilericiler hâlâ insana insan olduğu için saygı gösterme seviyesine gelemedi.

"—Bu benim kardeşimdir, aynı milletin çocuklarıyız..." diyemediler!

Batılı, bitli, yağlı, meşin donlu turistlere gösterdiği müsamahayı bize gösteremiyor. Onun sakalına bir şey demiyor, benim sakalıma

çatıyor. Onun kıyafetine bir şey demiyor, benim hanımımın kıyafetine çatıyor.

Neden? Yamuk yetiştirildi.

Ama o yetiştirme çarklarının içinden yine anasının babasının tesiri ile, Allah'ın lütfuyla bazı iyi insanlar çıktı. O iyi insanlardan şimdi yüksek mevkilerde olanlar var; idareci, memur, asker, polis olanlar var. Bu vicdanlılar, imanlılar da elinden geldiğince:

"—İmanın gereği şudur, şunu yapalım!" diye çalışıyor.

Öbür kâfir taraf da yetişti, o da "Küfrü yayalım!" diye çalışıyor. Böyle bir didişme... Ben "Allah'ın hikmeti" diyorum. Allah-u Teàlâ hazretleri kâfirleri yüzde yüz silmiyor ki imtihan; şu da var, bu da var… Kul hangisini isterse seçsin de sevabı günahı kazansın, cennete veya cehenneme kendisinin mes'uliyeti altında, seçmesi dolayısıyla gitsin diye. İmtihan dünyası olduğundan Allah şeytana da kâfire de fırsat vermiş; iman da var küfür de var, hak da var bâtıl da var. İşte böyle bir gürültü patırtı gidiyor.

Sen bu dünyanın bir imtihan dünyası olduğunu unutma! Şu anda imtihan hâlinde olduğunu unutma! Senin Allah'ın kulu olduğunu, Allah'a karşı kulluk borcun olduğunu, müslüman olduğunu, Müslümanlığın gereğine göre yaşamak zorunda olduğunu unutma! Başkasını taklit etmemen gerektiğini unutma! Onların şeytan grubu olduğunu, şeytan grubuna iman grubunun uymasının çok yazık, çok ayıp olacağını unutma! Şeytana kulluk etme, Rahman'a kulluk et! Allah yolunda yürü, insanlara faydalı ol! İnsanlara hayır getirmeye çalış, şerri getirmeye çalışma! Hakkı tutup kaldırmaya çalış, hakkı çiğnemeye çalışma! Her şeyini öyle yap!

Peygamber Efendimiz bize bunu tavsiye ediyor:

"—Kim verdiğini Allah için verirse, aldığını Allah için alırsa, sevdiğini Allah için severse, kızdığına Allah için kızarsa, işte o imanını olgunlaştırmış." diyor.

Demek ki her anımızda bir düşünce içinde olacağız. Elimizde terazi, aklımızda İslâm'a uygun yaşama ideali; her attığımız adımda, her yaptığımız işte Müslümanlığın asaletini göstereceğiz.

Hoşuma gitti: Bir kardeşimiz Bursa'da bir fabrikaya vazifeli memur, mühendis olarak girmiş. Ama çok başarılıymış. Irak

asıllıymış. Müslüman, mütedeyyin, beş vakit namazında, Arapçası da güzelmiş, mühendis de olmuş. O fabrikaya da çok başarı sağlamış. Malının çoğunu Arap ülkelerine ihraç etmesine, dolayısıyla ekonomimize de faydalı olmuş oluyor, yardım etmiş oluyor. Ona bir başka fabrikanın sahibi demiş ki;

"—Ya nasıl olsa gidiyorsun, şu malları da al, bunları da oralarda göster, sana komisyon veririm. Bunları da teşhir et, bunların da satışını yap!"

"—Yok. Benim fabrikamın müdürüne gidersin, onunla anlaşmayı yaparsın. O sat derse, satarım. Ben onunla iş yapmaya söz vermişim, onun memuruyum. Onun memuruyken ona hıyanet edemem." demiş.

Dürüstlüğe bak!

Müslümanın her hareketi böyle olacak. Müslüman yaptığı her işte hayranlık uyandıracak. Şimdi onun fabrika müdürü onu bırakır mı? Dört elle tutuyor. Baş üstünde tutuyor.

Neden?

Dürüst, hile yapmaz, aldatmaz, hıyanet etmez, başkasına yardım edip kendisini köstеklemez...

Şimdi ona;

"—Arap ülkelerinden gelen hangi misafir varsa istediğin gibi ağırla, istediğin otele yerleştir, istediğin masrafı yap!" diyormuş.

Hesap sormuyormuş.

Neden?

İnsanı denersin, dürüst olduğunu anlayınca rahat edersin. Ama sen arkanı çevirdiğin zaman senin cebinden paranı çalacaksa, cüzdanını çalacaksa, o zaman onun gibi aç kurtlara kuzular emanet edilmez.

Biz Efendimiz'in tavsiyesine göre, her hâlimizi İslâm'ın esasına uyduracağız. Her anda müslüman olmaya gayret edeceğiz. Efendimiz böyle yaparmış.

c. Seferde Bir Yere İnince İki Rekât Namaz Kılardı.

Diğer hadîs-i şerif... Hani hep Peygamber SAS Efendimiz'in âdetleri, îtiyatları, mübarek davranış şekilleri nedir diye onları okuyoruz ya...

Fudàle ibn-i Ubeyd RA şöyle rivayet ediyor:[115]

كَانَ إِذَا نَزَلَ مَنْزِلاً فِي سَفَرٍ ، أَوْ دَخَلَ بَيْتَهُ ، لَمْ يَجْلِسْ حَتَّى يَرْكَعَ رَكْعَتَيْنِ (طب. عن فضالة بن عبيد)

RE. 541/8 (*Kâne izâ nezele menzilen fî seferin, ev dehale beytehû, lem yeclis hattâ yerkaa rek'ateyni*.)

"Efendimiz SAS yolculukta bir konaklama yerine indiği zaman yahut da evine girdiği zaman..."

Lem yeclis hattâ yerkaa rek'ateyni. "İki rekât namaz kılmadan oturmazdı."

Eve girer girmez veyahut hemen kâfile konak yerinde duraklar duraklamaz; Allahu ekber, iki rekât namaz kılıyor.

Efendimiz SAS her işinde dualı, her zamanında namazlı, her hâli hoş, her hâli imanının gereği olarak bize numune olacak şekilde. Onun için, siz de evinize girdiğiniz zaman iki rekât namaz kılıverin. Seyahatten döndüğünüz zaman iki rekât namaz kılıverin. Bir yerde konakladığınız zaman iki rekât namaz kılıverin.

Hangi otobüs yolcusu; "Otobüs 15 dakika çay molası verdi. Gireyim, şunun mescidinde iki rekât namaz kılayım." diye düşünür?

İnşaallah bundan sonra siz düşünürsünüz, Efendimiz her konaklama yerinde böyle yaparmış diye. Millet hemen çay içmeye koşuyor. O da hakkı, ihtiyaçları var, ihtiyaç molası filan oluyor. Ama Efendimiz'e her hâlimizi benzeteceğimiz için inşaallah bundan sonra öyle yaparsınız.

d. Kendisine Vahiy Gelince Terlerdi

Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan rivayet edilmiş:[116]

---

[115] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.300, no:770; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.243, no:2176; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.571, no:3683; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.V, s.148; Fudàle ibn-i Ubeyd RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.100, no:18156.

[116] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.152, no:18469; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.197, no:6807.

كَانَ إِذَا نَزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ ثَقُلَ لِذٰلِكَ، وَتَحَدَّرَ جَبِينُهُ عَرَقًا كَأَنَّهُ

جُمَانٌ، وَإِنْ كَانَ فِي الْبَرْدِ (طب. عن زيد بن ثابت)

RE. 541/9 (*Kâne izâ nezele aleyhi'l-vahyu sekule li-zâlike, ve tahaddere cebînuhû arakan keennehû cümânün, ve in kâne fi'l-berdi.*)

"Peygamber SAS Hazretleri'nin üzerine vahiy indiği zaman, kendisine Allah'ın vahyi geldiği zaman, ayet, Kur'an indiği zaman bu ona çok ağırlık verirdi."

Vahiy kolay bir şey değil. Vahyin alınması Rasûlüllah Efendimiz'e ağır gelirdi. Zor bir iş demek ki...

İlâhî âlemden Rasûlüllah'a vahiy geliyor, Kur'ân-ı Kerîm geliyor. O ona çok ağır gelirmiş. Hatta bu ağırlığı maddeten de var galiba ki devenin üstündeyken vahiy gelse devenin ayakları ayakta durmaya tahammül edemezmiş, deve çökermiş. Nasıl bir ağırlıksa o ağırlıktan deve çökmek zorunda kalırmış.

Bir keresinde sahabeden birisi diyor ki:

"—Kalabalıkta Rasûlüllah'ın dizi dizime değiyordu. Vahiy geldi, dizim parçalanacak sandım."

O kadar mânevî bir hal...

Vahiy Rasûlüllah Efendimiz'e geldi. Ahir zaman Peygamberi, kıyamete kadar hükmü bâki. Ondan sonra birisine de gelecek değil. Hani bazı şapşallar, şaşkınlar, yalancılar, haydutlar, hırsızlar, ahiret yolunun yol kesicileri çeşit çeşit inançlar ortaya atıyorlar; hepsi yalan, yanlış, saçma, asılsız, esassız! Hak din İslâm... Son Peygamber Muhammed-i Mustafâ *Aleyhi's-salâtu ve's-selâm.*

Ona öyle bir vahiy geldiği zaman çok ağır olurdu ve alnı inci gibi boncuk boncuk ter olurdu. (*Ve in kâne fi'l-berdi*) "Vahiy soğukta bile inse..." Hava soğuk, herkesin abasına büründüğü kış gününde bile vahiy inmiş olsa, alnı boncuk boncuk, inci tanesi gibi ter dolardı.

Rasûlüllah SAS'in vahiy esnasında başına gelen haller böyle.

Etrafındakiler —bu hadîs-i şerîfte, bu rivayette yok ama— arı vızıltısı gibi bir vızıltı duyarlardı. Vahyin gelişi böyle bir sesli olurdu.

e. Vahiyden Dolayı Başı Ağrıyınca Kına Kordu

Ebû Hüreyre RA rivayet ediyor:[117]

كانَ إِذَا نَزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ ، صُدِعَ فَيُغَلِّفُ رَأْسَهُ بِالْحِنَّاءِ

(ابن السني ، وأبو نعيم في الطب عن أبي هريرة)

(*Kâne izâ nezele aleyhi'l-vahyu sudia feyugallifu re'sehû bi'l-hinnâ'*)

"Rasûlüllah Efendimiz'in kendisine vahiy geldiği zaman, o ağır hadiseden dolayı başında ağrı kalırdı. Bu muazzam haberleşmenin, ilâhî âlemden kendisine gelen o vahyin, o haberleşmesinin vücudu

---

[117] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.5, no:5629; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.391, no:7852; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.160, no:8348; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.152, no:18470; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.197, no:6808.

üzerindeki ağırlığından dolayı başında ağrı kalırdı da ağrısı geçsin diye başını örter ve kına ile kınalardı. Başına kına yakardı.”

O ağrıyı alsın diye, o zamanın çarelerinden bir çare olarak, baş ağrısı geçsin diye Efendimiz başını kınalardı.

f. Sıkılıp Üzüldüğü Zaman Ettiği Dua

Abdullah ibn-i Mes’ûd RA’dan rivayet ediliyor:[118]

كَانَ إِذَا نَزَلَ بِهِ هَمٌّ أَوْ غَمٌّ ، قَالَ: يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ ، بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ (ك. عن ابن مسعود)

RE. 541/11 (*Kâne izâ nezele bihî hemmün ev gammün, fekàle: Yâ hayyu yâ kayyûm, bi-rahmetike estağîsu.*)

(*Kâne izâ nezele bihî hemmün ev gammün, fekàle*) “Peygamber Efendimiz’e üzücü bir şey veyahut bir gam, can sıkan veya üzen bir hâdise geldiği zaman derdi ki:

(*Yâ hayyû yâ kayyum*) ‘Ey Hayy olan, Kayyum olan Allahım! (*Bi-rahmetike estağîsu*) Senin rahmetinden imdat istiyorum. Senin rahmetinden yardım diliyorum.’ diye dua ederdi.”

Hem, insana sıkıntı, telaş veren şey demek. Çoğulu *hümûm* geliyor. *Gam* da bizim Türkçede kullandığımız bir kelime. “Çok gamlıyım!” filan diyoruz. Onun da çoğulu *gumûm* geliyor, o da üzüntü demek.

Sıkıntı veya üzüntü, kendisini telaşa düşüren, biraz üzen bir hâdise olduğu zaman Rabbine ilticâ edip ondan, onun rahmetinden yardım isterdi. Tabii Allah’ın lütfu da kendisine gelirdi.

Pekiyi, Allah’ın en sevgili kulu olduğu halde ona neden gam, keder geliyor? Niye her günü düğün ve bayram değil?

Çünkü o bize nümune. Onun her günü güzel olsaydı, o zaman

---

[118] Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.689, no:1875; Beyhakî, *Deavâtü’l-Kebîr*, c.I, s.127, no:170; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.258, no:10231; Abdullah ibn-i Mes’ûd RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.70, no:18004; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.197, no:6809.

biz kötü günlerde ne yapacağımızın misâlini bulamazdık. Peygamber Efendimiz bizim gibi yaşadı, bizim çektiğimiz sıkıntıları çekti, bizim gördüğümüz meşakkatleri gördü; onların karşısında peygamberce davrandı, Allah'ın sevgili kulu olarak davrandı, nasıl hareket etmesi gerekiyorsa öyle hareket etti.

Peygamber Efendimiz'in eline çok para geçti. Efendimiz fakir değildi. Yarına para bırakmadı. Sofra örtüsünün üstüne altınları yığdı da avuç avuç dağıttı. Zenginliğe itibar etmedi.

Cebrail AS bir keresinde geldi de:

"—Yâ Rasûlallah! İstersen şu karşıdaki dağları Rabbin sana altın yapacak. Diler misin, yapsın mı?"

"—İstemem." dedi.

Efendimiz zenginliği istemedi.

"—Vallàhi ben sizin fakirliğinizden ziyade zenginliğinizden korkarım." diye de hadîs-i şerifte söylüyor.

Çünkü zengin oldu mu insan, onun Allah tarafından kendisine verildiğini, hesabının olduğunu düşünmez de onunla çalım satar, keyif yapar, nefsinin peşinde koşar, eğlenceye harcar, zevke harcar, çeşit çeşit yasak yerlere harcar, çeşit çeşit günahlara girer; Rabbini unutur, ibadeti unutur da neler neler yapar...

Onun için, insan fakir olursa işte camiye geliyor. Camiye gelen insanlara bakın; ekseriya fakirdir, orta hallidir. Allah'ın uyanıklık verdiği zenginler de tek tük gelir. Camilerin hangi semtlerde çok olduğuna bakın; ekseriya gecekondu semtlerinde iki adımda bir mescid, bir cami görürsün.

Neden?

Onlar ibadetine düşkün. Bir cami yetmiyor, iki adımda bir cami...

Ya bu berikiler? Allah onlara bir sürü mal vermiş, mülk vermiş, para vermiş, pul vermiş... Onların ibadete ihtiyacı yok mu? Allah'a ihtiyaçları yok mu?

Olmaz olur mu? Başına bir hastalık geldiği zaman nereye baş vuracağını şaşırıyor. O zaman başlıyor:

"—Hocam, çocuğumuz olmadı; bir nefes etseniz, çocuğumuz olsa. Bir amansız hastalığa düştük; bir dua etseniz de kurtulsak..."

İyi ama, genişlik zamanında Rabbinin emirlerini tutmayan, sözünü dinlemeyen kimsenin duasını Allah darlık zamanda kabul

etmez ki… Kaide böyle. Rasûlüllah Efendimiz öyle buyurmuş. Sen Allah'ı unut, Allah seni cezalandırmak için başına bir belâ versin, o zaman:

"—Aman yâ Rabbi! Affet yâ Rabbi! Kaldır yâ Rabbi!.."

Bu senin daha önceki edepsizliklerinin cezası. Niye kaldıracak; Allah ceza olarak verdi, hassaten sana geldi. Millet onu bilmiyor.

Sen genişlik zamanında Rabbine dua edeceksin. İhtiyacın yok sandığın zamanda, hasta olmadığın zamanda, paran bol olduğu zamanda daha çok dua edeceksin.

Bazı öyle zenginler de var. Allah razı olsun. Kuveyt'ten bir kardeşi söylerler; 30 bin dolar zekâtı varmış. Zekât verecek yer arayıp duruyor. Neden? Allah onun gönlüne takvâ duygusunu vermiş de Allah rızası için parasını harcaması gerektiğini, sarf etmesi gerektiğini biliyor da çalışıyor.

Efendimiz SAS:

"—Yâ Rabbi! Senin rahmetinden yardım isterim." derdi.

Allah'ın rahmetine ilticâ eden mahrum kalmaz. Kalmamıştır da... Tarih boyunca böyledir. Peygamber Efendimiz SAS'in hayatı, sahabenin hayatı, ecdâdımızın hayatı, girilen birçok savaşlar, o savaşlarda müslüman ordusunun azlığı, karşı tarafın kalabalıklığı ve sonundaki zaferler, hep bellidir. Ne zaman Allah yolunda yürümüşse, Allah yardım etmiştir. Ne zaman Allah yolundan dönmüşse, kibre, ucuba, gurura düşmüşse, o zaman cezalanmıştır.

Hatta Peygamber Efendimiz'in zamanından da misâli var:

Huneyn harbi olduğu sırada, müslümanlar Mekke'yi fethetti, artık Kureyş de tepelendi, müslümanların üstünlüğü galipliği anlaşıldı. Ama birtakım azılı müşrik kabileler var, onlar hâlâ müslümanlarla uğraşıyorlar. Toplanmışlar, Taif tarafından geliyorlar.

"—Hadi onlara da bir sefer yapalım!" Denildi.

O sırada müslümanlar gururlandılar. Vadilere baktılar, vadiler dolusu müslüman asker, başlarında sahabe-i kirâm, en başta Peygamber SAS Efendimiz... Dediler ki:

"—Biz Bedir'deyken 313 kişi, üç misli fazla düşmanı yendik. Filanca harpte böyle galebe çaldık. Mekke'yi de fethettik. Bizim karşımızda kim durabilir? Bizim bu orduyu kimse yenemez!" gibi

düşündüler.

Gururlandılar, adetlerinin çokluğuna güvendiler.

Zafer adedin çokluğunda değil. Zaferi Allah veriyor. Yardımı Allah veriyor. Kimin hatırına veriyor? Bazen o ordunun içindeki en zayıf, bîçare kimsenin adına veriyor. Bazen bir yoksul, fakir yetimin hatırına veriyor.

Kibirlenince, Huneyn gazvesinde öyle perişan oldu ki sahabe-i kirâm, dünya başlarına dar geldi.

Onun için, hiç kibirlenmeye gelmez. Hiç kendinden bir şey ummaya, kendisinde bir şey var sanmaya, çalım satmaya gelmez. Boynunu bükecek, haddini bilecek, Allah'a ilticâ edecek. Allah yardım eder. Etmiş. Tarih boyunca etmiş. Edilmediği zamanlar da İslâmî emirlere uyulmadığındandır, buyruk tutulmadığındandır, işler ters düşünüldüğündendir, Allah rızası için yapılmadığındandır. İncelenirse hepsi görülür.

Bizim bugünkü sıkıntılarımız da Allah'ın yolundan ayrıldığımızdandır. Allah'ı darılttıracak, rızasına uygun olmayacak işler yaptığımızdandır. Yağmur yağmıyor, mahsul bereketsiz,

Türkiye bir türlü borçtan kurtulmuyor, düşmanlar her yerden saldırıyor... Bulgarlar'la mı uğraşacaksın, Yunanlılar'la mı uğraşacaksın, İranlılar'la mı uğraşacaksın? Suriye'nin hâli nasıl? Kıbrıs'ta durum ne olacak?

Sen bir has müslüman olsan, sen bir ahiret adamı olsan, sen bir Allah ehli olsan, Allah'ın dostu olsan bak Allah hepsini nasıl halleder! Onlar müslüman olur da sana gelir yalvarırlar. Veyahut Allah sana galebe verir, galibiyet nasib eder.

Ama müslümanlar bunu bilmediği için boyuna çekiyorlar. Cezanın, tokatın nereden geldiğinin farkında değil. Tokatı yedikçe topaç gibi dönüyor; hâlâ cezanın nereden geldiğinin farkında değil!

g. Konaklama Yerinde İki Rekât Namaz Kılardı

Bu da yukarıdaki rivayet gibi ama başka bir râviden, başka bir kaynaktan gelmiş. Beyhakî Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş:[119]

كَانَ إِذَا نَزَلَ مَنْزِلاً لَمْ يَرْتَحِلْ ، حَتَّى يُصَلِّيَ فِيهِ رَكْعَتَيْنِ (ق. عن أنس)

RE. 541/12 (*Kâne izâ nezele menzilen lem yertehil, hatta yusalliye fîhi rek'ateyn.*) "Peygamber SAS Efendimiz bir konaklama yerine indi mi, orada iki rekât namaz kılmadan kalkıp gitmezdi."

Efendimiz'in her hâli böyleydi. Hayatını bir okusanız, bizim hayatımız ne kadar kusurluymuş anlayacaksınız.

h. Aynaya Bakınca Ettiği Dua

Enes ibn-i Mâlik RA şöyle rivayet ediyor:[120]

---

[119] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.253, no:10103; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.375, no:3441; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müfterik*, c.III, s.115, no:968; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.100, no:18157; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.197, no:6810.

[120] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.240, no:787; İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.I, s.313, no:164; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.201. no:17145; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.124, no:18300; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.197, no:6811.

كانَ إِذَا نَظَرَ وَجْهَهُ في الْمِرْآةِ ، قالَ: اَلْحَمْدُ لله الَّذِي سَوَّى خَلْقِي فَعَدَّلَهُ ، وَكَرَّمَ صُورَةَ وَجْهِي فَحَسَّنَهَا ، وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

(طس. ابن السني عن أنس)

RE. 541/13 (*Kâne izâ nazara vechehû fi'l-mir'âti, kàl: El-hamdü li'llâhi'llezî sevvâ halkî feaddelehû, ve kerreme sûrete vechî fehassenehâ, ve cealenî mine'l-müslimîn.*)

Peygamber SAS aynada kendi şöyle mübarek cemâlini gördüğü zaman buyururlardı:

(*El-hamdü li'llâhi'llezî sevvâ halkî feadde lehû*) "Benim yaradılışımı, bedenimi, vücudumu teşkilâtlandıran ve mütenâsip yapan Allah'a hamd olsun!"

Bir insanın her şeyi yerli yerinde olsa, susak gibi kocaman bir burnu olsa ne olur?

"— Olmaz, çirkin olur. Herkes güler. Gülmemesi lazım ama..."

Her şey güzel olsa da ağzı çok kocaman olsa?

"—Olmaz."

Gözleri çok küçük olsa?

"—Olmaz."

Şöyle olsa olmaz, böyle olsa olmaz...

Efendimiz buyuruyor ki:

"—Benim bedenimi teşkilâtlandırıp, güzel yaratıp da hepsine mûtedil, güzel bir insicam içinde şekil veren Allah'a hamd olsun! (*Ve kerreme sûrete vechî fehassenehâ*) Ve yüzümün görünüşünü asil kılıp da güzelleştiren Allah'a hamd olsun! (*Ve cealenî mine'l-müslimîn*) Ve beni müslümanlardan kılan, müslüman eden Allah'a hamd olsun!" diye dua ederdi.

Demek ki insan baktığı şeye ibret gözüyle bakacak. Gördüğü şeyin, nimetin, ikrâmın kimden olduğunu bilecek, ikrâmın sahibine teşekkür edecek.

Aynaya bakıyorsun, gözün görüyor. Bu bir nimet değil mi?

Yüzüne bakıyorsun. Allah seni güzel yaratmış; çirkin, abus yaratmamış. Bu bir nimet değil mi?

Sonra, Allah seni müslüman yaratmış. Bu nimetlerin en büyüğü değil mi?

Çünkü müslüman olan cennete gidecek. Müslüman olmayan cehenneme gidecek, cayır cayır, ebedî yanacak. Bir gün değil, iki gün değil, bir ömür değil, beş ömür değil; ebediyyen cayır cayır yanacak.

كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ ا

(النساء:٥٦)

(*Küllemâ nadicet culûdühüm beddelnâhum culûden gayrahâ li-yezûku'l-azâb*) "Derileri çatır çatır yanıp, vıcır vıcır böyle yağları fışkırdığı zaman Allah tekrar değiştirecek, tazeleyecek derilerini, azabı tekrar çeksinler diye yine yakacak." (Nisâ, 4/56)

لاَ يُقْضَى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلاَ يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا (فاطر:٣٦)

(*Lâ yukdâ aleyhim feyemùtû ve lâ yuhaffefu anhüm min azâbihâ*) "Cehennemde ölmek de yok. Ölse kurtuluş olacak, ölmek yok. Ölmek yok cezayı çeksinler diye." (Fâtır, 35/36)

Azapta rahat edemeyecekler ki bir nefes alsınlar! Devamlı azap, devamlı yaşam, devamlı ölümden beter bir işkence, devamlı Allah'ın cezası gelecek...

"—Neden?"

Bu dünyada Allah'ın emirlerine uymadıkları için.

Müslüman olmak nimetlerin en büyüğü. Sen bu güzelliği görünce hamd edeceksin, şükredeceksin. Efendimiz öyle yapıyor. Aynaya baktığı zaman:

"—Yüzümü güzel yaratan, şeklimi şemâilimi mütenâsip yaratan, beni müslüman yaratan Allah'a hamd olsun!" diye ne güzel dua ediyor.

Sen de her baktığın yere ibret nazarı ile bakacaksın.

Niyâzî-i Mısrî'nin güzel bir beyiti vardır. Mehmed Zâhid Kotku Hocamız kitaplarına aldığından, herhalde oralarda okumuş-

sunuzdur, bilirsiniz. Diyor ki:

Bir göz ki anın olmaya ibret nazarında;
Ol düşmanıdır sahibinin baş üzerinde…

"Bir göz ki ibretle etrafa bakmıyor, bakışında ibret bulunmuyor, etrafında gördüğü şeylerden ibret almıyor; bu göz başı üzerinde o adamın kendisinin düşmanıdır. Başı üzerine gelmiş, buraya yerleşmiş iki tane düşman..."

Neden? Etrafa ibretle bakmıyor. Günaha bakıyor, harama bakıyor, boyuna günah kazandırıyor. Adamın düşmanı değil de ne; sahibinin başı üzerinde düşmanı işte! Ne güzel söylemiş.

Kulak ki öğüt almaya her dinlediğinden;
Akıt ana sen kurşunu hemen deliğinden…

"Bir kulak ki haktan, hakikatten ibret almaz; onun deliğine hemen kurşun akıt." diyor. Tıkansın. İşe yaramıyor. O delik ne işe yarar! Hakkı dinlemiyor, hayrı anlamıyor, söz dinlemiyor, nasihat kabul etmiyor... Doldur, kurşun dök; donsun, tıkansın diye şiirinde devam etmiş. Her âzânın hakkında bir beyiti var.

Onun için, Efendimiz SAS de bu hadîs-i şerîfte bize baktığımız şeyden ibret almamızı öğretiyor.

Efendimiz dünyanın en güzel insanıydı.

Hani insan beğendiği insanı güzel görür ya, öyle değil; çok güzeldi. Sima olarak, Kureyş zaten çok güzel simalı insanlardı. O güzelliğin bir kısmı mesela Abdullah ibn-i Abbas RA'da vardı. Peygamber Efendimiz'in dedeleri de öyleymiş.

Hatta yaşlı bir zat:

"—Şu oturan genç kimdir?" diye soruyor.

Diyorlar ki:

"—Bu İbn-i Abbas RA'dır."

O zaman 17-18 yaşlarında bir genç kimse...

"—Abdulmuttalib de böyleydi. Bunun gibi pırıl pırıl, güzel yüzlüydü." diye söylüyor.

Yani dededen, babadan öyle güzel yüzlüydüler.

Peygamber SAS Efendimiz'in babası Abdullah, sokaklardan

geçerken güzelliğinden kadınlar ona şiir yazarlardı, "Bizimle evlense!" diye can atarlardı. Lafta değil. Allah o sülaleye Hz. Âdem AS'dan itibaren bir nur vermiş. O nur nesilden nesile intikal etmiş, Rasûlüllah Efendimiz'de sahibini bulmuş.

Birisi diyor ki:

"—Rasûlullah'ın yüzü kılıç gibi parlardı."

Ötekisi diyor ki:

"—Ne kılıç gibisi! Ay gibiydi, güneş gibiydi!" diyor.

Öyleydi. Yüzü pırıl pırıl, dişleri pırıl pırıl, kokusu mis kokusu... Her hâli güzel, her şeyi güzeldi.

Tabii aynaya baktığı zaman, aynada o yüzünün güzelliği karşısında iki şey olabilir. Hani masallarda cadalozun birisi aynada bakarmış da:

"—Ayna söyle bakalım, dünyada benden daha güzel bir kimse var mı?" dermiş, kibirlenirmiş.

O masalda öyle de... Bak, Peygamber Efendimiz aynaya nasıl bakılacağını bize öğretiyor: Aynada gördüğü güzelliğe hamd edecek, şükredecek. Allah'ın kendisine o nimeti verdiğini bilecek. En büyük nimetin de İslâm nimeti olduğunu bilecek.

İnsan parasını kaptırmamak için bin bir türlü tedbir alıyor. Çantanın içine koyuyor, cebine tabanca yerleştiriyor. Bir yerden bir yere götüreceği zaman "Ben bu çantayı kaptırmayayım." diye yanına arkadaşlar alıyor, taksiye biniyor, otobüse binmiyor, her türlü tedbiri alıyor da, en kıymetli iman cevheri, imanı ve İslâm'ı kaptırmamak için tedbir almıyor.

Evlatlarının bu cevherden mahrum yetişmesini engelleyecek tedbiri almıyor. Nasıl olursa olsun... Bale artisti olsun, film artisti olsun, sazcı olsun, şarkıcı olsun, barcı olsun, meyhaneci olsun... Para getirsin de... Para, para, para... Para getirsin de ne yaparsa yapsın.

"—Senin oğlun ne iş yapar."

Altında Mercedes'i var. Afyon kaçakçılığı yapıyor!

Ne yaparsa yapsın, para gelsin de... Milletin başka şeye aldırdığı yok. Namuslu, helal para kazanmak fikri ne oldu?

(*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn*) Bir zamanlar öyle bir fikir, duygu vardı. Müslümanların azalmasıyla beraber o duygu da azaldı

azaldı, neredeyse kabirde, neredeyse dünya üzerinde öyle bir şey yok. Helal para kazanmak fikri neredeyse müzelerde kaldı. Herkes şimdi haramı, deveyi sanki hamuduyla yutar gibi yutuyor. “Bunun boğazı bu kadar geniş miydi? Bu kadar şey nasıl sığıyor?” diye hayret ediyorsun. Deveyi hamuduyla yutuyor.

Bizim Sapanca’daki evimizde küçücük bir bahçemiz var. 40-50 m2 bir şey. Komşulardan bir tanesi diyor ki:

“—Biz buraya gül ekmiştik, sümbül ekmiştik, zambak ekmiştik. Siz seyahatteydiniz ya, gelince zambakları görün!” diye.

Fidanları, soğanlarıyla çiçekleri almışlar gitmişler. Bu sokağın üstü değil, arka taraf… Neden?

Haram helâl fikri has müslümanlarda kaldı, çok insanda kalmadı. Çoğu haramı helali unuttu.

Büyüklerden bir tanesi —evliyâullahtan bir zat— vefat eden bir insanın başında duruyor, bekliyor, ona dua ediyor; imanla göçsün diye telkinde bulunuyor. Geceymiş, mum yanıyor. Vefat eder etmez mumu söndürüyor.

Diyorlar ki:

“—Ne söndürüyorsun? Acelen ne?”

“—Şimdi bu adam vefat eder etmez mal vârislerin oldu. Bakalım vârislerin rızası var mı?” diyor.

O zamana kadar o mum o hastanındı da, ölünce başkasının oldu.

Bir arkadaşının evinde oturuyorlar. Ev sahibi alışverişe gitmiş. Kâğıt kalem lazım oluyor.

“—Efendim bu bir şey demez, ev sahibi sizi seviyor, size sonsuz saygısı var. Biz kâğıt kalemi bulalım, getirelim, yazın” diyorlar.

“—Yok. Şimdi bilmiyoruz. O çarşıya gitti, ya orada öldüyse? O zaman mal onun olmaz. Burada olsaydı alırdık. Ama çarşıya gitti. Ya öldüyse? Ben öyle şüpheli işe girmem.” diyor.

Şüpheliden kaçınmışlar.

Şüpheliden bile kaçınmaya ne derler? Vera’ derler. “Vera’ sahibi insan” derler.

Şimdi ne vera’ kaldı ne takvâ kaldı ne düz Müslümanlık kaldı.

“—Benim hakkım budur, hakkımı alırım.”

Hakkına razı olan da kalmadı. Nereden gelirse gelsin, deveyi hamuduyla yutuyor.

“—Devlet malı deniz, yemeyen domuz.”
Ye babam ye! Bu felsefeyle boyuna çok kimse rüşvet peşinde...
“—Şu işi yapsana...”
“—Kaç milyon vereceksin?”
“—Şu vesikayı versene...”
“—Ne kadar para vereceksin?”
Her şey bu hâle döndürülmeye çalışılıyor.

Kim kurtaracak bu memleketi?
Namuslu insan, mü’min insan kurtaracak.
Sen mü’min insanı düşman yerine koyarsan, idareye yanaştırmazsan ne olur?
Memleket batar. Batacağı zaman aklın başına gelir de “İmdat!” diye bağırırsın ama iş işten geçmiş olur.
Onun için, müslümanın kıymetini bilmek lazım. İslâm’ın kıymetini bilmek lazım! Evlatlarımızın has müslüman olması için sizin, İslâm’ın kadrini kıymetini bilen insanların varını yoğunu vermesi lazım!
“—Benim çocuğumun iyi müslüman olması için ben ne yapmam gerekiyorsa yapayım.” diye gece gündüz onu düşünmesi lazım!
Millet şimdi hiç onu düşünmüyor. Para nereden gelecek, onu düşünüyor. Ne faiz, ne haram, ne helâl...
Babası diyor ki;
“—Evlâdım, kazancımız çok fazla değil. Şu lokantaya, şu otomobillerin yanaşıp da göl kenarında yemek yediği yere içki koyarsak parayı çok kazanırız.”
“—Baba, ya sen hacısın, içki konulur mu buraya?”
“—Ne yapalım, içki olmadığı için müşteri gelmiyor, çok para kazanamıyoruz. Koymamız lazım!”
Çocuk diyor ki:
“—Baba, bir tercih yap. Ya çok para kazanmayı tercih edersin, buraya içkiyi koyarsın, o zaman ben giderim, ben bu evde durmam artık; ya da evlâdını istiyorsan buraya içkiyi koymazsın. İçkiyi koydun mu ben burada durmam.”
Allah bize imanlı olmayı nasip etsin... İmandan ayırmasın…

i. Peygamber SAS’in Bazı Adetleri

Bir rivayet de aşağıda, biraz daha uzun cümleleri var. Onu da okuyalım. Râvi İbn-i Abbas RA Efendimiz hakkında diyor ki:[121]

كَانَ إِذَا نَظَرَ فِي الْمِرْآةِ، قَالَ: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي حَسَّنَ خَلْقِي، وَ خُلُقِي، وَزَانَ مِنِّي، مَا شَانَ مِنْ غَيْرِي؛ وَإِذَا اكْتَحَلَ جَعَلَ فِي عَيْنٍ اثْنَتَيْنِ وَوَاحِدَةً بَيْنَهُمَا؛ وَكَانَ إِذَا لَبِسَ نَعْلَيْهِ بَدَأَ بِالْيُمْنٰى، وَإِذَا خَلَعَ خَلَعَ الْيُسْرٰى؛ وَكَانَ إِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ، أَدْخَلَ رِجْلَهُ الْيُمْنٰى؛ وَكَانَ يُحِبُّ التَّيَمُّنَ فِي كُلِّ شَيْءٍ، أَخْذٍ وَعَطَاءٍ (ع. طب. عن ابن عباس)

RE. 441/14 (*Kâne izâ nazara fi'l-mir'âti, kàle: El-hamdü li'llâhi'llezî hassene halkî, ve hulukî, ve zâne minnî mâ şâne min ğayrî; ve izâ'ktehale ceale fî aynin isneteyni ve vâhideten beynehümâ; ve kâne izâ lebise na'leyhi bedee bi'l-yemîni ve izâ halea halea'l-yüsrâ; ve kâne izâ dehale'l-mescide edhale riclehu'l-yümnâ; ve kâne yuhibu't-teyemmüne fî-külli şey'in, ahzin ve atàin*.)

Uzun hadîs-i şerîfin cümlelerini bir bir açıklayalım! Efendimiz'in îtiyâdı, âdeti nasılmış:

(*Kâne izâ nazara fi'l-mir'âti, kàle*) Aynaya baktığı zaman derdi ki: (*El-hamdü lil'lâhi'llezî hassene halkî, ve hulukî*) "Benim bedenimi ve ahlâkımı güzel yaratan Allah'a hamd olsun."

Bedeni güzel; yüzü, kaşı, gözü, kirpiği, her şeyi güzel. Ahlâkı da güzeller güzeli.

"—Benim ahlâkımı da bedenimi de güzel yaratan Allah'a hamd olsun." derdi. Yukarıdaki rivayete benziyor.

---

[121] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.314, no:10766; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.478, no:2611; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.61; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.116; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.124, no:18301; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.197, no:6812.

(*Ve zâne minnî mâ şâne min gayrî*) "Bazılarında kötü olan durumu bende güzel yapan, beni zînetlendiren Allah'a hamd olsun!" derdi.

Çünkü insan farkı fark etmeli. Allah sana şu şu nimeti vermiş, el-hamdü lillâh; başkasına vermemiş. Mesela Ağustos'ta güneş büyük bir nimet. Avrupalılar arabalarına atlayıp... Buraya gelirken yol boyunca gördük. İspanyol'u, İtalyan'ı, Alman'ı gelmiş... Bakıyorum, bizim müslüman işçiler değil; turist gelmiş.

Neden?

Burada güneş var diye gelmiş.

Güneş bir nimet. Meyveler bir nimet. Karpuzlar kocaman kocaman, bıçak vurdun mu bıçağın önünde patır patır ayrılıp gidiyor; bir nimet. Üzümler kehribar gibi sarı sarı; bir nimet. Elmalar kocaman kocaman; bir nimet…

Irak'ta elmanın tanesi 4-5 bin liraymış. Bir elma! Sen burada yüzüne bakmıyorsun ama büyük nimet. Bu nimetlerin kıymetini bilmek lazım. Kutuplarda altı ay güneş görünmüyor. Adamlar buzdan yapılmış kulübelerde yaşıyorlar. Senin memleketinde hava

güzel, su güzel, manzara güzel, orman güzel, deniz güzel, her şey güzel. Hamd etmek lazım.

Efendimiz ne yapardı?

Aynaya baktığı zaman; "Benim vücudumu da yaradılışımı da bedenimi de ahlâkımı da güzel eden ve başkalarında, benden gayride kötü olan şeyi bende güzel yapan, ziynetli yapan Allah'a hamd olsun." derdi.

Allah kimisini çirkin ediyor. Kimisini başka başka hastalıklarla hasta edebiliyor. Onun için, o farkı anlayıp kendisine yapılan ikrâmın farkında olup ona hamd etmek, şükretmek lazım. Öyle yapardı.

(*Ve ize'ktehale ceale fî aynin isneteyni ve vâhideten beynehümâ*) "Peygamber Efendimiz sürme sürerdi. Bir gözüne iki tane, bir tanesine bir tane yapardı."

Sürme çekmek; birtakım sürme malzemesini gözlerinin altına, kirpiklerinin dibine çekmek... Peygamber Efendimiz sürme çekerdi. Sürme çekmek gerekli. Neden?

Suudi Arabistan'da radyasyon çok fazla, güneş çok fazla. Burada nasıl güneş gözlüğü takmadan bazı sarışın kimseler bakamıyor. Sürme çekildiği zaman gözleri kuvvetlendiriyor. Zararları engelliyor. Orasını karartıyor, kirpikleri koyulaştırıyor.

Güneşin menfî tesirlerinden orada insanların gözleri kör olabiliyor, onlara karşı şifa oluyor. Onun için, Peygamber Efendimiz sürme çekerdi; sünnettir. Hatta görürsünüz, burada sünnet-i seniyyeyi bilen bazı yaşlı kimseler sürme çekerler, şaşırırsın:

"—Aa! Sürmeyi erkekler çeker mi?" dersin.

Kadınların dışarıda süslenmesi yok ki! Bize o kadar ters yutturmuşlar ki işleri... Millet sürme çekmek, koku sürmek kadına ait sanıyor.

Bizim müslüman kardeşlerden bir tanesi güzel koku sürünmüş, tıp fakültesinde salona girmiş. Profesör de edalı, çalımlı, salonun kapısından ders saati başlayınca girmiş içeriye. Tazı gibi ortalığı bir koklamış... Güzel koku kokuyor.

"—Kim süründü bunu?" demiş. Anlamış, müslüman kokusu...

Paris parfümü olsa farklı. Kızların sürdüğü olsa ona bir şey yok,

ona bir şey demez.

"—Kim süründü bunu?" demiş.

Çocuk da kalkmış;

"—Ben süründüm efendim."

Bütün sınıf kah kah gülmüş, profesör gülmüş.

"—Ya erkekler koku sürer mi?" demiş.

Evet, erkekler koku sürer. Kadın koku sürüp de dışarıya çıkarsa, onun kokusunu başkaları duydukça herkes ona lanet eder, melekler ona lanet eder. Akşama kadar lanet yüklü olarak dolaşır, eve öyle gelir. İslâm kötülüğü engellerken öyle engelliyor ki, kadın dışarıya çıkarken koku süremez. Evine misafir gelir, kadına koku ikram edemezsin, gülsuyu ikram edemezsin.

Neden? Elleri gül kokar, dışarıda günaha girer diye.

Kendi evinde sürünebilir. Yasak değil. Dışarıda süremez. Fitne olmasın, fesat olmasın, terslik olmasın, başkasının gönlü çelinmesin diye İslâm işi temelinden halletmiştir.

Kadın örtünür. Neden?

"—Ya bu çarşaf da güzel değil, yakışıklı değil."

Yakışıklı giyinsin de cümle âlem kendisine mi baksın istiyorsun? Elbet yakışıklı olmayacak. Kadın güzelliklerini örtüyor. Adamlar görmesin diye güzelliklerini perdeliyor. Senin hoşuna gidecek kıyafetle giyinmiyor ki.

Batılı neresine dikkati çekmek istiyorsa pırlantayı orasına takıyor. Neresini göstermek istiyorsa havuz gibi orasını açıyor. Yırtmacını kenardan yapıyor… vs.

Neden? O Batılı bâtıl yolda da ondan. Cehennem yolcusu, cehennem kütüğü o...

Sen müslümansın, senin her şeyin değişik.

Peygamber Efendimiz sürme de çekerdi. Birisine iki, birisine tek yapardı. Bir elbise giydiği zaman sağ elinden başlardı.

"—Aa! Hocam, ben filanca kişiyi hatırlıyorum; sol elle giyiyor..."

Peygamber Efendimiz sağ eliyle başlardı. Benim numunem, örneğim Peygamber Efendimiz.

"—Âdâb-ı muâşerette şöyleymiş, böyleymiş..."

O âdâb-ı muâşeret senin başında paralansın! Benim âdâb-ı muâşeretim sağ… Biz Kur'ân-ı Kerîm'in, Peygamber Efendimiz'in

yolunda giden insanlarız. Bizim örneğimiz onlar.

Efendimiz pabucunu giyeceği zaman sağ ayağını giyerdi, ondan sonra sol ayağını giyerdi, besmeleyle... Ve çıkartacağı zaman önce sol ayağını çıkartırdı, sonra sağ ayağını çıkartırdı. Çıkartmada giymenin tersi; önce solu çıkartırdı, sonra sağ ayağını çıkartırdı.

Mescide girdiği zaman ilk önce sağ ayağını atarak girerdi.

Bakıyorum, bazı bilgili ihtiyar amcalar var burada; kapıya geliyor, tam eşikten içeri girecek, bir duraklıyor, ayağını ayarlıyor, (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) diyor, sağ ayağını atıyor.

Neden? Peygamber Efendimiz iyi yere girerken, mescide girerken, evine girerken sağ ayağı ile girerdi. Ona dikkat ederdi.

Duası da vardır. Peygamber Efendimiz mescide girerken:[122]

بِسْمِ اللهِ ، وَالسَّلاَمُ عَلَى رَسُولِ اللهِ ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي ،

وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ !

(*Bi'smi'llâh, ve's-selâmu alâ rasùli'llah. Allàhümma'ğfirlî zünûbi, ve'ftah lî ebvâbe rahmetik.*) "Allah'ın adıyla, Allah'ın Rasulü'ne selâm olsun! Allah'ım, benim günahlarımı bağışla, bana rahmetinin kapıları aç..." diye dua ederek, sağ ayağı ile girerdi.

"—Mescidden çıkarken nasıl çıkacak?"

Sol ayağı ile çıkacak; çünkü güzel yerden çıkıyor.

Yüznumaraya girerken nasıl girecek?

Sol ayağı ile girecek. Farkı var.

Mescide girerken sağ ayağıyla, yüznumaraya girerken sol ayağıyla. Burada onlar yazmıyor ama, "Mescide girdiği zaman sağ ayağını atardı." diye bildiriyor.

(*Ve kâne yuhibu't-teyemmüne fî külli şey'in, ahzin ve atâin*) "Almada, vermede, her şeyde sağ eliyle yapmayı severdi."

---

[122] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.488, no:763; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.283, no:26460; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.338, no:3431; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.121, no:6754; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXX, s.13; Hz. Fâtımatü'z-Zehrâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.61, no:17962; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.187, no:6670; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XL, s.204, no:43498.

“—Hocam, iyi ama şimdi ben biraz burs kazandım, Amerika’ya gideceğim, Avrupa’da okuyacağım. Orada biraz onların âdâb-ı muâşereti neymiş diye âdâb-ı muâşeret kitaplarını açıp okuyorum. Yemek yemenin âdâbını filan anlatıyorlar. Orada; ‘Bıçak sağ tarafa konulacak, çatal sol tarafa konulacak. Çatalı ete batıracaksın, bıçakla keseceksin, sol elinle yiyeceksin...’ diye anlatılıyor. Ne yapalım?”

O onların bozuntuları, kuruntuları.

Sen ne yapacaksın? Sen sağ elinle yiyeceksin, besmeleyle yiyeceksin, arkasından dua edeceksin. Senin müslüman olduğun her hâlinden belli olacak.

“—Ayıplamazlar mı hocam?”

Sen “Onlar ayıplamazlar mı?” diye düşüneceğine, “Ben ters iş yaparsam Rasûlüllah darılmaz mı?” diye düşünsene! “Allah razı olmazsa, benim hâlim nice olur?” diye düşünsene! Allah’tan korkmuyorsun, insanlardan korkuyorsun.

Hem onlar ayıplamazlar; sen kendi hasletlerinle, kendi örfünle, sapasağlam kendi örfünü, İslâm’ı temsil etsen onlar hayran kalırlar, memnun olurlar.

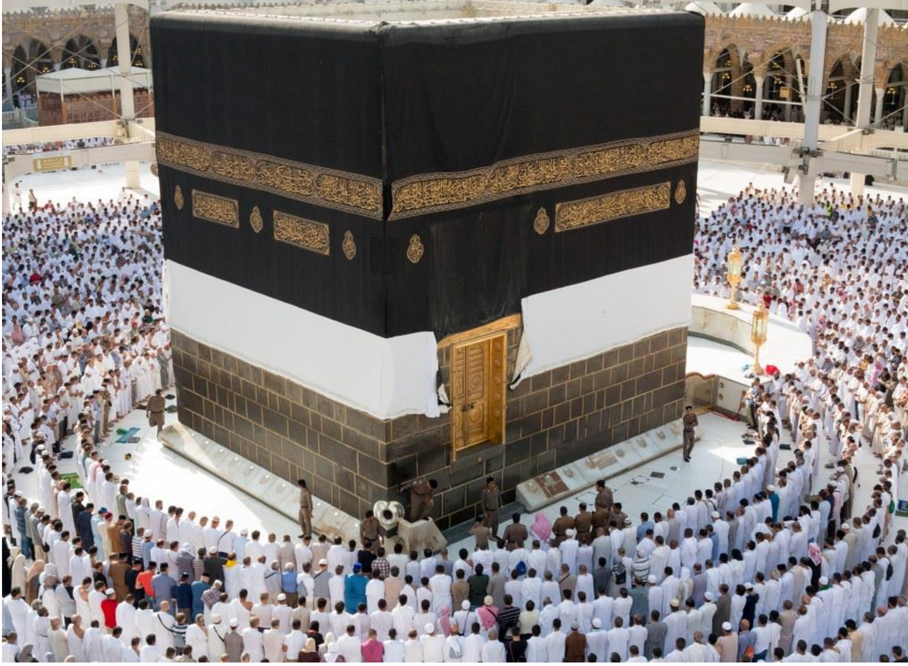
Onlar kendileri gibi olan insanları çok görmüşler, bıkmışlar. Onlar geliyorlar bizim memlekete; geçen gün Süleymaniye’ye Hocamızı ziyarete gittim, baktım oraya gelmişler kabirlerin resimlerini çekiyorlar. Müslümanların resimlerini çekiyorlar. Neden? Değişik, onu anlamak istiyor, merak ediyor, görmek istiyor.

Sen ona öğret:

“—Bak biz müslümanlar böyleyiz. Haram yemeyiz, sağ elimizle başlarız, içki içmeyiz. Bizim dinimiz böyledir. Bu kadar helal meşrubat varken ne diye insanın aklını alıp götüren içkiyi içeyim?” de…

Adam içkiyi içti mi sağa sola yılışmaya, yalpalamaya başlıyor, vuruyor, kırıyor. Veyahut çeşit çeşit rezaletler filan oluyor. Ne diye ben öyle aklımı alıp götüren şeyi içeyim.

Ben helal meşrubatlardan içerim. Meyve suları içerim, süt içerim, ayran içerim. Bu kadar helalin arasında gide gide, bula bula insanlar haramları mı buluyorlar. Ne zıkkımdır! Ne olursa olsun, ne kadar tatlı, hoş olursa olsun bu kadar güzel tatlı varken, şu

kadar boylu boyunca sıralanmış helâller varken bizimki gidiyor, yolu eğriltiyor, haramı içiyor. Olacak şey mi?

"—Ah hocam bu içkinin içinde ne safa var bir bilsen!"

"—O içkiyi içmenin arkasından ne azap var bir bilsen! Cehennemde ne kadar yanacaksın bir bilsen!"

j. Peygamber SAS'in Kâbe'yi Görünce Ettiği Dua

Taberânî Huzeyfe ibn-i Esid RA'dan şöyle rivayet ediyor:[123]

كَانَ إِذَا نَظَرَ إِلَى الْبَيْتِ ، قَالَ: اَللَّهُمَّ زِدْ بَيْتَكَ هٰذَا تَشْرِيفًا ، وَتَعْظِيمًا ،

[123] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.181,no:3053; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.183, no:6132; Heysemî, Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.535, no:5462; Taberânî, Dua, c.I, s.268, no:854; Huzeyfe ibn-i Esid RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.92, no:18112; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.197, no:6813.

وَتَكْرِيماً ، وَبِرًّا ، وَمَهَابَةً (طب. عن حذيفة بن أسيد)

RE. 541/15 (*Kâne izâ nazara fi'l-beyt, kàl: Allàhümme zid beyteke hâza teşrîfen, ve ta'zîmen, ve tekrîmen, ve birren, ve mehabeten.*)

(*Kâne izâ nazara fi'l-beyt, kàl*) Peygamber SAS Mescid-i Haram'a girip Kâbe-i Müşerrefe'nin karşısına gelince, kapılarından girip de o Kâbe-i Müşerrefe'yi görünce şöyle dua ederdi:

(*Allàhümme*) "Ey benim yüce Rabbim! (*Zid beyteke hâzâ*) Şu mübarek evinin, bu beytinin (*teşrîfen*) şerefini, (*ve ta'zîmen*) azametini, (*ve tekrîmen*) asaletini, (*ve birren*) iyiliğini, (*ve mehâbeten*) ve heybetini artır." diye dua ederdi.

Beyt derken Kâbe'yi, kara örtülü, üstü işlemeli, kıblegâhımız olan mübarek binayı kasdediyor. Hakikaten artır diyor. Bak sözünde de ne kadar tatlılık var. Ver demiyor, artır diyor. Zaten o mübarek evin şerefi var. Hadsiz hesapsız dünya üzerindeki en güzel, en şerefli bina… Zaten azameti var. Onu gördüğü zaman herkesin yüreği ağzına geliyor. Gözlerinden yaşlar boşalıyor. Zaten asaleti, kerameti, iyiliği, heybeti var.

"—Ya Rabbi! Sen bu beytinin şerefini, azametini, kerametini, iyiliğini, mehabetini artır." diye ne zaman görse dua ederdi.

Allah-u Teàla Hazretleri o güzel diyarları helâl paralarla haclar, umreler yaparak gidip görmek, makbul ibadetler yapıp Rabbimizin rızasını kazanmak nasib eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

27. 08. 1989 – İskenderpaşa Camii

10. İSLÂM'IN HER ŞEYİ MÜKEMMEL

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Alâ külli hàlin ve fî külli hîn… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne senedinâ ve mededinâ muhammedin'il-mustafâ… Ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin zevi's-sıdkı ve'l-vefâ…
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr...
Kâne'n-nebiyyü kemâ ruviye ennehû kân:

كَانَ إِذَا نَظَرَ إِلَى الْهِلاَلِ ، قالَ: اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ هِلاَلَ يُمْنٍ وَرُشْدٍ ، آمَنْتُ بِالَّذِي خَلَقَكَ ، فَعَدَّلَكَ ، تَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الخَالِقِينَ (ابن السني عن أَنس)

RE. 541/16 (*Kâne izâ nazara ile'l-hilâli, kàle: Allahümmec'alhu hilâle yümnin ve rüşdin, âmentü bi'llezî halekake, feadeleke, tebâreke'llàhu ahsenü'l-hàlikîn.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı ve ikramı dünyada ve âhirette üzerinize olsun… Rabbimiz Teâlâ ve Tekaddes hazretleri iki cihana ait muradlarınızı ihsan ve ikram eylesin.
Peygamber SAS Hazretleri bizim için nümune-i imtisaldir, örnek insandır. Kendisinden ibret alınacak, kendisine ittiba edilecek en üstün modeldir. Allah'ın en sevgili kuludur. Geçmişlerin, geleceklerin efendisidir. Onun hayatı, sözleri, âdetleri, itiyatları, günlük hayatı geçiriş tarzı, olayların karşısındaki

davranışları bizim için paha biçilmez kıymete sahip değerli bilgilerdir. Biz onlara bakıp kendimizi Allah'ın sevgili kulu Muhammed-i Mustafâsı elçisinin hâline, yoluna, terbiye ve talimine uygun hale getirmeye çalışırız.

Rabbimiz bizi bu muradımıza nâil eylesin. Ümmetin fesada uğradığı zamanda SAS Efendimiz'in sünnetini en iyi şekilde anlayıp uygulayan, böylece şehid sevapları kazanan kullar zümresine bizleri dâhil eylesin.

Efendimiz'den rivayet edilmiş olan haberleri okuyup izaha geçmeden önce, ona olan sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın, ümmetliğimizin âciz, nâçiz küçük bir nişânesi olmak üzere, rûh-i pâkine hediye edelim diye ve onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ruhlarına hediye olsun diye; Ebu'l-beşer Âdem AS'dan Peygamber Efendimiz'e kadar güzerân eylemiş olan cümle enbiyâ ve mürselînin ruhlarına hediye olsun diye;

Allah'ın cümle sevgili kullarının, evliyâullahın, ermişlerin, erenlerin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in Peygamber Efendimiz'den sonra mürşidleri, mürebbîleri olan meşâyih-i vâsılîn, ulemâ-ı muhakkıkîn, sâdât-ı turuk-u aliyyemizin ve halifelerin ruhlarına hediye olsun diye;

Okuduğumuz kitabı cem' ve telif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamız Ahmed Ziyâeddîn Efendi Hazretleri'nin ruhuna hediye olsun diye; bu hadîs-i şerîfleri bize kadar nakil ve rivayet etmiş olan alimlerin, râvilerin ruhlarına hediye olsun diye; kendisinden feyz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhuna hediye olsun diye;

Bu beldeleri canlarını, mallarını ortaya koyarak, hayatlarını İslâm'a vakfederek, çarpışarak, cihad ederek, çalışarak fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin ruhlarına bir şükrâne, hediye olmak üzere; cümle hayır hasenât sahiplerinin ve hâsseten şu caminin bânisi İskender Paşa'nın ve diğer hayrat sahiplerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Nihayet, uzaktan yakından şu mescide şu tatil gününde keyiflerini, zevklerini Allah'ın rızasını kazanmaya rağbet ederek terk edip, sıkıntılı da olsa bu hadîs-i şerîfleri, rivayetleri dinlemeye gelmiş olan siz fedakâr kardeşlerimin âhirete göçmüş bütün

sevdiklerinin, yakınlarının ve büyüklerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Biz sağ olan, yaşayan mü'minler de Rabbimiz'in rızasına uygun yaşayalım, onun sevdiği bir kul olalım, huzuruna yüzü ak, alnı açık varmamıza vesile olsun diye bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım:

……………………

a. Hilâl Nedir?

Mukaddimede Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 541. sayfasındaki 16. hadis-i şeriftir.

Hz. Enes RA'dan şöyle rivayet edilmiş:[124]

كَانَ إِذَا نَظَرَ إِلَى الْهِلاَلِ ، قَالَ: اَللَّهُمَّ اجْعَلْهُ هِلاَلَ يُمْنٍ وَرُشْدٍ ، آمَنْتُ بِالَّذِي خَلَقَكَ ، فَعَدَلَّكَ ، تَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ (ابن السني عن أَنس)

RE. 541/16 (*Kâne izâ nazara ile'l-hilâli, kàle: Allàhümmec'alhu hilâle yümnin ve rüşdin, âmentü bi'llezî halekake, feadeleke, tebâreke'llàhu ahsenü'l-hàlikîn.*)

(*Kâne izâ nazara ile'l-hilâli, kàle*) Peygamber SAS Efendimiz, hilâli gördüğü zaman, ona baktığı zaman buyururmuş ki:

(*Allàhümmec'alhu hilâle yümnin ve rüşdin, âmentü bi'llezî halekake, feadeleke, tebâreke'llàhu ahsenü'l-hàlikîn.*)

Arapça ifadesi bu... Mânasını da söyleyeceğim.

Hilâl'i biraz açıklayayım!

Şimdi artık, "Delik demir çıktı mertlik bozuldu." dediği gibi

---

124 İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.III, s.238, no:642; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.79, no:18048; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.197, no:6814.

Köroğlu'nun... Hani eskiden iş bilek gücüne, pehlivanlığa, babayiğitliğe bağlıydı; herkes er meydanına çıkardı; "Var mı benim bileğimi bükecek, benim sırtımı yere getirecek?" derdi. Sonra delik demir çıkınca, yani tüfek çıkınca; adam pusu kuruyor, kayanın arkasından, çalının dibinden 'pat' diye bir tane patlatıyor, dağ gibi yiğidi daha yanına varmadan deviriyor. Mertlik bozuldu. "Nerede kaldı mertlik, pehlivanlık?" dediği gibi...

Şimdi takvimler çıktı. Tabii o hesapları yapanlardan da Allah razı olsun… Ne hilâlden haberimiz var, ne güneşin doğmasından, batmasından haberimiz var. Zaten apartmanların arasından gökyüzünü bile göremez bir duruma geldik; hayat değişti.

Ama aslında müslümanın yeryüzüyle, gökyüzüyle çok yakın alışverişi, alâkası var. Yani müslümanın vakitlerle, güneşin doğuşuyla, batışıyla, içinde bulunduğu saatle, zamanla çok yakın ilişkisi var. Müslüman zamanın içinde, zamanla kaynaşmış, zamanla el ele, zamanla omuz omuza, zamanla yan yana, böyle bir durumda...

Tabii bu umumî manzaranın zarurî neticesi, sonucu nedir?

"—Müslüman zamanın kıymetini bilir, gözünü açar; vaktini boşa harcamaz, ömrünü heba etmez, sonunda pişman olacak gafletler içinde hareket etmez." demek.

Ama zamanın da kıymetini unuttuk, zamanla ilişkimizin de ipinin ucunu kaçırdık. Müslüman ümmetler böyle bir derbeder hayat içine düştü. Allah uyanıklık nasib etsin…

Peygamber SAS Efendimiz hilâli gördüğü zaman böyle dua edermiş.

Allah-u Teàlâ Hazretleri müslümanlara Kur'ân-ı Kerîm'de bazı sûrelerde, âyet-i kerîmelerde göklere bakmalarını, yerlere bakmalarını, onlardan ibret almalarını tavsiye ediyor:

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلاَفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ

لِأُولِي الْأَلْبَابِ (آل عمران: ١٩٠)

(*İnne fî halkı's-semâvâti ve'l-ardu va'htilâfi'l-leyli ve'n-nehàri leayâtin li-üli'l-elbâb*.) [Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde, akl-ı selim sahipleri için gerçekten açık ibretler vardır. Gönül sahibi, akıl sahibi, fikir sahibi insanlar için nice deliller, alâmetler vardır, ibret alınacak hususlar vardır.] (Âl-i İmrân, 3/190) buyuruyor.

Biz ana zihniyet olarak bu zihniyeti bir kere tekrar almalıyız. Çevremizi de Allah yaratmış, o dekor da bizim bir parçamız. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kudretinin eserleri orada zâhir. Ve çevremizde, etrafımızda Allah'a deliller var. O gözle bakmayı tekrar kazanalım inşaallah.

Efendimiz hilâli görünce böyle dua edermiş.

Hilâl ne demek? Hilâl, yeni ay demek. İki tane hilâl vardır. Eskiler birisine *nev hilâl* derler, yeni hilâl demek. *Nev*, Farsça yeni demek. Diğerine *köhne hilâl* derler. *Köhne* de eskimiş demek; eski, yıpranmış hilâl.

"—O ne demek?"

Bu gökyüzündeki ay, ilk başta incecik görünür. Biz şimdi 1410 senesinin Muharrem ayını bitirdik, nereye geldik? Safer ayına geldik. Safer ayının kaçındayız?

Takvimi takip edenler bilir, ikisi veya üçüdür.

Bugün Safer'in ikisi. Safer ayına gelmişiz. Eğer böyle apartmanlar olmasaydı, ufkumuz açık olsaydı biz de yeni hilâli dün akşam görecektik;

"—Aa yeni ay gelmiş, yeni bir ay girmiş..." diye anlayacaktık.

Güneşin doğduğu tarafta değil, güneş battıktan sonra güneşin battığı tarafta, güneş batar batmaz o tarafa bakarken orada incecik bir hilâl görüyorsan, bu nedir? Yeni bir ayın başlangıcının alâmetidir.

"—Ha, yeni bir Arabî ay girmiş. Adı nedir?" diye arayıp sor.

Güneşin battığı yere bakacaksın; incecik bir hilâl gördün mü, ip gibi, kaş gibi, kıvrık yay gibi bir şey gördün mü, o hilâl yeni hilâldir.

Bu yeni hilâl gittikçe büyür. Ertesi gün bakarsan eskisinden daha kalın görürsün. Daha ertesi gün bakarsan daha kalın görürsün. Yedi gün oldu mu yarım görürsün, yani bir tepsinin yarısı gibi görünür.14-15 gün oldu mu yusyuvarlak bir tepsi gibi görünür, *dolunay* diyoruz. Üçüncü haftası oldu mu yine yarım olur. Demek ki dolunaydan sonra bu sefer de küçülmeye başlıyor.

Dolunaya doğru büyüyor, büyüyor, büyüyor, yuvarlak oluyor; dolunaydan sonra, ayın 15'i geçtikten sonra, mehtaplı gecelerden sonra da gittikçe kenarından, köşesinden eksilmeye başlıyor, inceliyor, inceliyor; artık onu yatsıda, yatsıdan çıktıktan sonra, gece yarısı misafirlikten dönerken görmeye başlıyorsun. Yani gittikçe akşam görünmekten gecede görünmeye başlıyor. Ve nihâyet sabah namazına gelirken görmeye başlıyorsun. Gökyüzünde bakıyorsun, mavi bir zeminde pırıl pırıl sevimli bir ince hilâl. Gittikçe inceliyor.

Sabahleyin gördüğün artık dolunaydan sonra gittikçe eksilen, incelen hilâl olduğu için ona ne derler? *Köhne hilâl* derler. Çünkü ay bitiyor. Arabî ay yavaş yavaş bitiyor, bitiyor, sonunda tamamen bitecek; artık akşamüstü tekrar güneşin battığı taraftan görebilirsen o zaman yeni bir ay girmiş olacak.

Müslümanların ay hesapları bu kadar basit bir sisteme bağlıdır. Çok güzel bir sistemdir. Sevimli, tatlı bir sistemdir. Müşahedeye

dayanır. Yani isterse cebinde takvim alacak paran olmasın, isterse okuma yazma bilme, ister dağ başında ol, ister ovada ol, ister denizde ol; yalnız gözün oldu mu, ufka baktın mı hilâli görürsen biter. Yani bu sisteme bağlamış. Her şey kolay.

Alet edevâtta da ne kadar sade olursa alet, o kadar dayanıklı olur; ne kadar alengirli olursa, girdili çıktılı olursa, 'çat' orası kırılır, 'pat' burası kopar, kullanışı zor olur. Yani bir şeyin sade olması güzeldir. Ustalar da, herhangi bir sanatta ilerlemiş insanlar da yaptıkları eseri mümkün olduğu kadar sade, fakat maksada en uygun tarzda yapmaya çalışırlar. Aç sanat tarihi sayfalarını, öyle görürsün.

Süleymaniye, Mimar Sinan'ın en olgun eseri, bakarsın; sapsade… Allah Allah, duvarlarına bak, üstünde bir kubbe var... Ama bir mimar şöyle geriye çekilip baktığı zaman onun çizgilerine hayran olur. Edirnekapı'dan, Topkapı'dan Mihrimah Sultan Camiine bir bakın; çizgilerine hayran olursunuz. Herkes cami yapar ama Mimar Sinan'ın Mihrimah Sultan Camii'nin silüetinde bir şiiriyet vardır, bir güzellik vardır. Erbabı anlar;

"—Allah Allah, çizgileri ne kadar güzel yapmış." der.

Bazı çizgilerden de, usta olmayan insanların yaptığında da insan rahatsız olur;

"—Allah Allah, şurası ne kadar yanlış, ne kadar sevimsiz..." der.

Hâsılı, İslâm her şeyi, en güç, en zor, en derin şeyleri bile, filozofların zor anlayacakları derin meseleleri bile sade bir kalıba koymayı başarmış harika bir dindir. Çok sade bir üsluba bağlamıştır.

Beş vakit namaz kılıyorsun. Bunu dağdaki çoban da kılar, üniversitedeki profesör de kılar, saraydaki de kılar, herkes kılar. Ama hepsinin ondan anlayışı farklıdır.

Ana sistem nedir? Günde beş vakit kulu Rabbinin huzuruna getirmek, O'nun kulu olduğunu kula hatırlatmak, böylece hayatı Allah'ın rızasına uygun çizgide yaşamayı sağlayacak pratik bir ilaç ortaya koymuş olmak.

İslâm budur. İslâm'ın her çaresi böyle mükemmeldir.

b. Nefsin Terbiyesi

Ramazan boyu bir ay oruç tutuyoruz.

“—Ya oruç tutmasak da perhiz yapsak olmaz mı?”

Olmaz.

“—Bir ay yapmasak da her ayın içinde üçer gün yapsak olmaz mı?”

Olmaz. Her şeyin ince hesabı var. Bir ay kampa gireceksin, perhiz yapacaksın, zayıflayacaksın, ibadet edeceksin, uykusuz kalacaksın; o zaman bu nefsin terbiye olacak.

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا. وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا (الشمس:٩-١٠)

(*Kad efleha men zekkâhâ. Ve kad hàbe men dessâhâ.*) [Nefsini terbiye eden, kötülüklerden arındıran kurtuluşa ermiştir. Onu kötülüklere gömen de ziyan etmiştir.] (Şems, 91/9-10)

“—Nasıl terbiye edeyim nefsimi?”

Nasıl terbiye edeceksin; müslüman ol, terbiye olursun. Farkına varmadan olursun. İş kendiliğinden doğrulur da sen farkına bile varmazsın. İslâm’ın kuruluş sistemi güzel olduğundan akar seni oraya götürür.

Bir derenin akış istikametini tutturursan nereye varacaksın, bil bakalım? Denize varırsın, besbelli bir şey. Dere insanı aka aka gayet güzel bir tarzda denize götürür. Gideceğin yer orası. İşin kuruluşu öyledir.

İslâm’ın bütün sistemi güzeldir, sadedir, basittir. Karmaşık şeylere hacet bırakmamıştır.

Takvim de öyledir. Gökyüzüne bakarsın, incelersin. Allah ibret alasın, etrafını inceleyesin diye sana göz vermiş. Hem de bir tane vermemiş, iki tane vermiş; çifte çifte vermiş ki işin derinliğini anlayasın diye. Tek gözlü olsan derinliğini anlayamazsın. Ne hikmetler vardır iki tane olmasında... İki tane göz vermiştir, iki tane kulak vermiştir de bir tane ağız vermiştir. Neden?

Şaka yapıyorlar, diyorlar ki;

“—İki gör, iki dinle, bir söyle…”

Yani, “Çok müşahede yap, iyice düşün de ondan sonra konuş.” diyorlar. İşin latife tarafı ama her şeyde hikmet var.

Hilâli gördün mü yeni ay başlar. Nev hilâli gördün mü yeni ay başlar. Böylece yeni ayın doğduğunu anlarsın, zamanlarını ayarlarsın.

“—Ramazan geldi, Şevval geldi, Zilkàde geldi, Zilhicce geldi, Muharrem geldi; hoş geldi, safa geldi.” dersin.

Peygamber Efendimiz de hilâle böyle bakarmış. Müslüman Allah’ın kendisine emretmiş olduğu gibi aya bakar, yıldızlara bakar, güneşe bakar, onlardan ibret alır; gökyüzünün derinliğinden, yedi kat semavâttan ibret alır.

Ne diyor Peygamber Efendimiz?

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ هِلاَلَ يُمْنٍ وَرُشْدٍ ،

(*Allàhümmec’alhu hilâle yümnin ve rüşdin*) “Yâ Rabbi bu hilâli sen bereket ve salâh hilâli eyle...”

Yani yeni başlıyor. Belli ki, nev hilâl çıktı, yeni bir takvim önümüze açılıyor, yeni bir aya girmiş oluyoruz.”Bu ayı bizim için bereketli eyle.” demek. “Bu yeni açılan devreyi hayr eyle, salah eyle, felâh eyle, işlerimiz doğru gitsin, hayırlı olsun, bereketli olsun.” diye Allah’a dua ediyor. Neden?

Mü’minin duası ibadettir ve ibadetin özüdür, iliğidir. Dua, mü’minin en kıymetli ibadetlerinden birisidir. Konuşuyorsun Rabbinle, münâcaat ediyorsun, istiyorsun. O da veriyor. Ne güzel bir şey. Yeni modern tabirle “diyalog” dediğimiz şey. Sen gàfil kalmıyorsun, cahil kalmıyorsun, uzak kalmıyorsun; Rabbinin varlığından, birliğinden haberdarsın;

“—Aman yâ Rabbi, isterim; lutfeyle, kerem eyle, ihsan eyle, ikram eyle...” diye istiyorsun.

Dua, imandan doğan bir faaliyet. Çok güzel bir şey… Ve mü’minin dualı olması lazım. Duacı olması lazım.

Efendimiz, buradaki rivayetlerde görüyoruz, her vesileyle dua ediyor. Camiye girerken dua ediyor, çıkarken dua ediyor, elbise giyerken dua ediyor, çıkartırken dua ediyor, hilâli gördüğü zaman dua ediyor... Her şeyde dua ediyor.

Daha başka ne dualar ettiği de ileride gelecek.

Bu dualar da makbuldür.

Allah-u Teàlâ Hazretleri vaad etmiştir ki:

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ (المؤمن: ٦٠)

(*Ve kàle rübbükümü'd'ûnî estecib leküm*) [Rabbiniz, 'Bana dua edin ki, size icabet edeyim!' buyurmuştur.] (Mü'min, 40/60)

"—Bana dua edin ey kullarım, ben sizin duanızı karşılıksız komam; ona karşılık veririm, ihsan ederim." diye vaadi vardır.

Bu karşılık üç şekilde olur.

Bir, senin istediğini aynen verir.

İki, senin istediğinden âlâsını verir. Senin maksadına en uygun olarak âlâsını verir.

Üç, senin istediğin olmayacak bir şeyse o zaman onun yerine âhirette sevap verir. Yine dua ettiğin için kâr edersin. En üstünü de odur. Ahirette kendisinin böyle çok sevaplar kazandığını gören insanlar;

"—Keşke hep dualarımız böyle ahirette sevap olarak bize verilseymiş..." diye temenni edecekler, diye bildiriyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki duanın mutlaka kârı var; hiç boşu yok, hiç zararı yok.

Efendimiz böyle dua ederdi, bir… İkincisi, ne diyor arkasından:

"—Yâ Rabbi! Sen bu yeni açılan devreyi hakkımda hayırlı, mübarek eyle; salâh vesilesi olsun, bereket vesilesi olsun, bolluk olsun..."

Ondan sonra da diyor ki:

آمَنْتُ بِالَّذِي خَلَقَكَ ، فَعَدَّلَكَ ، تَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الخَالِقِينَ .

(*Âmentü bi'llezî halekake, feadeleke*) "Seni yaratan ve varlığına bir intizam, güzellik bahşetmiş olan Rabbime inandım, iman getirdim."

Kime hitap ediyor?

Hilâle hitap ediyor. Rasûlüllah Efendimiz hilâlle konuşuyor:

"—Seni yaratan ve seni böyle güzel bir halde, iyi bir formda, biçimde, ölçülü, biçimli, güzel tarzda, itidalli, mutedil, hoş endamlı,

şekilli yaratmış olan Allah'a inandım, imanım kuvvetlendi, bağlılığımı ikrar ve ifade ederim." diyor.

Yani her baktığı şeyden yaradanını düşünüyor. Her gördüğü şeyden onu yaratanın varlığına aklı derhal geçiyor.

Rasûlüllah Efendimiz Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden hiçbir an gafil değil. Hiçbir anda uzakta değil. Her anında Rabbiyle bağlantısı var. Her şeyde Rabbinin kudretini, kemâlini, kudretinin âsârını görüyor, hikmetini görüyor. Ve bunu dille ifade ediyor. Dilinden bu ifadeler dökülüyor:

"—Seni yaratan Rabbime imanımı ifade ederim."

Demek ki bizim Yunusumuz Rasûlüllah'a iyi uymuş ki, o mübarek de eline sarı çiçeği alıyor, konuşuyor. Geçiyor dertli dolabın karşısına, konuşuyor. Seherlerde kuşlar ile, dağlar ile, taşlar ile zikrediyor... Yunus bu işi bizden daha iyi anlamış.

Biz kendimizi üniversiteliyiz diye, okuduk, tahsilliyiz diye iyi anladık sanıyorduk ama Yunus bu işin kestirme yolunu bulmuş da bizden önce patikadan yolun önüne geçmiş. Biz ana caddeden yürüyeceğiz diye ışıklarda takılmışız, durlarda kalklarda vakit kaybetmişiz; Yunus da öbür tarafa varmış, mâşaallah. Dağlar ile, taşlar ile Allah'ı zikrediyor.

E mübarek, nereden bildin dağın taşın Allah'ı zikrettiğini?

Rasûlüllah Efendimiz'in ahlâkıyla ahlâklanmış. Rasûlüllah Efendimiz hilâle bakıyor, onunla konuşuyor. O da dağın taşın, kuşun ağacın, çiçeğin zikrini, tesbihini, hâlini seziyor. Arifliğinden seziyor. Ne güzel ittiba etmiş. Allah bize de o güzellikleri sezme kabiliyeti ihsan etsin…

Abdül'ehad-i Nûrî Hazretleri var, Halvetî meşâyihinin büyüklerinden. Hocalarımızın hocalarının hocalarından mübarek bir zât. Allah şefaatine erdirsin… Padişahın huzurunda bir münakaşaya tutuşmuşlar.

Meselâ, âyet-i kerîmelerde buyuruluyor ki:

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ (الجمعة:١)

(*Yüsebbihu li'llâhi mâ fi's-semâvâti ve mâ fi'l-ard*) "Şu anda

yerdeki gökteki her şey Cenâb-ı Hakk'ı tesbih edip duruyor." (Cuma, 62/1)

Ediyor! Müzârî siygasıyla, şimdiki zaman siygasıyla söylüyor Allah. *Sebbaha* da var, "tesbih etti" diye bazı âyetlerde mâzî siygasıyla, geçmiş zaman siygasıyla da geçiyor. Bazı âyetlerde de bir de "Hey! Gözünü aç; tesbih edip duruyor." diyor, *yüsebbihu* diyor; tesbih edip durmakta, devam ediyor. Yani onun o halde olduğunu ifade eden ayetler var.

Tutuşmuşlar padişahın huzurunda:

"—Varlıkların bu tesbihleri lisân-ı hâl ile midir, yoksa '*Sübhana'llah... Sübhana'llah... Sübhana'llah...*' diye sözle midir?" diye.

O mübarek zât diyor ki:

"—Sözledir."

Sözle de söyler ama duyan kulak lazım!

Peygamber SAS Hazretleri peygamber olduğu zaman hangi ağacın, hangi taşın yanından geçse kendisine;

"—*Es-selâmü aleyke yâ Rasûlallah!*" dendiğini oradan duyardı.

Tabii sen kim, Rasûlüllah'ın hâlini anlamak nerede...

Rasûlüllah Efendimiz şaşırıyor. Şaşırdığına göre normal insan. Anormal değil, normal bir insan…

"—Allah Allah, ağaç da konuşur mu?" diye şaşırıyor.

Şaşırması bizim gibi olduğunu gösteriyor, normal olduğunu gösteriyor. Ama Allah onu duyacak kulak verince duyuyor.

Evliyâullah da, dervişlerin hasları, halisleri de, temiz kalplileri de ilerledi mi, büyüklerinin sözlerini dinledi mi, bu yolda istenen raya oturdu mu, istenen çizgiye geldi mi, edep noktasında, terbiye noktasında, ahlâk noktasında o güzel hâle sahip oldu mu, o da duyuyor. Yunus da duyuyor, filanca derviş de duyuyor.

"—Hadi bakalım, gidin çiçek toplayın!" diyor hocası; hangi çiçeğin başına gitse koparmaya kıyamıyor.

"—Niye koparmadın?" diye soruyor hocası.

Diyor ki:

"—Tesbih edip duruyordu, kıyamadım tesbihini kesmeye..."

Hani insan birisi güzel konuşurken veya Kur'an okurken veya ilâhi söylerken kesmek istemez ya, "Hadi bakalım, dinleyeyim..." gibi... O onu duyduğu için onun boynunu vurup da 'çat' diye kıramıyor, kopartamıyor o çiçeği.

Neden? Duygulu da ondan. Senin duymadığını duyuyor da ondan.

Muhterem kardeşlerim!

Biz kendimiz insanız filan diye çok böbürlenmeyelim, kendimizi yükseklerde, burnu havalarda sanmayalım. Bizim duymadığımız pek çok sesleri kuşlar duyar. Pek çok sesleri atlar duyar. At durduğu yerde kişner, şaha kalkar. Sahibi şaşırır;

"—Ya ne oluyor buna?" der.

Köpek durduğu yerden bir kalkar, kulaklarını diker, başlar havlamaya.

Neden? Senin duymadığın sesi duydu. Senin kulağın daha zayıf, onun kulağı daha kuvvetli. Senin görmediğin şeyi falanca hayvan görür, senin duymadığın sesi filanca hayvan duyar. Sen birçok konularda onlardan geridesin ama bir üstünlüğün var.

O üstünlüğün nedir?

Allah'ı bilme ve nefsine, şeytana rağmen Allah yoluna girme

kabiliyetin var. İrade gücün var. İşte senin insanlığın orada.

Yoksa sen eğer iman edemiyorsan, şerri bırakıp hayrı seçemiyorsan, yanlış yolu bırakıp doğru yola giremiyorsan hayvandan da aşağısın. Bir meziyetin oydu, o da yok elinde... Hadi, *İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn*, bizimki ölmüş. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm'de... Yâsîn Sûresi'ni hep okuyoruz ama okuyunca kelimelerine dikkat etmemiz lazım:

لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ (يس: ٧٠)

(*Li-yünzire men kâne hayyen ve yehıkka'l-kavlü ale'l-kâfirîn.*) [Diri olanları uyarsın ve kâfirler cezayı hak etsinler diye.] (Yâsin, 36/70)

Bu Kur'ân-ı Kerîm, hay olan, diri olanları uyarmak için… Ölüye istediğin kadar çimdik at; ayağını mı çekecek, hoplayacak mı, zıplayacak mı? İstersen iğne batır, istersen çuvaldız batır; kıpırdar mı ölü?

Öldü, kıpırdamaz. Ölü olduğu için çuvaldız da batırsan iğne de batırsan kıpırdamaz.

"—Bu Kur'an'dan ben bir şey anlamadım."

Sen o zaman ölülüğünü ilan ediyorsun, ölmüşsün de sende hayat yok arkadaş. Sende hayat yok da sen ondan bir şey anlamıyorsun. Dikkat etsen anlarsın. Azametini o zaman kavrarsın. Kavrayanlar olmuş, kitaplara da yazılmış, onları da okumuyorsun. Arapça bilmezsin, kitap okumazsın, söz dinlemezsin, nasihatten anlamazsın, alimlere itimad etmezsin. Bu kalın kafayla sen ne anlayacaksın? Böyle giderse yazık olacak sana... Neden?

Öldün. Kalbin öldü.

Kur'ân-ı Kerîm diri olanlara, kalbi duygulu olanlara, canlı olanlara hitap ediyor.

İşte öyle olan insanlar da, o çeşit hayatla içleri canlı olan insanlar taşın da, ağacın da, kuşun da, çiçeğin de hâlini anlıyor, sesini duyuyor, onunla konuşuyor demek ki...

"—Bu mecaz mıdır, hakiki midir?" diye münakaşa olmuş da, "Tesbih ederler, duyan duyar." demiş o mübarek zât. Ben de ona

itimat ediyorum.

Duyan duyar. Allah duyurursa duyar. Dervişler de hakikaten ilerledi mi o çeşit şeyleri duymaya başlar.

Efendimiz hilâle öyle söylüyor;

"—Seni yaratana, seni bu güzel şekle kavuşturan, sana bu güzel şekli verene imanımı ifade ediyorum. Ne güzel yaratmış! (*Tebâreka'llàhu ahsenü'l-hàlikîn*) En güzel tarzda yaratmış olan Allah-u Teàlâ Hazretleri ne yücedir, ne kadar şânı yücedir, noksandan münezzehtir." diye bir de medih cümlesiyle Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne hissiyâtını ifade ediyor.

Kur'ân-ı Kerîm'den de bir âyetin sonunda:

فَتَبَارَكَ اللّٰهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ (المؤمنون:١٤)

(*Fetebâreke'llàhu ahsenü'l-hàlikîn*) [Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah pek yücedir.] (Mü'minîn, 23/14) diye geçen bir ifadedir.

Muhterem kardeşlerim!

Hakikaten Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin yaratmasındaki güzelliği ancak alimler sezebilir. Şahane bir intizam, şahane bir hesap, şahane bir mükemmellik var.

Geçenlerde bir televizyonda dinleme fırsatını buldum. "Mars dediğimiz gezegende hayat var mı yok mu?" diye orayla ilgili Amerika'da yapılmış araştırmaları anlatıyordu.

Muhterem kardeşlerim! Isının gayr-i müsait olmasından dolayı, su buharı var fakat su buharı buz oluyor.

Mars'ta, o gezegende bizim istediğimiz mânada bir emare görülmüyor. Rüzgârlar öyle şiddetli esiyor ki küçük zerreler bile o kayaları törpüleye törpüleye vadiler meydana getiriyor. O sert şartlar altında "Orada ne yaşayacak? Nasıl yaşayacak? Mümkün mü, değil mi?" diye alimler konuşuyor da ben de oradan düşündüm ki, Rabbimiz Teàlâ ve Tekaddes Hazretleri, *tebâreke'llâhu ahsenü'l-hàlikîn*, şu dünyada hayatın şartlarını ne güzel ayarlamış.

Eğer soğukluk eksi 50 derecede iki sene devam etse, biz ne oluruz? Biter, mahvoluruz. Artı 50-60 derece güneş sıcak oluverse ne oluruz? Hepimiz kavruluruz.

Oksijenin hava içindeki nisbetinin yüzde şu kadar olması, azotun bu kadar olması, dünyanın ekseninin 27 derece yatık olması, mevsimler, geceler, gündüzler vs. vs. Hangi şeye baksan şahane bir mühendislik, şahane bir matematikçilik, şahane bir hesap, şahane bir intizam...

Kim anlıyor? Amerikalı anlıyor, Rus anlıyor, Einstein anlıyor, filanca fizikçi anlıyor, falanca alim anlıyor. İnceliyor, hayretler içinde kalıyor. O mükemmellik karşısında hayranlığını ifade etmekten başka çare bulamıyor.

Ama Peygamber SAS Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kendisine verdiği o irfan gözüyle, o ma'rifetullah gözüyle Rabbimiz'in yarattıklarındaki mükemmelliği görüp böyle ifade ediyor. Her şeye o gözle bakıyor. Bizim de böyle bakmamız lazım. Bu duyguya erişmemiz lazım.

Şu hadîs-i şerîfteki, şu rivayetteki manzarayı göz önüne getirin: Rasûlullah Efendimiz hilâli görünce şöyle dua ediyor, onunla şöyle konuşuyor, sonra Allah'ın varlığını, kudretini şu kelimelerle ifade ediyor.

İşte bu duyguda, bu halde olacaksınız. Davranışlarınız böyle olacak diye Rasûlullah'a kendinizi öyle benzetin! Allah'tan gàfil olmayın! Çevrenizdeki hadiselerden gafil olmayın. O olayların intizamından, güzelliğinden gözleriniz hissesini alsın. Nasipsiz kalmasın, o incelikleri görmeyenlerden olmayın.

c. Rüzgâr Eserken Ettiği Dua

İbn-i Abbas RA'dan rivayet ediliyor ki:[125]

كَانَ إِذَا هَاجَتْ رِيحٌ اسْتَقْبَلَهَا بِوَجْهِهِ، وَجَثَا عَلَى رُكْبَتَيْهِ، وَمَدَّ يَدَيْهِ،

وَقَالَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هٰذِهِ الرِّيحِ، وَخَيْرِ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ،

125 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.213, no:11533; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.195, no:17126; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Câmiü's-Sağîr, c.II, s.197, no:6815.

وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا ، وَشَرِّ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا رَحْمَةً ، وَلاَ تَجْعَلْهَا عَذَاباً ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا رِيَاحًا ، وَلاَ تَجْعَلْهَا رِيحاً (طب . عن ابن عباس) .

RE. 542/1 (*Kâne izâ hâcet rîhun, istakbelehâ bi-vechihî, ve cesâ alâ rukbeteyhi ve medde yedeyhi, ve kàle: Allàhümme innî es'elüke min hayri hâzihi'r-rîhi, ve hayri mâ ürsilet bihî (ev erselte bihî), ve eûzü bike min şerrihâ, ve şerri mâ erselte bihî (ev ürsilet bihî). Allahümmec'alhâ rahmeten, ve lâ tec'alhâ azâben. Allahümmec'alhâ riyâhan, ve lâ tec'alhâ rîhan.*)

(*Kâne izâ hâcet rîhun*) Rasûlüllah SAS Efendimiz rüzgârın biraz serteldiğini, heyecanlandığını, hızlı esmeye başladığını gördü mü ne yapardı? (*İstakbelehâ bi-vechihî*) Yüzünü kıbleye döndürürdü. (*Ve cesâ alâ rukbeteyhi*) İki dizi üstüne çökerdi. (*Ve medde yedeyhi*) "Ve ellerini uzatırdı."

Medde, "uzatmak" demek. *Rafea yedeyhi* demiyor, "elini kaldırırdı" demiyor; "uzatırdı" diyor. Yani heyecanını, duygusunun derinliğini gösteriyor. Elini uzatırdı da derdi ki:

(*Allàhümme innî es'elüke min hayri hâzihi'r-rîhi*) "Yâ Rabbi! Ben senden bu rüzgârın hayrını istiyorum, (*ve hayri mâ ürsilet bihî*) ve bu rüzgâr hangi vazife ile gönderilmişse o neticelerin hayır olmasını istiyorum."

(*Ve eùzü bike min şerrihâ*) "Bu rüzgârın şerrinden sana sığınırım. (*Ve şerri mâ erselte bihî*) Bu rüzgâr hangi görevle gönderilmişse, o görevler de insanlara zarar vermek, şer konusundaysa ondan sana sığınırım, yâ Rabbi!"

(*Allahümmec'alhâ rahmeten*) "Sen bu rüzgârı rahmetinin tezahürü eyle… Bu rüzgârını rahmet eyle; (*ve lâ tec'alhâ azâben*) azap etme, azap vesilesi etme. Bu rüzgâr azap olmasın. Yâ Rabbi! (*Allahümmec'alhâ riyâhan*) Bunu riyâhan yani ferahlık, serinlik hoş rüzgâr eyle. (*Ve lâ tec'alhâ rîhan*) Sakın böyle sert ve felakete sebep olucu bir fırtına, kasırga gibi bir azap vesilesi, bir şiddetli rüzgâr kılma!" diye dua ederdi.

Muhterem kardeşlerim, Rasûlüllah SAS Efendimiz niye böyle dua ederdi?

Kur'ân-ı Kerîm'de bazı âyet-i kerîmelerde bazı eski kavimlerin yaptıkları günahlardan dolayı çeşitli azaplarla azaplanıp helâk edildikleri anlatılır:

وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ (الحاقة:٦)

(*Ve emmâ âdun feühlikû bi-rîhin sarsarin âtiyetin*) "Âd kavmine gelince, o da müthiş bir rüzgâr esmesiyle, bir kasırgayla mahvedildi, helâk edildi." (Hakka, 69/6)

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا
صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ (الحاقة:٧)

(*Sahharahâ aleyhim seb'a leyâlin ve semâniyete eyyâmin*) "Allah onu, ard arda yedi gece, sekiz gün onların üzerine musallat etti." (Hakka, 69/7) Yedi gece, sekiz gündüz o şiddetli kasırga esti esti, canına okudu Âd kavminin…

Neden?

Hud AS'ın gönderildiği o kavim peygambere âsi geldiler, emirleri tutmadılar, çeşitli isyanlar, günahlar, inkârlar, müşriklikler, kâfirlikler sonunda böyle bir helâke uğradılar.

Bunlar âyet-i kerîmelerle Ümmet-i Muhammed'e bildiriliyor. Peygamber Efendimiz'e iniyor. Yani Ümmet-i Muhammed'e, Kureyşliler'e, Peygamber Efendimiz'in çevresindeki yahudilere, hıristiyanlara deniliyor ki;

"—Ey insanlar! Bakın kendinize gönderilen peygambere iman etmezseniz, ona karşı gelirseniz, Allah'a âsi olursanız, günahta ısrar ederseniz o zaman başınıza şu felâketler gelir, şu felâketler gelir... Bak Firavun şöyle helâk oldu. Bak Semûd kavmi şöyle helak oldu. Bak Âd kavmi şöyle helak oldu. Bak Nuh kavmi tufanda şöyle helâk oldu..." diye ibretli şeyler var.

Efendimiz bunları bildiği için ve biz mü'minlere, ümmetine şefkatinden biraz şiddetli bir rüzgâr esmeye başladı mı ne yapardı?

Bize şefkatinden telaşlanırdı. Telaşlanırdı. Çünkü hani o müşriklerin eziyetleri var, müslümanlara azap, işkence etmeleri var, kâfirlikleri var. Müslümanların kendilerinin bizzat kullukta kusurları var. Yani biz de kendimizi düşünecek olursak anlayabiliriz. O kusurlardan dolayı, "Acaba Allah'ın azabı mı gelecek?" diye ufukta böyle şiddetli kasırga, fırtına alâmeti, bulutlar gördü mü Efendimiz'in benzi sapsarı sararırdı. Endişe ederdi. İşte onun için de Rabbine diz çöküp ellerini kaldırıp boynunu büküp tazarru ve niyaz ederdi;

"—Aman yâ Rabbi, bu rüzgârı azap sebebi etme, helâk sebebi etme!"

أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا (الأعراف:١٥٥)

(*E tühlikünâ bimâ feale's-sufehâu minnâ*) "Yâ Rabbi! İçimizdeki

cahillerin, gafillerin yaptığından dolayı azabı hepimize gönderecek misin?” (A’raf, 7/155) diye hani ayetlerde okuyoruz ya, işte bu tarzda derdi ki:

“—Yâ Rabbi! Ben senden bu rüzgârın hayrını isterim, hayır getirmesini isterim. Ne sebeple gönderilmişse o sebeplerin hayır olmasını isterim. Şer getirmesinden, şer olmasından sana sığınırım. Bunu rahmet eyle, azap eyleme. Bu rüzgârı bize azap vesilesi etme, rahmetine erme vesilesi eyle... Ferahlanma vasıtası eyle, azaplanma sebebi kılma…” diye dua ederdi.

Muhterem kardeşlerim! O Allah’ın en sevgili kulu, en yüksek insan. O böyle endişe ediyor da biz yüzü kara, âsi, mücrim kullar neye güveniyoruz da hiç Allah’tan korkmuyoruz? O öyle titriyor da biz niye bu kadar cesuruz?

Bir tek sebepten:

الْجَاهِلُ جَسُورٌ

(*El-câhilü cesûrun*) “Cahil cesurdur.”

Çocuk elektriğin zararını bilmediğinden tele yapışır. Bebek sobanın sıcaklığının kendisine ne zarar getirdiğini bilmediğinden sobayı tutar. Yani cahil bilmediği için kötü şeyi yapar. Biz de Allah’ın kahrını bilmediğimizden, Allah’ın azametini bilmediğimizden, cezasını bilmediğimizden, okumadığımızdan, eski ümmetlerin başına gelen şeyleri bilmediğimizden pervasız geziyoruz, günahlara dalıyoruz, cahilce hareket ediyoruz.

Bilen Peygamber Efendimiz gibi hareket eder.

إِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ (فاطر:٢٨)

(*İnnemâ yahşa’llàhe min ibâdihi’l-ulemâ’*) [Kulları içinden ancak alimler, Allah’tan gereğince korkar.] (Fâtır, 35/28)

Cahiller ortada efe gibi dolaşır. Başına bir şey ininceye, taş ininceye kadar, ensesinde bir sille patlayıncaya kadar öyle kabadayı kabadayı dolaşır; ondan sonra da ne yapacağını şaşırır.

Şimdi şu insanların şu yaz gününde, şu çevremizde, şu eğlence yerlerinde yaptıklarına; çarşıda pazardaki muamelelere, insanların

birbirleriyle olan davranışlarındaki kusurlara, ahde vefasızlıklara, arkadaşlıklara hıyanetliklerine, ahlâksızlıklarına vesaire bakacak olursak, insanların çoğu cahil. Çok cahilleşmişiz. Nereden nereye gelmişiz... Nice nice âriflerin yetiştiği bir ülkede insanlar bugün nice hatalı işler yapıyorlar, nice günahlara dalıyorlar...

Allah bizi içimizdeki cahillerin yaptıkları edepsizlikler dolayısıyla azabına uğratmasın, helâk etmesin. Bizi Habîb-i Edîb'ine bağışlasın. Hatalarımızı düzeltmeyi bize nasip eylesin. Yoluna girmeyi nasip eylesin. Takvâ ehli olmayı nasip eylesin. Kendisinden hakkıyla korkmayı nasip eylesin. Rahmetine erdirsin. Azabına uğratmasın.

d. Hemen Gusletmeyecekse Teyemmüm Ederdi

Hz. Âişe Validemiz'den Peygamber SAS Efendimiz'in ailevî hayatıyla ilgili bir sır, bir ailevî durum:[126]

كَانَ إِذَا وَاقَعَ بَعْضَ أَهْلِهِ ، فَكَسِلَ أَنْ يَقُومَ ، ضَرَبَ يَدَهُ عَلَى

الحَائِطِ ، فَتَيَمَّمَ (طس. عن عائشة)

RE. 542/2 (*Kâne izâ vâkaa ba'de ehlihî, fekesile en yekùme darabe bi-yedihî ale'l-hâiti, feteyemmeme.*) "Gusletmesi gerektiği zaman hemen gusletmeyecekse, o zaman duvara eliyle vurarak teyemmüm abdesti alırdı."

Mâlûm, müslümanlarda gusül abdesti diye bir şey vardır. Buluğa ermiş insanlar gerektiği zamanlarda gusül abdesti alırlar. İlmihalerden bunları okumak lazım! İlmihal kitaplarının o bölümlerini herkesin okuması, bilmesi lazım!

Maalesef, bugün evlenen insanlar, evleniyor da gusül abdestinden bile haberdar olmayan müslüman çocukları var. Yani bizim hoca arkadaşlarımız var, nikâha gittikleri zaman karşılaşmışlar. Onlardan duyduk. Anlatıyorlar ki; adam evlenecek,

---

[126] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.202, no:645; Heysemî, *Mecmaü'z-Zev"aid*, c.I, s.593, no:1427;
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.46, no:17884; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.197, no:6816.

gusülden haberi yok. Demek ki ortalıkta cünüp cünüp gezecek... Yani cahillikten. Cünüp cünüp gezecek; bilmediği için, “Hadi Cuma’ya gidelim!” desen belki Cuma’ya da gelecek. Cahillik yaygın olduğu için bunların hep bilinmesi lazım.

Evlenmek meselesine gelince... Bu evlenmek meselesi nedir?

Bu evlenmek meselesi Allah’ın kanunudur. Bunlar, Allah’ın insanoğlunu ve diğer varlıkları yaratmak ve nesillerinin devamını sağlamak için koyduğu kanunlarıdır.

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الأَرْضُ وَمِنْ

أَنفُسِهِمْ وَمِمَّا لاَ يَعْلَمُونَ (يس:٣٦)

(*Sübhàne’llezî haleka’l-ezvâce küllehâ mimmâ tünbitü’l-ardu ve min enfüsihim ve mimmâ lâ ya’lemûn.*) “Yeryüzündeki bitkilerden, insanlardan ve daha bilmediğiniz nice nice varlıklardan çiftleri yaratan Allah-u Teàlâ Hazretleri’ni tesbih ederim.” (Yâsin, 36/36) buyruluyor.

Eş eş, erkekli kadınlı, dişili erkekli... Tohumlarda, ağaçlarda, çiçeklerde, hayvanlarda böyle oluyor. Çeşitli canlılarda böyle oluyor. Biz insanlar da erkekli kadınlı oluyoruz. Yani yaratılış itibariyle böyle oluyor. İşte tavuk cinsinde horozlu tavuklu oluyor, koyun cinsinde koçlu koyunlu oluyor, sığır cinsinde inekli tosunlu oluyor. Bu tarzda…

Bu, Allah’ın yaratmasıdır. Nice nice hikmetleri vardır. Nice nice ibretler vardır. Ve insanoğlunun bu kanuna uygun yaşaması lazımdır. İslâm da bu kanuna uygun nizam koymuştur.

Şimdi bazı insanlar başka ülkelerde, başka yörelerde kendileri kendi akıllarından bazı töreler koymuşlar. Meselâ Hıristiyanlık’ta, Katoliklik’te papazlar evlenmiyor. Niye evlenmiyorsun? Allah bazınızı erkek yaratmış, bazınızı kadın yaratmış; niye evlenmiyorsun? Yani yaratılışa ters niye hareket ediyorsun?

“—Ederim.”

Edersin ama ediyor ama ondan sonra nice nice şeyler okuyoruz. Decameron hikâyesinde, İtalyan yazarı kitaplarında nice rezaletler

oluyor.

Neden? Hilkate aykırı davranıldığı için insan anormal oluyor, çeşitli gayrimeşru yollara kayıyor, çeşitli günahlara böylece giriyor.

Normal olan şekil denir? Evlenmektir. Allah-u Teàlâ Hazretleri (*Ehalle'n-nikâhe ve harrame's-sifâh*) "Nikâhlanmayı helâl kılmıştır, meşru kılmıştır." Bu böyle olacak.

O halde helâl olan yola girmek lazım. Helâl olmayan yola girmemek lazım. Helâl olan yoldan da müstağnî davranmamak lazım.

"—Ben evlenmeden yaşarım."

Peygamber SAS Efendimiz'in sahabesinden bazı kimseler demişler ki:

"—Bu kadınlar hep başa belâ oluyor, aldatıyorlar, çeşitli şeyler oluyor. Benim hiç kadınlarla ilişkim olmayacak, evlenmeyeceğim." demiş.

Sen evlenme, o evlenmesin, on sene sonra, yirmi sene sonra, bir asır sonra yeryüzü ne olur? İnsan kalmaz. Yaşayanlar ihtiyarlar, ihtiyarlayanlar ölür, insan nesli kalmaz.

Öteki mahlûklar da evlenmezse ne olur? O zaman nesiller üremez. Yani o sistem dünyanın nizamını bozar.

Onun için evlenmek meşrudur. Hatta sevaptır. Hatta Peygamber Efendimiz evlilik muamelelerine, hanımla bey arasındaki muamelelere Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevap verdiğini bildiriyor. Allah sevap veriyor.

Demişler ki:

"—Yâ Rasûlallah, nasıl sevap olur?"

Hani ayıp gibi geliyor, insan düşünüyor da, nasıl sevap olur?

Diyor ki:

"—Harama gitmiyor ve Allah'ın normal yolunda yürüyor, ondan dolayı sevap olur." diye hadîs-i şerîflerde bildirilmiş.

Müslümanların bunları bilmesi lazım.

Tabii evlendiği zaman da gerektikçe yıkanması gerektiğini de bilmeli. Guslü bilmeli, abdest almayı bilmeli, guslün nasıl olacağını bilmeli.

Evliliğe herkes tabii bir de seksüel bir hadise, cinsel bir olay

olarak bakıyor. Neden?

Gazeteler kendi kafalarına göre, hani her kap içindekini dışına sızdırır, adamın içi fitne fesat olduğundan meseleye öyle bakıyor. Evlilik ona göre o gözle öyle görünüyor.

Ama evlilik öyle değil.

Aşere-i Mübeşşere'den bir zat, vefatı yaklaşmış, amansız bir hastalığa tutulmuş. Kolera hastalığına tutulmuş. Karısı tutulmuş, o semtte birçok kimse tutulmuş. Başında bekliyorlar ki ölecek biraz sonra. Ondan önce karısı ölmüş. Haber geliyor, diyorlar ki;

"—Efendim maalesef hanımınız vefat etti, öldü, ahirete göçtü."

"—Eh, Allah rahmet eylesin. Mekânı cennet olsun. İyi kadındı. Saliha hatundu... Aman beni hemen evlendirin!" diyor.

Kendisi hasta, yatakta yatıyor. Yatakta yatıyor ve ertesi gün ölecek; amansız hastalık, kurtuluş ihtimali yok; halsiz mecalsiz, nefesleri sayılı. "Aman beni çabuk evlendirin!" diyor.

Tabii bizim söyleyeceğimiz sözü söylüyorlar çevresindekiler, diyorlar ki:

"—Efendim inşaallah şu hastalıktan kurtul da, iyi ol da, ayağa kalk da, düğün dernek yaparız. İşte iyi bir eş buluruz, evlenirsin."

Gülüyor:

"—Ya benim vefat edeceğim belli. Yani karım benden önce vefat etmiş. Üç saat, beş saat sonra ben de vefat edeceğim. Rabbimin huzuruna bekâr gitmeye utanıyorum, ondan evlendirin!" diyor.

Sözü anladınız mı? Dikkat ediyor musunuz?

"—Rabbimin huzuruna bekâr gitmeye utanıyorum, ondan beni evlendirin!" diyor.

"—Beni zengin bir kadınla evlendirin. Aman boylu poslu olsun. Fidan boylu olsun. Genç olsun, soylu olsun!" demiyor.

Sonra;

"—Ya ben bir yeni kadın alırsam bu sefer mirasta kadına da bir hisse çıkar, bizim oğlanlar, kızlar ne der?" demiyor, dikkat ederseniz.

Ne diyor?

"—Aman beni evlendirin!" diyor.

Neden?

"—Rabbimin huzuruna bekâr gitmeye utanıyorum!" diyor.

Evlilik ibadettir de ondan. O Aşere-i Mübeşşere'den mübarek zât.

Onun için camide nikâh kıyılır. İbadetin bir parçası olduğundan, evlinin ibadeti daha makbul olduğundan ve bekârlık günahlara daha sebebiyet verebilecek bir durum olduğundan evlilik tavsiye edilmiştir.

İşi böyle görün. Yani işi sadece bilmem falanca çıfıt gazetenin, filanca porno yayının gösterdiği tarzda görmeyin. Bunun bir mânevî tarafı var ki müslüman o gözle görür.

Müslümanın hâlini bu zavallı gâvurcuklar, kâfircikler anlayamaz, mümkün değil. Çünkü onların kafası bu şeyleri anlamaya müsait değil. Duymamış, görmemiş ki öyle bir duygu, nasıl anlasın senin halini? Herkesi kendisi gibi sanıyor. Halbuki müslüman öyle değil.

Bu konuda bir misal daha anlatayım.

Bizim bir şehirde çok hürmet ettiğimiz bir albay, yarbay vardı. Melek gibi bir insan. Çok güzel ahlâklı. Sakin konuşan, kimseyi incitmeyen, edepli, terbiyeli bir kimseydi. Dedik:

"—Yâ ne iyi bir insan."

Birisi dedi ki:

"—Bunun bir babası vardı. Çok alim kişiydi. Çok faziletli bir kimseydi..."

O faziletli, mübarek babası çok ileri bir alimmiş. Mahallesindeki bir evin kapısını çalmış muhterem kardeşlerim. Bu iki misali unutmayın. Kapıyı çalmış, tık tık tık. Kapı açılmış, karşısında beldenin en itibar ettiği büyük, ciddi alim falanca şahıs var.

"—Aman efendim şeref verdiniz, hoş geldiniz, buyurun."

İçeriye almışlar, oturtmuşlar; ikram, izzet... O alim o ev halkına diyor ki:

"—Ben Allah'ın emriyle kızınızı sizden istemeye geldim. Kızınızın nikâhına tâlibim!"

Adam diyor ki:

"—Hocam sana canım feda. Yani kızım ne demek, canım feda. Neyimi istersen verebilirim ama benim kızım kötürüm, sakat. Ayakları tutmaz. Hastalıklı bir kadın. Yani sana hizmet edemez hocam. Sen ona hizmet etmek zorunda kalırsın. Sana bakamaz. Sen

onun altını temizleyeceksin. Sen şöyle yapacaksın, sen böyle yapacaksın. Sana layık değil. Kıyamam sana, veremem. Biz buna bakalım ömrümüz yettiğince... İyi bir şey olsa hay hay, baş üstüne ama hasta benim kızım, sakat...”

“—Hayır, ciddiyim. Ben sakat olduğunu da biliyorum, istiyorum.” diyor.

Israr ediyor. Ne söylüyorsa söylüyor.

O hanımı almış. Neden almış?

“—Bekârlık, Peygamber Efendimiz’in sünnetine uygun değil. Evlenmiş olayım.” diye almış.

“—Evliliği şu Batılılar’ın saçma gözüyle yapmayayım da Allah’ın rızasını kazanmak gözüyle, müslüman gözüyle yapayım.” diye sevap kazanarak o kızı seçmiş.

Neden seçmiş?

“—Bu kız sakat olduğu için, çirkin olduğundan kimse bunu almaz, evde kalır. Ben bunu alayım da bu fukaracığın gönlünü yapayım. Bu aileyi de bu yükten kurtarayım.” diye düşünmüş.

Ulemânın kocası, kocadıkça koç olur;
Cühelânın kocası, kocadıkça hiç olur.

dedikleri gibi, müslümanın da has müslümanı neler düşünüyor ki, ötekilerin gece rüyalarına bile gelmez, aklına bile gelmez. Nasıl güzel şeyler düşünüyor...

Muhterem kardeşlerim!

Evlilik İslâm’da böyledir. Peygamber SAS onun için evlenmiştir. Eski peygamberlerin de evlendiklerini Kur’ân-ı Kerîm’den biliyoruz. Normal ve güzel.

Tabii evlilik olunca çocuk olması için gerekli muameleler de olacak, o zaman da abdest almak gerekecek. Bir kere öyle bir muamele olmuşsa, bizim kitaplarımızda yazıyor ki; tekrar abdest alacak. Yani hiç olmazsa namaz için abdest aldığı gibi abdest alacak veya ağzına, burnuna üç kere su verecek, çalkalayacak, ikinci bir defa daha arzu ederse diye...

Şimdi bu rivayette deniliyor ki:

“—Efendimiz abdest almazsa, almak istemezse o zaman duvara

eliyle vurarak teyemmüm abdesti alırdı.”

Yani abdest almayı yine ihmal etmemiş oluyor. Teyemmümle de böyle bir şeyin olduğunu görmüş ve anlamış oluyoruz. Teyemmüm abdesti alırdı. Yani, “Bir kere oldu, bir kere daha olsun da ondan sonra yıkanacağım.” diye düşünürse, abdest alması lazım. Abdest almazsa, Efendimiz teyemmüm de yapardı, diye bildiriliyor.

Peygamber SAS Efendimiz’in, muhterem kardeşlerim, tabii kendisi zarif kimseydi. Bizim, mü’minlerin anaları olan zevceleri, hepsi kibar, zarif insanlardı. Fakat o zamanın anlayışı ve doğru olan anlayışı şu ki dinde utanma yoktur; insan hayatının tabiî icabâtı olan her şeyle ilgili bilgi sorulur ve öğrenilir.

Hatta Hz. Âişe Validemize böyle sahâbe-i kirâmın yaşlıları gelirlermiş, Efendimiz’in aile hayatıyla ilgili sorular sorarlarmış. Meselâ, bir tanesini hatırlıyorum. Gelmiş:

“—Ey mü’minlerin anası, bir şey soracağım ama utanıyorum. Fakat onu da öğrenmemiz lazım. Bunun dinî bakımdan aslı, mâhiyeti nedir? Şöyle şöyle bir durum olursa nasıl yapmak lazım gelir?” diye evlilikle ilgili bir mesele soruyor.

O mü’minlerin anası olan, zevcât-ı tâhirâttan Peygamber Efendimiz’in o muhterem zevcesi de cevabını veriyor.

Dinde bu gibi şeyleri söylemek, öğrenmek, öğretmek lazım. Usulünce ya hocalar öğretecek, ya bir yerden öğretecek, ya “Şu kitabı oku.” denilecek. Çoluk çocuk böyle cahil, gafil kalmayacak.

Evlilik çağına geliyor, Amerika’da doktora yapıyor, Avrupa’da geziyor; yemeği sol elle yemesini öğreniyor, bıçağı sağ eline alıp sol elini ete batırıp, kesip kibar kibar yemesini vesaireyi, Batılı usulü, âdâbı, muâşereti öğreniyor da evin hayrı, bereketi olacak olan, ibadetlerin kabulüne sebep olacak şeylerden haberi olmuyor. Gusülden haberi olmuyor; cünüp geziyor.

Yani çok büyük eğitim eksiklikleri var. Bu eğitimin tabii her safhasını öğretmek lazım. Yeri geldikçe, zamanı geldikçe bunun öğretilmesi icap ediyor. Burada ben şahsen bir şeyi daha görüyorum:

Efendimiz çok yüksek bir terbiyeci, mürebbî, muallim idi. Ve ümmetine hiçbir şeyi eksik bırakmamış. Öğretmediği bir tek şey bırakmamış. Yani hani iyi bir anne baba:

“—Aman evladım, sağ elinle ye. Aman ağzına büyük lokma alma. Hadi kalk bakalım, yemekten sonra ağzını çalkala. Hadi bakalım abdestini yaparken dikkat et, üstüne sıçramasın.” diye her şeyi öğretiyor ya...

Yani çocuğuna öğretirken “E canım bunlar ayıp.” demiyor değil mi? Peygamber SAS Efendimiz de bize hayatın her şeyini öğretmiştir. Onları bilmemiz lazım.

Bunları da bilmenin yolu muhterem kardeşlerim, okumaktan geçiyor. Neden?

Ben size haftanın yedi günü, günde beş vakit böyle okusam yine her zaman gelemezsiniz ve bu şeyler bitmez. İnsanın biraz okuma alışkanlığını edinmesi lazım.

Biz müslümanların da, yani şu devir müslümanlarının da kaybettikleri en mühim şeylerden birisi okuma alışkanlığı. Okuma alışkanlığını kaybetmişiz; hiç okumuyoruz. Ne gazete okuruz, ne mecmua okuruz, ne kitap okuruz, ne ilmihal okuruz, ne Kur’an okuruz, ne dua okuruz.

“—Neyle geçer vakit?”

Bakıyorum şimdi, bizim memlekete gittim birkaç gün önce; hacı babalar, hacı dayılar, hacı amcalar kahvenin önüne sandalyeyi atmış; ne dudakları kıpırdıyor, ne elinde tesbih var, ne konuşma yapıyor; heykel gibi duruyor.

Ya sen nesin yani? Bu zamanın bir kıymeti yok mu?..

Böyle zaman durmuş sanki; insanların hiçbir faaliyeti yok, hiçbir çalışma yok. Dayanamadım, bu zamanın önemiyle ilgili birkaç söz söyledim.

Bazıları da kumrular gibi caminin dışına diziliyorlar sırayla... Bakıyorsun, daha ikindiye 15 dakika var, dışarıda duruyor, içeriye girmiyor. Ya içerisi Allah’ın evi. Cahil. İçerisi Allah’ın evi. Dışarıda ne duruyorsun? Gir içeriye, Allah’ın ikramına mazhar ol. Bir insan namazı beklediği müddetçe namazdaymış gibi sevap alır! Millet ondan haberdar değil.

Bir tanesi de demiş ki:

“—Hocam ben cami bekçisi miyim?”

Yani ne diyeyim? İçeride hiçbir şey yapmasa, dursa; durduğundan namazdaymış gibi sevap alacak. Dışarıda durduğu zaman boş vakit geçirdiğinden zarara uğrayacak.

Bilmiyor. Çok cahil. Öğrenmeye de bir heves yok. Hani bilmez de insan öğrenmek ister. Öğrenmeye de bir hevesi yok.

Bu bizim çok menfi bir durumumuzdur. Bunu düzeltmeliyiz. Yani her gün bir miktar kendimiz çoluk çocuğumuzla, ailemizle, çevremizle bir şeyler okumalıyız.

Söz mü?

Söz verelim, okuyalım inşallah! Her gün birkaç ayet, birkaç hadis, birkaç sayfa okuyalım; etrafımızdaki çoluk çocuğumuza, hanımımıza, akrabamıza anlatalım! Bir de anlayıp anlamadığını soralım. Çocuğumuza diyelim ki:

“—Hadi anlat bakalım, ne anlattım?”

“—Aferin, güzel anlattın; al sana şu kadar para…”

Zaten harçlık vereceksin, onu vesile edersin. Çocuk heveslenir.

Benim rahmetli anam öyle yapardı.

“—Hadi oğlum Cuma hutbesini iyi dinle bakalım, gelince bana da anlat.” derdi.

Ben de anneme anlatacağım diye Cuma hutbesini can kulağıyla

dinlerdim. Daha küçük çocuğum, Cuma hutbesini can kulağı ile dinlerdim. Eve gelince annem rahmetli beni bir pohpohlardı:

"—Aferin, maşaallah, hepsini de hatırında tutmuş..."

Ben, "Bir daha Cuma olsa da yine gitsem, daha çok hatırımda tutsam, daha çok aferin alsam..." diye bir dahaki Cuma'yı beklemeye başlardım. Yani bu da işin psikolojik tarafı.

Hediye verirsin, bir şeyler verirsin, teşvik edersin, böylece iş yola girer.

e. Yüzükoyun Yatmayı Uygun Görmezdi

Ahmed ibn-i Hanbel Rh.A şöyle rivayet ediyor:[127]

كَانَ إِذَا وَجَدَ الرَّجُلَ ، رَاقِداً عَلَى وَجْهِهِ ، لَيْسَ عَلَى عَجُزِهِ شَيْءٌ ، رَكَضَهُ بِرِجْلِهِ ، وَقَالَ: هِيَ أَبْغَضُ الرِّقْدَةِ إِلَى اللهِ تَعَالَى

(حم. عن عمرو بن الشريد)

RE. 542/3 (*Kâne izâ vecede'r-racule râkiden alâ vechihî, leyse alâ acuzihî şey'ün, rakadahû bi-riclihî, ve kàle: Hiye ebgadü'r-rikdeti ila'llâhi.*)

Peygamber Efendimiz yüzüstü, yüzükoyun yatmış, hiç yan tarafına doğru dönüş yapmamış, o tarzda, tamamen yüzükoyun yere yapışarak yatmış öyle bir kimseyi gördüğü zaman ayağı ile ona vururdu. Derdi ki:

"—Bu Allah'a en sevmediği, en nahoş gelen yatış tarzıdır. Böyle yatma!" derdi.

Peygamber SAS yüzükoyun yatmayı uygun görmezdi.

İnsan yan yatabilir. Peygamber Efendimiz sağ yanına yatardı. Elini, hani evvelki haftalarda okuduk, mübarek sağ yanağına koyardı, dualar ederek uyurdu. Sağ yanına yatardı. Sağ yanına yatılabilir. Orası yoruldu, insanın kolu ağrıyor filan; soluna

---

[127] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.388, no:19476; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.189, no:13188; Amr ibnü'ş-Şureyd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.115, no:18246; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.198, no:6817.

dönebilir, sırtüstü dönebilir. Ama yüzükoyun yatmak Efendimiz'in müdahale ettiği bir yatış tarzı ve "Allah'ın en sevmediği yatış tarzı budur, haydi düzelt durumunu!" diye onu ayağıyla dürtüp, uyuyanı ikaz edermiş Peygamber Efendimiz. Bu tarzda yatmayın, yatırmayın.

Tabii öyle söylemesinin çeşitli hikmetleri vardır.

f. Peygamber SAS'in Kibarlığı

Bu hadîs-i şerîf Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş:[128]

كانَ إِذَا وَدَّعَ رَجُلاً أَخَذَ بِيَدِهِ ، فَلاَ يَدَعُهَا ، حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ

هُوَالَّذِي يَدَعُ يَدَهُ ، وَيَقُولُ: أَسْتَوْدِعُ اللهَ دِينَكَ ، وَأَمَانَتَكَ ، وَخَوَاتِيمَ

عَمَلِكَ (حم. ت. ن. ه. ك . عن ابن عمر)

RE. 542/4 (*Kâne izâ veddea raculen ehaze bi-yedihî, felâ yedeuhâ, hattâ yekûne'r-raculü hüve'llezî yedeu yedehû, ve yekùlu: Estevdiu'llàhe dîneke, ve emâneteke, ve havâtîme amelike.*)

(*Kâne izâ veddea raculen ehaze bi-yedihî*) "Efendimiz SAS bir kimseyi uğurlarken, bir kimseden ayrılırken, vedalaşacakları zaman o kimsenin elini tutardı; (*hattâ yekûne'r-raculü hüve'llezî yedeu yedehû*) adam Rasûlüllah Efendimiz'in elini bırakmadıkça Efendimiz bırakmazdı. Bırakan o olmazdı."

Buna ne diyorlar?

"—Kibarlık, nezaket, centilmenlik, asalet" derler.

Âdâb-ı muâşeretin ince noktasıdır. Peygamber Efendimiz istese bırakabilir çünkü yüksek olan, hüküm elinde olan kimse odur. İstediği zaman bırakabilir ama nezaketen kibarlığından, asaletinden, yüceliğinden, ahlâkının, kişinin elini tuttu mu; kişi bırakmadıkça bırakmazdı.

---

[128] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.333, no:3364; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.252, no:5952; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.576, no:14194; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.100, no:18159; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.198, no:6818.

Düşünün ki Rasûlüllah'ın eli sizin elinizi tutmuş öyle duruyor. Hiç bırakmazdı Efendimiz, o bırakıncaya kadar tutardı. O da onun güzel ahlâkının bir parçası oluyor. Sonra derdi ki:

(*Estevdiu'llàhe dîneke, ve emâneteke, ve havâtîme amelike*) "Senin dinini ve senin emniyetini ve amelinin sonucu Allah'a ısmarlıyorum."

Kişi gidiyor, nereye gidiyorsa gidiyor, onun dinini Allah'a havale ediyor Peygamber Efendimiz.

"—Yâ Rabbi! Bunu dine aykırı, imana aykırı, inanca aykırı, rızana aykırı bir duruma düşürme; dinini zedeleyecek bir duruma düşürme!" diye Allah'a teslim etmiş oluyor.

"—Seni, senin dinini Allah'a teslim ederim." diyor sonra emanet ediyor, onun emniyet içinde olmasını Allah'a havale ediyor.

"—Başına bir zarar gelmesin, herhangi bir sıkıntıya uğramayasın, herhangi bir tecavüze mâruz kalmayasın, dinine bir fitne gelmesin, dininden dolayı bir şeytan aldatıp nefs aldatıp ters bir şey olup da zarara uğramayasın, emniyetine bir zarar gelmesin ve amelinin sonucunu da Allah'a emanet ediyorum. Yaptığın işlerin sonu hayra gelsin, hayr olsun." diye dua ederdi.

Bunu da yazabilirsiniz, birisini vedalarken söyleyeceğiniz Arapça söz bu dua yani:

أَسْتَوْدِعُ اللهَ دِينَكَ ، وَأَمَانَتَكَ ، وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ .

(*Estevdiu'llàhe dîneke, ve emâneteke, ve havâtîme amelike*.)

Demek ki, önce kişinin dinini Allah'a ısmarlıyor, kişinin önce dini önemli.

Sen sabahleyin evinden çıkıyorsun akşama kadar dolaşıp geleceksin, birisiyle vedalaşıyorsun sonra tekrar döneceksin. En önemli şeyin ne? Dinin…

Dinini koruyabiliyorsan, dinine bir zarar gelmiyorsa ne mutlu. En önemli nokta o. Dinine bir zarar geliyorsa istediğin kadar para kazan, kazandığın para sana hayır getirmez, başına çalınsın, hiç kâr etmedin büyük zarara uğradın.

Dinin elden gitti mi, din elden gittikten sonra dünyalık gelmiş ne kıymeti var?

Önce dinini Allah'a emanet ediyor, bir…

İkincisi, emniyetini, güvenliğini Allah'a emanet ediyor ve kendisini güvenli bir kişi olmasını, hain olmamasını, başkasına hainlik yapmamasını ve kendisinin emniyetsiz bir duruma düşmemesini Allah'a havale ediyor. Korusun diye Allah ve amelinin sonucunu Allah'a havale ediyor.

Mâlum, insan birtakım işler yapar bazen sonuç alamaz, bir kuyu kazarsın su çıkmaz ne yapacaksın? Tekrar doldurursun, uğraş uğraş uğraş, üç aydır kazıyorum su taştığı yeri, su çıkmadı hadi tekrar doldur. Sonuç olmadı.

İşin sonucu önemlidir. Sonuç alınması önemlidir ve bir işin de hâtimesi önemlidir. En son hitâma erdiği nokta önemlidir. Sonu hayırsa hayırdır, sonu hayır değilse hayır değildir.

O bakımdan işinin sonunu Allah'a havale ediyor yani sonu hayr olsun, verimli olsun, sevimli olsun,faydalı olsun diye onun duasını yapmış oluyor Rasûlüllah SAS Hazretleri.

g. Ölüyü Kabre Korken Ettikleri Dua

Abdullah ibn-i Ömer RA şöyle rivayet ediyor:[129]

كَانَ إِذَا وَضَعَ المَيِّتَ في لَحْدِهِ ، قَالَ: بِسْمِ اللهِ ، وَبِاللهِ ، وَفي سَبِيلِ

اللهِ ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللهِ (د. ت. ه. ق. عن ابن عمر)

RE. 542/5 (*Kâne izâ vadaa'l-meyyite fî lahdihî, kàle: Bi'smi'llâhi, ve bi'llâhi, ve fî sebîli'llâhi, ve alâ milleti rasûli'llah.*)

Bir cenaze kabrine konulduğu zaman Peygamber Efendimiz SAS şöyle buyururlardı:

"Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ismiyle seni şu kabre yerleştiriyorum ve Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun olarak, Allah ile beraber olarak, hayra ermiş olarak inşaallah

---

[129] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.197, no:967; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.15, no:1539; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.312, no:3401; Vâsile RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.158, no:18510; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s. 198, no:6819.

burada bulun ve Allah yolunda olarak, Rasûlüllah'ın yolu, töresi, izi ve isteğine uygun doğrultuda olarak seni buraya yatırıyorum."

Böyle dua ederdi.

Cenazeyi koyan kimse de, taşırken omuzuna alan kimse de:

بِسْمِ اللهِ ، وَبِاللهِ ، وَفِي سَبِيلِ اللهِ ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللهِ

(*Bi'smi'llâhi, ve bi'llâhi, ve fî sebîli'llâhi, ve alâ milleti rasûli'llâh*) diye dua edecek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri her işimizi Rasûlüllah'a uygun yapmayı nasip eylesin. Onun şefaatine erdirsin. Bizi has, olgun, kâmil müslümanlar eylesin, ömrümüzü rıza-i Bârî'ye uygun, verimli, hayrlı semereli faydalı şekilde geçirmeyi nasip eylesin. Son nefeste imanla göçüp Rabbimizin rahmetine erip, cennetiyle cemaliyle müşerref olmayı nasib eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

03. 09. 1989 – İskenderpaşa Camii

11. İNSANLARIN EN MERHAMETLİSİ İDİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Alâ külli hàlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Senedinâ ve mededinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr...

Kâne'n-nebiyyü kemâ ruviye revâ enesün radıya'llahu anhu ennehû kân:

كَانَ أَرْحَمَ النَّاسِ بِالصِّبْيَانِ وَالْعِيَالِ (كر. عن أَنس)

RE. 542/6 (*Kâne erhame'n-nâsi bi's-sıbyâni ve'l-ıyâli.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Sözlerin en güzeli Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kelâmıdır; yolların en güzeli Rasûlüllah SAS Efendimiz'in sünnetidir, yoludur. Ümmetin fesada uğradığı zamanda Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılanlar, onu ihyâ edenler şehid sevapları alıp ahirette çok yüksek derecelere çıkacaklardır. Rabbimiz bizi o derecelere vâsıl olanlardan eylesin... Ümmet-i Muhammed'e umûmen rahmeylesin... Her türlü müşkül işlerimizi âsân eyleyip, dünya ve âhiretin saadetine, izzetine cümlemizi nâil eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek âdetleri, itiyatları, hareket tarzları, şemâili, sîreti hakkındaki rivayetleri; Hocamız Gümüşhaneli Hazretleri *Râmûzü'l-Ehàdîs* kitabının sonunda toplamış, o bölümü okumaya devam ediyoruz ve kitabın 542. sayfasına gelmiş bulunuyoruz.

Buradaki rivayetleri okuyup Rasûlüllah Efendimiz'in yaşam tarzını ve âdetlerini, sîretini, şemâilini öğrenmeye geçmeden, izaha geçmeden önce, başta Peygamber SAS Efendimiz'in ruhuna hediye olsun diye ve onun cümle pak âlinin ve mübarek ashabının, etbâının, kıyamete kadar kendisine en güzel tarzda ittiba eden mü'minîn ü mü'minâtın ruhlarına hediye olsun diye;

Hz. Adem Atamız'dan Peygamber Efendimiz'e kadar gelmiş geçmiş cümle enbiyâ ve mürselîninve cümle evliyâullahın ruhlarına hediye olsun diye ve hassaten Ümmet-i Muhammed'in Peygamber Efendimiz'den sonra mürşidleri, mürebbileri, vazifeli Peygamber Efendimiz'in vârisleri, ulemâ-i muhakkıkîn, meşâyih-i vâsılîn, sâdât-ı turuk-u âliyyemizin ve halifelerinin, müridlerinin ve muhiblerinin ruhlarına;

Hassaten okuduğumuz kitabı telif eylemiş olan Gümüşhaneli Hazretleri'nin ruhuna ve kendisinden feyiz aldığımız mübarek sevgili Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhuna hediye olsun diye;

Bu diyarları mallarını, canlarını ortaya koyup Allah'ın rızasını kazanmak için cihat ederekfethetmiş ve bize emanet ve hediye olarak bırakmış olan fatih ecdadımızın, Fatih Sultan Mehmed Han'ın mübarek ordusunun, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin, bu beldeleri düşmanlara karşı tekrar tekrar müdafaa etmiş olan mübarek mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve hâssaten içinde bulunduğumuz, ibadet ettiğimiz şu camii yaptıran İskender Paşa'nın ve bu camii tekrar tekrar tamir ve tecdit ve tevsi eylemiş olanların kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları şâd olsun diye; etrafta medfun bulunan mü'minîn ü mü'minâtın ruhları şâd olsun diye;

Beldemizin medâr-ı iftihârı Yûşâ AS'ın ve sair enbiyânın, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin ve sair sahâbe-i kirâmın ve diğer evliyâullah ve sâlihîn ve sâlihâtın ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan ve yakından şu pazar günü, tatil günü gezmesini, keyfini Allah rızası için terk edip de Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şeriflerini öğrenmek, ibadet etmek üzere, sevap kazanmak niyetiyle şu camiye gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ruhları, yakınlarının ruhları şâd olsun,

kabirleri pürnûr olsun, makamları âlâ olsun, dereceleri yüksek olsun, içlerinde azap görenler varsa azapları def ü ref olsun, seyyiatları hasenâta tebdil olsun diye;

Biz yaşayan mü'minler de Rabbimiz'in rızasına uygun yaşayalım, gaflette olmayalım, cahillik etmeyelim, nefse, şeytana uymayalım, Rabbimiz'in rızası yolunda çalışalım, hayırlı, uzun ömürler sürelim, Ümmet-i Muhammed için faydalı işler yapalım, dünya ve âhiretin hayırlarına Rabbimiz'in lütf u keremiyle erelim diye, buyurun bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerif* okuyalım, öyle başlayalım!

……………………..

a. Peygamber Efendimiz'in Ailesine Şefkati

Mukaddimede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 542. sayfasındaki 6. hadis-i şeriftir.

İbn-i Asâkir Rh.A. kitabında kaydetmiş ki:[130]

كَانَ أَرْحَمَ النَّاسِ بِالصِّبْيَانِ وَالْعِيَالِ (كر. عن أَنس)

RE. 542/6 (*Kâne erhame'n-nâsi bi's-sıbyâni ve'l-ıyâli.*)

"Rasûlüllah SAS Efendimiz çocuklara ve aile efradına karşı insanların en merhametlisiydi."

Birçok insan vardır, çocukları sever, çocuklar için hayır hasenât yapar, mektep yapar.

"—İşte şu ilkokulu filanca zengin yaptırdı, işte şu sıbyan mektebini falanca yaptırmış, şu camii çocuğumun hatırasına ben yaptım."

Çocuk seven, çocuklar için *Çocuk Esirgeme Kurumu* kurulmuş, kim kurduysa… Evvelce Dârüşşafaka kurulmuş, "şefkat yuvası" demek yani, yetim yavrular orada yetişsin diye Osmanlı zamanında kurulmuş. İşte çeşit çeşit, çocuklara sevgiden ortaya çıkmış hayır eserleri var.

---

[130] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.88; Ahmed ibn-i Hanbel, Zühd, c.I, s.23; Ebüşşeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, c.I, s.138, no:130; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.351, no:7356; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.155, no:18490; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.198, no:6820.

Hakikaten de çocukları seven, onların yetişmesi için kitap yazan, gayret gösteren kimseler, mübarek hanımlar var. Çocukları anaokullarına alıyorlar, orada İslâmî bir terbiyeyle yetiştirmeye gayret ediyorlar. İşte mücadele, mücadele...

"—Aman yer bulacağız hocam, aman şu binayı alalım." diye bana gelirler. Allah razı olsun, çocukları müslümanca yetiştirmek için gayret sarf edenler var ve saire…

İnsanların merhametleri, zevkleri, incelikleri, kibarlıkları, sevgileri, şefkatleri farklı farklı, çeşit çeşit, derece derece...

"—İnsanların en merhametlisi kimdi?"

Peygamber SAS Efendimiz.

"—Kimlere karşı?"

Çocuklara karşı ve aile fertlerine, kadınlara karşı en merhametlisiydi.

Peygamber SAS Efendimiz çocukları alır kucağına, severdi. Peygamber SAS Efendimiz Ümmet-i Muhammed'e çocuklar hakkında, kadınlar hakkında itidal, anlayış, sevgi tavsiye etmiştir. Onlara şefkatle muamele edilmesini Veda Hutbesi'nde sıkı sıkı Ümmet-i Muhammed'e tembih etmiştir.

"—Burada olanlar olmayanlara bildirsin, benim bu sözlerimi duyursun." diye tavsiye eylemiştir.

b. Yetimlere Özel İlgi Gösterirdi

Peygamber SAS Efendimiz torunlarını kucağına alıp severdi, omuzuna alırdı, onların gönlünü hoş edecek şeyler söylerdi. Yolda karşılaştığı çocuklara iltifat ederdi, onlara, yetimlere hususî ihtimam gösterirdi:[131]

---

[131] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.362, no:4483; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.333, no:22871; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.217, no:332; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.247, no:5296; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.375, no:8868; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.168, no:5997; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV, s.242, no:15420.

أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ كَهَاتَيْنِ فِي الْجَنَّةِ (م. حم. عن ابي هريرة ؛
د. حم. سهل بن سعد)

(*Ene ve kâfilü'l-yetîmi kehâteyni fi'l-cenneti.*) "Yetim çocuklara bakan insanlar cennette benimle böyle olacak." diye iki parmağını işaret etmişti. "Yan yana olacağız" demek, iki parmağını işaret ederek söylemişti:

Hâsılı, Rasûlüllah SAS'in şahsiyeti nasıl eşsiz, emsalsiz, kâbına ulaşılmayacak yükseklikte bir müstesnâ zirve idi ise Rasûlüllah Efendimiz'in çocuklara karşı davranışı da öyleydi.

Hanımlara karşı davranışı da hele hele o asırda hiç kimsenin aklının almayacağı kadar inceydi. Çünkü bir şeyi değerlendirirken muhitiyle, çevresiyle değerlendirmek lazım… Yani asrı ile değerlendirmek lazım.

Bundan on asır evvel insanoğlu bir küçük eser ortaya koymuşsa, bir küçük cihaz yapabilmişse "aferin" demek lazım. Yirminci

Yüzyıl'da onu köşedeki dükkândaki adam da yapıyor. Ama o zaman önemliydi o, o eski devirde.

"—Aferin, bak şunu yapmış, aferin şu binayı yapmışlar ki altı asır, yedi asır durmuş. Aferin, şu köprüyü yapmışlar ki altı bataklık, üstünden bu kadar ağırlık geçiyor, hâlâ bir şey olmamış."

c. Peygamber Efendimiz ve Kadın Hakları

Bir olayı çevresi içinde değerlendirmek lâzım.

Peygamber SAS Efendimiz'in çevresi ne?

Peygamber SAS Efendimiz ne kadar güzelse, ne kadar yüksekse, ne kadar kibarsa; çevresi de o kadar haşin, sert, kaba, korkunç, kötü...

Neden oradan peygamber çıkartmış Allah-u Teàlâ Hazretleri?

Oranın ihtiyacı en çok olduğundan... Oradaki insanlar çok zalim, çok gaddar olmuşlar; kız çocuklarını toprağa gömmüşler diri diri, bağırta bağırta…

Kabileler birbirlerine hücum etmiş, birbirlerinin çoluklarını, karılarını yağmalamışlar, esir almışlar. Birbirlerinin mallarına tecavüz etmişler. Birbirlerinin canlarına, kanlarına okumuşlar.

Bir bedevî kadın bir şehre geldiği zaman malını almışlar, parasını vermemişler, almışlar, kaçırmışlar, eve kapatmışlar. Her türlü kötülük olan bir muhitte kadının kıymeti yok, kadının adı yok!

Öyle bir muhitte Peygamber SAS çıkıyor ve kadınlara öyle hukuk getiriyor ki öyle haklar bahşediyor ki; mirasta hak sahibi, mülkiyet sahibi, hak sahibi, hukuk sahibi ediyor, anlaşmalar yapma hakkı salâhiyeti kazandırıyor, nikâhın iki tarafın karşılıklı rızasıyla olan bir anlaşma olduğunu ortaya koyuyor.

"—Ben sattım bu kızı, sen al, ver parayı bana!"

Böyle şey yok!

Hâlâ Yirminci Yüzyıl'da kurtulamamış bazı toplumlar! Kızını satıyor adam; kızı da isterse gitmesin! Ya dayak yer ya öldürülür bir köşede; yapmak zorunda.

Ama kaç asır önce Peygamber Efendimiz;

"—Hayır! Nikâh karşılıklı bir anlaşmadır, rızası yoksa olmaz, rızası varsa olur!" demiş.

Kadına bir hak ayırttırmış, nikâhlanacak insan götürüp mehir

verecek kadına; “Al bu senin hakkındır.” diyecek. Kadın o malına kendisi sahip; ticaret yapabilir, mülkiyet hakkı var, kimse onun hakkına tecavüz edemez.

Daha daha ince, garip, şaşılacak şeyler söyleyeyim:

Kadın kendi çocuğunu emzirmek zorunda değil! Kendi doğurduğu yavrusunu emzirmek zorunda değil İslâm’a göre!

“—Niye?”

Kadının, çocukların, ailenin geçimi erkeğin görevi olduğu için, kadına; “Sen bu çocuğa bak!” diyemiyor erkek. O kendisi bakacak.

“—Nasıl bakacak?”

“—Sütanne bulsun, gitsin başkasını bulsun çocuğuna…”

“—Çocuk kendisinin değil mi?”

“—Kendisinin…”

Ötekisi dünyaya getirmiş, dokuz ay karnında taşımış, nice zahmetler çekmiş, midesi bulanmış, başı dönmüş, vücudu şişmiş, çeşit çeşit problemler geçirmiş... Kimisi doğururken şehid oluyor, hayatını kaybediyor, sakat kalıyor filan... O kadar muhataradan sonra;

“—Hadi bakalım sen geçimini sağla, gıdasını sağla” diye kocaya vermiş hakkı. Yani duyulmuş şeyler değil!

Biliyor musunuz; son asra kadar Avrupa’da kadının mülkiyet hakkı yoktu. Mülkiyet hakkı yok, kadın mülk sahibi olamaz!

Kadın kim? Şeytanın esiri, şeytanın aleti… Kadının kıymeti yok!

“—Pekiyi, senin anan kadın değil miydi be adam?”

Utanmadan böyle düşünüyorsun. Yani ne biçim şey... İslâm anaya öyle bir izzet, itibar vermiş ki:[132]

اَلْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الأُمَّهَاتِ (القضاعي خط. في الجامع عن أنس)

---

[132] Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.102, no:119; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.116, no:2611; Dûlâbî, *el-Künâ ve’l-Esmâ’*, c.III, s.1091, no:1911; Ebü’ş-Şeyh, *Tabakàtü’l-Muhaddisîn*, c.IV, s.19, no:1034; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.348; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.461, no:45439; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XII, s.80, no:11476.

(*El-cennetü tahte akdâmi'l-ümmehât*) "Cennet anaların ayakları altındadır." buyurmuş,

Ayağına kapan, hürmet et, izzet et anana, elinden geldiğince itibar eyle. Hatta anası babası, ikisi aynı anda çocuğu çağırsalar;

"—Oğlum gel!" deseler, hangisine gidecek?

Anasına gidecek. Önce anasına gidecek.

"—Hani ailenin reisi babaydı?"

Ailenin reisi babaydı ama ananın müstesnâ bir mevkii var, çok kıymeti var.

Çocuklara da öyle... Çocuklara Peygamber Efendimiz'in sevgisi, şakası, latifesi, onlara takılması, onların seviyesine inip onların dünyasından onlara sözler söylemesi dillere destandı.

Peygamber Efendimiz eşine rastlanılmayan bir insandı! Tarihinin içinde, çevresinde, bir denizin içinde kocaman inci, emsalsiz bir inci tanesi gibiydi Peygamber Efendimiz. Elmas parçası gibiydi!

Onun ahlâkını, o geldikten, onun sözleri ortaya konulduktan, sünneti belli olduktan, aradan on dört asır geçtikten sonra hâlâ insanlar anlayamıyorlar, hâlâ o seviyeye gelmiş değiller!

Şimdi Avrupa kadına hürriyet mi veriyor? Hayır!

Bizim rahmetli Ârif Nihat Asya, meşhur şair, diyor ki:

"—Ne yalan söyleyelim?"

İğnelemek, hicvetmek için söylüyor.

"—Ne yalan söyleyelim? Kadını kafesin arkasından sokakta kafeslemek için çıkarttık!" diyor.

Yani erkeklerin kötü niyetlerini ortaya koymak için hiciv yollu söylüyor kitapta:

"—Ne yalan söyleyelim? Kadını kafesin arkasından çıkarttık ama sokakta kafeslemek için."

Bir kadın sokakta kafesleniyorsa, sokakta namusu ayaklar altına alınıyorsa o kadın izzetli bir kadın mıdır, sen itibar eder misin öyle bir kadına? Bir kadın yerine, hanımefendi yerine koyar mısın öyle bir kadını?

Koymazsın!

Demek ki kadını Avrupa yükseltmiyor! Şu anda da yükseltmiyor! Mademki kadın bir reklam vasıtasıdır, mademki kadın bir arzuların tatmini vasıtasıdır, mademki kadın bir eğlence

vasıtasıdır… O zaman kadının kıymetini hâlâ ne Avrupa, ne Amerika, ne başka bir diyar öğrenebilmiş değil!

Kadının kıymetini İslâm ortaya koymuş! Onlar ne anlarlar kadının kıymetinden! Onun için bu gerçekleri herkesin bilmesi lazım.

Voltaire, Fransızların meşhur filozofu, papazlara bir çatmış;

"—Sizi yalancılar sizi! Siz her şeyi ters göstermişsiniz, İslâm'ı Fransızlara ters anlatmışsınız." diyor, papazlara çatıyor.

Sonra da diyor ki:

"—Ey Muhammed, sana hayranım!"

Voltaire; şu filozof, okuduğunuz adam, yani adı meşhur…

"—Sana hayranım, sen kaç asır önce kadınlara ne haklar bahşetmişsin!" diyor. Voltaire bunları söylüyor, Fransızların büyük filozofu…

Bizden bir zıpır profesör, dinsiz profesör çıkmış, o da diyor ki:

"—İslâm kadın haklarına hiçbir şey getirmemiştir."

Sus! Edepsiz! Alçak! Yalancı!

Elin gâvuru, elin hristiyanı, bîtaraf ölçülerle incelediği zaman İslâm'ın güzelliğini anlıyor, sen dangalak, sen hiçbir şey anlayamamışsın! Hiçbir şey anlayamamışsın!

Bir mukayese kabiliyetin yok mu senin?

Yirminci Yüzyıl'a kadar Avrupalı kadına mülkiyet hakkı verilmemiş, İslâm'da bin dört yüz yıl önce verilmiş. Yirminci Yüzyıl'a kadar kadına bir hukuk tanınmamış, seçme hürriyetini yeni tanıyor Avrupalılar. Bir mukayese kabiliyetin yok mu senin?

Aptal adam veya hain adam veya kasıtlı adam! İki tane misal önünde: Avrupa'da seçme seçilme hakkı vermemişler kadına. Neden? Kadını insan yerine koymadıkları için.

d. İslâm'ın Güzelliği

Onların anlayışına göre kadın şeytanın bir parçası…

Kadın şeytanın bir parçası olabilir ama kadın bazen de evliyâlardan bir veliye olur, yani velî olur. Neden? Terbiyesine göre, güzel terbiye olursa baş tâcı olur.

Analar, bizim o muhterem başörtülü eli tesbihli, ağzı dualı annelerimiz, nâmahreme yüzünü göstermeyen annelerimiz, sesi

duyulmasın diye kapının arkasından çocuğunu çağıracağı zaman kapının demirine tokmakla "tak tak" vuran annelerimiz… Sen onların ayağının tozu olamazsın!

Kadın her zaman öyle değil ki; kadın bazen senin annen, bazen senin muhterem zevcen, bazen senin sevgili kızın… Kadını her zaman öyle bir akrep gibi görmesene...

Ama Avrupa akrep gibi görmüş kadını. Şeytanın bir parçası gibi görmüş, doğruyu görememiş. Hani kendisi fesat olduğundan, bozuk olduğundan; her tarafı öyle görmüş. Gözlüğünün camı kara olunca her taraf karanlık görünür. Yamuk yani...

İslâm'ın güzelliğini anlaması için, insanın başka ülkelerdeki örflerle, âdetlerle mukayese etmek lazım.

Hindistan'da kadın nasılmış? Hindistan'da kadın kocasına tâbidir, kocası öldüğü zaman karısı da diri diri yakılır. Beğendin mi şimdi Hindistan'daki kadınla ilgili ahkâmı? Aptal profesör! Bunu okumadın mı?

Okudu ama hain! Bilmez mi; bilir ama İslâm'a saldıracak; kim bilir neden? Soyunda mı gayrimüslimlik var, kendisi mi şeytanın maskarası olmuş, bir yerden para mı alıyor? Ne olduysa, ne hıncı varsa öyle saldırıyor.

Böyle hınçlı insanlar vardı Peygamber Efendimiz'in zamanında da… Peygamber Efendimiz'in mucizelerini gördüğü halde kendisine tâbi olmayan kindar, hınçlı insanlar vardı ama olsun… Yani güneş balçıkla sıvanmaz. Üç tane, iki tane kendini bilmez insan öyle söyleyebilir ama, kocası öldüğü zaman getirilip diri diri yakılması mı kadının daha iyi; yoksa kadının hür, iktidar, mal, söz sahibi, akit yapabilen şahsiyet sahibi bir varlık olması mı üstün?

Kadının seçmesi, seçilmesi, ticaret yapabilmesi, hatta kadı olabilmesi, fetva verebilmesi mi kadına bir şahsiyet kazandırmıştır, seçme seçilme hürriyeti bile alamaması mı daha iyidir?

İşte Batı işte Doğu, işte Ortadoğu...

İşte İslâm işte Hinduizm; işte Hıristiyanlık işte Yahudilik...

Yahudilik'te, Hıristiyanlık'ta kadının kıymeti yok, Japonya'da kadının kıymeti yok! Kocasının esiri gibi… Japon kadının herhangi bir değeri yok. Güzellik İslâm'da!

Nasıl anlar insan?

Bir kumaşın güzelliğini anlamak için alırsın, bu kumaşı ortaya koyarsın;

"—Bak kardeşim. Evet, sen kumaşçı değilsin, belki anlamıyorsun ama bir şu kumaşı elle, bir şu kumaşı elle, bir de şunu elle; bak, bu haşır hışır eline batıyor, bu kaba saba… Bu, bak, yumuşacık, serin serin, ipek bu, hâlis ipek... Bunun metresi elli bin lira, bunun metresi şu kadar. Şu şöyle, bu böyle.."

Yani mukayese ettiğin zaman anlaşılır. Mukayese etmezsen anlaşılmaz.

Peygamber SAS Hazretleri, muhterem kardeşlerim, insanların kadınlara ve çocuklara karşı en merhametlisi, en şefkatlisiydi. Onun için bütün kadın derneklerinin Peygamber SAS Efendimiz'e medyûn u şükrân olması lazım…

"—Çağdaş Kadınlar Derneği…"

Adam "Çağdaş Kadınlar Derneği" kurmuş, daha bir kere isimlendirmesinden kötü; maksadı ortaya çıkıyor. Çağdaş, çağdaş olmayan, zaten daha ismini koyduğun zaman eksik metin kötü niyetini ortaya koymuş, ikiye ayırmış. Çağdaş; çağdaş olmayan…

"—Pekiyi ben çağdaş değilim, ben Kanûnî Süleyman zamanındaki bir hatunum. Ne olur? Yani muhafazakârım ve kendi örfüme, dinime, imanıma bağlıyım ve o tarzda yaşamayı uygun görüyorum. Sevmiyorum bu açıklığı, sevmiyorum bu mini eteği, bu plajda böyle insanın her tarafını göstermesini. Sevmiyorum bu erkeklerle haşır neşir, karman çorman, ar namus, hayâ utanma olmama durumunu. Ben eski şeyi daha çok beğeniyorum."

Hani nerede kaldı senin ey Çağdaş Kadınlar Derneği'ni kuran şaşkın, nerede kaldı senin hürriyetlere inancın?

Eğer sen hürriyetlere, fikir hürriyetine inanıyorsan buna saygı duyman lazım! Demek ki sen yalancısın! Saygı da duymuyorsun. Demek ki sen anarşistsin, senin maksadın başka; ayırmak. Sen müslüman mahallesinde salyangoz satmaya çalışıyorsun. Sümüklü salyangozu yutturmaya çalışıyorsun müslümana. Yapmak istediğin o, başka bir şey değil; çağdaş kadınlar…

Benim İstiklâl Harbi'ni kazanan mücahid kadınlarım, teyzelerim, bacılarım; kimisi Erzurum'da çavuş rütbesi almış, kimisi bilmem namına tarihlere şanlı satırlar geçmiş, onlar çağdaş

mıydı?

Hiç çağdaş değildi onlar! Onlar böyle muhafazakâr Türk anneleriydi. Başörtülüydü, omuzunda mermi, başında başörtü, ayağında şalvar, sırtında örtü, öyle hizmet ediyorlardı.

Onun için etrafınızdaki bu hokkabazlıklara, düzenbazlıklara, devrimbazlıklara, yalancılıklara dikkat edin, uyanık olun. Mantıklı olun, muhakemenizi ortaya koyun!

Japon kimonosunu giyiyor. Japon güreşirken üstüne bol, cübbe kolu gibi geniş, kollu bir ceket gibi bir şey giyiyor, beline kuşak bağlıyor, ayağına da dizinden aşağıya bol bir pantolon giyiyor. Kimse ayıplıyor mu Japon'u?

Ben hiç ayıplayan bir kimse görmedim. Japon güreşini ceketle, kuşakla, o pantolonla yapıyor diye onu ayıplayan bir kimse görmedim.

Pekiyi, benim güreşçim niye eti budu görünecek gibi böyle acayip kıyafetle çıkıyor? Bizim töremizde var mı? Bütün bacakları, dizinden yukarısı haram! Erkeğin dizinden yukarısını göstermesi haram!

"—Tüh! Yazıklar olsun ki şahsiyetsiz adam, sen Allah'ın emrini bırakmışsın, Japon kadar bile olamamışsın!" demek lâzım!

İsterse babamın oğlu olsun; yani ne yapayım… Sen Allah'ın emrini Japon kadar tutamamışsın. Japon kendi güreşi bu usûlle yapılır diye ceketle, pijamayla, dizinin altına kadar kıyafetle yapıyor. Senin deden de güreşirken deriden kispet giyerdi ve deriden kispet dizinin altından göbeğinin üstüne kadar mahrem yerlerini kapatırdı. Kırkpınar'da öyle güreşirdi.

Sen nereden çıkarttın bu mayoyu? Senin şahsiyetin yok mu? Yok mu senin imanın, yok mu senin bir utanma duygun? Burası haram! Görünmeyecek, görünmemesi lazım!

e. Toplumun Çimentosu

Ne yapıyor insanlar? Dikkat etmediği zaman ona buna alet oluyor, onun bunun yanlış yoluna gidebiliyor. Biz bu oyunlara gelmeyeceğiz, kendi şahsiyetimize sahip olacağız! Kendi örfümüze, dinimize, imanımıza, ahlâkımıza sahip olacağız!

"—Hocam örf, iman, ahlâk, yani bunların üzerinde bu kadar

fazla durmasan?”

Bunlar bu binanın çimentosu gibidir! Sen buna önem vermezsen bu bina dağılır! Güneydoğu Anadolu’daki; “Ben Kürt devleti kuracağım!” der, falanca yerdeki; “Ben şöyle yapacağım!”; filanca yerdeki “Ben komünistlere tâbiyim!” der; ötekisi “Ben Rusya gibi olmak istiyorum!” der; ötekisi “Ben Arnavutluk tipi komünist olmak istiyorum!” der; berikisi “Ben Çin tipi Komünist olmak istiyorum!” der; darmadağın dağılır da toplayamazsın bu milleti!

Neden? Çimento olmayınca kumlar duvarı tutmaz! Çimento olmayınca tuğlalar veyahut taşlar sağlam bir şekilde durmaz! Bunun üstüne bina yapılmaz, yapılan bina çöker gider!

“—Bir milletin çimentosu sağlam, kale gibi, örgüsünün parçalanmaz sağlamlıkta olması neyledir?”

Örfledir, âdetledir, ahlâkladır!

“—Betonarmenin içindeki demiri nedir?”

Dindir, imandır, akidedir!

Sen onu zedelediğin zaman adamın artık şeytanın hangi oyununa düşeceğini kontrol edemezsin. Ya gidecek Avrupalıların hippilerine benzeyecek;

“—Bunların hali iyiymiş ya, bak burada ne çalışmak var, ne ciddiyet, ne kaçgöç var…” diyecek.

İşte kız erkek isterse bir mağaraya gidiyor, hayvanlar gibi yaşıyor. Ha ayılar, domuzlar, tilkiler, bilmem neler, ha onlar; girip yaşayabiliyorlar.

O kız evinden kaçıyor, oğlan evinden kaçıyor, esrar içiyorlar, âlemler yapıyorlar ve saireler... Ya o tarafa gider… Var, haftalık mecmualarda bunu böyle millete sanki matahmış gibi anlatıp da onlar da öyle olsun diye yazdıkları için biliyoruz. “Bakırköy’de, Kadıköy’de, Şişli’de, bilmem nerede böyle komün hayatı yaşayan zıpırlar var!” diye mecmualardan okuyoruz.

Neden böyle oluyor?

Sen dini onlardan aldın! Şimdi sen git bakalım o kızın anasına babasına, nasıl “ah” dediği zaman ağzından ateşler çıkıyor;

“—Ah benim oğlumu mahvettiler, ah benim kızımı mahvettiler, adam olmaktan çıktı, sıhhatini kaybetti, afyonkeş, esrarkeş, hayırsız, haydut, anarşist oldu…” diye nasıl şikâyet ediyor.

Ama onun asıl müsebbibi ne? Eğitimin bu yanlış temelleri!

“—Ahlâk, bu kadar sıkı tutmayalım serbest olsun, bu kızcağız küçüktür, varsın çıplak gezsin, varsın bacakları görünsün...”

O kız küçükken çıplak bacaklı gezdi mi; büyüdüğü zaman sen onu örtemezsin! Büyüdüğü zaman örtmediği zaman da kötü kadın olur, sapar! Çünkü aldatmak için bir sürü etrafta kurtlar dolaşıyor, ayartmak için bir sürü Don Juan dolaşıyor. Yani onu aldatır, o kızın aklı kısadır, kıttır; tatlı sözlerle birisi aldatır gider.

Onun için her şeyi usûlünce, âdâbınca yapması lazım müslümanların… Hiç korkmayın, hiç çekinmeyin, üzülmeyin, mahcubiyet duymayın, aşağılık kompleksine kapılmayın ki İslâm her şeyin en güzelini vermiş bize el-hamdü lillâh!

İslâm bize her şeyin en güzelini vermiş! Anneliğin en güzeli, babalığın en güzeli, evlatlığın en güzeli, en güzel numuneleri… Hayatın, aile hayatının en güzeli, millî hayatın, toplu, sosyal hayatın en güzeli, askerliğin en güzeli, ticaretin en güzeli, ziraatin en güzeli; her şey güzel!

Dindar bir insan, komşum, tanıdığım bir kimse var, ağacı budarken nerdeyse konuşuyor onunla… Sularken, dibini kireçlerken böyle konuşuyor ağaçla... Neden?

Mü’min adam... Yunus Emre çiçekle konuşuyor:

“—Sordum sarıçiçeğe; neden boynun eğridir, neden benzin sarıdır, anan baban var mıdır, sen kimin ümmetisin?”

“—Ya çiçek konuşur mu Yunus Emre?”

Konuşmaz ama hassas insan, konuşuyormuş gibi belki bir şeyler duyuyor. Belki bir şeyler de duyuyor, bilmiyoruz, Allah duyurursa duyuyor belki de...

Bilin ki her şeyin en güzelini toplamış Allah, ona ne ismini vermiş?

“—İslâm” adını vermiş! En güzel kaideler İslâm’da.

“—Acaba öyle mi?”

Ben ömür boyu tahkik ettim, inceledim; Allah’a hamd ü senâlar olsun, *el-hamdü li’llâhi alâ ni’meti’l-İslâm*… İslâm’dan daha güzel nimet olmaz!

Amerika’yı, Amerikalıları, Avustralyalıları gördüm. Yüznumaralarında öyle yazılar, resimler var ki, yani o dış görünüşünün, yollarının güzelliği sizi hiç aldatmasın! Orada

kalmak istemezsiniz, iğrenirsiniz, kaçmak istersiniz. Erkekler erkek değil, kadınlar kadın değil! Ahlâksızlık yayılmış!

Bu insanlığı kurtarırsa İslâm kurtarır! Bu zıpırları doğru yola getirirse İslâm getirir! Bu mecnunları tedavi ederse İslâm tedavi eder! Bu nesilleri bozulmadan, konserve, sapasağlam yetiştirmek ancak İslâm'la mümkün olur! Bu insanların dünya mutluluğu İslâm'la mümkün olur! Bu insanların ahiret saadeti İslâm'la mümkün olur!

Muhterem kardeşlerim!

Bunu böylece bilin. Ailenize İslâm'ı güzelce yerleştirin. İslâm'ı özünü...

"—Benim ailemde hocam biraz dengesizlik var…"

Ha! İslâm'dan uzaklık nispetinde zırıltılar gürültüler başlar. Dırdırlar, gürgürler başlar İslâm'dan uzaklaştığın müddetçe!

Sen bir kere karını seçerken nasıl bir karı seçtin?

"—Hocam şimdi tam benim yaramın üstüne parmağını bastırdın. Ben delikanlıyken bu bizim karıyı sokakta gördüm. Çok beğendim, peşinden gittim, ayarttım, sonra evlendik. Ben o zaman müslüman değildim, aklım iki karış yukardaydı kafamdan, öyle geziyordum. Şimdi tevbekâr oldum, müslüman oldum."

Ya! Bak, başlangıcı temelsiz yapmışsın, bataklığın üzerine temel kurmuşsun!

Şimdi karısından şikâyet ediyor. Diyor ki;

"—Bizim karı kapanmıyor."

E kapanmaz, yani seçerken bu kavunun içi acıymış. Ya sen bereli kavun almasaydın. Kestin şimdi;

"—Ya bu kavun acı çıktı." diyorsun.

Güzel kavun alsaydın. Bereli kavunu almışsın, çürüklü şeyi almışsın, şimdi şikâyet ediyorsun!

Veyahut;

"—Bizim çocuk hayırsız çıktı…"

Nasıl terbiye ettin?

"—Vallahi hocam hayatta şöyle iyi bir mevki sahibi olsun, çok para kazansın, Mercedes'lerde gezsin diye en iyi mekteplere vermeye çalıştım. Maarif kolejine verdim, en modern mekteplerde, kolejlerde okuttum."

Ayvayı yedin şimdi işte! Sen onu orada okuturken ona ne telkinler olduğunun farkında mısın? O kızlarla o erkekler arasında ne maceralar olduğunun farkında mısın? Bilmezsin!

İlkokuldan başlıyor macera, televizyondan, gazeteden, radyodan, mecmualardan destek… Milleti ne kadar ahlâksızlık varsa… Bu milletin hakikî düşmanları dışarıdan şimdi düşmanlık yapamıyorlar, devletlerin birbirlerine saldırması çok zor şartlarla oluyor.

“—Nasıl yapıyorlar?”

İçinden çürütme metodu. İçinden ver parayı.

“—Yahu bu mecmuayı kim çıkartıyor?”

Ermeni!

“—Bu mecmuayı kim çıkartıyor?”

Rum!

“—Bu mecmuayı kim çıkartıyor?”

Kökü bilmen nerede onun, bilmem ne cemiyeti…

“—Ne yapıyor?”

Kadınları ahlâksızlığa, homoseksüelliğe, bilmem neye sevk

ediyor. Nerede kötü kadın varsa onların reklamını yapıyor. Onları nümune olarak gösteriyor, kürkler içinde, kollar bacaklar açık resmini çekiyor, özendirecek ifadeler kullanıyor.

Neden? Anadolu'nun masum kızlarını kaydırıp aklını çelip o tarafa getirmek için... Şebekeler var, ağına düşürüyor, ondan sonra şey yapıyor… İşte öyle yetiştirdiğin için o çocuktan hayır gelmiyor.

f. İslâm'ın Kıymetini Bilmiyoruz

Çocuğunu Allah'ın emrine uygun yetiştiren insanın yüzü gülüyor, anası babası sonunda rahat ediyor. Çocuğunu derece derece İslâm'dan uzak yetiştiren insan da sonunda dizini dövüyor. Sonunda böyle oluyor.

Çok misaller var bildiğim, çok insanlar var; hepsi sonunda... Çünkü Allah'ın yolundan gayrısında hayır ve bereket hâsıl olmaz. Çünkü bu kâinatı, insanları Allah yarattığı için; insanların iç âlemini, dış âlemini, vücut yapısını Allah en iyi bildiği, bu insanların yaşama prospektüsünü, talimatnamesini Allah bize İslâm'da verdiği için bu talimatnameye uygun hareket etmezsen bu insanların doğru çalışması, vücudun sıhhatli kalması, ailenin sıhhatli ayakta durması mümkün olmaz.

"—Neden?"

Prospektüse aykırı hareket ediyorsun!

"—Bizim araba birden, pattadak duruverdi yolun kenarında, hay Allah…"

Arabanın yağına baktın mı?

"—Yok…"

Ya bunun bir yağ çubuğu, bir üst çizgisi, bir alt çizgisi vardır; durduğu zaman arabanın yağ çubuğunu çekersin, bir bakarsın, bakalım alt seviyeden aşağı düşmüş mü? Motor yanar sonra.

"—Yok hocam. Ben hiç ne yağ koydum, ne bir şey koydum; üstüne bindim deh deh araba buraya kadar geldi, şimdi durdu."

Bakmazsan yaktın şimdi sen motoru! Bak, kaç bin liralık masraf çıktı.

"—Neden?"

Bakımını yapmadın. Talimatnamesine uygun kullanmadın.

Bu kâinatın talimnamesi nedir?

Kur'ân-ı Kerîm'dir, İslâm'dır! Sen o talimnameye uygun yaşamazsan, aile yuvasını öyle kurmazsan, çocuğunu öyle yetiştirmezsen, cemiyetini o nizamlara göre şey yapmazsan; hayır gelmez!

"—Hocam çok para getiriyor diye devlet tekel içki fabrikaları kuruyor."

Yıllık ne kadar üretim?

"—Şu kadar..."

Ne kadar kâr?

"—Şu kadar milyon kâr..."

Şimdi sen bunu kâr mı sanıyorsun?

"—Kâr işte hocam, şu kadar işçi çalışıyor, yevmiyelerini çıkart, fabrikanın şu kadar gideri var, onları düş, işte geriye kalan bu kadar kâr…"

Yanlış hesap yapıyorsun!

Bu sarhoşlardan kaç tanesi arabasını öteki arabaya çarptı? Kaç tanesi kızıp da "Hey imanım!" deyip tabancayı çekip dokuz kişiyi öldürdü? Kaç tanesi aile yuvasını yıktı? Kaç tanesi alkolik oldu da ciğeri parçalandı da midesi parçalandı da genç yaşında telef oldu gitti? Onların hesabını, zararını düşüyor musun?

"—Yok, hiç öyle hesap yapmıyoruz. Öyle hesap yaparsak o zaman fabrikaları kapatmak lazım."

Hah! Günaydın! Hayırlı sabahlar! Şimdi biraz aklın başına gelmeye başladı... Sen o hesabı öyle yapacaksın. Yani içkiden dolayı uğradığın bütün zararları yazacaksın.

"—Hocam Yirminci Yüzyıl'da da şimdi yani içki yasaklanır mı?"

Suudi Arabistan yasaklamış; hiçbir şey olmuyor!

Suudi Arabistan senden iyi, uçak şirketleri senden daha sıhhatli çalışıyor. Diğer şeyleri daha güzel olabiliyor pekâlâ, yani bu öyle içkiyi yasaklamakla yasaklamamakla, kadının örtünmesiyle açılmasıyla veyahut bilmem şunuyla bunuyla ilgili gibi göstertiliyor; hiç ilgisi yok!

Aksine, akıl ve mantık ve bilim gözüyle yanaşıp meseleye bakarsan şıp diye anlarsın ki bu zararlı, İslâm'ın dediği faydalı! "Yirminci Yüzyıl'ın modern hayatı" diye ne söylenmişse incele; eğer İslâm'a aykırıysa, sonunda İslâm kârlı ve haklı ve doğru çıkacak!

“—Hocam çok iddialı konuşuyorsun.”
İddialı konuşuyorum.

Fransa’daki bir profesör, Moris Bükey (*Maurice Bucaille*); kendisi bilimler akademisi üyesi olmuş, üniversitede hocalık kazanmış, profesör olmuş, Fransızların yüksek bilim adamlarından birisi… Bilimi incelemek ve bilime göre Kur’ân-ı Kerîm’i, İncil’i, Tevrat’ı mukayese etmek üzere bir çalışma yapmaya girişmiş; *Kitab-ı Mukaddes, Kur’an ve Bilim* (*La Bible, le Coran et la Science*)

Tevrat; bakmış ilimle ilgili birçok aykırı cümleler ihtiva ediyor. Mesela diyor ki ilk sayfasında da; “Dünya yaratılalı altı bin altı yüz atmış altı sene olmuş.” İlim diyor ki; “Şu kadar yüz binlerce sene geçmiş olması lazım…” E burada bu rakam yanlış; tamam. Şu yanlış bu yanlış…

İncil’e bakmış; İncil zaten Tevrat’ın devamı, birçok yanlışlar var.

Gelmiş Kur’ân-ı Kerîm’e… Kendisi hıristiyan Fransız, kendi kitaplarını incelemiş, incelemiş; yanlış! Bir de Kur’an’ı eline almış. Kur’ân-ı Kerîm de onun düşmanı olan müslümanların din kitabı, kendisinin değil yani... Onu incelemiş. O doğru, bu doğru, şu doğru, o doğru, bu doğru, şu doğru… Bakmış ki ilmin On dokuzuncu, Yirminci Yüzyıl’da bulduğu şeyleri Kur’ân-ı Kerîm bin dört yüz yıl önceden söylemiş… Hattâ;

“—İlimden önde gidiyor.” diyor.

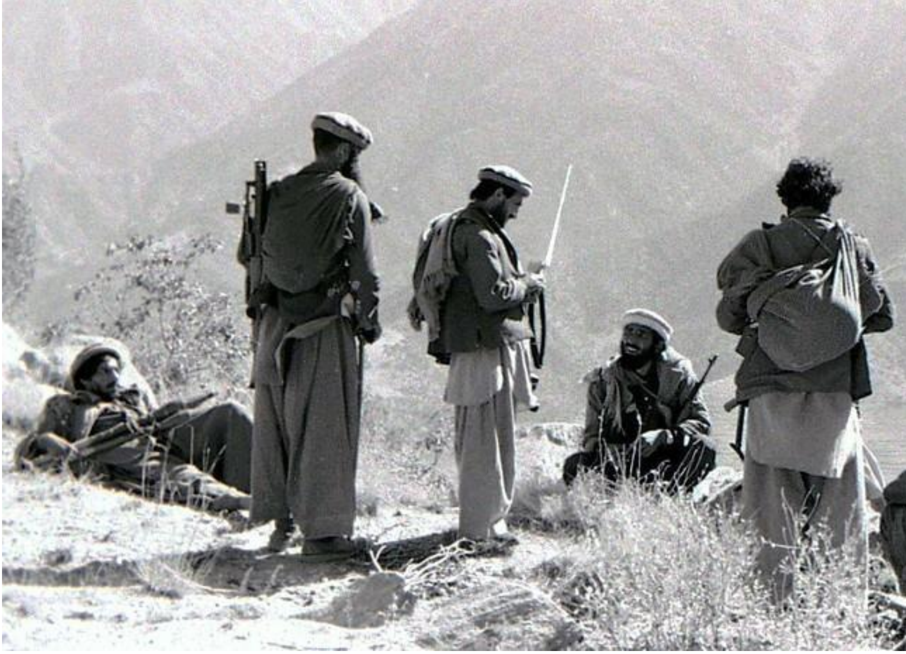
Yani ilme uygunluk ne demek, Kur’ân-ı Kerîm’in ilme uygunluğu ne demek; ilimden ileride gidiyor. İlim Kur’ân-ı Kerîm’in gerçeklerinin doğru olduğunu nice asır sonra anlıyor.

Demek ki, ilimden de ileride diye adam kararını vermiş, kitabını yazmış, parmağını kaldırmış:

“—*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llàh, ve eşhedü enne muhammeden abduhû ve rasûlühû*.” demiş müslüman olmuş, Müslümanlığını ilan etmiş.

Başka çare yok! Yani akıl için yol birdir; insan doğruyu, gerçeği görmek isterse...

Geldi buraya, görüştük, konuşmalarını da dinledik. Yıldız Sarayı’ndaki toplantılarda karşı karşıya geldik mübarek adamla… Fransız ama müslüman olmuş.

Fransa'ya gittik, bir doktordan bahsettiler. Karısı da doktor kendisi de doktor. "Hiç boş vakit geçirmez!" dediler. Fransız, müslüman olmuş, hiç öyle havadan boştan vakit geçirmez. Ne yapar? Harıl harıl çalışır. Hem de tatili olur olmaz nereye gidermiş?

Tahmin edelim şimdi… Bir Fransız tatil yaparsa; on bir ay çalıştı, bir ay tatil yapacak veya iki ay tatil yapacak… Fransız ne yapar? Akdeniz sahillerine gider, Nice sahillerine, Cannes şehri sahillerine gider, orada güneşlenir, plajlarda yüzer...

"—Hayır, bu müslüman!"

Bu, tatili başlar başlamaz soluğu Afganistan'da alıyormuş. Dosdoğru Afganistan'a gidiyormuş. Orada söylediler; Strazburg şehrinde. Dosdoğru Afganistan'a gidiyormuş, orada, o mücahidlerin kolu, bacağı kopan, bilmem silahlardan yaralanmış olanlarının tedavisiyle meşgul oluyormuş.

Orada bir derneğin üyesiymiş. Dernek, işte;

"—Din, dil, ırk farkı gözetmeksizin hasta olan bütün insanlara yardım etmek amacıyla kurulmuştur." filan gibi maddeleri var tüzüğünde.

“—Madem bu böyledir, işte Afganistan’da bu kadar yaralı var, hadi bakalım ona yardım edin!” diye derneğin hayır imkânlarını götürüp Afganistan’da kullanıyormuş.

Demek ki uyanan uyanıyor, gerçeği gören görüyor!

Benim en çok üzüldüğüm şey şudur muhterem kardeşlerim:

Burada müslümanların evlatları var; anası babası, dedesi ninesi, ecdadı müslüman, şehid torunları… Onlar İslâm’ın kıymetini bilmiyorlar da açılıyor, saçılıyorlar, gevşiyorlar, itikadlarını kaybediyorlar da dinsiz oluyorlar, başka akidelere saplanıyorlar, onun bunun kuyruğu oluyorlar, maymun gibi başkalarını taklit ediyorlar da Avrupa’da gözünü açan bilim adamları, aklı başında insanlar, İslâm’ın güzelliğini anlıyor, onlar İslâm’a geliyorlar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi nimetlerinin en büyüğü olan İslâm’dan ayırmasın! İslâm’ın kadrini kıymetini bilenlerden eylesin. Her işimizi Allah’ın rızasına, Kur’an’a, Peygamber Efendimiz’in sünnetine uygun yapanlardan eylesin…

Peygamber Efendimiz çocuklara ve aile fertlerine en merhametli insan idi. Bugünün müslümanları bu seviyede mi?

Değil! Mertçe söyleyelim ki bizim müslümanlarımız Peygamber Efendimiz’i anlayabilmiş değil ki… Peygamber Efendimiz’in seviyesine gelebilmiş olan müslüman yüksek müslümandır.

Bizim müslümanlar ne? Bizim müslümanlar kelime-i şehâdet getirmiş olmayı, “El-hamdü lillâh müslümanım!” demeyi kâfi görüyor.

Avrupa’da birisi müslüman olduğu zaman, hemen Arapça öğreniyor. Hemen Mısır’a gidiyor, Suudi Arabistan’a gidiyor, dinini orada öğrenmeye çalışıyor. Bizim buradaki müslüman; atadan, dededen müslüman kendisi ama Fâtiha’yı doğru düzgün okuyamaz, besmeleyi doğru düzgün çekemez.

İşte “Müslümanım!” demiş, yan gelmiş yatmış! Hiç Müslümanlığı öğrenmeye, Kur’an’ı anlamaya, dinini şuurlu, bile bile yapmaya özenmemiş. Dînî gerçekleri hiç öğrenmemiş. Onun için bilmezler!

Nereden bilecek Peygamber Efendimiz’in kadınlara, kızlara, çocuklara; şefkatli, merhametli olduğunu, çok kibar bir kimse

olduğunu? Bilmez! Bilmediği için de evde eser tozar, bağırır çağırır!

Bizim Anadolu'nun töresi öyledir, erkeğin kılıbık olması çok ayıptır, kılıbık olmaması lazım. Kazaklık, erkekliğin şanındandır. Kazak olmak lazım! Kazak olmak lazım geldiğine göre de arada, kadını gördüğü yerde tepelemek lazım! Vuracaksın, bağıracaksın, kıracaksın; kadın seni uzaktan gördüğü zaman bir köşeye kaçacak, büzülecek, titreyecek. Ha o zaman erkek olduğunu anlayacak adam:

"—Vay be! Ben neymişim, kadın benden tir tir titriyor!" filan diye o zaman doğru bir şey yaptığını sanıyor.

Yani anlayış böyle…

"—Peygamber Efendimiz'e ben bu halimi uydurayım, evimi uydurayım." demiyor millet veyahut;

"—Hocam ben öyle değilim, ben yumuşak bir insanım, karıma hiç sert söz söylemem, hiç bağırmam çağırmam, ne isterse öyle yaparım."

Ha sen de bir başka türlü ters adamsın! Sen de bir başka türlü ters adamsın!

Çünkü Kur'ân-ı Kerîm öyle demiyor ki;

"—Kendinizi ve çoluk çocuğunuzu cehennem ateşinden koruyun!" diye sana görev veriyor.

Sen o kadının cehenneme gitmesine müsaade ediyorsan, serbest bırakıyorsan, istediği şekilde giyiniyorsa, istediği haltı karıştırıyorsa; sen demek ki koruyuculuk görevini yapmıyorsun, sürüye sahip olmamışsın, sürüyü kurtlar kapıyor. O da doğru değil!

Sahip olacaksın, diyeceksin ki:

"—Hanım, Allah'ın emri şudur. Kızım, Allah'ın emri budur."

Ona göre yetiştireceksin. Allah'ın istediği şekilde olacak. Has Müslümanlık nerede, bizim taklit Müslümanlığımız nerede?

İki çeşit Müslümanlık var:

Bir Müslümanlığın ta kendisi, özü, has halis, yirmi dört ayar Müslümanlık; bir de bizim Türkiye'de veyahut Arabistan'da veya Mısır'da veya Pakistan'da veya daha başka bilmem hangi İslâm ülkesinde folklor haline gelmiş olan İslâmiyet var!

Folklor, yani nasıl kılıç kalkan ekibi, bilmem veya mehter takımı filan; o hale gelmiş Müslümanlık. Özü unutulmuş, şeklinin

taklidi ve böyle sembolik birtakım sevgiler, platonik birtakım bağlılıklar; öyle gidiyor iş...

Ya sen işin aslını, özünü öğrenip de İslâm'ı yaşasana! Allah senden selim bir kalp istiyor. Temiz bir kalp, şuur istiyor, niyetinin temizliğini istiyor. Her şeyi niyete göre, aklınla mantığınla ölçerek, düşüne taşına yapacaksın da sevabı öyle alacaksın…

Yok böyle bir şey! Müslümanlarda anlayış böyle değil...

Klasik bir İslâm anlayışı var. Onu da kitaptan öğrenmiş değil, anası babası öğretmeseydi onu da bilmeyecekti! İşte biraz mahalleden biraz bir şey görmüş, biraz kocakarı teyzesinden, bilmem yaşlılardan biraz bir şeyler duymuş, mahallenin yaşlıları bir şeyler söylemişler; onlar da bilmiyor, onlar da yarım yamalak biliyor…

Bizim camilerimiz müslüman dolu ama İslâm'a dünyanın hücumu olur; kılları kıpırdamaz! İslâm'ın dünya kadar şeye ihtiyacı vardır, bunlar yardıma koşmazlar!

Öyle işte… Yani kaç tane has halis müslüman çıkacak da Afganistan'daki müslüman için yüreği parçalanacak da Afrika'daki kardeşi açlıktan ölünce burada yemek yerken boğazında lokma düğümlenecek?... Kaç tanesi öyle şuurlu?... Kaç tanesi müslümanları biliyor?...

Biz mecmualar çıkartınca dedim ki kardeşlerimize:

"—Çocuklar, dış ülkelerdeki müslümanlardan bol haber koyun. Anlasınlar bak Müslümanlığın dünyanın her yerine yayılmış bir din olduğunu, cihanşümul bir din olduğunu. Başka yerde de kardeşleri olduğunu… Bunlar anlasınlar da o şuurla hareket etsinler. Ziyaret etsinler, yardım etsinler. Gitsin yazın, buralarda eğlence yapacağına, Afganistan'ın perişanlığını görsün. Pakistan'ın perişanlığını görsün. Suriye'de bir kardeşini ziyaret etsin. Mısır'a gitsin, bilmem Cezayir'e Fas'a, Tunus'a, Polisarya'ya, Sudan'a vesaire…"

Sudanlılar bizi çok seviyor. Bizden oraya giden kaç kişi var? İşte bizim halimiz perişan!

Allah-u Teàlâ Hazretleri bu halimizi lütfuyla düzeltsin; kahrıyla, gazabıyla bizi cezalandırmasın… Rasûlüllah SAS Efendimiz'e şuurlu, bilgili, bilerek, her şeyin kaynağına inmiş bir şekilde uyanlardan ve onu temsil eden, o ahlâkı aynen

yaşayanlardan eylesin… Sünnetine uyan, sünnetini canlandıranlardan, yaşatanlardan eylesin… Peygamber Efendimiz'in böylece şefaatine nâil eylesin Rabbimiz cümlemizi…

İkinci rivayete geçiyorum.

Bu birinci rivayet; aile hayatıyla, çocuklarla çok ilgili olduğu için üzerinde durdum. Benim çok önem verdiğim şeylerden biridir. Çünkü bana hep geliyor kardeşlerimiz;

"—Hocam yuvamız bozuluyor, hanımımızla şöyle problemimiz var ayrılıyoruz."

Çoluk çocuğunuz var mı?

"—Üç tane çocuğumuz var."

Bakıyorsun paldır küldür, yuvaları bozulmuş. Yani müslümanlar yuvayı devam ettirmeyi, çocuk terbiye etmeyi bilmiyor. Ya çok bağırır çağırırlar, döverler çocuklarını, ezerler ya da çok serbest bırakırlar. Yani bir doğru düzgün, çocuklarına asil insan muamelesi yapıp da güzel yetiştirmek dengesini bulamıyorlar.

Onun için çok önem veriyorum. Siz de ailelerinize önem verin! Aileleriniz size Allah'ın emanetidir, hem merhamet, şefkat edin hem de güzel yetişmesine dikkat edin! Çünkü sizden sorulacak! Çocuklarınızı istikbale göre yetiştirin! Çünkü onlar sizin zamanınızın değil, istikbalin adamlarıdır. İstikbale göre onları uyanık, bilgili, imanlı, görgülü yetiştirmeye gayret edin ki müslümanların geleceği, yarını aydınlık olsun!

g. Peygamber SAS'in Bir Yemin Tarzı

İkinci rivayete geçiyoruz. İbn-i Ömer RA'dan...

Hz. Ömer'in Abdullah isminde bir oğlu var ki Peygamber Efendimiz'in ashabının bilgililerinden, hadisleri çok iyi bilen, rivayet eden, Kur'ân-ı Kerîm'i iyi bilen meşhur kişilerden biri… Bu mübarek Abdullah ibn-i Ömer RA rivayet etmiş ki:[133]

---

[133] Neseî, *Sünen*, c.XII, s.58, no:3702; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VI, s.287, no:2083; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.297, no:13166; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.122, no:4704; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.391; İbn-i Ebû Âsım, *es-Sünneh*, c.I, s.234, no:191; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.148, no:18449; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.198, no:6821.

كَانَ أَكْثَرَ أَيْمَانِهِ لاَ وَمُصَرِّفِ الْقُلُوبِ (ه. عن ابن عمر)

RE. 542/7 (*Kâne ekseru eymânihî: Lâ, ve musarrifi'l-kulûb*) [Yeminleri çok kere. "Hayır, kalplere tasarruf eden hakkı için" şeklinde olurdu.]

Hani biz *vallàhi* diyoruz ya; bir şeyi yapacağımız veya bir şeyin doğruluğunu göstermemiz için yemin ediyoruz. Peygamber SAS Efendimiz arada yemin ederdi, sözüne kuvvet vermek için...

Kur'ân-ı Kerîm'de de yemin vardır. Birçok sûrelerin başında, meselâ:

وَالْفَجْرِ . وَلَيَالٍ عَشْرٍ (الفجر:١-٢)

(*Ve'l-fecr. Ve leyâlin aşrin*) [Fecre, tan yerinin ağarmasına ve on geceye yemin ederim ki… (Fecr, 89/1-2)

وَالْعَصْرِ (العصر:١)

(*Ve'l-asri*) [Asra yemin ederim ki…] (Asr, 103/1)

Bunlar hep yemindir yani. "Ve" ile başlayan, "vâv-ı kasem" ile başlayan yemin misalleri onlar.

Peygamber Efendimiz yemin ederdi. Kur'ân-ı Kerîm'de de yemin vardır. Nasıl yemin edermiş Peygamber Efendimiz? Ekseriyetle yemin ediş tarzı şöyleymiş:

(*Lâ, ve musarrifi'l-kulûb*) "Kalpleri döndüren Allah'a yemin olsun ki senin dediğin gibi değil, hayır, öyle değil!"

"—Kalpleri döndüren Allah'a and olsun ki, yemin olsun ki iş, senin dediğin gibi değil, öyle olmayacak, doğrusu budur'!" diye yemini o tarzda yaparmış.

Musarrifi'l-kulûb… Kalpleri değiştiren, döndüren, istikametini o tarafa, bu tarafa çeviren kim?

"—Allah!"

Kalpleri döndüren kim?

"—Allah'tır!"

Hz. Ömer'i, Peygamber SAS Efendimiz'i öldürmek niyetiyle kılıcını kuşanıp okunu alıp evden çıkartan, ondan sonra da kız kardeşinin evinde eniştesinin ağzını, burnunu kanattırıp ablasına çat pat vurup da onları dövdükten sonra insafa getirtip de ondan sonra müslüman eden kim?

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri!"

Dikildi karşısına ablası;

"—Eh! Yâ Ömer! Senin de yaptığın yeter artık! İşte işin doğrusu budur!"

dedi.

"—Getirin bakalım şu okuduğunuz Kur'ân-ı Kerîm'i!"

Getirdiler. Okudu, düşündü kaldı; okudu, düşündü kaldı. Okudu, derin derin tefekkür etti;

"—Beni Rasûlüllah'a götürün!" dedi.

Götürdüler, kapı vuruldu. O zaman müslümanlar henüz daha aleniyete çıkmış değil. Çünkü müşrikler çok eza, cefa ediyorlar, nöbetçiler var kapıda. Dediler ki:

"—Yâ Rasûlallah, Ömer gelmiş, Ömer gelmiş!"

Yani Peygamber Efendimiz'i asmaya, kesmeye niyetli, bahadır, babayiğit, boylu poslu bir insan ve düşman ve müşriklerden öyle bir kimse… Gecenin bu vaktinde o gelmiş. Dedi ki:

"—Müsaade edin, gelsin!"

Hamza RA filan yanındaydı, dediler ki;

"—Kötü niyetliyse tetik duralım, biz de ona cezasını veririz!"

Neyse, Hz. Ömer geldi müslüman oldu.

İşin sırrı nedir?

Allah kalpleri değiştiriyor. Dilediğini, bak, nasıl küfürden imana getiriyor.

İşin sırrı nedir?

Peygamber Efendimiz el açıp dua ediyordu muhterem kardeşlerim!

Diyordu ki;

"—Yâ Rabbi sen bu dini iki Ömer'den biriyle takviye eyle!"

Bu Ömer'e Allah hidayet verdi. Bu Ömer İslâm'a girdi Peygamber Efendimiz'in duası berakâtıyla…

O bakımdan, Allah-u Teàlâ Hazretleri, büyüklerinin duasını

almaya hepimizi uyanık eylesin… Anasının babasının, hocasının duası; çok önemli şeyler bunlar... Bir müslüman kardeşinin, bir fakirin fukaranın, yoksulun, âcizin duası; çok kıymetli şeyler…

Gidersin, tam ihtiyacı olduğu sırada bir yardımına yetişirsin, cân u gönülden bir; "Allah razı olsun" der, onun hürmetine kurtulursun.

Hadîs-i şerifte buyruluyor ki:[134]

إِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَتُنْصَرُونَ بِضُعَفَائِكُمْ (ت. د. حم. عن أبي الدرداء)

(*İnnemâ türzakûne ve tünsarûne bi-duafâiküm.*) "Sizin rızıklanmanız ve zafer kazanmanız zayıflarınız sebebiyledir. Siz, içinizdeki o zayıf mazlumların hürmetine nusrete, zafere ve rızka mazhar olursunuz."

"—Siz zaferi kendiniz mi kazanıyor sanıyorsunuz? Rızıkları kendiniz mi bahçeden topluyor, ağaçlardan koparıyor sanıyorsunuz? Siz içinizdeki zayıf, yoksul, bîçare güçsüzlerin hürmetine Allah tarafından o ikramlara erdiriliyorsunuz!" diyor Peygamber Efendimiz.

Onun için Allah nasib etmezse, hiçbir şey olmaz. Allah nasib ederse, her şey olur.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (يس: ٨٢)

(*İnnemâ emruhû izâ erâde şey'en en yekûle lehû kün feyekûn*) "O bir şeyin olmasını istediği zaman ol der, onun planladığı şekilde o iş öyle olur." (Yâsin, 36/82)

İsterse olmasın; olacak! Allah'ın ol dediği şey olur.

---

[134] Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.290, no:1624; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.162, no:2227; Neseî, Sünen, c.X, s.262, no:3128; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.198, no:21779; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.157, no:2641; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.345, no:6181; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.117, no:4139; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.179, no:6048; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.119, no:181; RE. 8/8.

Hz. İbrâhim için bir ateş yaktılar ki Urfa'nın kâfirleri, müşrikleri, o devrin şeyleri, Nemrud'un adamları…Öyle bir ateş yaktılar ki uzaktan yüzünü yakıyordu insanın, har har odunlar yanıyor. Yanına yanaşmak mümkün değil. Hz. İbrahim'i mancınağa bağladılar, mancınığın ipini kestiler, yaylı bir şekilde vıjjj, attılar ateşin içine…

"—Ne yapacaklar?"

Hz. İbrâhim'i cezalandıracaklar. Onların putlarına karşı geldi, putlarını kırdı; "Allah'a ibadet edin, bu putlara tapılmaz!" dedi. Doğruyu söyledi. Onlar da onu yakacaklar.

Onlar yakmak istediler, koca bir şehir ahalisi yakaladılar, bağladılar, ateşe attılar. Hepsi düşman Hz. İbrahim'e ve yakmak istediler. Allah ne istedi?

Allah-u Teàlâ Hazretleri, peygamberini onların karşısında desteksiz, yardımsız bırakmadı, onun yanmamasını murat etti.

"—E ateşin içine attılar, ne olacak şimdi?"

Allah-u Teàlâ ateşe buyurdu ki:

يَانَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلاَمًا عَلَى إِبْرَاهِيمَ (الأنبياء:٦٩)

(*Yâ nâru kûnî berden ve selâmen alâ ibrâhim*) "İbrâhim AS için soğuk ol, selâmetlik ol ey ateş!" (Enbiyâ, 21/69) dedi.

"—Yakma onu! O benim peygamberim, sevgili kulum, o benim emrimi tebliğ ediyor, yakma ateş!" dedi. Yaktı mı? Yakmadı!

Firavun öldürmek istedi Mûsa AS'ı, öldürebildi mi? O zayıfları kesmek istedi, kovaladı, kovaladı; kendisi boğuldu.

Allah-u Teàlâ Hazretleri mü'min kullarına yardım eder. Ama mü'min kullarına… Bir hadîs-i şerifte geçiyor ki;

"—Siz rahatlık, genişlik zamanında Allah'a dua edin ki Allah'ı bilin ki Allah'a kullukta kusur etmeyin ki darlık zamanınızda Allah duanızı kabul etsin."

Yoksa etmez. Sen şimdi zengindin, rahattın, keyfin tıkırındaydı, sıhhatin yerindeydi. Sana hoca diyordu ki:

"—Zekâtını ver!"

"—Boş ver…" diyordun.

"—Günah işleme!"

"—Boş ver…"

"—Yazlığa gitme!"

"—Boş ver…"

"—Açılma, saçılma!"

"—Boş ver…"

"—Faiz yeme'"

"—Boş ver…"

"—Şunu yapma, bunu yapma!"

"—Boş ver..."

Rahatlık, zenginlik, sıhhat zamanında dinlemiyordun değil mi?

"—Aaa! Bir hastalık geldi; kanser! Doktora gidelim!"

O doktora gidiyor, bu doktora gidiyor. Bunun bir çaresi yok, tıp buna bir çare bulamıyor. O zaman ne yapıyor?

"—Hadi hocalara gidelim! Hocalara gidelim dua etsin! Hocam bize dua et, bizi duadan unutma."

İyi ama sen genişlik zamanında Allah'a itaat etmedin, dua etmedin, kulluk etmedin; Allah seni cezalandırıyor şimdi! Olmaz ki!

Yapmaz ki! Ceza olduğu için o düzelmez, işte o cezayı ondan çekeceksin sen!

O bakımdan, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne genişlik, hoşluk, rahatlık zamanında kulluk duygusunu kaybetmemek lazım!

Millet kaybediyor. Nasıl kaybediyor?

Nerede bir bolluk, bereket, zenginlik varsa… Bakıyorsun Antalya'da, Adana'da adamın portakal bahçesinde dallar böyle yerlere eğilmiş. Müthiş zenginlik... Allah vermiş portakalları, mandalinaları, vaşingtonları, bilmem neleri… Toplayın, satın, şu kadar milyon kâr!

Tamam, deste deste paraları cebine alıyor, ondan sonra hadi kumarhane, meyhane, eğlence, bilmem ne…

Allah sana ikram etti, yakışır mı? Teşekkür etmen lazımdı, şükretmen lazımdı. Sen şimdi paraları cebine koydun, Allah'ın ikramından kazandığın paraları cebine koydun, günah işlemeye gidiyorsun. Yakışır mı?

Allah böyle kulları sevmez!

Genişlik zamanında;

"—Yâ Rabbi, ne büyüksün ki yere bir tanecik tohum ektim bin tane oldu..." diyecek, Allah'a şükredecek.

Bir ay çiçeği, koca tepsi gibi… Ayçiçeğinin içindeki çekirdekleri sayabilir misin? Sayamazsın!

Tepsi gibi oluyor. Bir tane tohumdan oluyor muhterem kardeşlerim… Şu kadarcık bir ayçiçeği tohumundan bir dikiyorsun, o kara topraktan Allah-u Teàlâ Hazretleri kocaman, tepsi gibi bir çiçek veriyor. Bir buğday ekiyorsun, kocaman, eğri bir başak veriyor. Bir küçük çekirdek ekiyorsun, kocaman bir ağaç oluyor, binlerce meyve veriyor. Yani Allah'ın lütfu bu kadar çok… Memleketimiz bu kadar güzel...

Irak'tan gelmiş mültecilerle konuştuk iki gün önce Ankara'da.

"—Allah her güzelliği sizin memlekete vermiş." dediler.

"—Allah her güzelliği kendi yolunda cihad eden ecdadımıza verdi." dedim.

Kendi yolunda cihad ettiği için malını, canını ortaya koyup da Allah yolunda fedaya hazır halde, buralarda ölmek için geldiğinden Allah onlara mükâfat olarak buyurdu ki:

"—Ey kullarım! Anladım ihlâsınızı, niyetinizin halisliğini, canınız da sizin olsun, malınız da sizin olsun, al bu diyarları da size mükâfat olarak verdim." dedi.

Bu diyarlar bizim hakkımız değil, biz yüzü kara kullarız. Bizim burada elma, karpuz, kavun yemeye hakkımız yok.

Neden? Biz Allah'ın âsi, mücrim kullarıyız!

Onlar memleketlerini, yuvalarını terk ettiler, kefenleri yanlarına aldılar, Allah yolunda hizmet etmeye geldiler buraya. Ölmeye geldiler;

"—Ölsem de, şehid olsam da cennete gitsem!" diye geldiler.

Allah onlara verdi buraları… Biz de onların gölgesinde, kenarında otluyoruz, istifade ediyoruz. Yoksa bize kalsa, gökten taş yağar! Yıldız taşları yağar gökten, patır patır…

Görmüyor musun günahı?

Şöyle bir gez bakalım çarşıyı, pazarı… Gez bakalım şehrin işlek caddelerini. Çık bakalım İstiklâl Caddesi'ne… Işıklı reklamların olduğu sokaklara bir gir bakalım. Kumarhaneler, meyhaneler bilmem ne eğlence haneler…

Git bakalım en manzaralı, en güzel yerlere, deniz kıyılarına... Gazinolar, şarkıcılar, türkücüler… Bir şarkıcıya bir gecede bilmem kaç milyon lira para, filanca dansöz filanca şarkıcı, türkücü, devlet adamı, şu kadar yüksek insanlar; zenginlerin gittiği filanca eğlence yeri, bakıyorsun masanın üstünde, yemeklerin arasında dansöz dans ediyor. Yemeklerin konduğu yere bacaklarını basa basa oralarda dans ediyor.

Şair Nedim de demiş ki:

Ayağın sakınarak basma aman sultânım
Dökülen mey, kırılan şîşe-i rindân olsun…

"Sultanım ayağını sakınma, dökülen şarap, kırılan rindlerin kadehi olsun... Kırılan kırılsın, dökülen dökülsün..."

O zamandan başlamış bozukluk. Ondan gitmiş devletimiz elden. Ondan gitmiş. O Nedim'in eğlencelerinden gitmiş, o Sâdâbad eğlencelerinden gitmiş. Kaplumbağaların sırtına mumları koyup da eğlence, mesire yerlerinde işlenen günahlardan, haram olduğu halde içilen içkilerden yıkıldı Osmanlı Devleti…

“—Osmanlı’yı Avusturya mı yıktı, Rus mu yıktı, Bulgar mı yıktı?”

Hayır! Osmanlı’yı İslâm ahlâkından dönmesi yıktı! Allah yıktı!

“—Neden?”

(*Musarrifu’l-kulûb*) “Her şeyi yapan Allah!” Sen ne sanıyorsun?

Allah, Hz. Ömer’e; “Müslüman ol!” dedi, ilham verdi müslüman oldu. Sen Allah’a kul olsan, neler olmaz!

O Orta Asya’ya İslâm askerleri gittiler; bizim ecdadımız, bilmem çadırlardaki şu kadar Türk, yüz bin çadır birden müslüman oldu. Harple darpla değil; yüz bin çadır ahalisi birden müslüman oldu.

Neden?

“—Kalpleri döndüren Allah da ondan!”

Bu kavmi İslâm’a hizmet için seçmiş. Ne diyor Kur’an-ı Kerim’de:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللهُ بِقَوْمٍ

يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ (المائدة: ٥٤)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû men yertedde minküm an dînihî*) [Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse, (*fesevfe ye'ti'llâhu bi-kavmin*) bilsin ki Allah onların yerine öyle bir kavim getirir ki, (*yuhibbühüm ve yuhibbûnenû*) Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler.] (Mâide, 5/54)

Öyle bir kavim ecdadımız, öyle bir kavim... Allah'ın sevdiği, onların da Allah'a âşık olduğu kimseler... Allah'ın âşıkları, Allah'ın erleri, Allah'ın mübarek kulları… Onların hürmetine...

Onun için bunun sonucu nedir? Madem ki Allah Musarrifu'l-kulûb'tur; kalpleri, gönülleri, zihniyetleri, akılları, istikametleri istediği gibi değiştirir. O zaman çare nedir?

Allah'a güzel kulluk etmektir çare… En akıllıca tedbir Allah'a güzel kulluk etmektir, gerisi hava cıvadır. Her türlü tedbiri alırsın gene rezil olursun. Aklınca güya her türlü kazanç şeylerini alırsın, gene iflas edersin. Gene mahvolursun. Allah'a kulluk etmeye bak! Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını kazanmaya çalış!

Allah-u Teàlâ hepimizi gaflet uykusundan uyarsın, rızası çizgisine getirsin, dünya ve ahiret saadetine ermemize vesile olacak bir zihniyeti bizlere bahşetsin... Yolunda daim, zikrinde kàim eylesin… Huzûr-u izzetine sevdiği, razı olduğu, yüzü ak, alnı açık kullar olarak varmayı nasib eylesin…

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

10. 09. 1989 – İskenderpaşa Camii

12. HİDAYET ALLAH'TANDIR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn, alâ külli hâlin ve fi külli hîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn.
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ أَكْثَرَ دُعَائِهِ : يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ، ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ ! فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ فَقَالَ: إِنَّهُ لَيْسَ آدَمِيٌّ إِلاَّ وَقَلْبُهُ بَيْنَ إِصْبَعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ اللهِ تَعَالَى ؛ فَمَنْ شَاءَ أَقَامَ ، وَمَنْ شَاءَ أَزَاغَ (ت. عن أم سلمة)

RE. 542/8 (*Kâne eksere duàihî: Yâ mukallibe'l-kulûb, sebbit kalbî alâ dînike! Fekîle lehû fî zâlike, fekale: İnnehû leyse âdemiyyün, illâ ve kalbühû beyne isbaayni min esàbii'llâhi; femen şâe ekàme, ve men şâe ezâğa.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve Muhterem kardeşlerim!
Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı, rızası dünyada, ahirette üzerinize olsun...
Sözlerin en doğrusu en güzeli, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kelâmıdır. Yolların en güzeli onun elçisi numune-i imtisâlimiz rehberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin yoludur. Bunun dışındaki yolların hepsi yanlıştır, bid'atler ve sahipleri cehennemdedir. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi sünnet-i

seniyye-i nebeviyeden ayırmasın... Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini şu asırda ihya eyleyip, canlandırıp, şehid sevapları kazanmayı cümlemize nasib ve müyesser eylesin...

Peygamber Efendimiz'in âdet-i seniyyeleri ve itiyatları hakkındaki rivayetleri *Râmuzü'l-Ahâdîs* isimli hadis kitabının son bölümünden okumaya devam ediyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin, bu rivayetlerin okunması ve izahına geçmeden önce Peygamber SAS Efendimiz'e ümmetliğimizin, sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın bir nişânesi olarak rûh-i pâkine âcizâne bizden bir hediye-i Kur'âniyye olsun diye ve onun mübarek âlinin ve pâk ashabının ve kıyamete kadar cümle etbâının ve ahbabının ruhlarına hediye olsun diye;

Hz. Âdem Atamız'dan Peygamber Efendimiz'e kadar yeryüzünün muhtelif yerlerinde vazife görmüş, gelmiş geçmiş cümle enbiyâ ve mürselînin ruhlarına hediye olsun diye;

Allah'ın cümle sevgili kulları evliyâullahın ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in Peygamber Efendimiz'den sonra Peygamber Efendimiz'in varisi olarak mürşidleri ve mürebbîleri olarak vazife görmüş olan ulemâ-i muhakkıkîn, meşâyih-i vâsılîn, sâdât-ı turuk-i aliyyemizin; Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyy-i Murtezâ ve sâir sahabe (*rıdvanu'llàhi teâlâ aleyhim ecmaîn*) hazerâtından, kendisinden feyz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar güzerân eylemiş olan silsilemiz mensuplarının cümlesinin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan ve yakından bu rivayetleri dinlemek, bu hadisleri öğrenmek, sevap kazanmak dileğiyle bu mescidde cem olmuş olan, teşrif etmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri Allah Allah diye diye mallarını, canlarını feda ederek fethetmiş ve bize emanet bırakmış olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin; şu içinde ibadet ettiğimiz ve hadis dersini yaptığımız camiyi yapmış olan İskender Paşa'nın ve bu camiyi zaman zaman tamir, tecdîd ve tevsî etmiş olanların ruhlarına ve onların yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Nihayet bütün mü'minîn ü mü'minât kardeşlerimizin de ruhlarına dereceleri üzere ikram olunsun, kabirleri pür-nûr olsun, ruhları mesrûr olsun, makamları âlâ olsun, Rabbimiz de bizleri

sevdiği kulların zümresine dâhil eyleyip cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin diye, bir Fâtiha üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, onların ruhlarına bağışlayalım öyle başlayalım!

....

a. En Çok Ettikleri Dua

Okuduğumuz rivayetler *Râmuzü'l-Ehâdîs*'in 542. sayfasında, 8. hadis-i şerif. Ümm-ü Seleme RA Validemiz'den, Tirmizî'nin rivayet ettiğine göre, metnini okuduğumuz rivayette Peygamber SAS Efendimiz hakkında şöyle buyruluyor:[135]

كَانَ أَكْثَرَ دُعَائِهِ : يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ، ثَبِّتْ قَلْبِي عَلٰى دِينِكَ ! فَقِيلَ لَهُ فِي ذٰلِكَ فَقَالَ: إِنَّهُ لَيسَ آدَمِيٌّ إِلاَّ وَقَلْبُهُ بَينَ إِصْبَعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ اللهِ تَعَالٰى ؛ فَمَنْ شَاءَ أَقَامَ ، وَمَنْ شَاءَ أَزَاغَ (ت. عن أم سلمة)

RE. 542/8 (*Kâne eksere duàihî: Yâ mukallibe'l-kulûb, sebbit kalbî alâ dînike! Fekîle lehû fî zâlike, fekale: İnnehû leyse âdemiyyün, illâ ve kalbühû beyne isbaayni min esàbii'llâhi; femen şâe ekàme, ve men şâe ezâğa.*)

(*Kâne eksere duàihî: Yâ mukallibe'l-kulûb, sebbit kalbî alâ dînike*) "Peygamber SAS Efendimiz'in ekseriyetle duası, "*Yâ mukallibe'l-kulûb, sebbit kalbî alâ dînike*!" demek olurdu. Böyle dua ederdi, ekseriya bu duayı yapardı."

Duanın mânası şöyle:

"—Ey kalpleri bir yandan o yana çevirip döndüren Rabbim! Benim kalbimi senin dinin yolunda, senin dinin istikametinde, senin dinine uygun olarak sabit kıl. Yanlış yollara saptırma, yanlış fikirlere düşürme, yanlış yollara sokma, benim gönlümü yolunda

---

[135] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.428, no:3444; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.315, no:26721; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.419, no:6986; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.209, no:29806; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVI, s.482; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.72, no:18018; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XL, s.263, no:43607.

sabit eyle!"

(*Fekîle lehû fî zâlike*) "Niye böyle diyorsun, bunun mânası nedir?" diye anlamak için kendisine soranlara, (*fekàle*) Peygamber Efendimiz SAS şöyle buyurdu:

(*İnnehû leyse âdemiyyün*) "Hiçbir Ademoğlu yoktur ki; Hz. Âdem'in soyundan, neslinden gelip de yeryüzünde yaşayan hiçbir insan yoktur ki, (*illâ ve kalbühû beyne isbaayni min-esàbii'llâhi*) onun kalbi, gönlü Allah'ın iki parmağı arasında olmasın. (*femen şâe ekàme*) Allah-u Teàlâ Hazretleri dilediği kimsenin kalbini doğrultur; (*ve men şâe ezâğa*) dilediği kimsenin kalbini de eğriltir saptırır."

Aziz ve Muhterem kardeşlerim!

İnsanoğlu hakikaten çok mükemmel bir yaratıktır, çok muhteşem bir varlıktır. Allah'tan gayrıya tapınan insanlara hitaben Kur'ân-ı Kerîm'de deniliyor ki:

"—Onlar bir sineğin kanadını bile yaratamazlar."

Çok olduğunu gördüğümüz için basit bir sinek diyoruz. Fakat onun kanadında bile nice ibret vardır, saniyede kaç defa pırpır yapar. Onun o inceliği ne kadar mükemmel bir inceliktir. Yakıtını nereden alır, nasıl o kadar saatlerce uçar. Bir sineğin kanadını bile yapamayan insanoğlu…

Allah, insanoğluna çok meziyetler, kabiliyetler vermiştir. Kendisinin yaratılışına baktığı zaman harika bir yaratılışı vardır. Ve bu yaratılışı bir hücreden oluşmuştur. Tıp ilminden, biyoloji ilminden biliyoruz ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri; *sübhàna'llàh, tebâreke'llàhu ahsenü'l-halikîn…* Ne muhteşem kudret, ne hikmetli, ne bilgili bir tasarruf ki, bir tek hücreden muhteşem bir varlık, bir insan meydana getiriyor. Bir çekirdekten bir ağaç, bir çiçek, bir meyve meydana getiriyor.

Fakat insan çok daha muhteşem bir varlık. Gözü bir âlem... Göz beynin devamı imiş. Yani beynin kenara doğru gelmiş, beyinle çok sıkı ilişkili bir uzvu… Dışarıyı görüyor, dışarıdan gördüklerini mercekten geçirip arkadaki sarı noktaya düşürüp, sarı noktada bir elektrik uyarısı meydana getirip beyne gönderiyor. Beyin bu elektrik uyarılarından dışarıyı anlıyor.

Ne muhteşem bir sistem! İnsanlar elektriği daha on dokuzuncu

asırda, yirminci asırda buldular. Hz. Âdem atamız zamanından beri bu böyle devam edip duruyor. İnsanın vücudu, kalbi elektrik akımlarıyla elektrik üretiyor, elektrik uyarısı üretiyor. Kalbinin süveydâ-i kalb dediğimiz, sinus punktum dediğimiz yeri kendi kendine atıyor, iki atışı arasında dinleniyor. Ömür boyu çalışıyor. Siz hiç ömür boyu çalışan, 80 yıl çalışan bir makine duydunuz mu?

Ömür boyu çalışan; 80 yıl, 100 yıl, 120 yıl çalışan makine durduğu zaman hayat bitiyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri bir et parçasına bu mükemmelliği vermiş. Bir beyin var, ilim adamları esrârını henüz anlayabilmiş değil. Neresinin ne işe yaradığını bilebilmiş değil.

Deniliyor ki şurası hafıza merkezidir; Allah-u Teàlâ Hazretleri bir ömrün bilgilerini mercimek kadar bir yerde depo ediyor.

"—Küçükken ben şuradaydım da, şuraya giderdim de, o zaman şöyle bir amca vardı da, bana şöyle demişti de..."

40 yıl, 50 yıl, 60 yıl önceden depo ettiği bilgileri, istediği zaman beyinden diline döküyor, anlatıyor.

Yâ Rabbi! Bu etin içine bunu nasıl yazdın, nasıl yerleştirdin, nasıl muhafaza ettin? Bu etin, bu kanların arasında nasıl durdu bu bilgiler, nasıl bozulmadı? Nasıl insan aradığı zaman çıkarıp getiriyor, o rafları nasıl karıştırıyor da buluyor.

Elektronik beyin mi? Elektronik beyin solda sıfır kalır. İnsanoğlunun yaptıkları yanında, başarıların yanında elektronik beynin yaptığı nedir ki?

İnsanoğlunun konuşması bir harikadır; görmesi, işitmesi, düşünmesi, hafızası, zekâsı bir harikadır ve gönlü harikalar harikasıdır. Allah, insanoğluna gönül diye emsalsiz bir varlık vermiş. Gönül dediğimiz, kalp dediğimiz muhteşem bir alet vermiş.

Muhterem kardeşlerim!

Kalp dediğimiz şey Türkçe'de iki mânaya gelir. Bir yürek;

"—Hadi evladım, git ciğerciye bir dana yüreği al."

"—Olur anneciğim."

Gidiyor şöyle kocaman bir şey alıyor, şu kadar para veriyor. Ortasını kestiriyor, zarını çıkarttırıyor, tavada pişiriyor, yiyor. Yürek, et parçası. Bir bu mânaya gelir. Bir de Türkçe'de gönül dediğimiz şey var.

"—Gönül nasıl bir şey? Yenilir mi, içilir mi, kırmızı mı, sarı mı,

beyaz mı, mavi mi? Uzun mu, kısa mı, yuvarlak mı, dört köşe mi?”

Görünmüş bir şey değil ki gönül insanın içindeki bir mânevî varlık. Kalp bir de o mânaya gelir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri insana bir gönül vermiştir. Bu ikinci mânasıyla et parçası, her şeyde var. Kuşun da, tavuğun da bir kalpçiği var. İnsanın da bir kalbi var. Öldükten sonra da bir kalbi var; orada duruyor, çalışmıyor. Fakat bir de gönül dediğimiz şey var, çok muhteşem bir varlık. Allah-u Teàlâ Hazretleri’ni bilme vasıtamız da insanın gönlüdür.

“—Allah-u Teàlâ Hazretleri’ni görebilir miyiz?”

لاَ تُدْرِكُهُ الأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الأَبْصَارَ (الأنعام:١٠٣)

(*Lâ tüdrikühü’l-ebsàr*) “Gözler ona bakmaya tâkat getiremez, ona bakamaz, onu kavrayamaz, onu algılayamaz, onu idrak edemez. (*Ve hüve yüdrikü’l-ebsàr*) O gözleri ve gözlerin faaliyetlerini dahi idrak eder. Her şeyi kuşatır, bilir, görür.” (En’am, 6/103)

Mûsâ AS, Tur dağına çıkıp da münâcaatta bulununca şevkinden, aşkından, saygısından, sevgisinden, hayranlığından, muhabbetinden, merakından dedi ki:

رَبِّ أَرِنِي أَنظُرْ إِلَيْكَ (الأعراف:١٤٣)

(*Rabbi erinî enzur ileyk*) “Yâ Rabbi! Müsaade et, cemalini göster de göreyim!” (A’raf, 7/143)

Yunus Emre’nin o mübarek köylü ifadesiyle;

İşitirem sözünü, göremezem yüzünü,
Yüzünü görmekliğe, cânım viresim gelir.

Yunus bunu, köylü diliyle böyle söylemiş. Hakikaten insan bir şeyin sesini işitir de, kendisini göremezse, meraklanır.

İşitirem sözünü, göremezem yüzünü,
Yüzünü görmekliğe, cânım viresim gelir.

Yunus’un telaffuzuyla böyle... Yani “Ah bir yüzünü görsem!” diyor. Hani “yüz görümlüğü” diyoruz ya, gelinin peçesini kaldırıyorlar, yüz görümlüğü olarak şu kadar para, bu kadar bilezik, altın takılıyor. Yunus da nükte yapıyor, edebî sanat yapıyor:

“—Yüzünü görmek için canımı vermeye razıyım.” diyor. “Bir görmeye canım feda olsun.” diyor.

Mûsâ AS, ulu’l-azm peygamberlerden, muhteşem bir peygamber. Mûsâ AS mübarek bir zât. Firavun’un karşısına çıkmış, onunla mücadele etmiş, Allah’ın emrini tutmuş dinlemiş koca peygamber… Diyor ki:

“—Yâ Rabbi! Müsaade et, cemalini göreyim!”

Sesini işitiyor, vahiy geliyor; görmeyi diliyor.

قَالَ: لَنْ تَرٰينِي ! وَلٰكِنِ انْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ ، فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ ،

فَسَوْفَ تَرَانِي (الأعراف:١٤٣)

(K*àle*) Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki: (*Len terânî*) "Yâ Mûsâ, benim cemâlimi temaşa etmeye tàkat getiremezsin! Beni görmen mümkün değil, tahammül edemezsin!"

Her şeyin bir tâkati var. Elektrik teli bile bakırdansa voltajı biraz fazla verdi mi eriyor, yanıyor. Onun için, (*lenterânî*) "Göremezsin, mümkün değil!"

(*Ve lâkini'nzur ile'l-cebeli*) "Şu karşıdaki Tur Dağı'na bak! (*Feini'stekarra mekânehû*) Eğer ben o Tur dağına cemalimle tecelli ettiğim zaman, o koca muhteşem dağ benim tecellime tahammül edebilirse, yerinde durabilirse; (*fesevfe terânî*) o zaman, sen de beni görürsün, göreceksin!" buyurdu. (A'raf, 7/143)

فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا ، وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا (الأعراف:١٤٣)

(*Felemmâ tecellâ rabbühû li'l-cebeli*) "Mûsâ AS'ın Rabbi, hepimizin, alemlerin Rabbi Allah-u Teàlâ Hazretleri Tur Dağı'na

tecellî edince, (*cealehû dekkâ*) dağ parça parça oldu. Yâni, o tecellînin şiddetine dayanamadı. (*Ve harra mûsâ saikà*) Musâ AS, o muhteşem, harika hadise karşısında bayıldı, yığıldı kaldı.” (A’raf, 7/143)

Dağların tahammül edemediği bir tecelli... Taşların çatır çatır çatladığı, parça parça parçalandığı, darmadağın dağıldığı bir muhteşem tecelli... Allah-u Teàlâ Hazretleri, insanın gönlüne tecelli eder de, gönlü o tecelliyi kaldırır.

İnsan o zevki gönlüyle idrak eder. Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin aşkından, muhabbetinden mecnun olur, dağlara düşer. Yani gönül, Allah’ı bilme vasıtası. Gözle görülmez, kulakla duyulmaz, elle tutulmaz; akıllar ve vehimler onun künhünü idrake erişemezler, yetişemezler, kısa kalırlar, eksik kalırlar fakat kulunun gönlüne tecelli eder; aşkını verir, muhabbetini verir, şevkini verir.

Kulu Rabbi uğrunda canını verir hale gelir. O irfanı elde ettiği, o zevki, o şevki kazandığı zaman, gözüne ne para görünür, ne ölüm ona mâni olur, ne kimseden korkar, çekinir, ne başka hesap yapar. Hakkı söyler, hakkı işler, Hakk’ın rızasını kazanmaya çalışır.

Bunu neyle yapıyor?

Gönül denilen Allah’ın verdiği o kabiliyetiyle, o iç varlığıyla yapıyor. Onun için insanın en kıymetli varlığı, gönlüdür.

b. Kalbin Katılaşması

Bu gönül bazen körleşir bazen karalaşır, katılaşır. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:

“—İnsan bir günah işledi mi gönlünde, kalbinde bir kara nokta meydana gelir. Bir günah daha işledi mi, bir kara nokta daha meydana gelir. Bir günah daha işlerse, bir kara nokta daha meydana gelir. Günahları çok işledi mi —alın elinize bir kâğıdı her tarafına damla damla mürekkep saçın, kâğıt kapkara olur— gönlü kapkara olur. Bununla kalmaz kaskatı, taş gibi olur. Taştan da katı olur. Böyle bir katı kalbin sahibi hakkında:

أُولٰئِكَ كَالاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ (الأعراف: ١٧٩)

(*Ülâike ke’l-en’àmi belhüm edal*) “İşte onlar hayvanlar gibidir;

hatta daha da aşağıdadırlar.” (A’raf, 7/179) buyrulmuştur.
Çünkü hayvanların da duygusu vardır, hassaslığı vardır.

Eskiden ecdadımız atı sevmiş, ata hürmet etmiş, gönül bağlamışlar. “Bu cihad aletidir.” diye at yetiştirmişler, atla senli benli olmuşlar. Bir ıslık çalar, at yanına gelir; üzüntüsünde atı üzülür, şevkinde atı şevklenir; konuştuğu zaman anlar, yelesini okşadığı zaman olduğu yerde kişner.

Okuyorsunuz, biliyorsunuz hayvanın da duygulusu vardır. Bir kedinin, bir köpeğin öyle bir vefası vardır ki keşke insanların bazısında Allah’ın yoluna o kadar vefa olsa… Bu hayvancağız “sahibim bana kemik verdi” diye kapından ayrılmıyor da bütün ömür boyu seni besleyen Allah-u Teàlâ Hazretleri’ne bir köpek kadar sadâkat gösteremeyen bir insana ne demeli.

Bütün ömür boyu gözü vermiş, aklı vermiş, güzelliği, boyu posu, endamı vermiş, zenginliği vermiş, hanım vermiş, çoluk çocuk vermiş, ev vermiş, araba vermiş, beyzâde hâlâ âsî. Yahu sen şu köpekten aşağısın.

“—Neden?”

Çünkü o köpek bir kemik uğruna dost bildiği sahibinin yanını bırakmıyor. Ölse sahibinin mezarı başında durup da gitmeyen köpekler var, atlar var. Sahibinin gömüldüğü yerde durup yemek yemeyip de ölen tarih kitaplarına geçmiş hayvanlar var.

Demek ki hayvanların da duygusu var. Ama insan müşrik oldu mu, kâfir oldu mu, münafık oldu mu, nankör oldu mu ondan da aşağı gidiyor. Ondan daha fena oluyor. Bu kalbin makbul olanı, canlı olanı, parlak olanı, nurlu olanı, kararmamış olanı…

Kalp neyle canlanır? Kalp ma’rifet suyuyla sulandığı zaman canlanır, yeşerir, çiçeklenir, güzelleşir; güller açar sümbüller açar.

“—Ma’rifet dediğimiz nedir?

İlim irfan dediğimiz şey; işte bu şeriatten, Kur’ân-ı Kerîm’den, hadîs-i şerîflerden alınan nice nice hikmetler, ibretler gönle yerleşti mi insanın gönül âlemi canlanır, güzelleşir, emsalsiz bir âlem olur.

Şeyh Sâdî anlatıyor:

“—Arkadaşlarımdan biri başını eğdi, yanımda durdu durdu sonra gözlerini açtı. Ona sordum; ‘O gezdiğin bostanlardan bize ne ikram edeceksin, ne hediye getirdin?’ dedim.” diyor.

Öyledir. Bu gönül bahçelerinin gezintisine doyum olmaz. Ne Boğaz sefasına benzer, ne deniz sefasına ne mehtap sefasına. Ama gönlü canlı, gönlü aydın, gönlü nurlu ise...

Kapkaranlık oldu mu ne göreceksin? İnsan bastığı yeri göremez. Kaskatı olduğu zaman ne olacak? Hiç bir şey olmaz.

Gönle bu hayatı kim veriyor? Allah veriyor. İnsanın gönlüne bir güzel duygu gelir, Allah bir sevgi verir anaya, evladına ömür boyu bakar. Uyumaz; yemez yedirir, giymez giydirir, canını feda etmeye razı, üstüne titrer. Bir âciz tavuk, civcivini korumak için insana saldırır. "Civcivime zarar gelmesin!" diye kendi canını feda etmeye razı olur. Allah bir sevgi verdi mi, bir güzel duygu verdi mi böyle olur.

Bir de insanın nurunu bir aldı mı, ceza olarak gönlünü öldürdü mü, gönlü katılaştı mı o gaddarın, o hainin, o zalimin de yapamayacağı kötülük olmaz. Anasını döver, babasını döver bir de nâra atar;

"—Anamı kesen ben, babamı kesen ben, var mı bana yan bakan?" diye elinde şişe, sağa sola yalpalar, her türlü günahı işler.

Ne olacak, çare ne? Her işin çaresi Allah'a kulluk etmekte, Allah'a yalvarmaktadır.

Onun için, Peygamber SAS Hazretleri bu hadîs-i şerîfinde ne güzel buyurmuş. Peygamber Efendimiz'in ekseriyetle duası şöyle olurmuş:

يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ، ثَبِّتْ قَلْبِي عَلٰى دِينِكَ!

(*Yâ mukallibe'l-kulûb, sebbit kalbî alâ dînike*) "Ey gönülleri o yana bu yana çeviren, döndüren Allah'ım! Benim kalbimi yanlış yerlere, yanlış yönlere döndürme! Senin dinin yolunda dosdoğru sabit eyle; sapasağlam dursun, eğilmesin, bükülmesin, şaşırmasın, sapıtmasın!" demek.

Adam doğru düzgün dervişlik yaparken, yaparken, aklına bir yanlış fikir geliyor; ya bir gazeteden okuyor, ya bir kötü arkadaştan alıyor. Bakıyorsun namazı bırakıyor, camiye gelmiyor, sakalı kesiyor…

Hani namaz kılardı, hani iyilikseverdi, hani sakalı vardı? Allah Allah! Buldozer mi geçti, ne oldu? Sakal yok, namaz yok... Gece teheccüde kalkardı, geçmiş ola, onlar da yok...

Ne oldu? İşte böyle bir hal geldi, böyle bir duruma düştü. Vah, yazık!

Bu neden olur?

Muhterem kardeşlerim! Ekseriyetle bir edepsizlikten dolayı, Allah tarafından bir şamar gelir de ondan olur:

"—Seni edepsiz seni! Sen misin benim verdiğim nimetin kadrini bilmeyen? Sen misin kibirlenen, ucuba düşen? Sen misin kendinde bir varlık, benlik gören? Sen misin haddini bilmeyen? Al bakalım!"

Bir cezaya uğrar, o cezadan sonra öyle olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kullarına ihtiyacı yok. Kulların Rabbine ihtiyacı var. Kulun her şeyi Allah'ındır, her şeyi Allah'tandır. Sıhhati veren Allah'tır. Sıhhatini alsa, cihanın tabipleri bir araya toplansa, o hastayı kimse iyi edemez. Aklını bir alsa, cihanın tabipleri toplansa, o mecnunu kimse iyi edemez.

"—Ne yapalım, dağ gibi adamdı ama zavallıcık fıttırdı işte, saptı gitti. Artık öldürsen öldürmeye yaramaz, yaşasa bir işe yaramaz

işte böyle çekecek.” denilir.

Her şey Allah’tan olduğundan, Efendimiz bize bunun güzel bir misalini veriyor: İnsanın;

“—Ey kalpleri oradan oraya döndüren Rabbim! Tabi kul kusursuz olmaz, hatam olabilir. Beni cezaya uğratma, kalbimi yanlış yola döndürme; ben senin kapının kuluyum, beni bu kapıdan ayırma yâ Rabbi! Kapından kovma yâ Rabbi! Beni kulluğundan ayırma yâ Rabbi!” diye iltica etmekten başka hiçbir çaresi yoktur.

En çaresiz insan, hiçbir yerde hiçbir imkânı olmayan insanın ne yapması lâzım? Allah’a iltica etmesi lâzım!

Çaresizin çâresâzı, çare bulucusu Allah’tır. İnsan darda kalsa; yardımsız, yapayalnız kalsa, bir Allah’a iltica etse bir “Yâ Allah!” dese, “Yâ Rabbe’l-àlemîn!” dese, bir nida etse, bir yalvarsa Allah-u Teàlâ Hazretleri imdadına yetişir, Hızır AS’ı gönderir, Cebrâil AS’ı gönderir.

Sàlihlerden bir kimse yolda gidiyormuş, harâmî yolunu çevirmiş:

“—Seni öldüreceğim!” demiş.

“—Öldürmemen lazım! Ben sana ne yaptım ki?”

“—Olsun öldüreceğim; atını, eyerini, elbiseni, keseni, paranı pulunu alacağım, seni soyacağım!” demiş.

Etrafta kimse yok.

“—İnsafın var mı, müsaade eder misin, iki rekât namaz kılayım da, sonra ne yapacaksan yap!” demiş harâmîye…

Harâmî izin vermiş. O da iki rekât namaz kılmış, Rabbine bir iltica etmiş:

“—Yâ Rabbi! Meded eyle, imdad eyle, yetiş!” diye dua etmiş.

Adam kılıcı kaldırmış, vuracak;

“—Dur!” diye bir ses gelmiş gökten...

Şöyle etrafına bir bakınmış, kimse yok. Ondan sonra tekrar kılıcı kaldırmış, işini bitirecek;

“—Dokunma ona!” diye tekrar bir ses gelmiş.

Vadinin ortasında, kayalıkların arasında, kimse yok.

“—Allah Allah! Kim bu?” diye etrafına bakınmış.

Üçüncüde iyice bakındığı halde kimseyi göremeyince, tekrar kılıcını kaldırmış, tam vuracakken, karşıdan bir beyaz atlı belirmiş,

bir hamle etmiş, bir mızrak, bir ok; o zalimi devirmiş. Ötekisi ölmeyi beklerken, kurtulmuş. Öldürmek isteyen ölüyor; ölmeyi bekleyen, Allah'a iltica eden kurtuluyor.

Demiş ki:

"—Yâ Mübarek! Sen kimsin? Hiç kimsenin olmadığı şu kayalık vadide, harâmînin karşısında zebun iken; boynumu bükmüş ölümü beklerken, geldin bana yetiştin."

"—Sen Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne öyle bir dua ettin, öyle bir iltica ettin ki, Allah CC beni gönderdi. Ben Cebrail'im! İlk seslendiğimde, yedi kat gökten seslendim. İkincide, birinci semaya, dünyaya geldim. Üçüncüde hamle yaptım!" diyor.

Muhterem kardeşlerim! İnsan Allah'a iltica etmesini bilse nelere mazhar olur, neler görür.

Arifin birisi, ezan okuyan bir insanın yanından geçiyormuş. Adam yüksek bir yere çıkmış, ezan okuyor. Sözler güzel ama, ses adamın kalbinden gelmiyor. Ruh yok, heyecan yok; aşk, şevk, iman kuvveti yok. İrfan gözüyle görmüş ki, hâli hoş değil...

"—Böyle ezan mı okunur?" demiş.

O da edepsiz, tabii kalbi nursuz olduğu için:

"—Beğenmedin mi? Gel de sen oku o zaman." demiş.

Ukalâlık ediyor.

"—Pekiyi..." demiş, çıkmış kayanın üstüne, elini kulağına koymuş, bir "*Allàhu ekber*!" demiş, kaya ortasından ikiye ayrılmış.

Olur mu, olur. Ben inanıyorum, inandığım için söylüyorum. Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeye kàdir... Çünkü, her şeyi O yapıyor.

c. İnsanoğlu Çok Zàlimdir

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emrinden dağlar çatır çatır çatlar da, işte bu insanoğlu yola gelmez. Bu yamuk insanoğlu yola gelmez!

Neden?

إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولاً (الأحزاب:٧٢)

(*İnnehû kâne zalûmen cehûlâ*) "Bu insanoğlu çok zàlimdir, çok

cahildir.” (Ahzâb, 33/72)

Bildiğin gibi değil, çok zàlimdir! Sen etrafındaki müslümanları görüyorsun; karıncayı bile ezmiyorlar, birbirlerine hediyeler veriyorlar, selâm veriyorlar, musafaha ediyorlar, sarılıyorlar. Kardeşliğini görüyorsun da, sen bu insanların zalimliğini bilmiyorsun.

Git bir Bulgaristan'a, Allah saklasın; git bir Rusya'ya, git bakalım bir Amerika'ya. Afrika'ya bak! Vietnam'daki savaşların yıl dönümleri münasebetleriyle bir resimler gösterdiler, şaşırırsınız. Kafataslarını yığmışlar. Bir zaman o kafataslarının her birisi birer insandı. Kıtır kıtır kesmişler; öbür taraflarını atmışlar, kafaları koleksiyon için oraya dizmişler. Yüzlerce, binlerce kafa...

Zâlim bu insanoğlu, zâlim! Hem de çok zâlim…

Âyet-i kerîme “zâlim” demiyor da, (*innehû kâne zalûmen cehûlâ*) diyor. “*Zalûm*” ne demek? “Çok zâlim, şiddetli müthiş zâlim.” demek. *Zàlim*, düz bir zulümkâr demek ama; *zalûm*, “Zulmü haddi hesaba gelmez, bu işi meslek edinmiş, mübalağalı bir şekilde zàlim.” demek.

Cehûl da, “hadsiz hesapsız, son derecede cahil” demek.

İnsanoğlu çok cahildir, o cahilliğinden dolayı da çok zalimdir. Zàlim, yaptığı zulmün dünyada, âhirette başına ne belâlar getireceğini bilmez.

Zâlim yine bir zulme giriftar olur.
Âhir elbette olur, ev yıkanın hânesi vîrân.

“Sen o ev yıkanların hâneleri mâmur kalacak sanma. Bir zaman gelir onların da hâneleri vîrâne olur.”

Zalim dünyada da çeker, âhirette de çeker. *Zalûmen cehûlâ*, çok zalim ve çok cahil olduğundan, bu zulmün başına ne felaketler getireceğini düşünmez, yapar. Zulmeder; ondan sonra dünyada da, âhirette de kendisine o zulüm gelir.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[136]

---

[136] Müslim, *Sahih*, c.XII, s.456, no:4675; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.424, no:10832; *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.170, no:483; Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII,

إِتَّقُوا الظُّلْمَ ، فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ القِيَامَةِ (حم. طب.

هب. عن ابن عمر)

(*İtteku'z-zulm, feinne'z-zulme zulümâtün yevme'l-kıyâmeti*) "Zulümden sakının! Çünkü kıyamet gününde bu zulümler, kapkaranlık olacak. Karanlıklar olarak o zalimin üstüne çökecek." buyrulmuştur.

Hiç nuru olmayacak, orada karanlıklar içinde ne yapacağını şaşıracak.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi yaşayan bir kalbin sahibi etsin. Yeşermiş, bağlar bostanlar olmuş, çiçekler açmış, hoş kokularla dolu, emsalsiz manzaralı bir gönül âlemimiz olsun... Canlı, tatlı, sevimli, engin, geniş, hoş, mârifetle, irfanla, ilimle, sevgiyle saygıyla dolu bir gönlümüz olsun.,,, Rabbimiz bizim kalbimizi taş etmesin.

Kardeşlerim Yunus Emre'nin şiirini, ilâhisini okuyorlar:

Derviş bağrı taş gerek,
Gözü dolu yaş gerek.

Diyorum ki:
"—Dervişin bağrı hiç taş olur mu?"

Derviş bağrı baş gerek.

"—Baş omuzundan yukarıda olur. Dervişin bağrı baş olur mu hocam?"

Oradaki *baş*, senin bildiğin kafa mânasına, kelle mânasına değil. Eski Türkçe'de baş, yara demek.

"—Senin başına bir merhem vurayım." demek, "Senin yarana bir merhem süreyim." demektir.

---

s.256, no:8561; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.VI, s.93, no:11281; Cabir ibn-i Abdullah RA'dan.

Bezzar, *Müsned*, c.II, s.438, no:8481; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.499, no:7598; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.313, no:487.

Gözü yâşı hakkı içün àşıkların,
Bağrı bâşı hakkı için sàdıkların

"Sana àşık kullarının gözü yaşı hakkı için, gözyaşları hürmetine yâ Rabbi! Àşıkların gönül yarası hürmetine yâ Rabbi! Aşkla, hasretle, ayrılıkla kanayan gönüller hürmetine." demek istiyor.

Baş, yara demek. Dervişin gönlü duygulu olacak, yaralı olacak.

"—Neden yaralı hocam, sağlam olsa daha iyi değil mi?"

Bu yara başka yara. Bu hastalık başka hastalık, Bu dert başka dert. Diyor ki Fuzûlî:

Aşk derdiyle hoşem, el çek ilâcımdan tabîb,
Kılma dermân kim helâkim zehr-i dermânımdadır.

"Doktor sen şöyle kenarda dur, benim derdim senin bildiğin dertlerden değil. Ben bu dertten memnunum. Sakın beni tedavi etmeye kalkma! Ben bu dertten uzaklaşırsam, bu dert benden giderse ben adam olmaktan çıkarım. Benim derdim Allah sevgisi, aşkullah muhabbetullah... Benim hasretliğim o, benim kan ağladığım o... Ne zaman kavuşacağım? Acaba hata mı ettim, acaba rızasına uygun yaşıyor muyum? Acaba bir kusurum var mı?"

İşitirem sözünü,
Göremezem yüzünü…

Derdi o…

"—Zikrediyorum zikrediyorum, tecelliler var ama acaba Rabbimin huzuruna razı olduğu kul olarak varabilecek miyim?"

Rabbim bana hitap mı edecek, itab mı edecek? "Ey kulum! Bunca şeyleri okudun da niye benim şu işimi yapmadın, niye benim şu kulumun imdadına koşmadın, niye paranı benim uğruma feda etmedin, niye canını vermedin?" derse.

Şairin dediği gibi;

Ben buyurdum, buyruğumu tutmadın;
Derse Mevlâm ben ne cevap vereyim?

Onun derdi başka dert… Dünya dertlerinden değil; parası vardır veya yoktur, karnı toktur veya açtır aldırmaz.

Hoştur bana senden gelen,
Ya goncagül yahut diken;
Ya hil'at ü yahut kefen;
Lütfun da hoş, kahrın da hoş!

Her şeye razı, bir tek Rabbine âsî gelmeye razı değil.

Nefsinden hoşnut değil.

"—Ey nefsim! Nedir bu senin elinden çektiğim? Sen benim ayağımı bağlıyorsun, yoldan çıkarıyorsun, yanlış işler yaptırıyorsun. Rabbimin huzurunda beni mahcup duruma düşürüyorsun. Mahşer halkına rezil mi olayım?" der.

Onun derdi başka türlüdür.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi bu güzel duygulara sahip eylesin. Hassas, içli, duygulu, sevimli, sevgili, gayretli, hikmetli gönüllere sahip eylesin de hak yoldan, sırât-ı müstakîmden başka yere

kaydırmasın…

Pek çok insan var. Hangisine sorsan aklı, tahsili, bilgisi, makamı mevkii var. Herkes doğru bildiğini, en uygun bildiğini, en kârlı gördüğünü yapıyor ama yaptığı kâr değil ki.

Plajda, sürdüğü o sefa kendisine kâr mı getirecek? O içtiği içki ona neşe mi verecek? O işlediği günah ona hayır mı olacak? Burada bunları yapıyor ama sonunda burnundan fitil fitil gelecek, farkında değil.

Onun için büyüklerimiz dua etmişler:

اَللَّهُمَّ خَلِّني عَنِ الاشْتغَالِ بالملاء
وَأَرِنى حقَائق الاَشْيَآءَ كمَا هِىَ

(*Allàhümme hallinî ani'l-iştigâli bi'l-melâi*) "Yâ Rabbi! Boş şeylerle uğraşmaktan beni kurtar… (*Ve erinî hakàika'l-eşyâi kemâ hiye*) Eşyanın gerçek yüzünü, etrafımdaki olayların mahiyetini, hayatı ölümü, olayların iç yüzünü kavrayayım da yanlış bir yol tutturmayayım."

Adam yaşamış yaşamış, ömrü sona ermiş;

"—Tüh ya, boşa geçirdik, yanlış yolda geçirdik. Keşke böyle yapmasaymışız, şöyle yapsaymışız." diyor ama ömür bitmiş oluyor.

Onun için, Rabbimiz bize asıl büyük ilâhî gerçekleri göstersin, onlara uymayı nasib eylesin… Yanlış yolları yol sanıp da ana yoldan saptırmasın… Çürük dalları dal diye tutturup da elimizde bıraktırmasın…

Demek ki her insanoğlunun gönlü Rabbimizin kudreti elindedir; oraya çevirir, buraya çevirir, nasıl dilerse öyle yapar. Dilerse saptırır, dilerse doğrultur.

O zaman ne yapacağız? Boyun büküp Allah'a yalvaracağız.

Can ü gönülden seversen,
Yalvar kul, Allah'a yalvar;
Maksuda ermek dilersen,
Yalvar kul, Allah'a yalvar!

Başka çare yok...

Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'inde vaad ediyor:

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ (المؤمن: ٦٠)

(*Ve kàle rabbükümü'd'ùnî estecib leküm.*) "Bana dua edin, ben sizin duanızı karşılıksız koymam! İstediğinizi veya istediğinizden âlâsını, daha çok sevaplısını veririm." (Mü'min, 40/60) buyuruyor.

"—Vaad edip de yapmaz olur mu?"

Olmaz! Rabbimiz vaad ettiğini yapar. "Dua edin, duanızı kabul ederim!" dediyse, ya istediğini verecek, ya istediğinden âlâsını verecek, ya da istediğinden daha çok sevaplısını verecek.

Onun için ne yapmamız lâzım? Yalvarmayı öğrenmemiz lâzım! Allah-u Teàlâ Hazretleri'yle sırdaş gibi fısır fısır, sessiz sessiz münâcaatı, niyazı, konuşmayı öğrenmemiz lâzım! İnsanlar gidip de yalnız kaldığımız zaman, hakiki dost ve asıl sevilecek olan Rabbimizi bilip de, onunla konuşabilecek kadar sohbetin âdâbını öğrenmiş olmak lâzım!

Adam yalnız kalmaktan bucak bucak kaçıyor, korkuyor. Yahu kâinâtı yaratan, kâinâtın sahibi Rabbin sana bu ikramları, ihsanları her gün gönderen o zât-ı şerîfi tanımak istemez misin? Korkuyor. Tesbih çekmekten korkuyor, namaz kılmaktan korkuyor, ibadet etmekten korkuyor, gece kalkıp teheccüd namazı kılmaktan korkuyor, hacca gitmekten korkuyor.

"—Hocam, müsaade et ben şimdi hacca gitmeyeyim."

Ne zaman gideceksin?

"—Şimdi kendime güvenemiyorum, belki daha günah işlerim. Şimdi gitmeyeyim, yaşlanınca gideyim."

"—Şimdiden günahları işleyeyim." demek bu, akıl kârı mı?

"—Buyur zemzem suyu iç." diyorsun;

"—İçmeyeyim hocam." diyor, korkuyor.

Neden?

"—Bunun arkasından yine sigara içerim, yine şöyle yaparım, yine böyle yaparım." diyor.

Mübarek! Ne biçim aklın var? Ne biçim insansın? Ne biçim yiğitsin? Ne biçim erkeksin? Adam değil misin? Bir söz ver, bir

merdâne karar ver, ondan sonra yürü git!

Ama işte Allah nasib etmeyince olmuyor. Demek ki iş dönüp dönüp Allah'a yalvarmaya geliyor, Allah'a kul olmasını bilmeye geliyor. Çok kimse de bunu bilmiyor. Yalnız kalınca ne yapacağını şaşırıyor millet, kahveye kapağı zor atıyor.

"—Burada daha güzel sohbet var, kahveye niye gidiyorsun?"

Kahvede tavla gürültüsü, domino sesi, sigara dumanı arasında o vakti geçirmekten memnun da seccadesinde Rabbi ile münâcaat etmekten, dua etmekten, tesbih çekmekten, bir arada olmaktan gafil…

Peygamber SAS bize Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sözünü bildiriyor:[137]

أَنَا جَلِيسُ مَنْ ذَكَرَنِي.

(*Ene celîsü men zekerenî.*) "Hangi kul beni zikrederse, ben onun oturduğu yerde, onun meclisinde olurum."

Celîs "aynı mecliste beraber oturduğu kimse" demek. Sen seccadene oturuyorsun, *Allah* diyorsun, Lâ ilâhe illa'llâh diyorsun, Rabbin de senin yanında hâzır ve nâzır, O da senin zikrinden memnun, o da seni seviyor, seni zikrediyor.

Bu beraberlik, bu sohbet kaçırılır mı?

Allah zevk versin, zevk-i selîm versin; güzeli görüp güzeli anlayıp güzeli icra etmeyi nasib eylesin…

Kaçırılmaz ama kalbinin uyanık olması lazım. Hani;

"—Bu çocuk çok uyanık mâşaallah! Gözleri fıldır fıldır dönüyor, *ve'l-fecri* okuyor, leb demeden leblebiyi anlıyor, yapıyor." deriz.

Kalbi uyanık olursa anlar, yapar, ilerler; gelir geçer, uçar gider ama kalbi uyanık olmadı mı anlamaz. Hani bazıları lafı anlamadığı gibi;

"—Efendim, ne dedin, bir daha söyle, biraz daha bağır." der ya bunun gibi.

Allah anlatsın, Allah duyursun, Allah hissettirsin, Allah o zevklere erdirsin, o sohbetleri yaşatsın, has kul olmayı cümlenize cümlemize nasib eylesin... Şeytana uydurmasın, nefse uydurmasın,

---

[137] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I s.451, no:680; Kâ'bü'l-Ahbar'dan.

gaflete düşürmesin, karanlıklarda, zulümâtta bırakmasın, cümlemizi nuruna kavuştursun…

d. Arafe Günü Yaptığı Dua

Abdullah ibn-i Amr ibn-i el-Âs RA'dan Ahmed ibn-i Hanbel Rh.A şöyle rivayet etmiş:[138]

كَانَ أَكْثَرَ دُعَائِهِ يَوْمَ عَرَفَةَ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الحَمْدُ، بِيَدِهِ الخَيْرِ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

(حم. عن ابن عمرو)

RE. 542/9 (*Kâne ekserü duàihî yevme arafete: Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerike leh, lehü'l-mülkü, ve lehü'l-hamdü, bi-yedihi'l-hayri, ve hüve alâ külli şey'in kadîr.*)

Peygamber SAS Hazretleri'nin umumiyetle Arafe günü, Arafat'ta yaptığı dua şu olurdu:

لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الحَمْدُ، بِيَدِهِ الْخَيْرِ، وَهُوَ عَلَى كلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

(*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerike leh, lehü'l-mülkü, ve lehü'l-hamdü, bi-yedihi'l-hayri, ve hüve alâ külli şey'in kadîr.*)

Herhalde aşağı yukarı hepinizin ezberindedir. Ekseriye böyle dua ederdi.

"—Ne zaman?"

Arafe Günü'nde…

---

[138] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.104; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.92, no:18113; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.198, no:6823.

“—Arafe Günü ne demek?”

Hacıların Arafat’a çıktığı, Kurban Bayramı’nın bir gün öncesine “Arafe Günü” derler. “Arefe Günü’nde duası ekseriya böyle olurdu. Çoklukla bu duayla meşgul olurdu.” mânasına da gelir.

Peygamber SAS Hazretleri Arafat’a çıkmıştır ama, bir defa haccını biliyoruz. Arafat’ta böyle dua ettiğini öğrenmiş oluyoruz. İnsan Hicaz’da olmasa hac yapıyor olmasa, Arafat’ta olmasa, kendi memleketinde olsa bile, Kurban Bayramının arafesi mübarek bir zamandır. O vakitte oruç tutmanın sevabı çoktur.

Arafat’ta tutmak mekruhtur. Çünkü orası çok sıcak olur ve Arafat’taki vazifeler yüklü vazifelerdir. Mina’dan kalkıp oraya kadar yürüyecek. Orada da akşama kadar ibadet edecek. Akşam namazından sonra Müzdelife’ye dönecek olduğu için oruç tutmak mekruh…

“—Hocam ben kuvvetliyim, tutarım.”

Hayır, mekruh… Kuvvetten düşersin ibadeti zevkle, şevkle yapamazsın. Ama Hicaz’da olmayan insanın o günde oruç tutması çok sevaptır. O gün çok kıymetli, çok sevaplı bir gündür. Allah’ın

kullarına rahmetini saçtığı, ikramlar yaptığı bir gündür. Peygamber Efendimiz ekseriya böyle dua ederdi.

e. Şirkin Yanlışlığı

Peygamber Efendimiz SAS'in başka bir hadîs-i şerîfini daha biliyoruz. İmam Nevevî'nin *Riyâzu's-Salihîn*'inde yazdığı bir hadîs-i şerîf:[139]

مَنْ قَالَ: لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ المُلْكُ وَلَهُ الحَمْدُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، فِي يَوْمٍ مِئَةَ مَرَّةٍ، كَانَتْ لَهُ عَدْلَ عَشْرِ
رِقَابٍ، وَكُتِبَتْ لَهُ مِئَةُ حَسَنَةٍ، وَمُحِيَتْ عَنْهُ مِئَةُ سَيِّئَةٍ، وَكَانَتْ لَهُ
حِرْزاً مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمْسِيَ، وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلَ
مِمَّا جَاءَ بِهِ، إِلاَّ رَجُلٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْهُ

"Bir kimse günde yüz defa, (*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerike leh lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr*) dese —-bi-yedihi'l-hayr kısmı hariç ötekilerin hepsini dese— on köle âzat etmiş gibi sevap alır."

On tane köle… Köle kaça alınır, kaça satılır? Bu devrin insanına köleliği nasıl anlatabiliriz?

Diyelim ki on tane güzel araba alıyorsun; onu tasadduk ediyorsun, sevap kazanıyorsun. Bir araba 25 bin olsa on tanesi 250 bin olur. İnsanın kıymeti arabayla da ölçülmez ama bu devirde insan satın almak veya esirlik, kölelik durumu olmadığı için böyle bir misalle anlatıyoruz, az buz bir şey değil.

"10 köle âzat etmiş gibi sevap alır." bir… "100 günahı silinir." iki… "Kendisine 100 hasene verilir." üç…

---

139 Beyhakî, *Deavâtü'l-Kebîr*, c.I, s.91, no:119; Neveî, *Riyâzu's-Sàlihîn*, c.II, s.128; Ebû Hüreyre RA'dan.

Medine'ye gidenler Şark tarafına doğru baktılar mı uzun, yüksek, sevimli, muhteşem bir dağ görürler. O dağa "Uhud dağı" denilir çünkü ovanın ortasında, etrafında başka dağ yoktur. Uzunlamasına, ihtişamla uzanmıştır.

"—Uhud dağını biz severiz, o dağ da bizi sever." diyor Peygamber Efendimiz.

Onun için hakikaten baktığı zaman insan bir sevgi duyuyor, gözüne tatlı geliyor.

"—Uhud dağını niye söylüyorum?"

İnsanın bir hasenesi öyle Uhud dağı gibi kıymetli, büyük bir sevaptır.

"100 sevap veriliyor, 100 günahı siliniyor, 10 tane köle âzat etmiş gibi kendisine sevap veriliyor, bir de bunu söylediği gün akşama kadar şeytandan korunmasına vesile oluyor. Şeytan sokulamıyor.

Neden?

"—Bu mübarek böyle söyledi." Diye.

Şeytan yanına sokulamıyor, vesvese veremiyor, günaha sokamıyor, yanlış iş yaptıramıyor.

O bakımdan bu sözler çok kıymetli sözlerdir. Kıymetli olduğundan duaların makbul olduğu en mübarek günde de, en mübarek mahal olan Arafat'ta da Peygamber SAS Efendimiz ekseriya bu sözleri söyleyerek dua edermiş.

Mânası nedir?

(*Lâ ilâhe illa'llah*) "Allah'tan gayrı ilâh yok." demek.

İlâh ne demek? Kendisine ibadet edilen varlık demek.

Allah'tan gayrı kendisine ibadete layık hiçbir varlık yoktur. İnsanlar şaşkınlıklarından, sapıklıklarından kimisi aya tapmış, kimisi güneşe tapmış, kimisi yıldıza tapmış, kimisi dağa tapmış; kimisi bugün hâlâ tapıyor.

Japonlarca Hiroşima dağı kutsalmış, başına çalınsın senin. Bilmem imparatorları güneşin oğluymuş. Güneşin oğlu dediğin o imparatorun, güneşin yanına 100 kilometre daha yaklaşsa çatır çatır yanar da buhar olur. Nereden güneşin oğlu oluyor? Hiç mi aklın yok? Hiç mi ilim irfan sahibi değilsin? Hiç mi mürekkep yalamadın? Güneşin harareti hakkında hiç mi fikrin yok? Güneşin oğluymuş!

Kimisi öküze tapıyor. O bizim boynuzlu, sapana sürdüğümüz, biraz canımız istediği zaman kestiğimiz; etini Kayserililerin pastırma yaptıkları, üstüne çemen sürdükleri, ince ince doğrayıp da yumurtayla pişirdikleri, kahvaltı ettikleri şeye, möö diye bağıran hayvana tapınıyor.

Eski Mısırlılar da tapınmış. Ne görmüşlerse bu hayvanda? Şeytan nasıl yapmışsa, eski Mısırlıların da ilâhlarından, putlarından birisi öküz...

Bugünkü Hintliler de öküze tapıyorlar; Hindistan'da yaşayan müslüman kardeşlerimizle, "Bizim putumuza, bizim ilâhımıza dokunuyorlar!" diye, kavga gürültü kıyamet koparıyorlar.

Allah insanı şaşırtmasın... Yahu bu öküz hakikaten böyle meziyetli bir şey olsaydı, dünyanın her tarafında en hor işlerde kullanılmazdı. Zavallı hayvan, yanından bir tren geçse tren Pendik'e vardığı zaman yerinden kıpırdıyor; bu kadar ağır bir hayvan… Sürati, intikali bu kadar ağır... İnsanoğlu bunun nesini beğenir, ne sanır ki buna tapar?

Muhterem kardeşlerim!

Bizim memleketimizde de iyi çalışmamışız, vebalimiz çok. Memleketimizde Yezidîler diye bir zümre insan var, şeytana tapıyorlar. Şeytana; kuyruklu, boynuzlu, kıllı bacaklı şeytana tapıyor. Allah bu insanoğlunu şaşırtmasın. İnsanın aklı var ama bir kaşığın içi kadar. Aklı bazen böyle şeyler yaptırıyor.

(*Lâ ilâhe illa'llàh*) "Allah'tan gayrı tapınılacak hiçbir ilâh yoktur. Ancak Allah'a tapılır."

İfadenin şekli nasıl:

(*Lâ ilâhe*) "Hiçbir ilâh yoktur." Hepsini kesip atıyor, doğruyor. Bir anda silip süpürüyor, yuvarlayıp atıyor. (*İlla'llàh*) "Ancak Allah vardır."

İfade tarzı böyle. "Hiçbir ilâh yoktur, ancak Allah vardır."

Söyleyiş tarzı böyle. (*Lâ ilâhe*) Bir kılıç gibi hepsini kesip doğrayıp atıyor. (*İlla'llàh*) Ancak Allah'ın varlığı kalıyor ortada... Her şey yıkılıp gidiyor. Mü'min, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin varlığını kabul ediyor.

Bu söz öyle kıymetli bir sözdür ki, insanlar işte bu sözle cennete giriyor. Bu hâlis muhlis inançla, kim, "Allah'tan gayrı tapınılacak bir varlık yoktur; ancak Allah'a ibadet edilebilir, ancak odur bizim Rabbimiz, mâbudumuz, hâlikımız, râzıkımız, kâinâtın sahibi, mutasarrıfı, bizim yaratanımız, yaşatanımız, öldüğümüz zaman huzuruna varacağımız." derse, bu inanca sahip olursa, bununla ebedî saadeti kazanıyor.

Ebedî saadetin anahtarı: *Lâ ilâhe illa'llàh*... Bununla yeryüzündeki bütün bâtıl fikirlerin hepsini silmiş oluyoruz.

Kızılderililer, vadilerin ulu ruhuna tapınırlarmış! Eskimolar beyaz ayıya tapınırlarmış! Hintliler kara öküze tapınırlarmış! Afrika kabileleri toteme tapınırlarmış. Japonlar güneşe tapınırlarmış.

Hıristiyanlar bir beşer olan, beyaz kırmızı yüzlü, tomurcuk tomurcuk terler döken mübarek Hz. İsa peygambere tapınır; hâşâ sümme hâşâ! İnsanoğulları, Allah'ın peygamberini ne kadar saçma bir şekilde telakki ediyorlar. Biz onların hepsinin üstüne bir çizgi, bir sünger çekiyoruz:

"—Bunların hepsi yanlıştır; doğru olan, Allah'a ibadet

etmektir.” diyoruz.

Çok önemli bir söz! Bizi bütün dünyadaki, kâinattaki öteki insanlardan ayıran, bizi yükselten, yücelten, bizi cennetlik eden, bizi Allah indinde sevgili kul eden bu söz...

اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا (البقرة:٢٥٧)

(*Allàhu veliyyü'llezîne âmenû*) “Allah, iman edenlerin dostudur.” (Bakara, 2/256)

Muhterem kardeşlerim!

Yüzü ne kadar kara olursa olsun, ne kadar kusurlu olursa olsun, ne kadar eksikli olursa olsun, ne kadar suçlu da olursa olsun Allah bütün mü'minlerin dostudur. Allah bütün mü'minleri cennete sokacak:[140]

---

[140] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.411, no:19704; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VIII, s.$)&, no:3372; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.392, no:169; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.60, no:444; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.172; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.VI, s.497, no:1933; Ebû Zerr-i Gıfârî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.205, no:2932: Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.214, no:2113; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VIII, s.493, no:3369; Ukaylî, *Duafâ*, c.VII, s.447, no:1773; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, no:448; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.49, no:82; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.9, no:3899, 3941; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.140, no:1166; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.238, no:778; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.91, no:6222; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.10, s.397; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.304, no:2131; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.21, no:1619; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.364, no:151; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.279, no:7638; Ebû Talha el-Ensàrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.48, no:6348; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.328, no:2124; Seleme ibn-i Nuaym el-Eşcaî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.197, no:5074; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.56, no:1235; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.313, no:790; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.46, no:2426; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.I, s.354, no:207; İbn-i Abdilber, *el-İstîàb*, c.I, s.541; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VIII, s.65, no:2174; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXVI, s.290, no:8597; Ebû Şeybe el-Hudrî RA'dan.

مَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، دَخَلَ الْجَنَّةَ (حم . عن أبي موسى ؛
حب. ط. حل. عن أبي ذر ؛ طس. عن أبي الدرداء ؛ طب.
ع. خط. عن معاذ ؛ طس. ع. حل. عن أبي هريرة)

(*Men kàle lâ ilâhe illa'llàh, dehale'l-cenneh*) "Kim *Lâ ilâhe illa'llàh* derse, cennete girecektir." buyrulmuştur.

Mü'minlerin hepsi cennete girecek. Çok kıymetli, çok önemli bir söz... Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi bu imandan, bu bağlılıktan, bu duygudan, bu sağlam görüşten, bu bilimsel sonuçtan ayırmasın...

(*Vahdehû*) "O bir tektir, yegânedir, eşsizdir. (*Lâ şerîke leh*) Onun şerîki, nazîri, ortağı yoktur."

Allah-u Teàlâ Hazretleri tarih boyunca peygamber göndermiş. Hepsi gelmişler:

"—Biz Allah'ın peygamberiyiz. Allah'a inanın, Allah'tan gayrıya tapınmayın!" diye tebliğ etmişler.

Bu kavganın mâzisi çok eski; ta Sümerliler zamanında, ta Mezopotamya sitelerinde geçer. Hz. İbrahim'in mâcerâsını biliyorsunuz:

"—Bu putlara tapmayın! Bunları yaratan Allah'a tapın!" diye orada mücadele vermiş de, kendisini ateşe atmaya, öldürmeye çalışmışlar.

Mûsâ AS'ın Firavun'la mücadelesi... Firavun:

"—Ben sizin Rabbinizim, bana tapınacaksınız." diyor. Firavun, o koca piramitleri yaptıran vicdansız, "Bana tapınacaksınız." diyor.

"—Sen nesin ya? Sen adam olsaydın ölmezdin. Sen de ölüp gittikten sonra ne işe yararsın, sen nesin ki?

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.9, no:3899; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.191, no:445; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.63, no:6455; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.436; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.83; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.61, no:208, 1425, 1779; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.172, no:23234, 23242-23145, 41734.

“—Sen kendinden bile ölümü uzaklaştıramadıktan sonra neyin var?” diyememiş Mısırlılar ama, Mûsa AS çıkmış, hakikati söylemiş.

İbrâhim AS çıkmış, Nuh AS çıkmış, öteki peygamberler gelmiş, her birisi; “Şu putları bırakın, tapınmayın!” demişler, gece gündüz nasihat etmişler, anlatmışlar, anlatmışlar; dinleyen dinlemiş, kurtulmuş. Gemiye binen tufanda boğulmaktan kurtulmuş, inanmayan helâk olmuş. Tarih boyunca helâk olmuşlardır.

Âd kavmi, Semûd kavmi, Firavun’un kavmi, öteki putperest kavimler hepsi hem dünyada, hem âhirette helâk olmuşlardır.

Peygamberler gelip, ta eskiden beri bildirdiği için Allah’ı biliyorlar. Fakat şeytan, bu sefer de onları başka türlü aldatıyor:

“—Tamam, Allah en büyük olarak var da, bir de şu var, bir de bu var...” diyor.

Yunanlılar’ı biliyorsunuz, birçok puta tapıyorlar, bir sürü tanrıları var. Heykeller yapmışlar; aşk tanrısı Venüs, şarap tanrısı Baküs, hepsinin başında karmaşık sakallı Zeus... Böyle saçma sapan şeylere, bir sürü puta tapıyorlar. Bâbilliler öyle, hristiyanlar teslis akidesine kàil olmuşlar.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللهِ (التوبة: ٣٠)

(*Ve kàleti'l-yehûdü uzeyrünü'bnü'llàh*) "Yahudiler, Üzeyir AS Allah'ın oğlu dediler." (Tevbe, 9/30)

Şeytan, her birisini başka türlü şaşırtmış, aldatmış.

(*Vahdehû lâ şerike lehû*) "Bir tektir, şerîki, nazîri yoktur."

Kur'ân-ı Kerîm bir de güzel muhakeme veriyor ki, hepsinin fikrini doğru yola getirmeye yeter:

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا (الأنبياء: ٢٢)

(*Lev kâne fîhimâ âlihetün illa'llàhu lefesedetâ*) "Eğer yerlerde, göklerde Cenâb-ı Hak'tan başka bir tanrı olsaydı, o zaman güç kaynağı, emir kaynağı, yönetim kaynağı iki tane olunca, yer gök berbat olurdu, düzeni bozulurdu." (Enbiyâ, 21/22)

Bir tanesi "Şunu şöyle yapın!" derdi, ötekisi "Şunu şöyle yapın!" derdi; ikisi birbiriyle çatışırdı.

Düşünün ki, bir trafik noktasına üç tane polis gelmiş; otomobillere birisi "geç" diyor, birisi "dur diyor, ötekisi bu yoldakilere "geç" diyor. Birbirleriyle bağlantılı olmadan ne olur? Vasıtalar birbirine çarpar. Ortalık karmakarışık olur, perişan olur.

f. Hükümranlık Allah'ındır

(*Lâ ilâhe illa'llah*) "Allah'tan gayrı ilâh yoktur. (*Vahdehû*) O tektir. (*Lâ şerike leh*) Şerîki, ortağı yoktur. (*Lehü'l-mülkü*) Egemenlik onundur."

Mülk ne demek? "Meliklik, hükümdarlık, hükümranlık..." demek.

Hükümdarlık ne demek? "Hüküm elinde, söz onun..." demek. Buyurmak, yaptırmak yaptırmamak onun salâhiyeti...

Hükümranlık da, hüküm sürmek, yönetmek demek...

"—Hocam şimdi aklım biraz karıştı. Sen Türkçe bir kelime kullandın, 'egemenlik' dedin, 'Egemenlik Allah'ındır.' dedin. Biz 23 Nisan'larda 'Egemenlik ulusundur.' diye okuyorduk."

Ulusların öyle hakiki bir egemenliği olsaydı, başlarına zalimler gelip de zulüm yapabilirler miydi? Tarih boyunca Firavunlar, Şahlar, Şeddatlar, Nemrutlar, Kisrâlar, Kayserler ve şimdiki zamanda da Markoslar, Kastrolar, zalimler; bir sürü zıpır, bir sürü deli halkların başına geçip zulümler yapabilir miydi? Onların öyle hüküm sürmesini halk istiyor mu?

İstemiyor ama ne yapsın, koyun gibi, bir şey yapamıyor.

"—Egemenlik ulusundur." neymiş?

Edebiyatmış. Edebiyat! Başka bir şey değil.

"—Köylü Türk'ün sesidir, yurdun efendisidir."

Tamam, külahımı çevireyim anlat, buyur.

Nerede efendilik? Irgat olarak tarlada çalış, vergiyi ver, yoksulluk içinde yaşa, elektrik yok, su yok;

"—Sen efendisin, ağasın, paşasın, aslansın, kaplansın, bir tanesin, kömür gözlüsün, sırma saçlısın."

İyi güzel, bunlar tatlı şeyler ama, gerçek değil.

"—Egemenlik ulusundur." ne demek?

Küçük bir mânası var:

"—Bu devletin yönetiminde söz, milletin fertlerinindir. O fertler, istediği insanları seçerler. 'Hadi sen benim namıma şu işleri yapıver bakalım' derler, tayin ederler. O da bakan olur, başbakan olur, reisicumhur olur. Milletten aldığı iradeye uygun olarak onun hizmetinde, onun arzusunu yerine getirmek için çalışır."

Sistemin böyle olması lazım ama iş öyle olmuyor. Seçilen, cebine parayı alan, direksiyona geçen adam rüşvet alabiliyor, iltimas olabiliyor, kayırma olabiliyor, particilik oluyor, partizanlık oluyor, birisinin yaptığını ötekisi yıkabiliyor. Milletin anasını ağlatıyorlar, anasını değil kendisini ağlatıyorlar, babasını ağlatıyorlar, çocuğunu ağlatıyorlar, her şey olabiliyor ama işin mekanizmasında millet hükmediyor gibi oluyor.

Tabi millet, vekilleri vasıtasıyla devleti yönetecek, milletvekilleri de içlerinden birilerini seçecek, bu bir mekanizma ama fantezi. Gerçekte tam yürümediğini görüyoruz, biliyoruz. İşte ağır aksak gidiyor. "Söz Firavun'un..." demekten biraz daha iyi. Sana da arada sırada, dört yılda bir, beş yılda bir "Kimi seçelim?" diye soruyorlar. Sen de spor toto doldurur gibi, bir tanesini

seçiyorsun, bir sürü vebal yükleniyorsun, Allah akıl fikir versin.

Ondan sonra onun yaptığı günahlar sana geliyor. Tabi sen seçtin, sen salâhiyet verdin. Seçimleri doğru ve güzel yapmak lâzım! Bu mânada "Egemenlik ulusun." fantazi bir söz... Realitenin kıyısından, kenarından bir parçacık varsa da, hakikatte egemenlik ne ulusun, ne reisicumhurun, ne milletvekilinin...

Zelzele olduğu zaman hangisi durdurabiliyor? Tufan olduğu zaman hangisi engel olabiliyor? Kuraklık olduğu zaman kim yağdırabiliyor? Demek ki kâinatın egemenliği kimin?

"—Allah'ın... Celle celâlühû ve amme nevâlühû."

Allah; kahrından, gazabından bizi korusun; lütfuna, rahmetine erdirsin...

Muhterem kardeşlerim!

Egemenlik Allah'ın, hüküm onun… Dilediğini yaşatır, dilediğini öldürür. Dilediğini aziz kılar, dilediğini zelil kılar. Şahları dilenci yapar kapı kapı dolaştırır, dilencileri padişah yapar tahta oturtur.

Bir çobanın çocuğu reisicumhur olur. Bir zenginin çocuğu sokak köşesinde soğuktan donarak ölür. Hüküm onun…

(*El-hükmü li'llâh*) "Hüküm Allah'ındır. (*Lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü*) Egemenlik de onun, hamd de onundur."

Neden?

Allah-u Teàlâ Hazretleri rahmeti, lütfu ve keremiyle yönetiyor. Allah-u Teàlâ Hazretlerinin hükmü öyle sürüyor. Dilediyse, istese, kahredeceği halde düşmanına bile rızık veriyor.

"—Sübhànallâh! Yâ Rabbi, bu senin düşmanın... Sabah akşam sana küfreder. Âsî, mücrim, kıpkızıl, kapkara, zalim! Sen bunu havyarla besliyorsun yâ Rabbi! Balla, börekle besliyorsun. Şu sarayındaki debdebeye, saltanata bak!"

"—Kulum, sen onun iki günlük, göz yumup açıncaya kadar süren dünya hayatındaki saltanatına aldanma! Âhirette cehennemlik olacak."

Bu dünya imtihan ama, ona bile veriyor. Rızkını kesmiyor, sıhhatini bozmuyor, "Acaba tevbe edecek mi?" diye bir müddet fırsat veriyor,

İmtihan dünyası. Herkes bu sahneye gelip bu sınava girecek. Eline kâğıdı kalemi alıp imtihan müddetince, 50 dakika bir buçuk

saat cevap verecek. Herkes istediğini yazmakta serbest olduğundan amel defterine ya sevap yazıyor ya günah. O kadar, başka bir şey değil. Ama Allah rahmetiyle yağmur yağdırıyor, ot bitiriyor, güneşi çıkarıyor, yazı getiriyor, kışı getiriyor. Hepsi güzel, hepsi yerli yerinde, hikmetli, faydalı.

Bir ziraatçi kardeşim, arkadaşım var. Ziraat Araştırma Enstitüsü'nde, Tarım Bakanlığı'nda çalışıyor. Bir tohum götürdüm.

"—Bu tohum çok güzel bir meyvenin tohumuydu. Adını bilmiyorum, şeklini tadını unuttum. Bir şey kaldı aklımda, çok tatlıydı, çok hoş bir kokusu vardı. Saklamıştım, buraya getirdim. Yetiştirebilirseniz çok güzel bir meyve... Ilıman bir iklimde yetişirse, Türkiye'ye yeni bir meyve getirmiş oluruz." dedim.

Avusturalya'dan böyle bir tohum getirdim. Bir zaman sonra o arkadaşın yanına gittim, sordum.

"—Bizim tohum ne oldu? Diktiniz mi, filizlendi mi? Nasıl bir şey olduğunu anladınız mı?"

"—Yok, buzdolabında duruyor." dedi.

"—Niye?" dedim.

"—Hocam, her tohumun bir soğuklama müddeti vardır. O soğuklama müddeti olmazsa tohum patlayıp filiz vermez."

Kışın sebebini anladınız mı?

Allah-u Teàlâ Hazretleri neden ülkelerde bir yaz getiriyor, bir kış getiriyor?

Tohum kışın karın altında soğuklayacak, baharda keyifle neşeyle karın arasından bir filiz verecek, başını çıkaracak. Ondan sonra ne kadar yükselecek ne meyveler verecek ne tahıl olacak ne daneler büyüyecek!.. Her şeyi hikmetli... Kar da lazım, soğuk da lazım, rüzgâr da lazım, yağmur da lazım; her şey yerli yerinde...

Lütfu da hoş, kahrı da hoş.

Gelse celâlinden cefâ
Yahut cemâlinden vefâ,
İkisi de cana safâ,
Lütfun da hoş kahrın da hoş.

Hepsi yerli yerinde... Allah-u Teàlâ Hazretlerinin her şeyi güzel.

Onun için, (*lehü'l-hamdü*) "Hamd de onundur, övülmek onun şânına layıktır."

Şu kâinat hakikaten emsalsiz bir nizama sahip... Öyle bir güzel matematik düzeni var ki, şu senin gördüğün kâinâtın her birisi moleküllerden meydana gelmiş maddeler. Çeşit çeşit maddeler var. Binlerce elementten meydana gelmiş çeşitli kombinasyonlar, çeşitli mineraller, çeşitli şekillerde moleküller oluşmuş. Bunların da 100 küsur tane elementi var.

Hidrojen, radyum, oksijen, demir, karbon, ve saire çeşit çeşit elemanlardan meydana gelmiş. O elemanları alıyorsun, onların da içinde bir atom âlemi var; çekirdek var, elektronlar var, protonlar var, nötronlar var, pozitronlar var. Hokkabazın, şapkasının içine elini sokup da tavşan çıkarması gibi ilim adamları, fizikçiler boyuna bir şeyler çıkarıyor.

Allah-u Teàlâ hazretleri bu kâinâta öyle bir engin nizam, öyle bir eşsiz düzen koymuş ki yazı belli, kışı belli, namaz vakitleri belli, bayram zamanları belli, güneşin ne zaman doğacağı belli, ne zaman batacağı belli. İklimler, mevsimler belli. Kuyruklu yıldız ne zaman nereden geçecek, ne tarafa doğru gidecek, her şeyi hesaba tâbi.

Bu güzel, eşsiz kâinâtı bu kadar güzel hikmetlerle yöneten Allah-u Teàlâ hazretleri. Mülk onun, hüküm onun ve hamd onun. Her türlü övgüye layık o…

"—Yâ Rabbi! Şânın ne kadar yüce, her şeyin ne kadar hikmetli, kudretin ne kadar sonsuz, bilgin ne kadar emsalsiz her işin ne kadar yerli yerince! Yâ Rabbi! Sana sonsuz hamd ü senâlar olsun, övgüler olsun!" diye hamd etmekten başka çaresi kalmıyor insanın.

(*Lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü, bi-yedihi'l hayr*) "Hayır Rabbimizin elinde... Hayır, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin elinde..." Sen ona yalvarırsan, ona kul olursan, onun sevdiği kul olursan hayra erersin. Hayır onda...

"—Yok, ben valiyle biraz dost olayım, imar müdürüyle ahbaplık edersem; bir deste gül, biraz da fıstıklı baklava götürürsem; selâm sabah derken, bizim inşaat işini, ruhsat işini hallederiz, fayda sağlarım."

Fayda Allah'a kulluk etmekte... O da senin gibi âciz bir mahlûk... Sen harama, rüşvete, günaha, aldatmaya sapma, Allah'a kul ol! Hayır Allah'ın elinde...

Hayır, Allah-u Teàlâ Hazretlerinin elinde... O, sevdiği kullara, dürüst kullara mükâfatını çok çok verir. Ecdadımıza nasıl verdiğini görüyorsunuz.

Dedelerimiz 1071'de Malazgirt'ten bu Bizans topraklarına girmişler. Doğu Roma imparatoru Romanes Diyojenes 200 bin kişilik ordu toplamış. Alparslan'a karşı gitmiş. Bizim Alparslan da dindar bir insan ama, ordusu öteki gelen ordu kadar değil... Allah-u Teàlâ Hazretleri bu mücahidleri galip etmiş, Anadolu'yu almışlar.

Oradan Gelibolu'ya geçmişler, Edirne'den öbür tarafa gitmişler. Oradan Kosova'ya gelmişler. Derken bir haçlı ordusu çıkmış karşılarına; tepeden tırnağa kadar zırhlı... Sultan I. Murad, Peygamber Efendimiz'in duası gibi dua ediyor. O da harpte dua etmişti:

"—Savaşmak için bu kâfirlerin diyarına gelmişiz. Şimdi biz bu kâfirlere yenilirsek, bu diyarlarda bir daha senin adın anılmaz. Sana kulluk edecek müslüman kulun kalmaz; müşrikler kalır, kâfirler kalır. Yâ Rabbi! Benim canımı al ama, İslâm ordusu muzaffer olsun... Benim canım fedâ olsun ama, müslümanlar galip

gelsin...”

Böyle dua etmiş. Kosova harbinde müslümanlar galip gelmiş.

Yugoslavlar da bu sene, Kosova harbini dehşetli bir şekilde kutlamışlar, anma töreni yapmışlar.

Neresini kutladılar? Kendileri müslümanlara mağlup oldular ama, herhalde içlerinde Türkler’e düşmanlığı yerleştirmek için böyle bir şey yapmış olmalılar. “Türkler buraya geldiler; şöyle yaptılar, böyle yaptılar.” demek için.

Muhterem kardeşlerim!

Biz tarihimizi unutmuşuz. Etraftaki herkes kendi nesillerini bize düşmanlıkla yetiştiriyor. Geçtiğimiz senelerde, Viyana kuşatmasının bilmem kaçıncı yıl dönümünü, Viyana’da bir kutladılar. Âdetâ veryansın ettiler.

Biz zaferlerimizi hiç böyle kutlamıyoruz. Öyle şey mi olur? İnşaallah bir “Tarih Cemiyeti” kuracağım, elimden geldiğince her zafer için bir kutlama töreni yaptıracağım!

Onlar yenilmişler, yenilmişler, yenilmişler... Bizim İkinci Viyana Kuşatması’nda bir anlaşmazlık olmuş askerlerimiz arasında, Kırımlılar küsmüşler, gitmişler. 30-40 kırk bin kişilik

kuvvet Kahlenberg tepesinin üstünde otağ kurmuş.

Düşman da fırsatı yakalamış, hücum etmiş. Bu Viyana muhasarasında Viyana'yı alamamışız, onların karşısında yenilmişiz, Belgrat'a doğru yönelmişiz. Bunu anlatıyorlar. İşlerine gelen sahneyi güzelce almışlar; allandıra ballandıra dillendire anlatıyorlar. Her taraftan davetliler ve seyircilerle müthiş bir kutlama yapıyorlar.

Bizim böyle kutlanacak binlerce zaferimiz var ama ben hatırlıyorum, o zamanın hükümeti, "Yunanlı kardeşlerimiz darılacak." diye İstanbul'un 500. Fetih Yıldönümü'nü doğru düzgün kutlattırmadı.

Şimdi darılmadılar mı? Şimdi Yunanlılar çok mu dost, Bulgarlar çok mu dost? Sen kendi evlâdını doğru düzgün yetiştir, şuurlu yetiştir. Sen onu yetiştirmezsen, kimisi gidiyor Maocu oluyor, kimisi gidiyor Leninci oluyor, kimisi gidiyor Stalinci oluyor.

Sen kendi adamını doğru düzgün yetiştirmeye baksana, kendi işine baksana! Allah akıl fikir versin...

(*Bi-yedihi'l-hayr*) "Hayır Allah'ın elindedir."

Muhterem kardeşlerim! Biz ona kulluk edersek, biz de hayra nâil oluruz.

(*Ve hüve alâ külli şey'in kadîr*) "Ve Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeye hakkıyla kàdirdir." Ne dilerse, onu yapmaya kàdirdir. Onun için olmamak mümkün değil! Bir şeyin olmasını murad etti mi "Ol!" buyurur, olur.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (يس: ٨٢)

(*İnnemâ emruhû izâ erâde şey'en en yekùle lehû kün feyekûn*) [Bir şey dilediği zaman, onun emri sadece ona 'Ol!' demektir; o da oluverir.] (Yâsin, 36/82)

"—Ol!" der, o da olur; başka çaresi yok...

Onun için, bu kudretin sahibi, şu kâinâtın mutasarrıfı, hâkimi olan; hüküm kendisinin elinde, hükümranlığı kendisi yapmakta olan ve bizi yaratan, yaşatan, müslüman kılan ve bize Kur'an indiren, Peygamber gönderen ve mü'min kullar olarak bizi seven

Rabbimize güzel kulluk etmek bizim vazifemiz. Aklımız varsa, vicdanımız varsa, kalbimiz ölmemişse, yaşıyorsak, müslümansak —ki el-hamdü lillâh müslümanız— ona güzel kulluk etmek hayatımızın gayesi olmalı.

Hayatın gayesi ne? Allah'a güzel kulluk etmek...

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî, ve rıdàke matlûbî*) "Yâ Rabbi! Benim maksudum, gayem, dileğim, isteğim sensin! Ben senin rızanı istiyorum."

İşimiz bu, asıl gayemiz bu. Rabbimiz bizi gayesini unutmayan, yanılmayan, şaşırmayanlardan eylesin. Ömrümüzü rızasına uygun geçirenlerden eylesin, sevdiği razı olduğu bir kul olarak huzuruna varanlardan eylesin. Sevdiklerimizle beraber cümlenizi, cümlemizi cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin.

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

17. 09. 1989 - İskenderpaşa

13. SEVAPLI ORUÇLAR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn, ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr...

Kâne'n-nebiyyü kemâ ruviye an ebî hüreyrete radıya'llàhu anh, ennehû kân:

كَانَ أَكْثَرُ مَا يَصُومُ الاثْنَيْنَ وَالْخَمِيسَ . فَقِيلَ لَهُ ، فَقَالَ: الأَعْمَالُ تُعْرَضُ كُلَّ اثْنَيْنِ وَخَمِيسٍ ؛ فَيُغْفَرُ لِكُلِّ مُسْلِمٍ ، إلا الْمُتَهَاجِرِينِ . فَيَقُولُ: أَخِّرُوهُمَا ! (حم. عن أَبي هريرة)

RE. 542/10 (*Kâne ekseru mâ yesûmü'l-isneyne ve'l-hamîs. Fekîle lehû, fekàle: El-a'mâlü tu'radu külle'sneyni ve hamîs; feyağfiru li-külli müslimin, ille'l-mütehâcireyn. Feyekùlü: Ahhirûhümâ!*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah cümlenizden razı olsun... Dünyanın ve âhiretin bildiğimiz bilmediğimiz her türlü hayırlarına cümlenizi nail eylesin… İki cihan saadetine mazhar eylesin…

Peygamber SAS Hazretlerinin hayatı bize nümunedir. İtiyatları, âdetleri, hareket tarzı, fiilleri, sözleri hareketleri bizim için ittibâ edilecek en güzel örneklerdir. Onun için Peygamber SAS'in âdât-ı seniyyesini ve itiyatlarını anlatan, *Ramûzu'l-Ehâdîs*

kitabının son bölümünü okumakla haftalarımızı geçirmekteyiz. Birkaç haftadır.

Bu rivayetleri okuyup izaha geçmeden önce, Peygamber SAS Efendimiz'in ruhuna âcizâne bizlerden bir hediye-i Kur'âniyye olsun diye; ve onun cümle âl'inin, eshabının, etbâının, ahbabının ruhlarına hediye olsun diye; diğer enbiyâ ve mürselînin, evliyâullahın ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-yı muhakkikîn, meşâyih-i vâsılîn, verese-i nebî sâdât-ı turuk-ı aliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamız'ın ruhuna ve kendisinden feyz alıp yetiştiğimiz hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhuna hâsseten hediye olsun diye;

Bu beldeleri fethedip bize emanet bırakmış olan Fatih Sultan Mehmed Hân'ın ve mübarek ordusunun ve bu beldeleri düşmanlara karşı tekrar tekrar savunmuş ve kurtarmış olan şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp ibadet ettiğimiz şu caminin bânîsi İskender Paşa'nın ve bu camiyi tekrar tekrar tamir etmiş, tecdit eylemiş, tevsi etmiş, genişletmiş olanların ruhlarına hediye olsun diye;

Ve nihayet uzaktan yakından bu caminin içine gelerek bu dersleri takip eden siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin, yakınlarının, dostlarının ruhlarına, temenni ettiklerinin dilediklerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Biz sağ olan yaşayan müslümanlar da ömrümüzü Rabbimiz'in rızasına uygun geçirelim, gaflet ve cehalet ile vakit zayi etmeyelim, sünnet-i seniyyeyi ihya ederek şehit sevaplarına nail olalım, Rabbimiz'in huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak, yüzü ak, alnı açık varalım diye, bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım:

....

a. Pazartesi ve Perşembe Günleri Oruç Tutardı

Mukaddimede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 542. sayfasındaki 10. hadis-i şeriftir.

Ahmed ibn-i Hanbel, Hanbelî mezhebinin imamı, büyük alim ve

hadisçi mübarek zât, Ebû Hüreyye RA'dan şöyle nakletmiş:[141]

كَانَ أَكْثَرُ مَا يَصُومُ الاثْنَيْنَ وَالْخَمِيسَ . فَقِيلَ لَهُ ، فَقَالَ: الأَعْمَالُ تُعْرَضُ كُلَّ اثْنَيْنِ وَخَمِيسٍ ؛ فَيُغْفَرُ لِكُلِّ مُسْلِمٍ ، إِلاَّ الْمُتَهَاجِرِينِ . فَيَقُولُ: أَخِّرُوهُمَا ! (حم. عن أَبي هريرة)

RE. 542/10 (*Kâne ekseru mâ yesûmü'l-isneyne ve'l-hamîs. Fekîle lehû, fekàle: El-a'mâlü tu'radu külle'sneyni ve hamîs; feyağfiru li-külli müslimin, ille'l-mütehâcireyn. Feyekùlü: Ahhirûhümâ!*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

(*Kâne ekseru mâ yesûmü'l-isneyne ve'l-hamîs*) "Peygamber SAS Hazretleri, ekseriyetle *isneyn* ve *hamîs*, yani pazartesi ve perşembe günleri oruç tutardı. Pazartesi ve perşembe günleri, oruç tuttuğu zamanların ekseriyetini teşkil ederdi."

Başka zamanlarda da tutardı, fakat ekseriyetle pazartesi, perşembe günlerinde oruç tuttuğu tesbit olunmuş. (*Fekîle lehû*) Meselenin mahiyetini anlamak için kendisine bu husus sorulmuş:

"—Yâ Rasûlallah! Niye özellikle bu günleri tercih ediyorsun? Bu günlere dikkat ederek oruçlu olmaya gayret ediyorsun?"

(*Fekàle*) Cevabında şöyle buyurmuş:

(*El-a'mâlü tu'radu külle isneyni ve hamîsin*) "Her pazartesi ve perşembe günleri kulların amelleri Rabbü'l-âlemîn'in huzuruna arz olunur. (*Feyağfiru li-külli müslimin*) Bugünlerde Allah her müslümanı, İslâm üzere olan kimseyi affeder, mağfiret eyler. (*İlle'l-mütehâcireyni*) Birbirlerine küsüp ayrı duranlar müstesna; onları afv u mağfiret etmez. Müslüman olsalar da, mü'min olsalar da, imanın gereği olan amelleri işlemekte olsalar da, onların mağfiret olunmalarını geciktirir ve şöyle buyurur: (*Ahhirûhümâ*) 'Onları tehir edin, şöyle kenara ayırın, geri bırakın!' der."

---

[141] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.329, no:8343; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXV, s.201, no:5213; Ebû Hüreyye RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.82, no:18065; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.198, no:6824.

Bu hadîs-i şerîf hasendir, sağlam rivayetli bir hadîs-i şerîftir. Başka bir hadîs-i şerîfte de şöyle buyruluyor:[142]

إِنَّ يَوْمَ الاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسَ يَغْفِرُ اللهُ فِيهِمَا لِكُلِّ مُسْلِمٍ إِلاَّ مُهْتَجِرَيْنِ، يَقُولُ: دَعْهُمَا حَتَّى يَصْطَلِحَا (ه. عن أبي هريرة)

134/5 (*İnne yevme'l-isneyni ve'l-hamîs, yağfiru'llàhu fîhimâ li-külli müslimin illâ mühtecireyni, yekùlü: Da'hümâ hattâ yastalihà.*)

(*İnne yevme'l-isneyni ve'l-hamîs, yağfiru'llàhu fîhimâ li-külli müslimin*)"Muhakkak ki, pazartesi ve perşembe gününde Allah her müslümanı mağfiret eder; (*illâ mühtecireyn*) ancak birbirinden küsüp, alâkayı kesip, uzaklaşmış iki müslümanı affetmez! (*Yekùlü: Da'hümâ hattâ yastalihà*) Bunlar sulh oluncaya kadar, birbirlerine el uzatıp barışıncaya kadar bunları bırak!" der Cenâb-ı Hak.

Birbirine küsmüş sırt çevirmiş, birbiriyle alâkayı kesmiş, birbirine gidip gelmeyen, birbirinden ayrı duran bu iki müslüman barışırsa ne âlâ; buluşurlarsa, birbirlerini affederlerse ne âlâ. Olmazsa, "ikisini birden geriye bırakın" der. Her pazartesi, perşembe günleri Allah'ın nice kulları affolunur da, birbirine küs olan, birbirinden uzak duran bu kişiler affolunmaz.

Bu hadîs-i şerîften çıkan ders nedir?

Peygamber Efendimiz pazartesi ve perşembe günleri çok oruç tutarmış, sebebini de beyan ediyor: Bu günlerde kulların amelleri Allah'ın huzuruna takdim olunuyor; "Yâ Rabbi! Kulların şu günden şu güne şu amelleri işlediler." diye sunuluyor.

Kul da kendi ameli dergâh-ı izzete sunulurken oruçlu bulunursa, öyle önemli bir günde Allah'ın sevdiği bir durumda olmaya dikkat etmiş olur. Ameli Rabbine arz olunurken;

"—Bu ameller kimin?" diye sorulunca;

"—Oruçlu filanca mü'min müslüman kulunun!" denilmiş olacak.

Burada herkesin bildiği bir hakikati parantez içinde mutlaka belirtmemiz gerekiyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri âyet-i kerimede;

---

[142] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.553, no:1740; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.55, no:24792; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.410, no;8696.

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ (الحديد: ٤)

(*Ve hüve meaküm eyne mâ küntüm*) “Nerede olursanız olun, Allah sizinle beraberdir.” (Hadid, 57/4) buyuruyor.

Bizimle olan da, her şeyimizi görür, her hâlimizi bilir, kendimize ait bilmediğimiz şeyleri de bilir. İşlediklerimizi de işleyeceklerimizi de bilir. Düşündüklerimizi de, yaptıklarımızı da, henüz daha düşünmediklerimizi de bilir. Hâli hazırda kalbimizin içinden geçenleri de bilir, ileride kalbimizin içinden ne geçeceğini de, hâlimizin ne olacağını da bilir. Öyle bir Rabbü'l-âlemîn ki her halimize her anımıza, her şeyimize sahip, her şeyimiz onun mâlumu. Bilmemesi, rubûbiyetine uygun düşmez. Bilmediği birtakım hadiselerin arkasından sürüklenen diğer mahlûkât, diğer yöneticiler işlere hâkim olamaz.

Kâinata, yıldızlara, aylara güneşlere, ışıkları milyonlarca milyarlarca senede dünyaya ulaşan gök cisimlerine bak. Hal diliyle;

“—Rabbü’l-àlemîn, Hàlik-ı Teàlâ mahlûkundan daha büyüktür.” diyor.

Büyüklerimizden bir tanesi böyle diyor. Mahlûkundan küçük olsa, gökyüzünün öbür tarafına yetişmese olur mu?

“—Hükmü o yıldıza erişemedi!”

Öyle şey olur mu? Hâşâ! Sümme hâşâ! Olacak şey mi?

Elbette Allah-u Teàlâ hazretleri bu kâinattan daha azametli, daha ulu, bu kâinatın her tarafına hâkim, her şeyini biliyor. Kullarının da her hâlini biliyor.

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ إِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

(لقمان:٢٨)

(*Mâ halkuküm ve lâ ba’süküm illâ kenefsin vâhidetin*) [Sizin yaratılmanız ve diriltilmeniz, ancak tek bir kişinin yaratılması ve diriltilmesi gibidir. (*İnna’llàhe semîun basîr*) Unutulmasın ki, Allah her şeyi bilen ve görendir.] (Lokman, 31/28)

Hiç bir şey Zat-ı Celîli’ne zor gelmez. Bir kişinin yaratılmasıyla kâinatların yaratılması, bir insanın yaratılmasıyla binlerce, milyonlarca insanın yaratılması; bir insanın muradının verilmesiyle milyarlarca insanın dileğinin duasının dinlenip de muradının verilmesi onun için hiç fark etmez, aynı kolaylıktadır.

Elbette her şeyi biliyor da yalnız pazartesi, perşembe günleri yaptığımız ameller resmî işleme giriyor:

“—Şu namazı kıldı, şu hayrı yaptı, şu emr-i mârufu nehy-i münkeri işledi, şu cihadı yaptı, Allah rızası için şu masrafı gözden çıkardı, uykusuzluğa razı oldu, ibadet etti, gözyaşı döktü, müslümanların hizmetine koştu.”

Aşk olsun, mâşaallah!

Şöyle haberler de sunulacak:

“—Şu günahı işledi, şu kabahati işledi, şu riyakârlığı yaptı, şu kusuru işledi, şu edepsizliği yaptı. Kimsenin görmediğini sandığı yerde şu günahlara bulaştı. Allah-u Teàlâ Hazretleri kendisini görüp dururken şu yalanı söyledi, bir de yemin etti.” diye her hâli biliniyor ve pazartesi, perşembe günleri Allah-u Teàlâ Hazretleri’ne

arz olunuyor.

Rabbü'l-àlemîn'in huzuruna çıkmadan, resmî işleme girmeden önce kul tevbe ederse, affolunur. Günahlar Rabbü'l-âlemîn'in huzuruna çıkmadan, kul tevbe ettiği için, ondan kurtulmuş olur. Demek ki elimizde fırsat var. Bir hata işledik mi hemen tevbe edelim:[143]

وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا (ت. حم. والدارمي ، ك. هب. حل.

عن أبي ذر ؛ حم. طب. ش. هب. كر. عن معاذ)

(*Ve etbii's-seyyiete'l-hasenete temhuhâ*) "Bir kötülük yaptın; şeytana uydun, nefse uydun, tembellendin, zayıflık gösterdin. Bîçâre seni! Kabahat işlemişsin, tamam. Hemen arkasından bir iyilik yap ki o onu silsin." diyor Peygamber Efendimiz.

"Hemen bir hayırlı iş yap, hemen bir sevaplı iş yap, hemen Allah'ın bir başka emrinin peşine düş, onu yap ki o iyilik o kötülüğü silsin, yok etsin!" *Temhuhâ, mehâ, yemhû* "Öyle yaparsan siler." Demek ki böyle yapmalıyız.

b. Cuma Günü Amellerin Arz Edilmesi

Bir başka rivayetten bildiğimiz önemli bir husus daha var:[144]

---

[143] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.355, no:1987; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.153, no:21392; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.415, no:2791; Hâkim, *Müstedrek*, c.1, s.121, no:178; Bezzâr, Müsned, c.II, s.98, no:4022; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.245, no:8026; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.378; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.379, no:652; Ebû Zer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.236, no:22112; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.20, s.144, no:296; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.244, no:8023; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVII, s.18, no:2004; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.89, no:5629; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.43, no:82; Suyûtî, *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.I, s.299, no:462; RE. 13/4.

[144] Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.II, s.260.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.469, no:45493; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.307, no:991; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.292, no:10810.

تُعْرَضُ الأَعْمالُ يَوْمَ الاثْنَيْنِ و الْخَمِيسِ عَلَى الله ؛ و تُعْرَضُ عَلَى الأَنْبِياءِ وَعَلَى الآباءِ والأُمَّهاتِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ؛ فَيَفْرَحُونَ بِحَسَناتِهِمْ وَ تَزْدادُ وُجُوهُهُمْ بَياضًا وَ إِشْرَاقًا ؛ فَاتَّقُوا الله ، وَلاَ تُؤْذُوا مَوْتَا كُمْ

(الحكيم عن عبد الغفور بن عبد العزيز عن أبيه عن جده)

RE. 253/1 (*Tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-isneyni ve'l-hamîsi ale'llâh*) “Kulların amelleri pazartesi ve perşembe günleri Rabbü'l-âlemîn'in huzuruna arz olunur. (*Ve tu'radu ale'l-enbiyâi ve ale'l-âbâi ve'l-ümmehâti yevme'l-cumuati*) Cuma günleri de Peygamber Efendimiz'e ve büyüklerimize, ecdadımıza arz olunur:

‘—Bak senin ümmetinden filanca şahıs şu işleri yaptı… Bak senin zürriyetinden filanca şahıs şu işleri yaptı.’ diye, kendilerine bağlı olan bu kişinin dünyada yapmış olduğu ameller onlara gösterilir.

(*Feyefrahûne bi-hasenâtihim ve yezdâdü vücûhehüm beyâdan ve işrâkan*) “İyi amellerle onlar ferahlanır ve yüzlerinin beyazlığı, parlaklığı artar.” Dünyadaki yakını güzel şeyler, hayırlı, sevaplı işler yapmışsa, onların nurları ve sevinçleri artar:

“—Mâşallah! Bizim oğlan hacca gitmiş, güzel haccetmiş, haberi geldi.” diye bir sevinç, bir neşe...

“—Mâşaallah! Bizim oğlan hatim indirmiş, ruhumuza da sevabını göndermiş.” der, bir neşelenirler.

“—Bizim oğlan bizim namımıza kurban kesmiş, fukarâyı doyurmuş, cân u gönülden dua etmişler, mâşaallah!”

“—Bizim oğlan para sarf etmiş; Allah rızası için çeşme yaptırmış, köprü yaptırmış, cami yaptırmış. Bir talebenin elinden tutmuş, yetiştirmiş, büyütmüş, mâşaallah... Bir de bu geçtiğimiz hafta evlendirmiş, ev bark sahibi etmiş, mâşaallah!” diye sevinirler. Neşelenirler, nurları artar, kabirleri pırıl pırıl ışıldar, sevinçleri artar.

Aksine günahlar işlemişse, onlara o haberler gelince zavallılar

o zaman çok üzülürler, gamlanırlar, ezâlanırlar, müteezzî olurlar. Yâni, sizin yaptığınız şeyler iyi ise, geçmişleriniz memnun olurlar; kötü ise, üzülürler.

Onun için, Peygamber SAS Efendimiz rivayetin sonunda şöyle buyuruyor:

(*Fe'tteku'llàhe ve lâ tü'zû mevtâküm*) "Allah'tan korkun da, geçmişlerinizi ezâlandırmayın! Kabre konulmuş olan yakınlarınızı, büyüklerinizi ezâlandırmayın!"

Siz burada günah işliyorsunuz mezarda onların kemikleri sızlıyor, üzülüyorlar, müteezzî oluyorlar, cefâ çekiyorlar, mahvoluyorlar, kahroluyorlar. Halbuki kendisi iyi insan, mü'min insan... Kabri müslüman kabri... Ama senin yaptığından orada kemikleri sızlıyor.

Bu da çok önemli bir hadisedir.

Ben bunu önemli bir hadise, önemli bir bilgi olarak görüyorum. "Üstümden bu vebal ve mesuliyet gitsin." diye bütün kardeşlerime her yerde bunu naklediyorum. Birisinin anası babası ölmüş, bu da evlat olarak onlara iyilik yapmak istiyor. O zaman müslüman olsun, has müslüman olsun! Onlara en büyük iyilik o...

"—Dedemi seviyorum, babamı seviyorum... Rahmetli anama hayranım, ona bayılıyordum. Ah sağ olsaydı." diyor.

Tamam, ona iyilik yapmak istiyorsan, burada iyi insan ol, günahlara dalma! Bir bilsen, günahlara daldığın zaman senin yüzünden nice insan zarar görüyor. Sen sadece kendini yaktığını mı sanıyorsun? Nice insanları ezâlandırıyorsun, nice insanları ağlatıyorsun!

Onun için insanların biraz da vefa borcuyla, biraz da geçmişlerine olan saygısından sevgisinden acımasından dolayı günahlardan çekinmesi gerekiyor.

"—Şunu yapmayayım da anam kabirde üzülmesin! Cuma günü ona söylenecek. 'Dinle bak! Senin edepsiz oğlan dünyada ne haltlar karıştırdı.' diye."

Tabi o da ezilecek, üzülecek, sızlanacak;

"—Ah, Evladım! Ey oğul! Ben seni böyle mi yetiştirmiştim? Bunu da mı yapacaktın?" diyecek, sen onun farkından değilsin.

Duysan pişman olursun, ağlarsın da, "Artık yapmayayım!"

dersin ama, bilmediğin için yine aynı günahı işlemeye devam ediyorsun.

Muhterem kardeşlerim!

Bu nokta da çok önemli... Bilin ki sizin yaptığınız ameller cuma günlerinde ana babalarınıza da, büyüklerinize de, hocalarınıza da, peygamberlerinize de arz olunacak.

O bakımdan günahlardan kesilmek, günahlardan uzak durmak, haramlara bulaşmamak en önemli işlerimizden biridir. Bunun pek çok faydasından birisi de geçmişlerimizin ruhlarını şâd etmektir, onların ruhlarını muazzep etmemektir.

c. Günah İşlemenin Zararı

"—Günah işlemenin başka ne zararı var?"

Günahı işleyen kimse sadece kendisi zarara uğramıyor. Günahı işleyen kimseden başka çeşitli şahıslara da o günahın ucu dokunuyor, zarar veriyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[145]

اَلذَّنْبُ شُؤْمٌ عَلٰى غَيْرِ فَاعِلِهِ: إِنْ عَيَّرَهُ، أُبْتُلِيَ بِهِ؛ وَإِنِ اغْتَابَهُ، أَثِمَ؛

وَإِنْ رَضِيَ بِهِ، شَارَكَهُ (الديلمي عن أنس)

208/17 (*Ez-zenbü şü'mun alâ gayri fâilihî*) "Günah o kadar uğursuz bir şeydir ki, işleyenden başkasına da zararı dokunur:

1. (*İn ayyerehû, übtüliye bihî*) "Eğer bir kişi bir günahkârı işlediği günahtan dolayı kınar ayıplarsa, Allah döndürür, dolaştırır, o günahı o insana işlettirir, onu mahcub eder. Ayıpladığı kimsenin yaptığı hatayı ona yaptırtır.

"—Tüh be, yazıklar olsun! Öyle iş de yapılır mı, mahvettin ortalığı." gibi sözlerle ayıpladı değil mi?

Bazen böyle şeyler duyarız. Böyle ayıplarsa, yandı.

Sen misin o günahkâr kulu ayıplayan! Senin de başına gelsin de

---

[145] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.249, no:3169; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.145, no:5536.

gör bakalım! Sen doğru yolda durmayı kendi meziyetin mi sanıyorsun? Allah başına belayı bir sarsın da, şeytanı başına bir musallat etsin de, o günahı sen bir işle de gagan yere insin. Gör bakalım! O zaman başkasına dil uzatacak halin kalır mı?" diye ayıplayan insana ceza olarak ayıpladığı şeyin aynısını yapmak yazılıyor.

Onun için bizim köylerde, Anadolu'da şöyle tabirler vardır:

"—Kınadım başıma geldi. Ayıpladığım şey oldu. Sevmediğim ot burnunum dibinde bitti." derler.

"—Filancanın kızı filancaya kaçmış. Tüh tüh tüh! Öyle çocuk mu yetiştirilir?" der, yarın öbür gün kendi çocuğu da kaçar.

Neden? Çünkü ayıpladı.

Aman kardeşlerim, bunu Peygamber SAS bildiriyor; günahkârı ayıplamayın!

"—Ne yapacağız o zaman? Allı pullu, kırmızı mumlu tebrik mi göndereceğiz?"

Hayır! Dua edeceksin, onun nâmına sen de üzüleceksin. "Bak insanoğlu ne kadar zayıf!" diyeceksin, korkacaksın.

"—İnsanoğlunun Allah'a isyan etmemesi gerekiyor ama ne hatalar yapıyor, ben de yapabilirdim. Aman yâ Rabbi! Beni o hataya düşürme, bu kardeşimi de kurtar, bunun suçunu da affet!" diyeceksin.

İslâm'ın mantığı bu... Ayıplarsan olmaz. O onu ayıplıyor, o onu ayıplıyor; ceza olarak aynı şey onun da başına geliyor.

2. (*Ve in radıye bihî, şârekehû*) "Eğer onun işlediği günaha o da razı olursa, rıza gösterirse, o zaman da günahı yapmış gibi günah kazanır."

Birisinin bir günahı nakledildiği zaman bazı kimseler;

"—E ne olmuş yani, varsın işlesin! Ben olsam ben de yapardım. Bence bir mahzuru yok." diyorlar. Aynen onu işlemiş gibi günaha ortak olurlar.

"—İşlemedi yahu?"

İşlemedi ama razı geldi. Küfre rıza küfürdür. Günaha rıza da, günahı işlemiş gibi günaha ve belâlara sokuyor.

Minibüse bindik, geliyoruz; birisinin düğünde davul zurna

getirdiği, çengi getirdiği anlatılıyor. Düğün sahibinin de çocuğunun evlenmesi aşkına rakı içtiği söyleniyor. Dinleyen kişi de;

"—Tabi ya! İnsanın bir tane, iki tane çocuğu var. Ömürde bir defa oluyor, ben de olsam öyle yapardım." diyor.

Tamam, ayvayı yedin sen! Sen şimdi minibüsün içinde lıkır lıkır rakı içmiş kadar günaha girdin! Aynen o adam kadar günaha girdin.

"—Hocam, elimi bile değdirmedim. Kokusunu bile koklamadım..."

Koklamadın ama midene gitti bile, defterine yazıldı!

Onun için, razı olmak da yok.

Yetmiş küsur yaşına gelmiş, sakallı, hacca gitmiş adam;

"—Bu bahçe çok güzel!" diyor.

Bir ormanlık alanda mesire yeri var, adamın mülkü. Oraya Mehmed Zâhid Hocamız'ı çağırmış; ben de onun kuyruğunda, kenarında, kanadının altında gitmişim.

"—Burası çok güzel değil mi, hocam?" diyor.

"—Güzel!" diyor, Hocamız.

“—Manzaralı yer değil mi?”

“—Manzaralı… Çamlar var, havası güzel, içinde bir de pınar var, iyi de su çıkıyor, güzel.” diyor.

“—Bizim torunlar kız arkadaşlarıyla buraya gelirler, eğlenirler. Ne yapacaksın, gençlik!” diyor.

Sen 79 yaşında o gençlerin işlediği günahı işledin, defterine yazıldı. Çünkü razı geldin.

Razı gelmek var mı? Razı gelmek olur mu?

Yapmamaları gerekiyor. Sen onun dedesisin, hacı dedesisin, yaptırtmayacaksın! Hem oraya kız arkadaşlarıyla geldiğini, fink attıklarını biliyorsun, hem de “Gençliktir, yapar.” diyorsun! Öyle şey olur mu?

Asıl hüner gençlikte günah işlememek. İhtiyarlıkta işle desen, adamı arkasından itsen, yine işleyemez. Çünkü tâkati yok; dizi titriyor, başı ağrıyor, elini kaldırmaya mecali yok. Asıl mühim olan gençlikte Allah’a kulluk etmek!

“—Kim gençliğinde Allah’a kulluk ederse, kim Allah’a âsî olmadan gençlik devresini geçirirse, Allah-u Teàlâ onu Arş-ı Âlâ’nın gölgesinde nurdan minberlerde oturtup, mahşer gününün sıkıntılarını ona tattırmadan, sezdirmeden cennetine sokacak.”

“—Gençtir, yapar...”

Öyle saçma şey olur mu? Olmaması gerekiyor, yapılmaması gerekiyor. O bakımdan günaha razı gelmek de yok, ayıplamak da yok!

Ayıplayamayacaksın, başına gelmesin diye... Razı olamayacaksın, o günahın aynısı sana da yazılmasın diye... Ne kalıyor: Acımak kalıyor, kurtarmak için çalışmak kalıyor.

3. (*Ve iniğtâbehû esime*) “Gıybetini yaparsa, anlatırsa, o zaman da günahkâr olur.”

“—Ahmet Efendi şöyle yapmış... Mehmet Efendi böyle yapmış.” diye gıybet ettiği için günaha girer. Bu sefer de gıybet günahını alır.

Demek ki isim zikretmeyecek; küfre, günaha rıza göstermeyecek, ayıplamayacak. Ne yapacak? Mümkünse kabahati örtecek.

Büyüklerimiz bazı kaideler koymuş, kalın harflerle yazmışlar:

“—Bazı şeylerin şuyuu, vukuundan daha beterdir.”

Bir şey olmuş bitmiş; örtersen, hiç kimse bilmezse zararı o kadarcık yerde kalır.

Çernobil'de bir nükleer patlama oldu.

Ne yaptılar? Çernobil'i betona gömdüler, üstüne beton attılar. O radyoaktivite kendi kendine aşağıda gömülü kaldı.

Açsalardı ne olurdu? Şayi olsaydı, yayılsaydı ne olurdu?

Mahsullerin tohumları kuruyacaktı. Burada Trakya'da birkaç sene ayçiçekleri bitmedi. Buğdaylar bitmeyecekti, meyveler olmayacaktı; insanlar radyasyonu alacak, kanser olacaktı, ölecekti. Demek ki yayılması daha beter olacaktı.

Bir günahı örtersen, kapatırsan, zararı olduğu yerde mahdut kalır; yayarsan, şuyuu vukuundan beter olur.

"—O öyle yapmış, bu öyle yapmış."

O ona söylüyor, o ona söylüyor. Kızılderili tamtamları gibi her tarafa yayılıyor. O zaman günahın şöhreti daha beter oluyor. Bir tane iken, sen bunu dallandırdın, budaklandırdın, yaydın. Sıyrık küçücüktü, kocaman bir yara haline geldi. Onun için örteceğiz.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[146]

مَنْ سَتَرَ عَوْرَةَ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ ، سَتَرَ اللهُ عَوْرَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(ه. عن ابن عباس)

(*Men setera avrete ahîhi'l-müslimi, seta'llàhu avretehû yevme'l-kıyâmeh*) "Bir kimse müslüman kardeşinin ayıbını örterse, Allah da kıyamet gününde onun ayıplarını örter; mahşer halkına göstermez, setreder."

Örteceğiz, bir... İkincisi; ayıplamayacağız, dua edeceğiz. Üçüncüsü; yapılmamasını sağlamak için emr-i mâruf, nehy-i münker yapacağız, nasihat edeceğiz.

İslâm'ın güzelliklerinden birisi de bir şeyin vuku bulmasından

---

146 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.440, no:2536; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.248, no:6381; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.253, no:2797; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.373, no:22383.

evvel aldığı önlemlerdir, tedbirlerdir. İslâm'ın en güzel, muhteşem, şâhane güzelliklerinden biri de budur. Bir şeyin yapılması kötü ise, İslâm onun etrafında bir yığın tedbirle, bir yığın önlem alarak onun yapılmasını önler.

Diyelim ki kadın ve erkeğin nikâh dışı bir ilişki içinde olması büyük günah. Ortada nikâh yok, bu büyük bir günah! Bu büyük günahın engellenmesi gerekiyor.

İslâm dini ne yapıyor?

Nâmahreme gözüyle bakmayı bile haram kılıyor. O tarafa adım atmayı yasak kılıyor, yerine bile gitmeyi engelliyor. Haremlik selamlık koyuyor, kaideler usuller koyuyor. Kadına örtünmeyi emrediyor.

"—Allah bu kadar güzel yaratmış beni!"

Olmaz! İşte bu güzelliklerin hepsini örteceksin, o güzellikleri saklayacaksın. Güzel bir mücevher güzel bir kutunun içinde olur. Onları güzel bir kutunun içinde saklayacaksın. Açılıp saçılmasına engel oluyor.

"—Öbür taraf dayanamaz." diye bu tarafı engelliyor, "Sen kapanacaksın!" diyor. Öteki tarafa da, "Sen de başkasına bakmayacaksın!" diyor.

"—Bir insanın bir evin penceresinden bakması, içine girmesiyle müsavi, eşit derecede günahtır."

"—Perde açıkmış, baktım."

Perdeyi açan zaten bir kabahat işlemiş, sen içeri baktın ikinci kabahati işledin.

İslâm öyle. Bakmayacaksın!

"—Gözüm kayıverdi."

Gözüne sahip olsaydın, dikkat etseydin!

Hatırlıyorum; biz küçükken, lisedeyken buradan kalkardık, trenle Haydarpaşa'dan Erenköy'e giderdik. Bizim evimizde alışılmamış bir durum, sizin evinizde de alışılmamıştır. Perdeler kapanır. Perdeler içerisinin görünmemesi içindir, kapanır. Biz trende bakardık; adamlar pencerelerini güzelce açmışlar, "gelen geçen herkes görsün" diye masalarını koymuşlar, yiyorlar içiyorlar.

Nasıl hayret ederdim. Allah Allah! Akşam olmuş, elektrikleri yakmışlar sanki mobilya dekorasyon mağazasının teşhir salonu gibi her yeri açmışlar. O zaman bu pencere niye, bu perde niye?

Başkasının görmesini sağlıyorlar, ışıkları da yakmışlar.

İslâm açmayı da bakmayı da yasaklamış, tesettürü emretmiş. Mesela diyor ki:

وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ

لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ (الأحزاب:٥٢)

(*Ve izâ seeltümûhünne metâan fes'elûhünne min verâi hicâb*) “Peygamberin hanımlarından bir şey istediğiniz zaman, perde arkasından isteyin! (*Zâliküm atheru ve likulûbüküm ve kulûbihinne*) Böyle davranmanız hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temizdir.” (Ahzâb, 33/53)

Onlar Peygamber hanımları, Peygamber hanımları ile kötülük bahis olmaz.

Olsun! Usul bu... Perdenin arkasından iste! Peygamber Efendimiz'in âdet-i seniyesi.

Bir kapının zilini çaldınız, nasıl duracaksınız?

Peygamber Efendimiz ya yanı dönük dururdu, ya da arkası dönük dururdu.

“—Neden?”

İçerideki hanım kapıyı açar, bakar yabancı bir insan, hemen kapatır. Projektörler o tarafa dönmüş, sen ona dimdik bakıyorsan, açılmışsa, saçı açıksa, aynen görürsün. Onun için yan döneceksin. O seni görecek, kapatacak.

Çünkü, o saatte beyi gelecekti;

“—Ha beyim geldi, trenden indi, sokağı döndü, merdivenlerden çıktı. Dur şuna bir şaka yapayım.” diye düşünebilir.

Kapıyı açar, ona bir oyun etmeye kalkar. Olabilir, insanlık hali. Yan döneceksin veya arkanı döneceksin.

Müslüman kapıyı çalıyor. İçeriden ses:

“—Kim o?”

“—Ben!”

Ne demek ben? Herkes ben. Ben denir mi? Adını söyle, künyeni say bakalım! İslâm her şeyde güzel usul koymuş, töre koymuş, kapıda duruşu bile ayarlamış.

Bütün bunların hepsi büyük, ana bir günah olan zinanın engellenmesi için, namusun korunması için. Bunlar İslâm'ın güzel tarafları...

İçki haram! Niye haram?

Bir önlem, bir tedbir olarak haram... İçki içildiği zaman insanın aklı gittiğinden, çeşit çeşit dengesizlikler yaptığından Allah bir tedbir olarak içkiyi yasaklamış. Birinci ana tedbir aklı giderici olan içkiyi yasaklamak.

"—Hocam şarap yasak deniliyormuş da biranın adı geçmiyormuş."

Öyle saçma şey yok! Aklı gideren her şey yasaktır!

"—Pekiyi, anladım, akıcı sıvı şeyleri içmeyeceğiz, sigarının içine birazcık afyon, kokain, esrar, LDS koysam koklasam."

Koklayamazsın! Aklı alan her şey yasak! Bazıları, "Çayın demlisi insanın kafasını tutar" diyorlar.

O tutuyorsa o da yasak, o kadar demli içme!

Bilmiyorum, böyle şeyler söyleniyor. Aklı korumak mühimdir. İslâm'ın beş önemli tedbirinden birisi aklı korumaktır.

İslâm niye gelmiş? İslâm'ın beş önemli ana hedefi var. Ana hedeflerinden birisi akıl.

Pür silah, pür dikkat bir muhafız gibi insanoğlunun menfaatine gelmiş, insanoğlunun dünya ve âhiret saadetini korumak için gelmiş. İnsanın aklını korumayı hedef almış.

Aklı alıp giden içki yasak!

"—Sonra?"

İçkinin imali yasak, taşınması yasak...

"—Hocam, ben zavallı bir hamalım, geçimimi zor temin ediyorum. Bu içki şişelerini buradan semerime alıyorum, dükkâna indiriyorum."

Hayır, yapamazsın! Haram, yasak! İçkiyi yasak kıldığı için aklı korumak için içkinin taşınmasını da yasak ediyor.

"—Hocam, ben hiç içki içmem ama işimiz icabı büromuza Amerikalı, Avrupalı insanlar geliyor. Onlar için kenarda bir Amerikan barım var. Dolabı açtığımızda içinde şişeler, votkalar, kadehler dizili oluyor. Kendim de elimi sürmüyorum, memuru çağırıyorum, o sunuyor."

Sundurmak da yasak, sunmak da yasak, ikram etmek de yasak. İslâm engelliyor, bütün suçları kabahatleri engelliyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize İslâm'ın güzelliklerini anlamayı nasib eylesin...

d. Cumartesi ve Pazar Günü Orucu

Peygamber SAS Efendimiz hakkında şöyle rivayet olunmuş; Ümmü Seleme RA'dan Beyhakî, el-Hakîm, Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî rivayet etmiş:[147]

كَانَ أَكْثَرَ صَوْمِهِ السَّبْتُ وَالأَحَدُ ، ويَقُولُ: هُمَا يَوْمَا عِيدِ الْمُشْرِكِينَ ،

فَأُحِبُّ أَنْ أُخالِفَهُمْ (حم. طب ك هق عن أُم سلمة)

(*Kâne ekseru savmihî es-sebt ve'l-ehadü, ve yekûlü: Hümâ yevmâ iydi'l-müşrikîn, feuhibbü en ühàlifehüm*)

(*Kâne ekseru savmihî es-sebt ve'l-ehadü*) "Peygamber SAS Efendimiz cumartesi ve pazar günü de çok oruç tutardı. (*Ve yekûlü*) Efendimiz SAS bu günlerde oruç tutması hakkında da; (*Hümâ yevmâ iydi'l-müşrikîn, feuhibbü en ühàlifehüm*) 'Bu iki gün müşriklerin bayram günleridir. Onlara muhalefet etmeyi seviyorum da ondan tutuyorum.' derdi."

Cumartesi günü ve pazar gününün kimlere yaradığını, ne olduğunu biliyorsunuz. Peygamber Efendimiz müslümanlara bir genel fikir veriyor; müslüman müslümanca yaşayacak, başkasını taklit etmeyecek. Müşrikler gibi olmak, onların kuyruğunda dümen suyunda gitmek, maymun gibi onları taklit etmek değil inadına muhalefet edecek.

Adam şapkacıymış. Ormanın kenarında istirahat ederken uyukladığı esnada maymunlar gelmişler, bütün şapkaları almışlar. Uyanmış bakmış, şapkalar yok. Maymunlar şapkaları başlarına geçirmiş, dalların üstünde duruyorlar. Bağırmış çağırmış, çare yok;

---

[147] Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.146, no:2775; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.82, no:18066; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.198, no:6825.

şapkaları alamıyor. Kendi başındaki şapkayı çıkarmış, pat diye yere vurmuş. Bütün maymunlar da aynı şekilde onu taklit edip şapkayı yere atınca, şapkaları toplamış.

Bir fıkra ama gerçek olan tarafı, maymun ne gördüyse aynen taklit ediyor.

Müslümanlar maymun mu? Niye başkasını taklit etsin?

Müslümanın örfü, âdeti, töresi var; âyeti var, hadisi var. Fıkıh var, alimlerin yaşam tarzı var, bizim dedelerimizden gördüğümüz güzel ahlâk var. Biz onları bırakır mıyız?

Lafta bırakmazdık ama fiilen bıraktık bile!

Dedelerimiz rüyada görseydi; "Fesübhanallah! Bu gece bir rüya gördüm, terden sırılsıklam uyandım. Benim torunlar kâfirler gibi giyinmiş. Aman yâ Rabbi! Bu neye delalet eder?" diye ağlardı.

Dedelerimiz bizim nasıl giyindiğimizi, nasıl hareket ettiğimizi, evimizi nasıl süslediğimizi, nasıl el sıkıştığımızı, nasıl selamlaştığımızı, kadınların erkeklerin nasıl karıştığını rüyada görselerdi ağlarlardı.

Sahâbe-i Kirâm. Hz. Ömer zaman tünelinden geçip bu tarafa bir gelseydi, "Siz müslüman mısınız?" diye bizi nasıl kovalardı.

Nerede sahabe Müslümanlığı, nerede zamâne Müslümanlığı? Nerede onların Peygamber Efendimiz'in emrine uygun hareket etmesi, nerede şimdiki müslümanların kafası?

Kafalarının içinde akıl var mı?

İçinde değil, iki karış yukarısına bak, işte orada... İki karış yukarıda. Kafasının içi boş, aklı iki karış yukarıda, aklı havada geziyor. Aklı bir geliyor bir gidiyor. Namaz kılarken geliyor, namazdan sonra gidiyor. Camiden çıktı mı akıl da kafadan çıkıyor.

"—Sen demin camide namaz kıldığını gördüğüm adam değil miydin?"

"—Öyleydim ama şimdi akıl kafamdan çıktı; iki karış yukarıda."

Başka türlü izahı mümkün değil.

Zaten Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

"—Bir müslüman günah işlerken mü'min olarak işlemez, iman çıkar günahı öyle işler, ondan sonra iman geri gelir."

İman ve akıl; ikisi yan yanadır, iman da çıkar akıl da gider.

Bizim birçok şeyimizi düzeltmemiz gerekiyor. Tam bir temizlik yapma arzusuyla;

“—Bende İslâmî olmayan ne var?” diye düşünmemiz gerekiyor.

Şu İslâmî değil, at; bu İslâmî değil, at. Hiçbir şey kalmayacağından korkarım!

“—Onu at, bunu at… Hocam hiç bir şey kalmayacak.”

Ama bu gidişle halimiz nereye varır bilmem. Birkaç adamı yan yana koyup sorsalar, al sana bilmece;

“—Söyle bakalım, bunlardan hangisi müslüman?”

Adam şöyle çenesini sıvazlar, durur; bu da tıraşlı bu da tıraşlı, bunun saç tıraşı bununkine benziyor. Kıyafetleri de öyle; o da blucin giymiş, bu da blucin giymiş. Bilemedim. Alnını kaşır, ensesini kaşır, tesadüfen bir tanesine:

“—Bu galiba…” der.

“—Bilemedin! O İngiliz.”

Peki, ne olacak? Her şeyimizle değişik olacağız.

“—Bu kıyafeti İslâmî kıyafet olduğu için giyiyorum.” diyeceğiz.

Bu kıyafeti hıristiyan giymiyor, yahudi giymiyor, müşrik

giymiyor. Bu kıyafet müslümanlara mahsus gibi görünen kıyafet. Sarığı ile şu haliyle uzaktan her gören müslüman olduğunu bilir.

"—Dış görünüşümüzden müslüman olduğumuzu bildirecek bir kıyafette olmamız gerekir." dedi.

Amerikalı bir Müslüman Amerika'da bulunduğu şehirde arabasıyla gidiyormuş, kenarda bir kavga görmüş. Bakmış iki kimse birbiriyle mücadele ediyor.

"—Müdahale etsem mi etmesem mi?" diye düşünmüş?

"—Bana ne?" demiş, yürümüş gitmiş.

Ertesi gün öğrenmiş ki, o kavgadaki taraflardan bir tanesi müslümanmış ve maalesef öldürülmüş.

"—Eğer ben onun kıyafetinden, dış görünümünden müslüman olduğunu bilseydim, mutlaka arabamı durdurur, yardımına koşardım." diyor.

Müslüman dış görünüşünden belli olmalı. Belli olmayacak bir kıyafetle olmaz.

Bak hadîs-i şerîf karşında... Efendimiz; (*Feuhibbu en uhalifehüm*) "Bu günler onların bayram günleridir, ben de onlara muhalefet etmeyi seviyorum." diyor.

"—Siz misiniz bu günlerde bayram yapan? Ben de oruç tutacağım!"

Sen onlarla aynı olmayı seviyorsun. Sen onların kıyafetini, modasını takip ediyorsun.

"—Bakalım bu sene hangi kreasyonlar üretilmiş?"

Millet o kıyafetleri giyiyor. Etek yamuk, yırtmaçlı, şurası açık, burası kısa.

"—Bu sene bütün etekler kısa olacak."

Bütün etekler kısalıyor. Geçen sene giyilen elbiselerin hepsi çöpe, bitti, modası geçmiş.

"—Onu giyersem komşular ne der? Utanırım." diyor.

Hatta daha acaibini duydum. Güzel taraflarını söylüyoruz, aklımıza gelince kötü taraflarını da söyleyelim. Suudi Arabistan zenginleri arasında bazı hanımlar, düğüne gardıropla gidiyorlarmış. Bu kadar şaşkınlık da az olur!

Bir düğün esnasında bilmem kaç tane kıyafet giyiyormuş, zenginliğini gösterecek ya! Bir ara bir kayboluyormuş, öbür odada

bir değişiyormuş, bir başka kıyafetle geliyormuş, bir ara yine bir kayboluyormuş, başka bir kıyafetle geliyormuş.

Vitrinlerindeki kıyafetleri bir görseniz; kat kat, açık saçık, çeşit çeşit, allı pullu, pırıldayan yanan dönen şeyler. Süslü şeyleri de o kadar çok seviyorlar ki şaşırdım. Bavulla, hizmetçiyle gidiyorlarmış, iki üç defa kıyafet değişiyorlarmış.

Bu, işin dejenerasyonudur, tefessüh ettiğinin alâmetidir.

Kardeşlerimizden birisi anlatmıştı. Resmî bir heyet Almanya'ya gelmiş, bu kardeşimiz de elçilikte çalışıyormuş. Onunla beraber Finlandiya'ya gitmişler. Misafir oldukları için Türk heyetine bir yemek sunulmuş. Bizim arkadaş;

"—Aman domuz eti olmasın, haram et olmasın." diye şöyle listeye bakmış, birkaç yemek ismi söylemiş.

Öteki Türkler'in domuz etiymiş, bilmem neymiş, aldırdıkları yok... Onlar ne ısmarlamışlarsa ısmarlamışlar. Yemek gelince birazcık yemiş, sonra da pek gözü tutmamış yememiş, bırakmış. Bir hanım garson gelmiş, sormuş:

"—Beyefendi, yemeğimizi beğenmediniz mi?"

"—Çok güzel olmuş, elinize sağlık."

"—Buyurun yiyin?"

"—Teşekkür ederim, yemeyeceğim"

"—Ama olmaz, çok ayıp olur. Bizde tabağın içinde artık bırakmak çok ayıptır." demiş, zorlamış, yedirmiş.

Öğretmenin beslenme saatinde küçük çocuğa yemek yedirdiği gibi zorlamış, yedirmiş.

Finlandiya'daki uygulamaya bakın; "Yarım bırakılması, sıyrılmaması ayıp olur!" diye zorla yediriyor. Bizde çay getiriliyor, çayın yarısı iade...

Niye? "Kibarlık olsun..." diye. Dibine kadar içerse ayıp oluyormuş, tabağı sıyırınca ayıp oluyormuş!

Peygamber Efendimiz emretmiş, ziyan olmaması daha iyi. Tabağı sıyıracaksın, hiçbir şey kalmayacak.

"—Yıkamadan, tertemiz olarak rafa kaldırabilirsiniz." diye şaka da yapıyoruz.

Bütün bunların kökeninde insanın kendi kültürüne, örfüne, âdetine sevgisi, saygısı, inancı, itimadı, bağlılığı ve karşı tarafa

tenkitçi gözle bakabilme şahsiyetinde, karakterinde olması yatıyor.

İnsan kendisinden korkar tereddüt ederse;

"—Acaba beni ayıplarlar mı?" der.

Ama kendisinden emin olan bir insan modayı kendisi oluşturur;

"—Al İslâm modası, al şalvar modası, al manto modası, al harmani modası..." diyebilir.

Neden? Çünkü kendisine itimadı var, giyinmenin nasıl olması gerektiğini düşünüyor, ölçüyor biçiyor, şekli ortaya koyuyor.

Onun için şahsiyetinizi bulun, İslâm'ın çizgisine gelin! Peygamber SAS'in işaretine dikkat edin!

Peygamber Efendimiz onlara muhalefet etmeyi seviyordu. Biz de onların kuyruğunda, onları taklit etme yoluyla ömrümüzü heba etmeyelim, boşa geçirmeyelim!

e. Peygamber SAS'in En Çok Yaptığı Dua

Ahmed ibn-i Hanbel, Beyhâkî ve Ebû Dâvud (*Rahmetu'llàhi aleyhim ecmaîn*) Enes RA'dan rivayet etmişler:[148]

كَانَ أَكْثَرُ دَعْوَةٍ يَدْعُو بِهَا : رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ، وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (حم. ق. د. عن أَنس)

RE. 543/1 (*Kâne ekseru da'vetin yed'û bihâ: Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten, ve fi'l-âhireti haseneten, ve kınâ azâbe'n-nâr*)

(*Kâne ekseru da'vetin yed'û bihâ*) "Peygamber Efendimiz'in çokça yaptıkları dua şudur, ekseriyetle duası şöyleydi:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

---

[148] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.198, no:4855; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.315, no:1298; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.101, no:12000; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.282, no:6372; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.261, no:10895; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.7, no:3893; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.73, no:18020; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.198, no:6826.

(البقرة:٢٠١)

(*Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten, ve fi'l-âhireti haseneten, ve kınâ azâbe'n-nâr*) (Bakara, 2/201)

Bu duayı hepimiz biliyoruz. Namazda tahiyyat'tan sonra, selâm vermeden önce okuyoruz. Bu dua Kur'ân-ı Kerîm'dendir. Allahu Teâlâ Hazretleri bu duayı müslümanlara işaret eylemiş, öğretmiş oluyor.

(*Rabbenâ*)"Ey bizim Rabbimiz! (*Âtinâ fi'd-dünyâ haseneten*) Bize dünyada bir iyilik ver. (*Ve fi'l-âhireti haseneten*) Âhirette de bir iyilik ver. (*Ve kınâ azâbe'n-nâr*) Ve bizi cehennem ateşinin azabından hıfz eyle, koru, mahfuz eyle, bizi o ateşe düşürme."

Mehmed Zâhid Kotku Hocamız Rh.A, kitabın kenarına şöyle yazmış:

ليتوصل بها إلى الآخرة على ما يرضيك

(*Li-yütevassale bihâ ile'l-âhireti alâ mâ yurdîke*) "Yâ Rabbi! Seni hoşnut ve razı edecek, onunla âhiretteki sevaplara erişmemize yarayacak iyilik ver…"

"—Dünyada iyilik ver." diyoruz ya, bu iyilik nedir? Mal çokluğu mudur?

Hayır, asla ve kat'a! Her zaman mal çokluğu değil. Bazen ve çok kere malın çokluğu insanı sapıtır. İnsanın kendisi sapıtmazsa çocuğu sapıtır, çocuğu sapıtmazsa torunu sapıtır. Bir nesil, iki nesil sonra bakarsın, zengin şımarmış, raydan çıkmış, namazı bırakmış.

İhvanımızdan nice insanların, ismi gazetelerde geçen çocukları var. Babaları namaz için beş vakit buraya, camiye gelirlerdi. Onlar nerede?

Zengin oldular, meşhur oldular, fabrikaları var; gelemiyorlar. "Ev hayatları nasıl?" bilmiyoruz, ailelerini yakından tanımıyoruz, belki evde namazlarını bile kılmıyorlar. Muhtaç olsaydı, hasta olsaydı nasıl da namaza gelirdi; işi vardı nasıl nasıl gelirdi. Parası pulu çok olunca, ihtiyacı olmayınca, "Nerede keyif yapacağım?" diye düşünmekten dua etmek aklına gelmiyor.

Onun için dünyada iyilikten maksat, âhirette insanı azaptan kurtaracak, Allah'ın rızasına erdirecek şeyler demek. Hayırlı evlat, hayırlı mal, hayırlı iş, hayırlı amel; bunlar dünyadaki iyilikler…

Bir insan ömrünü zevkle, sefayla, zenginlikle, yemekle, içmekle, göbek büyütmekle geçirse; Allah'ın sevmediği bir kul olarak, gafil olarak ölse, bu dünyada bir iyilik kazanmış olur mu? Olmaz.

Sâlebe isminde bir şahıs Peygamber Efendimiz'e geldi. Sâlebe'nin hikâyesi herkesin ezberinde olmalı.

"—Yâ Rasûlallah! Çok fakirim. Fakirlik canıma tâk etti, dua et de zengin olayım." dedi.

Peygamber Efendimiz;

"—Ey Sâlebe! Şükrünü edâ edebileceğin az mal, zengin olmandan, çok mal sahibi olmandan daha hayırlıdır. Benden böyle şey isteme!" dedi.

Gitti o, bir müddet sonra yine geldi:

"—Yâ Rasûlallah! Fakirliğe dayanamıyorum, çok yoksulum, çok sıkıntı çekiyorum. Dua et de zengin olayım." dedi.

"—Yâ Sâlebe! Ben sana demedim mi, 'Şükrünü edâ edebileceğin az bir mal, şükründen âciz kalıp seni azdıracak, sapıtacak, hak

yoldan alıkoyacak çok maldan daha hayırlıdır.' İsteme bunu..."

Yine yutkundu gitti. Üçüncü sefer yine geldi:

"—Ya Rasûlallah! Artık dayanamıyorum, dua buyur da ben zengin olayım!" dedi.

Rasûlüllah'ın duasının kabul edileceğini herkes biliyor. Cümle cihan halkı biliyor. Müslümanların hepsi biliyor. Ne istese olacak. O da elini açtı:

"—Yâ Rabbi! Sâlebe'ye istediğini ver!" dedi.

Ondan sonra Sâlebe'nin koyunları kuzulamaya, develeri yavrulamaya, davarları artmaya, malları çoğalmaya başladı. Onlara bakmak için meşguliyeti arttı. Eskiden, meşguliyeti az olduğundan camiye gelirdi, artık camiye gelemez oldu.

Camiye gelememek şimdi de aynı tehlikedir; bir insan işinden dolayı camiye gelemiyorsa, o ağlasın! Rasûlullah'ın camisine gelememek de kötü, İskenderpaşa Camii'ne gelememek de kötü, iş vaktinde işyerindeki camiye gidememek de kötü...

Eskiden buraya gelen nice insan vardı, şimdi gelemiyor.

Ağla sen! Niye gelemediğini düşün de ağla!

Camiye gelememek büyük mahrumiyettir; "Allah seni evine misafir olarak kabul etmiyor." demektir, Türkçesi o. Allah seni evinde görmek istemiyor, "Nerede dolaşırsan dolaş, git, gelme evime!" diyor.

Allah bizi camiden ayırmasın, rızasından ayırmasın…

Sâlebe camiye gelememeye başladı. Rasûlullah'ın imamlık yaptığı, namaz kıldırdığı camiye gelememeye başladı. Şimdi o mal onun için hayırlı mı oldu?

Peygamber Efendimiz soruyordu:

"—Sâlebe'ye ne oldu?"

"—Yâ Rasûlallah! Sürüleri çoğaldı, malları arttı, onlara bakacağım derken gelemiyor, başını kaşıyacak zamanı olmuyor"

Bir zaman geçti, Sâlebe cumaları da gelememeye başladı.

"—Sâlebe'ye ne oldu?"

"—Yâ Rasûlallah! Medine'de değil, hayvanlara otlak bulmak için onları uzaklardaki yaylalara götürüyor, ancak oralarda otlatabiliyor. Sürüsü çok, malı çok; onlarla meşguliyetten cumaya da gelemiyor."

Peygamber Efendimiz hep soruyordu, arkasından da;

"—Yazık oldu Sâlebe'ye! Yazık oldu Sâlebe'ye!" diyordu.

Demek ki mal çokluğu hasene değilmiş. (*Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten*) derken, o hasene her zaman "mal çokluğu" diye anlaşılmasın!

Herkes paranın her kapıyı açtığını görüp, ille mal istiyor;

"—Yâ Rabbi! Bana mal ver, çuvalla para ver." diyor.

Nasreddin Hoca'nın; "100 tane olsun, 99 altın olursa kabul etmem." dediği gibi, boyna istiyor. Neredeyse çek yazılmasını isteyecek; boyna para istiyor.

Hayırlısını iste! Hakiki hasene insanı Allah'ın rızasına götüren şeydir. Hakiki hasene âhirette insanın yüzünü güldürecek şeydir. Âhirette felâkete uğratacaksa, o hasene olmaz!

Onun için izah çok hoşuma gitti de onu da size okudum. Hocamızın kenarına dipnot olarak yazmış olduğu izah çok önemli. Dünyada da iyilik ver ama bu para demek değil! Hayırlı evlat, hayırlı hanım...

Öyle hanım vardır ki:

"—Efendi kalk! Ne yapıyorsun? Teheccüd namazı geçiyor, şu namazı kıl." der.

Öyle hanım vardır ki:

"—Bana gerdanlık al, küpe al. Nereden kazanırsan kazan, getir!" der.

"—Akşama şunu isterim, filanca yere gideceğim, düğünde giyecek şeyim kalmadı, nereden bulursan bul!" der.

Tazyik eder rüşvet aldırır; tazyik eder hırsızlık yaptırır.

Kadının hayırlısı, evladın hayırlısı, malın hayırlısı, hayatın hayırlısı, ilmin hayırlısı, her şeyin hayırlısı... Allah her şeyin hayırlısını versin.

(*Ve fi'l-âhireti haseneten*) "Âhirette de iyilik ver yâ Rabbi! (*Ve kınâ azâbe'n-nâr*) Ve bizi cehennem azabına düşürme, ateşlere yakma, azaplara uğratma, bizi koru!" demiş oluyor ki işin aslı esası budur.

Uzun lafın kısası budur; bir insan cehennem azabından kurtuldu mu, cehenneme düşmedi mi, cennete girdi mi tamam yaşadı; devlet onun, nimet onun, fevz ü felâh onun... Ne mutlu ki

cennete girdi!

Ümmetin en büyüklerinden olan zâtlar bile, “Cennete en son girenlerden olsam!” diye temenni etmişler. Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfte anlatmış da, cennete en son girecek mü’min kişiden sonra iş bitiyor, hesap yekûne varıyor. Cehennemden en son o çıkacak. Cezası kadar yandıktan sonra en son o çıkmış oluyor. Ötekiler çıktı çıktı çıktı, artık en sonuncu şahıs bu. Gazeteciler olsa fotoğrafını çekerler.

Hani bazen “bir milyonuncu müşteri” diye kapının arkasında bekliyorlar, adamın bir şeyden haberi yok, mağazanın içine giriyor, flaşlar patlıyor. Ne olmuş?

“—Mağazaya giren bir milyonuncu müşteri sensin, al sana şu mükâfat!” dedikleri gibi.

Cehennemden en son çıkan kişi yanmış, cezayı çekmiş, azabı görmüş ama neticede mü’min olduğundan, imanı olduğundan, Lâ ilâhe illallah ehli olduğundan cehennemden çıkacak, cennete en son giren olacak. Cehennemden çıkacaklar çıktı, daha önceden gittiler. Ondan sonra girecek kimse kalmadı. Sahabenin en büyükleri, evliyâullahın en büyükleri bile; “Onun ben olduğumu bir bilsem, ona bile razıyım!” demişler.

Pekiyi, cehennemde ebedî kalanların hali ne olacak?

Cehennemin kapıları kapatılacak; nur yok, ışık yok, ebedî azap var… Ölüm kaldırılacak.

لاَ يُقْضٰى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلاَ يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا (فاطر:٣٦)

(*Lâ yukdà aleyhim feyemûtû*) “Cehennemde azab görenler de keşke ölseler kurtulacaklar ama, ölmek yok ki ölüp de kurtulsunlar! (*Ve lâ yuhaffefü anhüm min azâbihâ*) Azapları da hafiflemez.” (Fâtır, 35/36)

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (البقرة:٣٩)

(*Hüm fîhâ hàlidûn*) [Onlar orada, cehennemde ebedî olarak kalacaklar.] (Bakara, 2/39)

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi dünyada da, âhirette de iyiliklere erdirsin. İyiliğin ne olduğunu O biliyor. Yâ Rabbi! İyiliğin ne olduğunu ve her işin iç yüzünü sen biliyorsun; iyilik neyse bize onu ver…

Fuzûlî, Türk Edebiyatı'nın en büyük şairlerinden, Kânûnî devrinde yaşamış, meşhur bir zât. El açmış, şiir yazmış, bir gazelinde şöyle dua ediyor:

Ben bilmezem bana gereken, sen hakîmsin,
Men eyle verme ne gerekmez bana bana…

Edebî sanatlarla süslü, vezinli kafiyeli bir söz söylüyor. Mânası şu:

"—Yâ Rabbi! Ben bilmiyorum, sen biliyorsun. Bana neyin gerekmediğini ben bilmem. Belki gerekmeyen şeyi isteyebilirim ama onun bana gerekmediğini sen bilirsin. Hakîmsin, her şeyi hikmetli yaparsın; neyin gerektiğini neyin gerekmediğini bilirsin. Bana gerekmeyeni istesem dahi verme!" diye dua ediyor.

Ama haklı, işin doğrusu öyledir. Biz bilmiyoruz, her şeyi Allah CC biliyor.

Sâlebe işin sonunun bu kadar feci olacağını bilseydi o malı istemezdi. Çünkü âhiret sevabı daha üstün. Sâlebe, Peygamber Efendimiz'in darıldığı bir kimse oldu. Peygamber Efendimiz ona darıldı. Neden darıldı?

Camiye gelemediğinden insan nursuzlaşıyor da ama asıl neden darıldı biliyor musunuz?

Zekât âyeti indi. Müslümanlar mallarından bir miktar ayıracaklar, hak yolda verecekler. Zenginin malında fakirin hakkı var! Ayıracak verecek! O kendi malı değil; Allah ona verdi, "Şu kadarını da fakire ver!" dedi, o onun hakkı.

Şimdi ben cebimden çıkarsam, bir arkadaşa bin lira versem ve şöyle desem:

"—Al, bu paranın 975 lirası senin, 25 lirasını da mahalledeki şu fakir şahsa vereceksin."

Böyle diyebilirim, değil mi? O da o 25 lirayı vermese, cebine atsa olur mu? Olmaz. Ben ona verirken, "Şu kadarı senin, şu kadarını da mahalledeki fakire vereceksin!" dedim.

Allah da bize mal verirken, zenginlik verirken;

"—Paranın kırkta birini fakire vereceksin!" buyurmuş.

"—Tarla ziraatinin, mahsulünün onda birini fakire vereceksin!" buyurmuş.

Onun özel adı ne? *Öşür*… Millet şimdi tarımdan vergi vermiyor, zekât vermiyor. Allah istemiş, öyle şey olur mu?

Allah istemiş, emretmiş; malının, arazi mahsulâtının öşrünü verecek. Kendisi sulayarak, zahmet çekerek yetiştiriyorsa yirmide birini verecek. Kendiliğinden; yağmurla, toprağın bereketiyle oluyorsa onda birini verecek, öşrünü verecek. Buğdayının, arpasının, fındığının, pancarının onda birini hak yola verecek. Para ise kırkta birini verecek, koyun ise kırk tanede bir tanesini verecek.

Deve ise ne olacak? Sığırsa ne olacak? Hepsinin hesabı var, vermesi gerekiyor; kendisinin değil... Allah-u Teàlâ Hazretleri öyle emrediyor, onu dinlemiyor. Kendisinin olmayan şeyi alıyor, onu yiyor, harama giriyor.

Zekât âyeti indi. "Zenginler şu nisbette develerinden,

koyunlarından, mahsullerinden verecekler.” diye âyet indi. Peygamber Efendimiz vazifeli kimseleri zengin müslümanlara gönderdi. Herkes verdi. Sâlebe’ye de geldiler:

“—Zekât âyeti indi; malından, devenden, koyunundan şu kadarını vereceksin, Rasûlüllah haber gönderdi.” dediler.

Sâlebe veremedi! Allah’ın farzını dinlemedi. Rasûlüllah’ın habercisine, zekât için görevlendirdiği kimseye zekâtını vermedi. Rasûlüllah onun için darıldı. Çünkü farzı tutmadı. Bir düşünün, içimizde Rasûlüllah’ın darıldığı ne kadar insan vardır!

Aman yâ Rabbî! Rasûlüllah’ın Sâlebe’ye zekât vermediği için darıldığını bilse, acaba o zekâtı yanında tutabilir mi? Ateş gibi yakar insanı. Cebini yakar, derisini yakar. Ama bilmiyor. Zekât vermeyenlere söyleyin:

“—Rasûlüllah zekât vermeyenlere darılmış ha! Ayağını denk al!” diye bu haberi iletin.

Müslümanların bunca ihtiyacı varken malının kırkta birini veremiyor! Bu ne biçim müslüman!

Rasûlüllah darıldı. Bir zaman geçti, zekâtı vermeye gönlü yatar gibi oldu ama bu kez de Rasûlüllah almadı.

Neden? Çünkü farzı inkâr eden kâfir olur, kâfirden zekât almaya lüzum yok! Herhalde bu mantıktan, bu muhakemeden, bu hükümden dolayı Rasûlüllah ondan almadı.

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz halife oldu. Rasûlüllah Efendimiz âhirete dargın göçtü, Sâlebe Rasûlüllah Efendimiz’in gönlünü alamadı, mahrum kaldı. Rasûlüllah Efendimiz âhirete göçtü. Utanıyor, kabahatini biliyor, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz’e geldi, dedi ki:

“—Zekâtımı vereyim!”

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz nasıl bir kimse?

Ümmetin en faziletlisi... Halife olduğunda bazı kabileler kendisine haber göndermişler:

“—Yâ Ebû Bekir! Namaz kılacağız tamam ama bizden zekât isteme!”

Kaytarmaya çalışıyorlar. Namaz kılmak kolay, yatıp kalkıyor, bir şey değil ama mal canın yongası olduğundan zekâtı vermek zor geliyor. İnsanoğlunun tabiatı bu... Pinti bu insanoğlu, cimri! Allah

o kadar veriyor da o küçük bir parçasını veremiyor! Ne mantık! Ne kadar cahil şu insanoğlu, ne kadar zalim! “Vermeyelim!” diye Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimizle pazarlık yapmaya kalktılar.

Ebû Bekr-i Sıddîk anladı tabii, ârif insan:

“—Rasûlüllah zamanında verdiğiniz zekât neyse aynen onu verirsiniz, ya da sizden zorla almak için her birinizle savaşırım!” dedi.

Öyle dinden dönmek yok! Dinin farzlarını, ahkâmını değiştirmek yok!

أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ (البقرة: ٨٥)

(*Efetü'minûne bi-ba'di'l-kitâbi ve tekfurûne bi-ba'd*) “Allah'ın kitabının bir kısmına inanacaksınız da, bir kısmını red mi edeceksiniz? Öyle şey olur mu?” (Bakara, 2/85)

Allah'ın bazı âyetlerine inanıp da bazılarını inkâr mı ediyorsunuz? Öyle saçma şey mi olur?

Allah'ın dini bir bütündür, ya tutarsın ya tutmazsın. Farzların hepsi de önemlidir. Takım halindedir, öyle “yarısını al, yarısını alma” olmaz!

“—On beş ciltlik tefsir kitabının üçüncü cildini verir misin?”

“—Takımı niye bozayım? Ne diye vereyim? Eksik kalır, öyle şey olur mu?”

Müslümanlık da bir bütündür, bazısını almak bazısını almamak olmaz.

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz;

“—Her birinizle savaşırım, hepinizin canına okurum; hizaya gelin, aklınızı başınıza toplayın, teklifiniz İslâm'ın ruhuna aykırı.” dedi.

Çünkü, inkâr ettikleri zaman onlar da savaşılacak duruma düşüyorlar. Bu zihniyetteki Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'e Sâlebe sallana sallana geldi, dedi ki:

“—Zekâtımı vermek istiyorum!”

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in ona cevabına bakın:

“—Rasûlüllah'ın senden almadığı zekâtı ben nasıl alırım? Rasûlüllah almamış, ben nasıl alırım. Sen beni para canlısı mı

sanıyorsun. Para için mi kabileler ile harp ederim dedim?”

Para senin başına çalınsın... Kendisinin kaç bin altını vardı da İslâm yolunda sarf etti. Elbiselerini de verdi de hasıra büründü.

Para canlısı mı Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz? Gece gündüz ağlayan mübarek...

“—Rasûlüllah’ın almadığı şeyi ben senden nasıl alırım?” dedi, “Git!” dedi. Almadı.

Hz Ömer Efendimiz de almadı.

Onun için, Allah bir insana darılmasın... Rasûlüllah bir insana darılmasın…

Bizim kabahatlerimiz, kusurlarımız çok fazladır, Rabbimiz affetsin bizi... Cahilliğimizden yapıyoruz. Çocuklardan da beteriz de çok cahiliz, çok gafiliz de, ateşle oynadığımızın farkında değiliz de, yaptığımız edepsizliğin kime karşı olduğunu, ne kadar büyük edepsizlik olduğunu düşünemiyoruz da ondan yapıyoruz. Anlatılınca anlıyoruz da, gözümüz yaşarıyor da düşünmediğimiz zaman da bu haltları hep yiyor müslümanlar. Allah affetsin…

Fâtiha-ı şerîfe mea’l-besmele!

24. 09. 1989 – İskenderpaşa Camii

14. PEYGAMBER SAS'İN MERHAMETİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh… Alâ külli hâlin ve fi külli hîn… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayra halkıhî seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi ennehû kân:

كَانَ بَابُهُ يُقْرَعُ بِالأَظَافِيرِ (الحا كم في الكني عن أَنس)

RE. 543/2 (*Kâne bâbühû yukrau bi'l-ezâfîri*)

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı dünyada âhirette üzerinize olsun… Rabbimiz iki cihanda sizleri bahtiyar eylesin…

Peygamber SAS bizim başımızın tâcı, gözümüzün nuru, gönlümüzün sürûrû, rehberimizdir, önderimizdir, her şeyimizdir. Elbette onun hayatını bilmek, onun âdetlerini, itiyatlarını öğrenmek bizim hayat sürme tarzımızda bize ışık tutacaktır. Onun için Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini ve onun şemâilini, itiyatlarını âdet-i seniyyelerini anlatan bölümleri, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından okumaya devam ediyoruz.

Bu rivayetleri okuyup izaha geçmeden önce, Peygamber Efendimiz'e sevgimizin saygımızın bağlılığımızın âcizâne küçük bir nişânesi olsun, fakîrâne bizden onun zatına mütevâzı bir hediye-i Kur'âniyye olsun diye ve mübarek âlinin, pâk ashabının kıyamete kadar ashab, etbâının, ahbabının ruhlarına hediye olsun diye, Ebü'l-beşer Âdem Atamız AS'dan Peygamber Efendimiz'e kadar

yeryüzünde vazife görmüş olan cümle enbiyâ ve mürselînin ruhlarına hediye olsun diye.

Peygamber Efendimiz'den sonra Ümmet-i Muhammed'in irşadı, ta'limi terbiyesi ile vazifeli olan sâdât ve meşâyih-i turuku aliyyemizin cümlesinin ruhlarına ve hâsseten okuduğumuz kitabı cem ve te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamız'ın ruhuna ve bilhassa kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zahid-i Bursevî Hocamız'ın ruhuna hediye olsun diye;

Bu hadisleri, rivayetleri bize nakil ve rivayet eden alimlerin, râvîlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeleri canlarını mallarını ortaya koyup her şeyden geçip Allah'ın rızasını kazanmak aşkıyla çalışmış, cihad etmiş, fethetmiş ve bize emanet bırakmış olan o mübarek fatih ecdadımızın, Fatih Sultan Mehmed Hân'ın, mübarek ordusunun, ondan sonraki mücahidlerin, şehidlerin, gazilerin ruhlarına hediye olsun diye;

Şu beldemizin medâr-ı iftihârı enbiyâ, sahabe, sâlihîn, tâbiîn ve sair mü'minin ü mü'minâtın ruhlarına hediye olsun diye ve bilhassa uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemeye gelen siz kıymetli kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin, yakınlarının ruhlarına hediye olsun da ruhları cümlesinin şâd olsun, makamları âlâ olsun, dereceleri yüksek olsun diye;

Rabbimiz de bize ömrümüzü rızasına uygun geçirmeyi nasib eylesin, salih ameller işlemeye muvaffak olalım, ömrümüzü verimli, hayırlı, sevaplı geçirelim ve Rabbimiz'in huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak yüzü ak, alnı açık varalım diye buyrun 1 *Fatiha* 3 *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım sevaplarını bu saydıklarımıza bağışlayalım öyle başlayalım!

....

a. Kapısı Parmakla Çalınırdı

Okuduğum rivayetler, *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabının 543. sayfasındadır. Arapça metnini ve kaynaklarını merak edenler oraya baksın! 543. sayfanın 2. rivâyeti. Enes RA'dan rivâyet olunmuş:[149]

---

[149] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.200, no:1530; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VII, s.18, no:40466; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.369, no:7604; Buhàrî, *Edebü'l-*

كَانَ بَابُهُ يُقْرَعُ بِالأَظَافِيرِ (ك. في الكني عن أَنس)

RE. 543/2 (*Kâne bâbühû yukrau bi'l-ezâfîri*) "Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek kapısı parmakla çalınırdı." Diyor Enes RA.

Kapı nasıl çalınır?

Tokmağını kaldırırsın, "Tak, tak, tak..." vurursun. Veyahut ihtiyar, elinde baston varsa, "Tak, tak, tak..." vurur. Veyahut sağına soluna bakıp bir şey göremediğin zaman elinle, avucunla, "Pat, pat..." vurursun; içerisi, "Güm, güm..." öter. Veyahut yumruklanır. Veyahut gelen adam kızgınsa, alacaklıysa, ev sahibiyse kapıyı tekmeler. Bazen küçük çocuk kızar, gelir "Güm, güm, güm..." tekmeler.

"—Ne o kapıyı mı kıracaksın, öyle kapı mı vurulur?" deriz.

Kapı nasıl vurulurmuş? Buradan sahabe-i kirâmın edebini öğreniyoruz. Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek kapısı parmakla vurulurdu; "Tık, tık, tık..." yavaşçacık, gayet sakin, gayet edeple, gayet yumuşak bir tarzda... Yani, "Güm, güm..." vurulmazdı.

Muhterem kardeşlerim! Bizde bir söz vardır:

اَلطُّرُوقُ كُلُّهَا آدَابٌ .

(*Et-turûku küllühâ âdâbün*) "Genel vasfı itibariyle tarikatlerin hepsi tepeden tırnağa âdabdır." Edep... Yukarıdan aşağı, tepeden tırnağa, baştan sona, evvelden âhire, hep edep...

Edep dediğimiz şey nedir?

"—Bir şeyi kaidesine en uygun tarzda, en münasip şekilde yapmaya o işin edebi" derler.

Yemek yemenin âdâbı, selam vermenin âdâbı, kapı çalmanın âdâbı, hocalığın âdâbı, talebeliğin âdâbı, çarşı pazarda alışveriş

Müfred, c.I, s.371, no:1080; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.85, no:12802; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.198; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVI, s.350, no:5575; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.379, no:1134; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.56; Muğîre ibn-i Şu'be RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.156, no:18496; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.198, no:6827.

yapmanın âdâbı, evlenmenin âdâbı, düğün yapmanın âdâbı; her şeyin âdâbı vardır. Âdâba riayet eden izzet bulur, yükselir, ilerler, affolur, mağfiret olur; makam mertebe sahibi, büyük, kâmil, sevgili insan olur; Allah'ın sevgili kulu, evliyâsı olur. Rabbimiz'in dünya ve âhiret ikramlarına mazhar olur.

Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmî'nin bir sözü, Farsça bir ifade:

از خدا جوییم توفیق ادب
بی ادب محروم گشت از لطف رب

Ez Hudâ cûyîm tevfik-i edeb
Bî edeb, mahrûm geşt ez lutf-i Rab[150]

Hudâ'dan edeb hususunda yardım dileyelim!
Çünkü edebi olmayan, Rabbin lütfundan mahrum kalır.

Her şey edeple...

Edep bir tâc imiş nûr-u Hudâ'dan,
Giy ol tâcı emin ol her belâdan…

Edep mânevî bir tâçtır, görünmez bir tâçtır. Görünmez ama gören görür. Mânevî bir tâçtır, nurdan bir tâçtır. Nûr-u Hüdâ'dan bir tâçtır. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin o güzel nurlarından, en kıymetli nurlarından bir nurdur. İnsanın başını taçlandırır, alnını taçlandırır, pırıl pırıl parıldatır. İnsan edepli olursa o taçla sultanlar, padişahlar, şahlar gibi olur. Edepsiz tepe takla aşağı gider, mahrum olur, kapıdan kovulur. Çıktığı makamdan aşağı düşer. Kazandığı yeri kaybeder.

Onun için her yerde, her zaman edebe, yapacağımız işin nasıl yapılması gerektiğine çok dikkat etmemiz lâzım!

Teknik sahada buna biraz da *işin teknolojisi* diyebiliriz. Demirciliğin edebi nedir? Kilit yapmanın edebi nedir?

---

[150] Mevlânâ, *Mesnevî*, 79. beyit.

Marangozluğun edebi nedir? Ustalığın edebi nedir? Mutlaka her şeyin güzel yapılma şeklini araştırmamız lâzım!

Sevgili kardeşlerim! Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[151]

إنّ الله يُحِبُّ إذا عَمِلَ أحَدُ كُم عَمَلاً أنْ يُتْقِنَهُ (هب. عن عائشة)

(*İnna'llâhe yuhibbü izâ amile ehadüküm amelen en yutkınehû*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri kulunun herhangi bir işi —hangi işi olursa olsun— güzel yapmasını sever." Hangi işi güzel yapıyorsa, rahmetini o kuluna ihsan eder.

Dün evimizin önünden çöpleri attırıyoruz. Adam geldi, inşaat molozlarını, artıklarını arabaya doldurdu, attı ama eksik yaptı; çöp bıraktı, süprüntü bıraktı. Sonradan bir ihtiyar amca geldi, kazıdı, kürüdü, derledi toparladı.

Madem bu işi yapacaksın, doğru düzgün yap!

Banyonun fayansları kırılmış, tamir ettirdik. Adam tamirini yaptı, çöplerini dışarıya attı, ortalığı toparladı, duvarları güzelce sildi, tertemiz bir hale getirdi, teslim etti.

Tamam, edebine riayet etti, güzel yaptı.

Bir kömürcü hatırlıyorum. Ben kömür deposundan kömür almaya gittiğim zaman karşıma çıktı;

"—Hamal lazımsa kömürünüzü ben taşıyıvereyim." dedi.

Ben de;

"—Buyur!" dedim.

Çünkü nasıl olsa birisi taşıyacak, ilk geleni reddetmem için bir sebep yok... İyi ki demişim. Adam evliyâ mıydı, sulehâdan mıydı, neyin nesiydi bilmiyorum, yani sanki küfe küfe kara kömürü taşıyan bir insan değildi de, çok yüksek bir zât gibiydi. Gayet güzel taşıdı, ortalığı sildi süpürdü. Çöplerin döküldüğü, kömürün kirlettiği yerleri süpürgeyle temizledi.

---

[151] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.275, no:897; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.334, no:5312; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.349, no:4386; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.157, no:575; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.361, no:1842; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.907, no:9128; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.175, no:6460; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.426, no:1369; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.233, no:7198.

Şimdi, “Niye o zâtın ismini, adresini almadım.” diye üzülüyorum. O kadar kibar bir insandı. Verdiğim para konusunda hiçbir problem çıkarmadı, münakaşa yapmadı. Herhalde, “Nerelisin?” diye çok sordum, hatırımda kalmış. Erzurumlu imiş. Zaten Erzurumlular’ı umumiyetle çok beğeniyorum. Hakikaten İslâm terbiyesi almış; ender, mert kimseler oluyorlar. Güzel…

Muhterem kardeşlerim!

Her şeyin edebine riayet etmemiz lazım! Hangi işteysek en iyisi olmamız lazım. Üstümüze bir başka insan olmaması için âdetâ yarışmamız lazım. Her şeyi güzel yapmamız lazım!

Birisi iddia etmiş:

“—Ben senden daha uzağa taş atarım, ben seni güreşte yenerim!” demiş.

Mehmed Âkif merhum, nur içinde yatsın:

“—Gel bakalım, nasıl yeneceksin, göreyim!” demiş.

O konularda pehlivanlığı varmış, iddiası varmış, geri durmazmış, prensip sahibiymiş.

Bu semt onun semti, bu Sarıgüzel caddesi Mehmed Âkif'in oturduğu cadde... Mübarek; Fransızlar'ın işlettiği trene binmemek için —şuura bak— buradan yürüyerek Halkalı'ya gidermiş.

Bir şeyi daha hoşuma gidiyor. Kandilli rasathânesinde namaz vakitlerini hesaplayan, astronomi profesörü Fatin Gökmen hoca ile ahbap imişler. İkisi de iyi insan, nur içinde yatsınlar. O, Kandilli'de Çengelköy'de veya Beylerbeyi'nde işyerine yakın bir yerde oturuyormuş. Mehmed Âkif'le anlaşmışlar:

"—Falanca gün saat ikide zât-ı âlinizi ziyarete geleyim!"

"—Pekiyi, buyur."

Mehmed Âkif onu ziyarete gidecek. Buradan (Fatih'ten) gidecek, Boğaz'ı geçecek, orada onu ziyaret edecek. Bir sağanak, bir bardaktan boşalırcasına hızlı, fırtınalı yağmur... Fatin Hoca bakmış, yağmurdan camlardan dışarısı görünmüyor;

"—Allah bilir ya, bizim Mehmed Âkif bu havada gelemez." demiş.

Hizmetçisine demiş ki;

"—Mehmed Âkif gelecekti ama bu yağmurda, fırtınada gelemez. Eğer yine de gelirse, ben karşı komşudayım, hemen beni haberdar ediver!"

Saat ikiye gelmiş;

"—Tık, tık, tık, tık..." kapı çalınmış.

Mehmed Âkif kapıda... Sırılsıklam olmuş. Olsun, sözünü yerine getirdi ya… O kadar uzak mesafeye, üç vasıtalık mesafeye rağmen. Buradan köprüye, köprüden Üsküdar'a, Üsküdar'dan Kandilli'ye yürümek az bir şey değil. Ama dakikasında kapıyı çalmış. Hizmetçi:

"—Ooo, Efendi Hazretleri, buyurun! Hemen Fatin Hocamız'a haber vereyim. Karşı komşuya gitmişti de..." deyince;

"—Lüzum yok!" demiş. "Ben Fatih'ten kalktım, verdiğim söz yerini bulsun diye, yağmur demedim, fırtına demedim, randevuma yetiştim de, o evde bekleyemedi mi?" demiş, dönmüş gelmiş.

Prensibe bak, sağlamlığa bak!

İstiklâl Marşı'nı yazmak öyle kolay olmuyor. Mecliste herkes ayağa kalkmış, ne kadar uzun müddet alkışlamışlar.

Bu ezanlar ki şahâdetleri dinin temeli,
Ebedî yurdumun üstünde benim, inlemeli!

O sözler ne oldu sonra?

Neyse, bak sağlam insan nasıl oluyor. Biz de her işimizi öyle yapmalıyız.

Arapça'da bir söz var:[152]

اَلْوَعْدُ كَالدَّيْنِ .

(*El-va'dü ke'd-deyn*) "Vaad etmek, borçlanmak gibidir."

Tıkır tıkır ödeyeceksin.

"—Hocam, bu devirde borcunu ödeyen mi var?"

Sen edepsizleri mi örnek alacaksın, edebi mi esas alacaksın?

Cümle cihan halkı borcunu ödemese, sen yine de tek olarak ödeyeceksin. Cümle cihan halkı verdiği ahdi bozsa, sen yine sapasağlam duracak, bozmayacaksın. Cümle cihan halkı yaptığı işi hileli yapsa, sen yine de en doğruyu yapacaksın. Cümle cihan halkı edebi, terbiyeyi, dini, imanı, İslâm'ı bir tarafa bıraksa, sen tek başına müslüman olarak yaşayacaksın. Bu ruh kuvvetine sahip olmazsan kendini sağlam müslüman sayma.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[153]

---

[152] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs,* c.IV, s.435, no:7263; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.349, no:6876; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.710, no:1719.

[153] Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.219, no:2554; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.16, no:11; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.138, no:1052; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.10; Küseyr ibn-i Abdullah el-Müzenî Rh.A babasından, o da dedesinden.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.73, no:16736; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.699; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.307; Abdurrahman ibn-i Senne el-Eşcaî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.398, no3784; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.164, no:5867; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.250, no:3056; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.183, no:290; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.139, no:1055; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.29; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.149, no:4915; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.30, no:2185; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا ، وَسَيَعُودُ غَرِيبًا ، فَطُوبٰى لِلْغُرَبَاءِ !

(حم. عن عبد الرحمن بن سنة الأشجعي)

(*Bedee'l-islâmü garîbün*) "İslâm garip olarak geldi, (*ve seyeùdü garîben*) yine garip kalacak, garip haline dönecek. (*Fetùbâ li'l-gurabâi*) Ne mutlu o gariplere!"

Çevrende sana yâr olacak bir tek tanıdık dost kalmayabilir, tek başına kalabilirsin. Anan yâr olmaz, baban yâr olmaz, karın yâr olmaz, çocuğun yâr olmaz, komşun yâr olmaz. Çevrendeki herkes düşman olur. Faiz de yenilir, bira da içilir, kumar da oynanır;

"—Şimdi Yirminci Yüzyıl'dayız, bunlar da neymiş?" diyebilirler.

Ama sen tek başına:

"—Ben müslümanım, Allah'ın yolunu istiyorum, Allah'ın yolunu seviyorum, Allah'a kul olmak istiyorum, Allah'ın emrini tutmak istiyorum." diyebilmelisin.

"—Zaman sana uymazsa sen zamâna uy..."

İslâm'da öyle felsefe yok! Allah'ın dinine sadık kalmak prensibi var. Allah'ın emrine, iradesine teslim olmak prensibi var.

"—Yâ Rabbi! Kapına geldim, sana teslim oldum, emr u ferman senindir, senin buyruğunu tutacağım!" demek prensibi var... Döneklik yok, dönmek yok. Adımını attı mı, kale gibi sapasağlam durmak var.

Nerede öyle müslümanlar? Mezarda belki ama, yine de çıkar.

İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.XXXIII, s.369; Enes ibn-i Mâlik, Ebû Ümâme, Ebü'd-Derdâ ve Vâsile RA'dan.

Yalnız ilk cümlesi:

Müslim, *Sahîh*, c.I, s.350, no:208; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.485, no:3976; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.52, no:6190; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.95, no:298; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.307, no:6102; Ebû Hüreyre RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.248, no:5898; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.138, no:1054; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.191, no:588; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.70, no:11074; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.205, no:7283; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.417, no:1198, 1201; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.545, no:12190, 12193, 12194; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.282, no:887; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.209, no:6147 ve c.XI, s.101, no:10343.

Tohum var ya, el-hamdü lillâh...

Gürkzâde âkıbet gürk şeved

"Kurdun oğlu sonunda yine kurt olur." dediği gibi, herkes aslına, nesline çeker. Arslanın yavrusu arslan olur, kurdun yavrusu kurt olur, çakalın yavrusu çakal olur, yılanın yavrusu yılan olur.

Buralarda bir ara uzun zamanlar arslanlar kükredi, yaşadı; onların da evlatları vardır. "*Bulunur elbet kurtaracak bahtı kara mâderini*"[154] dediği gibi.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi yolundan ayrılanlardan etmesin. Ayrılan kaybediyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kullarının ibadetine, tâatine, İslâm'a yardımına, müslüman olmasına, sadık olmasına, vefalı olmasına ihtiyacı yok... Bizim ihtiyacımız var. Tutarlı bir insansak, tutarlı bir müslümansak, bizim öyle olmaya ihtiyacımız var. Onun için her şeyi güzel yapacağız.

"—Kapıyı çalmanın âdâbı nasıldır?"

Yavaşçacık çalarsın. Açan kimse ile doğrudan karşılaşmamak için kapıya yan dönersin veya arkanı dönersin çünkü belki açık saçık çıkar, gafil çıkar, fark etmeden çıkar. Her şeyde âdâba dikkat edeceksin. Ayakkabı giymenin çıkarmanın, elbise giymenin çıkarmanın, camiye girmenin çıkmanın, konuşmanın dinlemenin, her şeyin âdâbı vardır, Bunu bil, öğren.

"—Bunları nereden öğreneceğim?"

Hadislerden öğreneceksin, Peygamberimiz'den öğreneceksin. Lafla değil ki bu iş; işte Allah bize nümune göndermiş.

"—Şu kulum gibi olun. Ben bu kulumu sevdim, beğendim, elçi tayin ettim, rasul ettim, kendime habîb edindim." diye bize nümune gönderdi.

Peygamber Efendimiz'i ölçü alacağız. Başka ölçü yok, başka model yok. Var ama onlar Allah'ın sevdiği modeller değil. Allah'ın sevdiği örnek Peygamber SAS Efendimiz.

---

[154] Namık Kemal'in aşağıdaki beytine karşılık olarak söylenmiş:

Vatanın bağrına düşman dayamış hançerini;
Yok mudur kurtaracak bahtı kara mâderini?

b. Yüzüğü Gümüştendi

Müslim Enes RA'dan şöyle rivayet ediyor:[155]

كَانَ خَاتَمُهُ مِنْ وَرِقٍ ، وَكَانَ فَصُّهُ حَبَشِيًّا (م. عن أنس)

RE. 543/3 (*Kâne hàtemühû min verikın, ve kâne fassuhû habeşiyyen*)

(*Kâne hàtemühû min verikın*) "Peygamber SAS Efendimiz'in mühr-ü şerîfi gümüş madeninden yapılmaydı, (*ve kâne fassuhû habeşiyyen*) ve taş yeri Habeş akîkinden idi."

Arapça'da *hàtem*, hem mühür, hem yüzük mânasına geliyor. Çünkü yüzüklerini aynı zamanda mühür olarak kullanırlardı. Yüzüğün taşına bir şeyler yazarlardı, basıldığı zaman mühür olarak kullanılırdı. Peygamber SAS Hazretleri'nin de yüzüğü gümüştendi.

"—Gümüşten daha kıymetli madenler var, onları kullansaydı."

Kullanmamış. İşte zaten orasına dikkat etmek lazım!

"—Benim ümmetimin erkeklerine altın yüzük kullanmak haram!" diyor.

"—E hocam, ben nişan yüzüğünü altından yaptırmıştım?"

Cahillik etmişsin, düzelt! Anladığın zaman düzelt! Peygamber Efendimiz gümüş yüzük kullanırmış, buyur sen de gümüş kullan. Altın daha kıymetli ama fazla süse, ziynete düşmesinler diye haram kılınmış veyahut daha başka nice hikmetleri vardır. O sebeplerden bazısı anlaşılır, bazısı anlaşılmaz. Bazısı belki Yirmi Beşinci Yüzyıl'da anlaşılacak. Onu sen bilemezsin ki... Bak altının diş kaplamasında kullanılmasına izin veriyor.

"—Neden?"

Gümüşü ağızda, diş kaplamada kullansa olmaz. Gümüş okside olur, koku yapar, ağzı boyar, zehirler. Altın hiç bir şey yapmaz. Öyle bir madde ki okside olmuyor, bozulmuyor. Beş asır, on asır, yirmi asır sonra kazıyorsun, her şey çürümüş, bakırlar yemyeşil olmuş, her şey toprak haline gelmiş; altın olduğu gibi duruyor. Eğer

---

155 *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.125, no:18306; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.198, no:6829.

paranın içinde biraz bakır varsa onlar yeniliyor, altın yine sapasağlam kalıyor.

Demek ki, kullan dediği yerde kullanacağız; kullanma, dediği yerde kullanmayacağız, emre uyacağız.

Eskiden bir Bursa valisi memuruna emretmiş:

"—Çekirge yolunun iki tarafını Muradiye'ye kadar ağaçlandır!"

Adam ağaçlandırmış, çağırmış valiyi;

"—Emrinizi tuttum." demiş.

Bakmış Muradiye'ye kadar ağaç ama ondan sonrası da ağaç…

"—Bunlar ne?" demiş.

"—Efendim, biraz daha fazla yaptım."

"—Sök bunları!" demiş.

Ben olsaydım söktürmezdim. Arkasından niye sök dediğini izah etmiş:

"—Bugün bir sebeple fazla yapmaya alışmış olan insan, yarın bir başka bahaneyle verdiğim emri eksik yapmaya da bahane bulur; tam yapmayı öğrensin!" demiş.

Müslüman da her şeyi tam yapmayı öğrenecek. Eksiksiz, fazlasız, tam istenildiği şekilde, sünnet-i seniyyeye uygun yapacak. Böyle olursa çok büyük kazanç var, çok mükâfat var.

Peygamber SAS Efendimiz:[156]

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي ، عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي ، فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ

(الديلمي ، وابن حجر ، عد. عن ابن عباس)

(*Men temesseke bi-sünnetî, inde fesâdi ümmetî, felehû ecru mieti şehîd*) Kim; ümmetimin bozulduğu, fesada uğradığı zamanda benim sünnetimi ihya ederse, uygularsa, canlandırırsa, yaşarsa, yaparsa, yaptırırsa ona yüz tane şehid sevabı verilecek." diyor.

---

[156] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.198, no:6608; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.II, s.246, no:1033; İbn-i Adiy, *Kâmil fî'd-Duafâ*, c.II, s.327; Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.221, no:217: Ebû Abdullah ed-Dekkak, *Meclis fî Ru'yetu'llah*, c.I, s.218, no:503; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Sünnete uygun yaşadın mı, yüz şehid sevabı var. Emrini aynen tuttun mu, yüz şehid sevabı kazanacaksın. Bir kere şehid olmak bile insanı hesapsız cennete sokmaya kâfi geliyor.

Fakat, İmam Nevevî'nin *Riyâzü's-Sâlihîn*'inde bir noktayı okumuştuk;

"—Şehide bile kul hakkı sorulacak."

Haberiniz olsun. Üstünüze kul hakkı geçirmeyin, haram yemeyin, gasp etmeyin, gadretmeyin. Başkasının malını haksız olarak üstünüze almayın; o çok fena bir şey. Çok zarara uğrarsınız. "Şehide bile sorulacak." diye şerhte okudum da tüylerim diken diken oldu. O bakımdan, aman üzerinize kul hakkı geçirmeyin, çok dikkat edin. Hepimiz çok dikkat edelim.

Bu konuda Enes RA'dan başka bir rivayet şöyle:[157]

كَانَ خَاتَمُهُ مِنْ فِضَّةٍ ، فَصُّهُ مِنْهُ (خ. عن أَنس)

RE. 543/4 (*Kâne hâtemühû min fıddatin, fassuhû minhü*) "Yüzüğü gümüştendi; taşının yuvası da yeri de gümüştendi." diye bir rivâyet daha var.

Demek üstünde Habeşî akik, Habeş'ten gelme akik de varmış ama gümüş yüzükmüş. Nikâh yüzüğünü altından yaptıysa düzeltecek, gümüşe çevirecek, altın kullanmayacak. Zaten nişan yüzüğü diye bir şey yok ki. Gelelim bir de işin o tarafına.

Bu yüzük neden takılıyor?

"—Peygamber Efendimiz takmış." diye işte böyle akikten bir yüzük takarsın.

Ama bizde evlenme alâmeti olarak yüzük takmak yoktu. Yok nişanlıyken sağ tarafa takılırmış, evlenildiği zaman sol tarafa takılırmış.

"—Nereden çıktı?"

Avrupa'dan çıktı. Daha önce ben babama sordum, büyüklerimize sordum; "Böyle şey yoktu." diyorlar. Bu Avrupalılar

---

[157] Buhârî, *Sahîh*, c.XVIII, s.212, no:5421; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.450, no:5104; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.451, no:9517; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.428, no:3800; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.200, no:6354; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.125, no:18307; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.198, no:6830.

bir gölge gibi evimizin içine kadar süzüldüler, her şeyimize hâkim oldular. Frenk gömleği, Frenk pantolonu, Frenk kumaşı, Frenk şapkası, Frenk usulü ve saire...

Alafranga ne demek? Frenk gibi demek. *Alaturka* ne demek? Türk gibi demek. Hangisi iyi?

"—Alaturka fena, alafranga güzel!"

Nereden çıktı bu? Eğer hakikaten senin dediğin aklen, mantıken, ilmen doğru olsaydı adamlar bizim şark köşelerini beğenip de evlerine şark köşesi yapmazlardı. Divanlarımızı beğenip divan yapmazlardı. Hamamlarımızı beğenip hamam yapmazlardı. Şalvarlarımızı beğenip şalvar modasını benimsemezlerdi. Onlar açıkgözlü; nerede faydalı bir şey varsa şıp diye alıyor, sen de taklitle elindeki güzel şeyleri bırakıyorsun, başkasının çirkin şeylerini alıyorsun.

Eskiden Avrupalı nasıl yıkanırdı?

Kovboy filmlerinden seyredin! Ortada bir yarım fıçı; içine bir birisi giriyor sabunlanıyor, bir ötekisi giriyor sabunlanıyor. Ondan sonra lavaboyu tıkıyorlar… Tıkamaya yeri var lavabonun, kimse onun neden olduğunun farkında değil, Avrupa usulü… Suyun gitme yerine şaldır şaldır suyu dolduruyor; yüzüne bir çalıyor, bir daha çalıyor, bir daha çalıyor; aşağı dökülüyor.

Ne oldu? Sümük, çapak ve saire bir gitti bir geldi, bir gitti bir geldi. Sen temizlendin mi, kirlendin mi?

O Avrupa usulü. Böyleydi.

Avrupa'daki otellere gidin; muslukları öyle yerdedir ki abdest almak için altına ayağınızı sokamazsınız.

Çünkü musluk; yüksekten avucunuza su doldurup da yıkamak için değil, orayı doldurmak için. Orayı dolduracaksın, kirli suyu şap şap şap şap yüzüne vuracaksın. Müsta'mel, kullanılmış suyu yüzüne vuracaksın. Onların temizlik anlayışı sakattı. Şırıl şırıl akan suyla yıkanmak, şırıl şırıl akan suyla abdest almak, "Kullanılmış su üstüme sıçramasın." diye tedbir almak bizde vardır.

Mehmed Zâhid Hocamız Rh.A. buraya gelip imamlık yapardı ama evde nasıl abdest aldığını bilseniz; Hocamız önüne kadın önlüğü gibi önlük geçirirdi, kadınların mutfakta yaptıkları gibi

önlüğü önüne takardı, abdest alırdı.

“—Neden?”

“—Temiz olmasına rağmen kullanılmış sular üstüne sıçramasın da burada yaptığı imamlık fazileti tam olsun.” diye.

Kendi hanımına cübbesini tutturmazdı. Hanefî mezhebinde hanımın eli değse abdesti bozulmaz ama Şâfiî mezhebinde bozulur diye kendi hanımına cübbesini tutturmazdı. İnceliklere dikkat ederdi.

Neden? Her yapacağımız şeyi güzel yapacağız ya, Hocamız da imamlığı güzel yapıyordu, rahmetullahi aleyh... Her şeyi güzel yapmak prensibinden.

Aziz ve Muhterem kardeşlerim!

Bazen de neyin güzel, neyin çirkin olduğunu şu benim gösterdiğim misallerdeki gibi kolayca anlamak mümkün olmaz. Sen dinine sımsıkı bağlan, Allah’a sımsıkı tevekkül et, Rasûlüllah’a sımsıkı itimat et. Onların yaptıkları, onların tavsiye ettikleri güzeldir. Her şeyi belki anlayamazsın ama güzeldir. Avrupalılar sünnet olmuyor; müslümanlar cart kesiyor eti, sünnet oluyor. Kan akıyor, olsun; bu güzel!

Her bakımdan temizlik, sıhhat... Ötekisi çeşit çeşit rahatsızlıklara sebep oluyor. Sadece erkek de rahatsız olmuyor. Evlenmiş olduğu hanıma da rahatsızlıkların geçmesine sebep oluyor. Çünkü mikrop yuvası oluyor.

Onun için İslâm’a itimat et; Allah’ın emirlerine, Rasûlüllah’ın emirlerine itimat et. Üç defa, beş defa, on defa dene, mukayese et ama anlayabildiklerinin hepsinden güzel. İslâm’ın güzel olduğunu anladıktan sonra, anlayamadıklarının da güzel olduğuna itimat et.

“—Allah Kur’an’da şöyle buyurmuş, Yirminci Yüzyıl’da bu böyle olur mu?”

Olur! Yirminci Yüzyıl’da da olur, Yirmi beşinci Yüzyıl’da da olur, Ellinci Yüzyıl’da da olur; eskimez. Senin bağlandığın prensiplerin hepsi değişir, modası geçer de, İslâm pırıl pırıl, altın gibi kalır.

“—Neden?”

Çünkü o nizamı Allah koydu. Milletvekilleri, meclisler, rejimler, milletler, devletler, yönetimler değişir; İslâm pırıl pırıl, zirve olarak kalır. Onun için insan, müslüman olunca birkaç örnekten gerçeği şıp diye anladı mı, İslâm’a sımsıkı sarılır;

“—Bu yol güzel, bu yol nurlu, bu yol mübarek.” deyip her şeyini ona göre ayarlar.

Siz de öyle yapın, biz de öyle yapalım!

c. Gözü Uyur, Kalbi Uyumazdı

Enes RA’dan rivâyet edilmiş. Hizmetinde çok bulunduğundan, âdetlerini itiyatlarını iyi bildiğinden, umumiyetle o rivâyet ediyor:[158]

كَانَ تَنَامُ عَيْنَاهُ ، وَلاَ يَنَامُ قَلْبُهُ (ك. عن أنس)

RE. 543/5 (*Kâne tenâmü aynâhü, ve lâ yenâmü kalbühû*)

(*Kâne tenâmü aynâhü*) “Peygamber Efendimiz SAS’in iki gözü uyurdu da (*ve lâ yenâmü kalbühû*) kalbi, gönlü uyanık dururdu.”

Kalbi, gönlü uyumazmış, kendinden geçmezmiş.

Gözleri kapalı olurdu ama kalbi uyanık dururdu. Kendinden geçip de bir şeyi bilmez duruma gelmezdi. Peygamberlerin rüyaları da vahiydir. Kalbi uyumadığı için Peygamber SAS Hazretleri’ne de bazı bilgiler gözlerinin uyuduğu esnada gelirdi.

“—Sadık rüya peygamberliğin kırk küsur şubesinden bir şubedir.” diye rüyanın da bir gerçeği olduğunu, mânevî âlemden haber almanın bir aracı, vasıtası olduğunu Peygamber SAS bildiriyor.

Peygamber Efendimiz’in gözleri kapalı olsa bile kalbi uyanık dururdu. Peygamber Efendimiz bu tarafa dönük olsa bile arkasını görürdü.

Allah CC, bir kulunu sevdi mi onun gören gözü, işiten kulağı, söyleyen dili, tutan eli, yürüyen ayağı olur. Sahih hadislerden bunu biliyoruz. Allah görür, gösterir. Allah işitir, işittirir, Allah yapar, yaptırtır, Allah yürüttürür. Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin kudretine

---

[158] Buhàrî, *Sahîh*, c.XI, s.405, no:3305; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.122, no:597; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.498; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Müslim, Sahîh, c.IV, s.157, no:1278; Abdurrezzak, *Musannef*, c.II, s.404, no:3863; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Câmiü’s-Sağîr, c.II, s.198, no:6828.

göre her şey âsândır, kolaydır. Bir göz yumup açıncaya kadar Mi'rac'a çıkartır. Kısa müddette…

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرٰى بِعَبْدِهِ لَيْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

(الإسرا: ١)

(*Sübhàne'llezî esrâ bi-abdihî leylen mine'l-mescidi'l-harâmi ile'l-mescidi'l-aksa'llezî bâreknâ havlehû li-nüriyehû min âyâtinâ, innehû hüve's-semîu'l-basîr*)

[Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir. O, gerçekten işitendir, görendir.] (İsrâ, 17/1)

Kulunu bir gecede Mekke-i Mükerreme'den Mescid-i Haram'dan Kudüs-ü Şerîf'e Mescid-i Aksâ'ya götürür. Ruh mea'l-cesed, ruhuyla, bedeniyle götürür.

"—Nasıl olur? O zaman söyle bakalım Mescid-i Aksâ'nın kaç tane penceresi vardı?" diye sordular.

Peygamber Efendimiz Mi'rac'da, isrâda pencere mi sayacak? Sen onu zamane hacıları mı sandın?

"—Harem-i Şerîf'in kaç kapısı var, kaç minaresi var?"

Ona mı dikkat edecek ama müşrikler soruyorlar. Peygamber Efendimiz terledi çünkü dikkat etmemiş. Allah gözünden perdeyi bir kaldırdı, sayarak söyledi.

Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeye kàdir. Gösterdi mi gösterir, götürdü mü götürür, bir göz yumup açınca tarfetü'l-aynda fezaları geçirir, ışığın gidemediği yerlere götürür. Işığın milyonlarca senede geldiği yerlere götürür. Allah-u Teàlâ Hazretleri kâinatın sahibi, yöneticisi, mâliki, mutasarrıfı her şeyi yapan, eden o…

Öyle bir peygamberin ümmetiyiz, öyle bir mübarek zâtın ümmetiyiz. Her şeyi harika, her şeyi müstesna, her şeyi en güzel, her şeyi en kâmil olan bir peygamberin ümmetiyiz. Ama bizim gibi bir beşer idi, insan idi.

Muhammedün beşerun lâ ke'l-beşer;
Bel hüve ke'l-yâkutu beyne'l-hacer.

"Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ bir insandı ama, diğer insanlar gibi bir insan değildi. Sanki dünya üzerindeki diğer taşlar arasında yakut gibiydi. Elmas gibiydi, pırlanta gibiydi. İkisi de taş ama değerleri farklı..."

Yüzüğünün taşı neden? Yakuttan, zümrütten, zebercetten...

Ona da taş deniliyor ama bu kaldırım taşına benzemez, çakıl taşına benzemez; kıymetli taş...

Peygamber Efendimiz de bizim gibi bir beşerdi; acıları, ağrıları, üzüntüleri, hastalıkları vardı ama hayatında karşılaştığı bütün hadiselerin yaşanması esnasında aldığı tavır asildi. Tavrı güzeldi, edebi güzeldi, hâli güzeldi. Sevgisi güzeldi, sabrı güzeldi, gayreti güzeldi; her şeyi güzeldi. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi, Peygamber Efendimiz'e en güzel tarzda uymaya, benzemeye muvaffak etsin...

d. Ahlâkı Kur'an İdi

Hz. Âişe Validemiz'den rivâyet edilmiş:[159]

كَانَ خُلُقُهُ الْقُرْآنَ (حم. م. د. عن عائشة)

RE. 543/6 (*Kâne hulükuhü'l-kur'âne*) "Peygamber SAS Efendimiz'in ahlâk-ı şerîfesi Kur'an'dı, Kur'ân-ı Kerîm'di."

Acaba Peygamber Efendimiz'in huyu nasıldı, ne huydaydı? "Kur'an huyundaydı." diye Hz. Âişe Validemiz kısaca bildiriyor.

Demek ki Peygamber Efendimiz, Kur'an'ın birinci, eşsiz ve emsalsiz ehli. İlk anlayan, ilk dinleyen, ilk uygulayanı... Hangi âyet nâzil olmuşsa onu uygulamış. Hangi âyet kendisine inmişse ilk önce kendisi tatbik etmiş. Her şeyi en güzel tarzda içine o sindirmiş, Kur'ân-ı Kerîm onun ahlâkı olmuş. Kur'an ne demişse öyle yapmış.

أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ (الفتح:٢٩)

(*Eşiddâü ale'l-küffâri ruhamâü beynehüm*) "Mü'minlere karşı şefkatli, kâfirlere karşı şiddetli..." (Fetih, 48/29)

Merhametli, ref'etli, şefkatli, cömert, sabırlı, güçlü, kuvvetli, metanetli. Allahu Teâlâ hazretleri onu her türlü güzel huya sahip eylemiş, Kur'an'ın mücessem bir sembolü olmuş.

Kur'an bize niye indi?

"—Okuyalım uygulayalım." diye.

İlk uygulayan kim?

"—Peygamber Efendimiz…"

Uygulayınca insan nasıl olur?

"—Peygamber Efendimiz gibi olur."

---

[159] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.163, no:25341; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.115, no:308; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.30, no:72; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.154, no:1428; Hz. Aişe RA'dan.

Lafız farkıyla: Müslim, *Sahîh*, c.I, s.512, no:746; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.426, no:1342; Dârimî, Sünen, c.I, s.410, no:1475; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.171, no:1127; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VI, s.292, no:2551; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.499, no:4413; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.168, no:425;

İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.364; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*; c.III, s.382; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.255, no:18378 ve s.380, no:18718.

“—E Hocam, ben bu fırsatı kaçırdım o zaman, çünkü Kur’an okumayı bile bilmiyorum.”

Zaten hepimizin kaçırdığı en büyük fırsat bu... Kur’an bilmiyoruz, Kur’an okumuyoruz, Kur’an’dan haberimiz yok. Onun için doğru düzgün müslümanlar olamıyoruz. Kur’an’la bağlantımız pamuk ipliği ile bağlı gibi. Öyle insan var ki haftalarca, aylarca, yıllarca Kur’ân-ı Kerîm’e bakmaz. Öyle insan var ki Fâtiha’yı doğru düzgün okuyamaz. Mânasını bilmiyor, mânasını uygulamayı hiç bilmiyor.

Namaz kılan müslüman her gün, günde 40 defa:

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ . صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ . غَيْرِ
الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ (الفاتحة:٥-٧)

(İhdina’s-sırâta’l-müstakîm.) “Yâ Rabbi, bizi sırât-ı müstakîme

sevk et, yönelt! O sırat-ı müstakîme sok! (*Sırâta'llezîne en'amte aleyhim*) Şol kimselerin yoluna ki, sen onlara in'am ve ihsanda bulundun, lütfeyledin. Yâni, lütfeylediğin kimselerin yoluna... (*Gayri'l-mağdùbi aleyhim*) Kendilerine gazab ettiğin kimselerin yolu olmayan, ondan gayri olan; (*ve le'd-dàllîn*) dalâlete düşmüşlerin yolu olmayan, dalâlettekilerin yolundan gayrı olan, doğru olan, İslâm olan, Rasûlüllah'ın, Kur'an-ı Kerim'in, çerçevesini beyan ettiği o güzel yola bizi hidayet et!" (Fâtiha, 1/6-7) diyor.

"—Yâ Rabbi! Bizi doğru yola; sevdiğin, ikramda in'amda bulunduğun insanların yoluna sevk et; gazap ettiğin kulların, sapıtmışların, şaşırmışların yoluna, hıristiyanların, yahudilerin yoluna yöneltme, onlara benzetme!" diye söylüyor; ondan sonra yahudinin, hıristiyanın peşinden gidiyor. Giyimi, yemesi, örfü, âdeti ona benziyor.

Demek ki, okuduğu şeyden haberi yok.

Kızdığımız bir adama:

"—Sen ne söylediğinin farkında mısın, ağzından çıkanı kulağın duymuyor mu?" deriz.

Ağzından çıkan Fâtiha'yı müslümanın kulakları duymuyor. Fâtiha'yı uygulamıyorlar. Fâtiha Kur'ân-ı Kerîm'in başında, birinci sayfası. Benim hacı emmim, din kardeşim daha Fâtiha'yı uygulayamamış. Bundan sonra daha Bakara'sı var Âl-i İmrân'ı var. 114 sure, 6200 küsur âyet-i kerîme var. Bunlardan hiç haberi yok.

Geçen gün birisi, bir yere dükkân açıyormuş. Bizim kardeşlerimiz de:

"—Burada ne yapacaksın?" demişler.

"—İçki, kuruyemiş satacağım." demiş.

"—Haramdır yapma, etme! Bunun zararını görürsün." demişler, ikaz etmişler, olmamış. Kavga etmişler. Ondan sonra camiden çıktıklarında yollarını kesmiş;

"—Zararını görürsün ne demek? Siz beni tehdit mi ediyorsunuz? Bu memlekette hürriyet var, demokrasi var, laiklik var." gibi bir sürü laf evelemiş, gevelemiş.

Bizimkiler demişler ki:

"—Zarar görürsün demek 'Allah sevmez, bereket kalmaz, hayrını görmezsin!' demek."

Haramı satıyorsun, haramı içiyorsun, içirttiriyorsun, milletin de sıhhatini bozuyorsun. Alkol faydalı mı zararlı mı? Alkole "faydalı" diyen aklı başında bir ilim adamı yok. Akılsız ilim adamı da yok zaten. Alkole "faydalı" diyen bir ilim adamı yok.

Gülhane Askerî Tıp Akademisi'nde dört yıldızlı koca generaller 500 kişilik salonda toplanmışlar; bırakın rakıyı, votkayı, içtiği zaman insanı midesine kadar kezzap gibi yakan sert içkileri, biranın bile ne kadar zararlı olduğunu söylemişler.

"—General söyleyince başka bir şey mi oluyor?"

Hani onlar öyle omuzları kalabalık, kuvvetli insanlar ya bilim adamı olarak onlar söylemişler. İnsanı ne durumlara düşürdüğünü gazeteler yazıyor.

Pekiyi, sen ne samimiyetsiz adamsın, ne biçim adamsın, hem ilmen zararlı olduğu ortada hem de onu satıyorsun. Vicdanın sızlamıyor mu? İçene zararlı olduğunu bildiğin bir şeyi sen hangi vicdanla satıyorsun? Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu! Perhizdeki adam lahana turşusu yer mi?

O içki dükkânını açacak olan emekli albaymış;

"—Memlekette laiklik var, ben istediğimi yaparım ama, siz beni gavur sanmayın, ben de müslümanım." demiş.

Aaa mâşaallah, fesübhanallah, tevbe yâ Rabbi, estağfirullah, bu ne biçim Müslümanlık? Nereden çıktı bu?

Evvel yok idi, iş bu rivâyet yeni çıktı.[160]

Sübhanallah. Yeni bir Müslümanlık mı üretiyorlar? Yeni bir fabrika mı açıldı Bursa'da veya Ankara'da veya Adana'da veya İzmir'de, bilmediğim bir yerde, yeni tip model bir Müslümanlık üretimi mi başladı? 1989 model İslâm... Böyle bir şey mi var?

"—İslâm'da içki yasak!"

Neden? Çünkü İslâm tutarlı bir sistem... Bir taraftan bilim müesseseleri, askerî müesseseler, modern sistem, "İçki zararlı!"

---

[160] Ziya Paşa'nın Terkîb-i Bend'inde geçer:

İslam imiş devlete pâ-bend-i terakki
Evvel yoğ idi işbu rivâyet yeni çıktı

diyecek; bir taraftan polisler içki içen şoförleri takip edecek, kan tahliline götürecek, alkol muayenesi yaptıracak, ceza yazacak… Bir taraftan ciddi iş yerlerinde, askeriyede içki içmek yasak olacak, bir taraftan da içkiyi devlet imal edecek; sen satacaksın, ben satacağım —Allah saklasın— o bu satacak… Tutarsızlık!

İslâm böyle tutarsız değil. İslâm bir şeye zararlı dedi mi kesiyor, yaptırtmıyor, yapmıyor.

Aferin! İşte tutarlılık böyle olur. Sistem tutarlı olduğu zaman böyle olur. Zararlı olunca kesiyor. Biz tezatlıyız; bu ne perhiz bu ne lahana turşusu. Onun için bizim belimiz doğrulmuyor, iki yakamız bir araya gelmiyor. İlim yanlışlığını gösteriyor, fiiliyatta tatbik ediliyor.

"—Halbuki ilim nedendir?"

İlim, hangi şey gerçekse o anlaşılsın diyedir.

"—Anlaşılan şeyi çiğneyelim." diye mi çalışılıyor?

İnsanoğlunun tezadıdır.

Vücudu tahrip etme hürriyeti yoktur. Cemiyeti tahrip etme hürriyeti yoktur. Ahlâkı tahrip etme hürriyeti yoktur. İnsanlığı tahrip etme hürriyeti yoktur. İmanı tahrip etme hürriyeti yoktur. Her yerde hürriyet yoktur. Hadi bakalım hürriyet var, aç kapını, isteyen insan girsin içeriye, yatsın.

"—Hocam sen ne yapıyorsun? Sana kürsüyü verdik, başka başka şeyler söylemeye başladın. Olur mu? Ben kapıyı arkadan kilitlediğim gibi bir de sürgü sürüyorum, arkasına bir şey dayıyorum. Benim evime kimse giremez."

Gördün mü? Demek ki dışarıdaki adamın senin evine girme hürriyeti yokmuş. Neden?

"—Hocam, yabancı girerse, evimin hali ne olur? Malım, mülküm, namusum ne olur?"

Bak yavaş yavaş yola gelmeye başladın.

Hürriyet, hürriyet, hürriyet!

Hürriyet kezzap mı? Cemiyeti tahrip etmenin vasıtası mı? İslâm'da cemiyeti tahrip etme hürriyeti yok. İslâm bazı şeylere yasak der. İyi ki diyor, iyi ki haramları var.

"—Yâ Rabbi! Haramlarına da hamd olsun, helâllerine de hamd olsun, her şey ne kadar güzel!"

Zina haram, yapamazsın tabii; içki haram, içemezsin, içmemen

lâzım. Zulüm haram, yapamazsın. Ah İslâm'ın güzelliğini insanlar bir anlayabilse! Galiba biraz da biz anlatamıyoruz, ah bir anlayabilseler!

Peygamber Efendimiz'in ahlâkı Kur'an'dır. Bizim de ahlâkımız Kur'an olsun. Okuyalım, öğrenelim; kötü huylarımızı, kötü, fâsık, yanlış, saçma fikirleri atalım da, şöyle pırıl pırıl bir Kur'an nesli ortaya çıksın, pırıl pırıl bir Kur'an anlayışı çıksın, ortalığa hâkim olsun da her şey güzel olsun. Her şey ilme, imâna, dünya ve âhiret saadetini kazanmaya uygun olsun.

e. Sancağı Siyahtı, Bayrağı Beyazdı

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş:[161]

كَانَ رَايَتُهُ سَوْدَاءَ ، وَلِوَاؤُهُ أَبْيَضَ (ه. ك. عن ابن عباس)

RE. 543/7 (*Kâne râyetuhû sevdâe, ve livâühû ebyada*) "Efendimiz'in bayrağı vardı, sancağı vardı. Efendimiz'in sancağı siyahtı, bayrağı beyazdı." Sancak ne demek, bayrak ne demek? Birisi daha büyük oluyormuş, ötekisi küçük oluyormuş. *Râyet* dediği siyah. Uzaktan göründüğü zaman siyah renkte görünürmüş. Başka renkte parçaları da varmış fakat siyah.

Tercümede; "Sancağı siyah, bayrağı beyaz." demiş, *râyet* aslında bayrak demektir. *Livâ* da sancak demektir, tercümesinde ters yazılmış. Peygamber Efendimiz'in bayrağı siyahtı ve adı *Ukab* idi. "Kartal" mânasına geliyor yani kartal gibi siyah; sancağı da beyaz, ak imiş. O biraz daha küçük boylu...

f. Cuma Günü Guslederdi

---

[161] Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.115, no:2506; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, c.I, s.441, no:402; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.313; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, c.I, s.439, no:400; Hz. Aişe RA'an.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.224; Büreyde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.95, no:18129; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6832.

Yine Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş:[162]

كَانَ رُبَّمَا اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، وَرُبَّمَا تَرَكَهُ أَحْيَانًا

(طب. عن ابن عباس)

543/8 (*Kâne rubbema'ğtesele yevme'l-cumuati, ve rubbemâ terekehû ahyânen*)

(*Kâne rubbema'ğtesele yevme'l-cumuati*) "Peygamber SAS Hazretleri, ekseriyetle cuma günü gusül yapardı. (*Ve rubbemâ terekehû ahyânen*) Bazen de terk ederdi."

Cuma günü yıkanmayı çok tavsiye etmiştir. Kendisi tabi su bulamadığından, bazı Cuma günleri terk etmiş olabilir. Perşembe

---

[162] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.242, no:12999; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.393, no:3070; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.63, no:17968; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6833.

akşamından yıkanmış olduğundan olabilir, bazı başka sebepler olabilir. Kendisinin bizlere tavsiyesi, Cuma günü yıkanmak... Çok sevabı var.

Başka bir hadis-i şeriflerinde buyurmuşlar ki:[163]

اِغْتَسِلُوا يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، فَإِنَّهُ مَنِ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، فَلَهُ كَفَّارَةٌ مَا بَيْنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ ، وَزِيَادَةُ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ (طب. عن أبي أمامة)

(*İğtesilû yevme'l-cumuati, feinnehû meni'ğtesele yevme'l-cumuati, felehû keffâretün mâ beyne'l-cumuati ile'l-cumuati, ve ziyâdetü selâsete eyyâmin*)

(*İğtesilû yevme'l-cumuati*) "Cuma günü gusül ediniz. (*Feinnehû meni'ğtesele yevme'l-cumu'ati*) Kim cuma günü Allah'a imanından dolayı ve sevabını Allah'tan bekleyerek gusül abdesti alırsa, tepeden tırnağa yıkanırsa, (*felehû keffâretün mâ beyne'l-cumuati ile'l-cumuati*, *ve ziyâdetü selâsete eyyâmin*) iki cuma arasındaki günahları üç gün ziyadesiyle affolur. Yâni on günlük günahı affolunur."

Geçmiş Cuma da yıkanmıştı, eh bir haftalık günahı silindi bir de üç gün ziyadesiyle affolunuyor. Her Cuma yıkanmayı âdet haline getirmiş, alışmış olan bir kimse, demek ki her Cuma yıkana yıkana günahlarını temizlemiş olacak. Ne kadar güzel bir şey!

Onun için eski büyükler:

"—Cuma günleri yıkanmak için bir miktarcık su, altınla alınsa bile veririm de yine yıkanırım." demişler.

Cuma günü, Cuma namazı var. Müslüman, Cuma namazına güzelce yıkanmış olarak gelecek. Ter kokusu yok, tırnaklarını Perşembe'den kesecek, kılları filan varsa temizleyecek. Koltuk altında öyle pırasa gibi uzun bir şey kalmayacak. Onları kazımış olacak. Tırnakları kesilmiş olacak. Tepeden tırnağa yıkanmış, boy abdesti almış olacak. Temiz elbiseler giyinmiş, güzel kokular

---

[163] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.178, no:7740; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.135, no:7087; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.40, no:881; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.389, no:3057; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.754, no:21242; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.135, no:3874.

sürünmüş olacak. Öyle gelecek camiye.

Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurmuş ki:

خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ (الأعراف:٣١)

(*Huzû zînetekûm inde külli mescidin*) "Her mescidde ziynetinizi takının; güzel ve temiz giyinin!" (A'raf, 7/31)

Tertemiz elbiseleri giyecek. Çorapları tertemiz olacak. Pantolonu, paltosu, pardösüsü, gömleği bayramlık, tertemiz olarak gelecek. Cuma namazını böyle kılacak. Erken gelecek. Ne kadar erken gelirse sevabı o kadar çok olur. İçeri girdiği zaman iki rekat bir tahiyyetü'l-mescid namazı kılacak. Eğer vaaz varsa dinleyecek. Yoksa açıp Kur'ân-ı Kerîm okuyacak. Kehf Sûresi'ni okursa yine on günlük günahı affolunuyor.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَل لَّهُ عِوَجَا

(كهف:١٨)

(*El-hamdü li'llâhi'llezî enzele alâ abdihi'l kitâbe ve lem yec'al lehû ivecâ*) [Hamd olsun Allah'a ki kulu Muhammed SAS'e kitabı indirdi ve ona hiçbir eğrilik koymadı.] (Kehf, 18/1) âyetiyle başlayan Kehf Sûresi'ni okuduğu zaman on günlük günahı affolunuyor.

Tesbih çekecek, Efendimiz'e çokça salât u selâm edecek. Cuma günü Peygamber Efendimiz SAS'e salât u selâmı çokça etmek vazifesi olacak. Böylece cuması kârlı geçecek. Faydalı geçecek. Çok sevaplı geçecek. Affolmuş olarak, mağfiret olmuş olarak geçecek

Hadis-i şerifte buyrulmuş ki:

"—Cuma gününde bir saat vardır ki o saatte kim dua ederse, duası o saate isabet ederse duası makbuldür."

Onun için ağzı dualı olacak, ibadetli olacak. Bizim memlekette eskiden Cuma günleri tatildi, sonra değiştirildi. Pazar günü tatil oldu. Sonradan Yahudiler de işlerini uydurdular, cumartesi gününü de tatil ettiler. Cumartesi günü oldu mu yahudiler havraya

gidiyor; çalışması haram.

Ben Amerika'ya gittim, New York Yahudistan gibi. Koca sakalları var, göbeklerine kadar. Simsiyah elbiseler giymişler. Başlarında takkeleri tokayla saçlarına tutturmuşlar. Perşembe gününden, Cuma gününden bir faaliyet, bir faaliyet...

"—Ne oluyor?" dedim.

Bizim arkadaş dedi ki;

"—Hocam, cumartesi günü bunların alışveriş yapması yasaktır. Onun için Cuma gününden alış veriş yaparlar."

Hani bizde de bazen deniliyor ya:

"—Pazar günü sayım var, sokağa çıkma yasağı var!"

Dışarı çıkılamıyor. Herkes fırınlardan üç ekmek, dört ekmek alıyor, evine ihtiyacı olan her şeyi alıyor, o gün evde kalıyor; onun gibi.

Cumartesi günü çalışmak yasak... Onlar işlerini ayarlamışlar. Bazılarının kadınları örtülü... Onlarda da örtünmek var ama dinleyen yahudi nerede?

Hıristiyanlarda da örtünmek var. Örtünmek olmasa rahibeler

böyle saçının kılını bile göstermeden örtünür mü?

Var ama dinleyen hıristiyan nerede. Çiğnemişler. Allah'ın emirlerini tutmuyorlar. Yahudi de tutmuyor, hıristiyan da tutmuyor. Maalesef şimdiki zamane müslümanları da tutmaz duruma düştü, onlardan farkı kalmadı. Hani biz Allah'ın sevgili kullarıydık, emrini tutacaktık.

Yahudiler yine zorlamışlar; allem etmişler kallem etmişler, Avrupa'dan kovulmuşlar, Amerika'ya hâkim olmuşlar. Amerika'nın yönetiminde de sözleri geçiyor, reis-i cumhurlarını da kendilerinden seçtiriyorlar, New York valisini de kendilerinden seçtiriyorlar. Aktifler, çalışkanlar. Hastaneleri, sinagogları her tarafta faal... Cumartesi gününü de tatil yapmışlar.

Pazar günü de papazların vaaz verme günü, hıristiyanların kiliseye gitme günü, onlar da gidiyorlar. Cuma günü ise "vatan millet Sakarya, memleket kurtulsun." diye çalışma…

Müslümanlar üst üste üç Cuma namazına gitmediği zaman ne oluyor?

Allah kalbine bir mühür vuruyor. Ondan sonra kalbi mühürlenmiş, kapatılmış bir insan durumuna geliyor. Hani bir dükkânın kepengi aşağı indirilmiş; belediye zabıtası gelmiş, oraya bir kırmızı mum akıtmış bir de mühür basmış açsın bakalım o dükkân sahibi. Açamaz çünkü belediye mühürledi. "İki ay cezalısın, kapalı kalacak." dediği gibi "Müslümanın kalbi Cuma namazına gitmediği zaman mühürleniyor." diyor Peygamber Efendimiz. Kalbi kapatılıyor.

Kalp nedir? Kalp anlayış organıdır, sezgi organıdır, nur mahallidir. Kalbi mühürleniyor, kapanıyor. Mâneviyatı çalışmaz hâle geliyor, tatil iptal. Kapandı.

"—Ne olacak bu adam?"

Bu adamdan hayır bekleme. Çünkü kalbi mühürlendi. Şeytanın maskarası oldu. Şeytan bunu Hacivat-Karagöz oyununda kuklacının oynattığı gibi oynatır artık. Nefis de oynatır, şeytan da oynatır.

Neden? Şeytana karşı vicdanı bir şey söyleyecekti; vicdanı mühürlendi, kalbi mühürlendi. Bu adam yarı yarıya gitti.

Hâsılı, her şeyimizi yavaş yavaş zayi etmişiz de ağlamasını bile

unutmuşuz. Her şeyimizi zayi etmişiz, bizi benzetmişler. Hani adam elinin tozunu silkeleyerek geliyor.

"—Ne yaptın?"

"—Yolda kızdığım adamı gördüm, iyi bir benzettim."

"—Ne demek benzetmek?"

Canına okumuş. Yani vurmuş, kırmış, devirmiş kenara... Ondan sonra elinin tozunu silkeleyip geliyor.

Bizi de bir benzetmişler ki sormayın gitsin. Allah, Yâ Rabbi!

g. Baş Ağrısı Çekmeleri

Büreyde RA'dan şöyle rivayet edilmiş:[164]

كَانَ رُبَّمَا أَخَذَتْهُ الشَّقِيقَةُ ، فَيَمْكُثُ الْيَوْمَ وَالْيَوْمَيْنِ لاَ يَخْرُجُ

(ابن السني ، وأَبو نعيم في الطب عن بريدة)

RE. 543/9 (*Kâne rubbemâ ehazethü'ş-şekîkatü, feyemküsü'l-yevme ve'l-yevmeyni lâ yahrucü*)

(*Kâne rubbemâ ehazethü'ş-şekîkatü*) "Bazen Peygamber Efendimiz'e bir baş ağrısı, yarım baş ağrısı saplanırdı." Migren dediğimiz olsa gerek. Sebebi bilinmeyen baş ağrıları olur, hangi ilacı alsan geçmez. Efendimiz'i de bazen böyle bir baş ağrısı yakalardı.

(*Feyemküsü'l-yevme ve'l-yevmeyni lâ yahrucü*) "Bu baş ağrısı bazen bir gün, iki gün devam ederdi. Hatta o yüzden rahatsızlandığı için mescide çıkamama durumu olurdu."

Peygamberdi ama bizim çektiğimiz her sıkıntı, her belâ, her musibet, her dünya telaşı onun da omuzundaydı.

"—Allah ona meleklerini göndersin, her işini yaptırıversin, el bebek gül bebek rahat etsin, peygamberlik vazifesini yapsın." gibi bir hayat tarzı sürmedi. Peygamber Efendimiz çok sıkıntı çekti, çok üzüntülere uğradı, çok zahmetler çekti.

Bir Taif'e gidişi vardı. Taif'ten taş atarak, mübarek topuklarını

---

[164] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.132, no:18352; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6834.

kanatarak, yaralayarak çıkarttılar. Taifliler Peygamber Efendimiz'i taşlaya taşlaya çıkarttılar. Oraya Allah'ın emrini bildirmeye gitti.

"—Ben peygamberim, Allah'ın dinine tâbi olun!" diye bildirmeye gitti de neredeyse öldüreceklerdi.

Şehrin dışında bir bağ evine sığınıncaya kadar taşlaya taşlaya her tarafını kanattılar.

O Kureyşliler'den çektiği cefalar ve o müşriklerin Peygamber Efendimiz'e ve diğer müslümanlara yaptıkları işler. Peygamber Efendimiz'e Cebrail AS geldi;

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri beni sana gönderdi. Emredersen Allah şu yerin altını üstüne getirecek, bu kavmi helâk edecek." dedi.

"—Hayır!" dedi Peygamber Efendimiz. "Yâ Rabbi! Sen benim kavmimi affet, çünkü onlar bu işin iç yüzünü bilmiyorlar da cahilliklerinden yapıyorlar." dedi.

Kızıp da; "Kahret yâ Rabbi!" demedi.

"—Allah kahretsin!" deseydi, müsaade etseydi bak ne Taif kalırdı, ne Hicaz kalırdı, ne Suudi Arabistan kalırdı. Ama;

"—Bilmiyorlar yâ Rabbi! Affet yâ Rabbi! Cahilliklerinden yapıyorlar. Anladıkları zaman düzelirler." diye merhametinden, şefkatinden öyle dua etti.

Bize de bundan ne ders çıkar?

Biz de sabırlı olalım! Dini için hizmet ederken veyahut Allah'ın emirlerini tutarken insan bazı sıkıntılara uğrayabilir.

"—Namaz kılacağım, Cuma kılacağım, ibadet yapacağım."

Veya sakalmış, başörtüsüymüş ve saire sıkıntılar olabilir. Müslüman, İslâm'ından, imanından dolayı kendisine gelecek sıkıntıları da sineye çekecek.

Ne yapalım bu bir imtihandır, en şiddetli belalar peygamberlere gelmiştir. Ondan sonra evliyâya, ondan sonra salihlere, ondan sonra has müslümanlara, ondan sonra orta müslümanlara, ondan sonra ondan sonra da zayıf müslümanlara gelmiştir.

Kâfirler günlerini düğün bayram geçirmişlerdir. Dünya onların cenneti olduğundan keyif, zevk, sefa, eğlence, para pul, haram helal demeden onlarındır. Mühim değil. Onların bu dünyadaki iki paralık rahatı bizi etkilemesin. Müslüman için gaye, bu dünyada rahat etmek değildir. Bu dünya mü'minin zindanıdır. Âhirete

gittiği zaman bu zindandan kurtulacak, oranın güzelliğini gördüğü zaman hakikati anlayacak. Burası bizim imtihan yerimiz, sıkıntı yerimiz.

لاَ رَاحَةَ فِي الدُّنْيَا

(*Lâ râhate fi'd-dünyâ*)"Dünyada rahatlık yoktur." Sıkıntılar olur.

"—El-hamdü lillâh biz rahatız hocam!"

Tabii belâ istemiyoruz; Allah'tan afiyet istiyoruz, sıhhat istiyoruz. Hakikaten de rahatız, el-hamdü lillâh…

Şu Filistin'deki kardeşlerimiz neler çekiyorlar? Şu Afganistan'daki kardeşlerimizin hali ne oldu? Şu Bulgaristan'daki kardeşlerimiz ne duruma geldiler? Şu Kafkasya'daki Kırım'daki, Rusya'daki kardeşlerimiz ne oldular? Milyonlarca, milyonlarca müslüman geçtiğimiz asırda nasıl tepelendi, nasıl tahrip oldu, ne zulümler oldu! Kadınlar, çocuklar, aksakallı insanlar, müslümanlar hakaretlere uğrayıp ne eziyetler, işkenceler gördüler.

Biz şimdi onları okumuyoruz bile. Hadi biz okumuyoruz; duygusuz, katı kalpli insanlarız. Benim en çok hayret ettiğim şey o diyarlardan buralara göçmen gelenler de unuttular. Göçmen geldikleri diyarlardaki yapılanları unuttular.

Yugoslavlar, Yugoslavya'da Kosova meydan savaşını kutlama yıl dönümü yaptılar; "Osmanlılar buraya gelmişti de savaş olmuştu." diye hatırayı canlandırmak için.

Avusturyalılar Viyana'da İkinci Viyana savaşında Osmanlılar'ı püskürtmelerinin sene-i devriyesini güçlü, kuvvetli, tantanalı bir şekilde yaptılar ki böyle yürekler acısı bir şekilde. Bir insanın, bir milletin mâzisini unutması kadar hatalı bir şey olamaz. Hepimiz unuttuk.

Tarih okuyan nerede? Bulgaristan'da ne oldu? Kaç kişi biliyor? Hepsi unutuldu.

40-50 sene önce bizim memleketimizde de ne zulümler oldu. Kur'ân-ı Kerîm'ler toplattırıldı, yakıldı. Kütüphaneler yakıldı, yağmalandı. Tarihî eserler yıkıldı, yakıldı. Camiler kapatıldı, ahır oldu, depo oldu. Camilerin içindeki o her birisi milyonlar

değerindeki güzelim şamdanların, levhaların hepsi gitti. Hani o mukaddes emanetler, sakal-ı şerîfler?

Biz öyle zavallı, öyle sorunlu, öyle veballi bir nesiliz ki dedelerimizin bize bıraktığı şeyleri koruyamadık. Çok zulümler oldu. Allah-u Teàlâ Hazretleri gözümüzü açıp tarihî değerlerimize, dinî değerlerimize iyi sahip olup, koruyup düşmana çiğnetmemeyi nasib eylesin…

h. Namazda Bazen Sakalını Tutardı

Beyhakî Abdullah ibn-i Ömer RA'dan şöyle rivayet ediyor:[165]

كَانَ رُبَّمَا يَضَعُ يَدَهُ عَلَى لِحْيَتِهِ فِي الصَّلاَةِ مِنْ غَيْرِ عَبَثٍ

(عد. ق. عن ابن عمر)

(

RE. 543/10 (*Kâne rubbemâ yedau yedehû alâ lihyetihî fi's-salâti min gayri abesin*) "Efendimiz bazen, fazla oynamadan namazda sakalına elini koyardı."

Herhalde derin bir düşünceden, âyetin mânasındaki şiddetten dolayı olmalı.

i. Ailesine Karşı Çok Merhametli İdi

Tayâlisî Enes RA'dan şöyle rivayet ediyor:[166]

كانَ رَحِيمًا بِالْعِيَالِ (الطيالسي عن أنس)

RE. 543/11 (*Kâne rahîmen bi'l-iyâli*) "Peygamber SAS

---

[165] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.265, no:3245; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.253; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVII, s.322; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.400, no:1219; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.55, no:17928; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6835.

[166] Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.283, no:2115; İbn-i Hacer, *Metâlibü'l-Âliyye*, c.XI, s.108, no:3936; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.129, no:18334; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6836.

Efendimiz aile fertlerine çok merhametliydi.”

Peygamber SA kazak erkek değildi, kılıbık da değildi. Ne kazak, ne kılıbık... Aile fertlerine çok şefkatli, çok merhametliydi. Çok anlayışlı idi. Onların hatırını kollayıcı idi. Aralarında adalete çok riayet eden bir kimse idi.

j. Herkese Karşı Çok Merhametli İdi

Enes RA’dan rivayet edilmiş:[167]

كَانَ رَحِيمًا ، وَكَانَ لاَ يَأْتِيهِ أَحَدٌ إِلا وَعَدَهُ وَأَنْجَزَ لَهُ إِنْ كَانَ عِنْدَهُ

(خد. عن أَنس)

RE. 543/12 (*Kâne rahîmen, ve kâne lâ ye’tîhi ehadün illâ veadehû, ve encezehû lehû in kâne indehû*)

“Peygamber Efendimiz çok merhametliydi. Herhangi bir kimse kendisinden bir şey istemeye gelse, yanında dünyalık bir şey mevcutsa verirdi; olmazsa vaad ederdi. İmkânı olduğunda vaad ettiği şeyi de muhakkak yerine getirirdi.”

Peygamber SAS çok merhametliydi, gözü yaşlıydı. Ağlardı Peygamber SAS. Torununu severdi ağlardı.

Bir seferinde;

“—İnsanın üç tane dostu olsa; bir dostu vefat edinceye kadar yanında dursa, bir dostu kabre gelinceye kadar yanında dursa, bir dostu da kabirde de yanında dursa bunlardan en iyisi hangisidir?” diye sordu.

Dediler ki:

“—Onu kabirde de yalnız bırakmayan dostu en iyisidir.”

Buyurdu ki:

“—İnsana vefatına kadar dostluk eden malıdır. Vefat etti mi mal kendisinden gider, mirasçının olur. Dünyada, vefat edinceye kadar dostudur; bir şey almasına sebep olur, ölmeden evvel gözünü açarsa, hayır yapmasına sebep olabilir.

---

[167] Buhàrî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.105, no:278; Enes ibn-i Mâlik RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.VII, s.142, no:18410; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.199, no:6837.

Kabre kadar gelen dostu aile fertleridir, arkadaşlarıdır. Yıkarlar, kefenlerler, namazını kılarlar, dualar ederler, kabre getirirler. Bırakır, giderler, kalmazlar.

Kabirde de insana yoldaşlık eden, arkadaşlık eden amelidir. Namaz kılmış, oruç tutmuş, hacca gitmiş, hayır yapmış, sadaka vermiş, zekât vermiş. Onlar kabirde ona arkadaşlık edecek."

Nasıl arkadaşlık edecek?

Kadir Mevlam; her şeye gücü yeten, her şeyi yapabilen, her şeyi nasıl dilerse öyle yapan Rabbim Teàlâ Hazretleri onlara suret verecek, şekil verecek. Onlar orada onun arkadaş gibi yanında duracaklar.

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfte şöyle buyuruyor:

"—Kabre giren bir kimse karşısında güleç yüzlü, nurlu yüzlü, sevimli hoş bir insan görecek. Diyecek ki:

'—Seni çok sevdim, içim sana ısındı. Ey mübarek, sen kimsin?

O da diyecek ki:

'—Ben senin okuduğun Tebâreke Sûresi'yim.'

Tebâreke, yâni Mülk Sûresi'ne Allah onun hoşlanacağı bir şekil verecek. O da kabirde onu görecek."

"—Nasıl olur bunlar?"

Olur. Allah oldurursa olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, mücrimlerin, kâfirlerin, günahkârların; ellerini, ayaklarını, âzâlarını konuşturacak. El diyecek ki:

"—Yâ Rabbi! Ben o haram mala o gün uzandım, o haram malı başkasının cebinden kesesinden çaldım."

Mücrimler diyecekler ki:

لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا (فصلت:٢١)

(*Lime şehidtüm aleynâ*) "Ey uzuvlarımız! Ne diye bizim aleyhimize şehadet ediyorsunuz, ne diye söylüyorsunuz?" (Fussilet, 41/21) diyecekler.

Onlar da diyecek ki:

قَالُوا أَنطَقَنَا اللهُ الَّذِي أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ (فصلت:٢١)

(*Kàlû entakana'llàhü'llezî entaka külle şey'*) "Her şeyi konuşturmağa kàdir olan Allah, bizi konuşturttu." (Fussilet, 41/21)

Konuşmamak elinde mi?

"—Ben o cebe girdim, o parayı o keseyi çaldım." dememek mümkün mü?

O el konuşacak, diyecek. O ayak; "Ben o günah yerine gittim." diyecek. O göz; "Ben o harama baktım." diyecek. O kulak; "Ben o haramı dinledim." diyecek. Allah bunları dedirtecek, bunları konuşturacak. Ağacı konuşturur, taşı konuşturur; eli, kulağı, ayağı konuşturur. Dilerse okuduğun Kur'ân-ı Kerîm'e de bir güzel insan sureti verir. Kabirde sana arkadaş yapar.

Mümkün. Sen evde yalnız başına oturuyorsun, televizyonun düğmesini çeviriyorsun, programları seyrediyorsun. Dünyadaki insanlar bunu başarıyorlar. Allah-u Teàlâ Hazretleri sana şu vaad ettiği şeyleri yapmaktan aciz mi?

Amennâ ve saddaknâ, her şeyi yapar, her şeye kàdirdir, her şeye gücü yeter.

Peygamber SAS Hazretleri çok merhametliydi.

"—İnsanın üç dostundan birisi malıdır, ölünce gider. Ötekisi hısım akrabasıdır kabirden giderler. Üçüncüsü amelidir, o yanında kalır." buyurduğu zaman, ashâb-ı kirâm bunu çok beğendi, duygulandılar.

Bir tanesi kalktı, dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah! Ben bunu şiir haline getirsem müsaade eder misiniz?" İzin istiyor.

"—Pekiyi, getir." dedi.

O gece gitti kâğıt kalem elinde, nasıl düşündüyse bir şiir haline getirdi. Ertesi gün geldi:

"—Yâ Rasûlüllah! Ben onu şiir haline getirdim. İstersen okuyayım." dedi, manzume halinde okudu.

Bu kez Rasûlullah Efendimiz duygulandı, onu dinlerken ağladı.

Efendimiz Kur'an okurdu, ağlardı.

"—Erkek adam ağlar mı?"

Ağlar, duygulu insan ağlar. Duygulu insan; kalbi olan, gönlü olan insan ağlar. Ağlanacak çok şey var. Sevinçten ağlanır, korkudan ağlanır; çeşitli sebeplerden ağlanır. Hz. Ömer'in gözyaşları ağlamaktan yanağına iz yapmış. Biz ağlamıyorsak kalbimizin katılığındandır

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:[168]

اقْرَءُوا الْقُرْآنَ وَابْكُوا ، فَإِنْ لَمْ تَبْكُوا فَتَبَاكَوْا (ابن نصر عن سعد بن أبي وقّاص)

RE. 78/16 (*İkrau'l-kur'âne ve'bkû*) "Kur'an-ı Kerim'i okuyun ve ağlayın! (*Fein lem tebkû fetebâkev!*) Ağlamak gelmiyorsa bile içinizden, ağlıyormuş taklidi yapın!" Çünkü insan, taklit yapa yapa hakikaten ağlamaya başlar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi de duygulu müslüman eylesin…

Efendimiz çok merhametliydi ve çok cömertti. Verirdi, olmadığı zaman da vaad ederdi ve vaad ettiğini de fırsat bulursa hemen yerine getirirdi.

Bir keresinde sofrayı yaydılar, bir yığın altını üstüne yığdılar. Efendimiz; önüne gelene avuç avuç, avuç avuç dağıttı. Hepsi bitti.

Biraz sonra bir kişi daha geldi:

"—Yâ Rasûlallah! Muhtacım, ihtiyacım var!" dedi.

"—Yanımda ne varsa verdim. Yine olunca sana vereyim inşaallah." dedi.

Ona da öyle vaad etti. Vaad ettiğini de yerine getirirdi.

k. Peygamber SAS Efendimiz'in Gücü

Peygamber SAS Efendimiz'in gücü hakkında buyrulmuş ki:[169]

---

[168] Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.208, no:1198; Bezzâr, *Müsned,* c.IV, s.69, no:1235; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.97, no:314; Muhammed ibn-i Nasr el-Mervezî, *Muhtasar-ı Kıyâmü'l-Leyl*, c.I, s.200, no:156; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.984, no:2794; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.V, s.308, no:4190.

[169] İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.234, no:33286; Ebû Ca'fer RA'dan.

İbn-i Sa'd, *Tabâkàt*, c.I, s.419; Muhammed ibn-i Ali RA'dan.

كانَ شَدِيدَ الْبَطْشِ (ابن سعد عن محمد بن علي مرسلاً)

RE. 543/13 (*Kâne şedîde'l-batşi*) "Rasûlüllah SAS Hazretleri son derece sağlam tutuşlu; güçlü, kuvvetli bir kimseydi."

Kendisinde kırk adam kuvveti vardı. Kırk kişi bir düşmana hücum etse nasıl olur? Efendimiz bir kılıç alsa bir saldırsa, kırk kişiden daha güçlüydü.

Peygamber Efendimiz'de erlik, bahadırlık vardı. Tam bir kahramandı, tam bir er kişiydi. Peygamber SAS'in şiddetli bir tutuşu vardı. *Batş*, tutup kavrayıp bir işi götürmek mânasına gelen bir kelime. Zayıf, nahif, halsiz, mecalsiz, rüzgâr esse sallanacak insanlar vardır ya gaye o değil.

Peygamber SAS bir hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki:[170]

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.141, no:18408; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6838.

[170] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.142, no:4816; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.87, no:76; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.366, no:8777; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.29,

الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي كُلٍّ خَيْرٌ (حم. م. ن. عن ابي هريرة)

RE. 230/11 (*El-mü'minü'l-kaviyyü hayrun ve ehabbu ila'llahi mine'l-mü'mini'd-daîfi, ve fî küllin hayr*) "Hepsinde hayır var ama, kuvvetli müslüman zayıf müslümandan daha hayırlıdır ve Allah indinde daha sevgilidir."

Nasıl olacağız? Kuvvetli müslüman olacağız.

Sabahleyin profesör kardeşlerimizle bir toplantı yaptık.

"—Dergi çıkaracağız. Nasıl olsun? Hangi konular olsun?" derken "Spor da olsun." diye konu açıldı.

Bir profesör kardeşimiz, çok güzel bir noktaya temas etti; Allah razı olsun, Allah afiyet versin. Diyor ki:

"—Spor kelimesi, yabancı bir kelime... Bizde onun adı beden terbiyesi..."

Görüyor musun bizimki ne kadar güzel. Beden terbiyesinin ifade ettiği mânadaki derinliği düşünün.

Spor ne demek? Söylenişi bile kaba. Kelimelerin de bir mûsikîsi vardır, güzelliği vardır; bir de kabalığı vardır. Bu; patlıyor gibi, hırlıyor gibi, dırlıyor gibi bir şey; berikisi beden terbiyesi…

Müslüman nasıl olacak?

Bedeni güçlü, kuvvetli, sıhhatli olacak.

Bizim banyoda fayansları yapıyor. İhtiyar adam, 60 yaşına gelmiş, ağzında sigara. Bir taraftan sigara tüttürüyor bir taraftan çalışıyor. Ölmüş, kavlamış, kav haline gelmiş yani çürümüş, sünger haline gelmiş vücudu. Bundan ne hayır olur, yazık etmiş

---

no:5722; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.159, no:10457; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.216, no:194; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.89, no:20668; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.230, no:6346; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.474, no:1114; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.266, no:221; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.222, no:443; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.187, no:6580; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.115, no:540; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.298, no:2713; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.95, no:24408.

bedenine…

Birçok müslüman da bu durumda. Şu kadar lira para veriyor. Bir paketi kaç liradır bilmiyorum ama. Yabancı sigara, filtreli sigara, kovboyların sigarası... Bu sigaralara dünyanın parasını veriyor, kendisini zehirliyor. Kanser satın alıyor. Akciğer kanseri satın alıyor. Kurumla dolduruyor.

Ben lisede okuyorken Şehzadebaşı Camii'nin avlusundan geçiyoruz, Vefa lisesine gidiyoruz. Ortaokul da orada; Vefa da, Küçükpazar da kabadayılar semti… Efelerin olduğu; belinde bıçaklı, tabancalı insanların gezdiği yerler. Yanımda bir arkadaşla yavaş yavaş gidiyoruz. Küçük küçük boylu iki ortaokul talebesiyiz.

Ara kapıdan, kemerin altından bir külhanbeyi çıktı. Ama güzel giyimli, göğsüne bir mendil bağlamış, elinde bir sigara tüttürüyor. Ceketini açmış, iki tarafa sallanarak efe efe yürüyor. Yürüyüşü tam bir külhanbeyi.

Biz korktuk; sigara da içiyor, yan yan baktık. Şöyle bir yan çark alıp giderken:

"—Gelin buraya!" dedi.

“—Eyvah! Yakalandık, şimdi biz ne yapacağız?” dedik, yanaştık yanına…

“—Benim sigara içtiğime mi bakıyorsunuz? Bu sigara çok zararlı. Bakın size göstereyim.” dedi.

Cebinden bir mendil çıkardı. Bembeyaz bir mendil. Herhalde iyi bir ailenin çocuğuydu. Sigaradan bir derin nefes aldı, ondan sonra mendilin içine bir hoh yaptı, üfledi. Ağzının büyüklüğü kadar yer taba rengi oldu, kahverengi oldu. O beyaz mendilin o kısmı derhal leke haline geldi.

Muhterem kardeşlerim!

Bu beyaz mendil pamuk, poplin. Onun için bir nefeste o zifiri şeyin orayı nasıl boyadığını görüyorsun. Düşünün, sigara içen kimse bunu bir sigarayı içinceye kadar kaç defa ciğerine çekiyor. Bu ciğerin her tarafı yarım parmak, üç çeyrek parmak musluk borusu değil ki; öbür tarafları incecik. Nefes alıp verdikçe o iç taraflara bu zifir, bu zift yapışıyor çıkmıyor.

Neyle çıkaracaksın? Sigara zifirini çıkarmak için deterjan mı yutacaksın?

İstersen yut, ciğerine gitmez ki midene gider, mideni deler; çaresi yok. Mühim olan şu ciğeri zifirlememek. Nasıl gaz sobasının boru meylini içe doğru yaparsan halının üstüne zifir damlıyor, bu sigarayı içtiğin zaman da böyle oluyor.

Dergide yazdım, kırk yerden itiraz mektubu geldi.

“—Hocam, sende mi sigaranın aleyhinde konuşuyorsun?”

Evet, var mı yan bakan, sigara aleyhine konuşuyorum. Sigara zararlı.

“—Hocam ben içiyorum.”

İçme! Zararlı olan bir şeyi yapıyorsun, sıhhatini bozuyorsun.

“—E falanca şahıs da içmiş.”

Peygamber Efendimiz içmiş mi? Falanca şahıs senin numunen mi? Sen onun niçin içtiğini biliyor musun, hakikaten içmiş mi? İçmişse kendisine ait bir mesele…

O senin numunen mi? Kitapta yazıyor mu? Sünnette var mı? Kur’an’da var mı? Aleyhinde delil var. Ne diye içiyorsun?

“—İşte böyle alışmışız hocam.”

Bu tütün de Amerika’dan gelmiş galiba. İlk önce Selanik taraflarına ekilmiş, şimdi Ege’de, şurada burada ekiliyor biçiliyor.

Avrupalılar bunun aleyhine kampanya yapıyorlar. Sigaranın paketlerinin üstüne “Sigara zararlıdır!” diye yazma mecburiyeti var. İçildiği zaman sıhhate zarar verir.

Sen bunu niye içiyorsun? Niye içki içiyorsun? Niye vücudunu zayıflatıyorsun? Niye ciğerini çürütüyorsun, senin hakkın var mı?

Vücudunu çürütmeye hakkın yok. Sıhhatli olmak zorundasın. Senin vazifen sıhhatli olmak. Pehlivan olmak zorundasın, güçlü kuvvetli olmak zorundasın. Taşı eline aldığın zaman bir sıktın mı takur tukur, çatır çutur toz haline gelmeli.

“—Vay be! Adam taşı şöyle yumruğuyla bir sıktı, toz haline getirdi.” diye korkmalı herkes, ödü patlamalı. Olimpiyatlarda bütün şampiyonluklar müslümanların olmalı.

Neden?

“—Hepsinde hayır var ama, kuvvetli müslüman zayıf müslümandan daha hayırlıdır ve Allah indinde daha sevgilidir.”

Allah kuvvetli müslümanı daha çok seviyor.

Müslümanlar müslümanlığı bilmiyor. Müslümanlar müslümanca yaşamıyor. Müslümanlar, Yirminci Yüzyıl’ın pisliklerine bulaşmışlar. Temizlenmeye bile çalışmıyorlar.

Allah bizleri ıslah etsin… Allah bizleri doğru yola hidayet eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

01. 10. 1989 – İskenderpaşa Camii

15. PEYGAMBER SAS'İN BAZI HALLERİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Hamden yüvâfî niamehû ve yukâfî mezîdeh... Hamden kemâ hüve ehlüh… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn ve şefîi'l-müznibîn muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ طَوِيلَ الصَّمْتِ ، قَلِيلَ الضَّحِكِ (حم. عن جابر بن سمرة)

RE. 543/14 (*Kâne tavîle's-samti, kalîle'd-dahiki*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun… Rabbimiz Teàlâ iki cihan saadetine cümlemizi nail eylesin…

Peygamber SAS Efendimiz'in ahvali, eşkâli, ef'âli, âdetleri, itiyadları bizim için birer işarettir. Bizim vazifemiz, Peygamberimiz SAS Efendimiz'e en güzel tarzda ittibâ eylemektir. O bakımdan Efendimiz Hazretlerinin hadislerini okuyoruz; ömrü, çevresi, hayatı ve itiyadları hakkındaki rivayetleri okuyoruz ki bize örnek olsun, biz de hayatımızı onlara göre tanzim edelim diye… Mübarek bir mevzu ile zamanlarımızı değerlendirip maddeten, mânen ihyâ olmaya gayret ediyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin ve bu rivayetlerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber SAS Efendimiz'e

sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın bir nişanesi olsun diye, rûh-u pâkine hediye edelim diye; ve onun mübarek âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına ayrı ayrı hediye olsun diye; Hazret-i Adem Atamız'dan bu ana kadar gelmiş geçmiş olan cümle enbiyâ ve mürselînin ruhlarına ve cümle evliyâullahın ruhlarına hediye olsun diye; hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri, mürebbîleri, Peygamber Efendimiz'in varisleri olan ulemâ-i muhakkıkîn sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Okuduğumuz kitabı te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hocamız'ın ruhuna hediye olsun diye ve bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına hediye olsun diye; kendisinden el alıp, feyz alıp yetiştiğimiz Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhuna hediye olsun diye;

Bu beldeleri Allah Allah diyerek, mallarını canlarını feda ederek, Allah'ın rızasını kazanmak için çalışarak fethetmiş olan ve bize yâdigâr ve emanet bırakmış olan Fâtih Sultan Mehmed Han'ın ve mübarek ordusunun ve sâir fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücâhidlerin ruhlarına hediye olsun diye; beldemizin medâr-ı iftiharı Yûşâ AS'ın, Ebû Eyyûb el-Ensàrî Hazretleri başta olmak üzere ashab-ı kirâmın, tâbiînin, sàlihînin, evliyâullah'ın ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir Fâtiha, üç İhlâs-

ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

…………………………….

a. Sükûtu Çok, Gülmesi Az İdi

Az önce Arapça metnini okuduğum rivayet *Râmûzü'l-Ehàdîs*'in sonundaki *Şemâil-i Nebî* bölümünde 543. sayfanın 14. hadis-i şerifidir; metnini, şerhini merak edenler oraya bakabilirler. Cabir ibn-i Semûre RA'dan Ahmed ibn-i Hanbel Rh.A tarafından rivayet edilmiş:[171]

كَانَ طَوِيلَ الصَّمْتِ ، قَلِيلَ الضَّحِكِ (حم. عن جابر بن سمرة)

RE. 543/14 (*Kâne tavîle's-samti kalîle'd-dahiki*)

(*Kâne tavîle's-samti*) "Peygamber SAS Efendimiz uzun sükûtlu, az gülüşlü idi. Çok sükût ederdi ve gülmesi de az olurdu."

Umumiyetle ciddi, umumiyetle sakin, umumiyetle sessiz bulunmuş olduğu görülüyor. Susmanın kendisinin tavsiyelerinin içinde de büyük bir yeri vardır. Hadîs-i şerîflerde Peygamber Efendimiz susmayı tavsiye etmiştir:[172]

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ

(حم . ق. ن. ه. عن أبي شريح وأبي هريرة)

---

171 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.86, no:20829; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.52, no:13117; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.105, no:771; Câbir ibn-i Semüre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.140, no:18397; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIV, s.4, no:36702.

172 Buhàrî, *Sahîh*, c.XX,s.117, no:5995; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.165, no:69; Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.231, no:1890; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.66, no:3662; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.134, no:2036; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.183, no:477; Ebû Şüreyh el-Huzâî RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.I, s.164, no:68; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.467, no:3961; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.433, no:9593; Ebû Hüreyre RA'dan.

(*Men kâne yü'minü bi'llâhi ve'l-yevmil âhiri felyekul hayran ev liyesküt*) "Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa, ya hayır söylesin veya sussun!" diye müslümanlara tavsiyesi o tarzdadır.

Yine buyurmuşlar ki:[173]

أَوَّلُ الْعِبادَةِ الصَّمْتُ (هناد عن الحسن مرسلاً)

(*Evvelü'l-ibâdeti es-samtü*) "İbadetin evveli sükût etmektir."

Susmak bir ibadettir. Susmanın iç yüzü, mahiyeti tefekkür etmek… Zihni, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin nimetlerini, hikmetlerini, azametini, kudretini, esmâsını, sıfatını düşünmekte sarf ediyorsa, o sükût tabi ki çok büyük bir ibadet oluyor.

"—Mâlâyâni söylemeyeyim, yanlış söz söylemeyeyim; dilimden gıybet, dedikodu günah sadır olmasın, çenemi tutayım!" diye susmak da ibadettir, günahlardan korunmak için bir gayrettir, son derece makbuldür.

Mü'minlerin, konuşmayı öğrenmek kadar susmayı öğrenmesi lazım, önemli bir hadise olarak görüyoruz. Susmayı öğrenmesi ve sükûtunun verimli geçmesine gayret etmesi lazım.

Sükût eden insan vaktini nasıl geçirir?

Birincisi, tefekkür ile geçirir. Tefekkür çok kıymetli, çok sevaplı bir ibadettir. Bazen bin yıllık ibadet kadar insana sevap kazandırır, bazen altmış yıllık ibadet gibi sevap kazandırır; bir ömre bedel olur, insanı kurtarır, ıslah ettirir, tevbe ettirir, hak yola sokar, Allah'ın evliyâsı haline getirir. Onun için tefekkür etmeye, Allah rızası için zihin yormaya, fikir yürütmeye alışmamız gerekiyor.

İkincisi; sükûtun bir başka şekli, vakti zikirle değerlendirmektir. Susuyor ama içinden Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin zikriyle meşgul oluyor. Zikir de Arapça'da hatırlamak demek. "Bir ismi tekrar tekrar söylemek" tarzında; o da bir çeşit zihnî faaliyettir, tefekkürdür, o da çok sevaptır.

Peygamber Efendimiz SAS, hele hele sessiz zikretmeyi, düşünürmüş gibi dışarıya ses çıkmadan, dil dudak kıpırdamadan

---

173 Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.546, no:1130; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.350, no:6885; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XLI, s.287, no:44930.

yapılan zikri; kimse duymadığı görmediği için riya, gösteriş ve şöhret âfetleri bahis konusu olamayacağından dolayı çok methediyor. Böyle zikrin dil ile yapılanından —-o da çok sevaplı— lisan ile yapılan zikirden, zikr-i hafî veyahut sessiz, hafif hafif yapılan zikirden yetmiş kat daha sevap olduğunu söylüyor.

Demek ki insan, ağzı kapalı zikredebilir. Hocamız derdi ki:

"—Suyun içine dalsan, ağzını kapatsan, nefes alsan denizde zikredebilir misin? Tabii edersin. Suyun içindeymiş gibi dili dudağı kıpırdatmadan, dışarıdaki insanın kulağını senin ağzına dayasa bile duyamayacağı şekilde zikretmeye *zikr-i kalbî* denir, kalbin içinden zikretmek denir, yetmiş kat daha sevaptır. Tabi ki dille yapılan zikir de sevaptır ama bu yetmiş kat daha fazla sevap oluyor.

Hele hele bizim Nakşî Tarikatı'nda bu *zikr-i kalbî* çok önemlidir ve tarikatimizin baş prensibi, bu *hûş der dem* prensibidir. *Hûş* Farsça, iki gözlü h ile; şuur, akıl, uyanıklık demek. *Dem* de nefes, zaman demek. Her nefesini her zamanı şuurlu olarak, gaflete düşmeden, zeki olarak, düşünür olarak, gafil olmayarak geçirmek en büyük prensiplerimizdendir.

Derviş hiç gaflete düşmeyecek.

"—Hiç farkında olamadım, böyle mi olmuş?" der insan.

Bu gaflet halidir. Bu hale düşmeyecek. Devamlı pırıl pırıl bir zekâ, ışıl ışıl bir göz, pür-dikkat bir baş; yerde olabilir ama etrafında olan her şeyi takip ediyor. Günaha batmıyor, sevaplı işi kaçırmıyor, hizmette kusur etmiyor. Şahin gibi gelip yetişiyor, yapması gereken işi yapıyor.

İşte bizim eski ecdadımızın mükemmel insan portresinin bazı çizgileri böyle sessiz durur. Gürültüsüz patırtısız ve gösterişsizdir. Dışa, gösterişe pek önem vermez. Sakin durur ama yıldırım gibi hareket eder; ne yapacaksa yapmasını becerir ve başarır. Övünmez, belli etmez ama bakarsın burca bayrağı dikmiş el-hamdü lillâh! Ondan sonra yine ortalıktan kaybolur.

"—Allah beni sevsin, sevabı Allah versin. Başkasının methine ihtiyacım yok!" der, kimseden de mükâfat beklemez.

İslâm orduları, İranlılar'la ilk karşılaştıkları zaman İranlılar ateşe tapıyorlar; *Yezdan* ve *Ehrimen* diye iki tanrı tasavvurları var; birisi iyilik tanrısı, birisi kötülük tanrısı… Birisi ışık tanrısı, birisi

karanlık tanrısı… Birisi iyiliği, cenneti temsil ediyor; birisi kötülüğü yönetiyor ve cehennemi temsil ediyor. İkisi birbiriyle mücadele ediyor gibi düşünüyorlar.

Putperest, ateşperest, müşrik, kâfir insanlar. Onlarla savaşırken İslâm ordularının sayısı azmış ama ne insanlarmış! Savaş yerinde istihkâm kazılırken erlerden bir tanesi kazdığı yerde altın ve mücevher buluyor. Kim bilir belki öbür taraf sakladı, bunlar hücum edince oraya hâkim oldular. Nasıl olduysa öyle bir şey buluyor, götürüyor dosdoğru komutana teslim ediyor. Komutan da dosdoğru götürüyor halife Ömer ibnü'l-Hattab RA'a teslim ediyor.

Hz. Ömer RA:

"—Bu sadık mücahidi; bulduğu torbayı iç etmeden, kendisine saklamadan, dürüstçe teslim eden bu askeri taltif edin!" diyor.

Komutan çağırıyor, diyor ki:

"—Halife emretti, seni mükâfatlandırmak istiyoruz."

O da diyor ki:

"—Dünya malı sizin olsun. Ben dünya malına tamah etseydim o keseyi size vermezdim. Ben mükâfatı Allah'tan bekliyorum. Ben bu savaşı Allah'ın emri olduğu için yapıyorum."

İşte böyle mübarek insanlar; sessiz, sedasız, cefakeş, sabırlı, çelik yay gibi sağlam, sessiz. Osmanlı ordusu bir yerden öbür yere gidermiş de ses duyulmazmış. Öteki ordular paldır-küldür gidiyor, gelişleri gidişleri toz toprak kaldırıyor. Osmanlı ordusunun bir yerden bir yere gidişi yağda kayar gibi sessiz sedasız olurmuş, yıldırım gibi düşmanın ensesinde biterlermiş. Bunlar güzel ahlâkın, Peygamber Efendimiz'e en güzel tarzda ittibanın sonuçlarıdır.

Kânûnî Sultan Süleyman zamanında bir elçi Osmanlılar'ı ziyaret etmiş. Elçi olarak gelmiş, sonra Hollanda'ya dönmüş. Şöyle diyor:

"—Bu adamlar az konuşurlar, vakur insanlardır, gevezeliği sevmezler. Mütefekkir insanlardır, çok düşünürler."

Demek ki dedelerimiz bu işi tam anlamış, kavramış, Peygamber Efendimiz'in yolunda gidiyor. Mahallelerinde ihtilaf olmaz, herkes kendi haddini bilir, hakkını bilir, kimse kimsenin hakkını çiğnemeye çalışmaz. Bir ihtilaf olsa mahallenin büyükleri halleder,

mahkemeye kadıya hacet kalmaz.

Avrupalı vatandaşlarına diyor ki:

“—Ey vatandaşlarım! Bu diyarlara geldiğiniz zaman misafir olursanız sakın dindaşım diye yahudilerin, Ermeniler'in evinde kalmayın! Hem çok pistirler, hem de sizi mutlaka aldatıp yollarlar. Müslümanlar tertemiz ve dürüsttürler, tenezzül etmezler, eğri konuşmazlar, sükût ederler ama bilmediklerinden değil mütefekkir insanlar oldukları için, filozof yapılı insanlar oldukları için...” diyor.

Hakikaten de meselâ Evliya Çelebi'nin Seyahatnâmesi'ni okuyun, onların hâlet-i rûhiyelerini anlayabilirsiniz. Allah-u Teàlâ Hazretleri bize de öyle sakin, vakur olmayı nasib eylesin…

Mehmed Âkif'in şiir şeklinde bir nasihati var; yeğenine diyor ki:

İhtiyar amcanı dinler misin, oğlum, Nevruz?
Ne büyük söyle, ne çok söyle; yiğit işte gerek.
Lafı bol, karnı geniş soyları taklit etme;
Sözü sağlam, özü sağlam, adam ol, ırkına çek!

Büyük konuşma;

“—Asarım, keserim, yıkarım, yaparım, ederim, indiririm çıkarırım!” deme!

Dur bakalım, ateş olsan cirmin kadar yer yakarsın! Yüksek perdeden ne yiğitlik tasla, ne büyük söyle, ne çok söyle! Dır dır dır, vır vır vır. Ne oluyorsun? Bozuk plak gibi. Bunun bir freni yok mu, böyle devam mı edecek?

‘—’İhtiyar amcanı dinler misin oğlum Nevruz! Ne büyük söyle ne çok söyle; yiğit işte gerek. Lafı bol, karnı geniş soyları taklit etme!” diyor.

Yani aldırmıyor; “Hani söz vermiştin, hani yapacaktın? Ne güzel söylüyordun; “Olur, yaparız inşaallah! Nerede?” Adamın karnı geniş, havsalası geniş; aldırmıyor ki…

“—Lafı bol, karnı geniş soyları taklit etme! Özü doğru sözü doğru adam ol, ırkına çek!” diyor.

Özü doğru, sözü doğru… Müslümanın vasfı böyle. Peygamber Efendimiz nasılmış? Çok sükût edici bir insan imiş; sükûtu uzun, gülmesi az imiş.

“—Kah kah, kıh kıh, kıkır kıkır, fıkır fıkır!”

Kaynıyor musun? Altına ateş mi vurdular da fıkır fıkır yerinde duramıyorsun. Ciddiyete yakışır mı?"

Necip Fazıl, devlet adamlarından birine öyle demiş:

"—Sen şu üst mevkidesin, bu kadar gülmek yakışmaz!"

Yâni o bakımdan vakur olmak, çok gülmemek lâzım!

Efendimiz zaten kahkahayla gülmezdi. Koridorları çınlatan, salonları dolduran şen kahkahalar… Öyle şey yok! Peygamber Efendimiz'in tabiatinde öyle bir şey yok. Gülmesi tebessüm tarzındaydı, *besim* insan idi.

Besim ne demek? Tebessümlü demek. Yani güleç yüzlü idi; çatık kaşlı, korkunç bir insan değildi.

Hazret-i Ali Efendimiz Peygamber SAS Efendimiz'i şöyle anlatıyor:[174]

---

[174] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.599, no:3638; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.328, no:31805; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.148, no:1415; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.15; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.412; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*,

مَنْ رَآهُ بَدِيهَةً هَابَهُ، وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ، يَقُولُ نَاعِتُهُ:

لَمْ أَرَ قَبْلَهُ وَلاَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ (ت. ش. هب. عن علي)

(*Men raâhu bedîheten hâbehû*) "Kim ansızın onu görürse, heybeti onu sarardı. Onun muhteşem güzelliği, nuru ve o peygamberlik vakarı karşısında heybetinden bir hal olurdu. (*Ve men haletahû ma'rifeten ehabbehû*) Kim şöyle onunla birazcık bulunursa, sohbetine iştirak edip de biraz daha yakından tanırsa, (*ehabbehû*) onu severdi. (*Yekùlü nâitühû: Lem erâ kablehû ve lâ ba'dehû mislehu*) Onu tasvif etmek isteyen, 'Ondan evvel de, ondan sonra da onun gibisini görmedim!' derdi. Nasıl tarif edecek? "Öyle bir zât ki, ne ondan evvel, ne ondan sonra onun gibisini görmedim bu dünya yüzünde." Böyle tarif ederdi. Başka türlü tarif etmek mümkün değildi Rasûlüllah Efendimiz'i.

Şairin dediği gibi:[175]

Göz gördü, gönül sevdi seni ey yüzü mâhım;
Kurbânın olam, var mı benim bunda günâhım?

"Göz gördü gönül sevdi seni ey ay yüzlüm!" diyor, kendisi aradan çekiliyor. Peygamber Efendimiz'e uygulanacak bir söz; göz gördü mü dayanamaz.

Peygamber Efendimiz kendisi ile aynı boyda olan insanlar arasında dururken bile daha azametli görünürdü, öyle bir ihtişamı vardı.

Bedevîlerden birisi geldi, Peygamber Efendimiz'in yanına girerken, o hürmetten, o saygıdan tir tir titremeye başladı, ne yapacağını şaşırdı. Peygamber Efendimiz'i ilk gören insanda hâsıl olan durum bu. Ama biraz tanı bakalım; bir konuş, bir sözünü dinle,

---

c.XI, s.30, no:5699; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.262; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, C.I, s.90, no:84; Hz. Ali RA'dan.

[175] Süleyman Nâhifî (1645-1738), Osmanlı divan şairi. Manzum Mesnevî tercümesi meşhurdur.

doya doya yüzüne bak. O zaman ne olur? (*Ehabbehû*) 'Onu severdi. Mümkün değil sevmemek.

"Onu tasvif etmek isteyen; 'Ondan evvel de ondan sonra da onun gibisini hiç görmedim. Gördüklerimin içinde bir tane…' derdi."

Abdullah ibn-i Selâm yahudi alimlerindendi, Medine'de otururdu. Peygamber Efendimiz Medine-i Müneverre'ye hicret edince:

"—Mekke'den bir zât-ı muhterem gelmiş, Allah'ın peygamberiymiş, elçisiymiş, Rasûlüllahmış, Nebiyyullahmış, şunu bir göreyim." dedi, gitti.

Kendisi yahudi alimi, sonradan müslüman oldu. O anda Yahudi… Kendisi rivayet ediyor, diyor ki:[176]

عَرَفْتُ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كَذَّابٍ (ت. ه. حم. ك. طس. ش. هب. ق. عن عبد الله بن سلام)

(*Araftü enne vechehû leyse bi-vechi kezzâb*) "Yüzüne bir baktım, pırıl pırıl; anladım ki, yüzü hiç öyle yalan iddiada bulunacak, yalan söz söyleyecek bir insan değil! Mâsumluğu, asâleti, dürüstlüğü yüzünden anlaşılıyor."

Bedevînin birisi Efendimiz'in yüzü hakkında;

"—Rasûlüllah'ın yüzü kılıç gibi parlar." demiş.

Ötekisi itiraz ediyor:

"—Hadi canım! Öyle şey mi olur? Ay gibiydi, güneş gibiydi, pırıl pırıl parlardı." diyor.

Tebessüm ettiği zaman dişlerinin pırıltısı etrafı aydınlatırdı. Dişleri bembeyazdı, hafif seyrekçeydi, aralıklıydı, yüzü pırıl pırıl parlardı, tepeden tırnağa nur idi. Az konuşurdu, çok uzun sükût

---

[176] Lafız farkıyla: Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.652, no:2485; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.423, no:1334; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.451, no:23835; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.405, no:1460; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.14, no:4283; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.313, no:5410; İbn-i Ebî Şeybe, c.V, s.248, no:25740; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.216, no:3361; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.502, no:4422; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.152; İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.I, s.235; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.132, no:1339; Abdullah ibn-i Selâm RA'dan.

ederdi, az gülerdi; güldüğü zaman da mütebessim bir tarzda gülerdi. Öyle kahkahalarla, ortalığı çınlatmak tarzında gülmek yok; çünkü çok gülenin vakarı, ihtiramı azalır. Çok şaka yapanın, çok sulu olanın etrafta hürmeti kalmaz. Allah ona huyların en güzelini vermiş ama sıkıcı bir hal değil; Efendimiz SAS ciddi, sevimli, tatlı bir güzellikle az gülen, çok uzun sükût eden bir kimseydi. Bize örnek olsun, bizim de tavrımız öyle olsun…

b. Rasûlüllah SAS'in Yatağı

Rasûlüllah SAS yatağı hakkında şöyle rivayet ediliyor:[177]

كَانَ فِرَاشُهُ نَحْواً مِمَّا يُوضَعُ لِلإِنْسَانِ فِي قَبْرِهِ ، وَكَانَ المَسْجِدُ عِنْدَ رَأْسِهِ (د. عن بعض آل أُم سلمة)

RE. 543/15 (*Kâne firâşuhû nahven mimmâ yûdau'l-insâni fî kabrihî, ve kâne'l-mescidü ınde re'sihî.*)

"Peygamberimiz SAS'in yatağı talaştan idi, kıldan yapılmış bir haşin kumaştan idi, içine yün konulan bir şeydi, kese tarzındaydı ve insanın kabre konulduğu zaman kapladığı yer kadardı; çok yaygın, yayla gibi geniş değildi. Yalnızca üstüne yatılacak bir şeydi, sert, talaş denilen bir kumaştandı.

Hücre-i saadetinde yatağının yeri, mescidinin duvarına bitişik idi. Yattığı zaman başı, mescid tarafına gelecek şekilde dururdu."

Mescidde kıbleye doğru dönüldüğü zaman, Peygamber Efendimiz'in hücreleri sol taraftaydı. Hicaz'a gidenler düşünsün; Peygamber Efendimiz'in mihrabı beyaz mermerle kaplanmış direklerin olduğu yer…

Peygamber Efendimiz'in kabri ne tarafta?

Sol tarafta... Kıbleye dönüldüğü zaman mescidinin sol tarafında… Kabri, evi. Peygamberler nerede vefat ettiyse oraya gömülürler. Peygamber Efendimiz de Hz. Âişe-i Sıddîka

---

[177] Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyi*, c.II, s.4, no:453; Hz. Ümm-ü Seleme'nin çocuklarından bazı kimselerden.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.116, no:18253; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6840.

Validemiz'in hücre-i saadetinde ruhunu teslim edip, âlâ-yı illiyyîne irtihal eyleyince oraya defnettiler. Ondan sonra Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz vefat edince kızı Âişe Validemiz'in evi olduğu için izin alınarak o da oraya defnedildi.

Hz. Ömer RA de oraya defnolundu. Ne mutlu ki öyle bir mübarek zâta kabir yoldaşı oldular. Ta arkada bir kabir daha vardır. Hz. Fatıma RA'nın kabri olduğuna dair bazı rivayetler var; onun kabridir deniliyor. Bazıları da "Bâkî kabristanındadır." derler.

Efendimiz'in yatağı öyle yaylı, cennet yatağı, keyif sürecek, rahat edecek, rehaveti içinde mest olunacak bir yatak değildi. Haşin bir kumaştan tıklım tıklım dolu, sert bir yataktı. Ancak kabre yatan insanın kapladığı bir yer kadar yer kaplayan bir yataktı. Bu şekilde onun pek rahat edemediğini gören ve daha rahat etmesini isteyen bir kimse, ona güzel bir yatak hazırlattı, Efendimiz SAS o hediye olan yatakta bir gece yattı, ertesi gün onu gönderdi;

"—Hediye eden zâta verin!" dedi.

Eline geçmediğinden öyle yapmıyor, eline geçeni gönderiyor.

Efendimiz SAS dünyaya meyletmemiş, rahata konfora bakmamış, çok rahat etmeyi istememiş. “Dünyada rahat olmaz, asıl rahat âhirettedir.” diye hadîs-i şerîflerinden biliyoruz.

Bir keresinde Hz. Ömer RA, Peygamber Efendimiz’in bulunduğu yere gelince bakıyor ki uzanmış, uyumuş. Peygamber Efendimiz’in gözü uyurdu, gönlü uyumazdı. Gözü kapalı olurdu ama gönlü pırıl pırıl olurdu, rüyası da vahiy gibiydi, hakikatti; ne görürse aynen tahakkuk ederdi.

Hz. Ömer RA yanına geliyor. Neden? Çünkü Hz. Ömer’in kızı Efendimiz’in zevcelerinden birisi, yakınlığı var. Gelmiş, bakmış ki sağ yanağının altına koyarak uyuduğu eline hasır iz yapmış, yüzüne iz yapmış. Kalkınca kırmızı kırmızı kan oturmuş. Babayiğit, muhterem, kahraman Hz. Ömer dayanamadı:

“—Yâ Rasûlallah! Sen Allah’ın sevgili peygamberisin. Kayserler Kisrâlar ne rahatlar içinde hayat sürüyorlar. Sen Allah’ın en sevgili kulusun, hak peygamberisin. Şu haline bak!” dedi ve ağladı.

Peygamber sas Efendimiz de:

“—Onlar Allah’ın ne vermişse bu dünyada vermiş olduğu insanlar. Bize âhirette lütuf olacak, sefa olacak, ikram olacak. Dünyanın önemi yoktur.” diye teselli ediyor.

Efendimiz’in giyiminden kuşamından, yatağından yorganından eşyasından halini, mutfağının durumunu, tamtakırlığını midesinin çok kereler boş olduğunu, bazen de midesinin de açlıktan beliren ağrısını gidermek için karnına taş bağladığını biliyorsunuz. Efendimiz öyle yaşıyordu.

Biz de elimizdekine kat’iyyen kanaat etmeden, “Daha lüks daha mükemmel olsun!” diye evlerimizi tıklım tıklım eşya ile dolduruyoruz. Lüks koltuklar, girintili çıkıntılı oymalı dolaplar, camekânların rafları içinde heykeller, biblolar, örtüler.

“—Ey hanım, yapma bunları!” dersiniz.

“—Ne yapalım, herkes yapıyor.” der.

Her türlü konfor; soğuk sular, sıcak sular var. Allah’ın bu kadar nimeti var; bari çok ibadet etsek ya, o da yok! Bu kadar nimetinin karşısında bir ibadet etmeye tâkati yok; namaz kılmaya üşenir, Allah yolunda hayır yapacak olsa eli titrer. İnsan böyle haller ile karşılaşıyor. Tabii, “Efendimiz’in hayatını örnek alalım!” diye

okuyoruz. İnşaallah örnek olur da biz de Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin istediği kimselerden oluruz.

(*Ve kâne'l-mescidü ınde re'sihî*) "Yattığı zaman Peygamber Efendimiz'in başı mescid tarafına gelirdi."

Neden? Çünkü sağ yanına yatardı, kıbleye doğru yatardı. Mescid sağ tarafında olduğu için, başı mescid tarafına gelirdi. Odalar sağda olsaydı ayağı mesciy tarafına gelecekti. Solda olduğu için, "Başı mescid tarafına gelecek şekilde uyurdu." denilmiş.

Biz de sağ yanımıza yatacağız, kıbleye dönerek yatacağız. Kıbleye ayak uzatmak yerine, yan yatıp yatışımızı gözümüzden perdeler kalksa kıbleyi görecek tarzda ayarlayıp, dualar ederek uyumaya gayret etmemiz lazım!

c. Peygamber SAS'in Bineklerinin İsimleri

Beyhakî, Hz. Ali RA Efendimiz'den rivayet etmiş. Şöyle bildiriyor:[178]

كَانَ فَرَسُهُ يُقَالُ لَهُ الْمُرْتَجِزُ ، وَنَاقَتُهُ الْقَصْوَاءُ ، وَبَغْلَتُهُ الدُّلْدُلُ ، وَحِمَارُهُ عُفَيْرٌ ، وَدِرْعُهُ ذَاتُ الْفُضُولِ ، وَسَيْفُهُ ذُو الْفَقَارِ (ك. هق. عن عليّ)

RE. 543/17 (*Kâne feresühû yükàlü lehû el-mürtecizü, ve nâkatühû el-kusvâ, ve bağletühû ed-düldül, ve himâruhû ufeyr, ve dir'uhû zü'l-füdûl, ve seyfuhû zü'l-fakar*.)

(*Kâne feresühû yükàlü lehû el-mürtecizü*) "Peygamber Efendimiz'in atının adı *el-Mürteciz* idi."

Efendimiz bindiği kullandığı bazı eşyalarına isim koyardı;

"Atının ismi *el-Mürteciz* idi. (*Ve nâkatühû el-kusvâ*) Devesinin adı *el-Kusvâ* idi. (*Ve bağletühû ed-düldül*) Katırının adı, *ed-Düldül* idi. (*Ve himâruhû ufeyr*) Eşeğinin adı Ufeyr idi."

(*Ve dir'uhû zü'l-füdûl*) "Zırhının adı '*Zülfüdul'* idi, (*ve seyfuhû*

---

[178] Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.665, no:4208; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.26, no:19590; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyi*, c.I, s.431, no:394; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.97, no:18139; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6842; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXI, s.374, no:34393.

zü'l-fakar) kılıcının adı '*Zülfakar'* idi." "*Zülfikar"* deniliyor. Doğru telaffuzu "*Zülfakar"* f harfinden sonra i değil a geliyor; kaf harfiyle "*Zülfakar"*, kılıcının adı "*Zülfakar"* idi. Onu Hz. Ali Efendimiz'e vermiş. Hz. Ali Efendimiz'in de o kılıçla pek çok kereler cihada katıldığı rivayet ediliyor, "Şâh-ı merdân ve Zülfakar" ile ilgili şiirlerde ismi geçer, siz de duymuşunuzdur.

Peygamber Efendimiz eşyalarını böyle isimlendirirdi, renkli bir şahsiyetti. Etrafındaki varlıklara isimler takıp öylece anıyordu. Bir daha hatırlayalım; "Atının adı 'Mürteciz' idi. Boz renkli bir atı vardı. Dişi devesinin adı '*el-Kusvâ'* idi. Katırının adı '*ed-Düldül'* idi."

d. Biraz Latîfeci İdi

Abdullah ibn-i Abbas RA şöyle rivayet ediyor:[179]

كَانَ فِيهِ دِعَابَةٌ قَلِيلَةٌ (خط. كر. عن ابن عباس)

RE. 543/18 (*Kâne fîhi diàbetün kalîletün*) [Muaşeretinde hafif yollu latifeci idiler.]

Sevimli latifeci bir mizacı vardı. Bazı kimselere güzel latifeler yaptığı olurdu. Mesela akrabasından bir ihtiyar kimseye;

"—İhtiyarlar cennete giremeyecek." buyurdu.

Onun biraz üzüldüğünü görünce;

"—O yaşlı haliyle değil de gençleşerek, dinçleşerek güzel haliyle girecek." diye bildirdi.

Biz de aynı tarzda ciddiyetle beraber hafifçe neşeli, şen ve tatlı mizaçlı olmaya gayret etmeliyiz.

e. Peygamber SAS'in Kur'an Okuyuşu

Peygamber SAS Efendimiz acaba Kur'ân-ı Kerîm'i nasıl okurdu:[180]

---

179 *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.140, no:18398; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6843.

180 Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.545, no:3604; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.11; Ebû Bekre RA'dan.

كَانَ قِرَاءَتُهُ الْمَدَّ ، لَيْسَ فِيهَا تَرْجِيعٌ (طب. عن أَبي بكرة)

RE. 543/19 (*Kâne kırâetühû el-medde, leyse fîhâ tercîun*) Burada *kur'ânühû* geçmiş, ikisi de aynı mânadadır.

(*Kâne kırâetühû el-medde*) "Medlerini uzata uzata okurdu, harfleri sayılacak gibi güzel, tane tane okurdu. (*Leyse fîhâ tercîun*) Sesinde dalgalanma yapmazdı, düz uzatırdı. Sesinde tercîi'l-gınâ denilen bir nağme, teganni hali olmazdı."

Bize tavsiyesinde de öyle buyurmuş:[181]

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.52, no:17908; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6844.

[181] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.464, no:1468; Neseî, *Sünen*, c.II, s.179, no:1015, 1016; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.426, no:1342; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.283, no:18517; Dârimî, Sünen, c.II, s.565, no:3500; İbn-i Huzeyme, c.III, s.26, no:1556; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.25, no:749, 750; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.761, no:2098; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.100, no:738; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.177, no:7206; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.245, no:1686; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.484, no:4175; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.257, no:8737; Beyhakî,

زَيِّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ (ط. حم. عب. ش. والدارمي ، حب. د. ن. ه. ع. وابن خزيمة ، روياني ، طب. في الصلوة ، ك. ق. ض. عن البراء ؛ قط. طب. وأبو نصر ، وابن النجار عن ابن عباس و أبي هريرة)

RE. 293/3 (*Zeyyinü'l-kur'âne bi-asvâtiküm*) "Kıraatinizi seslerinizle ziynetlendiriniz."

Kur'an da kelime olarak mastardır, kıraat mânasınadır. "Kıraatinizi; Kitabullah'ı, Allah'ın kitabını okumanızı sesinizi güzelleştirip okuyarak süsleyiniz." demektir.

Kur'ân-ı Kerîm, öyle nutuk atar gibi düz sözle söylenmez, bir nağme ile söylenir ama bu nağme, okuyuş tarzı şarkıya türküye benzemez, mûsiki parçası gibi değildir, ciddi bir güzelliktedir. Sahabeden bazı kimseler fevkalade güzel okurlardı. Bir gün Hz. Âişe Validemiz Rasûlüllah'ın huzuruna geç geldi.

"—Niye geciktin ya Âişe?" dedi.

"—Yâ Rasûlallah! Yolda geliyordum, Salim Mevla Huzeyfe RA Kur'an okuyormuş; durdum, dinledim, bitince gelebildim."

Tabii güzel sesin, güzel kıraatin güzel tesiri oluyor, insanın ruhuna hitap eden tarafı oluyor. O bakımdan Kur'ân-ı Kerîm'i

---

Şuabü'l-İman, c.II, s.386, no:2140; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.53, no:2254; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.348, no:1088; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.435, no:767; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.307, no:2077; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.197; Ukaylî, *Duafâ*, cIV, s.86, no:1641; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaş*k, c.XXXVIII, s.334, no:7514; Berâ ibn-i Àzib RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.245, no:1035; Ebû Seleme, babasından.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.139; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.177, no:567; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.209, no:1016; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.148, no:1939; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.353, no:11704; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.975, no:2766, 2767; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.424, no:1440; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.197, no:12921.

teganniye, dalgalandırmaya kaydırmadan hürmetle ciddiyetle güzelce okumak lazım!

Peygamber Efendimiz de uzatmalarını uzata uzata, fakat sesini titretmeden, nağme yapmadan okurmuş. Bu da mâlumumuz olsun, biz de o ciddiyetle okuyalım. Böyle Kur'ân-ı Kerîm hocalarını, üstadlarını biliyoruz.

Meselâ Hocamız, rahmetli Ali Haydar Hocaefendi'yi mihraba geçirirdi. Ali Haydar Efendi, Trabzonlu meşhur hocaefendi, kıraati gayet güzeldi. Mihraba otururdu, heykel gibi dururdu; sallanmak, hareket etmek yok. Mihrapta sanki aslan heykeli gibi dururdu. Bir eûzü besmele çekerdi, bir güzel okurdu, Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsın…

Hocamız da ehl-i Kur'ân'a, erbâb-ı Kur'ân'a çok ihtiram ederdi, iltifat ederdi, onları taltif eylerdi, hemen mihraba sürerdi. Bizim Sabri [Hafız M. Sabri Erdoğdu] ne zaman gelse, genç olduğu halde hemen mihraba geçirirdi. O da mâşaallah kıraat-i aşere okumuş, çok kuvvetli bir hafız...

"—Hadi bakalım, al cübbeyi, al sarığı..." der, hemen onu öne sürer, kendisi arkasında kılardı.

Bize de;

"—Kur'an ehline hürmet edin. Bak, şeyh olmama rağmen, makamı bunca yüksek olmama rağmen hafıza nasıl iltifat ediyorum, anlayın; siz de Kur'an'ın hatırına hürmet edin!" demek istiyor.

O Ali Haydar Hocaefendi de çok hoşuma giderdi, aslan heykeli gibi hani bazı yerlerde oluyor ya mermerden yapılmış, orada öyle kıpırdamadan, titremeden aşrı bitirirdi.

Rahmetlinin bir hatırasını nakledeyim: Bir gün namazı kıldık. Müezzin mahfilinin yanından geçerken… Bizim hafız kardeşlerimiz vardı; hem hizmet ederler hem de hafızlığı tamamlayıp İmam Hatip'e giderlerdi. Bir tanesi ihlâsları okumuş, okurken çok uzatılmayacak bir yerde çok uzatmış.

Ne demiş:

"—*Ve lem yekün lehuuuuu küfüven ehad*."

Burası çok uzatacak bir yer değil, orada med yapacak bir durum yok.

Namaz bitti çıkıyoruz. Okuyan kardeşimiz Hoca Efendi'nin elini öpmek istiyor. Ali Haydar Hoca ciddi... Dedi ki:

"—*Lehû*'yu niye o kadar uzattın, o kadar uzatılmayacaktı?"

Yâni, "Bir elif miktarı uzatılacaktı, niye sen onu dört elif miktarı uzattın?" demek istedi. Yanlış oluyor, bir çeşit hatalı kıraat oluyor.

O da Hocaya saygısından mütebessim, gülerek:

"—İşte hocam, şöyle oldu da…" filan diye bir şeyler demek istedi.

"—Sana bir tokat aşk edersem görürsün o zaman!" dedi.

Baktım ki Kur'an konusunda hiç müsahaması yok, gayet ciddi. "Bir tokat vurursam anlarsın." dedi. Benim zihnime böyle nakş olduğu gibi onun da zihnine nakş olmuştur, bir daha lehûyu o kadar uzatmaz.

Yani ciddiyetten uzak, kaidesine aykırı o kadar uzatmaya bile rızası yok. Dört elif miktarı uzatılacak yerde dört elif miktarı uzatılacak; bir elif miktarı uzatılacak yerde bir elif miktarı uzatılacak.

Mısırlı bir kardeşimiz, kendisini tanımıyoruz; Harem-i Şerîf'te Kur'ân-ı Kerîm okuyoruz, etrafımızda kardeşlerimiz var, geldi;

"—Ben de dinleyebilir miyim?" dedi.

"—Otur, sen de dinle." dedik, dinledi.

Bizi bazı yerlerde uyardı.

"—Kıraat ustası bir hoca vardı. O söylerdi. Burada şuna riayet etmek lazım, bu az oluyor, üzerinde durmanın az olduğu yerde çok duruyor." dedi. Ona da rızası yok.

Hatta dedi ki:

"—Ben Türkiye'ye bir gelmek istiyorum." dedi.

"—Buyurun." dedik.

Kendisi güzel ta'lim görmüş. Mısırlılar Kur'ân-ı Kerîm okumasını çok iyi bilirler mâşaallah. Bir uzatmadaki birazcık fazlalığa bile rızaları yoktur, Kur'ân-ı Kerîm'e saygılarından her şeyi usulüne uygun yapmak isterler.

Hatırlıyorum, Hendekli Abdurrahman Hoca bir gün Beyazıt camiinde namaz kıldırdı, bir aşr-ı şerîf okudu. Hendekli hocamız da güzel okur, mâşaallah, üstaddır. Önümde simsiyah bir Arap var, yüzü morumsu simsiyah ama o siyahlığın içinde cildi sanki nur kaynağıymış gibi, inci gibi parlıyor. Hoca Kur'ân-ı Kerîm okuyor, o

buradan şıkır şıkır gözlerinden yaşlar, damlalar saçıyor. Güzel okuyor, tesirli okuyor; bu mübarek de hem mânasını biliyor, hem okuyuştaki ciddiyeti anlıyor, hem de sesteki ustalıktan mest olmuş; gözlerinden şıkır şıkır inci gibi yaşlar saçıyor.

Peygamber SAS Efendimiz:[182]

اقْرَءُوا الْقُرْآنَ وَابْكُوا ، فَإِنْ لَمْ تَبْكُوا فَتَبَاكَوْا (ابن نصر عن سعد بن أبي وقَّاص)

RE. 78/16 (*İkrau'l-kur'âne ve'bkû*) "Kur'an-ı Kerim'i okuyun ve ağlayın! (*Fein lem tebkû fetebâkev!*) Ağlamak gelmiyorsa bile

---

[182] Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.208, no:1198; Bezzâr, *Müsned,* c.IV, s.69, no:1235; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.97, no:314; Muhammed ibn-i Nasr el-Mervezî, *Muhtasar-ı Kıyâmü'l-Leyl*, c.I, s.200, no:156; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.984, no:2794; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.V, s.308, no:4190.

içinizden, ağlıyormuş gibi yapın!” buyuruyor.

Böylece içiniz yavaş yavaş ağlamaya alışır.

Kur’an, Allah’ın kelâmı. Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

لَوْ أَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْآنَ عَلٰى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ (الحشر: ٢١)

(*Lev enzelnâ hâze’l-kur’âne alâ cebelin leraaytehû hàşian mütesaddian min haşyeti’llâh*) “Eğer biz bu Kur’an’ı bir dağa indirseydik, muhakkak ki onu, Allah korkusundan baş eğerek, parça parça olmuş görürdün.” (Haşr, 59/21) buyruluyor.

“Eğer bu; bir taşın, bir dağın üzerine inseydi dağı süklüm püklüm, hürmetten el pençe divan durmuş halde, boyun bükmüş tarzda görürdün.” diyor. Dağın, taşların o hale geldiği, geleceği bir kitap insanlara inmiş, insanlar aldırmıyor.

Abdurrahim Zapsu vardı, Allah rahmet eylesin… Erenköy İstasyonu’nda tren bekliyormuş. İstasyonun tam karşısında Zihni Paşa Camii var. Ezan okunmaya başlamış. Salon da kalabalık, millet konuşmasında... Elini masaya bir vurmuş; pat pat!

“—Beyler, bayanlar! Ezan okunuyor be!” demiş.

Herkes korkmuş, susmuş. Millet böyle bir şeye şaşırmış.

Yahu ezan bu, Allah’ın daveti bu! Evet, müezzin sesleniyor ama Allah davet ediyor. Allah, kullarını evine davet ediyor. Allah’ın büyüklüğü fezaya haykırılıyor:

“—Allahu ekber! Allah her şeyden daha büyük, en büyük Allah!” diyor.

Eski mert insanlar nerede? Nasıl müdahale edeceklerini biliyorlar.

Bizim köye de kırk sene evvel bir yüzbaşı gelmiş. Bakmış ki köylülerden kimisi ezan okunduğu zaman kahvede oturuyor. O zaman bir onbaşının, bir çavuşun bile itibarı var, bu yüzbaşı. Bir gün yine ezan okunmuş, tabi camiye giden gitti, kahvenin kapısını açmış:

"—Efendiler! Birisi bir şey bağırdı, neydi o?" demiş.

Herkes birbirine bakmış; bir de yüzbaşının yüzüne bakmışlar, yüzbaşı fena sinirlenmiş, hemen herkes kalkmış.

"—Neydi o bağıran şey? *Hayye ale's-salâh* diyor, 'Haydin namaza!' diyor, siz burada ne arıyorsunuz?" demiş.

Korkularından hemen kös kös kalkmışlar.

Ezanlar okunuyor, Allah "Haydin namaza!" diyor, "Haydin felâha!" dedirtiyor müezzinlere; bu, televizyonun başından kalkmıyor, radyosunu kısmıyor, tenezzül edip bir davranmıyor.

O zaman ne oluyor?

وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلاَةِ قَامُوا كُسَالَى ، يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلاَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ إِلاَّ قَلِيلاً (النساء:١٤٢)

(*Ve izâ kàmû ile's-salâti*) "O münafıklar namaza kalktıkları zaman, (*kàmu küsâlâ*) tembel tembel kalkarlar; istemeye istemeye, ayakları geri gide gide kalkarlar. (*Yurâûne'n-nâse*) İnsanlara gösteriş için namaz kılarlar. (*Ve lâ yezkurûna'llahe illâ kalîlâ*) Allah'ı ancak çok az anarlar." (Nisâ, 4/142) diye anlatılan münafıkların durumuna düşüyor.

Allah saklasın, Allah etmesin... Allah bizi ihlâslı, has müslüman olmaktan ayırmasın...

f. Entarisi Topuklarının Üzerine Kadardı

Hàkim Abdullah ibn-i Abbas RA'dan şöyle rivayet ediyor:[183]

كَانَ قَمِيصُهُ فَوقَ الْكَعْبَيْنِ ، وَكَانَ كُمُّهُ مَعَ الأَصَابِعِ (ك. عن ابن عباس)

RE. 544/1 (*Kâne kamîsuhû fevka'l-ka'beyni, ve kâne kümmühû*

---

[183] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.217, no:7420; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.119, no:18272; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6845.

mea'l-esâbiı)

(*Kâne kamîsuhû fevka'l-ka'beyni*) "Peygamber Efendimiz SAS'in giydiği uzun entarisi topuklarının üstündeydi, daha aşağıda değildi. (*Ve kâne kümmühû mea'l-esâbiı*) Gömleğinin yeni de parmaklarıyla beraberdi, daha uzun değildi. Hem etek bakımından, hem kolun yeni bakımından uzun değildi."

"—Kim eteğini uzun yapar da yerlerde sürünürse, o kibirdendir." diye onu yasaklamıştı.

Arap ülkelerinde entari giyilir, bizde şimdi pantolon giyiliyor. Pantolon giyilir, üstüne kemer takılır, gömlek giyilir. Ne oluyor? Bel belli, kalça belli, butların ebadı belli, uyluk kemiğinin boyu belli, baldır kemiğinin çapı belli. Olmuyor!

Eskiden böyle değildi. Nasıldı?

Eskiler bol şalvar giyerlerdi; oturduğu, kalktığı zaman vücudu hiç belli olmazdı. Ata bineceği zaman üzengiye bir ayağını atar, besmele çeker, öbür tarafa da ayağını atabilirdi. Pantolonlu bir insan ayağını atarken caart ses gelir, "Eyvah! Terzi yok mu? Benim sökülen yeri nerede dikecekler?" Daracık yapılmış. Bu darlık tesettüre aykırı bir durumdur. Âzâsı belli oldu mu tesettüre uygun olmuyor. Şöyle dön bir bakalım, kaldır bakalım ceketini, senin her tarafın belli. Eskiden böyle değildi, şalvardı, boldu; görünmüyordu.

Tamam, örtünme güzel, yerini buluyordu. Bir de üstünde sadrazamların kıyafetleri, vezirlerin kıyafetleri uzundu; cübbe tarzında, aşağı doğru. Tabi tesettürün sağlanması için öyle olması lazım. Şimdi dar giyiliyor, kısa giyiliyor, belli olacak şekilde giyiliyor; bunlar yanlış. Suudi Arabistan'da entari var. Peygamber Efendimiz şalvarı methetmiş;

"—Şalvar giyenlere Allah rahmetini ihsan eylesin." diye duası vardır, teşviki vardır.

Neden? Şalvar insanı çok güzel korur. Entari de giyilir ama Suudlular şimdi entariyi dar yapıyor.

Bir keresinde benim önümde birisi namaz kılıyor; kendisine güzel, halis poplinden bir entari yaptırmış ama her tarafı belli, kısa bir slip giydiği belli oluyor. Belki bazılarının mâlumu değil; şöyle avuç içi kadar bir iç donları vardır, mayo gibi ona slip derler, paçasız, küçücük bir şey, bikini gibi. Böyle bir slip giymiş çocuk, delikanlı, tabi entari de giymiş.

“—*Semia’llàhü li-men hamideh… Rabbenâ ve leke’l-hamd… Allàhu ekber…”*

Entari yapışıyor; şurası slip, burası bacak, burası but, bir Arap, çocuğu kenara çekti;

“—Aziz dostum, sevgili kardeşim! Bu olmuyor, bak bunun alt tarafı görünüyor. Sen ‘namaz kıldım’ sanıyorsun ama tesettürün yerine gelmiyor, her tarafın belli oluyor, lütfen böyle yapma!” diye emr-i mâruf, nehy-i münker vazifesini bir güzel yerine getirdi.

Suudi Arabistan’da etekleri kısa yaparlar da, neden böyle yapıyorlar?

“—Peygamber Efendimiz’in sünnetine uygun olsun; yerleri uçları, sürünüp kirlenmesin.” diye öyle yapıyorlar.

Eskiden bir moda vardı, pantolonların paçası bahriyeli paçası gibi büyük, bol paça idi. Bir ara o bol paçanın üst tarafı pabucun üstüne gelir kıvrılır, pantolonun arka tarafı yerlere sürüne sürüne püsküllenir. Nereye gittiysen oraya sürülür.

Mehmed Zahid Kotku Hocamız da sünnete uygun giyinirdi. Öyle giyinmiş bir kimseye baktı da:

“—Ne biçim kıyafet! Arka tarafı yerlerde gezen bir pantolon; sen de gidiyorsun, ‘Allahu ekber!’ diyorsun.” dedi.

Onun için Efendimiz’in kendi kıyafetinin en son ucu, ayak topuklarından yukarıymış. Neden? “Yere sürtünmesin, kirlilik olmasın, temiz olsun.” diye. Biz de kıyafetlerimizi o esaslara göre tadil etmeye gayret edelim!

Şimdi biz Batılıları örnek aldık. Batı modası geliyor; bizim modacılar, dergiler, gazeteler soluğu Paris’te alıyorlar.

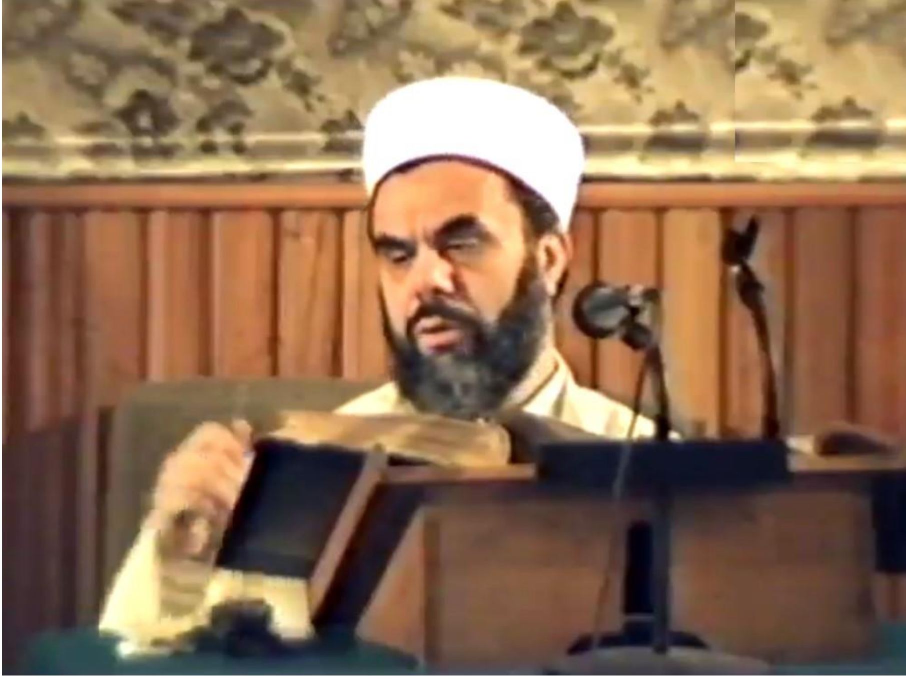
“—Modacılar bu sene Paris’te hangi yalanlar uydurmuşlar, hangi usuller çıkarmışlar?” diye takip ediyorlar.

“—Bu sene etekler dizlerden bir karış yukarıda olacak.”

Sen buna etek mi diyorsun?

Kışın bu soğukta kadının dizleri mor patlıcan gibi olacak; bu sene öyle buyurdu modacılar… Bunların sözü senet mi, kanun mu? Sen mecbur musun ona uymaya?

“—İşte ne yapacaksın; erkek modası oradan geliyor, kadın modası oradan geliyor.”

Şimdi bir ara uzun etek modası çıktı, fakat yan tarafından da kalçaya kadar yırtmaç var. Etek uzun ya, “Sevaba girmesin, sevabı bir kenardan kaçsın!” diye yukarıya doğru da bir yırtmaç yapılıyor. “Sakın örtündü diye namuslu, haysiyetli, sevaplı bir iş yapıyor sanmasınlar, aman ha! Sonra iyi insan sanırlar.” diye korkularından boydan boya yırtmaç, düğmeleri var, istediği kadar açabilir.

Bu kadınların bazılarının saçı uzun aklı kısa oluyor, tamam da onların annesi, babası, kocası, kardeşleri yok mu, bir sorumlusu yok mu? Onunla beraber yaşayan bir kimse yok mu? Bu nasıl oluyor? Etrafındakiler nasıl hazmediyor? Ne mide varmış ki taş yutsa taşı hazmedecek, demir yutsa demiri hazmedecek. Bu kıyafet yenilir yutulur, hazmedilir mi?

“—Peygamber Efendimiz SAS’in yeni ne fazla uzundu, ne aşağısı fazla uzundu. Ölçülüydü, temizliğe riayet edilecek tarzdaydı.” diye bu rivayette bildirilmiş.

Burada bir başka rivayet eklenmiş.

Esma bint-i Yezid RA'dan:[184]

كَانَ كُمُّ قَمِيصِهِ إِلَى الرُّسْغِ (د. ت. عن أسماء بنت يزيد)

RE. 544/2 (*Kâne kümmi kamîsihî ile'r-rusği*) "Efendimiz'in yeni bileğinin şurasına kadardı, fazla uzun değildi."

g. Peygamber SAS'in Hz. Fatıma'ya İltifatı

Hz. Âişe RA Anamız rivayet ediyor:[185]

كَانَ كَثِيراً مَا يُقَبِّلُ عُرْفَ فَاطِمَةَ (كر . عن عائشة)

RE. 544/3 (*Kâne kesîran mâ yukabbilu urfe fâtımete*) "Peygamber Efendimiz çok kere kızı Fâtımatü'z Zehrâ'nın başının tepesini öperdi."

Kızını sevip, "Hoş geldin!" veya "Uğurlar olsun!" makamında başından öperdi. Efendimiz SAS sevgisini, şefkatini ona böylece ifade edermiş, öpermiş.

Allah-u Teàlâ Hazretleri her işimizi SAS Efendimiz'e benzetmeye, her bakımdan ona tâbi olmaya, sünnet-i seniyyesini ihya etmeye, böylece şehid sevapları kazanıp, Rabbimizin huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmaya, Peygamber Efendimiz'in şefaatine ermeye, komşuluğuna nail olmaya cümlemize muvaffak eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

08. 10. 1989 – İskenderpaşa Camii

---

184 Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.396, no:1687; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.43, no:3509; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.481, no:9666; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.6; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVI, s.54, no:3532; Beyhakî, *Âdâb*, c.II, s.170, no:492; Esma bint-i Yezid RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.119, no:18273; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6846.

185 İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVI, s.273; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.129, no:18335; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XL, s.15, no:43007.

16. PEYGAMBER SAS'İN TEVAZUU

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn, alâ külli hâlin ve fi külli hîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn.

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ وِسَادَتُهُ الَّتِي يَنَامُ عَلَيْهَا بِاللَّيْلِ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ

(حم. د. ت. ه. عن عائشة)

RE. 545/8 (*Kâne visâdetühü'lletî yenâmü aleyhâ bi'l-leyli, min edemin haşvuhâ lîfun.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın rahmeti bereketi üzerinize olsun… Allah-u Teàlâ Hazretleri sizleri dünyanın ve âhiretin her türlü hayırlarına sevdiklerinizle beraber nâil eylesin… İbadetlerinizi, taatlerinizi kabul eylesin… Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin...

Peygamber SAS Hazretleri bizim nümune-i imtisâlimiz, örneğimiz, önderimiz, rehberimiz olduğu için, onun her hâli bizim için bir müstesna misaldir. Biz onun her şeyini öğrenip hayatımızı ona göre tanzim etmek durumundayız. O bakımdan Peygamber Efendimiz'in mübarek âdetlerini, itiyatlarını, yaptığı yapmadığı şeyleri, sevdiği sevmediği şeyleri, şemâilini, ahlâkını öğrenmek bizim için çok kıymet ifade ediyor.

Hocamız Ahmed Ziyâüddîn-i Gümüşhânevî Hazretleri de

Râmuzü'l-Ehâdîs isimli hadis kitabının arkasına Peygamber Efendimiz'in ahlâkını, şemâilini, âdetlerini, itiyatlarını anlatan bir bölüm eklemiş, orayı okumaya devam ediyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

……………………………..

a. SAS Efendimiz'in Yatağı Lifle Doluydu

Mukaddimede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmuzü'l-Ehâdîs*'in 545. sayfasında, 8. hadis-i şerif… Tirmizî, Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud ve İbn-i Mâce Hz. Âişe Validemiz'den rivâyet eylemişler:[186]

كَانَ وِسَادَتُهُ الَّتِي يَنَامُ عَلَيْهَا بِاللَّيْلِ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ

(حم. د. ت. ه. عن عائشة)

RE. 545/8 (*Kâne visâdetühü'lletî yenâmu aleyhâ bi'l-leyli min edemin, haşvühâ lîfun.*)

Peygamber Efendimiz'in geceleyin üzerine uzanıp uyuduğu şiltesi deridendi. İçi lifle doluydu, kendisi deridendi. Bu lif dediğimiz şey de hurmanın yaprakları… Hurma ağacının kılıç gibi iki tarafına uzanmış uzun ama küçük yaprakları olur. Bu yaprakların sert kısımları koparılıp yapraklar ayrıldığı zaman lif lif, uzun şekilde oluyor; o olabilir. Bir de hurmanın kendi gövdesinde çeşitli lifler var, kahverengi lifler; onlar olabilir.

Deriden bir şiltesi varmış ve içi de lifle doluymuş. Peygamber Efendimiz'in üzerine uzandığı şiltesi; yatak bile demiyor, yastık mânasına gelecek *visâde* kelimesini kullanıyor. Ben onu şilte diye tercüme ediyorum. Öyle enli boylu, konforlu, rahat, lüks değildi ama bu, yokluktan da değildi.

Muhterem kardeşlerim!

Ben bilhassa şuraya dikkatinizi çekmek istiyorum: Bu, Peygamber Efendimiz'in kendisinin tercihi idi.

Ensardan bir kadın Peygamber SAS Efendimiz'in yattığı yerin sert olduğunu görünce ona güzel, yünden bir yatak gönderdi. O yünden yatağı serdiler, bir gece onda uyudu ama ertesi gün onu geri

---

[186] Buhârî, *Sahîh*, c.XV, s.207, no:4532; Müslim, *Sahîh*, c.VII, s.442, no:2705; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.193, no:3617; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.436, no:1506; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I s.355, no:1000; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.208; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.117, no:18256; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.201, no:6868.

gönderdi. Bulamamaktan değil, parasıyla alamamaktan da değil; Peygamber Efendimiz'in eline çok para geçerdi ama parayı yanında tutmaz, hemen dağıtırdı. Bir gece kalmasına gönlü razı olmazdı, derhal ihtiyaç sahiplerine intikal ettirirdi.

Afganistan'a yardım için para toplamışlar; o para birisinin hesabında iki sene durmuş. Olmaz!

Bir hadis daha var ki:[187]

مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ (ه. عن ابن عمر)

(*Matlu'l-ganiyyi zulmün*) "Zenginin hayrını tehir etmesi, fakiri kapısında bekletmesi, yapacağı hayrı biraz geç yapması bile zulümdür."

Çarçabuk intikal ettirmesi lâzım. Efendimiz'in itiyadı öyleydi. Peygamber Efendimiz Allah'ın en sevgili kulu, en yüksek insan, duası makbul, naz makamında... Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin Habîb-i edîbi ama şımarmamış; edepli, terbiyeli.

"—Yâ Rasûlallah! Dilersen Rabbin senin için şu etraftaki dağları altın yapsın." diye kendisine arz olunduğu zaman;

"—İstemem." dedi.

İsteseydi Süleyman AS gibi bir peygamber olabilirdi. Süleyman AS saltanat sahibi bir hükümdardı. Peygamber Efendimiz öyle

---

[187] Buhàrî, *Sahîh*, c.VIII, s.66, no:2125; Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.205, no:2924; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IX, s.178, no:2903; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.130, no:1229; Neseî, *Sünen*, c.XIV, s.301, no:4612; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.260, no:7532; Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.674, no:1354; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.435, no:5053; Neseî, *Sünenü'l-Küb râ*, c.IV, s.59, no:6290; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.63, no:3615; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.70, no:11169; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.338, no:2586; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.IV, s.38; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.348, no:5246; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.188, no:6298; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.420, no:8242; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.132, no:1052; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.61, no:43; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.131, no:1230; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.238, no:2395; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.71, no:5395; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.249, no:5913; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.574, no:14012-1418; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.429, no:21133.

olmayı başından beri istemedi. Müşrikler Peygamber Efendimiz'i davasından vazgeçirmek için, kendi akıllarına göre çok cazip teklifler ileri sürdüler. Dediler ki:

"—Sen ne istiyorsun, niye bizim işlerimizi karıştırmaya kalkıyorsun? Eğer istediğin zenginlikse seni paraya boğalım, istediğin kadar para verelim. Seni en soylu ailelerimizin en güzel kızlarıyla evlendirelim. Seni başımıza hükümdar yapalım; yalnız bizim şu düzenimizi bozma!"

Peygamber Efendimiz:

"—Bir elime güneşi verseniz, bir elime kameri, ayı verseniz yine de ben davamdan vazgeçmem!" dedi.

Demek ki, Peygamber Efendimiz'in davası hükümdar olmak, kavminin reisi olmak, zengin olmak, rahat olmak değildi. Bu çok önemli, bu noktanın çok iyi bilinmesi lazım. Bu satırların altının güzel çizilmesi lazım. Bu çok önemli bir şey.

Efendimiz'e ta başından hükümdarlığı teklif ettiler, ta başından zenginliği teklif ettiler. Efendimiz'in elinden ne paralar geçti, biliyor musunuz? Sofra örtüsünün üzerine altınlar, paralar yığılıyordu. Avuç avuç veriyordu. Peygamber Efendimiz, fakirlikten korkmayan, "Bana bir şey kalmayacak." diye endişe etmeyen bir insanın verişiyle verirdi. Verdi mi doyururdu, kandırırdı. Hiç ihtiyaç kalmayacak şekilde verirdi.

Daha sonraki hadîs-i şerîflerde göreceğiz; yanında olmadığı zaman da hayır demezdi. Diyelim verdi, verdi, verdi; akşama elinde bir şey kalmadı. Birisi daha geldi, bir şey istedi mi ona;

"—Artık yok, sana veremeyeceğim." demezdi. Ya sükût ederdi —edebin güzelliğine bakın— ya da "İnşaallah ilk fırsatta, elime bir şey geçer gezmez sana vereceğim!" derdi.

"—Hayır." dedi.

"—Kime?"

"—Fâtımâtü'z-Zehrâ'ya, Aliyyü'l-Murtezâ'ya…"

Geldiler, durumlarını arz ettiler. Birisi, kendisi cennet hatunlarının hanımefendisi, Fâtımâtü'z-Zehrâ kendisinin has kızı, öz kızı. Ötekisi de amcazâdesi, damadı, ilk müslümanlardan. Hz. Ali, Allah'ın arslanı ev işleri yapmaktan elleri kanamıştı, su toplamıştı, nasırlaşmıştı, acımıştı. Şimdiki gençler bunu bilmez. Bakkaldan her şeyi hazır alıyoruz.

Buğdayı alırsın, el değirmeninin ortasındaki çukura yavaş yavaş, avuç avuç dökersin, değirmenin kenarından kaşık kaşık, damla damla un çıkar. Şimdi biz gidiyoruz;

“—Ver bakalım şuradan beş kiloluk, torbadan doldur bakalım iki kiloluk.” diyoruz, zahmetsizce alıyoruz.

“—Al parayı, paran kadar konuş!”

Hiç kimseye eyvallahımız yok, sıkıntı çekmemiz yok. Musluğu açıyoruz, su şakır şakır akıyor. Eskiden kovayla kuyulardan çekiliyordu. Kovayı aşağıya sarkıtırsın; bir o tarafa sallarsın bir bu tarafa sallarsın, tartarsın, dibine batırdıktan sonra çekersin. Bir kere çektin bir şey değil, iki kere çektin bir şey değil ama on defa çektin mi insanın elleri acımaya, kızarmaya başlar. Birkaç gün buna devam ettin mi yara olur, nasırlaşır.

O bakımdan ellerini gösterdiler;

“—Ne olur? Şu harpte esir alınmışlardan bir tanesini bize köle olarak, hizmetçi olarak verseniz.” Dediler.

Efendimiz onlara hayır dedi. Kendi öz kızına, öz damadına, amcazâdesine, Allah'ın arslanı Hz. Ali'ye, cennet hatunlarının efendisi Fâtımatü'z-Zehrâ'ya hayır dedi.

"—Ben size dua öğreteyim, tesbih öğreteyim, onları çekin! Bu esirleri satalım da parasını fakir sahabenin karnını doyurmaya harcayalım." dedi, evladından fedakârlık yaptı.

Efendimiz öyle bir insandı, misli görülmemiş bir insandı. Bugün herhangi bir şekilde, herhangi bir kavmin başına lider olarak geçenler bir elleri yağda, bir elleri balda yaşıyorlar.

Geçen gün yolculukta bir şey gördüm. Polonya'nın yeni başbakanı:

'—'Bizi komünist baskıdan biraz kurtardın, memlekette biraz hürriyet havası esti." diye papalığa teşekkür makamında, ziyarete gidiyor.

Ne saltanat, ne askerler, ne tüylü kafalı başlıklar, ne sırmalı kıyafetler... Papalığın askeri sarayı, meydanları, sütunları, kemerleri görülmeye değerdi.

Hz. İsa zamanında o saltanat var mıydı? Yoktu.

İşte Peygamber SAS Efendimiz'in hayat tarzı böyle mütevazı idi.

Hanımlarından birinin evinde iki kat katlanmış bir örtü vardı, keçe gibi bir şey. Dediler ki;

"—Bu iki kat çok az oluyor, dörde katlayalım, biraz daha yumuşakça olsun."

Ertesi sabah;

"—Benim altıma ne koydunuz?" dedi.

"—Bir şey koymadık, yâ Rasûlallah! Her zamanki yatağınızı ikiye daha katladık dört kat oldu." dediler.

"—Eski haline getirin; rahat uyumuşum da bu gece teheccüde kalkamadım." dedi.

Efendimiz, kendisi rahatı istemiyordu. İsteseydi etrafında onun için canını verecek bir yığın mübarek müslüman vardı. Canını, malını verecek;

"—Her şeyim sana feda olsun." diyecek bir sürü insan vardı, Efendimiz istemedi. Bu bize örnektir. Bize dünya hayatı lazım değil, âhiret hayatı lazım. İnsanların hata etmesi, günaha düşmesi, birbirlerini yemesi, kurtlar gibi birbirlerinin gırtlağına sarılması,

birbirlerinin canına kıyması hep paradandır.

Eve hırsız girmiş, kadının bileklerini kesmiş, bileziklerini almış. Altın hırsından, para hırsından bir cana kıyıyor. Allah insanoğluna insaf versin.

b. İnsanoğlunun Gözü Doymaz

İnsanoğlunun genel yapısı nasıldır? Hadis-i şerifte bildiriliyor ki:[188]

لَوْ كَانَ لاِبْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ ذَهَبٍ ، لاَبْتَغَى إِلَيْهِمَا الثَّالِثَ ، وَلاَ يَمْلأُ

---

[188] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2365, no:6075; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.725, no:1048; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.569, no:2337; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.266, no:1983; Taberânî, *Mu'cemü'l*-Evsat, c.II, s.67, no:1271; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.236, no:2849; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.X, s.436, no:19624; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihàb*, c.II, s.317, no:1441; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2364, no:6072; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.117, no:21149; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.30, no:3237; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.180, no:11423; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.78, no:2544; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.269, no:10274; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.368, no:6300; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.108, no:1209; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.93; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1415, no:4235; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.446, no:6573; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.402, no:445; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.314, no:2378; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.726, no:1050; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.257; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.368, no:19299; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.184, no:5032; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.438, no:4460; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.VII, s.271, no:10280; Hz. Aişe RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.244, no:2889; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.73, no:539; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.201, no:542; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.187; Übey ibn-i Kâ'b RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.VI, s.181, no:2222; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.269, no:10276; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.337; Abdullah ibn-i Zübeyr RA'dan.

İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.301, no:2039; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.296, no:11510; *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.674, no:4747; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XXXII, s.383, no:35430.

جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلاَّ التُّرَابُ (ت. عن أنس ؛ حم. حب. هب. ض. عن
ابن عباس ؛ ع. عن عائشة ؛ ه. ع. عن أبي هريرة)

(*Lev kâne li'bni âdeme vâdiyâni min zehebin, lebteğâ ilehyime's-sâlise*) "Ademoğlunun iki tane altın dolusu vadisi olsa, üçüncü bir vadiyi doldurmaya çalışır.

(*Ve lâ yemleü cevfe'bni âdeme ille't-turâb*) Ademoğlunun gözünü topraktan gayri şey doldurmaz. Ne zaman ki toprağa girer, kefeni çürür, eti çürür, gözlerinin çukurlarına toprak dolarsa, gözü o zaman doyar."

Başka türlü bu göz doymuyor. Allah'ın tok gözlü yaptığı has müslümanlar, dünyaya metelik vermeyen insanlar müstesna…

Zenginlerden bir tanesi evliyâullahtan bir zata demiş ki;

"—Al sana şu kadar kese altın, bunu nasıl istersen dağıt!"

"—Sen, yanında bu kadar daha paran olmasını ister misin?" demiş.

"—Tabii, istemez miyim?" demiş.

"—O zaman bu para yine senin yanında kalsın, çünkü ben hiç istemiyorum." demiş, reddetmiş.

Onun için, İslâm'da *zühd* vardır.

Hocamız'ın bir adı ne? *Zâhid*, Muhammed Zâhid…

Zâhid, zühd sahibi olmak demek. Dünya boştur. Dünyanın malı dünyada kalır; mühim olan ahirettir, müslümanın ahirete rağbet etmesi lazım!

"—Dünya malı hiç lâzım değil mi?"

Lâzım. Savaşta, cihadda, başkalarına iyilik etmekte, hayır hasenât yapmakta, İslâm ülkelerini geliştirmekte lâzım. Mühim olan paraya kul olmamaktır, parayı put edinmemektir.

Evliyâullahtan birisi ayağını toprağa vurmuş;

"—Taptığınız ayağımın altında…" demiş.

Kızmışlar ama sonradan anlaşılmış; orayı kazmışlar, bir küp altın çıkmış. "İşte taptığınız bu altın!" demek istiyor. Kimisi altına, kimisi paraya veya benzer şeylere tapıyor.

Müslümanlar para kazanacak. Helâlinden kazanmaya dikkat

edecek, gözü tok olacak. Öyle hırs içinde olmayacak, helâl isteyecek. Haramdan oldu mu elinin tersiyle itecek, haramdan istemeyecek. Allah helâlinden bol bol verirse pekâlâ; o zaman da vazifesini bilecek. Helâlinden gelen parayla fukaranın hakkını ayırıp onlara iyilik yapacak; hayır hasenât yapacak, parayı ahirete transfer edecek.

Paranın ahirete transferi nasıl olur? Hayır işine yatırılmasıyla olur. Yanında kaldı mı hesabı vardır, hayra yatırıldı mı ahirete transfer edilmiştir.

Merhum İskender Paşa, sofu Bayezid denilen Sultan II. Bayezid'in itimat ettiği, çok has adamıymış. İstanbul'dan bir sefere çıktığı zaman gözü arkada kalmasın diye burada onu hâkim bırakırmış; "Sen İstanbul'a bak, nezaret et!" dermiş. Bu zât-ı muhterem de burada cami yaptırmış. Bir rivâyete göre Trabzon'da da bir tane İskerderpaşa Camii varmış. Böyle hayırlar yaptırmış. Aradan dört yüz yıl geçmiş, hâlâ camisinde namaz kılınıyor. Yirminci Yüzyıl'ın sonlarında cami hâlâ tıklım tıklım doluyor; her ibadet edenin ibadetinin sevabının bir misli ona da yazılıyor.

Mehmed Zâhid Kotku Hocamız rahmetullahi aleyh hacca, umreye giderdi. Ankara'ya Adana'ya Konya'ya giderdi, hatm-i hâcegân yapardı. Sonunda dua ederken İskender Paşa'nın adını da mutlaka anardı. İskender Paşa'ya imrenirdim Nerede olsa İskender Paşa'yı unutmazdı. Ne bahtiyar zâtmış ki kaç asır sonra böyle gönül erbabı insanların duasını kazandı.

Onun için Allah bize göz tokluğu, gönül zenginliği ve helâl, bol kazanç versin. Biz de onu Allah yoluna verebilelim; mühim olan o.

"—Zekâtımı veriyorum ya hocam!"

Zekât cimrilikten kurtulmanın beratıdır. Zekât cimri olmadığının alâmetidir. Zekâtını vermeyen bir insan pintidir, cimridir, nekestir, bahildir. Zekâtını veren insan asgari şartı yerine getirmiştir. Eh o kadar yapıyor. Tabi yaparsa cennete gider. Ama İslâm'ın ihtiyacı daha fazlaysa, infakı da o nisbette fazla olmalıdır.

c. Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in Fedâkârlığı

Bazı insanlar ne yapıyor?

"—Benim kendi ailem var, ihtiyacım şu kadar." diye şöyle

azıcığını kendisine ayırıyor, kalan çoğunu hayra veriyor.

Hz. Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz her şeyini vermiş. Bir ordunun teçhiz edilmesi zamanında nesi varsa hepsini vermiş. Peygamber Efendimiz:

“—Yâ Ebâ Bekir! Ailene, çoluk çocuğuna ne bıraktın?” diye soruyor.

“—Allah’ı ve Rasûlü’nü bıraktım. Allah bana yeter. Rasûlüllah’ın duası yeter.”

Rasûlüllah’ın duası insanı ihya eder. Tabii Rasûlüllah’ın sevgisini kazandı, duasını kazandı, yâr-ı gârı oldu. Hicrette arkadaşı oldu, mağarada yol arkadaşı oldu; adı âyet-i kerîmeye girdi.

إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لاَ تَحْزَنْ إِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا (التوبة:٤٠)

(*İz yekùlü li-sâhibihî lâ tahzen inna’llàhe meanâ*) “O arkadaşına, ‘Mahzun olma, telaş etme, Rabbimiz bizimle beraberdir.’ diyordu.” (Tevbe, 9/40) ayet-i kerîmesinde kendisinden bahsedildi.

Cebrâil AS gelip Peygamber Efendimiz’e bildirdi ki:

“—Allah-u Teâlâ Hazretleri Ebû Bekir es-Sıddîk’a selâm ediyor, selâm söyle!” dedi.

O da selâmı söyledi.

“—Rabbim bana selâm mı ediyor?” diye hüngür hüngür ağladı, o şerefe erdi.

Tabii, insanın gönlünün zenginliği, edebi, saygısı, imanı nisbetinde mükâfatı da büyük oluyor.

Müşrikler karşısına çıktılar:

“—Arkadaşının en son söylediği lafı duydun mu?” dediler.

“—Ne söylemiş?” dedi.

“—Dün gece yedi kat göklere çıktığını oradan ilerilere gittiğini Mi’rac ettiğini anlatıyor. Buradan Kudüs’e gitmiş, oradan da yedi kat göklere çıkmış.”

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz hiç şaşırmadı. Dedi ki:

“—O bize daha başka, daha muazzam hakikatleri de bildiriyor, biz onları da derhal kabul ediyoruz. O, bu sözleri hakikaten o söyledi mi?”

“—Evet, söyledi.” dediler.
“—O söylediyse doğrudur.” dedi, ondan Ebû Bekr-i Sıddîk oldu.

Sıddîk ne demek?
“—Tahkikte, tasdikte, arkadaşlıkta en ileri, en erişilmez mertebe ve merhalede” demek. Sàdıklıkta en yüksek derece sıddîkiyet mertebesi. İşte o mertebeye erdi.
El-hamdü lillâh, o da bizim silsilemizin başıdır. Silsilemiz Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz’den başlar. Biz de onun mânevî evlatlarıyız. Allah şefaatine nail eylesin… Allah bize de onun gibi gönül zenginliği versin… İslâm’a onun gibi hizmet etmeyi nasib eylesin… Bütün mal varlığını Allah yolunda feda etmiş.
Mal canın yongasıdır. Yongası; bir parçası, kıyıntısı, kırpıntısı, kenarı, koparılmış bir parçası demektir. Birisine gidip parasını istedin mi; “Canımı al, malımı alma!” der. Mal o kadar sevgili, o kadar tatlı ama;

Yar yoluna dökülmedik dilleri neyleyim?
Hak yoluna harcanmadık malları neyleyim?

Allah yolunda harcanmadıktan sonra o paradan, o maldan ne hayır gelir.

حَلاَلُهَا حِسَابٌ، وَحَرَامُهَا عَذَابٌ

(*Halâlühâ hisâbün, ve harâmühâ azâbün*) “Helâli hesaba tâbidir. ‘Bunu helâlden kazandın ama nereye harcadın? İsraf ettin mi etmedin mi, vazifelerini yaptın mı, zekâtını verdin mi?’ diye sorulur.” Uzun, çetin bir hesaptır. İnsanı terletir, genci ihtiyarlatır, saçı sakalı ağartır.
(*Ve harâmühâ azâbün*) “Haramı da azaptır.” Haramdan bitmiş olan eti cehennem ateşi paklar.
Rabbimiz bizi haramların gölgesinden, zerresinden bile uzak eylesin. Rızkımızı helâlinden versin… Bizi haramlara bulaştırmasın… Günahlara, cimriliğe, pintiliğe bulaştırmasın… Dedelerimiz Hak yoluna canlarını vermişler. Biz de hiç olmazsa kesemizin ağzını açıp ihtiyacımızın fazlasını, malımızı, paramızı

İslâm'ın hizmetine tahsis edelim ki İslâm aziz olsun!

Dünyanın haline şöyle bir bakıyorum, üzülmemek mümkün değil. Dünyanın süper devletleri hangileri, İslâm ülkeleri mi? Değil. Süper devletler bir kuzeyde bir batıda, bizimkilerin adı bile anılmıyor.

"—Gelişmekte olan ülkeler." diye anılıyor.

İnsan onların ülkelerine gidiyor; çalışmalarını, çalışkanlıklarını, kendi memleketlerine yaptıkları hizmetleri görüyor, imreniyor. İki asır, üç asır önceden başlamışlar, intizama sokmuşlar. Şairin dediği gibi:

Diyar-ı küfrü gezdim, beldeler kâşaneler gördüm;
Dolaştım mülk-i islâmı, bütün viraneler gördüm!

İslâm ülkelerine bakıyorsun vîrâne, sefalet, açlık, yoksulluk, intizamsızlık, pislik, pasaklılık, hastalık; onların ülkelerine gidiyorsun her şeylerini düzenlemişler, intizama sokmuşlar. Her şeyleri tıkır tıkır, gıcır gıcır, pırıl pırıl.

Hani Peygamber Efendimiz:[189]

خَيْرُ النَّاسِ، أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ (القضاعي عن جابر)

(*Hayru'n-nâs*) "İnsanların en hayırlısı (*enfauhüm li'n-nâs*) insanlara en çok faydası olandır." buyurmuştu. Nerede bu faydalı insanlar?

Hani bu memleketin yüzde doksandokuzu müslümandı; nerede,

---

[189] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.58, no:5787; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.108, no:129 ve c.II, s.223, no:1234; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.79, no:630; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.404; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.177, no:6549; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.240, no:679, 772; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.110, no:24435; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.234, no:1254, 2698.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.182, no:4738; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.63, no:2353; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.399; İbn-i Hacer, *Metâlib-i Âliyye*, c.X, s.41, no:3503; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.447; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.171, no:26899.

göster de görelim? Nerede, hani fayda? Nerede, bu faydayı üreten faydalılar nerede? Nerede müslümanlar? Allah hepimize İslâm'ın asıl çizgisine gelmeyi; hakiki, has müslüman olmayı nasib etsin…

d. Zan İle İş Yapmazdı

İkinci hadîs-i şerîf, Enes RA'dan rivâyet edilmiş:[190]

كَانَ لاَ يَأْخُذُ بِالْقَرْفِ، وَلاَ يَقْبَلُ قَوْلَ أَحَدٍ عَلَى أَحَدٍ

(حل. عن أنس)

RE. 545/9 (*Kâne lâ ye'huzü bi'l-karfi, ve lâ yakbelü kavle ehadin alâ ehadin.*)

"Peygamber Efendimiz şüphe üzerine bir iş yapmazdı. Zan ile şüphe ile iş yapmazdı." Kesin delil olacak, hüccet olacak, vesika olacak, burhan olacak; iş, ayan beyan belli olacak. Ona göre yapardı.

Biz ne yapıyoruz? Zan üzerine. Özel sohbetlerde, gittiğim ülkelerde, şehirlerde arkadaşlarımı şöyle bir inceliyorum. Mesela Ankara'dayım, arkadaşlar ziyaretime geliyor, konuşuyoruz. Bursa'ya, İnegöl'e, Balıkesir'e gidiyoruz. Arkadaşlarla konuşuyorum. Şöyle muhakemelerinin sıhhatine bakıyorum. Akılları nasıl çalışıyor? Muhakeme yürütme tarzları nasıl? Nasıl delillere dayanıp onlardan nasıl sonuç çıkarıyorlar?

Muhterem kardeşlerim!

Bu da bir büyük kabiliyettir. İnsanın doğru düşünmesi bir kabiliyettir. Düşünmek, doğruyu bulmak bir sanattır. İki tane cümlenin okunmasından sonra ondan üçüncü sonucu çıkarmak bir sanattır; mantık işidir, tefekkür işidir. Bakıyorum, çoğu kimse sözlerini delile dayandırmıyor. Zan üzerine, tahmin üzerine büyük büyük sonuçlar çıkarıyorlar.

"—Şu şöyle yapmıştır binaen aleyh bu adam iyi adam değildir.

---

[190] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.310; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXX, s.440, no:6686; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.138, no:18387; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.201, no:6869.

Şu şöyledir binaen aleyh şu adam kötüdür."

Yahu günah, suizanda bulunmak günah; iftira etmek, gıybet etmek günah. Daha hiçbir şeyini bilmiyorsun.

"—Gördün mü?" diyorum;

"—Görmedim."

"—Duydun mu?"

"—Duymadım, tahmin ediyorum."

"—O adam milyonlar kazandı."

"—Kazanabilir, haramdan kazandığına dair delilin var mı?"

"—Yok."

Herkes anasından zengin doğmuyor ki maydanoz satmaktan başlıyor, sonra fabrikatör olabiliyor. Çobanlıktan başlıyor, atom alimi olabiliyor. Tarladan çıkıyor, geliyor, vezir oluyor, şimdiki zamanın tabirine göre bakan oluyor. İnsan çalışırsa bir şey elde edebilir. Mühim olan; işin içinde haram var mı, gayrımeşru şey var mı?

Bakıyorum arkadaşlarımın çoğu gıybette, çoğu zanla hareket ediyor.

Pekiyi Peygamber Efendimiz nasıl yapardı?

Efendimiz zanna itibar etmezdi. Zan üzerine, şek üzerine, tereddüt üzerine iş yapmazdı. Sağlam, pırıl pırıl bir mantık, ışıl ışıl bir projektör altında muhakeme tarzı sapasağlam bir sonuç. Çok güzel. Müslümanların böyle olması lazım. Delilsiz, mesnetsiz konuşmaması lazım.

Mekke-i Mükerreme'ye gittim. Orada baktım, onların büyük alimlerinden birisi —eskisi makamından ayrılırsa neredeyse yeni Diyanet İşleri Başkanı olacak— talebeleri topluyor; bizim buradaki gibi hep genç talebeler, hep üniversite talebeleri. Bakıyorum sabah namazından sonra işrak vaktine kadar bir buçuk, iki saat ders yapıyorlar; ben de kenarda dinliyorum. Tane tane Arapça konuşuyor ve talebelerine soru soruyor:

"—Bu hususta sen ne dersin? Delilin nedir?" diyor.

Onlar da âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerle delillendiriyor.

Talebelerini yetiştirme tarzı hoşuma gitti. Delilli, mesnedli. Her şeyin bir ayete, bir hadîse dayanması lazım!

لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ ، وَيَحْيَى مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ

(*Li-yehlike men heleke an beyyinetin, ve yahyâ men hayye an beyyineh*) "Yaşayan, bir delil üzere yaşasın, mesnedi olsun. Ölen; bir mesnedi olsun, öyle ölsün." Her işimiz Allah'ın rızasına uygun olsun, bir şer'î delile dayansın.

Çoğu kimse affedersiniz işkembe-i kübrâdan palavra atıyor. Bir gazetede okudum. Okuyucu:

"—Tesbihin üzerine üflemek var mı?" diye soruyor, ötekisi de cevap yazmış.

Zilli düdük gazetenin köşesine geçmiş, orada bir yer elde etmiş. Oradan düdük gibi ötüyor;

"—Evet vardır. Peygamber Efendimiz zamanında da öyle olmuştur." diyor.

Peygamber Efendimiz bizim bugün kullandığımız tesbih gibi tesbih kullanmadı ki. O zaman bu işi çakıl taşlarıyla, hurma çekirdekleriyle yahut ipe düğüm atarak yaptılar. O üflemek tesbihin üzerine değil ki be adam! Lafının neresini düzelteyim.

Meselâ, *Ayete'l-kürsî*'yi okuyor. *Ayete'l-kürsî*'nin hıfz u himayeyi, Allah'ın insanın korumasını ifade eden bir mânası var:

"—Yerin göğün hıfz u himayesi Allah'a zor gelmez." diyor ya, o da kendisine üflüyor:

"—Yâ Rabbi! Sen beni de şeytanın şerrinden, nefsin şerrinden; içerdeki, dışarıdaki düşmanlardan koru." diye dua ediyor.

Onun tesbihe üfürmekle ilgisi yok ki be adam! Bir de delil olarak; "Peygamber Efendimiz zamanında da böyle yapılırdı." diye atıyor. Onun için bazı kimselerin; "Bu hususta delilin var mı?" demeleri hoşuma gidiyor.

Geçen senelerde kadının birisi geldi; burada yan tarafta kadınlar kısmında, çarşaflı, soruyor:

"—Siz 'çarşaftan başka örtünme kıyafetiyle de örtünülebilir' diyorsunuz, deliliniz var mı?"

"—Var. Bir dahaki hafta sana getireyim." dedim. Bir dahaki hafta kitapları aldım gittim;

"—Evvelki hafta bana soru soran biri vardı." dedim, oraya seslendim.

“—Var mı delilin?” derken biraz da ukelâca, küstah bir tavırla soruyordu ama olsun; sorsun, sormak hakkı, hiç kızmıyorum. Ondan sonra oradan açtım fıkıh kitabını, okudum:

“—Bizim şeriatimiz belli bir kıyafeti, formayı, formu mecburi kılmamıştır; tesettürü mecburi kılmıştır. Tesettür nasıl sağlanırsa sağlanabilir. ‘Mutlaka şu şekil olacak!’ diye bir şey yok.”

Pakistan’ınki başka türlüdür, İranlınınki başka türlüdür, Faslınınki başka türlüdür, Cezayirlininki başka türlüdür, Sudanlınınki başka türlüdür. Mühim olan, örtülmesi gereken yerleri altı belli olmayacak şekilde örtmek. Belli bir şekil, tek bir form tavsiye edilmemiş.

Sonradan duydum ki soran kişi oradaymış ama çıkmaya cesaret edememiş. Bu da doğru değil. Bir insan soru soracak; doğru olduğu zaman da, yanlışı anlaşıldığı zaman da kabul edecek.

“—Manto giyen domuz postuna bürünmüş olur.” demiş.

Yok böyle bir şey! Her şeyle örtülebilir. Mühim olan çok bol bir manto olması, yakasının kapalı olması.

Bir de öyle örtünenleri düşün! Senin hanımın çarşaf giyiniyor diye hemen itiraz etme! Öyle düşünenler ne olacak şimdi?

“—Namazı kabul olmaz.”

Nereden biliyorsun? Öyle şey yok! Dinin her noktasının; bir asla esasa dayanarak, ciddi ve sakin bir tarzda mütalaa edilmesi lazım. İnsan hatasını anladığı zaman dönmesi lazım. Eğer hatada ısrar ederse, işte o çok günah… Hatasını anladığı zaman;

“—Tamam, ben hata etmişim. Allah senden razı olsun, şimdi gerçeği öğrendim.” diye bir de teşekkür etmesi lazım.

Bazısı da kendisinin lehine bir şey çıkarmak istediği zaman;

“—Bu hususta hadis var mı?” diyor.

“—Evet var.”

Bana hadis soruyor, sonra kendisi birçok hadîs-i şerîfe aykırı iş yapıyor.

Bizi Libya’ya çağırdılar, gittik. Libya’da komünist bir rejim var. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği gibi, Libya Sosyalist Cemâhiriyyesi. Sistem aynı; ticaret yasak. Kendilerine göre sistem uydurmuşlar. Kadınları askere almışlar, daracık pantolon giydirmişler, üniforma giydirmişler omuzlarına silah vermişler,

saçları öcü gibi arkaya sarkmış, meydanda, omuzlarından aşağı dökülmüş; kız hokkabaz gibi. (*Külliyetü'l-harbiye li'l-benât*) Kız Harp Okulu'nun önünde nöbet tutuyor; bir oraya gidiyor, bir oraya gidiyor. Acıdım, yazık.

Adam propaganda maksadıyla bizi bir toplantı salonuna aldı. Orada kendi tezini isbat etmek için bir iki hadis söyledi. Bu bir iki hadisten anlaşılıyor ki, hadisi kabul ediyorsun ve delil olarak gösteriyorsun; o mânaya geliyor. O zaman öteki hadisleri, öteki farzları, öteki sünnetleri niye çiğniyorsun? İşte bu da tutarsızlık oluyor.

"—Var mı böyle kızların saçlarını açıp da askerlik yaptırmak?"

İslâm'da yok. O zaman sen sahtekârsın. İşine gelen ayet ve hadisleri kullan, işine gelmeyen ayet ve hadisleri kullanma…

Bu zamâne müslümanları acaip tipler. Mesela;

"—Allah gafurdur, rahîmdir." diyorlar.

Mâşaallah bunu öğrenmişsin. Bir de elîm azap sahibidir, biliyor musun? Azîzün zü'ntikâm intikam sahibi, izzet sahibidir. Mü'minlere rahmeti, şefkati, lütfu, re'feti, cenneti, ikramı vardır.

"—Kâfirlere ne vardır?"

Orayı neden kapatıyorsun, saklıyorsun orasını da söylesene. Kâfirlere de cezası, azabı, ikâbı, ateşi vardır. Azabı, işkencesi vardır. Böyle yarım olmaz.

أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ (البقرة: ٨٥)

(*Efetü'minûne bi-ba'di'l-kitâbi ve tekfurûne bi-ba'd*) "Allah'ın kitabının bir kısmına inanacaksınız da bir kısmını red mi edeceksiniz? Öyle şey olur mu?" (Bakara, 2/85)

Allah'ın ayetlerinin bazısına inanacaksın, bazısına kâfir olacaksın; öyle Müslümanlık olur mu? İslâm bir bütündür; yekpare, takım halindedir. Alırsan alırsın, müslüman olursun.

"—Hepsini alırım da bir tanesini kabul etmem." desen olmaz!

Doksan dokuz tane hakikati kabul etsen, bir tanesini reddetsen yine kâfir olursun.

Onun için öyle ayrım yapmaya kimsenin hakkı yok. Eski alimlerden birisi baskı devrinde Kur'ân-ı Kerîm'in âyetlerini

makasla kesmiş. Ahkâm âyetlerini kenara atmış, ahlâk âyetlerini bu tarafa almış.

Öyle ayrım yapmaya senin hakkın var mı? Allah'ın ahkâmını dinlemeyecek, çiğneyecek onun için onları kesiyor, makaslıyor, dışarı atıyor. Ahlâkla ilgili hadisler, âyetler duruyor. Öyle saçma şey mi olur?

"—İslâm hoşgörü dinidir!"

"—İslâm hem hoşgörü dinidir, hem de kılıç dinidir."

Alimallah sopayı bir elime alırsam, görürsün. O zaman İslâm'ın ne olduğunu anlarsın. Yarısını kabul et, öteki yarısını kabul etme, ondan sonra her şeyi çarpıt:

"—İslâm hoşgörü dinidir."

Kime hoşgörü? Ne zaman hoşgörü? Allah'ın haramlarına karşı hoşgörü var mı? Birçok profesör, birçok doçent gazetelerde, radyolarda, televizyonlarda palavra atıyor. Güya profesör olmuş, güya doçent olmuş; "Bu işi ben bilirim." diyor ama palavra atıyor. İşi her yönlü söyle bakalım; yarısını saklayıp yarısını söyleme…

30 Ağustos Zafer Bayramı münasebetiyle benden "İslâm'da Cihad" ile ilgili bir yazı istediler. Ben de Bursa'ya gidecektim. Alelacele iki sayfa bir yazı hazırladım. Çünkü istiyor;

"—Hocam, vermezsen vebal altında kalırsın, mesul olursun." diyor.

"—Pekiyi…" dedim.

Ben de yazıyı hazırladım. "İslâm'da cihad nedir?" onları anlattım. Kur'ân-ı Kerîm'den, Tevbe sûresinden iki tane de âyet-i kerîme meali koydum:

"—Eğer sizin babalarınız, evlatlarınız, eşleriniz, aşiretleriniz, evleriniz, barklarınız, ticaretleriniz, hoşunuza giden köşkleriniz, saraylarınız Allah yolunda cihad etmekten size daha sevimli geliyorsa, başınıza gelecek cezayı, azabı bekleyin."

Hemen alelacele arabamdan indim, radyo evine metinleri verdim:

"—Beni vebal altında bırakmaya kalkıyordun. Al ben yazıyı hazırladım, bunları oku!" dedim, yoluma gittim.

Sonra dinledim, baktım ayetleri makaslamış. Ayetler işine gelmedi. Öyle şey yok, milleti uyutmak yok! Söyleyeceksen tam

söyle, her tarafını söyle; yarısını söyle yarısını söyleme olmaz! Âyetleri atla, beri tarafta hadislerle milleti uyut. Sözün yarısını söyle, öteki yarısını söyleme. O zaman bu Bektaşî'nin oyununa benzer.

Bektaşî namaz kılmıyormuş;

"—Erenler, niye namaz kılmıyorsun?" demişler.

Sakalı kocaman, bıyıkları ağzının içine dönmüş, içki içmekten sararmış. Diyor ki:

"—Kur'ân-ı Kerîm'de Allah 'namaza yaklaşma' dedi de ondan."

Diyorlar ki:

"—Yahu Allah 'namaza yaklaşma' der mi?"

"—İsterseniz göstereyim." diyor, gösteriyor:

لاَ تَقْرَبُوا الصَّلاَةَ (النساء:٤٣)

(*Lâ takrabu's-salâte*) "Namaza yaklaşmayın!" (Nisa, 4/42)

Tamam, Kur'ân-ı Kerim'de böyle bir cümle var ama bu kısım cümlenin tamamı değil, yarısı… Tamamı şöyle:

لاَ تَقْرَبُوا الصَّلاَةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ (النساء:٤٣)

(*Lâ takrabu's-salâte ve entüm sükârâ*) "Sarhoşken namaza yaklaşmayın! Ne söylediğinizi bilmez bir durumdayken namaza yaklaşmayın!" (Nisa, 4/42)

Yarısını söyleyip yarısını söylememek bilimsel bir yaklaşım değildir.

"—İslâm'ın ahlâkla ilgili hükümlerini uygulayalım, ötekileri kırpıştıralım."

Olmaz! Bir müslümanın gönlü buna razı olmaz, öyle şey olmaz! Allah'ın emri emirdir, yasakları yasaktır; hepsini uygulayacağız. Kim bunun aksine hareket eder, başka türlü davranırsa çok büyük hata etmiş olur.

"—Efendimiz zan üzerine hareket etmezdi, kesindi, her şeyi ayan beyan belliydi, pırıl pırıldı." dedik.

(*Ve lâ yakbelu kavle ehadin alâ ehadin*) "Bir kimsenin öteki

kimsenin aleyhindeki sözünü asla kabul etmezdi.” Yani gıybet ettirmezdi, dedikodu yaptırmazdı, aleyhte konuşturmazdı. Neden? Çünkü cemiyetler bundan mahvoluyor, topluluklar bundan parça parça, grup grup oluyor, insanlar bundan birbirine küsüyor, düşman oluyor.

Gazetelerin, mecmuaların yaptığı nedir? Dedikodu.

Doğru düzgün bir şeyler yapsana, olumlu olsana, müspet şeyler ortaya koysana. Şu şöyleymiş de bu böyleymiş de, yalan yanlış bir sürü şey; alışılmış.

Onlar yaptığı zaman mâzur mu oluyor? Dedikodu yapmak, günah işlemek bazı kimselere serbest mi?

Hayır, herkese yasak. Yasaksa herkese yasak, yasaksa her zaman yasak, yasaksa her yerde yasak.

Şimdi bizim cemiyetimizde ne oluyor? Okulda öğretmen çocuğun kulağını büküyor; “Sakın ha, yalan söyleme!” diyor. İyi güzel, çocuk yalan söylemesin ama şu gazeteci yalan söylüyor. Bunun kulağını kim bükecek? Ona dokunamazsın, gazetecilerin dokunmazlığı var. Hoppala! Bir de dokunulmazlık çıktı ortaya. Günah işlemekte, yalan söylemekte, iftira atmakta dokunulmazdır.

Böyle saçma şey mi olur?

“—Belki olur, belki Batı’da da böyledir.”

Ha, gel bakalım. Batı’da böyle değil. Batı’da bir gazeteci bir insana isbat edemediği bir sözü söyler de yanlışlığı anlaşılırsa, kendisi de ağlıyor, anası da ağlıyor. Anasını ağlatıyorlar, canına okuyorlar, gazetesini kapatıyorlar.

Bizde ise dokunulmaz. Buyursun edepsizliğe devam etsin, o serbest. Öyle şey mi olur?

Peygamber Efendimiz prensibi koyuyor; İslâm’ın güzel tarafı, öteki nizamlara hiç benzemeyen tarafı budur. İslâm samimidir ve bütündür. Hiçbir parçasını ayırmaz.

“—İçki yasak mı?”

Yasak. Tamam; içki yasaksa her yerde yasak, herkese yasak. Taşımak bile yasak, içkiyi taşıyamaz.

“—Hocam muhtacım, hamalın biriyim, gecekonduda oturuyorum. Ben ne yapayım şimdi? Şu bira şişelerini kamyona taşıyamayacak mıyım?”

Taşıyamayacaksın, taşıyamazsın, öyle bir yardım bile yapamazsın. Yaptırmıyor İslâm...

Dedikodunun da aleyhinde ol, hiç kimseyi konuşturma!

Peygamber SAS Efendimiz:

"—Bir yerde birisi aleyhine dedikodu olursa, dedikodu yapanı sustur; dedikodusu yapılan, orada olmayan kimsenin yardımcısı ol, müdafaasını yap ve orada durma, kalk git! Çünkü orada hayır, bereket kalmadı." diyor.

Bugünkü nizamlar ne yapıyor?

İçki meyhanede serbest, direksiyon başında yasak. Askeriyede, nöbet başında yasak; nöbet dışında serbest. Eğri büğrü, kıvır kıvır. Böyle saçma şey mi olur? Yasaksa yasak, güzelse güzel, iyiyse iyi… Yapacaksak yapalım, yapmayacaksak hiçbir yerde yapmayalım. Bu iş bu kadar basit.

İftira da yine öyle. Yasaksa her yerde yasak. Cas cavlak bırakmıyor; alıyor, sonuna kadar getiriyor, sahil-i selamete

çıkarıyor, denizin ortasında bırakmıyor. Bir adamı kayığa bindirdin;

"—Gel seni kayığa bindireyim, bu deniz tehlikelidir." dedin, tam orta yere geldin, yakasından tuttun, savurdun, denizin içine attın.

"—Ne oldu? Hani sen beni kayığa bindirmiştin. Tuttun denizin ortasında attın. Ben sahili nasıl bulacağım, boğulur giderim."

İnsan orta yerde denize savrulup atılır mı?

İşte İslâm'ın güzelliği burada… Beşerî sistemlerin tutarsızlığı burada… Beşerî sistemler insanı yarı yolda bırakıyor; denizin ortasına kadar kayıkla getiriyor ama keşke sahilde atsaydı. Adam iki kulaçta kenara çıkabilirdi. Denizin ortasına, kurtulamayacağı yere kadar getiriyor getiriyor, ondan sonra denize atıyor. Öyle şey mi olur?

Uçağa bindiriyor; yukarılara çıkarıyor çıkarıyor, oradan aşağı atıyor. Bindirmeseydi bir şey olmayacaktı; bindirip ondan sonra atıyor, böyle saçma şey olmaz!

Bir şey güzelse güzeldir, çirkinse çirkindir. Söyle bakalım içki güzel mi çirkin mi?

"—Güzel değil, sıhhate zararlı. İnsan alkolik oldu mu şöyle olur, böyle olur."

Tamam, o zaman bu içkiyi içmeyeceksin, içirtmeyeceksin, imal ettirmeyeceksin, taşımayacaksın, satmayacaksın, almayacaksın.

Geçenlerde mecmuada bir yazı yazdım. Doğrusu hoşuma gide gide yazdım. Bir içim bira 87 liraya geliyormuş ama bin liraya satıyorlar. Ben de dergide; "İki yüz lira vergiye veriyorsunuz, şu kadar nakliyeye veriyorsunuz." diye dökümünü verdim. Biracının birisi:

"—Bundan sonra içmeyeceğim." demiş.

Millet o 87 liralık şeye bin lira verip lıkır lıkır içiyor, ondan sonra en hayırlı işleri yapamıyor.

İslâm böyle işte… Allah'a hamd ü senâlar olsun Allah bizi müslüman eylemiş. Rabbimiz bizi bundan ayırmasın; milletimizi de, çoluk çocuğumuzu da, ailemizi de, mektebimizi de, hocamızı da ayırmasın. Hocamız, yani üniversite hocası… Tabii cami hocamızı da ayırmasın; onun da hatası olmaması güzel!

e. SAS Efendimiz Soğan Sarımsak Yemezdi

Rivâyet yine Enes RA'dan:[191]

كَانَ لاَ يَأْكُلُ الثُّومَ وَلاَ الْبَصَلَ وَلاَ الْكُرَّاثَ مِنْ أَجْلِ أَنَّ الْمَلاَئِكَةَ تَأْتِيهِ، وَأَنَّهُ يُكَلِّمُ جِبْرِيلَ (حل. خط. عن أنس)

RE. 545/ 11 (*Kâne lâ ye'külü's-sûme, ve le'l-basale, ve le'l-kürrâse, min ecli enne'l-melâikete te'tîhi, ve ennehû yükellimü cibrîle.*)

(*Kâne lâ ye'külü's-sûme*) "Peygamber Efendimiz sarımsak yemezdi, (*ve le'l-basale*) soğan yemezdi, (*ve le'l-kürrâse*) pırasa yemezdi; (*min ecli enne'l-melâikete te'tîhi*) çünkü kendisine melekler geliyordu. Melekler bunların kokusundan müteezzi olduklarından, hoşlanmadıklarından bunları yemezdi. (*Ve ennehû yükellimü cibrîle*) Ve kendisi Cebrail aleyhisselam ile konuşuyordu, ona vahiy geliyordu."

Onun için Peygamber SAS bunları yemezdi ve ötekileri rahatsız ediyor diye;

"—Bunları yiyenler bizim mescidimize, namaz kılma mahallerimize gelmesin!" derdi.

Sarımsak fena bir gıda değildir, soğan fena bir gıda değildir; faydaları vardır. Sarımsak tansiyonu tanzim eder, fevkalade güzeldir. Soğanın birçok besleyici, güzel tarafları vardır. Ama İslâm temizliğe önem veriyor, cemaate önem veriyor; başkasını üzmemeye, taciz etmemeye rahatsız etmemeye, gönül yapmaya, gönül hoş etmeye, insanları sevindirmeye çok önem veriyor. Onun için; "Yerse yesin ama camimize gelmesin!" diyor.

O zaman da tabii mümkün olduğu kadar yememek gerekiyor. Yani cami vaktinde yememek, dikkat etmek gerekiyor. Ama hiç yememek gibi bir yasak değil, haramlık değil de cemaati taciz etmesi bakımından uygun olmayan bir şey.

---

[191] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.265, no:734; Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.332; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.105, no:18184; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.201, no:6871.

f. Çekirge Yemezdi, Haram da Etmezdi

Yemediği şeyler hakkında buyrulmuş ki:*192*

كَانَ لاَ يَأْكُلُ الجَرَادَ ، وَلاَ الْكِلْوَتَيْنِ ، وَلاَ الضَّبَّ ، مِنْ غَيْرِ أَنْ يُحَرِّمَهَا (ابن صصري في أماليه عن ابن عباس)

RE. 545/12 (*Kâne lâ ye'külü'l-cerâde, ve lâ kilveteyni, ve le'd-dâbbe min gayri en yuharrimehâ*) “Peygamber SAS Efendimiz çekirge, dalak, böbrek ve kertenkelenin büyüğü keler denilen çöl hayvanının etini yemezdi, fakat haram da etmezdi.”

Efendimiz bunları yemiyordu. Çekirgenin yenilebileceğine dair hadîs-i şerif vardır. Çekirge parmak gibi iri olur. O diyarlarda toplanıp kurutulur. Yenilebiliyor. Tabiri caizse bizim hamsi kızartması, kavurması, kurutması gibi bir şey oluyor. Çekirge

[192] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.105, no:18185; *Câmîü's-Sağîr*, c.II, s.201, no:6872.

yenilebilir.

İki ölü hayvanın, ölü olmasına rağmen yenilmesine İslâm cevaz vermiştir. Peygamber Efendimiz hadîs-i şeriflerinde müsaade etmiştir. "Balık ve çekirge." Bu iki balık da ölmüştür ama yenilir. Yani çiroz değil her balık yenilir, denizden çıkan her balık yenilebilir, çekirge de yenilebilir. Dalak, böbrek gibi şeyler de yenilebilir. Ama Peygamber Efendimiz yemezdi. Kertenkelenin irisi bir hayvan var, onun gibi yürüyor; keler deniliyor. Çölde onu avlarlarmış, bayağı bir eti olurmuş, bedevîler yerlermiş ama Efendimiz yemiyor.

f. Yemek Yerken Yaslanmazdı

Abdullah ibn-i Amr RA'dan rivayet edilmiş ki:[193]

كَانَ لاَ يَأْكُلُ مُتَّكِئًا وَلاَ يَطَأُ عَقِبَهُ رَجُلاَنِ (حم. عن ابن عمرو)

RE. 545/13 (*Kâne lâ ye'külü müttekien, ve lâ yetau akıbehû racülâni.*)

(*Kâne lâ ye'külü müttekien*) "Peygamber Efendimiz yemek yerken yaslanmazdı. (*Ve lâ yetau akıbehû racülâni*) Yolda giderken arkasında iki kişinin bile yürümesine müsaade etmezdi."

Arkasına dayanıp, yastığa kurulup, divana uzanıp da yatanları bilirsiniz, duyarsınız. Tarihten Romalıları okuyoruz; divanların üzerinde otururlar, yatarlar, yatar vaziyette çeşitli meyveleri yiyecekleri yerlermiş. Tıka basa doyunca boğazlarını gıcıklattırır, onları çıkarır, yine yerlermiş. Bu İslâm dışı şeyin ne kadar çirkin olduğunu buradan anlayabilirsiniz.

Efendimiz yaslanarak yemezdi. Yolda giderken önünde, arkasında yürünmesine müsaade etmezdi. Hani muhafız gibi, koruma gibi arkasından yürünmesine müsaade etmezdi. Ashabını

---

[193] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.223, no:3278; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.165, no:6549; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.442; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.107, no:5972; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.V, s.83, no:1748; Beyhakî, *ez-Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.315, no:311; İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.380; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.105, no:18186; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.201, no:6873.

önünden gönderir, kendisi arkadan yürürdü. Hani bazı ileri gelenler önde çalımlı çalımlı yürürler ya, Efendimiz'in öyle bir hali yoktu

g. Hediye Sahibi Yemeden Kendisi Yemezdi

Ammar ibn-i Yâsir RA'dan rivâyet edilmiş:[194]

كَانَ لاَ يَأْكُلُ مِنْ هَدِيَّةٍ ، حَتَّى يَأْمُرَ صَاحِبَهَا بِأَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا ،

لِلشَّاةِ الَّتِي أُهْدِيَتْ لَهُ (طب. عن عمار بن ياسر)

RE. 545/14 (*Kâne lâ ye'külü min hediyyetin, hattâ ye'mure sâhibehâ en ye'küle minhâ, li'ş-şâti'lletî ühdiyet lehû.*)

"Peygamber SAS Efendimiz kendisine getirilmiş bir yiyecek hediyesini getiren kimseye; "Buyur, sen ye!" demeden yemezdi. Çünkü Hayberli bir yahudi kadın ona zehirli bir koyun getirmişti. Ondan ağzına bir aldı; Cebrail AS onun zehirli olduğunu bildirince çıkardı. Öyle bir zehirleme durumu Peygamber Efendimiz'in başından geçmişti. Hatta vefatının o zehrin uzun zaman devam eden tesiriyle olduğuna dair rivâyetler vardır.

"—O Hayber'deki etin çiğnemiş olduğum lokmasının acısını şuramda her zaman hissederim." derdi.

Demek ki içinde öyle bir izi, tesiri kalmış. Onun için birisi kendisine bir hediye getirdiği zaman; "Buyur önce sen tat, ye bakalım." diye ona yedirtirdi. Bu; "Herhangi bir suikast bahis konusu olmasın." diye yapılması gereken şeylerden biridir. Bazen böyle şeyler oluyor. İnsanın yiyeceğine çeşitli şeyler koyabiliyorlar. Çeşitli suikastler olabilir. Tabii bunlara karşı böyle büyük, tanınmış kimselerin tedbirler alması gerekiyor.

Peygamber Efendimiz'in çok güzel tedbirleri vardır. Mesela birisini komutan tayin ediyor, emrine askerler veriyor, bir de

---

[194] Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.243, no:1413; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.125, no:6052; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.17, no:7900; Ammar ibn-i Yâsir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.106, no:18187; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.201, no:6874.

mektup veriyor.

"Medine'den üç gün yola gideceksin, filanca yere gelince bu mektubu açacaksın." diyor. Mektupta talimat var, vazife var. Vazifeyi nerede yapacaklarına, nereye gideceklerine dair bilgi mektubun içinde. Ne güzel tedbir. Medine'den söylese, adam açsa öğrense, karısına söyleyecek, akrabasına söyleyecek. Oradan oraya yayılacak. Onun için üç günlük mesafeden sonra açmasını söylüyor; Efendimiz'in güzel tedbirlerinden.

h. Uğursuzluğa Yormazdı, Hayra Yorardı

Büreyde RA şöyle rivayet ediyor:[195]

كَانَ لاَ يَتَطَيَّرُ وَلَكِنْ يَتَفَاءَلُ (الحكيم والبغوي عن بريدة)

(*Kâne lâ yetetayyeru, ve lâkin yetefe'elü*)

"Peygamber Efendimiz bir şeyin uğursuzluğunu ileri sürmezdi. 'Bu şey uğursuzdur. Bundan şöyle kötülük olacak.' diye şomluk yapmazdı, fenaya yormazdı. Hayır yorumu yapardı, güzel şeye yorardı."

Halk arasında uğursuzlukla ilgili çeşitli söylentiler vardır. Meselâ:

"—Bir yere giderken insanın önünden kedi veya köpek geçerse o gideceği iş iyi olmayacak."

Bunu nereden çıkardın?

"—Şuradan bu tarafa kedi geçti. Tam gideceği sırada yukarıdan baykuş öttü; tamam bu iş fena oldu, eyvah bugün uğursuz olacak. Tam da böyle dolunay halindeyken baykuş öttü, eyvah yarın yandık..."

Ne yanması ya! Hiçbir şey yok, nereden çıkarıyorsun bu uğursuzlukları. İnsanoğullarının böyle tarihten birikmiş saçma sapan bâtıl itikadları, inançları vardır çeşitli uğursuzluk inanışları vardır.

---

[195] İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.56; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.410; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyi*, c.II, s.340, no:738; Büreyde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.136, no:18377; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.201, no:6875.

Efendimiz böyle yapmazdı. Yalnız tatlıya, güzele, iyiye yorardı. Meselâ Hudeybiye anlaşması yapılacağı zaman, Kureyşli taraf Kureyşliler'in başında Süheyl ibn-i Amr isminde bir zâtı gönderdiler. Süheyl adındaki şahsın emrinde bir heyet geldi, Peygamber Efendimiz'le anlaşma yaptılar. Ondan sonra Hudeybiye anlaşmasına göre Peygamber Efendimiz Medine-i Münevvere'ye döndü. Peygamber Efendimiz; "Gelen kimsenin adı *Süheyl*... *Sehl* kolay demek. İnşaallah işimiz kolay olacak." dedi. Güzele yormak dediğimiz şey bu. Efendimiz hayra, güzele yorardı; şomluk, uğursuzluk yapmazdı, söylemezdi. Bu da bize bir ibrettir.

i. Gece Uyanınca Dişini Misvaklardı

İbn-i Ömer RA'dan rivâyet edilmiş:[196]

---

196 Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.264, no:2560; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

كَانَ لاَيَتَعَارُّ مِنَ اللَّيْلِ إلا أَجْرَى السِّوَاكَ عَلَى فِيهِ

(ابن نصر عن ابن عمر)

RE. 545/16 (*Kâne lâ yeteàrru mine'l-leyli, illâ ecra's-sivâke alâ fîhi.*)

"Peygamber SAS geceleyin uyandı mı muhakkak dişlerine misvak sürerdi. Geceleyin uyandığı zaman mutlaka ağzını misvaklardı."

Peygamber Efendimiz'in dişleri pırıl pırıl parlardı. Ağzını açtığı zaman inci gibi parıldardı, etrafa ışıkları saçılırdı; dişleri çok güzel, çok temizdi. Peygamber Efendimiz ağız temizliğine 1400 sene önceden böyle büyük bir ehemmiyet vermişti. Bu meselenin üstüne o kadar güzel eğilmişti ki, ağaç dallarının uçlarının liflenmesiyle, ezilmesiyle, tel tel olmasıyla sahabe-i kiram dişlerini böyle fırçalarlardı ve dişlerinde hiç rahatsızlık olmazdı. Diş etleri gayet güzel olurdu.

Biliyorsunuz misvakın çeşitli ağaçlardan yapılması mümkündür. Mesela ceviz ağacının dalından bile olur. Ama asıl çölde yetişen bir bitkinin kökü var ki, o kökten çıkarttın mı, misvakın hafif tuzlu, baharlı, karabiber gibi ağıza bir acılık hissi veren, çok sevimli bir tadı vardır. O asıl misvak… İnsan dişlerini o misvakla misvakladığı, fırçaladığı zaman o madde diş etlerinin hastalıklarına iyi gelir. Misvakın içindeki ecza diş etlerini fevkalâde tedavi ediyor.

Ankara'da tanıdığımız bir diş hekimi var. Araştırıcı bir diş hekimi, bu işin tetkikini yapan bir kimse, ilim adamı; o söylüyor. Diş hastalığı olan insanlar misvak kullandığı zaman, hastalık geçiyormuş. Misvak kullananlarda öbür insanların yüzde doksanında görülen diş hastalıkları görülmüyormuş.

Meselâ, diş köklerindeki iltihaptan, *piyore* denilen bir hastalıktan bahsetti. O piyore hastalığı misvak kullananlarda olmuyormuş. Böyle diş kökleri iltihaplanıyor, dişi sallanıyor, ikide

---

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.115, no:18247; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.201, no:6876.

birde kanama oluyormuş; misvak ona gayet iyi geliyormuş.

Misvak, çok faydalı bir ilaç.

"—Hocam bu misvakı kullanmasak, diş fırçası kullansak olmaz mı?"

Diş fırçası da olur, parmak da olur. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[197]

اَلأَصَابِعُ تَجْرِي مَجْرَى السِّوَاكِ، إِذَا لَمْ يَكُنْ سِوَاك (طس. أبو نعيم كثير بن عبد الله بن عمرو بن عوف المزني عن أبيه عن جده)

RE. 190/1 (*El-esàbiu tecrî mecre's-sivâk, izâ lem yekün sivâk.*) "Misvak olmadığı zaman, parmaklar da misvak yerine geçer. Parmaklarla dişleri temizlemek de misvak gibi sevap kazandırır." Misvakın yoksa, parmağınla dişlerini fırçalar gibi temizleyebilirsin.

Eğer diş fırçası kullanacaksan, domuz kılı olmamasına dikkat edeceksin, bir... Diş macunlarının içinde de haram malzeme olmamasına dikkat edeceksin, iki... Onun için sentetik kıllı diş fırçaları daha iyi oluyor. Çünkü domuz kılı olma ihtimali yok.

Eskiden, "Kıl fırça daha iyi!" gibi bir laf söylüyorlardı. Fakat bizim burada diş tabibi kardeşlerimiz var, onlar da bilirler; kılların içinde kıl kanalı vardır. İnsanoğlunun ve başka mahlûkların kılları yekpare değildir; içinde bir ayrıcı, kılın kanalı vardır. Eğer kıldan yapılmış bir diş fırçası olursa, o kanala mikroplar yerleşiyor, mikrop yuvası oluyor.

Onun için sentetik malzemeyle olması lazım veyahut doğrudan doğruya misvak kullanmak lazım! Misvak kullandığı zaman da misvakın ucunu kalem gibi ikide birde tıraşlamak lazım. Onu da millet bilmiyor. Tıraşlamak lazım ki o eczası hep aşağı doğru yenilenmiş, kullanılmış olsun.

Misvakla kılınan namaz misvaksız kılınan namazdan yetmiş

---

[197] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat,* c.VI, s.288, no:6437; Abdullah ibn-i Amr ibn-i Avf el-Müzenî babasından, o da dedesinden.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.268, no:2577; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.550, no:26168; Câmiu'l-Ehâdîs, c.XI, s.24, no:10166.

kat daha sevaplı. Ağzının hastalıklarını geçiriyor, meleklerin hoşuna gidiyor, Allah'ın rızasını kazanmaya vesile oluyor. Misvak güzel bir şey.

Bir arkadaşımızın diş etleri yaraymış, dokunsa kanıyormuş, abdest alsa bir türlü abdestini tamamlayamıyormuş, diş etlerinin rahatsızlığından dolayı acıyormuş.

"—Sonunda misvak kullandım, geçti." dedi.

Onun üzerine o diş tabibi arkadaş;

"—Otur bakalım şu koltuğa..." dedi.

Oturdu o da, başını arkaya dayadı, ağzını bir açtı; diş tabibi dişlerine baktı, hayret etti; "Allah Allah!" dedi.

"—Biz de görelim!" diye eğildik, onun ağzına baktık.

Ben ömrümde o kadar güzel diş, o kadar hoş renkli, sevimli, pembe, güzel diş eti görmedim. Kanayan yaralı bir diş eti varken, misvak kullana kullana böyle güzel olduğunu bizzat kendisi söyledi. Demek ki Rasûlüllah'ın tavsiye ettiği her şeyde bir güzellik var.

Allah-u Teàlâ Hazretleri her işimizi Rasûlüllah Efendimiz'e uydurmayı bize kolaylaştırsın… Sünnet-i seniyyeyi ihya eyleyip şehid sevapları kazanmamızı nasib eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

22. 10. 1989 – İskenderpaşa Çamii

17. DIŞ GÖRÜNÜŞE DE ÖNEM VERİRDİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn, alâ külli hâlin ve fi külli hîn. Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, ve şefîi'l-müznibîn muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-ceza...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ لاَ يُصِبُهُ قُرْحَةٌ ، وَلاَ شَوْكَةٌ ، إِلاّ وَضَعَ عَلَيْهَا الْحِنَّاءَ

(ه. عن سلمة)

RE. 546/18 (*Kâne lâ yusîbuhû kurhatün, ve lâ şevketün, illâ vadaa aleyhe'l-hinnâ'*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Peygamber SAS Efendimiz'in şemâilinden, âdet-i seniyelerinden bir bölüm, *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabının sonuna eklenmiş olan bölümü okumaya devam ediyoruz.

Bu rivayetlerin okunmasına ve izahına başlamadan önce Peygamber SAS Efendimiz'e sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın bir nişanesi olmak ve ruh-i pâkine hediye edilmek niyetiyle, onun mübarek âlinin, ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhlarına ayrı ayrı hediye olsun diye ve hâssaten sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin cümlesinin ruhlarına;

Kitabını okuduğumuz Gümüşhaneli Ahmed Ziyauddin efendi

hocamızın ruhuna, kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zâhid Kotku hocamızın ruhuna hediye olsun diye;

Bu beldeleri canlarını, mallarını ortaya koyarak Allah yolunda cihad edip fethetmiş olan fatih ecdadımızın, şehitlerin, gazilerin, mücahidlerin Fatih Sultan Muhammed Hân'ın ve mübarek ordusu mensuplarının ve bu beldeleri tekrar tekrar düşmanlara karşı savunmuş korumuş olan mübarek mücahidlerin ruhuna hediye olsun diye ve

Cümle hayrât u hasenât sahiplerinin ve hâssaten içinde ibadet ettiğimiz şu İskenderpaşa Camii'nin bânisi İskenderpaşa'nın ve zaman zaman bunu tecdit, tamir ve tesviye eyleyip hizmette devamını sağlayanların ve içinden güzerân eyleyen imamların, hatiplerin, müezzinlerin, cemaatlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Ve nihayet uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri, bu rivayetleri dinlemek üzere buraya toplanmış, gelmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye bir Fâtiha, 3 İhlâs-ı Şerîf okuyalım öyle başlayalım!

……………………………

a. Yara Tedavisinde Kına Kullanırdı

Mukaddimede metnini az önce okumuş olduğumuz birinci rivayet, *Râmuzü'l-Ehâdîs*'in 546. sayfasında, 18. hadis-i şerif… İbn-i Mâce Ümm-ü Râfi' RA'dan rivayet etmiş:[198]

كَانَ لاَ يُصِبُهُ قُرْحَةٌ ، وَلاَ شَوْكَةٌ ، إِلاّ وَضَعَ عَلَيْهَا الْحِنَّاءَ

(ه. عن سلمة)

RE. 546/18 (*Kâne lâ yusîbuhû kurhatün, ve lâ şevketün, illâ vada'a aleyhe'l-hinnâ'*)

Efendimiz SAS'in kendi zâtına, vücuduna ne zaman bir yara

---

198 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.328, no:3493; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.298, no:756; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.307; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIX, s.121, no:3666; Ümm-ü Râfi RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.132, no:18353; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.202, no:6899.

arız olsa veyahut bir diken batıp kanamış olsa, muhakkak ona kına koyardı, tedavisini kına koymak suretiyle yapardı. Efendimiz'in itiyadı.

Kınanın hakikaten bizim ecdadımız tarafından geniş bir kullanım sahası olmuştur. Şimdi yaygın olan; ayak parmakların arasındaki kaşıntı ve kanama durumu veyahut beyazlanma ve çürüme durumu, kokma durumu varsa; ona karşı da yine kınayı tavsiye ediyorlar.

"—Parmak aralarına kına konulur, kına ile tedavi edilebilir." diyorlar.

Hanımların zaten bir ziynet olarak kullanmalarının dışında, kınanın bir ilaç olarak kullanılması deriyi kalınlaştırıcı, takviye edici bir tesiri var. Deri sağlamlaşıyor, kalınlaşıyor, güçleniyor, hastalıklara karşı mukavim oluyor.

Kınanın kendisinin —tabip kardeşlerimiz, eczacı kardeşlerimiz ayrıca incelemeli— içinde hangi madde var ki böyle kırmızı renge boyuyor? Acaba bu tentürdiyottaki madde gibi bir madde mi, yoksa daha başka bir şey mi? O bizim kendi sahamızın dışında. Sadece biz bu bilgiyi buradan naklediyoruz ki Peygamber Efendimiz yarasına ve diken batan yerine tedavi etmek maksadıyla kına koyarmış. Bunun hikmetini ve kınanın içindeki müessir maddelerin tespitini artık eczacı kardeşlerimiz araştırsınlar, yazsınlar; biz de mecmualarda neşredelim!

Osmanlı ordusu Balkanlar'a giderken köylere uğrayıp küflü peynirleri toplaya toplaya öyle giderlermiş.

"—Ne olacak bu küflü peynirler?"

Kılıç yaralarına, ok yaralarına o küflü peyniri ilaç olarak koyarlarmış. Şimdi anlıyoruz; o küflü peynirin penisilin, antibiyotik tesiri var, yani o yaranın çabuk kapanmasına, mikroplanmışsa onun mikroplarının öldürülmesine faydası olduğunu biliyoruz.

Diyorlar ki:

"—Penisilini İngiliz falanca ilim adamı bulmuş."

İyi güzel ama pattadak nereden buluyor bu şeyi?

Bunların birçok buluşları, buluş dedikleri şeyler... Bazısı tabii laboratuarlar kurmuşlar, çalışmışlar. Çalışan insana Allah çalıştığı sahada bir şeyler kazandırıyor. Kim olsa, çalışana çalıştığını Allah

veriyor. Bu bir çalışma kanunu…

Müslümanların da boş durmaması lazım. Ciddi çalışması lazım. Gayret etmesi lazım. Tuttuğu işi sağlam tutması lazım. Üzerine dikkatli eğilmesi lazım. Titiz iş yapması lazım. Zaten bize Peygamber Efendimiz'in emri bu. Müteaddit hadîs-i şerîfler geçti, bu vesilelerle de söyledik ki; Allah-u Teàlâ Hazretleri hangi iş olursa olsun, üzerine aldığı o işi güzel yapan kulunu sever ve onu rahmetine mazhar eder. Hangi işi yaparsa güzel yapacak.

"—Ben çobanım."

Tamam, çobanlığını güzel yap.

"—Ben ekmekçiyim."

Tamam, ekmeğin içinden olmadık maddeler, malzemeler çıkmasın; pişkin olsun, hamur olmasın. İşte şöyle olsun, böyle olsun, neyse yani; senin mesleğinle ilgili incelikler sana ait. Ama sen bu mesleğini en mükemmel tarzda yap.

Ecdadımız kılıç yaparmış; kılıcı Almanlar bizden öğrenmiş. Şu meşhur *Solingen* kılıcını... Türkiye'ye gelmiş, esir düşmüş olan Alman ustası kılıç yapmayı, çelik yapmanın inceliklerini öğrenmiş

de buradan Almanya'ya döndüğü zaman atölye kurmuş. Almanya'da çelik sanayiinde meşhur bir isim; *Solingen* çelikleri, çakı, bıçak ve sâire… Herkesin bildiği bir isim oluyor.

Üç kıtaya hâkim olmuş koca bir kültürün mirasçısı durumunda bulunduğu için, Osmanlı'nın yaptığı bir şeyde bir fayda var.

Mimar Sinan Rh.A Hazretleri, —çok seviyorum— Süleymaniye camiini yaparken geçermiş içine, otururmuş, fokur fokur nargile fokurdatırmış. Padişaha şikâyet etmişler:

"—Bu senin mimarbaşın ne biçim adam ki caminin içinde nargile fokurdatıyor?" diye.

Tabi kendisine bir sorgu sual açılmış.

"—Efendim fokurtu bile olsa, fısıltı bile olsa sesin bu mekân içinde nasıl dağıldığını tespit etmek için deneme yapıyorum. Bunun içine tütün, herhangi bir keyfiyet malzemesi koymuş değilim. Mühim olan, bakalım sesi her yerden eşit duyulabiliyor mu?"

İmam çıkacak, tabii ihtiyar, mübarek ak sakallı bir insan olacak.

"—Efendim buyurun, imamlık zât-ı âlinize layık, geçin ön tarafa!" diyeceksiniz.

Adamın sesi mahdut. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

"—Camide, namazda önünüze geçireceğiz şahsa, imamınıza dikkat edin. O çünkü Allah huzurunda sizin elçiniz, sözcünüz."

Tabi en mübarek insan geçecek. Yani "En gür sesli geçsin." denmiyor; en mübarek insan geçecek. Orada Kur'an okuyacak. Sesi mahdut olabilir. Ne olacak o zaman?

Koca Süleymaniye Camii'nde ses duyulmayacak. İmam ne söylemiş; tekbir mi getirmiş, rükûdan mı kalkmış, secdeye mi varmış, belli olmayacak.

Onun için oturmuş, "Nereden nereye ses gidiyor?" diye sesin kontrolünü yapıyor.

Sonra duvarların içine küpler koymuş, sesi yankılandırsın, büyütsün, canlandırsın diye duvarların arasına, sıvanın altına yer yer şeyler koymuş.

Telli sazlı aletlerin, dümdüz tel olsa da, bir tahtanın üstüne tel takılsa da dımbır dımbır yapılsa olmaz mı?

"—Olmaz!"

Altında bir hazne olacak, boşluk olacak; ses orada kalitelenecek, büyüyecek… Dımp yaptığı zaman o içindeki şey... Hatta, “O yapılan tahtanın damarlarının bile sese tesiri var.” diyorlar. Bu ince bir iş.

Bizim ecdadımızın yaptığı şeylerde derin bir düşünce var. Mihrap yapmış; niye mihrabın üstünü öyle yapmış, niye iki tarafını kenara doğru şey yapmış?

Bunlar sesin aksetmesi için; ses buradan çıktığı zaman bu tarafa çarpacak, bu tarafa aksedecek, bu taraf duyacak; bu tarafa çarpacak, şu taraf duyacak. Onların hepsi bir tecrübeye dayanıyor. Osmanlı, ecdadımız yaptığı şeyi yedi asırlık, on asırlık eski tecrübeleri de biriktirerek yapmış.

Mimar Sinan, Mimar Sinan olmuş ama Şam’ı da görmüş, Avrupa’yı da görmüş, Anadolu’yu da görmüş. Her tarafta herkes başka türlü geçerken, o köprüye iner bakarmış:

“—Bu köprü neden yapıldı?”

Bir binaya gittiği zaman onu incelermiş:

“—Bu bina nasıl yapıldı?”

Koca mimar öyle olmuş.

Ege’den geliyorum, iki-üç gün önce, diyorlar ki:

“—Aman İzmir’in körfezinden çıkıverirsin, deniz patlar, hadi devrilirsin...”

Barbaros bir denizci olmuş, levent olmuş. Bu koca denizlerde bunlar nasıl hâkimiyet kurmuşlar da oralarda, şimdiki zamanın büyük şileplerine, kocaman gemilerine göre küçücük gemilerle nasıl at oynatmışlar? Düşmanla savaşmışlar da düşmanı İtalya’nın, Fransa’nın, İspanya’nın kenarına sıkıştırmışlar. Bu taraflara gelemez olmuşlar.

Tabii, büyük bilgileri var. Pirî Reis’in haritası, bugün hâlâ ilim adamlarını terletiyor:

“—Bu adam bu haritayı nasıl yaptı? Nereden bildi? Nasıl topladı bu bilgileri? Amerika’nın kıyılarını, Güney Amerika’yı, Kuzey Amerika’yı, o zamanda, o tarihte nasıl öğrendi de nasıl bu kadar isabetli işledi? Nasıl haritayı bu kadar hatasız, kusursuz yaptı?” diye herkes parmağını ısırıyor.

Hâlâ anlaşılabilmiş değil…

O bakımdan yaptığımız şeyi güzel yapacağız.

Dönelim buradaki rivayete.

Efendimiz'in tedavi maksadıyla kullandığı malzemelerin her birisinde nice nice sırlar, nice nice şifalar gizlidir.

"—Çörek otu ihtiyarlıktan ve ölümden başka her derde şifadır." diyor.

Çörek otu, siyah, o çöreklerin üstüne konulan, susam kadar küçük küçük olan şeyler. Bunun çok şifası var, belli.

Almanya'da doktorlar birisinin elini ve ayağını kesmeye karar vermişler. Müslüman, gitmiş, rahatsızlığı derinmiş, incelemişler, demişler ki;

"—Başka çaresi yok. Kesmezsek de kangren olur, kanser olur, daha beter olur, ölürsün. Onun için ölmemen için ayağını feda edeceksin."

O da düşünmüş, taşınmış; âzâsını kesmek keyfine pek hoş gelmemiş. Demiş ki:

"—Peygamber Efendimiz, 'Çörekotu her derde devadır.' demedi mi? Dedi."

Çörek otuna devam etmiş, ne kadar müddet devam ettiyse... Gitmiş, tekrar doktorlara bir görünmüş. Doktorlar demişler ki;

"—Ne yaptın sen buna? Nasıl oldu da geçti bu?"

Ameliyattan başka hiçbir çare yok denilen şu hastalık nasıl geçti, hayret etmişler.

Bunu başından geçenlerden duyanlar bize naklediyorlar. Onun için bunları iyice inceleyelim.

Büyük İslâm tarihçilerinin kitaplarını okuyordum, tarih kaynaklarında:

"—Hicrî bilmem kaçıncı tarihte Hicaz tarafında büyük bir ateş zuhur etti, yedi gün devam etti."

Orada orman yok, ot yok. Ne yandı da yedi gün devam etti?

Biz o rivayeti atlayıp geçmişiz. Yani düşünmemişiz. Ama neyin işareti o?

Suudi Arabistan'da petrolün olduğunun işareti işte. Mübarek, o rivayetin peşine düş, araştır bu meseleyi; petrolü Avrupalı'dan önce bul, Avrupalı'dan önce kullan, cihana hâkim ol.

Osmanlı'nın elinde petrol olsaydı, ötekilerin elinde hiç böyle bir imkân olmasaydı, Osmanlı ne yapardı? Yıkılır mıydı böyle? Kolu

kanadı kırılır mıydı? Mindere sırtı gelir miydi? Gelmezdi.

Demek ki muhterem kardeşlerim, yaptığımız işi güzel yapacağız. İyi çalışacağız. Araştırma yapacağız. İnceleme yapacağız. Tetkikat yapacağız. Allah kim çalışırsa çalışsın onu mahrum bırakmıyor. Bir de çalışan kendisinin sevgili kulu olursa, mü'min kulu olursa, mütedeyyin kulu olursa, ona çok daha büyük fütühât, çok daha büyük imkânlar verir, çok daha büyük ikramlarda bulunur. O bakımdan, aman iyi çalışalım!

Avrupa'yı, Amerika'yı gördük. Siz de görmüşünüzdür. Bugün dünyayı gezmeyen insan yok. Bazen işçi diye geziyor, bazen ticaret diye geziyor, herkes görebiliyor. Tüccarlar bakıyorsunuz, Ticaret Odası bir gezi tertiplemiş; kalkmış, gitmiş. Kumaş tüccarı, Kafkasya'yı görmüş, Rusya'yı görmüş, Semerkand'ı görmüş; ballandıra ballandıra anlatıyor. Beri tarafta burada tarih okutan, işin mütehassısı insan hiç oralara gitmemiş mesela. Bugün herkes görebiliyor.

Gördüğümüz şu ki; adamlar kılı kırka yarıyorlar.

"—Ne demek?"

Kırk parçaya bölecek kadar ince, işleye işleye, inceleye inceleye her şeyi araştırıyorlar. Hatta bizim tarihimizle ilgili eserleri araştırıyorlar. Hatta bizim dinimizle ilgili eserleri araştırıyorlar. Bazı gerçekleri bizim müslümanlar bilmiyor da onlar biliyor, öğreniyor, keşfediyor. Araştırdığı için buluyor ve ondan istifade ediyor, bizim aleyhimize kullanabiliyor.

O bakımdan yan gelip yatmakla, keyif çatmakla, nefse hizmet etmekle iyi Müslümanlık da olmuyor. Başarı kazanamıyorsun. Geri kalmış bir ülke durumuna düşüyorsun. Onun arkasından din de gidiyor, iman da gidiyor. Hürriyet gidiyor. Hürriyet gidince adam baskı yapıyor; din de gidiyor, iman da gidiyor.

"—Hoppala, hiç ben bu işin böyle olacağını tahmin etmemiştim ama bak benim tembellik nereye dayandı; benim torunlarım oldu gâvur..." diyor adam mesela.

Neden?

Sen çalışmadın, iş şöyle gitti, böyle gitti derken başa geldi zalimler, başa geldi kâfirler; yaptılar baskılarını, oynayacakları oyunları oynadılar, güle oynaya zehirlediler; böyle bu hale geldi.

Onun için, ideal müslüman nasıl olmalı? Hakiki mü'min nasıl olmalı?

Hakiki mü'min, sahasının tek elemanı olmalı! Bir tane. Kılıç yaptı mı tamam; onun kılıcı kılıçtır, onun üstüne kılıç yoktur. Lokum yaptı mı tamam; onun lokumu üstüne lokum yoktur, kaymaklı lokumu bir tane o usta yapar.

Höşmerim... Edremit'ten geçiyoruz.

"—Ya şurada bir sürü höşmerimci dükkânı var, alsana…"

"—Yok. Falanca yerde bir ustası var, çok da nazlıdır, herkese de mal vermez. Ancak kendi dükkanında eliyle yapar."

Hakikaten çok farkı var. Nerede o, nerede ötekisi?

Aman yapacağımız işi güzel yapalım. İyi araştıralım. İyi çalışalım. Titiz olalım. Düzenli olalım. Kendi sahamızda her şeyi bilelim, en iyi şekilde bilelim. O sahanın birinci sınıf ehli olalım, mütehassısı olalım. Herkes bize gelsin, bizden sorsun.

Bak bizim bu İsmail Saib Hocaefendi, rahmetli, Beyazıt camiinin yanındaki Umumî Kütüphane'nin müdürüymüş. Birkaç eseri var, kaynak kitap; herkes kütüphanesinde bulundurmak zorunda kalıyor, istifade ediyor. Yani bu zât, mütedeyyinmiş. Avrupalılar gelirlermiş kendisine:

"—Aman hocam bizi talebeliğe kabul et!" diye.

İslâm ilimlerini öğrenecekler ya, yanına girip talebe olmak isterlermiş. O da diretirmiş:

"—Yok. Ben müslümana ders veririm, gayriye ders vermem!" dermiş.

"—Tamam, müslüman olduk." derlermiş. "*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah, ve eşhedü enne muhammeden abduhû rasûlühû.*" der, ismini değiştirirmiş, müslüman olurmuş, girermiş.

Böylece hoca mes'uliyetten kurtuluyor. O hakiki müslüman olduysa, ne âlâ… Hakiki müslüman olmadı da sahte müslüman olduysa, onun da hesabını Allah ona sorar. Ama bak, kendisine müracaata mecbur ediyor. El-hamdü lillâh, işte müslüman öyle olmalı…

Allah hepimizi kendi sahamızda böyle çalışan kimse etsin… Mesleğin cinsi mühim değil. Yani tahta oymacısı olabilirsin, beton kalıpçısı olabilirsin, demirci olabilirsin, ne olursan ol; mesleği güzel yapmak önemli… Kaliteli, zevkine uygun, halis, güzel bir şey

yapmak önemli…

Sandalye yapıyorlar, oturuyorsun, “Bir gerineyim.” diyorsun; sandalye çatur çutur ek yerlerinden ayrılıyor. Neden?

Dizaynı, modeli, çizgisi bilimsel gerçeklere uygun yapılmamış. Kuvvet hesapları yanlış yapılmış. Sandalyeye bir yaslandı mı eklem yerlerinden ayrılıyor, pot oturuyorsun olduğun yere...

“—Hay Allah, kusura bakma hocam, bu sandalye böyle.”

Hadi onu götür, başkasını getir.

“—Neden?”

Bu sandalyenin yapılışında kusur var; sandalyenin eklenti yerleri, ayaklarının duruşu, şekli şemâili kusurlu…

Vazo yapıyor, çat kırıldı. Yanından eteklerini rüzgarlandıra rüzgarlandıra çocuk fırt geçiyor; vazo devrildi. Eskiler vazoyu ince yapmış, altını biraz geniş yapmış.

“—Neden?”

Dayandığı yer geniş olmazsa devrilir. Her şeyin hesabı, tedbiri var.

Onun için siz bu kadar sözün gerisini anlarsınız, kendi mesleğinizle ilgili öbür taraflarını... Her birimiz, kendimizden iş geçmişse -geçebilir, doğru, mümkün- kendimizden sonra çoluk çocuğunuzu bir sahanın mütehassısı yetiştirelim. Korkmasın.

“—Aman ben doktor olmazsam aç kalırım. Aman ben mühendis olmazsam aç kalırım. Aman ben ille şu mesleği...”

Böyle bir şey yok. Her mesleğin erbabına ihtiyaç var. Birinci sınıf erbabını herkes arayıp buluyor. Saraylara alıp götürüyorlar.

Suudi Arabistan’dan geliyor;

“—Gel, biz şurada cami yapıyoruz. Hadi şunun yazılarını sen yaz.” diyor.

“—Ya bu yazı sizin yazınız, biz milletçe o yazıyı bırakmışız, latin harflerini almışız. Sen kendi adamlarına yazdırsana bu yazıyı...”

Hayır, Türkiye’den hattat çağırıyor. Meselâ, Mescid-i Kubâ’nın yazılarını bizim kardeşlerimizden bir kardeşimiz yazdı.

“—Neden?”

İşte bu bileğinin gücüyle, sanatıyla takdir topluyor.

“—Kim yapabilir bunu? Yapsa yapsa o yapar.” diyorlar, dünyanın neresinde olsa gelip buluyorlar.

Allah hepimizi öyle yaptığı işi güzel yapanlardan eylesin…

b. Gülerken Ancak Tebessüm Ederdi

Ahmed ibn-i Hanbel, hadis imamı Tirmizî ve Hâkim *Müstedrek*'inde Câbir ibn-i Semüre RA'dan rivayet etmiş ki:[199]

كَانَ لاَ يَضْحَكُ إِلاَّ تَبَسُّمًا (حم. ت. ك. عن جابر بن سمرة)

RE. 547/1 (Kâne lâ yedhaku illâ tebessümen)

"Peygamber SAS Efendimiz gülerse ancak tebessüm olarak gülerdi, başka bir şekilde gülmezdi. Gülüşü tebessüm tarzındaydı, başka bir şekilde değildi."

Tabii burada başlıca üzerine işaret etmemiz, bastırmamız gereken iki husus var:

Bir, Peygamber Efendimiz'in kahkahayla gülmesi yoktu. Kahkahaları salonları çınlatıyor. Kayığa binmiş, bir yerden öbür tarafa giderken iki sahilden kahkahaları duyuluyor. Yok öyle bir şey. Peygamber Efendimiz tebessüm tarzında gülerdi; gülmesi öyle fazla "Kah kah kah, kih kih kih..." tarzında olmazdı. O demek ki Efendimiz'in sünnet-i seniyyesi, âdet-i seniyyesi değil.

Biz de gülüşümüze hakim olalım! Zaten müslümanın ana vasfı, genel vasfı ciddiyettir, vakurluktur. Fazla şaka da iyi değil. Çünkü fazla şaka, fazla latife hürmeti izale eder. Fazla latife de iyi değil, fazla gülmek de iyi değil. Esas yapısı itibariyle müslüman vakurdur, ciddidir. Ama bu vakurluk, ciddilik kaş çatıklığı demek değil. İşimiz ciddi. Hayatı ciddi olarak görüyoruz. Hayatı mühim bir imtihan olarak görüyoruz.

"—Hiçbir talebeyi gördün mü sen imtihanda; gelsin çaylar,

---

[199] Tirmizî, *Sünen*, c.XII, s.101, no:3578; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.97, no:20955; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.663, no:4196; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.244, no:2024; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.401; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.373, no:7455; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XI, s.513, no:32466; Câbir ibn-i Semüre RA'dan.

İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.420; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.47, no146; Avn ibn-i Abdullah Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.140, no:18402; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.202, no:6900.

gitsin bilmem neler, bacak bacak üstüne atmış?”

Bu senin hayat memat meselen, ya okula gireceksin, ya giremeyeceksin; ya bu imtihanı vereceksin, ya okuldan atılacaksın. Alimallah çocuğun şakakları terler, ne yapacağını şaşırır, yanakları kıpkırmızı olur. Silgi elinde, imtihana şey yapar.

“—Hocam bu imtihan bildiğin imtihan değil, çok ciddi. Bu çocuk için hayati önemi haiz.”

Bizim bu ömrümüz de çok ciddi bir imtihan olduğundan, ciddiye aldığımızdan öyle boş kahkahalarla, nefsânî şeylerle geçirmememiz gerektiğinden oluyor bu; kibarlık ve asalet gereği oluyor.

Efendimiz tebessüm ederdi; öyle kahkahayla sesli gülmesi yoktu. Bu da bize bir örnek olacak.

Asık suratlı da değildi. Düşünebiliriz ki:

“—O peygamber olduğuna göre her şeyi ciddiydi, hiç yüzü gülmezdi.”

Hayır, öyle de değil. Hafif bir latifecilik tarafı vardı.

Latifeci. Etrafındakiler kendisine âşık oluyor. Sevmemek mümkün değil. Tatlı, hafifçe bir latife, fazla değil, dozajında, az bir miktarda, ölçülü, kıvamlı...

Meselâ, yemeğin içine veyahut tatlının üstüne tarçın koyuyoruz. Bunu fazla koysan bu tarçın acıdır, tadını bozar. Biber ekiyoruz. Sade biber yenmez, işte biraz ekilecek, o kadar. Tuz ekiyoruz, tadı gelsin diye… Fazla eksen;

“—Ooo şap gibi tuzlu olmuş. Kaldır bunu, bana dokunur.” filan diyoruz, kaldırıyoruz.

Demek ki hafifçe şöyle bir baharat gibi, güzel koku verici bir şey gibi Efendimiz’in hafifçe bir latifeci tarafı var, latifeyi seven hali var. Ama gülmesi aşırı değil, hafif bir tebessüm tarzında.

Sâir zamanı, ekser evkàtı tefekkür ederek, mütefekkirâne geçerdi. Sükûtu daha çoktu, biliyoruz, öbür rivayetleri okuduk. Biz de bu hâle sahip olalım!

Tabi insan az güldüğü, çok düşündüğü zaman, kendisini kontrol ettiği zaman zihni o şekilde çalışmaya başlar. Hakikaten iyi bir müslüman olur, saygınlık uyandırır.

Karşı tarafın söylediği her söze gülersen;

“—Haa bunun şahsiyeti yok, karakteri yok!” derler.

Eski başvekillerden bir tanesi öyle fazlaca gülmüş de, Necip Fazıl'ın ikazı var ona, diyor ki;

"—Sen başvekilsin, sadrazam makamındasın, bu kadar gülemezsin!" diye hemen ikazı yapıştırmış.

O kadar çok gülmek, hürmeti derhal izale ediveriyor. Onun için bu hususlara dikkat edelim inşaallah…

c. Sefer Dönüşü Eve Gece Girmezdi

Enes RA'dan rivayet edildiğine göre:[200]

كَانَ لاَ يَطْرُقُ أَهْلَهُ لَيْلاً (حم ق ن عن أنس)

RE. 547/2 (*Kâne lâ yatruku ehlehû leylen.*) "Peygamber SAS Efendimiz ailesinin kapısını gece çalmazdı."

Taraka, "kapı çalmak" demek. Tak tak tak kapıyı vuruyor, kapı çalmak demek. Efendimiz SAS gece ailesinin kapısını çalmazdı.

"—Ne demek?"

Yani bir seferden, bir yolculuktan geldiği zaman eve akşamüstü gelmezdi. Akşamüstü gelmemek itiyadı idi. Tavsiyesi de böyle. Çünkü ev halkı hazırlıksız olur, perişanlık olur. Eve geceleyin bir adam girmiş, karanlıkta;

"—Kim girdi ki acaba? Evin sahibi de seferdeydi. Buraya kim girdi ki?"

Mahalleden perdenin arkasından biri gördü;

"—Aa komşunun evine bir adam girdi."

Ya kim girecek, işte evin sahibi döndü, o girdi. Ama ya onu anlayamazsa... Onun için her şey ayan beyan, gündüz... Peygamber Efendimiz SAS geldiği zaman gündüz gelirdi. Ev halkı da hazırlıklı olur, ortalığı derlemiş toplamış olur, saçını taramış olur vs. O bakımdan, Efendimiz'in âdet-i seniyyesi böyleydi. Bize de tavsiyesi;

---

[200] Müslim, *Sahîh*, c.X, s.50, no:3555; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.125, no:12285; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.260, no:10149; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.523, no:34333; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.603, no:7735; Beyhakî, *Âdâb*, c.II, s.409, no:660; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.511, no:7521; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.100, no:18160; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.202, no:6901.

seferden döndüğü zaman eve gece gelmemek…

İyi, güzel, tabii mümkünse bunu böyle yapalım! Ama bizim hayatımız öyle bir hızlı hayat oldu ki, öyle acaip hayat oldu ki bazı şeyler o zamanki şartlardan çok farklı. O zamanki şartlar nerede, şimdiki şartlar nerede... "Geliyoruz" diye telefonla haberdar etme imkânımız var. İnşaallah mümkün olduğu kadar vaktimiz, durumumuz müsait olduğu zaman bu âdâba riayet etmeye çalışırız da... "Geliyorum, filanca yerdeyim..." diye haber vererek gitmek, olabilir.

Bizim Münih'ten bir kardeşimiz var, çok sevdiğimiz, kıymetli kardeşimiz; nasıl titiz... Sefere çıkacağı zaman gideceği yere telefonu açıyor;

"—Şu anda çıktık."

Ondan sonra, gideceği yere 40-50 kilometre kaldı mı otobanın kenarına arabasını çekiyor, oradaki bir benzin istasyonundan;

"—50 kilometre kaldı, size gelmek üzereyiz, şu mevkideyiz, yarım saat sonra sizin oradayız." diye bildiriyor.

Ne kadar güzel. İnsan hazırlanacaksa hazırlanır, tertibatını alır. Ev sahibi için de güzel bir şey, giden insan için de güzel bir şey. Çünkü kapıyı tak tak tak vuruyorsun, açılmıyor; tak tak tak yine vuruyorsun, açılmıyor. Bu da güzel bir şey değil. Önceden haberdar etmek hoş bir şey.

d. Cuma Hutbesini Çok Uzatmazdı

Üçüncü rivayete geçiyoruz.

Ebû Dâvud ve Hâkim Câbir ibn-i Semûre RA'dan rivayet etmiş:[201]

كَانَ لاَ يُطِيلُ الموعِظَةَ يومَ الجُمُعَةِ (د. ك. عن جابر بن سمرة)

(*Kâne lâ yutîlu'l-mev'izate yevme'l-cumuati.*) "Peygamber SAS

[201] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.313, no:933; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.426, no:1067; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.242, no:2015: Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.207, no:5552; Câbir ibn-i Semûre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.63, no:17969; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.203, no:6902.

Efendimiz Cuma hutbesini, vaazını çok uzatmazlardı.”

Hutbeye çıktığı zaman ölçülü bir miktarda konuşurdu. Hutbeleri elimizde, rivayetleri kitaplarımızda yazılı, okuyoruz; çok uzun boylu hutbe îrâd etmezlerdi. Kısa keserlerdi.

Genel olarak mev’izaları, nasihatleri kısaydı. Bazen iki defa, üç defa sözü tane tane tekrar ederlerdi. Zaten konuşması hızlı değildi; harfleri sayılacak gibi, kelimeleri sayılacak gibi, anlaşılacak gibiydi. Çünkü karşısında ihtiyar var, ağır işiten var, sözü anlayamayan kimse olabilir. Yanlış anlarsa olmaz. Karşısındaki, sözünü dinlediği şahıs peygamber, Allah’ın sevgili kulu... Onun her sözü senet…

“—Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu.” diyecek, delil olacak.

Öyle hızlı söylenecek şey değil onun sözleri. Onun her sözü kanun hükmünde olduğu için sindire sindire, anlaşılacak tarzda söylenmesi lazım! Öyle söylerdi Peygamber SAS Efendimiz. Ve sözü çok uzatmazdı.

Bizim de buradaki vaazlarımızda genel prensibimiz: İnsan zihninin, dikkatinin bir şeye teksif olması...

“—Çok dikkatli bakıyorum hocam!”

Kaşlarını çatmış, pür dikkat seyrediyor. Biraz sonra, biraz gevşemiş; biraz daha sonra, biraz daha gevşemiş; biraz sonra, biraz daha gevşemiş. Sonuna bakarsın, “Horr horr…” ses gelmeye başladı.

“—Neden?”

Bu insanın dikkati aynı seviyede durmaz; gittikçe azalır, azalır, sonunda gözleri kapanmaya başlayabilir. Hele hele öğleden sonra vaazlarında... Hele hele üniversitede talebeye biz bir ders verirdik. Öğle yemeğini yemiştir. Tabii dışarıda yeme imkânları evindeki gibi değildir; gider, lokantada bir yerde bir yemek yer. Yağı mı ağırdır, yediği mi ağırdır, belli olmaz. Çocuk size bakarken yavaş yavaş gözleri süzülür. Bilirsin ki senin dediklerini dinlemiyor, şekerleme yapıyor. Yavaş yavaş... Hatta yanındaki dürtmese horlar bile. Yanındaki dürter de öyle uyanır.

Ekseriyetle cuma gününde bu horlama, bu uyuma öyle bastırır ki... Cemaat şöyle bir rahat oturdu mu... Rahat oturması tam uykuya hazırlık oluyor. Ondan sonra da bakarsın, uyumaya başlamış.

Onun için insan dikkatin dağılmadığı, dikkatin çok kesif olduğu, yoğun olduğu bir zamanda sözlerini söylemeli, daha dikkati varken kesmeli!

Peygamber Efendimiz SAS büyük bir dinleme iştiyakı varken konuşurdu, o dinleme iştiyakı kesilmeden sözünü keserdi.

Yemek tavsiyesi de öyle…

“—Nasıl yemek yiyeceğiz?”

Acıktığın zaman, iyice iştahan olduğu zaman yiyeceksin.

“—Ne zaman kalkacak?”

Daha iştihası varken kalkacak.

“—Şunu da ye.”

“—Getir, sıyırayım.”

“—Bunu da ye.”

“—Getir, sıyırayım.”

“—Ondan sonra şunu da ye...”

“—Yok, bende tâkat kalmadı, başkasına ver.”

Olmaz, bu sünnete uygun değil.

“—Nasıl kesecek?”

Daha yemeğe ihtiyacı varken ve iştihası varken kesecek. O zaman sıhhate uygun oluyor.

Midenin üçte biri yemekle dolacak, üçte biri suyla dolacak, üçte biri de boş kalacak; bir hareket payı olsun, döndürme payı olsun.

"—Çamaşır makinesini tıklım tıklım doldurursan çamaşır yıkanır mı, döner mi?"

Dönmez, hemen arızalanır. Hadi bakalım ustasını getir.

Bu vücut da 80, 100, 120 sene yaşayacak inşaallah, Allah hayırlı uzun ömür versin; insanın bir tane midesi var.

"—Yeni model bir mide çıkmış, getir onu takalım!" deme durumu da yok.

Buna iyi bakması lazım. Vücudunun sıhhatine dikkat etmesi lazım. Kalbi de öyle, diğer uzuvları da öyle ölçülü ve dikkatli kullanmak gerekiyor.

O bakımdan Peygamber Efendimiz'in her şeydeki güzelliği, ölçülülüğü hepimize örnek olmalı…

Peygamber Efendimiz ölçülü konuşurdu. Zaten kendisinin konuşma konusunda ana meziyeti; az kelime kullanarak çok derin mânaları anlatma kabiliyetiydi. Buyurmuş ki:[202]

أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ (م. ت. حم. حب. ع. ش. ق. عن أبي هريرة ؛ قط. عن ابن عباص ؛ البزار عن علي ؛ عب. هب. عن عمر)

[202] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.371, no:523; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.123, no:1553; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.411, no:9326; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VI, s.87, no:2313; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.377, no:6491; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.303, no:31644; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.5, no:17496; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.123, no:4334; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.330, no:1169; Ebû Hüreyre RA'dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.144, no:8, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.251, no:656, Hz. Ali RA'dan.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VI, s.112, no:10163; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.160, no:1436; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.8; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.112, no:44087; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.70, no:3758.

(*U'tîtü cevâmia'l-kelim*) "Bana az söz ile derin mâna ifade etme kabiliyeti ihsân olundu, Cenâb-ı Hak tarafından…"

O Peygamber Efendimiz'in özelliği. Bir hadîs-i şerîftir, iki kelimeden, üç kelimeden ibarettir; dinleyen anlayabilir, anlayan başkasına nakledebilir, nakledilen kimse de "Tamam, anladım." der, iş biter.

Uzun paragraflar, koca makaleler, büyük kitaplar; kimse okumuyor, okuyamıyor, herkesin işi var, gücü var. Hele hele bu zamanda Peygamber Efendimiz'in bu nasihatine herkes çok muhtaç. Az konuş, öz konuş. Yazışmalarda da öyle. Daireler arası yazışma, senin devlet dairesine dilekçe vermen, mahkemeye müracaat etmen, avukatlık, müdafaa ve saire; her şey ölçülü, özlü olmalı! Yani dinleyenin de zamanı önemli, okuyanın da zamanı önemli. Az ve öz yazmak, açık ve seçik yazmak, her şeyi böyle yapmak; bu da bizim bir prensibimiz olsun inşaallah. Uzun sayfalar, uzun saatler, konuş babam konuş; böyle olmamalı.

e. Hastayı Üç Gün Sonra Ziyaret Ederdi

Öbür rivayete geçiyoruz.

Bu haberi Enes RA'dan İbn-i Mâce Rh.A rivayet etmiş:[203]

كَانَ لاَ يَعُودُ مَرِيضاً إِلاَّ بَعْدَ ثَلاَثٍ (ه. عن أنس)

RE. 547/4 (*Kâne lâ yeùdu marîdan illâ ba'de selâsin.*) "Peygamber SAS bir kimseyi, ancak hasta olduğu anlaşıldıktan üç gün sonra ziyaret ederdi."

Ondan öncesi küçük bir rahatsızlıktır, basit bir yorgunluktur, midesi bozulmuştur, başı ağrıyıvermiştir, üşütüvermiştir, kalkar şey yapar; bu önemli değil. Ama üç gün durmuş, camiye gelemiyor.

---

[203] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.366, no:1427; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.72, no:3642; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.542, no:9216; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.317; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.47; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.154, no:18485; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.440, no:1420; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIII, s.24, no:35706.

Haa bir şey var, o zaman ziyaret ederdi. Üç günden sonra hasta ziyaretini yapardı. Üç günden öncekiler mühim bir şey sayılmadığı için, onlarda bir ziyaret mecburiyeti olmuyor.

Müslümanın müslüman üzerindeki haklarından birisidir aslında. Hastanın, senin üzerinde hakkıdır; ziyaret edeceksin.

Allah kusurlarımızı affetsin… Biz çok kusurluyuz. Yani cumartesilerimizi, pazarlarımızı bu gibi şeylere ayırmamız lâzım. Sevap var. Hastanın duası makbul. Sana bir dua ediverse, “Hay Allah razı olsun.” dese Allah razı olur, ihyâ olur gidersin. Sen şifa bulur gidersin. Senin mânevî dertlerin şifa bulur. Onun için hasta ziyaretine önem vermemiz lazım. Yapamıyorsak, eksiklerimiz kusurlarımız varsa, Allah affetsin…

Hastanın uykusu ibadettir, iniltisi tesbihtir, yapamadığı ibadetleri yapıyor gibi kendisine yazılır. Hastanın bir meziyeti de; duası makbuldür. Onun için elini tutacaksın, alnını tutacaksın, sakalını okşayacaksın, gönlünü alacaksın. Hediye götüreceksin; çiçek mi olur, yiyecek mi olur, içecek mi olur, gönlünü alacak bir şey götüreceksin. Ondan sonra bir de dua ettirtirsen kendine, “Bizi de duadan unutma!” diye; ne mutlu sana!

Bunları yapmalıyız. Bu ziyaretlerde çok sevaplar var.

“—Hasta olmasa da arkadaş ziyareti olsa olmaz mı?”

“—Olur, o da çok güzel!”

Hadis-i şerifte geçiyor ki:[204]

وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ ،

(*Ve hakkat mahabbetî li'l-mütezâvirîne fiyye*) “Birbirlerini

---

[204] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.236, no:22117, 22133; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.338, no:577; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.187, no:7316; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.78, no:572; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.81, no:154; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.45, no:34100; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.416, no:2697; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.233, no:20857; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.131; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.991, no:1108; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.265, no:2225; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.426; Ubâde ibn-i Sàmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.14, no:24671; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.59, no:14972.

benim rızamı kazanmak için, benim uğrumda ziyaret eden kimseleri benim sevmem hak olur. Ben onları mutlaka severim." buyuruyor Allah Teâlâ hazretleri.

Onun için bence pazartesi, salı, çarşamba, perşembe, cuma çalışıyoruz; cumartesi, pazar tatiliz; tamam Cumartesi, pazar da vaktimizi çok kazançlı geçirelim!

"—Ne yapalım?"

Arkadaş ziyaret edelim, hasta ziyaret edelim, sevap kazalım. Bunların büyük ecirleri, sevapları var. Karşı tarafa da büyük moral gücü veriyor; canına can katıyor, içi açılıyor, neşeleniyor, iyi olmasına sebep oluyor. Belki ihtiyacı vardır. Sen gidersin;

"—Bir ihtiyacın var mı?" diye sorarsın.

"—Eh, Allah razı olsun, Hızır gibi imdadıma yetiştin, şu ihtiyacım vardı." der o da…

Belki çocuğunun, ailesinin ihtiyacı vardır, onları görüverirsin. Çünkü o çalışamayınca kim bilir ne gibi sıkıntılar oluyordur. Müslümanın müslümanın halinden anlaması lazım!

f. Besmele Nazil Olunca Yeni Bir Sûre Başlardı

Abdullah ibn-i Abbas RA şöyle rivayet ediyor:[205]

كَانَ لاَ يَعْرِفُ فَصْلَ السُّورَةِ ، حَتَّى يَنْزِلَ عَلَيْهِ: بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ (د. عن ابن عباس)

(*Kâne lâ ya'rifu fasle's-sûreti, hattâ yenzile aleyhi bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*)

Peygamber SAS Efendimiz'e Kur'ân-ı Kerîm'in âyetleri iniyordu, vahiy hâli kendisinde beliriyordu. Herkes onun o halini biliyor. Değişti Peygamber Efendimiz. Seslerini keserlerdi, beklerlerdi. Vahiy iniyor, anlarlardı. Dış görünüşünden Efendimiz'in kendisine vahiy indiği o anda belli olurdu. Peygamber

---

[205] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.438, no:2329; Hàmidî, *Müsned*, c.I, s.242, no:528; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Câmiü's-Sağîr, c.II, s.203, no:6903.

Efendimiz'e gelen vahiyler vahiy kâtipleri tarafından kaydedilirdi, yazılırdı, hepsi tespit edilirdi. Bundan sonra "Şuraya konulacak, buraya konulacak." diye sıraya konulurdu.

Peygamber Efendimiz SAS bir sûrenin bittiğini, yeni bir sûrenin başladığını, ancak *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* nâzil olduktan sonra, o indikten sonra bilirdi. Kendisine *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* nazil olduktan sonra sûre başının geldiğini, yeni bir sûrenin olduğunu oradan anlardı.

Demek ki bu rivayet bize neyi gösteriyor?

Sûrelerin başındaki *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*'ler acaba Kur'ân-ı Kerîm'in kendisinden midir, yoksa sûreleri ayırmak için mi oraya derc edilmiştir? Alimler arasında, Kur'ân-ı Kerîm bilgisi veren kitaplarda böyle bir bahis vardır. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* sözlerinin kelime kelime, kelimeler olarak Kur'ân-ı Kerîm'den bir âyet parçası olduğu belli, onu biliyoruz.

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِاسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ (النمل:٣٠)

(*İnnehû min süleymâne ve innehû bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) âyet-i kerîmesinde besmele Kur'ânî ibare olarak bulunduğundan Kur'an ibaresidir. Ama sûrelerin başındaki besmeleler, sûrenin kendi âyeti değildir.

Sabâ melikesi Belkıs RA, geldi Süleyman AS'a iman etti, bağlandı, onun sahabiyesi oldu. Süleyman AS zamanında. Süleyman AS ona bir mektup gönderdi:

"—Sizin güneşe taptığınızı duydum. Öyle şey olur mu? Allah'a ibadet edin. Allah'ın yaratıklarına ibadet edilir mi? Bırakın putu. Bırakın şirki..." diye bir mektup yazdı.

"—Ya benim sözümü dinlersiniz ya da şöyle olur, böyle olur..." başlarına gelecek şeyleri yazdı.

O mektup nasıl başlıyormuş, âyet-i kerîmede bize bildirildiğine göre: (*İnnehû min süleymâne ve innehû bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*)

Mektubu aldı Sabâ melikesi, açtı, baktı ki Süleyman peygamberden, Suriye'den geliyor, Sabâ ülkesine, Yemen'e.

Neyle başlamış? (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) "Rahman ve

rahim olan Allah'ın adıyla, nâmıyla başlarım." diye.

Tamam, bu âyet-i kerîmenin içinde olduğundan Kur'ân-ı Kerîm olduğu belli. Bu hadîs-i şerîften de "Sûreyle beraber besmelesi de iniyor da oradan sûre olduğu anlaşılıyor." diye o rivayetler, o alimler arasındaki müzakerede; bu besmelenin sûrenin kendisinin birinci âyeti midir, ondan mıdır, fasl için mi koyulmuştur meselesinde bu da değerlendirilmesi gereken bir rivayet oluyor.

Meselâ, Fâtiha Sûresi'ni ele alalım: Fâtiha Sûresi'nin birinci âyeti (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) midir, (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn*) midir?

Bizim alimlerimiz, (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn*) birincidir, (*Er-rahmani'r-rahîm*) ikincidir, (*Mâliki yevmi'd-dîn*) üçüncüdür. *Besmele* Kur'ânî bir cümle olmakla beraber, her sûrenin başına konulmuştur. Onun için biz içimizden okuruz. (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn*) diye imam yüksek sesle okur.

Bazı mezheplerde (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) ilk âyeti olduğundan, mesela Libya'ya gitseniz, Mâlikî mezhebinden olan yerlerde, (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*. *El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn*) diye besmeleyle başlar. Müctehitlerin o ilk âyet olduğu kanaatinde olduklarından…

g. Ramazan Bayramı Camiye Gitmeden Hurma Yerdi

Câbir ibn-i Semüre RA'dan şöyle rivayet ediliyor:[206]

كَانَ لاَ يَغْدُو يَوْمَ الْفِطْرِ، حَتَّى يَأْكُلَ سَبْعَ تَمَرَاتٍ

(طب. عن جابر بن سمرة)

RE. 547/6 (*Kâne lâ yağdû yevme'l-fıtri, hattâ ye'küle seb'a temerât*) "Peygamber Efendimiz fıtır günü, yani Ramazan Bayramı günü yedi hurma yemedikçe camiye gitmezdi. Evde yedi lokmayı

---

[206] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.247, no:2039; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.406, no:711; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.278; Câbir ibn-i Semüre RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.IV, s.11, no:900; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.358, no:7457; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.87, no:18095; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.203, no:6905.

atıştırıp, yiyip camiye öyle giderdi."

Ramazan oluyor, hep oruçlu, oruçlu, mide ona alışmış oluyor. Ondan sonra bayram geliyor. Bayram günü herkes kalkıyor, gusül abdestini alıyor, hazırlıklarını yapıyor. Güzel, temiz, pak elbiselerini giyiyor, Ramazan Bayramı'na gidiyor.

Hakikaten bir bayramdır. 30 gün sıkı ibadetler yapılmış, yapılmış; ondan sonra Allah büyük mükâfata erdiriyor. Güzel bir Ramazan'ın, iyi, hakkıyla edâ edilmiş bir Ramazan'ın çok sevabı var; insanın günahları afv u mağfiret oluyor, anasından doğduğu gibi temiz, pak oluyor. Bayram… Tabii o bayrama giderken Peygamber Efendimiz hurma yiyip öyle gidermiş. Artık oruç yok. Bayram günü namaza hurma yiyerek giderdi.

h. Yanında Taşıdığı Beş Şey

Yedinci rivayet…

Hz. Âişe-i Sıddîka RA Validemiz'den rivayet olunmuş:[207]

كَانَ لاَ يُفَارِقُهُ فِي الحَضَرِ، ولاَ فِي السَّفَرِ خَمْس: الْمِرْآةُ، وَ
الْمُكْحُلَةُ، وَالْمُشْطُ، وَالسِّوَاكُ، وَالْمِدْرَى (ق. عن عائشة)

RE. 547/7 (*Kâne lâ yufârikuhû fi'l-hazari, ve lâ fi's-seferi hamsün: El-mir'âtü, ve'l-mikhaletü, ve'l-müştu, ve's-sivâkü, ve'l-midrâ.*)

(*Kâne lâ yufârikuhû fi'l-hazari, ve lâ fi's-seferi hamsün*) Peygamber SAS Efendimiz'in hem yolculukta hem yolcu olmadığı zaman, normal, Medine'de durduğu zamanda, yani hazarda ve seferde yanından beş şeyi eksik olmazdı:

1. (El-mir'atü) aynası.

2. (*Ve'l-mikhaletü*) *Mikhale*, yani sürmedanlık, gözlerine sürme çekmek için kullanılan sürme malzemesinin konulduğu küçücük

---

[207] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.255, no:5242; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.339, no:196; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.309, no:8877; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.316; İbn-i Hibban, *Mecrûhîn*. C.III, s.148; Hz. Âişe-i Sıddîka RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.101, no:18161; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.203, no:6906.

şey. Sürmedan deniliyor veya sürmedanlık diye galat olarak söyleniyor. Bir çubuğu var, gözlere onunla sürme çekiliyor. O da yanında olurdu.

3. (*Ve'l-müşt*) Saçlarını taramak için tarak.

4. (*Ve's-sivâk*) Dişlerini temizlemek, fırçalamak için misvak.

5. (*Ve'l-midrâ*) Bir de sakalını taramak için sakal tarağı.

Bunlarsız olmazdı. Hem seferde hem hazarda yanında bunlar bulunurdu.

Dikkat ettiğimiz zaman görüyoruz ki, bunların hep insanın dış görünümüne çeki düzen vermekle ilgili malzeme olduğu anlaşılıyor. Sıhhat malzemesi, sıhhî malzeme gibi olduğu anlaşılıyor. Efendimiz SAS'in dış görünüşe değer verdiğini, onun da ihmal edilmemesi gerektiğini buradan çıkartabiliriz.

Bir kere aynası olacak, yüzüne bakacak; gözü çapaklı mı, yüzü iyi yıkanmış mı, yıkanmamış mı, bir yerinde kara mı var, yok mu? Daha başka kendisinin farkına varmadığı bir durum mevcut mu, değil mi? Aynası olacak.

Sonra, sürme çekmek… Sürme bizim bu memlekette pek âdet olmamış. Peygamber SAS Efendimiz gözlerine sürme çekerdi. Sürme çekmek, orada buradakinden daha büyük bir mecburiyette oluyor. Çünkü şiddetli güneş var, çok pırıl pırıl aydınlık bir ülke. Bu şiddetli güneş —ultraviyole ışınları mı derler, radyoaktivite mi derler, ne derlerse— gözlere zarar veriyor. Ekseriya, bu sıcak ülkelerde, Ekvator çevresinde sıcak yerlerdeki ülkelerde göz hastalıkları çok oluyor ve gözlerin görme kabiliyeti kaybolabiliyor.

Sürme bunlara karşı iyi bir ilaç ve çare. Sürme çekildiği zaman gözün sıhhati oluyor. Oralarda peyda olan ağrılara iyi geliyor. Baş ağrılarına iyi geliyor.

Onun için Peygamber Efendimiz SAS'in sürme çektiğini ve sürmedanı yani sürmelik aletini yanında gezdirdiğini görüyoruz. Hem sıhhî bakımdan... Tabii Efendimiz SAS'in kirpikleri uzundu. Gözleri kudretten sürmeli derler ya, öyleydi. Ama ayrıca kendisi ilaç olarak o sürmeyi gözlerine çekerdi. Gözleri son derece güzeldi. Kirpikleri uzun, alımlı gözleri vardı.

Sonra, tarak. İki çeşit tarak var. Bir, saçlarını taramak için *muşt* denilen tarak. Bir de sakallarını taramak için bir tarak. Bu

iki tarağı da vardı. Sakalı da öyle derbeder, dağınık değildi. Saçları da derbeder, dağınık değildi; bakımlıydı ve güzeldi.

Bir de misvak. Ağız sıhhati için, ağzın güzelliği için. Misvağın pek çok faydası vardır, hadîs-i şerîfte on tane hassası sayılmıştır. Bir kere sevaptır. Misvakla kılınan namaz, misvaksız kılınan namazdan 70 kat daha sevaplı oluyor. Az değil, muazzam bir fark. Onun için misvak çok önemli…

Bu işi Suudlu kardeşlerimiz, Arabistan'daki kardeşlerimiz o kadar güzel âdet haline getirmişler, yaygınlaştırmışlar ki hepsinin ağzında misvak. Hem ağızlarına, dişlerine şöyle bir baktığın zaman hayran kalıyorsun; pırıl pırıl inci gibi dişleri var.

Neden?

Misvağın antiseptik yani mikrop öldürücü özelliği de var. Dişlerin arasında herhangi bir şey de kalmıyor. Dişler de fırçalanmama dolayısıyla sararmıyor. Bir gün dişlerinizi fırçalamasanız, temizlemeseniz, şöyle bir tırnağınızla kazıdığınız zaman üstü dolar; yenilen şeyler derhal yapışır.

Mutlaka müslümanın misvakla gezmesi, dişlerini fırçalaması lazım. Mühim olan ağzın temizliği. Çünkü Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[208]

اْلأَصَابِعُ تَجْرِي مَجْرَى السِّوَاكِ، إِذَا لَمْ يَكُنْ سِوَاك (طس. أبو نعيم كثير بن عبد الله بن عمرو بن عوف المزني عن أبيه عن جده)

RE. 190/1 (*El-esàbiu tecrî mecre's-sivâk, izâ lem yekün sivâk.*) "Misvak olmadığı zaman, parmaklar da misvak yerine geçer."

Yanında misvağın yoksa, abdest alırken parmaklarınla ağzını güzelce yıkarsın, o da misvak yerine geçer, o sevabı kazandırır. Mühim olan dişin temizliği. Bu temizliği sağlamak için misvak denilen bir çeşit ağacın dalı veya kökü vardır. O kök de aynı

---

[208] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat,* c.VI, s.288, no:6437; Abdullah ibn-i Amr ibn-i Avf el-Müzenî babasından, o da dedesinden.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.268, no:2577; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.550, no:26168; Câmiu'l-Ehâdîs, c.XI, s.24, no:10166.

zamanda şifa özelliklerine sahiptir; mikropları öldürücü, asidi söndürücü bazik özellikte bir şeydir. Onun için dişlerin çürümesine de engel oluyor. Diş kanamalarını da engelliyor. Dişetlerini sağlamlaştırıyor. Dişte *piyore* denilen hastalığının teşekkülünü engelliyor. Diş doktorları;

"—Piyore hastalığı birçok insanda var, fakat misvak kullananlarda yok!" diyorlar.

Onu da Peygamber Efendimiz yanından eksik etmezmiş.

SAS Efendimiz bu gibi şeylere madem önem vermiş, biz de dikkat edelim!

Hz. Âişe Anamız rivayet etmiş ve sahih rivayet diye bildirilmiş.

i. Kur'an-ı Kerim'i Üç Günden Hızlı Okumazdı

Bu hadîs-i şerîf de Hz. Âişe Anamız'dan:[209]

كَانَ لاَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ فِي أَقَلَّ مِنْ ثَلاَثٍ (ابن سعد عن عائشة)

RE. 547/8 (*Kâne lâ yekrau'l-kur'âne fî ekallin min selâsin*) "Peygamber Efendimiz Kur'an-ı Kerim'i üç günden az müddette okumazlardı."

Hani duyuyoruz ya:

"—Falanca adam 6 saatte Kur'ân-ı Kerim'i hatmediyormuş."

Okuyabiliyormuş yani.

Meselâ —bizim silsilemizde adı geçen— Ömer Ziyaüddîn Hocamız 6 saate Kur'ân-ı Kerim'i hatmedermiş. Müthiş bir hafıza, şahane bir şey… Çarçabuk okuyor.

Oğlu var, Allah razı olsun, Yusuf Ziya Bey, o da "Ben de hafızım!" diyor. Hem de öyle hafız ki, sayfanın altından başlar, geriye doğru gidermiş. Aşağıdan yukarıya doğru geri geri... Siz bilmem okuyabilir misiniz, şu en çok bildiğiniz Fâtiha'yı, vele'd-

---

[209] İbn-i Sa'd, *Tabâkàt*, c.I, s.376; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyi*, c.II, s.375, no:766; Hz. Aişe RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.200, no:2870; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.143, no:8707; Heysemî. *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.549, no:3641; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.52, no:17910; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.203, no:6907.

dâllîn'den başlayıp geriye gidebilir misiniz?

"—Nasıl oluyor?" diye babam sormuş.

"—Sayfa gözümün önüne geliyor, bakarak okuyorum." diyormuş. Müthiş bir şey, kıymetli bir şey.

Tabii kısa zamanda okunması mümkün, olabilir. Bir gecede hatim indirip de teravihi bir hatimle kılanlar var, duyuyoruz, Suud'da yapıyorlar.

Ama Peygamber Efendimiz böyle üç günden daha az bir zamanda okunmasına pek kendisi hoş bakmamış. O zaman iyi anlaşılmaz. Kur'ân-ı Kerîm anlaşılsın, ibret alınsın diye okunuyor. Bu kadar hızlı okuduğu zaman insan anlayamaz diye tasvip etmemiş. "Ben daha çabuk okuyabilirim." diyenlere de üç günden aşağı zamanda hatmetmesini tavsiye etmemiş. Kendisi de öyle okurmuş. Demek ki üç günde tamamlarmış.

Hiç olmasa ayda bir tamamlamak ne güzel olur, değil mi?

Kardeşlerimiz her gün bir cüz okuyarak ayda bir hatmi tamamlasalar ne güzel olur.

"—Ah hocam ah!" diyor bazıları içinden, biliyorum; "Şu kadar

yaşa geldim, hatmedemedim.” diyenler var, “Senede bir yapsak, ona bile bayram edeceğiz.” diyenler var.

Kur’an Allah’ın kelamı. Bak, üç günden evvel yapabilirdi Efendimiz ama üç günden evvel hatmi, Kur’an’ı okumuyor. Demek ki biz de Kur’ân-ı Kerîm’i öyle okumalıyız, çok geciktirmemeliyiz, çok da aceleye getirmemeliyiz.

“—Hocam ben çok hızlı okuyan kuvvetli bir hafızım.”

Üç günden aşağı okuma, sindire sindire oku!

j. Karanlık Evde Oturmazdı

Dokuzuncu hadisi okuyalım, tek rakam olsun, ondan sonra bırakalım! Hz. Âişe Anamız’dan RA… Bu üç rivayet de öyle geldi:[210]

كَانَ لاَ يَقْعُدُ فِي بَيْتٍ مُظْلِمٍ ، حَتَّى يُضَاءَ لَهُ بِالسِّرَاجِ

(ابن سعد عن عائشة)

RE. 547/9 (*Kâne lâ yak’udu fî beyti muzlimin, hattâ yudàu lehû bi’s-sirâc.*)

(*Kâne lâ yak’udu fî beyti muzlimin*) “Peygamber Efendimiz karanlık bir evde oturmazdı, (*hattâ yudàu lehû bi’s-sirâc*) kandille aydınlatılmadıkça…” Karanlıkta oturmazdı; kandili yaktırtırdı, aydınlattırırdı, öyle otururdu.

Allah-u Teàlâ Hazretleri her işimizi, her halimizi, her adetimizi Efendimiz’e uydurmayı cümlemize nasib eylesin… Peygamber Efendimiz’in sünnetini ihyâ eyleyip de şehid sevapları kazanmayı Rabbimiz cümlemize nasib ve müyesser eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

12. 11. 1989 – İskenderpaşa Camii

---

210 Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.28, no:1028; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.157; İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.VII, s.102, no:1092; Hz. Aişe RA’dan.
Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.153, no:18480; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XL, s.15, no:43010.

18. HER FIRSATTA DUA EDERDİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîne alâ külli hâlin ve fî külli hîn… Nahmedühû bi-cemîi mehâmidih… Lehü'l-hamdü kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih…
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedini'l-mustafâ… Ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin zevi's-sıdkı ve'l-vefâ… Emmâ ba'd.
Fa'lemû eyyühe'l-ihvân… Ve inne efdale'l hadisi kitâbu'llàh… Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem… Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ… Ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sahibehâ fi'n-nâr… Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ لاَ يَقُومُ مِنْ مَجْلِسٍ ، إِلاَّ قَالَ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، لاَ إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ؛ وَقَالَ: لاَ يَقُولُهُنَّ أَحَدٌ حَيْثُ يَقُومُ مِنْ مَجْلِسِهِ ، إِلاَّ غُفِرَ لَهُ مَا كَانَ مِنْهُ فِي ذٰلِكَ الْمَجْلِسِ (ك . عن عائشة)

RE. 547/10 (*Kâne lâ yekùmü min meclisin, illâ kàl: Sübhàneke'llàhümme ve bihamdik, lâ ilâhe illâ ente, estağfiruke ve etûbü ileyk; ve kàle: Lâ yekùlühünne ehadün haysü yekùmü min meclisihî, illâ gufira lehû mâ kâne minhü fî zâlike'l-meclis.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allahu Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Rabbimiz Teàlâ iki cihan saadetine cümlemizi nâil eylesin… Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Peygamber SAS'in mübarek adetlerinden, itiyadlarından, şemâilinden rivayetleri okumaya devam ediyoruz.

Bu rivayetleri okunmasına ve izahına geçmeden önce Peygamber SAS'e bağlılığımızın, sevgimizin ve saygımızın küçük bir nişânesi olmak üzere, rûh-i pâkine bizden bir hediyye-i Kur'âniyye olsun diye; ve onun mübarek âlinin, pâk ashabının ve sâir enbiyâ ve mürselînin ruhlarına hediye olsun diye; cümlesinin ve hâssaten Peygamber Efendimiz'in ashabının, etbâının, ahbabının, cümle evliyâullahın ruhlarına;

Ve hâssaten Peygamber Efendimiz'den sonra Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan meşâyih-ı vâsılîn, ulemâ-i âmilîn sâdât-ı kirâmımızın, sâdât-ı turuk-u aliyyemizin; Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyyü'l-Murtaza'dan radıyallàhu teàlâ anhümâ ve sâiri's-sahàbeti ecmaîn hazerâtından, kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar turuk-u aliyyemizden güzerân eylemiş olan cümle sâdât ve meşâyihımızın ve halifelerinin, müridlerinin, muhiblerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu rivayetleri bize kadar getiren râvîlerin, alimlerin ruhlarına ve hâsseten okuduğumuz kitabı cem eden Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nin ruhuna;

Bu beldeleri fetheden şehidlerin, gazilerin ruhlarına; bu beldenin medâr-ı iftihârı Yûşâ AS'ın, Ebû Eyyûb el-Ensârî ve sâir sahabe-i kirâmın, cümle sâlihîn ve evliyâullahın ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından, Pazar günü tatilinizi bu rivayetleri okumaya tahsis ederek buraya gelmiş olan siz muhterem kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının, dilediklerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Ve biz yaşayan müslümanlar da Rabbimizin rızasına uygun yaşayıp, Kur'an yolunda yürüyelim, Peygamber Efendimiz'in sünnetini ihyâ eyleyelim, böylece yüz şehid sevabına her birimiz ayrı ayrı nâil olalım diye, buyurun 1 Fatiha 3 İhlâs-ı Şerîf okuyup, o mübareklerin ruhlarına bağışlayalım, öyle başlayalım:

....

a. Toplantıdan Kalkarken Okudukları Dua

Mukaddimede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 547. sayfasındaki 10. hadis-i şeriftir. Hàkim *Müstedrek*'inde Hz. Aişe-i Sıddîka Validemiz'den şöyle rivayet eylemiş:[211]

كَانَ لاَ يَقُومُ مِنْ مَجْلِسٍ ، إِلاَّ قَالَ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، لاَ إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ؛ وَقَالَ: لاَ يَقُولُهُنَّ أَحَدٌ حَيْثُ يَقُومُ مِنْ مَجْلِسِهِ ، إِلاَّ غُفِرَ لَهُ مَا كَانَ مِنْهُ فِي ذٰلِكَ الْمَجْلِسِ (ك . عن عائشة)

RE. 547/10 (*Kâne lâ yekùmü min meclisin, illâ kàl: Sübhàneke'llàhümme ve bihamdik, lâ ilâhe illâ ente, estağfiruke ve etûbü ileyk; ve kàle: Lâ yekùlühünne ehadün haysü yekùmü min meclisihî, illâ gufira lehû mâ kâne minhü fî zâlike'l-meclis.*)

"Peygamber SAS bir meclisten, bir toplantı yerinden, oturmuş olduğu, sohbet etmiş olduğu herhangi bir mahalden kalkarken, muhakkak şöyle buyururdu:

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، لاَ إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ .

(*Sübhàneke'llàhümme ve bi-hamdik, lâ ilâhe illâ ente, estağfiruke ve etûbü ileyk*)"

Mânâsı şöyle:

(*Sübhàneke'llàhümme*) "Ey benim Rabbim, seni her türlü noksandan tenzih ederim. Her türlü noksandan münezzehsin. Her şeyin güzel, her şeyin tam, her şeyin mükemmel… Her şeyi bilirsin, her şeyi görürsün, her şeye kàdirsin Rabbim! Seni tenzih ederim, sen yüceler yücesisin!

(*Ve bi-hamdik*) Seni överim, sana hamd ü senâ ederim. (*Lâ ilâhe*

---

[211] Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.IV, s.290, no:6453; Hz. Aişe RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.153, no:18479; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.203, no:6909.

illâ ente) Senden gayri hiçbir ilâh yok. (*Estağfiruke ve etûbü ileyk*) Senden mağfiret isterim, sana yönelirim, sana tevbe ederim yâ Rabbi!"

Hangi toplantıdan, hangi oturduğu yerden, meclisten kalksa, bu sözü söylemeden kalkmazdı. Muhakkak bu duayı yapardı, (*ve kàle*) ve buyururdu ki:

(*Lâ yekùlühünne ehadün haysü yekùmü min meclisihî*) "Her kim bu benim söylediğim duaları, mecliste oturduğu yerden, toplantı ettiği arkadaşları ile buluşup sohbet ettiği yerden kalkarken söylerse; (*illâ* gufira *lehû mâ kâne minhü fî zâlike'l-meclis*) muhakkak o mecliste, o oturumda, o toplantıda kendisinden sadır olmuş hata, kusur ve günah varsa, bunların hepsi mağfiret olunur, affolmuş olur."

İnsan toplantıda bazen kalp kırıcı şeyler söyleyebilir. Hatalı sözler olabilir, gıybet olabilir, dedikodu olabilir. Allah-u Teàlâ'nın razı gelmeyeceği işler olabilir, sözler söylenebilir. Onlara karşı bir garanti olmuş oluyor. İnsan bu duayı öğrenmeli, herhangi bir yerden ayrılırken, herhangi bir toplantıdan kalkarken söylemeli ki, o meclisten kendisine bir vebal, bir sorumluluk, bir günah yazılmasın… Hatası varsa, affolsun.

Haftalardır burada Peygamber SAS'in itiyatlarını, adetlerini, alışkanlıklarını okuyoruz. Peygamber Efendimiz'in en göze çarpan davranışı, davranış şekli dua oluyor. Otururken, kalkarken, her yerde, her zaman belli ki Allah-u Teàlâ Hazretleri gönlünde, aklında, hatırında, dilinde… Onunla ilgisi dâimâ en canlı şekilde duruyor. Tabii, bu bize örnek olacak bir durum… Biz de Peygamber Efendimiz gibi her anımızda, her işimizde Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni hatırımıza getirmeli, hatırımızda tutmalıyız.

Bunun çaresi nedir? Bunun çaresi, işte böyle duaları ezberlemek, böyle duaları söyleyerek bu işleri yapmaktır. Meselâ, bir işe başlarken Besmele çekiyoruz, ne güzel! Ondan sonra bir yerde oturduktan sonra, kalktığımız zaman bu duaları okuyoruz, ne güzel! Kapıdan girerken dualar okuyoruz. Camiye girerken duası var, çıkarken duası var… Abdest alırken duaları var…

"—Kim abdest alırken o duaları yaparsa, abdestin hayrını, sevabını görür. Daha nice faziletlere nâil olur." diye daha önceki derslerde okumuştuk.

Yeni bir elbise giyildiği zaman duası var, yeni bir ayakkabı giyildiği zaman duası var... O halde bu duaları, mânâlarıyla beraber ezberlemeliyiz.

Bir zengin kardeşimiz işyerinde bir camiye devam ediyormuş. Kendisini de caminin idare heyetine yazmışlar;

“—Sen bizim idare heyetimize seçildin!” diye bildirmişler.

İlk anda hemen reddetmiş:

“—Yapamam, işim çok, bulunamam!” filan demiş.

Sonradan düşünmüş ki:

“—Ben neyi reddediyorum? Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin ibadethanelerinden bir ibadethaneye hizmeti reddediyorum! Olur mu böyle şey?.. Dünya hizmetlerinin hepsi geride kalsın, ben bu işi kabul edeyim!” demiş.

Onları aramış:

“—Tamam, kabul ettim.” demiş.

Şimdi, kendisi anlatıyor: “Anket yaptım.” diyor. Kendi çapında küçük bir anket yapmış. On kişiye sormuş:

"—Sen *Allahu ekber*'in mânâsını biliyor musun hacı dayı veyahut kardeşim?" diye.

On kişiden sekiz kişi bilememiş.

"—Valla, güzel mânâlı bir şey ama, bilmiyorum!" demişler.

Onun üzerine, alim bir imama vazife vermiş, küçük bir cep kitabı hazırlatmış. Namazda söylediğimiz her şeyin okunuşunu, mânâsını ve aslî yazılış şeklini, eskimez yazılı şeklini yazdırmış.

Eski diyoruz ya, bundan önce her yerde kullanılıyordu, okulda, şurada, burada... Onun için eski diyoruz ama, eskimez bir yazı... Çünkü Kur'an yazısı, ebedî...

O yazıyla yazmışlar. Yanına da yeni yazıyla okunuşunu yazmışlar. Altına da mânâsını yazmışlar. Namaza gelen kimse, abdest almaktan, namazı kılıp camiden çıkıncaya kadar ne söylediğini bilsin diye, elinden geleni yapmışlar.

Hoşuma gitti. İş adamının hali başka oluyor. Ben iş adamlarını daha çok sevmeye başladım. Zeki ve pratik insanlar... Gördükleri bir eksikliğin hemen çaresini buluyorlar. Herhalde ceplerinde paraları da olduğundan... Her parası olan da bu işi yapmıyor. Ne yapması gerektiğini bilmiyor. Bu kardeşimizi takdir ettim. Prensip sahibi bir kimse...

Her söylediğimiz sözün mânâsını bilmeliyiz. Ağzımızdan çıkanı kulağımız duymalı!

Güzel bir söz var, deniliyor ki:

العلم صيدٌ ، والكتابة قيدٌ.

(*El-ilmü saydün, ve'l-kitâbetü kaydün*) "İlim bir çeşit yakalanan avdır. Bu yakaladığın avın bağlanması da yazmaktır." Yoksa uçar gider.

Kuşu yakaladın. Oh ne güzel, tüylü, kocaman, iri, yağlı, güzel bir keklik yakaladın. Bağlamazsan, uçar gider. İlmin de bağlanması yazı ile olur.

Onun için ben diyorum ki, fakültede de söylerdim, muhtelif konuşmalarımda da söylüyorum, herkesin sol göğüs cebinde bir defteri olmalı, bir de küçük kalemi olmalı! Hemen şöyle çekebilmeli, yazabilmeli.

Yanında bir mendil bulunacak, elini yüzünü silmek için. Tarak bulunacak.

Geçen hafta okuduk; Peygamber Efendimiz'in aynası var, tarağı var, misvağı var, üç… Başka nesi var? Sakal tarağı var, dört… Bir de gözlerine sürme çekmek için sürmedan dediğimiz sürmeliği var. Beş şeyi yanından hiç ayırmazmış.

Demek ki Peygamber Efendimiz dış şekle de önem veriyordu. Yani dış şekli de ihmal etmiyordu. Saçları, sakalları darmadağın değildi. Devamlı güzel koku kullanırdı. Güzel kokuyu çok severdi. Tıyb denilen güzel koku, hangi cinsi olursa; gül yağı mı olur, artık şebboy mu olur, karanfil mi olur, hangisini isterse insan sürsün. Efendimiz güzel kokuyu çok severdi ve sürünürdü. "Sizin dünyanızdan bana sevdirilen şeylerden biri" diye sıraladığı şeylerden birisi de güzel koku idi.

Demek ki yanımızda bu devirde bir de ne bulunacak? Kâğıt ve kalem… Küçük bir defter, ciltli olursa iyi olur. Cildin başına 1 yazarsınız, dolduğu zaman onu koyarsınız; ikinci defteri alırsınız, 2 yazarsınız. Bakalım ömrünüzün sonuna kadar kaç tane defter böyle güzel şeylerle dolacak?

Bir hatıra daha nakledeyim:

Raif Bey diye birisi vardı, belediyede müfettiş idi, yüksek bir mevkii vardı. Ama her cuma İtfaiye Teşkilatının camiinde fahrî olarak, Allah rızası için vaaz verirdi.

Her şeyini yazmış mübarek. Kaç tane hatim indirmişse kayda geçirmiş. Diyelim ki ömrü boyunca —rakamı hatırımda kalmadı— şu kadar bin Kur'an hatmi yapmış, belli. Kaç tane *Lâ ilâhe illallah* demişse onu hesaba geçirmiş, "Şu kadar milyon *Lâ ilâhe illallah*'ım var." diye. Ne kadar kelime-i tevhid, ne kadar lafza-i celal, ne kadar *Sübhanallah* demişse, her şeyi belli…

Bir başka arkadaşımız, memuriyete girdiği andan şu ana kadar 30 senelik hizmetinde her maaşını yazmış. Yani ne titiz insanlar var...

Güzel! Bu titizlik, bu intizam çok güzel, gayet iyi… İnsanın ne yaptığını bilmesi çok iyi... O bakımdan bu duaları yazalım, ezberleyelim!

Peygamber Efendimiz'in zamanında o mübareklerin dikkatleri ne kadar yüksekmiş. Peygamber Efendimiz'i başlarının üstüne kuş

konulmuş gibi kıpırdamadan dinlerlermiş. Hani omuzuna veya başına bir kuş konsa, kıpırdasa uçacak, aman uçmasın diye nefesi kesilmiş bir vaziyette dinler gibi, Peygamber Efendimiz'i öyle dinlerlermiş. Şıp diye hatırlarına alırlarmış; "Efendimiz şöyle buyurdu." diye tıkır tıkır, tıkır tıkır kelimeleri söyleyebiliyorlar.

Biz bu dinleme hafızamızı, dinleyip de hafızamıza yerleştirme melekemizi çok geliştirmemişiz.

Bizim bir ordinaryüs profesörümüz vardı, Edebiyat Fakültesi'nde; hiç önüne defter kitap almadan geçerdi kürsüye, saatlerce ders anlatırdı. İsimler hepsi ezberindeydi, tarihler hepsi ezberindeydi. Derya gibi adamdı.

"—Çocuklar, bu hafızanızı kullanın; kullandıkça gelişir." derdi.

Pazu gibidir. İnsan pazusunu kullandıkça kuvvetlenir. Demircinin pazusuyla başa çıkabilir misin? Ömrü boyunca boyna örsün üzerine balyoz indiriyor. İşte onun gibi.

Onun için dikkat ederseniz hafız kardeşlerimizin hafızası daha kuvvetli... Bu kadar Kur'ân-ı Kerîm'i ezberlemiş, hafızası yükselmiş. Merak etme, en zeki insanlar tüm hafızasının, tüm beyninin dokuzda birini, sekizde birini kullanıyormuş. Yani geriye dokuzda sekizi kalıyor. İnsan yükleyebildiği kadar, çalışabildiği kadar çalışabilir.

Yanımızda deftersiz gezmeyelim! Küçük zarif bir kalem, küçük zarif bir defter; böyle güzel her şeyi yazalım!

Bazı arkadaşlar var... Benim talebelerimden bir tanesi var, bayağı şimdi meşhur bir yazar oldu. Dikkat ediyorum, prensipleri gayet iyi. Yanında defter, hemen hoşuna giden bir şey oldu mu defteri açıyor, "Hocam, bir dakika müsaade…" Tık tık tık, hemen kaydediyor onu…

Unutulur, "Ne demişti?" diye insan biraz sonra hatırlamaya çalışır, unutulur. Bu ilmi yakalamak için yakalayıp bağlamak lazım. Bağlanması yazıyla oluyor. O bakımdan hepimizin defterimiz olursa, kalemimiz olursa her halde epeyce kâr ederiz. Bundan sonraki ömrümüzde onun faydasını görürüz.

b. Bayram Namazına Ailecek Giderlerdi

Câbir RA'dan İbn-i Asâkir Rh.A rivayet etmiş:[212]

كَانَ لاَ يَكَادُ يَدَعُ أَحَداً مِنْ أَهْلِهِ فِي يَوْمِ عِيدٍ ، إِلاَّ أَخْرَجَهُ
(كر. عن جابر)

RE. 547/11 (*Kâne lâ yekâdu yedeu ehaden min ehlihî fî yevmi îdin, illâ ahracehû*) "Peygamber Efendimiz neredeyse ailesinden bayram günü hiç kimse koymazdı, hepsini bayram namazına getirirdi."

Şimdi demek ki. bu memlekette o yapılmadığına göre, biraz Peygamber Efendimiz'in yaptığı gibi yapmayı düşünebiliriz. Ben şaşırdım ilk önce; bir bayram nasib oldu bana Kâbe-i Müşerrefe'nin olduğu Mescid-i Haram'da; baktım herkes, çocuklarını güzelce giydirmişler; kız çocukları, erkek çocukları, hanımlar, beyler, hepsi birden camiye, yani Mescid-i Haram'a, Kâbe'nin çevresinde olan o büyük yere ailece geldiler. Ben de biraz, "Ya hanımları getirmesinler, bizde bayram namazında âdet değildir hanımları getirmek." diye yadırgadım. Şimdi karşımıza çıkıyor.

Peygamber Efendimiz SAS ailesinden kim varsa hepsini bayrama çıkartırmış. Sevabı var diye, sevinç günü diye bayram namazına getirir, çıkartırmış.

Muhterem kardeşlerim!

Bir eksiklik olarak, bizim camilerimizde kadınlara yönelik hizmetlerin çok zayıf olduğunu görüyorum.

Allah sizlerden razı olsun. Şu camide şimdi kadınlar yerimiz var. Bu camide de, Eskişehir'den gelmiş bir kadın nerede abdest alacak? Eskiden abdest alacağı yer yoktu. Nerede alsın? Gitsin, komşulardan birinin kapısını çalsın, "Müsaade ederseniz ben burada abdest alayım." desin. Yoktu yani, hiç düşünülmemiş. Kadınlar için bir yer yoktu. Buradan kapıdan girecek, merdivenden yukarı çıkacak filan. Olur mu erkeklerin arasından? Olmaz.

---

[212] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.4, no:4935; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.88, no:18096; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIV, s.111, no:36979.

Merdivenden çıkışı filan olmaz.

Süleymaniye camisine gittim. Halinden, tavrından, kıyafetinden bizim üniversiteli hanım kızlardan birisi olduğu anlaşılıyor. Kollarını sıvamış kızcağız, erkeklerin sırasında —hani kapının girişinde sağ tarafta 30 tane, 40 tane çeşme var ya, orada— erkekler gibi abdest alıyor. İşin farkında değil. Kızcağız kadınların bilekten yukarısının nâmahrem olduğunu bilmiyor. Erkekler gibi soyunmuş, kollarını sıvamış, orada abdest alıyor. Zavallı tabii. Din ilmi çok zayıflamış. Yani dindar, kızcağız camiye geliyor, namaz kılacak ama orada erkeklerin sırasına girmiş, erkekler gibi... Güldüm ve şaşırdım, bir taraftan da üzüldüm.

Süleymaniye gibi büyük bir cami... Süleymaniye bir sitedir, sadece cami değildir. Cami bu sitenin küçük bir parçasıdır. Süleymaniye camiinin alt tarafı vardır, arka tarafı vardır, yan tarafı vardır, ön tarafı vardır; her tarafı Süleymaniye camisi sitesinin birer parçasıdır. Medreseler vardır, hepsi yağmalanmış. Bir zamanlar Çingenelerin ikametgâhı halindeydi, ben biliyorum, metruktu. Sultanahmet camii de öyleydi.

Biz muhterem kardeşlerim, o kadar kötü bir nesiliz, öyle kötü torunlarız ki dedelerimiz mezardan çıksa sanıyorum sorumluları sopayla kovalar. “Sizi hınzırlar, domuzlar sizi!” diye elde sopa aksakalıyla kovalar.

Neden?

Camileri koruyamamışız. Medreseleri koruyamamışız. Tarihî eserleri koruyamamışız. Kabirleri koruyamamışız. Kabirlere bile tecavüz etmişiz.

Ben buraya sabahleyin Sapanca tarafından geldim. Karacaahmed’in yanından geçtim. Karacaahmed İstanbul’un yüz akıdır.

“—Allah Allah, Karacaahmed nasıl yüz akı oluyor?”

Bir sürü selvi vardır, bir sürü yeşillik vardır; hem manzara vardır orada, hem temiz hava vardır. İyi ki orası kalmış. İyi ki oradaki kabirdekileri rahatsız etmemişler. Onları da kazıyıp, kürüyüp da oraları da iyi ki apartman yapmamışlar.

Şu İstanbul’da biz eğer kabirleri muhafaza etseydik, İstanbul cennet gibi yemyeşil bir şehir olurdu. Kabirleri kaldırmışız,

mescitleri yıkmışız, duvarlarına tecavüz etmişiz, içine ev yapmışız, gecekondu yapmışız. Her taraf berbat...

Edirnekapı'da Ahmed Kâmil Tekkesi var, ön tarafında bir cami harabesi var; harabe, yıkılmış. Bakmamışız, dedelerin yapıp bize emanet bıraktığı şeyleri koruyamamışız.

Allah affetsin, bizim kusurumuz varsa. Bizden öncekiler yapmış gibi görünüyor ama biz de bu harabe olanları yeniden kurtarma çalışması yapmalıyız.

Bir tanesini hatırlıyorum.

Uzun Çarşı denilen çantacılar çarşısından Rüstem Paşa Camii'ne doğru giderken sağ tarafta bir girinti içinde, sokak içinde idi, handı. Fatih Sultan Mehmed zamanında yapılmış cami handı, bir Ermeni'nin mülküydü. Ermeni getirmiş, mihrabın olduğu yere hanın yüznumarasını yapmış. Bak şuuruna...

Neyse bizim vicdanlı müslümanlardan bir-iki tanesi bu işin farkına varmış da, para toplamışlar, tarihî eserdir diye orayı istimlak ettirmişler. Şimdi cami olarak hizmet görüyor. Yazıklar olsun onu Ermeni'ye satana! Yazıklar olsun orada mihrab yerine yüznumara yaptırana!

Böyle yerler hâlâ çok. Ayvansaray'da sahabe kabri var, caminin duvarları kalmış, orta yerine ayyaşın birisi getirmiş, bir gecekondu koymuş. Mahalle sakinleri diyor ki;

"—Ayyaş olmasa yüreğimiz o kadar yanmayacak."

Hem caminin içine gecekondu kurmuş… Şimdi şu caminin, Allah saklasın, kubbelerini yok farz edin, duvarları yıkılmış farz edin. Kapısında kitâbesi var, cami olduğu belli ama duvarları yıkılmış, burası açık alan gibi. Sizin oturduğunuz yere birisi gecekondu yapmış. Akşamları da demleniyor orada, rakı içiyor.

Yüreğiniz dayanır mı? Dayanmıyor.

Ama cami orada hâlâ o durumda! Hâlâ Ayvansaray'da o durumda cami...

Hâlâ Ahmed Kâmil tekkesinin karşısında mescid var. Mescidin izleri var, hâlâ duruyor.

Bir zamanlar öyle zalim, öyle hain, öyle kâfir insanlar idareci olarak bulunmuş ki... Mimar Sinan'ın Edirne'de, Selimiye camisi burada, Selimiye camisine bakan bir gerideki tepede onun

yaptırdığı bir başka cami var. O hain, zalim, alçak vali kazmayla yıkamamış bu ikinci küçük mescidi, dinamit koymuş, dinamit patlattırmış, kubbeyi aşağıya çökertmişler. Duvarları çatlamış, karpuz gibi ayrılmış. Onu gördük.

Gittik, o zamanki Vakıflar Genel Müdürü olan kardeşimiz, Allah razı olsun, bizim kardeşimizdi, oraya tahsisat ayırdı, temele kadar duvarları yıkıldı, yeniden eski haline göre restore edilip cami yeniden yapıldı. Muhterem kardeşlerim! Yani yapılmışı kazmayla yıkamayınca dinamitle yıkmışlar bir ara...

Düzce'de meşhur bir alimin köyüne gittik.

"—Okuduğumuz kitaplarda 'Burada cami vardı, caminin yanında bir de medrese vardı.' diyorlardı, hani medresesi?" dedik.

"—Tamam hocam" dedi yaşlılar, "burada medrese vardı, yıkıldı." dediler.

Medrese, mektep demek. Mektep yıkılır mı?

Bir zamanlar -güzel bir müessese iken- talebe yetiştirmiş.

Medreseleri yıkmışız. Mektepleri yıkmışız. Camileri yıkmışız. Vakıfları yağmalamışız. Halen yağmalanmakta. Hatırlıyorum, bana bir dosya verdiler, belediyeler "Vakıfların arazilerini nasıl elde ederiz, nasıl satarız?" diye [uğraşıyorlar.] Onlar da sattırmamak için uğraşıyorlardı. Çocukcağız memuriyetinden oldu, bu işle uğraşıyor diye.

Yani dedelerimizin eserlerini korumasını bilmiyoruz.

Bursa'nın eski valisi, eski müftüsünü çağırmış. Demiş ki;

"—İçinde cemaat olmayan, namaz kılınmayan camilerin bir listesi isteniyor, çıkart müftü efendi, getir."

Müftü efendi bakmış, müezzini olmayan, imamı olmayan, kapısı kapalı kaç tane cami varsa bir uzun liste yapmış, valiye getirmiş. Vali şöyle listeye bakmış, sayfasını çevirmiş, bakmış;

"—Çok da uzun bir liste yapmışsın be hocaefendi..." demiş.

Hoca efendinin aklı o zaman başına gelmiş, yüreği cız etmiş, yanmış. Onların hepsi sonra yıkılmış. Yani ihtiyaç fazlası diye yıkılmış.

Muhterem kardeşlerim! Tarihî eserlere, ecdat yâdigarına hürmet edelim. Kabristanlar da tarihî eserdir. Onların da, orada yatan kimseler oranın sahipleridir, onlar davacı olurlar. Bir çeşme

vakfedildi mi, herhangi bir eser vakfedildi mi onu değiştirene Allah lânet eder. Vakfedilen şeyi vakfedenin şartına göre idare etmek mecburiyeti vardır.

Biz bu camiyi aldığımız zaman, Hocamız Rh.A Mehmed Zahid Efendi şu camiye imam tayin edildiği zaman, şadırvanın arkasındaki yer çöplüktü. Orada bir sıbyan mektebi varmış, aşağı tarafta, o da yıkılmış, orası da harabeydi. Bu tarafa da, caminin arka tarafındaki duvarına da küçücük küçücük, üçer dörder metre cepheli evler gelmiş, yanaşmış oraya. Caminin o kadar yerine nasıl yanaşmış ama yanaşmış. Hocamız Rh.A şu arka tarafı yaptırdı, kapıya kadar. Orası mezbele olmaktan kurtuldu, eski güzel hâli neydi bilmiyoruz ama işe yarar hâle geldi. Bu tarafı da Allah razı olsun, sizler küçük küçük evleri aldınız, yardım ettiniz; burası da kurtuldu, orası da camiye katıldı, el-hamdü lillah. Şimdi köşede küçük bir yer kaldı. İnşaallah çepeçevre yoluna gelecek.

Her eseri böyle yapmalıyız. İnşaallah, her medreseyi, her camiyi, her tarihî eseri böyle korumak hepimizin vazifesi olsun. Kimin mahallesinde böyle bir şey varsa korumak için dernek kursun, müracaat etsin, uğraşsın, para toplasın, bu işleri yapsın. Hangi camiyi kurtarırsak, onun içinde namaz kılındığı müddetçe kurtaran kimseye sevap yazılır. Namaz kılanların hepsinin sevabı ona verilir, onlardan bir şey eksilmeden.

Bunu böylece bilesiniz. Hadi bakalım Allah hepimize gayret versin.

Meseleyi şuradan açtık:

Peygamber Efendimiz bayram namazına ailesinin tüm fertlerini götürüyordu. Mescid-i Nebevî'nin kadınlar kısmı vardı, oraya götürüyordu. Şimdi bizim camilerimizde kadınlar kısmı eksikliği var.

"—Hocam çok güzel bir cami yaptık, gel gör mimarisini..."

Hemen soruyorum;

"—Kadınlar kısmı var mı?"

"—İşte hocam üst kat var..." bilmem ne.

Öyle uydurmaca şeye benim içim tatmin olmuyor.

Üst kat ama nereden giriyor? Girişi serbest mi? Kadınlar rahatça girip çıkabilir mi? Kadınların abdest alacağı yer var mı,

abdest tazeleyeceği yer var mı?

Yok. O zaman yok sayılır. O bakımdan, büyük bir eksiklik.

Eskiler bunu nasıl düşünmüşler anlayamıyorum, bilemiyorum. Bazı camilerde böyle kafesli kısımlar var arka taraflarda, tam ikmal edilmemiş ama... Biraz da... Camiye bayram namazında hiç hanım götürmeyiz, hanımlar evde durur.

"—Ama Peygamber Efendimiz ne yaparmış?"

Ailesinden hiç kimseyi evde bırakmazmış, camiye götürürmüş.

Demek ki, bizde sünnet-i seniyyeden farklı bir tatbikat var. Değiştirmemiz lazım! Her halimizi sünnete uydurmamız lazım!

c. Hayır Demek Adeti Değildi

Rivayet ediliyor ki:[213]

كَانَ لاَ يَكَادُ يَقُولُ لِشَيْءٍ: لاَ ! فَإِذَا هُوَ سُئِلَ ، فَأَرَادَ أَنْ يَفْعَلَ ، قَالَ: نَعَمْ . وَإِذَا لَمْ يُرِدْ أَنْ يَفْعَلَ ، سَكَتَ (ابن سعد عن محمد بن الحنفية مرسلاً)

RE. 547/12 (*Kâne lâ yekâdu yekûlu li-şey'in: Lâ! Feizâ hüve suile, feerâde en yef'ale, kàle: Neam. Ve izâ lem yürid en yef'ale, sekete.*)

"Peygamber SAS Efendimiz'in neredeyse hiçbir şeye lâ dediği görülmemişti." *Lâ*, hayır demek. "Kendisinden bir şey istendiği zaman ve yapılmasını isterse, 'Yâ Rasûlallah, şunu şöyle yapalım mı?' diye bir teklif geliyor. 'Neam, evet, yapalım!' derdi. Hemen eveti yapıştırırdı, evet diye cevap verirdi. Eğer yapılmasını istemediği bir şey teklif edildiyse kendisine, hayır demezdi, susardı."

Âdeti öyle imiş. Lâ demek, hayır demek âdeti değilmiş. İyi bir şeyse, evet dermiş; pek iyi görmediği, uygun bulmadığı bir şeyse, o zaman susarmış, sükût edermiş, ses çıkartmazmış. Yani ne kadar

---

[213] İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.368; Muhammed ibn-i Hanefiyye Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.146, no:18440; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.203, no:6912.

güzel âdeti var ki, hayır demiyor, sükût ediyor.

Yine aynı konuda Talha RA'dan şöyle rivayet ediliyor:[214]

كَانَ لاَ يَكَادُ يُسْأَلُ شَيْئاً إِلاَّ فَعَلَهُ (طب. عن طلحة)

RE. 547/13 (*Kâne lâ yekâdu yüs'elü şey'en illâ fealehû.*) "Kendisinden bir şey istendiği zaman, talep edildiği zaman, hiç yapmadığı neredeyse olmazdı, hep yapardı, reddetmezdi."

Bu dünyaya ait bir mesele olsun, daha başka bir mesele olsun, onun yapılmasına gayret ederdi. Çünkü onun tabiati, böyle, cömertliğinin gereğiydi bu.

"Kendisinin yanında herhangi bir şey olmasa, o zaman susardı, açıkça reddetmezdi."

"—Yok yanımda bir şey, veremeyeceğim, hayır." demezdi. O zaman susardı. Ama yapabileceği bir şeyse mutlaka yapardı.

d. Abdest Suyunu, Sadakasını Kendisi Hallederdi

İbn-i Abbas RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz'in bir başka âdeti:[215]

كَانَ لاَ يَكِلُ طَهُورَهُ إِلَى أَحَدٍ ، وَلاَ صَدَقَتَهُ الَّتِي يَتَصَدَّقُ بِهَا ، يَكُونُ هُوَ الَّذِي يَتَوَلاَّهَا بِنَفْسِهِ (ه. عن ابن عباس)

RE. 547/14 (*Kâne lâ yekilu tahûrahû ilâ ehadin, ve lâ sadakatehü'lletî yetesaddeku bihâ, yekûnü hüve'llezî yetevellâhâ bi-nefsihî.*)

---

214 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.116, no:212; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.I, s.433, no:851; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IX, s.208, no:14817; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXV, s.94; Talha ibn-i Ubeydullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.146, no:18439; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXII, s.246, no:35169.

215 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.435, no:356; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.40, no:17845; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.203, no:6913.

(*Kâne lâ yekilu tahûrahû ilâ ehadin*) “Efendimiz abdest alma suyunu hiç kimseye havale etmezdi. (*Ve lâ sadakatehü'lletî yetesaddeku bihâ*) Tasadduk edeceği sadakasını da hiç kimseye havale etmezdi, (*yekûnü hüve'llezî yetevellâhâ bi-nefsihî*) kendisi bizzat verirdi.”

Demek ki abdest alacak Peygamber SAS, suyu başkası getirsin, suyu başkası döküversin, onun abdest almasına yardım etsin; bu işlere pek şey yapmazdı. Bizzat suyu kendi getirirdi. Suyun temiz olması lazım, ona dikkat ederdi.

Herhalde getiren de temiz getirir ama ibadete bir başkasının hakkını karıştırmamak için olsa gerek... İbadet çünkü; namaz kılacak, abdest alıyor, kul hakkı karışmadan olsun diye kendi işini bizzat kendisi hallederdi. Abdest alma suyunu kimseye havale etmezdi. Sadakasını bizzat kendisi verirdi. Sevabını bizzat kendisi alırdı.

Demek ki, bizim de öyle yapmamız lazım.

Bazen o ona buyurur, o ona buyurur, sonundaki unutur, yapılmaz. İşin garantili olması lazım! Sadaka işinde…

"—Şu benim zekâtımı veriverin!"

"—Eh inşaallah, maşaallah, bir zaman gelir veririz..." filan, dönüp geliyorsun, bakıyorsun;

"—E biz onu unuttuk."

Unutulur. Bizzat yap, bizzat ver, bizzat işin sona erdiğini kendin mutmain ol, gör.

Efendimiz'in âdeti, sistemi böyleydi; kendi işini kendisi görür, sadakasını kendisi halleder, verirdi.

e. Namazda, Zikirde Kimse Ona Yetişemezdi

Hatîb-i Bağdâdî ve İbn-i Asâkir Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan şöyle rivayet ediyor:[216]

كَانَ لاَ يَكُونُ فِي الْمُصَلِّينَ ، إِلاَّ كَانَ أَكْثَرَهُمْ صَلاَةً ؛ وَلاَ يَكُونُ فِي الذَّاكِرِينَ ، إِلاَّ كَانَ أَكْثَرَهُمْ ذِكْرًا (أبو نعيم في أماليه ، خط. كر. عن ابن مسعود)

RE. 547/15 (*Kâne lâ yekûnü fi'l-musallîne, illâ kâne ekserehüm salâten; ve lâ yekûnü fî'z-zâkirîne, illâ kâne ekserehüm zikren.*)

(*Kâne lâ yekûnü fi'l-musallîne, illâ kâne ekserehüm salâten*) "Peygamber Efendimiz namaz kılıcıların arasında olursa, en çok namaz kılan olurdu. (*Ve lâ yekûnü fî'z-zâkirîne, illâ kâne ekserehüm zikren*) Zikredenlerin arasında olursa, en çok zikreden olurdu."

Kimse ona yetişemezdi. En çoğunu o yapardı. En gayretli o idi. İbadeti en ileri derecede yapanı o idi. Hiç kimseden geri kalmazdı. Yaptığı şeyi en güzel tarzda, en çok olarak yapardı.

Şimdi burada namaz kılmak zikredildi. Bir de diyor ki:

"—Zikredenlerin arasında olunca, en çok zikreden o olurdu."

Bunun gibi elimizde yüzlerce rivayet var. Bazı kimseler, hele

---

216 Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.93. no:5213; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.153; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.112; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.56, no:17931; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.203, no:6914.

Suud'da filan bazı yarım okumuş, tahsil görmüş kimseler var; bu zikri inkâr etmeye kalkışıyorlar. Zikrin aleyhinde konuşuyorlar. Kur'ân-ı Kerîm'de seksen küsur yerde geçiyor. Zikir hakkında Peygamber Efendimiz'in yüzlerce hadîs-i şerîfi var. Bazıları zikrin karşısında, aleyhinde, tesbihin aleyhinde… Acaip şeyler var.

Allah bizi sünnet-i seniyye çizgisinden ayırmasın... Sünnet-i seniyyeden koptu mu, dinini iyi anlaması mümkün olmuyor.

"—Efendim bana Kur'an yeter."

Kur'an'ı anlamak için sünnete muhtaçsın. Öyle yeter filan deme. Yeter ama anlayamazsın.

Kur'an yeter ama Kur'an'ı anlatmak için bak, Allah-u Teàlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz'i gönderdi. Kur'ân-ı Kerîm'i ona 23 senede hazmede ede indirdi. Yukarıdan çok şiddetli bir yağmur yağsa, aşağıları sel basar, toprağın üstünden akar gider. Yumuşak yumuşak, yavaş yavaş yağarsa, toprağın içine siner, bitki de faydalanır, daha başka şey de faydalanır.

Kur'ân-ı Kerîm Peygamber Efendimiz'e 23 senede indi. Demek ki hazmettire hazmettire, öğrete öğrete Allahu Teâlâ hazretleri yerleştirdi. Kur'ân-ı Kerîm'i hem herkes ezberleyebildi, hem herkes anlayabildi, hem herkes uygulayabildi.

Onun için Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerine sımsıkı sarılmadıkça Kur'ân-ı Kerîm bile doğru düzgün anlaşılmaz.

Onun için kâfirler, gayrimüslimler, İslâm düşmanları Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfine çok sataşıyorlar. Her hadîs-i şerîfe bir kulp takmaya, bir kusur bulmaya çalışıyorlar. Hadis kitaplarına saldırıyorlar, haksız yere tan ediyorlar.

Siz de bilin ki, şairin dediği gibi:

Atarlar seng-i ta'rîzi,
Dıraht-ı meyvadâr üzre.

Yâni meyveli ağacı taşlarlar, meyvesi yere düşsün de yiyelim diye.

Onun için, madem kâfirler bu işten çok gocunuyorlar, biz de Peygamber Efendimiz'in sünnetine sımsıkı sarılalım! Ümmetin bozulduğu zamanda Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılana yüz şehid sevabı verilecek. Bir şehid sevabı bile insanı ihyâ etmeye

yeter. Bir şehid sevabı aldı mı, insan cennete girecek. Yüz şehid sevabı aldı mı çok büyük sevap almış oluyor. O bakımdan Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyesine sarılmak çok güzel…

Bizim tekkemizde el-hamdü lillâh, bak başka hiçbir yerde bunu göremiyorsunuz; bizim tekkemizde de ders, dervişin yetişmesi nereden oluyor? Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini anlamaktan, dinlemekten oluyor. Çünkü o zaman sağlam öğrenir. Öteki türlü olursa belki bid'ate sapar, belki hurafeye sapar, belki yalana yanlışa sapar, belki Allah'ın rızasına uygun olmayan işleri de doğru bir şey yapıyorum" diyerek yapmaya kalkışabilir.

Hadîs-i şerîfler bizi çok güzel tenvir ediyor; en küçük detayına varıncaya kadar, hayatımızın en karanlık noktalarını aydınlatacak kadar güzel bir sistem. O bakımdan Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerine sımsıkı sarılalım, belleyelim ve uygulayalım!

f. Yürürken Hiç Geriye Bakmazdı

Câbir RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz'in bir başka enteresan davranışı, adeti şöyle:[217]

كَانَ لاَ يَلْتَفِتُ وَرَاءَهُ إِذَا مَشَى ، وَكَانَ رُبَّمَا تَعَلَّقَ رِدَاؤُهُ بِالشَّجَرَةِ ، فَلاَ يَلْتَفِتُ ، حَتَّى يَرْفَعُوهُ عَلَيْهِ (ابن سعد ، والحكيم ، كر. عن جابر)

RE. 547/16 (*Kâne lâ yeltefitu verâehû izâ meşâ, ve kâne rubbemâ tealleka rıdâuhû bi'ş-şecereti, felâ yeltefitu, hattâ yerfeuhû ileyhi.*)

(*Kâne lâ yeltefitu verâehû izâ meşâ*) "Peygamber Efendimiz yürürken hiç geriye bakmazdı, dönmezdi."

Hatta o kadar ki, misali veriyor Câbir RA:

"Yürüdüğü zaman Peygamber Efendimiz arkaya hiç dönüp bakmazdı. (*Ve kâne rubbemâ tealleka rıdâuhû bi'ş-şecereti*) Bazen

---

[217] Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.122; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.159; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.144, no:18426; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.203, no:6915.

olurdu ki elbisesi bir ağacın dalına, yerdeki bir bitkinin dalına takılırdı, (*felâ yeltefitu*) yine dönmezdi. (*Hattâ yerfeuhû ileyhi*) Arkadan gelenler o eteği, takılan yeri kurtarırlardı, öyle yürürdü."

Eğer bu misal olmasaydı, dönmemesini iyi anlayamazdık. Bak dönmemeye ne kadar dikkat ediyor. O kadar önemli…

Hatırlıyorum, hicret ettikleri sırada kâfirler, müşrikler Peygamber Efendimiz'i yakalayana mükâfat vaat ettiler. Şu kadar deve vereceğiz, şöyle ihya edeceğiz, böyle ihya edeceğiz. Evine öldürmek içi baskın yaptılar. Elden kaçırınca Mekke'den, mükâfat koydular. Mekke ile Medine arasındaki yerlere yerleşmiş olan kabilelerden birisi de bu mükâfatı duydu. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'le Peygamber SAS'in o mıntıkadan geçtiğini görünce atına atladı.

"—Ha buradan iki kişi geçmişti, herhalde hakkında mükâfat verilecek kişi bunlar olsa gerek." diye atını doludizgin salarak o iki mübareğe yetişmek için koşturdu.

Koştururken atının ayakları kumlara bir battı, tökezledi. Yine toparlandı, tekrar yetişecek de, kılıcıyla yakalayacak da mükâfatı alacak. Atının ayağı tekrar battı, tekrar tökezlendi, tekrar yuvarlandı. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz heyecandan, korkudan çok telaşlanmıştı, "Arkadan bu adam yetişirse..." diye.

Peygamber Efendimiz hiç arkasına bakmıyordu. Yürüdüğü istikamette yürüyordu; arkadan düşman geliyormuş filan diye bakmıyordu.

Peygamber Efendimiz'in böyle bir âdeti var. Geriye dönmemek, arkasına bakmamak. Ne güzel, ne vakur bir şey. Arkasına hiç dönmezdi, bakmazdı.

Ama burada bir başka hadîs-i şerîfi okuduk. Peygamber SAS Efendimiz arkasını da görürdü. O peygamber, Allah ona arkasını da gösterir, bildirirdi. Arkasında birisi bir kusur, bir kabahat işlese onu da bilirdi, anlardı. Peygamber olduğu için… Peygamber Efendimiz sadece baktığını gören bir insan değildi, bakmadığı yeri de görürdü.

g. Akşam Namazını Ertelemezdi

Yine Câbir RA'dan:[218]

كَانَ لاَ يُلْهِيهِ عَنْ صَلاَةِ المَغْرِبِ ، طَعَامٌ وَلاَ غَيْرُهُ

(قط. عن جابر)

RE. 547/17 (*Kâne lâ yulhîhi an salâti'l-mağribi taâmun velâ gayruhû.*) "Peygamber SAS Efendimiz'i akşam namazından ne yemek alıkoyardı ne de başka bir sebep..."

"—Önce yemeği yiyeyim de sonra akşam namazını kılarım."

Hayır, öyle yapmazdı. Hiçbir şey önce akşam namazını kılmasını engellemezdi. Peygamber Efendimiz akşam namazının her şeyden önce yapılması âdetine sahip idi, itiyadında idi.

Şimdi, o zaman anlaşılıyor ki bizim Ramazanlardaki davranışımız da yanlış. Biz Ramazan'da "açız" diye sofrayı kuruyoruz. Ondan sonra güzelce karnımızı doyuruyoruz. Gözlerimiz baygınlaşıyor. Gelsin çaylar, kahveler; onlar da içiliyor. Ondan sonra hadi bakalım bir telaş; abdest tazeleyeceğiz… Teravih namazına yakın bir zamanda akşam namazı kılıyoruz. Bu yanlış.

Ramazan'da akşam namazında camilerde cemaat bulamazsın. Neden?

Herkes sofranın başında, herkes yemeğin başında...

Efendimiz'in âdeti nasılmış?

Hiçbir şey akşam namazından onu alıkoymazdı; ne yemek, ne daha başka bir şey... Önce akşam namazını kılardı.

Akşam namazının acele kılınması hakkında Efendimiz'in tavsiyeleri, nasihatleri de var. Ramazan'da nasıl hareket etmek uygun olabilir?

Alelacele iftarı yaparsın. İftarın acele yapılmasını da kendisi tavsiye etmiş; tehir edilmemesini, acele yapılmasını tavsiye etmiş. Namazını kılırsın, sofrana oturursun.

Suudluların, şimdiki Suud idaresinin âdeti şöyle: Her farz namazdan önce bir vakit koymuşlar. Mesela ezan okunur, öğle

---

[218] Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.259, no:11; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.56, no:17932; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.203, no:6916.

ezanından 20 dakika sonra farz kılınır. İkindi okunur, 20 dakika sonra farz kılınır. Akşam okunur, akşam ezanından beş dakika sonra farz kılınır. Yatsı okunur, yatsı ezanından beş dakika sonra farz kılınır, diye bir cetvel yapmışlar, camilerine asmışlar. Herkes buna riayet ediyor.

Ezanı duyan bir kimse kalkıyor, abdestini bozuyor, abdestini alıyor. Camiye geliyor, sünnetini kılıyor veyahut evde kılıyor, camiye geliyor. Ondan sonra alıyor Kur'ân-ı Kerîm'i, açıyor, Kur'ân-ı Kerîm'den nasip olduğu kadar bir miktar bir şeyler okuyor. Ondan sonra kamet getiriliyor, farza duruluyor. Çok güzel. Gayet güzel…

Bazı yerlerde de ben bakıyorum, mesela bizim Sapanca'da oturduğumuz yerde; müezzin yok, herkes müezzin, yani bütün cemaat müezzin. Hemen ezan okunduktan sonra... Bizim ev camiye üç adım. Üç adımda camiye gelinceye kadar bakıyorum, ya sünneti kaçırmışım ya da farzdan bir-iki rekât da gitmiş. "Horozu çok olan yerde sabah erken olur." derler. Bütün cemaat müezzin olduğu için birisi sabretse ötekisi sabretmiyor, kalkıyor bir kamet getiriyor, bir de bakıyorsun farza durmuşlar bile. Bu doğru değil.

"—Neden doğru değil?"

Be adam, niye çağırdın beni yukarıdan? Minareye çıktın, (*Hayye ale's-salâh*) dedin, "Haydi namaza gel!" dedin, ben de "Geliyorum." dedim.

Geliyorum, bakıyorum ki namaz kılınmış. Yani ezanın mânasına uygun düşmüyor.

Nasıl olacak?

Ne kadar koyacaksak biz de bir zaman koyalım. Şu kadar zaman sonra kılınacak diye bilelim. Hiç olmazsa şöyle olmalı, benim kanaatime göre: Ezanı duyan bir insan abdest bozup, abdest alıp gelebilmeli, farzdan önce bu işleri yapıp gelebilmeli. O da biraz ağırdan almak, aheste almak suretiyle sünnetleri kılmaya yardımcı oluyor. Böyle olunca herkes yetişiyor.

Mehmed Zahid Kotku Hocamız Rh.A sağken, sünnet kılınırdı, cemaat hiç acele etmezdi, Hocamız'ın hatırına binaen. Herkes dışarıyı gözlerdi, camekândan Hocamız'ın gölgesi belirdi mi, müezzin o zaman başlardı İhlâsları okumaya. Farzın kılınması aşağı yukarı on dakikayı, belki daha fazlayı bulurdu. Onun için

civardan esnaf filan gayet kolay yetişirdi.

Suudlular akşamleyin birazcık, beş dakika filan bir şey koyuyorlar; camide herkes bir iftariye alıyor, hurma, zemzem derken ondan sonra kamet getiriliyor, namaz kılınıyor.

Bir güzel şey daha yapmışlar: Ramazan'da yatsı namazının vaktini yarım saat ileriye atmışlar. Yani yatsı ezanı akşam ezanından sonra bir buçuk saat sonra okunacaksa, iki saat sonraya atmışlar. Yatsı iki saat sonra kılınıyor. O zaman insan karnını doyuruyor, abdestini tazeliyor, camiye geliyor, yerini buluyor ve yatsı namazına kolay yetişiyor. Çünkü yatsının evvel vaktinde kılınma mecburiyeti yok, biraz daha, yarım saat sonra kılabilirsin. İlk vaktidir o.

Biz de bundan sonra inşaallah her şeyimizi Peygamber SAS Hazretlerine uydurmaya ihtimam eyleyelim! Onun hareket ettiği gibi yapalım! Akşam namazında herhangi bir şekilde yemek vs. bizi alıkoymasın, namazı kılmamıza mâni olmasın. Namazı kılmak için de, burada biraz iftar için küçük bir fâsıla bırakıp ondan sonra kılıvermek bu işi herkese kolaylaştırır.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepinizden razı olsun…

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele!

19. 11. 1989 – İskenderpaşa Camii

19. PEYGAMBER SAS'İN CÖMERTLİĞİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Nahmeduhû bi-cemîi mehâmidih… Lehü'l-hamdü kemâ yenbeğî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih… Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn… Muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ…
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ لاَ يَمْنَعُ شَيْئاً يُسْأَلُهُ (حم. عن أبي أسيد الساعدي)

RE. 548/1 (*Kâne lâ yemneu şey'en yüs'elühû*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah cümlenizden razı olsun... Dünyanın ve âhiretin bildiğimiz bilmediğimiz her türlü hayırlarına cümlenizi nail eylesin… İki cihan saadetine mazhar eylesin…

Peygamber SAS Efendimiz'in adetleri, itiyatları, ahlâk ve şemâiline dair Râmûzü'l-Ehâdîs'in sonunda toplanmış bulunan rivayetleri okumaya devam ediyoruz. Burada Peygamber SAS Hazretlerinin günlük yaşayışları, sevdiği şeyler, şemâili, ahlâkının ve hareketlerinin bir kısmı önümüze sergilenmiş oluyor. Bu rivayetlerin okunmasında Rasûlüllah SAS Efendimiz'in hâli, ahlâkı ve günlük yaşantılarına ait manzaralar öğrenmiş, görmüş oluyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin, bu rivayetlerin okunmasına ve izâhına geçmeden önce, her zaman olduğu gibi Peygamber SAS Efendimiz'e bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın bir nişânesi olmak üzere ve

onun mübarek âlinin, ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhlarına ve bilhassa bu rivayetleri bize kadar nakil ve rivayet etmiş olan din alimlerinin, büyüklerimizin ruhlarına, sâdât ve meşâyih-i turuk-ı aliyyemizin ervahına;

Eseri cem ve te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyaüddin Efendi Hocamızın ruhuna, kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zâhid Kotku Hocamızın ruhuna;

Bu beldeleri fethedip bize miras bırakmış olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına; beldemizin medâr-ı iftihârı Yûşâ AS, sahabe-i kiram, Ebû Eyyûb el-Ensârî ve sâir sahabe-i güzîn rıdvanu'llahu teâla aleyhim ecmain hazerâtının, sâlihlerin ve evliyâullahın ruhlarına;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve camimizin bânîsi İskender Paşa'nın ruhuna, camimizin etrafında medfun bulunan mü'minîn ü mü'minâtın, camiden güzerân eylemiş olan eimmenin, hutebânın, müezzinlerin, kayyumların ruhlarına;

Uzaktan ve yakından bu dersleri takip etmek üzere buraya gelmiş olan siz kıymetli kardeşlerimizin ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Biz yaşayan müslümanlar da ömrümüzü Rabbimiz'in rızasına uygun geçirelim, gaflet ve cehalet ile vakit zayi etmeyelim, sünnet-i seniyyeyi ihya ederek şehid sevaplarına nail olalım, Rabbimiz'in huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım diye, bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım!

……………………..

a. İsteyene Vermeye Çalışırdı

Mukaddimede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmuzü'l-Ehâdîs*'in 548. sayfasında, 1. hadis-i şerif… Abdullah ibn-i Ebu Bekir Rh.A'in Ebû Useyd es-Sâ'dî'den rivayet ettiğine göre:[219]

كَانَ لاَ يَمْنَعُ شَيْئاً يُسْأَلُهُ (حم. عن أبي أسيد الساعدي)

---

[219] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.497, no:16099; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.125, no:10029; Abdullah ibn-i Ebî Bekir Rh.A'in Ebû Useyd es-Sâ'dî'den.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.142, no:18411; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.203, no:6917.

RE. 548/1 (*Kâne lâ yemneu şey'en yüs'elühû*) "Peygamber SAS Hazretleri, kendisinden istenilen bir şeyin verilmesine hiç engel olmazdı; vermediği hiç yoktu."

Kendisinden bir şey istensin, talep edilsin de o vermesin veyahut "Hayır, verilmesin!" desin, mümkün değildi. Mutlaka istenilenin yerine getirilmesine gayret ederdi. Bu onun cömertliğinin; vermekten, fakirlikten korkmayan, Allah'a tam tevekkül eden mizacının bir tezahürüydü.

Peygamber SAS hakkında İbn-i Kayyım diyor ki:[220]

كَانَ فَرَحُهُ بِمَا يُعْطِيهِ أَعْظَمَ مِنْ سُرُورِ الآخِذِ بِمَا يَأْخُذُهُ .

(*Kâne ferahuhû bimâ yu'tîhi a'zame min surûri'l-âhizi bimâ ye'huzühû*) "Rasûlüllah Efendimiz'in kendisine bir şey geldiği, bir şey aldığı zaman duyduğu sevinçten, verdiği zamanki sevinci daha fazlaydı. Veriyorum diye daha çok memnun olurdu."

Onun için kendisinden bir şey istendiğinde hiç mâni olmazdı. Hele bir tanesini düşünüyorum da biraz ben kendi kendime hayıflanıyorum.

Rasûlüllah Efendimiz'e çok güzel bir elbise getirmişler; kıymetli, gayet güzel. Giyinmiş. Tabii güzele her şey yakışır, çok da yakışmış, çok da güzel olmuş. Onun üzerinde o şahane güzellikte... Birkaç güzellik bir araya gelmiş oluyor.

Birisi gelmiş:

"—Yâ Rasûlallah! Bu elbiseyi bana ver!" demiş.

Fesübhanallah... Ben biraz garipsiyorum.

Onun üzerine hemen, "Hay hay!" demiş, çıkartmış vermiş elbiseyi, derhal... Yani üzerinde birazcık durmuş.

"—Mübarek, bıraksaydın, giyseydi ya..." diyor insan.

Rasûlüllah SAS Efendimiz biraz tadını çıkarsaydı, diye düşünüyor. Hemen vermiş. Ötekiler de sıkıştırmışlar, sahabeden bazı kimseler de demişler ki:

"—Niye böyle istedin Rasûlüllah'tan?"

"—Kabirde kefen yerine kullanmak için istedim." demiş.

---

[220] İbn-i Kayyım el-Cevziyye, *Zâdü'l-Meàd*, c.II, s.20.

“—Ölürsem, Rasûlüllah’ın giydiği şeye bürünmüş olarak öleyim.” diye o da ondan istemiş.

Herkesin bir hesabı var. Hani bizim Anadolu’da bir söz vardır:

“—Herkesin bir derdi var, değirmencinin derdi de suyla...” derler.

Hani su gelecek de çarkları çevirecek mânasına…

O mübarek de yeni olduğunda, eski olduğunda değil. Onun da arzusu, isteği Rasûlüllah’ın giydiği bir şeyi giymiş olmak… O da ondan istemiş.

Ama Efendimiz, düşünün bir kere, isteneni veriyor.

“—Dur ben sana evden ötekisini getireyim!” dememiş. “Bu benim şimdi üstümde, bak, ben sana başka getireyim.” dememiş; isteneni vermiş.

Rasûlüllah SAS Efendimiz’in âdeti, itiyadı, şahane ahlâkı işte böyleydi.

Bunu her zaman söylüyoruz ama uygulamak ayrı iş. Söylemek ayrı, bilmek ayrı, uygulamak ayrı bir şey. Peygamber SAS

Hazretleri buyuruyor ki:

“—Vallahi sadaka vermekle, hayır vermekle mal azalmaz.”

Efendimiz yeminle söylüyor. Biz hâlâ cimrilik ediyoruz.

Sonra, verilen şey insanın ahiretteki hesabına yazılıyor, kazancı oluyor, kendisinin oluyor. Verdiği şey insanın kendisinin oluyor; yanında kalan şey kendisinin olmuyor. Yanında kalan şey helâlse hesabı var, haramsa azabı var. Verdiği şey kendisinin oluyor. Ha, bunu verdi, hayır yaptı; defterine yazılıyor, ahirette sevap oluyor.

Buna alışmamışız. Cömertlik Peygamber SAS’in en önde gelen vasıflarından biriydi ve evliyâullahın şaşmaz vasfıdır. Cimrilik evliyâullahta olmaz. Yani evliyâullahın şaşmaz vasfı; cömertlik…

Mehmed Zâhid Kotku Hocamız Rh.A, —ben damadıyım, tabii halini biliyorum— öyle verirdi ki, verdiği kimseyi doyururdu.

Mesela bir postacı gelse siz ne kadar verirsiniz?

“—Üç yüz, beş yüz, bin...”

O öyle bir verirdi ki, mesela kışlık kömürünü alacak kadar verirdi. Yani bir hesaba gelecek filan tarzda değil de hesabın kat kat üstünde verirdi. Hatta bazen yanında kalmayacak kadar verirdi.

Bir gün Bursa’da benim yanıma yanaştı:

“—Es’ad, yanında biraz para var mı?” dedi.

Misafirlerle Bursa’ya, bacanak rahmetlinin evine gitmişiz, yani anlaşılan para kalmamış... Bir imamın maaşından ne olur yani, imam maaşı...

Abdülaziz Bekkine Hocamız Rh.A, ondan önceki makamın sahibi de öyle, akşam-sabah sofrasından kimse eksik olmazmış. Gece gündüz sofrası çalışırmış.

Pekiyi buna nereden geliyordu?

Çantacılar çarşısı, Uzun Çarşı denilen yerde birkaç dükkânı varmış galiba. Dükkânlardan ne geliyorsa hepsini sarf ediyor.

Hani bir de haksız olarak;

“—Ölü gözünden yaş, imam evinden aş çıkmaz.” derler.

Ne iftira ya, ne kadar iftira... Ne kadar hocaları küçük düşürecek bir şey. Yani gece gündüz ikram etmişler, gece gündüz İslâm için çalışmışlar, çabalamışlar...

Diyelim ki senin dediğin gibi olsun. Din ilmini sen öğren, bizim

çocuklara din ilmini sen öğret, camideki vazifeyi sen yap...

Onu oraya bağladın. Kendin geçtin ticarete, kazanıyorsun. Sonra bu hoca da yoksul kaldı mı, başkasının eline bakıyor, ağzına bakıyor diye kızıyorsun. O da senin gibi ticaret yapsaydı, o da senin gibi müstağni olacaktı. Ama o Allah yolunu tercih etmiş. Ayıp oluyor. Yani bana çok ayıp gibi geliyor.

Bizim, Allah rahmet eylesin, Hacı Bayram camiinin imamı vardı; Zekai Hoca… Babayiğit bir insandı, hem gür sesli bir insandı. Mihraba geçtiği zaman bir *Allahu ekber* derdi, arkada boş bulunanın yüreği ağzına kadar bir gelir, bir geri gider. Öyle kuvvetli bir *Allahu ekber* derdi ki uyuyan uyanırdı, yani hop diye bir hoplardı... Çok da şen bir insandı.

Bir sabah namazında döndü cemaate:

"—Yürüyün cemaat!" dedi.

"—Ne olacak?"

"—Lokantaya götürüyorum sizi, yürüyün!" dedi. "İmam evinden aş, ölü gözünden yaş çıkmaz derlermiş. Bakalım çıkar mıymış çıkmaz mıymış, görün bakalım! Yürüyün!" dedi. Herkesi lokantaya davet etti.

"—Ya hoca, istemez, işte ben şöyle..."

"—Yok, yemeği ye de ondan sonra" diyerek herkesi aşağı sokaktaki lokantaya götürdü.

Her zaman öyleydi. Bizi öyle bir yemeğe çağırdı. İyi misaller hatırda kalsın diye söylüyorum.

Bir de salih bir kimseydi; herhalde onun anılmasından hem kendisi rahmete eriyor hem biz rahmete eriyoruz. Dürüst insandı. Salih insandı. Mü'min-i kâmil insandı. Mehmed Zâhid Kotku Hocamız'a da sevgisi, saygısı çoktu.

"—Cumartesi gelsin!" diye Hocamız'ı Hacı Bayram'a çağırdı.

Biz de perşembeden, çarşambadan kalktık Konya'ya gittik, yanımızda Halep'ten gelme sarıklı cübbeli bir müftü var, Türkçe bilmiyor. Halep müftüsü Ömer Efendi misafirimiz, Konya'yı göstereceğiz. Konya'dan telefon ettik;

"—Burada, müsaade ederseniz, başka kardeşlerimiz var, bırakmıyorlar, misafir etmek istiyorlar. Acaba gelmesek? Cumartesi size söz vermiştik ama..." diye bir şey düşünüldü.

Misafir etmek isteyen doktor arkadaş Ankara'ya telefon açtı;

"—Hocaefendi'yi ben alıkoyuyorum, birkaç gün geç gelse..."

"—Olmaz" demiş, "Hazırlık yaptım ben. Davet ettim herkesi, gelecek." demiş.

Gittik.

Bir bahçesi vardı. Bahçeye uzun bir masa koymuş, tepelemesine her şeyi masaya doldurmuş. Yani envaı çeşit yemekler, meyveler, salatalar, tatlılar... Halep müftüsü kapının önünde durakladı, dondu kaldı. Böyle bir baktı, sakalını şöyle sıvazladı, dedi;

"—*Hâzâ sehâ*… İşte cömertlik dediğin böyle olur."

Cömert insan.

Allah hepimize Allah yolunda cömert olmayı nasib eylesin. Malımızla, hayrımızla, hasenâtımızla dîn-i mübîn-i İslâm'a ve müslüman kardeşlerimizin fukarâsına, zuafâsına yardımcı olmayı nasib eylesin.

Bizim bir vakfımız yoktu, Mehmed Zahid Kotku Hocamız bir vakfımız olsun istedi, bir vakıf kurduk, el-hamdü lillâh… Hayırlarımızı toplayalım, şöyle olsun, böyle olsun, fukarâ istifade etsin diye...

El-hamdü lillâh onun da nice nice şubeleri açıldı, her yerde nice nice güzel hizmetler yapılıyor. Allah hepinizden razı olsun...

b. Misvaklanmadan Uyumazdı

Efendimiz'in bu cömertliğini kırık dökük cümlelerle birazcık anlattıktan sonra ikinci hadîs-i şerîfe geçiyorum.

Ebû Hüreyye RA'dan İbn-i Asâkîr Rh.A rivayet etmiş:[221]

كَانَ لاَ يَنَامُ حَتَّى يَستَنَّ (كر. عن أبي هريرة)

RE. 548/2 (*Kâne lâ yenâmü hattâ yestenne*) "Peygamber SAS Efendimiz misvaklanmadan uyumazdı." İllâ misvaklanacak önce, ondan sonra uyuyacak.

Ne demek misvaklanmak?

---

[221] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.116, no:18249.

Misvak bir çeşit bitki köküdür ki, ince parmak kadar, kalın parmak kadar. Kestiğin zaman kökün uç tarafını bıçakla biraz tanzim etmek mümkün. Ondan sonra diş fırçası olarak kullanılır. Hem kendisinin güzel bir tadı vardır. Kendine mahsus, tuzlu, baharlı, karabiberli gibi gayet güzel bir tadı vardır. Mikrop öldürücü bir özelliği var, antiseptik diyorlar. Yani ağzın mikroplarını temizleyen bir özelliği var.

Ayrıca ağızdaki asitleri söndürücü bir tesiri var, yani baz özelliği var. Asitleri söndürüyor, böylece dişlerin çürümesine sebep olan şeyleri ortadan kaldırmış oluyor. Yani harika bir şey.

Tabii diş fırçası da olur. Hatta hiçbir şey olmasa insan parmakla bile dişlerini temizleyebilir. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[222]

اَلأَصَابِعُ تَجْرِي مَجْرَى السِّوَاكِ ، إِذَا لَمْ يَكُنْ سِوَاك (طس. أبو نعيم
كثير بن عبد الله بن عمرو بن عوف المزني عن أبيه عن جده)

RE. 190/1 (*El-esàbiu tecrî mecre's-sivâk, izâ lem yekün sivâk.*) "Misvak olmadığı zaman, parmaklar da misvak yerine geçer. Parmaklarla dişleri temizlemek de misvak gibi sevap kazandırır."

Ama en güzeli o misvağı kullanmak. Çünkü çok büyük özellikleri var; ağzın kokusunu gideriyor, hastalıkları iyi ediyor. Bir sürü faydası var, sevabı var.

Peygamber Efendimiz misvağı çok severdi; kendisi kullanırdı, kullanmayı emrederdi.

"—Eğer size meşakkat vermek istemeseydim, her namazdan önce mutlaka misvaklanmanızı emrederdim." diye tavsiyesi var.

Misvakla kılınan namazın misvaksız kılınan namazdan 70 kat daha üstünlüğü var, sevabı var. Hatta kendisinin başka emirleri de var:

"—Benim karşıma ağzınız kokarak, dişleriniz sapsarı bir

---

[222] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat,* c.VI, s.288, no:6437; Abdullah ibn-i Amr ibn-i Avf el-Müzenî babasından, o da dedesinden.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.268, no:2577; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.550, no:26168; Câmiu'l-Ehâdîs, c.XI, s.24, no:10166.

vaziyette gelmeyin.” diye tavsiyesi var.

Ağız temizliğine, düşünün bundan 1400 yıl önce böyle önem vermiş. Bu, müslümanlar için büyük bir şeref… Müslümanlar her türlü temizlikte en önde. Müslümanlar dişlerini fırçalarken, temizlerken Avrupalı daha böyle bir şeyden haberdar değildi.

Müslümanlar hamamlar yaparken, Avrupalılar senede bir yıkanmak değil, silinmekle vakit geçiriyorlardı, o kadar. Altlarını temizlemezler, üstlerini temizlemezler, içlerini temizlemezler, dışlarını temizlemezler. Müslümanlarla ticaret ederek gelerek, giderek, yavaş yavaş müslümanlardan biraz bir şeyler öğrendiler. Müslümanlık için büyük şereftir, el-hamdü lillâh. Modern bir şeydir. Yani 1400 yıl önce eskimeyen, modern bir şey. Efendimiz kendisi de misvaklanmayı çok severdi.

Gelelim bundan sonraki rivayete, orada da aynı konu işleniyor.

c. Yatarken ve Kalkınca Misvak Kullanırdı

Ahmed ibn-i Hanbel Abdullah ibn-i Ömer RA’dan rivayet etmiş ki:[223]

كَانَ لاَ يَنَامُ إِلاَّ وَالسِّوَاكُ عِنْدَ رَأْسِهِ ، فَإِذَا اسْتَيْقَظَ بَدَأَ بِالسِّوَاكِ

(حم. ومحمد بن نصر عن ابن عمر)

RE. 548/3 (*Kâne lâ yenâmü illâ ve’s-sivâku inde re’sihî, feize’steykaza bedee bi’s-sivâk.*)

(*Kâne lâ yenâmü illâ ve’s-sivâku inde re’sihî*) “Peygamber SAS misvağı başının ucunda olmadan uyumazdı.” Hemen başucunda. Elini uzatsa uzanıvereceği yerde, misvağı orada dururdu. Misvağı başının ucunda olmadan uyumazdı. Misvağı orada duracak. (*Feize’steykaza bedee bi’s-sivâk*) “Uykudan uyanır uyanmaz misvaklanmaya başlardı.” Hemen elini uzatır, alırdı, hemen ağzını misvaklamaya başlardı.

---

223 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.117, no:5979; Heysemî, Mecmaü’z-Zevâid, c.II, s.539, no:3581; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.243; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.116, no:18250; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.204, no:6919.

“—Peygamber Efendimiz’in dişleri nasıldı?”

Ağzı açılıp konuşurken dişlerinden etrafa nur saçılırdı. Bu edebî bir cümle değil; hakikat… Işık saçılırdı etrafa; çünkü pırıl pırıl, tertemiz, şahane, müstesna, çok güzel dişleri vardı. Açıldığı zaman dişlerinden etrafa ışıl ışıl nur saçılırdı, ışık saçılırdı. Rasûlüllah Efendimiz’in mübarek dişleri tertemizdi, pırıl pırıldı, her şeyi gibi.

Onun için bütün diğer temizliklerin bir parçası olarak diş temizliğine de dikkat etmeliyiz.

İslâm en çok imana önem verir; *âmennâ ve saddaknâ*… İslâm en çok kalbe önem verir; âmennâ ve saddaknâ… İslâm en çok niyete önem verir; âmennâ ve saddâknâ… Ama dışa da önem verir, zâhire de önem verir.

Her şeye önem veriyor; sadece bir taraflı değil, hem o taraf hem o taraf… İki kanatlı bir kuş gibi, dengeli ve şahane bir şekilde. İslâm’da hem dışa önem vermek var hem içe önem vermek var. Dişinden tırnağına varıncaya kadar...

“—Hangi kavimde görülmüş?”

Dünya üzerinden bu kadar kavim gelmiş geçmiş... İşte kültür tarihi; gelsinler karşımıza... Hiç birisi müslümanlarla baş edemez. Temizlik konusunda müslümanların ayağının, tırnağının ucunun tozu olamazlar. Yeni yeni öğrendiler, işte medeniyet biraz ilerledi de... Baktılar ki kendi papazlarının söylediği sözlerde hayır yok; onlara aykırı olarak başladılar müslümanları taklit etmeye. Çünkü papazları diyorlar ki:

“—Aman yıkanmayın, vaftiz suyunun bereketi kaçmasın!”

Müslümanlardan çiçek aşısını öğrendiler. Çiçek aşısını öğrenince ilk önce papazlar karşı çıktı. Çiçek aşısını uygulamaya başlayınca;

“—Siz müslümanlara uyuyorsunuz, müslümanların kötü âdetlerini taklit ediyorsunuz.” diye Paris’te papazlar kazan kaldırdı, ayağa kalktılar.

Ama papazı kim dinler? Baktılar ki çiçek hastalığı bir şehre geldi mi üçte bir nüfusunu silip götürüyor. Öldürücü bir hastalık. Bütün vücudu yara oluyor, derisi yara oluyor, ondan sonra adam ölüyor. Çiçek hastalığı salgın hastalık…

Açın, Orta Çağ’daki Avrupa şehirlerine çiçek salgını, kara çiçek

dediğimiz bir geldi mi götürüyor.

Baktılar, ölüyorlar. İngiltere'de kurnazlık yaptılar; müslümanlardan öğrendikleri çiçek aşısını ilk önce kürek mahkûmlarına uyguladılar. Nasıl olsa mahkûm, nasıl olsa küreğe mahkûm edilmiş; gemilerde kürek çekecek, yaşadığı kadar yaşayacak, ondan sonra yorgunluktan öldüğü zaman denize atacaklar, balıklar yiyecek, o kadar… Yani kıymeti yok. Bir an önce ölse arkasından ağlayacak kimse yok. İlk önce kürek mahkûmlarına uyguladılar.

Baktılar; aa, ötekiler ölüyor çiçek hastalığından, o aşılananlar sağlam kalıyor. Onun üzerine kraliçe papazı, kiliseyi dinlemedi, kendi çocuklarına aşı yaptırdı.

Yıkanmayı da müslümanlardan öğrendiler. Onaltıncı Yüzyıl'da Kanûnî devrinde buraya gelen Baron de Busbek diye bir seyyahları var; Hollanda'ya bizden lâle soğanını alıp götüren adam. Hollandalılar şimdi lale yetiştirmekle tanınmışlar. Lale soğanını Baron de Busbek götürdü. Buraya geldiği zaman ağzı açık kaldı:

"—Allah Allah, her taraf çiçek!"

Şubat ayında mı gelmiş, kış günlerinde gelmiş... Yedikule'den surların yanından gelince, her tarafı çiçek bahçesi olarak görünce, —anlaşılan o zaman çiçek satışı da fazlaydı— sümbüller ve saireler görünce, Osmanlılar için:

"—Bu adamlar acaiptir. Bu adamlarda acayip bir çiçek sevgisi vardır. Bir tek çiçeğe olmadık paralar verirler." diyor.

Baron de Busbek hatıratında yazmış.

"—Bu adamların yine şaşılacak hallerinden bir tanesi ki, bu adamlar bıcıl bıcıl boyuna yıkanırlar. Hasta olacaklar, bu kadar yıkanılır mı?" diyor.

Kendisi razı olmak şöyle dursun, yapan insanların da yaptığı şeyin doğru olmadığını sanarak, "Aa, bu da doğru değil." Diyor. Çünkü kendi memleketinde görmemiş. Kendi memleketinde yıkanmak filan yok.

"—Bu kadar da yıkanılır mı? Bunlar sabah akşam şapır şupur yıkanırlar... " diye tenkit etmeye kalkıyor.

Güya tenkit ediyor ama tabii atalarımızın temizliğini, şerefini ortaya koyuyor.

Sonra ileriki sayfada, ileride de;

“—Haa, Osmanlı diyarına geldiğiniz zaman sakın dindaşımız diye yahudinin, Ermeni’nin hanına veya evine misafir olmayın; çok pistirler! Müslümanın evine misafir olun, mis gibi tertemizlerdir.” diyor.

Oradan anlaşılıyor ki, temizlik kültürü sapasağlam...

Her camiyi yaptıran hayır sahibi yanına bir de hamamı koymuş; işte burada yıkan, işte burada ibadetini yap diye. Sonra dinimiz yıkanmayı, abdest almayı ne kadar güzel sebeplere bağlamış. İnsan küçük abdestini yaptığı zaman abdestini yenilemesi gerekiyor.

Gusül abdesti alması gerekiyor. Gusül abdesti almak farz tabii. E oralardan mutlaka tertemiz oluyor. İslâm bir şeyi emrettiği zaman muhterem kardeşlerim, bir sebebe bağlıyor ki bileni bilmeyeni, anlayanı anlamayanı onu yapsın. İşin bir de o tarafı var,

Meselâ, müslüman Allah’ı unutmamalı!

Pekiyi, güzel, unutmasın! Yazalım kitaplara:

“—Ey müslümanlar, Allah’ı unutmayın!” diyelim.

Yetmez, kuru laf yetmez. Ne yapacak?

Günde beş vakit namaz kılacak; sabah, öğlen, ikindi, akşam, yatsı… Beş defa ikaz günde, az bir ikaz mı yani? Aşağı yukarı üç saatte bir ikaz, iki buçuk saatte bir ikaz:

“—Ey müslüman, Rabbinin huzuruna git! Onun önünde secde et, ahireti unutma! Rabbinin rahmetini göz ardı etme, gazabından emin olma! Ondan hayır dile. (*İhdina’s-sırâte’l-müstakîm*) de...”

Değil mi? Bu şeye bağlamış oluyor. Ne kadar güzel...

“—Müslümansan vicdanını temiz eyle, iradeni kuvvetlendir, kuvvetli iradeli insan ol!”

İyi ama nasıl olayım? Eczaneden hap mı alacağım? Yoksa ameliyat mı olacağım? Yoksa bir alet edevat alıp takviye bir yerimize takacak mıyız? Nasıl iradeli olacağız?

“—Senede bir ay eğitim göreceksin; oruç tutacaksın. Su karşında, yemek karşında, meyve karşında, sebze karşında, güneş tepende; terliyorsun, yutkunuyorsun, kendine hâkim oluyorsun. Böylece iradesini terbiye ediyor. Bir senede bir ay, on senede on ay, on iki senede bir sene az bir eğitim değil. Böyle böyle müslüman kendisine hâkim oluyor, hayırlara yöneliyor, Allah’ın sevgili kulu

oluyor, ahiretin sevabını alıyor.

Onun için müslümanlar dinlerinin ahkâmını, hikmetini anlasa da anlamasa da uygulamalı!

"—E hocam, günde beş vakit namaz Yirminci Yüzyıl'da çok değil mi?"

Hayır, çok değil! Çünkü dalar gider bu dünyalık işin içine; ahireti unutur. Ondan unutuyorlar zaten.

"—Hocam bu namazı hep kılıyoruz, bu orucu hep tutuyoruz da yine istediğin hal olmuyor."

Tutmuyoruz, yapmıyoruz da ondan olmuyor. Allah'ın emirlerini uygulamadığımız için öyle oluyor.

Kaç tane has, sağlam müslüman var ki Allah'ın emirlerini eksiksiz tutsun?

Her birisi bir bahane buluyor. Kimisi, "Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir; affeder." diyor, kaytarıyor. Kimisi, "İhtiyarlayınca sakal bırakacağım da, 65 yaşında emekli olduktan sonra hacca gideceğim de, şöyle olacak da, böyle olacak da…" filan diyor.

Şeytan herkesi bir türlü aldatıyor.

Allah dinimizin güzelliklerini görüp de uygulamayı cümlemize nasip eylesin…

Efendimiz'in başucunda misvak…

"—Başucunda ne olur insanın?"

Emniyet için başaltında tabancası olur, değil mi?

Başucunda misvağı var… Yani diş temizliğine ne kadar önem veriyor, anlıyoruz.

d. Yatmadan Önce Secde ve Mülk Sûrelerini Okurdu

Bu hadîs-i şerîf, bu rivayet Câbir RA'dan. Tirmizî, Ebû Dâvud, Neseî, Ahmed ibn-i Hanbel, el-Hâkim; hepsi (*rahmetu'llàhi aleyhim ecmaîn*) rivayet etmişler. Kaynakların çoğunda olan bir rivayet:[224]

---

[224] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.340, no:14700; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.132, no:1483; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVII, s.327; İbn-i Kàni', *Mu'cemü's-Sahabe*, c.III, s.173, no:705; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.III, s.423, no:1421; Taberânî *Dua*, c.I, s.106, no:266; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.318,

كَانَ لاَ يَنَامُ، حَتَّى يَقْرَأَ الم تَنْزِيلُ السَّجْدَةَ، وَتَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ

الْمُلْكُ (حم. ت. ن. ك. عن جابر)

RE. 548/4 (*Kâne lâ yenâmü hattâ yekraa elif lâm mîm tenzîlün es-secdete, ve tebâreke'llezî bi-yedihi'l-mülk.*)

"Peygamber Efendimiz *Elif lâm mîm, tenzîlün mi'r-rabbi'l-âlemîn,* Secde Sûresi ve *Tebâreke'llezî bi-yedihi'l-mülk,* yâni Tebâreke veya Mülk Sûresi denilen sûreyi okumadan uyumazdı."

Bu iki sûre de ezberlenebilecek kıvamda sûrelerdir. Cemaatimize, kardeşlerimize hararetle tavsiye ederiz. Secde Sûresi'ni de ezberlesinler, Tebâreke'yi de bilmeyenler öğrensinler. Tebâreke Sûresi'nin isimlerinden bir tanesi de vikâye ettiği için, el-Vâkiye'dir. kabir azabından koruyor. Kabir azabından koruyan sûre olduğu için el-Vâkiye veya el-Münecciye veya el-Münciye isimleriyle anılan bir mübarek sûredir. Tebâreke Sûresi'ni ezberleyin! Secde Sûresi'ni de ezberleyin! Orada bir secde var. O mücrimlerin halini anlatan ayetler var:

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُو رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا

فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ (السجدة:١٢)

(*Velev terâ izi'l-mucrimûne nâkisû ruûsihim inde rabbihim*) "O günahkârların, Rableri huzurunda başlarını öne eğecekleri; (*Rabbenâ ebsarnâ ve semi'nâ fe'ci'nâ na'mel sàlihan innâ mûkınîn*) Rabbimiz! Gördük duyduk, şimdi bizi (dünyaya) geri gönder de, iyi işler yapalım, artık kesin olarak inandık!" diyecekleri zamanı bir görsen!" (Secde, 32/12) buyruluyor.

Mealini de okuyun, tefsirini de okuyun! Bu sûreleri ezberleyin!

Demek ki Efendimiz SAS Secde Sûresi'ni, Mülk yâni Tebâreke

---

no:1040; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.470, no:2455; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.547, no:3411; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.116, no:18252; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.204, no:6921.

Sûresini akşamları okumadan uyamazmış. Siz de okuyun, sünnete uyma sevabı alın, o sûrelerin kendisinin sevaplarını kazanın…

e. Benî İsrâil ve Zümer Sûrelerini Okumadan Uyumazdı

Hz. Âişe RA'dan rivayet edilmiş bir rivayette:[225]

كَانَ لاَ يَنَامُ حَتَّى يَقْرَأَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَالزُّمَرَ (حم. ت. ك. عن عائشة)

RE. 548/4 (*Kâne lâ yenâmü, hattâ yakraa benî isrâile ve'z-zümer.*) "Peygamber Efendimiz Benî İsrail Sûresi'yle Zümer Sûresi'ni okumadan uyumazdı." diye geçiyor.

"—Benî İsrail Sûresi hangi sûredir?"

Tabii bizim bildiğimiz sûrelerin birkaç ismi olabiliyor. Meselâ, Tebâreke Sûresi'nin bir ismi Tebâreke Sûresi'dir, bir ismi Mülk Sûresi'dir, bir ismi Vâkiye Sûresi'dir, bir ismi Münecciye Sûresi'dir, Münciye Sûresi'dir. Böyle çeşitli isimleri olabilir.

Fâtiha Sûresi'nin bir adı *Fâtiha*'dır, öteki adı *Seb'u'l-Mesânî*'dir, bir adı *Ümmü'l-Kitâb*'dır, bir adı *Hamd Sûresi*'dir, onun gibi. Sûrelerin böyle çeşitli isimleri olabiliyor.

"—Bu Benî İsrâil Sûresi acaba hangisidir?" diye tefsirlerde sûre isimlerinin çeşitlerini şöyle bir tarayıp bakmak lazım!

Benî İsrâil Sûresi, eğer bundan maksat Bakara Sûresi ise, olabilir. Çünkü Bakara Sûresi'nin sonunda Âmene'r-rasûlü var. Peygamber Efendimiz Âmene'r-rasûlü'yü okumayı tavsiye ediyor. Onlar okunmadan yatılmıyor.

Onun için, hocaefendiler yatsı namazının arkasından hemen camide *Âmene'r-rasûlü*'yü okuyuveriyor, biz de dinliyoruz.

"—E o okuyor, sevabı kazandı. Biz ne olacağız?"

Biz de aynı sevabı alacağız, hiç eksiksiz.

"—Neden?"

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

---

[225] Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.162, no:2844; Hz. Âişe RA'dan
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.116, no:18251; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.204, no:6920.

"—Okuyanla dinleyen sevapta eşittir."

Farkı yok. O okumasaydı sen okuyacaktın, o dinleyecekti. Birisi okuyor diye edeben dinliyorsun. Aynı şeye iştirak olduğundan sevabını aynen alıyor.

Demek ki camide namaz kılanlar şimdiye kadar —farkına vararak veya varmayarak— bir sevaplı işi kazanmışlar. Beraberlik içinde olunca, müslümanların topluluğundan, camiden kopmayınca insan, nice nice bildiği bilmediği hayırlara erer; "Vay, ben neymişim!" diye sonunda memnun olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi camiden, cemaatten ayırmasın…

Tabii içinde bir de *Âyete'l-kürsî* var. Peygamber Efendimiz Übey ibn-i Kâ'b RA'a sordu:

"—Sence, ne dersin, senin kanaatin nedir; en azametli âyet hangisi?" diye.

Âyete'l-kürsî... Tabii Âyete'l-kürsî'nin şânı çok yüksek. O da Bakara Sûresi'nin içinde. Bakara Sûresi akşam okunursa sabaha kadar, sabah okunursa akşama kadar insanın ne gibi faziletlere nâil olunacağına dair başka hadîs-i şerîfler var.

Bakara Sûresi 286 âyet, az değil. Rasûlüllah Efendimiz onu baştan sona kadar okuyor idiyse, bir de Zümer Sûresi, o da bayağı uzunca bir sûredir; demek ki hızlı hızlı bayağı okuyor.

Tabii Rasûlüllah Efendimiz'in okuyuşundaki sürati bilemeyiz. Kendisi fazla hızlı okumayı tavsiye etmemiş ama peygamberlik nuruyla, kudretiyle belki süratli bir şekilde okuması da mümkün oluyordu.

f. Gülmekte Aşırı Gitmezdi

Câbir ibn-i Semüre RA'dan rivayet edilmiş:[226]

كَانَ لاَ يَنْبَعِثُ فِي الضَّحِكِ (طب. عن جابر بن سمرة)

RE. 448/6 (*Kâne lâ yenbaisü fî'd-dahiki*) "Peygamber SAS

[226] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.244, no:2025; Câbir ibn-i Semüre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.140, no:18396; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.204, no:6922.

Efendimiz gülmekte aşırı gitmezlerdi, fazla gülmezlerdi.”

Güldüğü zaman derhal kendini derleyip toparlardı, vakur haline dönerdi. Zaten, “Gülmesi tebessüm idi.” diye rivayetleri gördünüz. Hani böyle kahkahalarla, şen kahkahalar atarak filan, böyle şey yok Peygamber Efendimiz’de… Ciddi bir hali vardı, böyle kahkaha şekli yoktu.

g. Konakladığı Yerde İki Rekât Namaz Kılardı

Enes ibn-i Mâlik RA’dan, sahih olduğu bildirilen bir rivayet. Hâkim’in *Müstedrek*’inde kaydedilmiş:[227]

كَانَ لاَ يَنْزِلُ مَنْزِلاً ، إِلاَّ وَدَّعَهُ بِرَكْعَتَيْنِ (ك. عن أنس)

RE. 448/7 (*Kâne lâ yenzilü menzilen illâ veddeahû bi-rek’ateyni.*)

“Peygamber Efendimiz eve, bir konak yerine gelip konakladıktan sonra, oradan ayrılırken iki rekât namaz kılmadan ayrılmazdı.”

Bir eve gelse, misafir olsa, oradan ayrılırken; bir konak yerine inse, oradan kalkıp tekrar yolculuğa devam ederken; bir menzilden kalkıp öbür tarafa giderken iki rekât namaz kılmadan ayrılmazdı. Seferin menzilleri olur, biraz gidilir, bir mola verilir; biraz gidilir, bir mola verilir; altı saat kadar yürünür, kervanlar durur. O zamanın usulü böyle.

Selçuklular Anadolu’nun her yerine şimdiki benzin istasyonlarına benzeyen hanlar yapmışlar. Belli mesafede; Konya’dan çıkıyorsunuz, bir menzil ileride bir konak, bir menzil ileride bir konak, bir menzil ileride bir konak... Adım adım, adım adım altı saat yürüyüp rahat... Hastası var, yaşlısı var, ihtiyarı var, yüklü hayvanı var...

Tabii altı saat yürüyecek. Ondan sonra emniyetle kale gibi müstahkem, kapıları kapatılabilen bir yere girecek, geceyi orada

---

[227] Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.460, no:1188; İbn-i Huzeyme, Sahîh, c.IV, s.151, no:2568; Beyhakî, *Deavâtü’l-Kebîr*, c.II, s.166, no:396; Enes ibn-i Mâlik RA’dan *Kenzü’l-Ummâl*, c.VII, s.100, no:18158; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.204, no:6923.

geçirecekler; gündüz yine yola gidecek ki emniyetle yoluna varsın. Her tarafı hanlar, kervansaraylarla imar etmişler. Bütün yolların üzerinde hanlar vardır; kesme taştan, mükemmel, gayet güzel hanlar yapmıştır. Ecdat o ulaşımı öyle sağlamıştır.

Demek ki Peygamber Efendimiz de seferde gittiği yerden ayrılacağı zaman, kalkacağı sırada iki rekât namaz kılardı. Bir müslüman sefere çıkmaya niyet ettiği zaman iki rekât namaz kılması hadîs-i şerîflerde tavsiye edilmiş, kitaplarımızda yazılan, "sefer namazı, sefere çıkma namazı" denilen bir şey.

Biz de yapabildikçe bunu yapmaya gayret edelim!

h. Yiyeceğe, İçeceğe Üflemezdi

İbn-i Mâce Abdullah ibn-i Abbas RA'dan şöyle rivayet ediyor:[228]

كَانَ لاَ يَنْفُخُ فِي طَعَامٍ وَلاَ شَرَابٍ وَلاَ يَتَنَفَّسُ فِي الإِنَاءِ

(ه. عن ابن عباس)

RE. 448/8 (*Kâne lâ yenfuhu fî taâmin ve lâ şerâbin, ve lâ yeteneffesü fi'l-inâi.*) "Peygamber SAS Efendimiz herhangi bir yemeğe, herhangi bir meşrubata da üflemezdi."

Yemek sıcak; üf üf üf... Böyle şey yok. İçtiği çorba sıcak veya şimdi biz mesela çay içiyoruz. O devirde çorbadan başka ne olurdu, bilmiyorum. Peygamber Efendimiz içilecek veya yenilecek bir şeye üflemezdi. Sıcaksa soğuyacak kadar bekletirdi, ondan sonra yerdi. Buyurmuş ki:[229]

أَبْرِدُوا الطَّعَامَ الْحَارَّ، فَإِنَّ الْحَارَّ لاَ بَرَكَةَ فِيهِ

---

[228] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.12, no:3279; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.383; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.106, no:18188; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.204, no:6924.

[229] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.99, no:327; Ebû Hüreyre RA'dan.
Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.132, no:7125; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.249, no:40801; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.38, no:1652.

(الديلمي عن ابي هريرة)

(*Ebridu't-taàme'l-harra*) "Sıcak yemeği soğutun, (*feinne'l-harra lâ berekete fîh*) sıcak yemekte bereket yoktur." diye tavsiyesi var.

İçilen şeye de yenilen şeye de üflemezdi. Şimdi anlıyoruz, üflediğin zaman çeşitli zararları var, mikroplanma ihtimali var; doğru bir şey değil. Başkası için doğru olmayan bir şey olmuş oluyor.

Peygamber Efendimiz kendisi öyle yapmazdı ve herhangi bir meşrubatı içerken kabın içine hohlamazdı. Mesela bir tas içiyor veya herhangi bir şeyden bir şey içiyor; hoh hoh diye içine hohlamazdı, teneffüs etmezdi. İçtikten sonra, ağzından bir çekerdi; teneffüsünü, nefes almasını öyle yaptıktan sonra tekrar içerdi, tekrar çekerdi, tekrar içerdi. Üç yuduma bölerek üç seferde içme tavsiyesi var.

Sonra lıkır lıkır lıkır lıkır, güp güp güp güp içmek yok. Peygamber Efendimiz öyle içmemeyi tavsiye ediyor. Hani adam susar; pehlivandır, güçlüdür, kuvvetlidir;

"—Getir bana şu testiyi bakayım..."

Yukarıya doğru bir diker, lıkırtısını sen bir kilometre öteden duyarsın; lıkır lıkır lıkır lıkır içiyor.

Peygamber Efendimiz bunu tavsiye etmiyor; süze süze içmeyi tavsiye ediyor. Hüp hüp hüp, süze süze içmeyi tavsiye ediyor. Güp güp güp, aşağı hızlı hızlı içilmesini tavsiye etmiyor. Ayakta içmemeyi tavsiye ediyor, oturarak içmeyi tavsiye ediyor. İçme hususundaki hatırıma gelen bazı edepler bunlar.

Bir de fıkra var: Fatih Sultan Mehmed Han —bize bu beldeyi fethetmiş, emanet bırakmış cennet-mekân, onun yâdına vesile olduğu için söylüyorum— seferden dönüyormuş. Bir köyün yanından geçerken köylüler:

"—Sultan geçiyor, mücahid bir insan..." diyerek istikbale çıkmışlar.

İhtiyar kadının birisi de:

"—Padişahım buyurun, susamışsınız..." diye bir tas ayran sunmuş.

Padişah;

“—Teşekkür ederim nene…” diyerek ayranı almış. Fakat bakmış, üstünde üç tane saman çöpü var. Birazcık içiyormuş, saman çöpü ağzına gelecek gibi oldu mu geri çekiyormuş, biraz ittirtiyormuş. Biraz içiyormuş... Yani saman çöpleri ağzına girmesin diye biraz ağır içmek zorunda kalmış. Verirken:

“—Çok güzel olmuş, eline sağlık, memnun oldum. İyi, Allah kabul etsin, Allah razı olsun.” derken duramamış;

“—Hacı nene, bir de üstünde saman çöpleri olmasaydı daha da iyi olacaktı.” diye bir laf çakıştırmış.

Onun üzerine o ihtiyar kadın diyor ki:

“—Padişahım, ben onları tasın üstüne mahsustan koydum. Siz terlisiniz, seferden geliyorsunuz. Şimdi onu güp güp birden içersiniz; ciğerinize zarar verir, hasta olursunuz. Öyle yapmayasınız, yavaş yavaş içesiniz diye mahsustan koydum. Nitekim de yavaş içtiniz.”

Padişah onun o zekâsından, fetânetinden, kurnazlığından çok memnun olmuş; ona o köyde bilmem ne kadar arazi almış da bağışlamış:

"—Bu da benim sana hediyem olsun." diye.

Yâni ne kadar iyi insanlar, zarif insanlar, hassas düşünceli insanlar gelmiş geçmiş. Allah cümlesine rahmet eylesin…

i. Hiç Kimseyi Azarlamazdı

Enes RA'dan Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Neseî ve Buhârî (*rahmetu'llahi aleyhim ecmaîn*) rivayet etmişler:[230]

كَانَ لاَ يُوَاجِهُ أَحَداً فِي وَجْهِهِ بِشَيْءٍ يَكْرَهُهُ

(حم. خد د. ن. عن أنس)

RE. 548/9 (*Kâne lâ yuvâcihu ehaden fî vechihî bi-şeyin yekrehuhû.*)

"Peygamber SAS Efendimiz hiçbir kimsenin yüzüne karşı onun hoşlanmayacağı bir şekilde bir şeyler söylemezdi."

Hiçbir şekilde hoşlanmayacağı sözü yüzüne karşı söylemezdi. Yani hiçbir kimseyi azarlamazdı demek.

"—Yüzüne karşı söylemeyip de aleyhinde söyler miydi?"

Hayır, aleyhinde hiç söylemezdi. Arkasından söylemek gıybet zaten; o günah. Onu hiç yapmazdı da...Yani hiç kimseyi kırmazdı demek. Hiç kimseyi incitecek, azarlayacak, yüzüne karşı öyle bir söz söylemezdi. Hoşuna gitmeyecek bir şeyi yüzüne vurmazdı.

"—Bak sen bunu böyle yaptın." diye onu mahcup duruma düşürmezdi, mümkün olduğu kadar.

Ancak kâfirin kâfirliği karşısında şehâmeti, celâleti, ikaz vazifesi; o tamam… Ama normal şartlarda kimsenin kabahatini yüzüne vurup azarlayıp onu mahçup duruma düşürecek bir muamele yapmazdı. Âdeti öyle değildi.

Yanında senelerce kendisine hizmet eden kimseler "Rasûlüllah'tan hiç incinmedim." diye söylüyorlar. Peygamber Efendimiz nezaketinden, zarafetinden dolayı, "Niye bunu böyle yaptın, niye böyle yapmadın? Öyle şey de olur muymuş?" gibi

---

230 Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.68, no:10065; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.III, s.400, no:1398; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.138, no:18389; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.204, no:6925.

azarlama yapmazdı.

j. Göreve Gönderdiği Kimseye Sarık Sarardı

Ebû Ümâme el-Bâhilî Hazretleri RA rivayet etmiş. Taberanî Rh.A kaydetmiş. Peygamber Efendimiz hakkındaki bu rivayette deniliyor ki:[231]

كانَ لاَ يُوَلِّي وَالِيًا حَتَّى يُعَمِّمَهُ وَيُرْخِي لَهَا عَذَبَةً مِنْ جَانِبِ الأَيْمَنِ نَحْوَ الأُذُنِ (طب. عن أمامة)

RE. 548/10 (*Kâne lâ yuvellî vâliyen hattâ ve yuammimehû, ve yurhî lehâ azebeten min cânibi'l-eymeni nahve'l-üzüni.*)

(*Kâne lâ yuvellî vâliyen hattâ ve yuammimehû*) "Peygamber Efendimiz bir yere bir görevli, bir vali, bir yönetici, bir idareci gönderdiği zaman muhakkak ona kendi eliyle sarık sarardı. Başına sarığı sarmadan göndermezdi. (*Ve yurhî lehâ azebeten min cânibi'l-eymeni nahve'l-üzüni*) Ve sarığın sargısının uç tarafını da sağ tarafına doğru, kulağı hizasına kadar sarkıttırırdı."

Şimdi bizim bu sarıklarımız otomatik sarıklar, böyle sarılmış, buradan da ucunu sokmuşuz. Her seferinde sarık sarılabilir. Sarmayı da öğrenmemiz lazım. Peygamber SAS Efendimiz kendi eliyle sarığı sarardı ve sarığın ucunu sağ taraftan doğru kulak hizasına kadar sarkıtırdı.

Şerh eden alimler, "Buradan anlıyoruz ki, Peygamber Efendimiz böylece görevlendirdiği kimselere, dış görünümlerine dikkat etmelerini ikaz, ihtar etmiş oluyor. Yani görevli olan kimse halkın kendisine sevgi saygı duyması, hoşlanmayacağı bir durum hâsıl olmaması için haline, tavrına dikkat edecek. Halkın kendisinden nefret etmesine sebep olacak hallerde, şekillerde bulunmayacak. Bundan o mâna da çıkıyor." diye ifade ediyorlar.

---

[231] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.144, no:7641; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.IV, s.72, no:1569; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.210, no:8504; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.IV, s.98, no:804; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.95, no:18130; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.204, no:6926.

Bir de bizim bu zamane gençleri mâşâallah çok meraklı kimseler oluyorlar; bazıları meraktan da öteye, biraz da bazı şeyleri kabul etmeyici, reddedici filan tavırda olabiliyorlar.

Ben Ankara'dayken bizim hanemize üç tane hoca geldi. Yani kimisi imam-hatipte hoca, kimisi başka yerde hoca. Geldiler, çeşitli sorular sordular:

"— Hocam, bu sarık da ne oluyormuş?" filan dediler.

İşte sarık, ne olduğunu gör. Sarık Peygamber Efendimiz tarafından, gönderdiği her valinin başına kendi elceğizleriyle sardığı bir şey. Ve sarıkla kılınan namaz sarıksız kılan namazdan yetmiş kat daha sevaplı. Sevap kazandıran bir şey. Meleklerin kıyafeti.

Evet, Peygamber Efendimiz sarıkla da namaz kıldı, sarıksız takkeyle de kıldı, takkesiz sarıkla da kıldı. Yani takkenin üzerine sarık sarmak, kalensüve üzerine sarık sarması da var… Sadece sarık sarması da var, takke olmadan sarık sararak yapması da var… Bazen sadece takkeyle de kıldı. Ama sarığın sevabı başka. Sarık, meleklerin alâmeti. Ucu sarkık bir şekilde sarık sarılması Peygamber Efendimiz'in kendisinin teşvik ettiği, tavsiye etiği, ibadetin sevabının çok olmasına sebep olan bir şey. Tabii bazı

kereler sarmadığı da olmuş. Olur ama esas tavsiyesi sarılması tarzında.

O bakımdan, ben dedim ki:

"—Size bu rivayetleri yazayım, göndereyim."

Adreslerini aldım, rivayetleri topladım, kaynaklarını altına yazdım, gönderdim. O üç kardeşimiz Karaman taraflarında bir yerde oturuyorlardı.

"—Neden sarığa karşı bir tavır almışlar? Yani sarıktan yana başlarına bir dert mi geldi de böyle sarığa muhalif olmuşlar?"

Hayır, ondan değil. Bazı insanlar sarığı kabul etmiyor. Mesela Suudlar şimdi sarık sarmıyorlar. Peygamber Efendimiz onu da bildirmiş:

"—Sarık Arab'ın tâcıdır. Arap sarığı bıraktığı zaman onda hayır olmaz." diye rivayet de var.

Suudlular şimdi kadınlar gibi bir başörtüyü üçgen olarak ikiye kıvırıyor, öyle örtüyor. Uzun bir entari de giyiyorlar. Kıyafetleri bizim şalvar tarzında da değil, uzun entari giymek tarzında... Uzun bir entari giyiyorlar, bir de başlarında bizim hanımların örttüğü tarzda başörtüsü... Bereket, döndüğü zaman görüyorsun sakalını da, "Ha, bu erkekmiş!" diye anlıyorsun.

Sarık Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesinde var ama Suudlular şimdi bunu çoğunlukla sarmıyorlar, vaziyeti başörtüsüyle idare ediyorlar.

Sonra, her rekâtta da başörtüsüyle illa oynayacak! Bir öyle yapar, bir böyle yapar; bir düzeltir, bir şey yapar... Yahu amel-i kesîr namazı ifsad eder. O ifsad ettirmez kanaatinde, onların mezheplerinde öyle. Artık oynarlar... Cebinden gözlüğünü çıkartır, camlarını siler, tekrar koyar. Kur'ân-ı Kerîm'i alır, sayfalarını açar, bakar. Ondan sonra oraya koyar, yine namazda. Bu da onların beğenmediğim, tenkit ettiğim garip tarafları. Sarığı da terk etmeleri...

Bizim kardeşlerimiz maşaallah, o da sünnettir diye sarık saranlar var. Fakat sarık, dolanması ne kadar çok olursa sevabı o kadar fazla, şöyle bir kulaçlık bir şey değil. Sarık biraz hatırlı bir şey olacak.

Mehmed Zahid Kotku Hocamız, böyle sarık saran bir kimseye

sormuş:

"—Nasıl, bu sardığından kefen olacak kadar var mı?" demiş.

Yani demek istiyor ki kısa yapmışsın. Uzun olsun demek istiyor.

Sarık biraz Sudanlılarınki gibi olacak. Sudanlıları biliyorsunuz, Suud'a gidenler görmüştür. O mübarekler zaten iki metre boyunda filan oluyorlar. Bir de Allah güzel simalar vermiş, yakışıklı, çikolata renginde, sütlü çikolata renginde, daha açık renkte filan derken uzun boylu... Bir de böyle arı kovanı gibi kocaman bir sarık sarıyorlar; Şeyh Şamil gibi muhteşem bir şey oluyorlar, insanın hoşuna gidiyor.

Biz Medine-i Münevvere mescidinde oturuyoruz. Bizim arkadaşlar:

"—*Selâmün aleyküm* hocam! Hoş geldin hocam..."

Gelen bize bir selâm veriyor, bir oturuyor yanımıza; "Ne var ne yok?" diye konuşuyoruz. Halkamız büyüdü. Şöyle bir baktım, yan taraftan birileri de bize bakıyor. Gelen bizim yanımıza oturuyor, "Kim bunlar?" diye merak ettiler. Döndüm baktım, Sudanlı birkaç kişi; onlar da bizi göz ucuyla süzüyorlar.

Müslüman müslümanın kardeşidir.

"—*Selâmün aleyküm!*" dedim.

"—*Ve aleyküm selâm…*" dediler, güldüler.

Yani yabancılık aradan gitsin, yakınlık olsun diye.

"—Siz galiba Sudan'dansınız?" dedim.

"—Evet." dediler.

"—Biz Sudanlıları çok seviyoruz." dedim.

Hakikaten bir akşam önce de bizim Suud'daki kardeşlerimizle konuşmuştuk.

"—Sizin ahlâkını, arkadaşlığını en çok beğendiğiniz, burada çalışan insanlar içinde en merdâne, en sözüne sâdık, en sokulgan, en her şeyi bize uygun kimler var?" diye sormuştuk da birinciliği Sudanlılar almıştı.

Sudanlıları çok beğeniyorlardı. Ben de ona dayanarak, doğru bir söz olduğu için, hatırımda o olduğu için onlara dedim ki;

"—Biz Sudanlıları çok seviyoruz."

O da bize:

"—Biz sizin bizi sevdiğinizden sizi daha çok seviyoruz." dedi.

Onlar da Türkler'i seviyorlarmış, haberiniz olsun.

Ama biz onu severiz, o bizi sever; onun bizden haberi yok, bizim ondan haberimiz yok…

Bu ne biçim sevgi? Bu ne biçim arkadaşlık? Bu ne biçim dostluk? Bu ne biçim ümmetlik? Bu ne biçim kardeşlik? Böyle şey olmaz!

Ben fırsat olsaydı kendi oğlumu Sudan'a gönderecektim, Sudan'da okusun, biraz Sudanlılarla ahbap olsun diye.

El-hamdü lillâh Sudanlı bazı kardeşlerimizden buralara gelmiş olanlar, burada okuyanlar var. Onların da bazılarını, bizden de bazı gençlere:

"—Gidin Sudan'dan kız alın, evlenin; akrabalıklar çoğalsın. Müslüman müslümanla öbür ülkelerden dost olsunlar." diye tavsiye ettim.

Çünkü bu lafta kalmayacak. İleriye gitmeli, bayağı bir kardeşlik olmalı.

Sarıkla ilgili, sarığın sarkıtılan ucunun arka, iki omuz kemiği arasına kadar geldiğine dair de rivayetler var.

Sarık sarın! Sarığı biraz hatırlıca sarın; öyle küçücük olmasın. Uzunca olsun, dört-beş metre olsun. Dolamayı öğrenin. Aynanın

karşısına geçin; olmadı bir daha bozun, bir daha yapın ama şu işi bir başarın. Çünkü başarılamayacak bir şey değil. Elle sarıldığı zaman bundan daha güzel, daha tatlı oluyor, haberiniz olsun. İnce tutarsınız, sarık ensiz olur. Ensiz olunca altı-yedi metre olduğu zaman da çok kabarmaz, döndüre döndüre -her döndürmesinden sevap alacağınız için- bir de sağ yanınıza doğru uzatırsınız. Meleklerin kıyafetiyle Allah'ın huzurunda namaza öyle durursunuz. İyi olur, sevabınız çok olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri her hâlimizi Rasûlüllah'ın haline uydurmayı bize nasib etsin...

k. Güçsüzlerin Hatırını Kollardı

Sonuncu hadîs-i şerîfi, rivayeti okuyacağım.

Sehl ibn-i Huneyf RA'dan, Hâkim *Müstedrek*'te, Taberânî ve İbn-i Abdi'l-berr kitaplarında rivayet etmişler:[232]

كانَ يَأْتِي ضُعَفَاءَ الْمُسْلِمِينَ ، وَيَزُورُهُمْ ، وَيَعُودُ مَرْضَاهُمْ ، وَيَشْهَدُ جَنَائِزَهُمْ (ع. طب. ك. عن سهل بن حنيف)

RE. 548/11 (*Kâne ye'tî duafâe'l-muslimîne, ve yezûruhüm, ve yeùdu merdâhüm, ve yeşhedu cenâizehüm.*)

(*Kâne ye'tî duafâe'l-muslimîne*) "Peygamber SAS Efendimiz müslümanların zayıflarına, zuafâsına giderdi, (*ve yezûruhüm*) onları ziyaret ederdi. (*Ve yeùdu merdâhüm*) Hastalarına iyadette bulunurdu, yani hastalarını yoklamaya giderdi. (*Ve yeşhedu cenâizehüm*) Cenazelerine gidip cenazelerini kılardı."

Yani müslümanların yoksullarının, güçsüzlerinin, mevki makam sahibi olmayanlarının hatırını kollardı. "Ben yüksek tabakayla peygamberim; sadece münevverlerle, en ileri gelenlerle, eşraf ile [otururum]ötekilerle bir mesafe koyarım." gibi bir durum

---

[232] Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.506, no:3735; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.4, no:9246; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.IV, s.81; Sehl ibn-i Huneyf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.155, no:18491; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXV, s.163, no:38026.

yoktu Peygamber Efendimiz'de. Kendisini bir paça kaynatmasına, paça suyuna çağırsalar dahi giderdi. Mütevazı idi. Ve onlara iltifat ederdi, onların gönüllerini almaya dikkat ederdi.

Hatta bazen bazı zenginler bundan biraz gocunurlardı. O fukarâ Peygamber Efendimiz'in yanına gelip oturunca onlara biraz yan bakanlar;

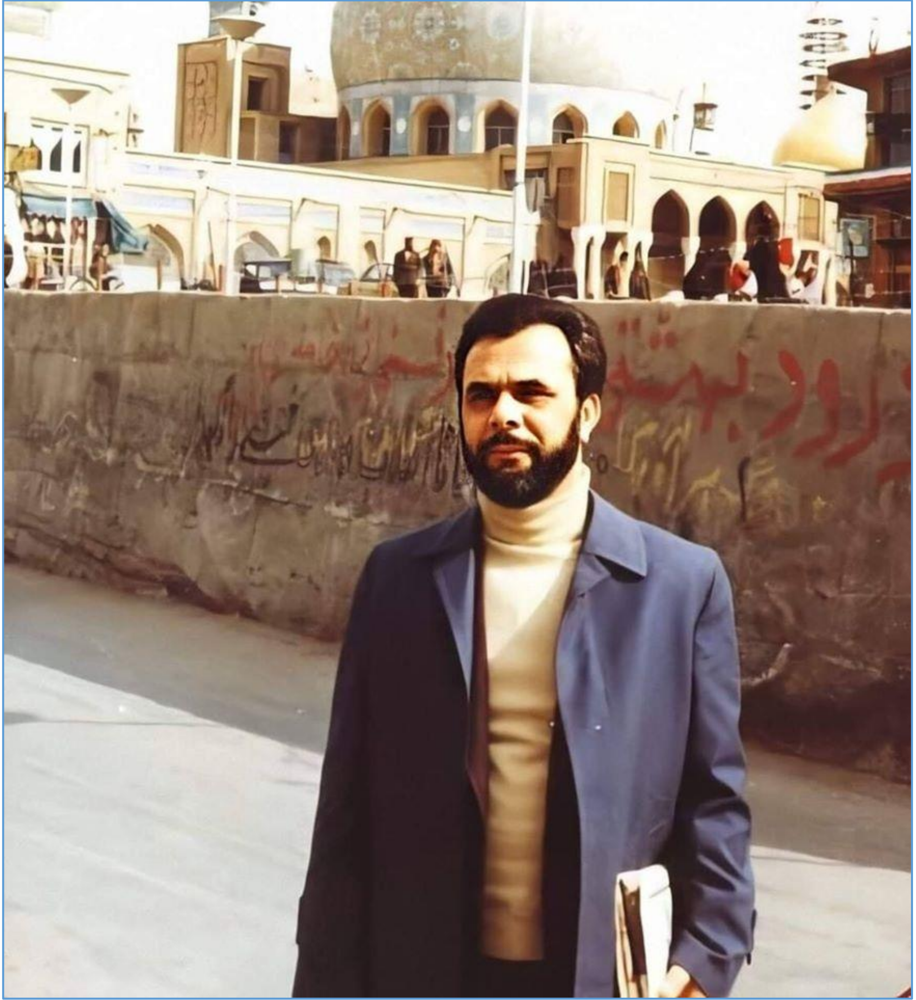
"—Yâ Rasûlullah, bizimle özel meclis kursan; bizimle özel otursan, kalksan." diyenler oldu da, Peygamber SAS Efendimiz'e fukarâya iltifat etmesine, onların yanında oturmasına, hatırını yoklamasına ve meclislerine rağbet etmesine dair âyet-i kerîmeler indi.

Tevazuunu gösteriyor. Müslümanlar arasında ayrım yapmadığını gösteriyor. Ne kadar hatır alıcı, gönül kollayıcı olduğunu gösteriyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi de öyle fakirleri, miskinleri sevip kollayan, yoklayan, hastalarını ziyaret eden, cenazelerini teşyi eden, evlerini ziyaret eden, ihtiyaçları varsa görüp gideren hayırsever müslümanlardan eylesin…

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele!

26. 11. 1989 – İskenderpaşa Camii

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN, İran, 1981